

DET KONGELIGE DIGITALISERINGS-
OG FORVALTNINGSDEPARTEMENT

Prop. 54 LS

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Lov om datadeling og dataforvaltning
(dataforvaltningsloven) og samtykke til
godkjenning av EØS-komiteens beslutninger
om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv
(EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet)
og forordning (EU) 2022/868
(dataforvaltningsforordningen) og deltakelse
i EØS-komiteens beslutning om delegert
kommisjonsforordning (EU) 2023/138
(HVD-forordningen)

DET KONGELIGE DIGITALISERINGS-
OG FORVALTNINGSDEPARTEMENT

Prop. 54 LS

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Lov om datadeling og dataforvaltning
(dataforvaltningsloven) og samtykke til
godkjenning av EØS-komiteens beslutninger
om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv
(EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet)
og forordning (EU) 2022/868
(dataforvaltningsforordningen) og deltakelse
i EØS-komiteens beslutning om delegert
kommisjonsforordning (EU) 2023/138
(HVD-forordningen)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	7	5.1.5	Høringsinstansenes syn	29
			5.1.6	Departementets vurderinger	30
			5.1.7	Unntak fra retten til viderebruk som følge av sikkerhetshensyn	33
2	Bakgrunnen for lovforslaget.....	9	5.2	Geografisk virkeområde	36
2.1	Innledning	9	5.2.1	Gjeldende rett	36
2.2	Åpne data-direktivet	9	5.2.2	Utvalgets forslag	36
2.2.1	Innledning	9	5.2.3	Høringsinstansenes syn	36
2.2.2	Datasett med høy verdi og gjennomføringsforordning (EU) 2023/138 om datasett med høy verdi	10	5.2.4	Departementets vurderinger	37
2.2.3	Høringen om gjennomføringen av åpne data-direktivet i offentliglova 2022	10	6	Hovedregel om rett til viderebruk av data	38
2.3	Dataforvaltningsforordningen	13	6.1	Gjeldende rett	38
2.4	Gjennomføring av rettsaktene i norsk rett	14	6.1.1	Offentliglova	38
2.5	Utredningen fra viderebruksutvalget – NOU 2024: 14 Med lov skal data deles	14	6.1.2	Gjennomføringen av direktiv 2003/98/EF og endringsdirektiv 2013/37/EU om viderebruk av informasjon fra offentlig sektor (PSI-direktivet)	38
2.5.1	Innledning	14	6.2	Direktivet	39
2.5.2	Utvalgets forslag til lov om datadeling	17	6.3	Utvalgets forslag	39
2.5.3	Utvalgets forslag til lov om dataforvaltning	17	6.4	Høringsinstansenes syn	39
2.5.4	Høringen av NOU 2024: 14 Med lov skal data deles	18	6.5	Departementets vurderinger	39
3	Plasseringen av reglene som gjennomfører åpne data-direktivet og dataforvaltningsforordningen – spørsmål om ny lov	22	7	Begrepsdefinisjoner i loven	41
3.1	Gjeldende rett	22	7.1	Innledning	41
3.2	Utvalgets forslag	22	7.2	Definisjon av data	41
3.3	Høringsinstansenes syn	23	7.2.1	Gjeldende rett	41
3.4	Departementets vurderinger	23	7.2.2	Direktivet	41
			7.2.3	Utvalgets forslag	42
			7.2.4	Høringsinstansenes syn	42
			7.2.5	Departementets vurderinger	43
			7.3	Definisjon av viderebruk	44
			7.3.1	Gjeldende rett	44
			7.3.2	Direktivet	44
			7.3.3	Utvalgets forslag	44
			7.3.4	Høringsinstansenes syn	45
			7.3.5	Departementets vurderinger	45
			7.4	Nærmere om begrepet anonymisering	46
			7.4.1	Gjeldende rett	46
			7.4.2	Direktivet	46
			7.4.3	Utvalgets forslag	46
			7.4.4	Høringsinstansenes syn	46
			7.4.5	Departementets vurderinger	47
4	Formål	25	8	Betaling for viderebruk av data	48
4.1	Gjeldende rett	25	8.1	Gjeldende rett	48
4.2	Direktivet	25	8.2	Direktivet	48
4.3	Utvalgets forslag	26	8.3	Utvalgets forslag	50
4.4	Høringsinstansenes syn	26			
4.5	Departementets vurderinger	26			
5	Virkeområde	28			
5.1	Saklig virkeområde	28			
5.1.1	Gjeldende rett	28			
5.1.2	Direktivet	28			
5.1.3	Forordningen	29			
5.1.4	Utvalgets forslag	29			

8.3.1	Hovedregel om gratis viderebruk og endringer i offentliglova og miljøinformasjonsloven	50	11.4	Utvalgets forslag	70
8.3.2	Krav om publisering av betalingssatser	50	11.5	Høringsinstansenes syn	70
8.4	Høringsinstansenes syn	50	11.6	Departementets vurderinger	72
8.5	Departementets vurderinger	52	11.6.1	Bakgrunnen for kravet	72
8.5.1	Hovedregel om gratis viderebruk	52	11.6.2	Innholdet i kravet	72
8.5.2	Særlig om såkalte «meglerpakker»	53	12	Vilkår for viderebruk	75
8.5.3	Krav om publisering av betalingssatser	53	12.1	Standardlisenser	75
8.5.4	Endringer i andre lover og forskrifter	53	12.1.1	Gjeldende rett	75
9	Tekniske krav ved tilgjengeliggjøring av data	55	12.1.2	Direktivet	75
9.1	Tekniske krav til formater og språkversjoner mv.	55	12.1.3	Utvalgets forslag	76
9.1.1	Gjeldende rett	55	12.1.4	Høringsinstansenes syn	76
9.1.2	Direktivet	56	12.1.5	Departementets vurderinger	77
9.1.3	Utvalgets forslag	56	12.2	Forbud mot forskjellsbehandling og enerettsavtaler	77
9.1.4	Høringsinstansenes syn	56	12.2.1	Gjeldende rett	77
9.1.5	Departementets vurderinger	57	12.2.2	Direktivet	77
9.2	Krav ved tilgjengeliggjøring av dynamiske data	58	12.2.3	Utvalgets forslag	78
9.2.1	Gjeldende rett	58	12.2.4	Høringsinstansenes syn	78
9.2.2	Direktivet	59	12.2.5	Departementets vurderinger	79
9.2.3	Utvalgets forslag	59	13	Plikt til tilgjengeliggjøring av bestemte data	81
9.2.4	Høringsinstansenes syn	60	13.1	Datasett med høy verdi	81
9.2.5	Departementets vurderinger	60	13.1.1	Gjeldende rett	81
9.3	Særlig om prinsippet om innebygd åpenhet og åpenhet som standardinnstilling	61	13.1.2	Direktivet	81
9.3.1	Gjeldende rett	61	13.1.3	Gjennomføringsforordning (EU) 2023/138	82
9.3.2	Direktivet	62	13.1.4	Utvalgets forslag	82
9.3.3	Utvalgets forslag	62	13.1.5	Høringsinstansenes syn	83
9.3.4	Høringsinstansenes syn	63	13.1.6	Departementets vurderinger	83
9.3.5	Departementets vurderinger	64	13.2	Dataprioriteringsrådet	84
10	Forskningsdata og viderebruk	65	13.2.1	Gjeldende rett	84
10.1	Gjeldende rett	65	13.2.2	Utvalgets forslag	84
10.2	Direktivet	65	13.2.3	Høringsinstansenes syn	85
10.3	Utvalgets forslag	66	13.2.4	Departementets vurderinger	85
10.4	Høringsinstansenes syn	66	14	Krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk og klageadgang	87
10.5	Departementets vurderinger	67	14.1	Krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk	87
11	Krav til publisering av metadata	69	14.1.1	Gjeldende rett	87
11.1	Innledning	69	14.1.2	Direktivet	87
11.2	Gjeldende rett	69	14.1.3	Utvalgets forslag	87
11.3	Direktivet	69	14.1.4	Høringsinstansenes syn	88
			14.1.5	Departementets vurderinger	88
			14.2	Klageadgang	90
			14.2.1	Gjeldende rett	90
			14.2.2	Direktivet	90
			14.2.3	Utvalgets forslag	90
			14.2.4	Høringsinstansenes syn	90
			14.2.5	Departementets vurderinger	90

15	Dataforvaltningsforordningen	91	15.10	Delegert myndighet til å vedta utfyllende rettsakter	101
15.1	Gjennomføringen av forordningen	91	15.10.1	Forordningen	101
15.2	Det saklige virkeområdet til forordningen	91	15.10.2	Utvalgets forslag	102
15.3	Det materielle innholdet i forordningen	92	15.10.3	Høringsinstansenes syn	102
15.4	Vedkommende organ	93	15.10.4	Departementets vurderinger	102
15.4.1	Om vedkommende organ i forordningen	93	16	Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger	103
15.4.2	Utvalgets forslag	93	16.1	Innledning	103
15.4.3	Høringsinstansenes syn	94	16.2	EØS-komiteens beslutning 190/2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av åpne data-direktivet	103
15.4.4	Departementets vurderinger	94	16.3	EØS-komiteens beslutning 307/2025 om innlemmelse i EØS-avtalen av dataforvaltningsforordningen	103
15.5	Sentralt informasjonspunkt	95	16.4	Utkast til EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av kommisjonens gjennomføringsforordning om datasett med høy verdi	103
15.5.1	Forordningen	95	16.5	Departementets vurdering og anbefaling	104
15.5.2	Utvalgets forslag	95	17	Økonomiske og administrative konsekvenser	105
15.5.3	Høringsinstansenes syn	95	18	Merknader til lovforslaget	109
15.5.4	Departementets vurderinger	95	A Forslag til lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) ...	124	
15.6	Tilsyn	96	B Forslag til vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)	128	
15.6.1	Tilsynsorgan for dataformidlingstjenester – omtale i dataforvaltningsforordningen	96	Vedlegg		
15.6.2	Tilsynsorgan for registrering av dataaltruismeorganisasjoner – omtale i dataforvaltningsforordningen	96	1	Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/1024 av 20. juni 2019 om åpne data og viderebruk av informasjon fra offentlig sektor (omarbeiding)	129
15.6.3	Krav til tilsynsorganer i dataforvaltningsforordningen	97			
15.6.4	Utvalgets forslag	97			
15.6.5	Høringsinstansenes syn	97			
15.6.6	Departementets vurderinger	98			
15.7	Sanksjoner og betaling mv.	98			
15.7.1	Sanksjoner – omtale i forordningen og utvalgets forslag	98			
15.7.2	Betaling for tilgang til beskyttede data – omtale i forordningen og utvalgets forslag	99			
15.7.3	Høringsinstansenes syn	99			
15.7.4	Departementets vurderinger	99			
15.8	Krav om viderebruk av beskyttede data og klageadgang	100			
15.8.1	Forordningen	100			
15.8.2	Høringsinstansenes syn	100			
15.8.3	Departementets vurderinger	100			
15.9	Det europeiske datainnovasjonsrådet	100			
15.9.1	Forordningen	100			
15.9.2	Høringsinstansenes syn	101			
15.9.3	Departementets vurderinger	101			

2	Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2022/868 av 30. mai 2022 om europeisk dataforvaltning og om endring av forordning (EU) 2018/1724 (dataforvaltningsforordningen)	154	5	EØS-komiteens beslutning nr. 307/2025 av 5. desember 2025 om endring av EØS-avtalens vedlegg X (Generelle tjenester), vedlegg XI (Elektronisk kommunikasjon, audiovisuelle tjenester og informasjons-samfunnstjenester) og protokoll 37 om listen omhandlet i artikkel 101	226
3	Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2023/138 av 21. desember 2022 om fastsettelse av en liste over særlige datasett med høy verdi og ordninger for offentliggjøring og viderebruk av dem	195	6	Doc. No. 23/01137-1 Case No. 23/01137 DECISION OF THE EEA JOINT COMMITTEE [...] amending Annex XI (Electronic communications, audiovisual services and information society) to the EEA Agreement	228
4	EØS-komiteens beslutning nr. 190/2022 av 10. juni 2022 om endring av EØS-avtalens vedlegg XI (Elektronisk kommunikasjon, audiovisuelle tjenester og informasjons-samfunnstjenester)	225			

DET KONGELIGE DIGITALISERINGS-
OG FORVALTNINGSDEPARTEMENT

Prop. 54 LS

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Lov om datadeling og dataforvaltning
(dataforvaltningsloven) og samtykke til
godkjenning av EØS-komiteens beslutninger
om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv
(EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet)
og forordning (EU) 2022/868
(dataforvaltningsforordningen) og deltakelse
i EØS-komiteens beslutning om delegert
kommisjonsforordning (EU) 2023/138
(HVD-forordningen)

*Tilråding fra Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet 27. mars 2026,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet fremmer i denne proposisjonen forslag til lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven). Som følge av den nye loven foreslås det også endringer i offentleglova og miljøinformasjonsloven. I tillegg bes det om Stortingets samtykke til godkjenning av to beslutninger i EØS-

komiteen og deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen.

Lovforslaget bygger på viderebruksutvalgets (utvalget) utredning i NOU 2024: 14 *Med lov skal data deles*. Lovforslaget gjennomfører europa-parlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/1024 20. juni 2019 om åpne data og viderebruk av infor-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

masjon fra offentlig sektor (omarbeidelse) (åpne data-direktivet) ved transformasjon. Direktivet er innlemmet i EØS-avtalen gjennom EØS-komiteens beslutning 190/2022 10. juni 2022. I denne proposisjonen foreslår departementet også endringer i offentliglova. Gjeldende direktivbestemmelser om viderebruk i offentliglova foreslås endret eller opphevet og tatt inn i lov om datadeling og dataforvaltning.

Proposisjonen inneholder også forslag til enkelte lovtekniske endringer i miljøinformasjonsloven, hovedsakelig endringer av henvisninger til gjeldende bestemmelser om viderebruk i offentliglova, som foreslås erstattet med henvisninger til den nye dataforvaltningsloven.

Departementet foreslår også gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2022/868 30. mai 2022 om europeisk dataforvaltning (dataforvaltningsforordningen). Forordningen, som er innlemmet i EØS-avtalen gjennom EØS-komiteens beslutning 307/2025 5. desember 2025, innfører felles europeiske regler for deling av visse typer såkalte «beskyttede data» for viderebruk.

De mest sentrale delene av denne proposisjonen gjelder gjennomføringen av åpne data-direktivet. Denne gjennomføringen tar utgangspunkt i utvalgets forslag til datadelingsloven. På enkelte punkter går utvalgets og departementets lovforslag lenger enn minimumskravene i åpne data-

direktivet. Dette gjelder hovedsaklig kravet til publisering av metadata og det saklige virkeområdet til loven.

Departementet ber videre om Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse av direktiv (EU) 2019/1024 20. juni 2019 (åpne data-direktivet), forordning (EU) 2022/868 30. mai 2022 (dataforvaltningsforordningen), og om samtykke til deltakelse i en EØS-komiteebeslutning om gjennomføringsforordningen om datasett med høy verdi.

Det foreligger utkast til EØS-komiteens beslutning om innlemmelse av delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 21. desember 2022 (gjennomføringsforordning om datasett med høy verdi). Gjennomføringsforordningen kan ikke tre i kraft før forordningen er innlemmet i EØS-avtalen gjennom en beslutning i EØS-komiteen. Slik beslutning er ennå ikke truffet. EØS/EFTA-statenes utkast til EØS-komiteens beslutning ligger til behandling. Norge har tidligere tatt konstitusjonelt forbehold om innlemming av gjennomføringsrettsakten, det bes derfor om Stortingets forhåndssamtykke til innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen. Det er ikke forventet endringer i den endelige beslutningen i EØS-komiteen. Der som den endelige beslutningen likevel skulle avvike vesentlig fra utkastet som er vedlagt proposisjonen her, vil saken bli forelagt Stortinget på nytt.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

2 Bakgrunnen for lovforslaget

2.1 Innledning

Digitaliseringen preger samfunnsutviklingen og er en viktig drivkraft for effektivisering, verdiskaping og økonomisk vekst. For at digitaliseringen skal lykkes, er datadeling en helt nødvendig forutsetning. Når data fra offentlig sektor blir lettere tilgjengelig, bidrar det både til større åpenhet og til utvikling av nye tjenester og produkter som skaper verdier i samfunnet. Gode, riktige og tilgjengelige data er også en viktig forutsetning for utviklingen av løsninger basert på kunstig intelligens. Offentlig sektor i Norge forvalter i dag store mengder data av høy kvalitet. God og forbedret dataforvaltning kan bidra til å bygge konkurransefortrinn i den digitale økonomien.

Dataøkonomien er en del av det indre marked i EU. Både deling, bruk og regulering av data påvirkes i økende grad av EU-regelverk. Åpne data-direktivet, dataforvaltningsforordningen og gjennomføringsforordningen om datasett med høy verdi inngår i EUs samlede politikk for digitalisering. Formålet er å understøtte EUs datastrategi ved å harmonisere regelverket og styrke det indre markedet for data.

De siste årene er det gjennomført flere utredninger og utarbeidet politiske dokumenter som har lagt grunnlaget for dette lovforslaget. Blant de viktigste er Meld. St. 22 (2020–2021) *Data som ressurser – Datadrevet økonomi og innovasjon*, NOU 2024: 14 *Med lov skal data deles* og *Fremtidens digitale Norge – Nasjonal digitaliseringsstrategi 2024–2030*.

I stortingsmeldingen Meld. St. 22 (2020–2021) *Data som ressurser – Datadrevet økonomi og innovasjon* uttales ønsket om å legge til rette for at den nasjonale IT-politikken og datapolitikken bidrar til grønn omstilling og vekst i næringslivet, og at Norge når målene innenfor bærekraft og på klima- og miljøområdet. Det uttales et ønske om å påvirke utformingen av internasjonalt regelverk som er relevant for utviklingen av dataøkonomien. I meldingen er det også varslet behov for å forbedre implementeringen av direktivet om åpne data og viderebruk av informasjon fra offentlig sektor, og følge opp og fremme norske interesser

i prosessen knyttet til EUs da gjeldende forslag til dataforvaltningsforordning.

Viderebruksutvalgets utredning NOU 2024: 14 *Med lov skal data deles* ble levert til Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet 26. juni 2024. Utredningen inneholder blant annet forslag til en datadelingslov og en dataforvaltningslov, og utgjør grunnlaget for denne lovproposisjonen. Hovedtemaet for utredningen var regulering av datadeling fra offentlig sektor for eksternt bruk ut i samfunnet av andre aktører enn de offentlige, også kalt «viderebruk» av data.

Fremtidens digitale Norge – Nasjonal digitaliseringsstrategi 2024–2030 angir mål og prioriteringer som skal underbygge den offentlige forvaltningens arbeid med deling og bruk av data frem mot 2030. Strategien vektlegger behovet for å styrke arbeidet med å tilgjengeliggjøre data fra offentlig sektor som er viktige for samfunnet. Videre presiserer strategien at det er et mål frem mot 2030 at Norge skal være ledende på verdiskaping med data og på datadrevet forskning og innovasjon. Et av tiltakene i strategien er derfor å fremme forslag til en ny datadelingslov basert på NOU 2024: 14 *Med lov skal data deles*.

2.2 Åpne data-direktivet

2.2.1 Innledning

Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/1024 om åpne data og viderebruk av informasjon fra offentlig sektor (åpne data-direktivet) ble vedtatt 20. juni 2019 og trådte i kraft i EU 16. juli samme år. Direktivet erstatter direktiv 2003/98/EF (ofte kalt «viderebruksdirektivet» og endringsdirektiv 2013/37/EU (ofte kalt «PSI-direktivet»)) som er implementert i norsk rett i offentleglova.

Formålet med åpne data-direktivet er å øke bruken av data fra offentlig sektor og stimulere til innovasjon av produkter og tjenester. Målet er å styrke EUs dataøkonomi ved å blant annet:

- redusere barrierer for markedsadgang, særlig for små og mellomstore bedrifter, små og mellomstore bedrifter (SMB-er)

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

- gjøre flere typer offentlige og offentlig finansierte data tilgjengelige,
- begrense enerettsavtaler som gir urimelige konkurransefordeler, og
- øke forretningsmulighetene ved å legge til rette for deling av dynamiske data gjennom tekniske løsninger som «application programming interface» (API-er).

Åpne data-direktivet oppstiller et sett med minimumsregler for å fremme viderebruk av data fra offentlig sektor. Direktivet er oppdatert for å gjenspeile den teknologiske utviklingen og nye bruksområder, som for eksempel kunstig intelligens. De mest sentrale endringene som åpne data-direktivet innfører, sammenlignet med PSI-direktivet, er å:

- introdusere konseptet «datasett med høy verdi», med tilhørende særregler
- etablere særlige leveringskrav til såkalte dynamiske data. Slik data skal gjøres tilgjengelig via tekniske løsninger som API-er, eller, der det er relevant, som massenedlasting (bulknedlasting).
- utvide virkeområdet til å omfatte enkelte offentlige foretak og offentlig finansiert forskningsdata
- utvide kravene til transparens og gjennomgang av eksisterende enerettsavtaler
- stramme inn adgangen for når det offentlige kan ta betalt for å tilgjengeliggjøre data for viderebruk

2.2.2 Datasett med høy verdi og gjennomføringsforordning (EU) 2023/138 om datasett med høy verdi

EU-kommisjonen innfører mekanismen «datasett med høy verdi» i åpne data-direktivet. Formålet er å sikre gratis og mest mulig ubegrenset tilgang til data fra offentlig sektor med stort samfunnsøkonomisk potensial, samt å sikre at regelverket reflekterer teknologisk og markedsmessig utvikling. Seks tematiske områder er definert, og EU-kommisjonen kan utvide listen ved behov. Per tidlig 2026 har ikke kommisjonen vedtatt noen utvidelser.

Gjennomføringsforordning (EU) 2023/138 pålegger offentlige organer å tilgjengeliggjøre konkret angitte datasett i henhold til tekniske og organisatoriske krav. Forordningen ble vedtatt 21. desember 2022, med hjemmel i åpne data-direktivet artikkel 14 nr. 1, og trådte i kraft i EU 9. juni 2024. For nærmere omtale av datasett med høy verdi, se punkt 13.1.

2.2.3 Høringen om gjennomføringen av åpne data-direktivet i offentleglova 2022

Høringsnotat om gjennomføring av åpne data-direktivet i norsk rett ble sendt på høring fra Kommunal- og distriktsdepartementet 7. april 2022 med frist for uttalelser 5. juli 2022. Høringen ble sendt til følgende organisasjoner og institusjoner:

Departementene

Arbeids- og velferdsdirektoratet – NAV
 Arbeidsretten
 Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
 Arkivverket
 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)
 Barneombudet
 Bioteknologirådet
 Brønnøysundregistrene
 Datatilsynet
 Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (DSS)
 Digitaliseringsdirektoratet
 Direktoratet for arbeidstilsynet
 Direktoratet for byggkvalitet
 Direktoratet for e-helse
 Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)
 Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse
 Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard
 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
 Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet
 Disiplinærnemnda for advokater
 Diskrimineringsnemnda
 Domstoladministrasjonen
 Finanstilsynet
 Finnmarkskommisjonen v/DA
 Fiskeridirektoratet
 Folkehelseinstituttet
 Forbrukerklageutvalget
 Forbrukerrådet
 Forbrukertilsynet
 Forbruksforskningsinstituttet (SIFO)
 Forsvaret
 Forsvarets forskningsinstitutt
 Forsvarsbygg
 Fredskorpset
 Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK)
 Havforskningsinstituttet
 Helsedirektoratet
 Husbanken
 Høgskolen i Innlandet
 Høgskolen i Østfold

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Høgskolen Kristiania	Regelrådet
Høgskulen for grøn utvikling	Regjeringsadvokaten
Høgskulen i Volda	Riksadvokaten
Høgskulen på Vestlandet	Riksantikvaren
Høyesterett	Rikslønnsnemnda
Innstillingsrådet for dommere	Rådet for taushetsplikt og forskning
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)	Samarbeidsrådet for yrkesopplæring
Jernbanedirektoratet	Samisk høgskole
Jordskifterettene	Samordna opptak
Justervesenet	Sekretariatet for konfliktrådene
Kartverket	Senter for IKT i utdanning
Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA)	Senter for internasjonalisering av utdanning
Kompetanse Norge	Sentralenheten for fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker
Konkurransetilsynet	Sivil klareringsmyndighet
Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI)	Sjøfartsdirektoratet
Kulturrådet	Skattedirektoratet (Skatteetaten)
Kunst i offentlige rom	Spesialenheten for politisaker
Kystverket	Språkrådet
Landinfo	Statens arbeidsmiljøinstitutt STAMI
Lagmannsrettene	Statens havarikommisjon
Landbruksdirektoratet	Statens helsetilsyn
Likestillings- og diskrimineringsombudet	Statens innkrevingssentral
Lotteri- og stiftelsestilsynet	Statens jernbanetilsyn
Luftfartstilsynet	Statens legemiddelverk
Mattilsynet	Statens lånekaske for utdanning
Medietilsynet	Statens sivilrettsforvaltning
Miljødirektoratet	Statens strålevern
Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom)	Statens vegvesen Vegdirektoratet
Nasjonal sikkerhetsmyndighet	Statistisk sentralbyrå
Nasjonalbiblioteket	Statsbygg
Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten	Statsforvalterne
NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen	Syselmesteren på Svalbard
NORAD	Tilsynsrådet for advokatvirksomhet
Nord Universitet	Tilsynsutvalget for dommere
Norges Bank	Tingrettene
Norges forskningsråd	Tolletaten
Norges geologiske undersøkelser	Trygderetten
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	UNIT – Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning
Norges Teknisk-Naturvitenskapelige universitet (NTNU)	Universitetet i Agder
Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)	Universitetet i Bergen
Norsk akkreditering	Universitetet i Oslo
Norsk filminstitutt	Universitetet i Stavanger
Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO)	Universitetet i Sørøst-Norge (USN)
Norsk Pasientskadeerstatning (NPE)	Universitetet i Tromsø
Norsk Polarinstitut	Utlendingsdirektoratet (UDI)
Norsk Romsenter	Utlendingsnemnda (UNE)
Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI)	Utmarksdomstolen for Finnmark
Oljedirektoratet	Valgdirektoratet
OsloMet – storbyuniversitetet	
Pasient- og brukerombudene	Norges Institusjon for menneskerettigheter (NIM)
Patentstyret	Riksrevisjonen
Petroleumstilsynet	Sametinget
Politidirektoratet (POD)	

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Sivilombudet	Gatejuristen i Tromsø
Fylkeskommunene	Gatejuristen i Trondheim
Kommunene	Gatejuristen i Tønsberg
Longyearbyen lokalstyre	Gatejuristen Innlandet
	Helsepartiet
Avinor AS	Hovedorganisasjonen Virke
Bane NOR SF	Høyre
Enova SF	IKT-Norge
Finnmarkseiendommen	Institutt for Journalistikk
Gassnova SF	Institutt for samfunnsforskning
Helse Midt-Norge RHF	Juridisk Rådgivning for Kvinner (JURK)
Helse Nord RHF	Juristforbundet
Helse Sør-Øst RHF	Jussbuss
Helse Vest RHF	Jussformidlingen
Innovasjon Norge	Jusshjelpa i Nord-Norge
Institutt for energiteknikk	Kirkens Bymisjon
Norsk rikskringkasting – NRK	Kommunal rapport
Siva SF	Kristelig Folkeparti
Statsnett SF	KS – Kommunesektorens organisasjon
Statskog SF	Kystpartiet
	Landslaget for Lokalaviser
Ansgar Teknologiske Høyskole	Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Agder Vitenskapsakademi	Landsrådet for Norges barne- og ungdoms-
Akademikerne	organisasjoner (LNU)
Alliansen	Mediebedriftenes Landsforening
Ambita	Miljøpartiet De Grønne
Amedia	MiRA – Ressursenter for kvinner med
Amnesty International Norge	minoritetsbakgrunn
Arbeiderpartiet	NITO – Norges Ingeniør- og Teknolog-
Arbeidsgiverforeningen Spekter	organisasjon
Chr. Michelsens Institutt	Norges Handikapforbund
Delta	Norges Kommunistiske Parti
Demokratene	Norges Røde Kors
Den Norske Advokatforening	Norsk Journalistlag
Den norske kirke – Kirkerådet	Norsk Pasientforening
Den norske legeforening	Norsk Presseforbund
Den norske Revisorforening	Norsk Psykologforening
Den norske tannlegeforening	Norsk Redaktørforening
Fellesforbundet	Norsk Sykepleierforbund
Fagforbundet	Norsk Tjenestemannslag (NTL)
Fagpressen	Næringslivets hovedorganisasjon (NHO)
Finans Norge	Partiet De Kristne
Finansforbundet	Pensjonistforbundet
Folkeaksjonen nei til mer bompenger	Pensjonistpartiet
Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG)	Piratpartiet
Forskerforbundet	Private barnehagers Landsforbund
Forskningsinstituttene Fellesarena	Redd Barna
Fremskrittspartiet	Rettspolitisk forening
Fritjof Nansens Institutt	Rødt
Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon	Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes
Gatejuristen - Kirkens Bymisjon	organisasjoner
Gatejuristen i Bergen	Schibsted Media
Gatejuristen i Kristiansand	Senterpartiet
Gatejuristen i Stavanger	Sjømatbedriftene
	Sjømat Norge

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

SMB Norge (tidligere Bedriftsforbundet)
 Sosialistisk Venstreparti
 Unio – Hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede
 Venstre
 Voksne for barn
 Vy gruppen AS
 Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)

Følgende høringsinstanser avga hørings svar:

Landbruks- og matdepartementet
 Samferdselsdepartementet

Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV)
 Arkivverket
 Borgarting lagmannsrett
 Brønnøysundregistrene
 Datatilsynet
 Digitaliseringsdirektoratet
 Direktoratet for e-helse
 Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse
 Folkehelseinstituttet
 Geovekst-samarbeidet
 Jernbanedirektoratet
 Kystverket
 Miljødirektoratet
 Nasjonalbiblioteket
 Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO)
 Nord universitetet, Avdeling for forskning og utvikling
 Nord universitetet
 Norges forskningsråd
 Norges geologiske undersøkelse
 Norges vassdrags- og energidirektorat
 Oslo Met
 Skattedirektoratet
 Statens jernbanetilsyn
 Statens kartverk
 Statens vegvesen
 Utdanningsdirektoratet

Drammen kommune
 Fredrikstad kommune
 Innlandet fylkeskommune
 Kristiansand kommune
 Kristiansand kommune, Plan og bygg, Geografisk informasjon
 Oslo kommune, Plan- og bygningsetaten
 Storkommunegruppa (SKG) – oppmålings- og kartsjefer i ti av de største kommunene
 Stavanger kommune
 Trondheim kommune

Abelia

Advokatforeningen
 Ambita AS
 Fagforbundet
 Forskningsinstituttene Fellesarena, FFA
 KS – Kommunesektorens organisasjon
 Landsorganisasjonen i Norge
 NITO
 Norsk Presseforbund, Norsk Journalistlag, Norsk Redaktørforening, Mediebedriftenes Landsforening (felles høringsuttalelse)

Følgende høringsinstanser svarte at de ikke hadde merknader til høringen:

Forsvarsdepartementet
 Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
 Mattilsynet
 Oljedirektoratet
 Statens Arbeidsmiljøinstitutt
 Statistisk sentralbyrå

Nye Veier

Høringsinstansenes synspunkter ble nærmere behandlet i utvalgets utredning NOU 2024: 14 *Med lov skal data deles*.

2.3 Dataforvaltningsforordningen

EUs forordning (2022/868) om europeisk dataforvaltning, også kalt dataforvaltningsforordningen, er en del av EUs datastrategi. Forordningen opphever ikke og bygger heller ikke på eksisterende EU-regelverk. Rettsakten ble vedtatt i EU 30. mai 2022 og trådte i kraft i EU 24. september 2023. Forordningen er innlemmet i EØS-avtalen gjennom EØS-komiteens beslutning 307/2025 5. desember 2025.

Dataforvaltningsforordningen fastsetter felleseuropeiske regler for viderebruk, basert på frivillighet, av nærmere angitte «beskyttede data» som det offentlige besitter. Den innfører blant annet regler om dataformidlingstjenester og dataaltruisme.

Dataformidlingstjenester er virksomheter som tilbyr trygge og nøytrale mekanismer for salg av data mellom ulike parter, herunder kjøpere og selgere. Videre angir forordningen artikkel 2 nr. 16 at dataaltruisme er:

«[F]rivillig deling av data på grunnlag av samtykke fra registrerte til å behandle personopplysninger som gjelder dem, eller tillatelser fra

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

datainnehavere til å tillate bruk av deres andre opplysninger enn personopplysninger uten å kreve eller motta en belønning som overstiger en godtgjørelse for de kostnadene de pådrar seg ved å stille sine data til rådighet for formål av allmenn interesse som definert i nasjonal rett dersom det er relevant, for eksempel helse-tjenester, bekjempelse av klimaendringer, forbedring av mobiliteten, tilrettelegging for utvikling, utarbeiding og formidling av offisiell statistikk, forbedret levering av offentlige tjenester, utforming av offentlig politikk eller vitenskapelige forskningsformål av allmenn interesse.»

I hovedtrekk oppstiller dataforvaltningsforordningen:

- regler om viderebruk av nærmere angitte kategorier «beskyttede data» som offentlige organer besitter.
- et notifikasjons- og tilsynsrammeverk for tilbydere av dataformidlingstjenester.
- et rammeverk og tilsyn for registrering av altruistiske datadelingsorganisasjoner.
- etablering av en ekspertgruppe for datainnovasjon («European Data Innovation Board», EDIB).

Med «beskyttede data» siktes det i dataforvaltningsforordningen til data som offentlige organer besitter og som er beskyttet på grunnlag av:

- fortrolig behandling av forretningsopplysninger, herunder forretningshemmeligheter, yrkeshemmeligheter og selskaphemmeligheter,
- fortrolig behandling av statistiske opplysninger,
- vern av tredjeparters immaterielle rettigheter eller
- vern av personopplysninger, i den grad slike data ikke er omfattet av åpne data-direktivet.

Definisjonen av «beskyttede data» følger av forordningen artikkel 3 nr. 1 bokstav a–d. Departementet presiserer at andre typer data som er underlagt et særlig vern etter annen lovgivning, for eksempel opplysninger underlagt taushetsplikt eller sikkerhetslovgivning, faller ikke inn under forordningens virkeområde. I denne proposisjonen skal dermed begrepet «beskyttede data» forstås i samsvar med artikkel 3 nr. 1 i dataforvaltningsforordningen.

Dataforvaltningsforordningen omtales nærmere i punkt 15. Punkt 18 inneholder spesialmerknader til forslagene til nasjonale bestemmel-

ser som supplerer forordningen. Når det gjelder forordningens enkeltbestemmelser, er det etter departementets syn lite hensiktsmessig å utforme spesialmerknader. Siden dataforvaltningsforordningen er et EU-regelverk, vil ikke spesialmerkna-der ha samme rettskildemessige verdi som når nasjonale lovbestemmelser utarbeides. Departementet har derfor ikke utformet spesialmerkna-der til forordningens enkeltbestemmelser.

2.4 Gjennomføring av rettsaktene i norsk rett

Norge deltok i EØS-komiteens beslutning 190/2022 10. juni 2022 med forbehold om Stortingets samtykke, jf. EØS-avtalen artikkel 103. EØS-komitébeslutningen innlemmer direktiv 2019/1024 20. juni 2019 (åpne data-direktivet). Norge deltok også i EØS-komiteens beslutning nr. 307/2025 5. desember 2025 med forbehold om Stortingets samtykke, jf. EØS-avtalen artikkel 103. EØS-komitébeslutningen innlemmer forordning 2022/868 30. mai 2022 (dataforvaltningsforordningen).

EØS-komitébeslutninger 190/2022 10. juni 2022, 307/2025 5. desember 2025 og utkast til beslutningen om gjennomføringsforordningen om datasett med høy verdi følger som trykt vedlegg til proposisjonen. Åpne data-direktivet, gjennomføringsforordning om datasett med høy verdi og dataforvaltningsforordningen følger også som trykte vedlegg.

Oversettelsene av gjennomføringsforordningen om datasett med høy verdi og dataforvaltningsforordningen er foreløpig uoffisielle norske oversettelser. Når det i denne proposisjonen siteres fra dataforvaltningsforordningen og gjennomføringsforordningen om datasett med høy verdi brukes de uoffisielle norske oversettelsene. Gjennomføringen av rettsaktene og EØS-komitébeslutningene omtales nærmere i punkt 16.

2.5 Utredningen fra viderebruksutvalget – NOU 2024: 14 Med lov skal data deles

2.5.1 Innledning

Kommunal- og moderniseringsdepartementet oppnevnte 6. oktober 2021 et utvalg for å foreslå en mer helhetlig regulering av viderebruk av offentlig informasjon (data som brukes av eksterne aktører til nye formål enn det de opprinnelig ble samlet inn for). Bakgrunnen var Meld. St. 22 (2020–2021) *Data som ressurs*, og Stortin-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

gets behandling av denne. Meldingen pekte på behovet for bedre tilgang til og bruk av, data fra offentlig sektor.

Utvalgets mandat tok utgangspunkt i at data eller informasjon fra offentlig sektor allerede er finansiert av fellesskapet, og derfor bør komme samfunnet mest mulig til gode. Et førende prinsipp i mandatet var at data bør være så åpne som mulig og så lukkede som nødvendig. Det betyr at data som lovlig kan gjøres tilgjengelige bør deles, mens data som er beskyttet av hensyn til for eksempel personvern eller sikkerhet fortsatt skal være skjermet.

Utvalget fikk følgende mandat:

«Bakgrunn

Offentlig informasjon (data) er i stor grad allerede betalt for av fellesskapet, og bør så langt som mulig komme fellesskapet til gode. Et førende prinsipp er derfor at slike data bør være så åpne som mulig og så lukkede som nødvendig. Å legge til rette for viderebruk av offentlig informasjon, er et viktig bidrag til innovasjon, næringsutvikling og åpenhet i samfunnet, med potensielt store samfunnsmessige og næringsmessige gevinster.

Betydelig innsats er lagt ned i politikktutforming, og det er etablert flere strategier som omhandler deling og bruk av data, f.eks. strategiene *En digital offentlig sektor 2019–2025* og *Nasjonal strategi for kunstig intelligens*. Regjeringen har også lagt frem for Stortinget Meld. St. 22 (2020–2021) *Data som Ressurs – datadrevet økonomi og innovasjon som trekker opp linjene for datapolitikken fremover*.

Viderebruk av offentlig informasjon handler primært om å gi næringsliv, forskere og sivilsamfunn tilgang til offentlig informasjon på en måte som gjør at de kan brukes i nye sammenhenger, skape nye tjenester og gi økt verdiskaping. Dette i motsetning til gjenbruk av informasjon som sikter til at forvaltningen skal gjenbruke informasjon i stedet for å spørre brukerne på nytt om forhold de allerede har opplyst om (kun-én-gang-prinsippet). Slik viderebruk er sentralt i utviklingen av en datadrevet økonomi. Derfor har vi også hatt et regelverk for viderebruk av offentlig informasjon i nesten to tiår.

Underveis har det vært flere endringer av regelverket, og flere er på gang. Dette har sammenheng med både teknologisk og organisatorisk utvikling, men også samfunnsutviklingen mer generelt og forståelsen av verdiene som ligger i data.

Utviklingen har over tid tydeliggjort et behov for en mer helhetlig regulering av viderebruk av offentlig informasjon (data) som posisjonerer oss i en global datadrevet økonomi. Viderebruk av offentlige data er i dag i hovedsak regulert i offentlighetsloven med forskrift, men det er også enkelte regler om viderebruk i særlovgivningen - eksempelvis geodatloven og miljøinformasjonslova. Regelverket er i stor grad basert på EUs direktiv 2013/98/EF med endringsdirektiv 2013/37/EU, som er erstattet av direktiv om åpne data og viderebruk av informasjon fra offentlig sektor (2019/1024/EU). Dette direktivet skal gjennomføres i norsk lovgivning, og regulerer bl.a. gratis tilgang til datasett med høy verdi på en del utvalgte områder (jordobservasjons- og miljødata, geodata meteorologiske data, statistikk, selskaps- og eierskapsdata, mobilitetsdata). EU har også varslet nye juridiske initiativ som vil påvirke vår egen regulering av området. Forslag til forordning om datastyring (Data Governance Act), som bl.a. omhandler deling og viderebruk av offentlige data der det foreligger tredjepartsrettigheter, er ett av flere viktige initiativ.

Mens EUs regelverk på området i stor grad er rettet inn mot å styrke den europeiske dataøkonomien og viderebruk i et forsknings- og næringsutviklingsperspektiv, bl.a. ved å øke tilgjengeligheten av data og redusere markedsadgangsbarrierer, og da særlig for SMB-er, så er grunnleggende hensyn bak prinsippene i offentlighetsloven demokratihensyn, kontrollhensyn og rettssikkerhet.

I prinsippet er det to måter offentlig sektor kan dele sine data på. Det er det innsynsbaserte regimet som offentlighetsloven baserer seg på, og det er aktiv tilgjengeliggjøring på eksempelvis nettsteder, slik som for en del karttjenester og geografiske data. Data skal tilgjengeliggjøres i samsvar med offentlighetsloven og digitaliseringsrundskrivet.

Advokatfirmaet Kluge AS har på oppdrag fra KMD sett på det regulatoriske handlingsrommet for en mulig plikt til å aktivt tilgjengeliggjøre visse typer offentlig informasjon. De tar som utgangspunkt at en slik plikt til aktiv publisering av offentlig informasjon bør gjøres som et tillegg til, og ikke som en erstatning for, den innsynsbaserte ordningen etter offentlighetsloven. Dette for å sikre at en ikke griper inn i grunnleggende rettssikkerhetsgarantier som transparens, åpenhet og demokratisk kontroll m.m., som offentlighetsloven ivaretar.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Dette igjen vil også gi en større frihet i utforming av et nytt regelverk.

Mandat

Utvalget skal foreslå en mer helhetlig regulering av viderebruk av offentlig informasjon (data). Dette omfatter også en vurdering av om dagens regler om viderebruk i offentlighetsloven og -forskriften bør flyttes til et nytt regelverk, og om enkelte regler ev. bør dupliseres.

Utvalgets forslag til regulering av viderebruksområdet skal ta utgangspunkt i offentlighetsloven og EUs direktiv 2019/1024/EU om åpne data og viderebruk av informasjon fra offentlig sektor. Overnevnte direktiv er et minimumsdirektiv, og utvalget bes derfor vurdere om Norge bør gå utover de tematiske kategoriene som følger av direktivet mht. datasett med høy verdi, og også inkludere andre datasett enn de som vil omfattes av EUs gjennomføringsrettsakt om datasett med høy verdi, som er forventet å foreligge Q2/Q3 2021. Utvalget skal også se hen til EUs foreslåtte og supplerende regelverk på viderebruksområdet, f.eks. datastyringsforordningen (COM(2020) 767 final), som også omhandler tredjepartsrettigheter. Det skal i arbeidet også sees hen til EUs personvernforordning (REG 2016/679) og personopplysningsloven.

Utvalget bes videre vurdere om det for utvalgte typer offentlig informasjon bør innføres en plikt til aktiv tilgjengeliggjøring. En plikt til aktiv publisering vil i prinsippet innebære at en før publisering må vurdere aktuelt innhold opp mot eventuelle rettslige skranker som personvern, immaterielle rettigheter og (rikets) sikkerhet. I vurderingene av virkeområde for en ev. plikt til aktiv tilgjengeliggjøring ligger implisitt også spørsmålet om når en ev. plikt til tilgjengeliggjøring skal inntre for informasjon som allerede er produsert før nytt regelverk trer i kraft. Utvalget bes vurdere behovet for, og omfanget av, klareringsrutiner som vil være nødvendig mht. aktiv tilgjengeliggjøring av informasjon. Utvalget bes også vurdere hvilken informasjon som er mest egnet for en ev. aktiv tilgjengeliggjøringsplikt, i prioritert rekkefølge, da en slik endring antas å måtte skje over noe tid og vil kreve overgangsperiode. Utvalget bør også vurdere grensene for offentlig sektors viderebruk av offentlig informasjon som ikke er gjenbruk (kun-én-gang-prinsippet). Økt digitalisering og deling av offentlige data kan utgjøre sikkerhetsutfordringer både

for enkeltpersoner og for nasjonen. Dette skal være en del av utvalgets vurderinger.

Utvalget bes vurdere relevante spørsmål knyttet til avtaler og lisensiering av tilgangen til informasjon/data, der bl.a. bruk av ulike standarder og lisenser er en aktuell problemstilling.

Utvalget skal vurdere om kravene som gjelder viderebruk av data som framgår av digitaliseringsrundskrivet bør inntas i nytt regelverk. Det vises til at Advokatfirmaet Kluge AS har pekt på at rundskrivet i dag ikke oppfattes som særlig forpliktende, at rettskildestatusen er lav, og at det ikke foreligger sanksjoneringsmuligheter.

Åpne data direktivets artikkel 1 (6) slår fast at offentlige organer ikke skal utøve sin rett som databaseprodusent til å hindre/begrense viderebruk utover de grensene som følger av direktivet. Utvalget skal vurdere om det skal utformes, og ev. hvordan, et generelt pålegg til offentlige organ om å disponere over egne immaterielle rettigheter på en måte som ivaretar forpliktelsen etter direktivet.

Utvalgets arbeid

Utvalget skal utforme sitt lovforslag i tråd med reglene i Justisdepartementets veiledning Lovteknikk og lovforberedelse, jf. utredningsinstruksen punkt 4.1. Et vesentlig siktemål med lovarbeidet er å oppnå brukervennlige regler. Lovforslaget bør derfor ha god systematikk og et enkelt og klart språk, som gjør at også ikke-jurister kan forstå lovforslaget. Regelverket skal være digitaliseringsvennlig og teknologifremmende.

Økonomiske, administrative og andre vesentlige konsekvenser av utvalgets forslag skal utredes og fremgå av utredningen i samsvar med utredningsinstruksens kapittel 2. Utvalget må gjennomføre nytte-kostnadsanalyser av eventuelle forslag til regelverksendringer. Det vises også til Meld. St. 22 (2020–2021) Data som ressurs – datadrevet økonomi og innovasjon hvor det fremgår at de nasjonale prinsippene for deling og bruk av data ikke er til hinder for at offentlige virksomheter skal kunne ta betalt for data.

Prinsipielle spørsmål skal drøftes på en balansert, systematisk og helhetlig måte.

Utvalget skal se hen til annet relevant utredningsarbeid og kunnskapsgrunnlag. Det gjelder særlig arbeidet med å kartlegge, vurdere og anbefale ulike organiserings- og finansieringsmodeller for deling av data i offentlig sek-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

tor, Forskningsdatalisensutvalget som Forskningsrådet har nedsatt på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og som skal gi en overordnet anbefaling om bruk av lisenser, samt den tverrfaglige ekspertgruppen for deling av industridata som skal opprettes for å utarbeide retningslinjer for ansvar, eierskap og bruksrettigheter i forbindelse med deling av denne type data. Eventuelle behov for kjøp av eksterne utredninger skal avklares med departementet så tidlig så mulig.

Utvalget vil få et eget sekretariat. Lovutvalget kan ved behov innhente faglig støtte og innspill underveis, blant annet fra ressurs- og kompetansemiljøer og relevante offentlige organer.

Utvalgets budsjett er satt til to millioner kroner. Om godtgjøring gjelder de til enhver tid gjeldende bestemmelser i Statens personalhåndbok om godtgjøring mv. til leder, medlemmer og sekretærer i utvalg, samt supplerende retningslinjer fastsatt av Justis- og beredskapsdepartementet. Om arkivordningen gjelder arkivforskriften § 1-2 og eventuelle utfyllende bestemmelser

Lovutvalgets arbeid skal leveres senest 15. februar 2023.»

På grunn av forsinkelser i oppstarten knyttet til koronapandemien, fikk utvalget utsatt frist fra departementet til 1. juli 2024, og utredningen fra utvalget ble lagt frem 26. juni 2024 som NOU 2024: 14 *Med lov skal data deles*.

Utvalget hadde følgende medlemmer:

- Camilla Selman, kommuneadvokat, Oslo kommune (leder)
- Birger S. Clementsen, direktør, innovasjon og støttetjenester, Stavanger kommune
- Dörthe Koerner, seniorrådgiver, Brønnøysundregistrene
- Heather Broomfield, fagdirektør, Digitaliseringsdirektoratet
- Hilde Austlid, senioringeniør, Statens vegvesen
- Ina Lindahl Nyrud, advokat, Norsk Journalistlag
- Johnny Welle, kartverkssjef, Statens kartverk
- Lee A. Bygrave, professor, Institutt for privatrett, Universitetet i Oslo
- Shahzad Rana, selvstendig konsulent
- Torger Kielland, professor, Juridisk fakultet, Universitetet i Bergen

2.5.2 Utvalgets forslag til lov om datadeling

Viderebruksutvalget foreslår en ny lov om datadeling (datadelingsloven), som gjennomfører åpne data-direktivet i norsk rett ved transformasjon. Transformasjon vil si at direktivet gjøres gjeldende som norsk rett gjennom nasjonalt utførte lovbestemmelser som samsvarer med kravene i det underliggende EU-direktivet. Utvalgets forslag om en egen lov om datadeling innebærer at gjeldende bestemmelser om viderebruk i offentliglova i hovedsak oppheves.

Utvalget foreslår også at gjennomføringsforordningen om datasett med høy verdi gjennomføres i sin helhet som forskrift med hjemmel i datadelingsloven.

Virkeområdet til åpne data-direktivet skiller seg fra virkeområdet til forgjengerdirektivet om viderebruk av informasjon fra offentlig sektor (viderebruksdirektivet som endret med endringsdirektivet eller «PSI-direktivet»), som kun gjaldt for offentlige organer. Åpne data-direktivet utvides til å gjelde også for offentlige foretak som driver virksomhet innenfor spesifikt angitte områder i forsyningssektoren slik som eksempelvis el- og vannkraftsektoren.

Den største forskjellen mellom utvalgets forslag til ny datadelingslov og åpne data-direktivet, er at utvalget foreslår å utvide virkeområdet. Utvalget foreslår at loven, i likhet med offentliglova, skal gjelde for alle offentlige foretak, uavhengig av hvilket område de driver virksomhet innenfor.

I tillegg foreslår utvalget enkelte nasjonale bestemmelser som ikke følger av åpne data-direktivet. Dette gjelder blant annet:

- et krav om publisering av metadata (opplysninger som beskriver datasett og gjør dem søkbare), se utvalgets lovforslag § 6,
- etablering av et nasjonalt prioriteringsråd for deling og viderebruk av data, se utvalgets lovforslag § 14.

Etter utvalgets syn vil forslagene bidra til mer enhetlig praksis og gi bedre tilgjengelighet til data fra offentlig sektor.

2.5.3 Utvalgets forslag til lov om dataforvaltning

Utvalget foreslår å innføre en ny lov om dataforvaltning, som gjennomfører dataforvaltningsforordningen i norsk rett ved inkorporasjon, se utvalgets lovforslag § 1. Inkorporasjon vil si at forord-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

ningen gjøres direkte gjeldende som norsk rett gjennom en henvisningsbestemmelse.

Utvalget foreslår også enkelte utfyllende nasjonale bestemmelser, blant annet en forskriftshjemmel til å fastsette hvilke organer som skal være ansvarlige etter dataforvaltningsforordningen artikkel 7, og en bestemmelse om et sentralt informasjonspunkt etter artikkel 8 (et offentlig kontaktpunkt som gir oversikt over tilgjengelige tjenester og ordninger etter forordningen).

Utvalget foreslår ikke konkret hvilken myndighet som skal være vedkommende myndighet (tilsyns- og godkjenningsmyndighet) etter forordningen artikkel 13 og 23. Utvalget ber i stedet departementet gjøre en samlet vurdering av hvordan disse rollene bør plasseres, også sett i lys av roller som følger av andre EU-rettsakter på digitaliseringsområdet. Utvalget anbefaler at det eksplisitt reguleres i dataforvaltningsloven hvilke organer som skal være vedkommende myndighet.

2.5.4 Høringen av NOU 2024: 14 Med lov skal data deles

Utredningen fra utvalget NOU 2024: 14 *Med lov skal data deles* ble sendt på høring 19. september 2024 med høringsfrist 9. desember 2024. I høringen ba departementet høringsinstansene om særskilte innspill til organisering av tilsyn etter utvalgets forslag til lov om dataforvaltning §§ 4 og 5, og utvalgets forslag til lov om datadeling § 5 fjerde ledd, 6 og 14, fordi dette gjaldt forslag til bestemmelser som ikke var omfattet under høringen av åpne data-direktivet i 2022.

Høringen ble sendt til følgende organ og institusjoner:

Departementene

Arbeids- og velferdsdirektoratet
 Arbeidstilsynet
 Arkivverket
 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 Barneombudet
 Barneverns- og helsenemnda
 Brønnøysundregistrene
 Dagligvaretilsynet
 Datatilsynet
 Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
 Digitaliseringsdirektoratet
 Direktoratet for byggkvalitet
 Direktoratet for forvaltning og økonomistyring

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Direktoratet for mineralforvaltning med

Bergmesteren for Svalbard

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet

Direktoratet for utviklingssamarbeid – Norad

Distriktssenteret

Domstoladministrasjonen

Finansklagenemnda

Finanstilsynet

Fiskeridirektoratet

Folkehelseinstituttet

Forbrukertilsynet

Helsedirektoratet

Husbanken

Høyesterett

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Jernbanedirektoratet

Justervesenet

Konkurransetilsynet

Kriminalomsorgsdirektoratet

Kulturdirektoratet

Kulturtanken

Kunst i offentlige rom

Kystverket

Lagmannsrettene

Landbruksdirektoratet

Likestillings- og diskrimineringsombudet

Lotteri- og stiftelsestilsynet

Luftfartstilsynet

Maritim Pensjonskasse

Mattilsynet

Mattilsynet

Medietilsynet

Meteorologisk institutt

Miljødirektoratet

Miljødirektoratet

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

Nasjonal sikkerhetsmyndighet

Nasjonalbiblioteket

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen –

NOKUT

Nord Universitet

Norges forskningsråd

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

(NMBU)

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Norges vassdrags- og energidirektorat - NVE

Norsk akkreditering

Norsk filminstitutt

Norsk nukleær dekommisjonering

Norsk pasientskadeerstatning

Norsk polarinstitutt

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Oljedirektoratet - OD	Eiendom Norge
Patentstyret	FAFO
Petroleumstilsynet	Finans Norge
Politidirektoratet	Foreningen 2 Foreldre
Regelrådet	Funksjonshemmedes fellesorganisasjon
Regjeringsadvokaten	Hovedorganisasjonen Virke
Riksantikvaren	Huseierne
Sivil klareringsmyndighet	IKT-Norge
Sjøfartsdirektoratet	Innvandrerne Landsorganisasjon (INLO)
Skatteetaten	Juridisk Rådgivning for kvinner (JURK)
Språkrådet	Jussbuss
Statens havarikommisjon	Jussformidlingen i Bergen
Statens helsetilsyn	Jusshjelpa i Nord-Norge
Statens jernbanetilsyn	Kirkens Bymisjon
Statens kartverk	KS – Kommunesektorens organisasjon
Statens legemiddelverk	Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Statens lånekasse for utdanning	Landsrådet for norske barne- og ungdoms-organisasjoner
Statens pensjonskasse	Mediebedriftenes landsforening
Statens råd for likestilling av funksjonshemmede	Microsoft Norge
Statens sivilrettsforvaltning	MiRA Ressurssenter for kvinner med minoritetsbakgrunn
Statens vegvesen - Vegdirektoratet	NITO – Borges ingeniør- og teknologiorganisasjon
Statens vegvesen- Vegtilsynet	Norges Bondelag
Statistisk sentralbyrå	Norges Juristforbund
Statlige høyskoler	Norges Røde Kors
Statped	Norsk industri
Statsforvalterne	Norsk Journalistlag
Sysselmasteren på Svalbard	Norsk Pasientforening
Tingrettene	Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
Tolletaten	Pensjonistforbundet
Universitetet i Agder	Redd Barna
Universitetet i Bergen	Regnskap Norge
Universitetet i Oslo	Rettspolitisk forening
Universitetet i Stavanger	Samfunnsbedriftene
Universitetet i Tromsø	Schibsted Media
Utdanningsdirektoratet	Seniornett
Utlendingsdirektoratet	Senior Norge
Valgdirektoratet	Sjømat Norge
Velferdsforskningsinstituttet (NOVA)	SMB Norge
Norges Institusjon for menneskerettigheter	TEKNA (Teknisk-naturvitenskapelig forening)
Riksrevisjonen	UNICEF Norge
Sametinget	Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)
Sivilombudet	
Fylkeskommunene	Disse 99 høringsinstansene har kommet med høringsinnspill:
Kommunene	
De regionale helseforetakene	Justis- og beredskapsdepartementet
Abelia	Samferdselsdepartementet
Akademikerne	Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV)
Aleneforeldreforeningen	Arkivverket
Den Norske Advokatforening	Borgarting lagmannsrett
Den norske Dommerforening	Brønnøysundregistrene
Digital Norway	Datatilsynet

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Digitaliseringsdirektoratet (Digdir)	Østfold fylkeskommune
Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)	Bane NOR SF
Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir)	Entur AS
Domstoladministrasjonen	Gassco AS
Fiskeridirektoratet	Helse Bergen
Helsedirektoratet	Helse Bergen HF, Haukeland universitetssjukehus
Jernbanedirektoratet	Helse Vest IKT
Kystverket	Norsk rikskringkasting AS
Kripos	Nye veier AS
Landbruksdirektoratet	Stiftelsen Lovdata
Lotteri- og stiftelsestilsynet	Abelia
Meteorologisk institutt	Arkivarforeningen
Nasjonalt geodataråd	Arkivforbundet
Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom)	DAMA Norway
Norges forskningsråd	Den Norske Advokatforening
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	Den norske dommerforening, Fagutvalg for IKT-spørsmål
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet NTNU	Den norske legeforening
Norges vassdrags- og energidirektorat	Digitalt Liv Norge
Politiets fellestjenester	Eco Equality as
Sikt - Kunnskapssektorens tjenesteleverandør	Eiendom Norge
Sjøfartsdirektoratet	Fiken AS
Skatteetaten	Foreningen INIO
Sokkeldirektoratet	Forskningsinstituttens Fellesarena, FFA
Språkrådet	Funksjonshemmedes felles organisasjon
Statens kartverk	Geovekst
Statens vegvesen	HelseOmsorg21-rådet
Statistisk sentralbyrå (SSB)	Inkassoregisteret AS
Tolldirektoratet	KS-Kommunesektorens organisasjon
Universitetet i Bergen	Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Universitetet i Oslo	NIBIO
Universitets- og høyskolerådet	NORCE Norwegian Research Centre AS
Utlendingsdirektoratet (UDI)	Norges Døveforbund
Øst politidistrikt	Norsk Kommunalteknisk Forening
Bergen kommune	Norsk Presseforbund, Norsk Journalistlag, Norsk Redaktørforening, Mediebedriftenes Landsforening
Buskerud fylkeskommune	Næringslivets Hovedorganisasjon
Bærum kommune	Næringslivets Sikkerhetsråd
DigiViken	PolyNorge
Drammen kommune	Smart Innovation Norway
Innlandet fylkeskommune	SMiL Norge
Oslo kommune, Bystyret	Standard Norge
Oslo kommune, Utvalget for kjønns- og seksualitetsmangfold	Stiftelsen Norstella
Sandefjord kommune	Traq AS
Sandnes kommune	Wikimedia
Stavanger kommune	En privatperson

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Disse høringsinstansene uttalte at de ikke hadde merknader:

Veterinærinstituttet

Kulturtanken
Statens sivilrettsforvaltning

Høringsinstansenes syn er nærmere omtalt under redegjørelsen for de ulike delene av lovproposisjonen.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

3 Plasseringen av reglene som gjennomfører åpne data-direktivet og dataforvaltningsforordningen – spørsmål om ny lov

3.1 Gjeldende rett

Viderebruk reguleres i dag gjennom offentleglova og ved implementeringen av viderebruksdirektivet med endringsdirektivet (PSI-direktivet). Offentleglova regulerer imidlertid mer enn bare viderebruk. Formålet med offentleglova er blant annet å sikre en åpen offentlig forvaltning. I Ot.prp. nr. 102 (2004–2005) uttaler *Justis- og politidepartementet* følgende om offentleglovas formål:

«For å markere det prinsipielle utgangspunktet og hovudregelen i lova har departementet valt å framheve dei omsyna som taler for at forvaltninga gir innsyn i saksdokumenta. Dette tyder ikkje at dei omsyn som taler for at det skal gjerast unntak frå innsynsretten, ikkje kan tilleggast vekt der det kan vere tvil om tolkinga av ei unntaksføresegn. Den generelle formålsføreseigna må sjåast i samheng med dei enkelte unntaksføresegnene og dei omsyna som ligg til grunn for dei.

I tillegg til dei omsyna som utvalet hadde teke med i forslaget til føremålsføresegn, har departementet teke med omsynet til å leggje til rette for auka verdiskaping gjennom vidarebruk av offentlig informasjon. Tillegget er teke med for klarare å få fram omsynet til forvaltninga som informasjonsbank, og til at offentlig informasjon kan vere ein viktig ressurs for private og medverke til auka verdiskaping, jf. punkt 3.3.4 ovanfor. Tilføyinga har òg bakgrunn i gjennomføringa i offentleglova av EUs direktiv 2003/98/EF om vidarebruk av informasjon frå den offentlege sektoren, jf. punkt 11.»

Et sentralt formål med PSI-direktivet er å forbedre funksjonen til det indre marked, gjennom å stille felleseuropeiske krav til hvordan data fra offentlige organer skal gjøres allment tilgjengelig. Hovedformålet bak PSI-direktivet er viderebruk

av data, mens viderebruk av data fra offentlig sektor heller er et sekundært formål etter offentleglova. På samme måte som PSI-direktivet, har åpne data-direktivet et økonomisk formål og skal fremme innovasjon og verdiskaping. Offentleglovas hovedformål er å ivareta demokratiske hensyn, som rett til innsyn og kontroll.

Lov 9. mai 2003 nr. 31 om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser av betydning for miljøet (miljøinformasjonsloven) har som formål å sikre allmennhetens tilgang til miljøinformasjon.

3.2 Utvalgets forslag

Utvalgets forslag til lov om datadeling gjennomfører åpne data-direktivet i norsk rett. Samtidig foreslår utvalget enkelte særnasjonale bestemmelser om aktiv tilgjengeliggjøring av data fra offentlig virksomhet. Bestemmelsene som utvalget foreslår viderefører i stor grad gjeldende rett, slik den hittil er gjennomført i offentleglova med forskrift. Nytt i utvalgets forslag sammenlignet med gjeldende rett, er i hovedsak bestemmelser om publisering av metadata, etableringen av et nasjonalt prioriteringsråd for deling og viderebruk av data fra offentlig virksomhet, datasett med høy verdi, dynamiske data, forskningsdata, innsnevring i adgangen til å inngå enerettsavtaler om data fra offentlig virksomhet og innsnevring av adgangen for offentlige organer til å ta betalt for tilgjengeliggjøring av data. Utvalget foreslår at det tas inn en forskriftshjemmel i lov om datadeling, som åpner for å gjennomføre gjennomføringsrettsakten om datasett med høy verdi som forskrift. Utvalgets lovforslag innebærer at bestemmelsene om viderebruk i offentleglova og offentlegforskrifta i hovedsak oppheves og flyttes til en ny lov om datadeling. Etter utvalgets syn vil forslaget bidra til at reglene om viderebruk av data synliggjøres og dermed presumtivt blir enklere å forstå. Forslaget vil også føre til en rendyrkning av offentleg-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

lova som en generell lov om innsyn i offentlig virksomhet.

Utvalget foreslår også en annen ny lov om dataforvaltning, som gjennomfører dataforvaltningsforordningen. Forordningen gir et snevert handlingsrom for nasjonal gjennomføring, etter som den må gjennomføres «som sådan». Utvalgets lovforslag inneholder derfor en begrenset mengde særnasjonale bestemmelser.

3.3 Høringsinstansenes syn

Flere høringsinstanser støtter forslaget om flytting av bestemmelsene om viderebruk over i en ny lov om datadeling. Dette inkluderer blant annet *Skatteetaten, Norsk Presseforbund, Norsk Journalistlag, Norsk Redaktørforening, Mediebedriftenes Landsforening, Abelia, Sandefjord kommune, Arkivarforeningen, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Foreningen INIO, Norges vassdrags- og energidirektorat* og *Nye Veier AS*. Disse høringsinstansene uttrykker støtte til rendyrkning av offentleglova som en generell lov om allment innsyn i dokumenter hos det offentlige, mens en ny lov med bestemmelser om viderebruk av data vil synliggjøre tematikken om datadeling.

Enkelte høringsinstanser er skeptiske til forslaget om å flytte bestemmelsene ut av offentleglova. Dette inkluderer *Norges forskningsråd* som skriver:

«Vi bemerker for øvrig at det ikke fremstår helt klart for oss formålet med å ta bestemmelsene om viderebruk ut av offentleglova, da intensjonen om å samle regelverket kan oppfylles også uten faktisk å gjøre nevnte endringer i loven.»

Kommunesektorens organisasjon (KS) uttaler:

«Valg av lovutforming fremstår grundig drøftet av utvalget. KS ser at dette er et vanskelig spørsmål og er åpen for ulike tilnærminger. Ved opprettelse av flere nye lover er det en risiko for fragmentert regelverk. Samtidig er det viktig at viderebruksreglene blir godt synlige og enkle å finne frem til og bruke.»

Et fåtall høringsinstanser, inkludert *Digitaliseringsdirektoratet (Digdir)*, *Sikt - Kunnskapssektorens tjenesteleverandør (Sikt)* og *Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir)* er imot utvalgets forslag om å flytte bestemmelser om viderebruk av data ut av offentleglova og forslagene om nye lover om henholdsvis datadeling og

dataforvaltning. *Sikt* viser blant annet til at det å gjennomføre rettsaktene i to nye lover kan føre til utvidelse av et allerede fragmentert regelverket:

«Vi forstår de begrunnelsene som utvalget gir, men ber departementet vurdere om det kan være u hensiktsmessig å gjennomføre rettsaktene i to nye lover og en ny forskrift. Dette fordi antall nye lover allerede er ekspanderende og ny lovgivning vil utvide det allerede fragmentariske regelverket og praktiseringen av dette. Fragmentering er noe som generelt bør unngås, ikke minst av hensyn til å gjøre regelverket digitaliseringsvennlig og for å sikre at regelverket praktiseres i tråd med formålet. Det eksisterer allerede lovgivning om forvaltning (forvaltningsloven) og lov om offentlighet og viderebruk (offentlighetsloven). Vi anbefaler at departementet vurderer om bestemmelsene som er foreslått i ny datadelingslov og dataforvaltningslov med forskrift heller kan tas inn i de eksisterende lover og forskrifter som forvaltningen er underlagt. Flere lover vil føre til risiko for ulik begrepsbruk, samt økt behov for tolkning og harmonisering. Det vil videre gjøre det vanskeligere å holde oversikt over rettigheter og plikter om offentlighet, offentlig saksbehandling, innsyn, viderebruk, deling og bruk av data. Det er et viktig hensyn at regelverket er brukervennlig og skaper trygghet og forutsigbarhet for dem som skal bruke det».

3.4 Departementets vurderinger

Departementet mener det er mest hensiktsmessig å gjennomføre åpne data-direktivet og dataforvaltningsforordningen i én samlet lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven). På denne måten samles EU-rettsakter om viderebruk i ett nasjonalt lovverk.

Selv om departementet foreslår en annen lovteknisk løsning enn utvalget, er departementet enig med utvalget og flere av høringsinstansene, i at det er hensiktsmessig å rendyrke offentleglova som en generell lov om innsyn. Departementet foreslår derfor også å flytte reglene om viderebruk fra offentleglova til den nye loven om dataforvaltning.

Endringen fra utvalgets forslag om to forskjellige lover til en og samme lov, medfører ikke noen realitetsendringer. Forslaget fra departementet er en lovteknisk løsning som gjennomfører de tilsvarende rettsaktene og bestemmelsene og EU-rettsaktene som utvalget også behandlet. EU-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

kommisjonens revisjonsrapporter og erfaringer i andre EU/EØS-land, vil også spille en viktig rolle for hvordan departementet ønsker å videreutvikle loven i fremtiden.

Departementet har forståelse for argumentene til *Digdir*, *Sikt* og *HK-dir* om unødvendig utvidelse av det regulatoriske landskapet. Departementet mener imidlertid at fordelene ved å innføre en egen lov om dataforvaltning oppveier ulempene, ettersom det innføres et nytt og samlet regelverk

for viderebruk av data. Departementet viser til at rettsaktene har overlappende formål om å fremme harmoniserte regler om viderebruk av data for å understøtte dataøkonomien, og mener at det er naturlig at dette gjennomføres samlet. Departementet mener at forslaget til et samlet regelverk bidrar til å motvirke den regulatoriske fragmenteringen som noen av høringsinstansene er bekymret for.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

4 Formål

4.1 Gjeldende rett

Offentleglova skal blant annet legge til rette for viderebruk av offentlig informasjon. Dette følger av § 1 andre punktum. Reglene om viderebruk ble tatt inn i offentliglova som ledd i nasjonal gjennomføring av EUs direktiv om viderebruk av informasjon fra offentlig sektor (PSI-direktivet, eller «directive [...] on the re-use of public sector information» på engelsk) fra 2003, senere endret i 2013. Viderebruk av informasjon, som er produsert med offentlige midler, kan skje til alle slags formål, inkludert til å fremme åpenhet og demokratisk deltakelse. Journalistikk basert på viderebruk av offentlig informasjon er et typisk eksempel på dette. Næringsutvikling basert på data fra offentlig sektor er også et typisk eksempel på viderebruk.

4.2 Direktivet

Som omtalt i punkt 2.2 slår åpne data-direktivet artikkel 1 nr. 1 fast at formålet med direktivet er å fremme bruken av åpne data og stimulere til innovasjon av produkter og tjenester. Dette er nytt sammenliknet med de eldre versjonene av direktivet, viderebruksdirektivet fra 2003 og endringsdirektivet (PSI-direktivet) fra 2013, som ikke har en tilsvarende formålsbestemmelse. Siden åpne data-direktivet bygger på disse direktivene, må formålsbestemmelsen i artikkel 1 likevel ses som en presisering av det underliggende formålet med de to tidligere direktivene. Fortalene tydeliggjorde at formålet med direktivene var å skape like vilkår for viderebruk av informasjon fra offentlig sektor i det indre marked, jf. blant annet viderebruksdirektivet fortalepunkt 5 og PSI-direktivet fortalepunkt 33.

Det fremgår også av fortalen til åpne data-direktivet at et sekundært formål er å øke åpenheten til offentlig sektor. Departementet viser til at følgende fremgår av åpne data-direktivet fortalepunkt 13:

«Et av hovedformålene med å opprette det indre marked er å skape vilkår som fremmer utviklingen av tjenester og produkter i hele Unionen og i medlemsstatene. Informasjon fra offentlig sektor eller informasjon som er samlet inn, produsert, reproducert og formidlet i forbindelse med en offentlig oppgave eller tjeneste av allmenn interesse, er et viktig utgangsmateriale for produkter og tjenester med digitalt innhold, og vil bli en enda viktigere gjennom utviklingen av avansert digital teknologi, for eksempel kunstig intelligens, distribuerte databaser og tingenet internett. En bred geografisk dekning på tvers av landegrensene vil også være vesentlig i denne sammenhengen. Det forventes økte muligheter for viderebruk av slik informasjon, blant annet for å gi alle foretak i Unionen, herunder svært små og små og mellomstore bedrifter og det sivile samfunn, mulighet til å utnytte sitt potensial og bidra til økonomisk utvikling og å skape og verne arbeidsplasser av høy kvalitet, særlig til nytte for lokalsamfunnene og for viktige samfunnsmessige mål, for eksempel ansvarlighet og åpenhet.»

Videre lyder fortalepunkt 14:

«Det å tillate viderebruk av dokumenter som offentlige organer er i besittelse av, gir mer verdi til nytte for viderebrukerne, sluttbrukerne og samfunnet generelt, og i mange tilfeller også for det offentlige organet selv, gjennom å fremme åpenhet og ansvarlighet og generere tilbakemeldinger fra viderebrukere og sluttbrukere, noe som gir det aktuelle offentlige organet mulighet til å forbedre kvaliteten på informasjonen som samles inn og gjennomføringen av sine oppgaver.»

I fortalepunkt 70 utdyper EU-kommisjonen at ett av formålene med direktivet, er å gjøre det lettere for borgere med hensyn til fri spredning av informasjon og kommunikasjon som bygger på dokumenter fra offentlig sektor.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

4.3 Utvalgets forslag

Utvalget foreslår at formålet til lov om datadeling skal tilsvare åpne data-direktivets formål om å fremme viderebruk av informasjon fra offentlig sektor for innovasjon og utvikling av nye informasjonsprodukter og tjenester, se utvalgets forslag til datadelingsloven § 1. Utvalget foreslår også at loven skal ha som formål å fremme åpenhet til offentlig sektor, for å videreføre hensynene bak reglene om viderebruk etter offentleglova. Videre foreslår utvalget at ettersom reglene om viderebruk flyttes fra offentleglova til ny lov om datadeling, bør offentleglova § 1 andre punktum oppheves som del av rendyrkingen av offentleglova. I merknaden til § 1 skrev utvalget:

«Ordet «åpenhet» er hentet fra § 1 første punktum i offentleglova, og gjengitt i denne lovens formål for å understreke at selv om regler om viderebruk av data fra offentlig virksomhet skilles ut av offentleglova hvor det er regulert i dag og inn i en ny egen lov, så er formålet om å skape åpenhet, tillit og demokratisk kontroll mellom offentlig virksomhet og samfunnet generelt videreført i denne loven. I likhet med offentleglova, blir også ordet «åpenhet» brukt her for å understreke at reglene om tilgang til data fra offentlig virksomhet er en av flere mekanismer som medvirker til å skape et åpent samfunn. Utvalget ønsker også å presisere at det med «fremme åpenhet til offentlig sektor» også siktes til journalistikk og journalistiske formål, jf. medieansvarsloven § 1.»

Denne koblingen mellom formålet til viderebruk og åpenhet, ble vektlagt i flere deler av utvalgets forslag, se utredningen kapittel 18.

4.4 Høringsinstansenes syn

Enkelte høringsinstanser uttalte seg om utvalgets forslag til formålsbestemmelse, se utvalgets forslag til lov om datadeling § 1. Dette inkluderte *Arkivverket*, *Den norske dommerforening*, *Fagutvalg for IKT-spørsmål*, *Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir)*, *Kommunesektorens organisasjon (KS)*, *Norsk Presseforbund*, *Norsk Journalistlag*, *Norsk Redaktørforening*, *Mediebedriftenes Landsforening* og *Skatteetaten*.

Norsk Presseforbund, *Norsk Journalistlag*, *Norsk Redaktørforening* og *Mediebedriftenes Landsforening* støtter utvalgets forslag og argumentasjon om å inkludere «fremme åpenhet til offentlig sek-

tor» i formålsbestemmelsen. Samtidig ønsker disse organisasjonene at bestemmelsen skal inkludere en eksplisitt henvisning til at journalistikk også er en del av formålet med loven, og at dette ikke bare skal fremkomme av spesialmerkningen til bestemmelsen.

KS støtter utvalgets forslag til § 1. *KS* trekker særlig frem viktigheten av å både synliggjøre hensynet til forskning, innovasjon og utvikling av produkter og tjenester, og hensynet om å fremme åpenhet til offentlig sektor. *KS* påpeker at det sistnevnte synliggjør at det også kan legges vekt på hensyn som støtter opp under et åpent og demokratisk samfunn.

Skatteetaten mener det er viktig å få frem at det er ulike hensyn bak offentleglova på den ene siden og utvalgets forslag til datadelingslov og dataforvaltningslov på den andre siden. *Skatteetaten* påpeker at offentleglova har demokrati og åpenhet som sitt hovedhensyn, mens de to lovforslagene er markedsinstrumenter.

4.5 Departementets vurderinger

Departementet er enig med utvalget og høringsinstansene om behovet for en formålsbestemmelse som dekker både det kommersielle og det bredere åpenhetsperspektivet. Utvalgets forslag videreføres med en mindre språklig justering.

Slik *Skatteetaten* påpeker i sin høringsuttalelse, stemmer det at hensynene bak EU-rettsaktene og offentleglova er ulike, og at formålet med direktivet er å sikre det indre marked for informasjonsprodukter og tjenester basert på data fra offentlig sektor. Det stemmer imidlertid ikke at forslaget til en ny nasjonal lov, som gjennomfører åpne data-direktivet, må ha nøyaktig samme formål som direktivet. En ny nasjonal lov kan ha et videre formål.

Departementet ser behovet for å synliggjøre forskjellen mellom offentleglova og departementets forslag til ny dataforvaltningslov. Samtidig har de to lovene overlappende grenseflater. Etter departementets syn kan ikke en lov som regulerer viderebruk av data fra offentlig sektor begrenses til kun et markedsinstrument eller en lov som skal understøtte det indre marked. Utvalget er tydelig på at det er behov for å videreføre formålet om en åpen offentlig sektor, også når bestemmelsene om viderebruk flyttes ut av offentleglova. Departementet er enig i dette.

Viderebruk av offentlig informasjon kan etter gjeldende rett brukes til ethvert formål. Det er ikke slik at formålet er styrende for om en bruker

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

kan få tilgang til data eller for hvordan dataen kan viderebrukes. Departementets forslag til ny lov om datadeling og dataforvaltning innebærer en videreføring av denne rettstilstanden. Etter departementets syn vil det også være misvisende dersom formålsbestemmelsen til den nye loven kun viser til kommersielle formål, all den tid åpne data-direktivet angir at viderebruk av informasjon fra offentlig sektor kan skje for «kommersielle og ikke-kommersielle formål», jf. artikkel 2 nr. 11.

Videre viser departementet til at EU regulerer det indre marked, og ikke åpenhet eller innsyn i nasjonal offentlig sektor. Dette er en begrensning som følger av EU-traktaten (TEUV) artikkel 114. Ved nasjonal gjennomføring av EUs rettsakter

gjelder imidlertid ikke denne begrensningen. Gitt den nære koblingen mellom formålet bak offentliglova og viderebruk av informasjon fra offentlig sektor, mener departementet det er hensiktsmessig at hensynet til åpenhet inkluderes i formålsparagrafen til dataforvaltningsloven.

Når det gjelder utvalgets forslag om å oppheve offentliglova § 1 andre punktum, mener departementet at bestemmelsen bør videreføres. Departementet legger til grunn at det er viktig å tydeliggjøre at formålet med innsyn ikke er begrenset til tilgang til dokumenter, men også omfatter muligheten til å viderebruke informasjonen det gis innsyn i.

5 Virkeområde

5.1 Saklig virkeområde

5.1.1 Gjeldende rett

Offentleglova gjelder for offentlige organer. Dette følger av § 2 første ledd bokstav a. Loven gjelder også for offentlige foretak og selvstendige rettssubjekter kontrollert av offentlige organer. Dette følger av § 2 første ledd bokstav c og d, som lyder:

- «c) selvstendige rettssubjekt der stat, fylkeskommune eller kommune direkte eller indirekte har ein eigardel som gir meir enn halvparten av røystene i det øvste organet i rettssubjektet, og
- d) selvstendige rettssubjekt der stat, fylkeskommune eller kommune direkte eller indirekte har rett til å velje meir enn halvparten av medlemmene med røysterett i det øvste organet i rettssubjektet.»

Hvordan dokumenter skal tilgjengeliggjøres følger av offentliglova § 30, som gjelder for alle organer som omfattes av loven, og ikke bare de som er under virkeområdet til PSI-direktivet. For virksomheter som omfattes av PSI-direktivet, oppstilles imidlertid mer detaljerte regler for hvordan dokumenter skal gjøres tilgjengelig, jf. § 30 første ledd tredje punktum, andre ledd og tredje ledd.

Det kan, etter nærmere vilkår, fastsettes i forskrift at offentliglova ikke skal gjelde for enkelte selvstendige rettssubjekter eller for visse dokumenter hos selvstendige rettssubjekter. Dette kan gjøres dersom det er nødvendig ut fra hensynet til virksomheten, konkurransesituasjonen eller andre særlige forhold, se offentliglova § 2 andre ledd første punktum. Også selvstendige rettssubjekter som driver i konkurranse med private, men som ikke oppfyller vilkårene for å falle utenfor lovens virkeområde etter § 2 første ledd andre punktum, kan unntas ved forskrift. I offentliglova § 1 er det gjort en rekke slike unntak fra virkeområdet til offentliglova og for visse dokumenter hos enkelte navngitte virksomheter. Departementet påpeker i denne sammenheng at der begrepet «organ» er benyttet i offentliglova,

siktes det til alle virksomheter loven gjelder for, se § 4 fjerde ledd. Offentliglova regulerer dermed i utgangspunktet offentlige organer og andre typer virksomheter, som selvstendige rettssubjekter, likt. Enkelte bestemmelser i offentliglova retter seg imidlertid kun mot virkeområdet til PSI-direktivet, og gjelder derfor ikke for offentlige foretak, se offentliglova § 2 sjuende ledd, jf. § 6, § 7 andre ledd, § 8 tredje ledd andre punktum og fjerde og femte ledd og § 30 første ledd tredje punktum og andre ledd.

Videre gjelder ikke offentliglova for Stortinget, Riksrevisjonen, Sivilombudet og andre organer fra Stortinget, jf. § 2 tredje ledd. PSI-direktivet gjelder imidlertid for disse organene, jf. offentliglova § 2 sjuende ledd. Bakgrunnen for dette er at PSI-direktivet bygger på gjeldende innsynsordninger etter nasjonal rett, og Stortinget gir allmenn rett til innsyn gjennom Stortingets regler for dokumentinnsyn.

Offentliglova gjelder ikke for den dømmende virksomheten hos domstoler, jf. § 2 fjerde ledd. Allmennhetens rett til innsyn i slik virksomhet følger av domstolloven kapittel 7, tvisteloven kapittel 14 og straffeprosessloven § 28 tredje ledd, samt enkelte andre særlover. Forskrift om offentlighet i rettspleien regulerer også innsyn i domstolenes dømmende virksomhet. Offentliglova gjelder imidlertid for domstolenes øvrige administrative virksomhet.

Det følger av offentliglova at nærmere angitte typer dokumenter eller opplysninger kan unntas innsyn og offentlighet, se offentliglova kapittel 3. Hvis slike dokumenter unntas offentlighet, følger det forutsetningsvis at opplysningene i dokumentene heller ikke er gjenstand for viderebruk.

5.1.2 Direktivet

Åpne data-direktivet har et bredere virkeområde enn PSI-direktivet. Det viderefører virkeområdet fra PSI-direktivet, men omfatter i tillegg offentlige foretak innen forsyningssektoren, som elektrisitets-, gass- og vannselskap, samt transportsektoren. Dette gjelder der stat, fylkeskommune eller kommune direkte eller indirekte kan utøve en

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

dominerende innflytelse over foretaket gjennom stemmerett eller eierandel, jf. artikkel 1 nr. 1 bokstav b og definisjonen i artikkel 2 nr. 2, med unntakene i artikkel 1 nr. 2 bokstav b.

Sammenlignet med PSI-direktivet, er virkeområdet til å åpne data-direktivet også utvidet til å omfatte offentlig finansierte forskningsdata, jf. artikkel 2 nr. 9. Viderebruk av forskningsdata er regulert i artikkel 10 nr. 2, som retter seg mot forskere, forskningsutøvende organisasjoner og forskningsfinansierende organisasjoner.

Videre presiserer åpne data-direktivet at offentlige foretak kan være underlagt virkeområdet dersom det offentlige har dominerende innflytelse, blant annet gjennom finansiell deltakelse eller stemmerett. Dette er også en utvidelse sammenlignet med PSI-direktivet. Offentleglova har heller ingen bestemmelser om slik innflytelse.

5.1.3 Forordningen

Det saklige virkeområdet til dataforvaltningsforordningen fremgår av forordningen i artikkel 1. Se punkt 15.2 for nærmere omtale av forordningens saklige virkeområde.

5.1.4 Utvalgets forslag

Utvalget foreslår at virkeområdet til ny lov om datadeling skal svare til virkeområdet i offentliglova, samt virkeområdet til åpne data-direktivet. Som nevnt ovenfor, er virkeområdet til åpne data-direktivet videre enn virkeområdet til forgjengerdirektivet (PSI-direktivet). I tillegg gjelder offentliglova som sådan for andre typer virksomheter enn det offentliglovas særbestemmelser som gjennomfører PSI-direktivet gjelder for. Utvalgets forslag innebærer derfor en utvidelse av virkeområdet sammenliknet med gjeldende nasjonale regler om viderebruk.

Utvalget foreslår at lov om datadeling skal gjelde for alle offentlige foretak, på samme måte som for offentlige organer. I utvalgets lovforslag benyttes samlebegrepet «offentlig virksomhet», se § 2 første ledd bokstav b. Forslaget innebærer en utvidelse sammenliknet med åpne data-direktivet, som har lempeligere regler for offentlige foretak. Direktivet gjelder kun for foretak som opererer innenfor spesifikt angitte forsyningssektorer, se artikkel 1 nr. 1 bokstav b. Etter direktivet gjelder artikkel 5 nr. 7 også kravene til hvilke formater dokumenter skal tilgjengeliggjøres i kun for eksisterende dokumenter som offentlige foretak er i besittelse av, og som er tilgjengelige for viderebruk.

Utvalgets forslag om å utvide virkeområdet innebærer at selvstendige rettssubjekter etter offentliglova som ikke er omfattet av virkeområdet til PSI-direktivet, vil kunne få økte kostnader i forbindelse med eksempelvis utvikling og bruk av API-er der dette ikke allerede er gjort.

Bakgrunnen for utvalgets forslag om å utvide virkeområdet, er at utvalget anser det lite hensiktsmessig at offentliglova som sådan og lovens bestemmelser som gjennomfører PSI-direktivet har ulike virkeområder. Utvalget foreslår derfor ett sett med felles regler for alle aktører som faller inn under virkeområdet til lovforslaget. Utvalget anser forslaget som lite inngripende. Utvalget viser til at offentlige foretak allerede er underlagt virkeområdet til offentliglova når det gjelder reglene om innsyn, og at disse reglene gir den enkelte adgang til å viderebruke informasjonen, under forutsetning av at retten til tredjepart eller annen lovgivning ikke er til hinder for den videre bruken.

5.1.5 Høringsinstansenes syn

Flere høringsinstanser uttalte seg om utvalgets forslag til virkeområde. Dette inkluderer blant annet *Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir)*, *Borgarting lagmannsrett (Lagmannsretten)*, *Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)*, *Domstolsadministrasjonen (DA)*, *Kommunesektorens Organisasjon (KS)*, *Helsedirektoratet*, *HelseOmsorg21-rådet*, *Lotteri- og stiftelsestilsynet (Stiftelsestilsynet)*, *Arkivarforeningen*, *Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)*, *Norsk rikskringkasting AS (NRK)*, *Nye veier AS*, *Stiftelsen Lovdata (Lovdata)* og *Skatteetaten (SKE)*.

NRK påpeker at NRK ikke er omfattet av hverken virkeområdet til direktivet eller bestemmelsene i offentliglova som gjennomfører bestemmelsene om viderebruk, og viste til offentligforskrifta.

NMBU støtter utvalgets forslag om hvilke virksomheter som er omfattet av reglene om viderebruk og at dette følger de samme rammer som forplikten til å gi innsyn etter offentliglova.

NVE mener det bør fremgå direkte av lovteksten, og ikke bare av merknadene, at virksomheter som er unntatt fra offentliglova også er unntatt fra datadelingsloven, og etterlyser klarhet rundt om dette også gjelder for eksisterende unntak i offentligforskrifta § 1.

Stiftelsestilsynet uttrykker bekymring for at datadelingslovens utvidede virkeområde kan få uheldige konsekvenser for stiftelser, særlig fordi offentlige valg av styremedlemmer ikke nødven-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

digvis innebærer offentlig kontroll. De understreker at stiftelser er formålsstyrte og uavhengige, og at lojaliteten til styremedlemmer kun skal ligge hos stiftelsen, ikke det offentlige. *Stiftelsestilsynet* vektlegger at stiftelser er private rettssubjekter, noen av dem er næringsdrivende og mange er viktige innenfor frivillig sektor i Norge. Dersom stiftelser blir underlagt virkeområdet i datadelingsloven vil dette være i strid med overordnede politiske føringer i forenklingsarbeidet for næringslivet og Meld. St. 10 (2018–2019) *Frivilligheta – sterk, sjølvstendig, mangfoldig – Den statlege frivillighetspolitikken*. *Stiftelsestilsynet* foreslår derfor at § 2 første ledd bokstav b inntar et unntak for stiftelser.

Helsedirektoratet og *HelseOmsorg21-rådet* påpeker at det er uklart hvilke forskningsdata som omfattes av «delvis offentlige finansierte midler». *HelseOmsorg21-rådet* stiller også spørsmål ved om forskningsdata innebærer at slike data fra næringslivet omfattes så lenge dataen(e) er generert med tilskudd av offentlige midler og er offentliggjort, og om loven ufravikelig er knyttet til offentlige virksomheter også når det gjelder tilrettelegging av viderebruk av forskningsdata.

Skatteetaten skriver at de legger til grunn at når de deler data, inkludert åpne data, og delingen følger av særlov, så vil delingen falle utenfor virkeområdet til utvalgets forslag til datadelingslov.

Lovdata påpeker at utvalgets forslag til datadelingslov som utgangspunkt ikke skal gjelde for Lovdata, men at forskriftshjemmelen i § 2 fjerde ledd åpner for muligheten om at Lovdata kan bli omfattet gjennom en slik forskrift. *Lovdata* påpeker at dersom dette skulle skje, kan det true deres selvfinansierte drift og føre til avvikling av Lovdata Pro. *Lovdata* presiserer at de ønsker å bidra til datadeling og samfunnsnytte, men mener en utredning om tilgjengeliggjøring av datagrunnlaget er en bedre løsning enn å utvide lovens virkeområde.

HK-dir skriver at samspillet mellom lovforlaget og andre regelverk som personopplysningsloven og offentleglova vil bli krevende å forholde seg til, og etterspør tydelig avklaring av forholdet mellom tilgrensende regelverk slik som personopplysningsloven, åndsverksloven, sikkerhetsloven og miljøinformasjonsloven. *HK-dir* påpeker også at det bør vurderes hvor langt man kan gå i å forenkle reglene knyttet til virkeområde, om nødvendig ved å gå vesentlig utover de minimumskravene som følger av EU.

Borgarting lagmannsrett og *Domstolsadministrasjonen (DA)* viser til lovforlaget §§ 2 og 3 og skriver at det er behov for presisering av lovens

virkeområde. *Lagmannsretten* og *DA* forstår det slik at domstolene kun er omfattet av loven til å dele data som allmennheten har full innsynsrett i. Innsyn i domstolenes dømmende virksomhet reguleres av domstoloven, tvisteloven, straffeprosessloven, og andre særlover. *DA* vektlegger dette punktet i lys av at offentleglova ikke gjelder for domstolenes dømmende virksomhet selv om den gjelder for den administrative virksomheten til DA. *DA* etterlyser derfor presisering av hvilke deler av domstolenes virksomhet som skal være gjenstand for offentlig deling av data for allmennheten, og viser til virksomhetsstatistikk, saksavvikling, saksbehandlingstid og anonymiserte avgjørelser som mulige eksempler.

Nye Veier påpeker at de oppfatter at lovforlaget legger seg tett opp mot virkeområdet i offentleglova, noe som innebærer at statlig heleide aksjeselskap vil være omfattet som «offentlig virksomhet» etter § 2 første ledd bokstav b.

KS mener gjennomføringen av åpne data-direktivet bør ligge på et minimumsnivå, og mener at virkeområdet til den nye loven bør avgrenses i tråd med artikkel 2 nr. 1 av direktivet. *KS* mener derfor at forskriftshjemmelen i utvalgets forslag til § 2 fjerde ledd bør endres slik at det gis klar adgang til å avgrense lovens virkeområde i enkelte tilfeller.

5.1.6 Departementets vurderinger

5.1.6.1 Generelt om det saklige virkeområdet

Departementet foreslår at loven gjelder for data som kan gjøres allment tilgjengelig, som innehas av virksomheter omfattet av loven, og for forskningsdata. Se departementets forslag til § 2 andre ledd første punktum. Dette er data som i hovedsak ikke er underlagt taushetsplikt, personvernbegrensninger, opphavsrettslig vern eller sikkerhets- og beredskapshensyn som gjør at de skal unntas offentlighet. Eksempler på data som kan gjøres allment tilgjengelig er statistiske opplysninger om befolkning, økonomi og miljø, geodata som kart og eiendomsgrenser, budsjetter til offentlige virksomheter og administrative data om organisering, budsjetter og tjenester i offentlig sektor.

Det er viktig å merke seg at data som kan gjøres allment tilgjengelig ikke nødvendigvis er det samme som data man kan få innsyn i etter offentleglova. Man kan eksempelvis få innsyn i data som inneholder personopplysninger eller data med immaterielle rettigheter. Dette kan begrense den videre bruken, slik at man ikke nødvendigvis har rett til å viderebruke denne typen data.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Departementets lovforslag følger utvalgets forslag. Dette innebærer at departementets forslag har samme virkeområde som både offentleglova og åpne data-direktivet. Dermed vil loven gjelde for flere selvstendige rettssubjekter enn de som omfattes av EU-rettsaktene alene. Offentleglova gjelder for et bredt spekter av offentlige organer og offentlige foretak. Åpne data-direktivet gjelder for offentlige organer, men kun for et begrenset og forhåndsdefinert sett med offentlige foretak, primært innen forsyningssektoren. Direktivet omfatter foretak som er finansiert eller styrt av det offentlige, men ikke alle som faller inn under offentleglova.

Det at departementet foreslår at dataforvaltningsloven også skal gjelde for virksomheter som ikke tidligere har vært omfattet av reglene om viderebruk, kan medføre økonomiske og administrative konsekvenser. Disse virksomhetene har ikke tidligere vært underlagt PSI-reglene i offentleglova, for eksempel bestemmelsene om betaling og tilgjengeliggjøring i §§ 8 og 30. Utvalget vurderte imidlertid utvidelsen som lite inngripende, fordi offentlige foretak generelt allerede er underlagt innsynsreglene i offentleglova, inkludert plikt til gratis innsyn og retten for allmennheten til å kreve elektronisk kopi etter § 30 første ledd andre punktum. Selv om direktivet ikke pålegger de relevante offentlige foretakene å behandle krav om data, jf. artikkel 4 nr. 6 bokstav a, har offentlige foretak allerede plikt til å behandle innsynskrav etter offentleglova. Departementet er derfor enig med utvalget og mener at det er lite inngripende å utvide virkeområdet på dette punktet.

Som nevnt gjelder PSI-direktivet og åpne data-direktivet for et annet sett med offentlige organer enn det offentleglova gjør. Eksempelvis gjelder ikke hele offentleglova for Stortinget, Riksrevisjonen, Sivilombudet og andre organer fra Stortinget, se offentleglova § 2 tredje ledd. De delene av offentleglova som stammer fra PSI-direktivet (og åpne data-direktivet) gjelder imidlertid for disse organene, se offentleglova § 2 sjuende ledd. Årsaken til dette er at direktivene bygger på nasjonale innsynsordninger som gir allmennheten rett til innsyn, og at Stortinget og Stortingets organer gir slik rett gjennom Stortingets regler for dokumentinnsyn. Departementet mener at det lovtekniske grepet om å flytte bestemmelsene om viderebruk ut av offentleglova, også vil bidra til å klargjøre det saklige virkeområdet. Dette la også utvalget til grunn i sitt forslag. Departementet er dermed enig i utvalgets vurderinger på dette punktet, selv om departementet foreslår en annen lovteknisk løsning.

Departementet mener at reglene om viderebruk bør være mest mulig ensartet. Ulike regler for offentlige foretak, basert på hvilken sektor foretaket driver aktivitet innenfor, bryter med norsk forvaltningstradisjon. Offentleglova skiller ikke mellom forskjellige typer offentlige foretak. Departementets forslag innebærer at virkeområdet for de nasjonale reglene om viderebruk vil være videre enn det som følger av åpne data-direktivet. Som tidligere beskrevet, angir direktivet at reglene om viderebruk kun gjelder for offentlige foretak som opererer innenfor et konkret angitt område med forsynings tjenester for allmennheten, se artikkel 1 nr. 1 bokstav b.

Departementet er enig med NRK i at åpne data-direktivet ikke gjelder for data som allmennkringkastere besitter i forbindelse med utførelsen av en allmennkringkastingsoppgave. Dette følger av direktivet artikkel 1 nr. 2 bokstav i. Dokumenter knyttet til redaksjons- og programvirksomhet hos NRK er unntatt fra virkeområdet til offentleglova, jf. offentlegforskrifta § 1 tredje ledd bokstav i. Departementet foreslår at det kan gjøres tilsvarende unntak fra dataforvaltningsloven i forskrift, jf. departementets lovforslag § 2 første ledd tredje punktum. Data som NRK er i besittelse av i forbindelse med utførelsen av allmennkringkastingsoppgaver vil derfor kunne unntas fra virkeområdet til departementets forslag til lov om dataforvaltning.

Lotteri- og stiftelsestilsynet skriver i sin høringsuttalelse at om «det offentlige direkte eller indirekte har rett til å velje eit fleirtal av styremedlemmane, er ikkje det nødvendigvis nokon indikasjon på at stiftelsen har tilknytning til det offentlige». Departementet vil påpeke at det følger av åpne data-direktivet at reglene om viderebruk gjelder for selvstendige rettssubjekter der det offentlige direkte eller indirekte har rett til å velge et flertall av styremedlemmene, se artikkel 2 nr. 3. Dette gjelder imidlertid bare dersom det selvstendige rettssubjektet driver sin virksomhet innenfor forsyningssektoren slik det er angitt i direktivet artikkel 1 nr. 1 bokstav b. Det er ikke nasjonalt handlingsrom for å fravike dette. Departementets forslag til § 2 første ledd bokstav c gjennomfører derfor direktivet artikkel 2 nr. 3 og går lenger ved å vise til «selvstendige rettssubjekter som er omfattet av offentleglova». Av offentleglova § 2 første ledd bokstav d fremgår det at loven gjelder for «sjølvstendige rettssubjekt der stat, fylkeskommune eller kommune direkte eller indirekte har rett til å velje meir enn halvparten av medlemmene med røysterett i det øvste organet i rettssubjektet». Etter offentleglova § 2 andre ledd kan

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

det imidlertid gis forskrift som unntar selvstendige rettssubjekter eller visse data hos selvstendige rettssubjekter som er omfattet av § 2 første ledd bokstav c og d. Det kan for eksempel være aktuelt å gjøre unntak for selveide rettssubjekter som er opprettet med private midler, men der stiftelsen likevel har fastsatt at det offentlige skal velge mer enn halvparten av medlemmene med stemmerett i det øverste organet. I tråd med gjeldende rett åpner departementet for at det kan gjøres unntak for slike rettssubjekter i forskrift, jf. departementets forslag § 2 første ledd tredje punktum. Spørsmålet om hvorvidt slike rettssubjekter kan unntas i forskrift til dataforvaltningsloven må imidlertid avgjøres innenfor rammene av åpne data-direktivet artikkel 1.

Lagmannsretten og *DA* understreker behovet for å klargjøre hvorvidt det saklige virkeområdet til loven kun gjelder for domstolenes administrative virksomhet, det vil si de delene av domstolens virksomhet som er omfattet av offentliglova. Departementet er enig i disse høringsinstansenes forståelse. Med unntak av kapittel 2, gjelder loven kun for data fra virksomheter som kan gjøres allment tilgjengelig. For domstolene vil dette gjelde både den administrative virksomheten som er omfattet av offentliglova § 2 fjerde ledd, og særlovgivning. Eksempler på slik særlovgivning er blant annet tvisteloven kapittel 14, straffeprosessloven § 28 tredje ledd og domstolloven kapittel 7 som regulerer allmennhetens rett til innsyn i dømmende deler av virksomheten.

Når det gjelder forslaget til § 10 om krav om publisering av metadata, så gjelder dette for alle data virksomheten forvalter, ikke bare det som kan gjøres allment tilgjengelig, se departementets forslag til § 2 andre ledd andre punktum. Se punkt 11.6 for nærmere omtale av departementets vurderinger av krav til publisering av metadata.

Når det gjelder høringsuttalelsen fra *Skatteetaten*, stemmer det at krav om at virksomheter aktivt skal dele data etter særlov faller utenfor virkeområdet til departementets forslag til ny lov om datadeling og dataforvaltning.

5.1.6.2 Særlig om forholdet mellom virkeområdet til direktivet og virkeområdet til forordningen

Departementet mener det er behov for å klargjøre forholdet mellom virkeområdet til direktivet og virkeområdet til forordningen, ettersom begge foreslås gjennomført i dataforvaltningsloven og rettsaktene har forskjellige saklige virkeområder.

Virkeområdene fremgår av åpne data-direktivet artikkel 1 og dataforvaltningsforordningen artikkel 1. Departementet foreslår at dataforvaltningsloven § 2 tredje ledd tydeliggjør at kapittel 2 av loven gjelder dataforvaltningsforordningen, til forskjell fra de øvrige bestemmelsene som gjennomfører åpne data-direktivet eller er særnasjonale. For mer om departementets lovtekniske vurderinger se punkt 3.6.

Ettersom dataforvaltningsforordningen ble utarbeidet og vedtatt etter åpne data-direktivet, er det kun henvisninger til direktivet i forordningen og ikke motsatt. Dataforvaltningsforordningen artikkel 1 nr. 2 lyder:

«Denne forordningen medfører ikke at offentlige organer plikter å tillate viderebruk av data, og den fritar heller ikke offentlige organer fra de fortrolighetspliktene de har i henhold til unionsretten eller nasjonal rett.

Denne forordningen berører ikke

- a) særlige bestemmelser i unionsretten eller nasjonal rett om tilgang til eller viderebruk av visse kategorier av data, særlig når det gjelder tilgang til og offentliggjøring av offisielle dokumenter, og
- b) offentlige organers forpliktelser i henhold til unionsretten eller nasjonal rett til å tillate viderebruk av data eller krav knyttet til behandling av andre opplysninger enn personopplysninger.»

Dataforvaltningsforordningen fortalepunkt 6 lyder:

«Tanken om at data som er utviklet eller innsamlet av offentlige organer eller andre enheter på offentlige budsjettets bekostning, bør komme samfunnet til gode, har lenge vært en del av Unionens politikk. Ved direktiv (EU) 2019/1024 og sektorspesifikk unionsrett sikres det at de offentlige organene gjør en større del av de dataene de produserer, lett tilgjengelige for bruk og viderebruk. Visse kategorier av data, for eksempel kommersielt fortrolige data, fortrolige statistiske data og data beskyttet av tredjeparters immaterialrettigheter, herunder forretningshemmeligheter og personopplysninger, i offentlige databaser gjøres ofte ikke tilgjengelige, ikke engang til forskning eller innovativ virksomhet i allmennhetens interesse, selv om slik tilgjengelighet er mulig i samsvar med gjeldende unionsrett, særlig forordning (EU) 2016/679 og direktiv 2002/58/EF og (EU) 2016/680. På grunn av slike datas sensitivitet må visse tekniske og juridiske saks-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

behandlingskrav være oppfylt før de gjøres tilgjengelige, ikke minst for å sikre at andres rettigheter til slike data ivaretas, eller for å begrense den negative innvirkningen på de grunnleggende rettighetene, prinsippet om ikke-diskriminering og vern av personopplysninger. Det er vanligvis både tid- og kunnskapskrevende å oppfylle slike krav. Det har ført til en utilstrekkelig bruk av slike data. Noen medlemsstater er i ferd med å innføre strukturer, prosesser eller lovgivning for å fremme denne typen viderebruk, men det er ikke tilfellet i hele Unionen. For å gjøre det lettere for private og offentlige enheter å bruke data til europeisk forskning og innovasjon er det nødvendig med klare vilkår for tilgang til og bruk av slike data i hele Unionen.»

Forordningen *supplerer* dermed åpne data-direktivet ved å fastsette regler for viderebruk av data fra offentlig sektor som er unntatt fra direktivets anvendelsesområde. Fortalepunktet klargjør dermed at forordningen er ment å utfylle, og ikke erstatte, reguleringen i direktivet.

EØS-loven etablerer ikke et hierarki mellom EØS-forordninger og EØS-direktiver. Begge typer rettsakter utgjør EØS-rett når de er tatt inn i EØS-avtalen og gjennomført etter de mekanismer som følger av avtalen og norsk rett. EØS-loven § 2 regulerer forrangsforholdet mellom EØS-rett og annen norsk rett, men inneholder ingen bestemmelse om rangordning mellom EØS-rettsakter.

Eventuell tolkningstvil mellom forordninger og direktiver kan derfor ikke løses ved å tilkjenne den ene rettsaktstypen formell forrang. Spørsmålet må i stedet håndteres gjennom de alminnelige prinsippene om EØS-konform tolkning og direkte eller tilsvarende virkning.

For dataforvaltningsloven presiserer departementet at både direktivet og forordningen gjelder fullt ut og samtidig. Reglene i forordningen supplerer reglene i direktivet. Det er *typen data* som avgjør om det er reglene i direktivet eller forordningen som gjelder. Dette fremgår nå av departementets forslag § 2 andre ledd første punktum som tydeliggjør at loven gjelder for data som kan gjøres allment tilgjengelig, og § 2 tredje ledd som angir at kapittel 2 i loven gjelder særskilt for beskyttede data slik det er definert i dataforvaltningsforordningen artikkel 3.

Se merknaden til § 2 i punkt 18 for nærmere omtale av data som kan gjøres allment tilgjengelig, og punkt 15.2 for nærmere omtale av det saklige virkeområdet til dataforvaltningsforordningen.

5.1.7 Unntak fra retten til viderebruk som følge av sikkerhetshensyn

5.1.7.1 Gjeldende rett

Etter offentliglova § 21 kan det gjøres unntak fra innsyn for opplysninger når det er påkrevd av hensyn til nasjonale sikkerhets- eller forsvarshensyn. Etter § 20 tredje ledd kan det gjøres unntak fra innsyn av hensyn til Norges utenrikspolitiske interesser. Blant annet kan det etter bestemmelsens tredje ledd nektes innsyn dersom særlig tungtveiende utenrikspolitiske hensyn gjør det nødvendig. I omtalen av unntaket etter § 21, skriver *Justis- og politidepartementet* i Ot.prp. nr. 102 (2004–2005):

«Etter § 21 kan det gjerast unntak frå innsyn for opplysningar når det er påkravd av nasjonale tryggingssyn eller forsvaret av landet. Til skilnad frå gjeldande rett er det berre høve til å gjere unntak for opplysningar, og ikkje for heile dokument. Elles er meininga at unntaket skal ha tilsvarende innhald som gjeldande lov. Påkravd skal tolkast på same måten som i § 20, sjå merknadene til § 20 første ledd.

Tryggingssyn og forsvaret av landet vil i nokon grad gli over i kvarandre. Det er i utgangspunktet berre tryggleiken og forsvaret til Noreg som er verna av føreseigna, men opplysningar som har noko å seie for tryggleiken eller forsvaret til andre, kan også ha noko å seie for Noregs tryggleik og forsvar, f.eks. fordi dei ligg nær oss eller vi har eit tryggleiks- og forsvarspolitisk samarbeid med dei. Dersom Noreg offentleggjer opplysningar som kan skade tryggleiken eller forsvaret til andre land, utan at offentleggjinga skader Noregs tryggleik eller forsvar, vil det vere høve til å gjere unntak for opplysningane etter § 20.

Alternativet forsvaret av landet vil ikkje berre verne om reint militære tilhøve som f.eks. arten, storleiken og plasseringa av anlegga og utrustinga til forsvaret, men f.eks. også om sivilforsvaret og etterretningsverksemda til forsvaret. Alternativet nasjonale tryggingssyn vil f.eks. verne om opplysningar som kan skade verksemda til politiet, medrekna overvakingspolitiet, og det sivile beredskapsopplegget i samfunnet.»

PSI-direktivet oppstiller et unntak i artikkel 1 nr. 2 underpunkt ii bokstav c, som ligner på de norske unntakshjemlene i offentliglova §§ 20 og 21. Direktivet gjelder ikke for dokumenter som er unntatt offentlighet etter nasjonale innsynsregler,

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

blant annet av hensyn til nasjonal sikkerhet, for-
svar eller offentlig sikkerhet. Dette ble ikke sær-
skilt gjennomført i norsk rett ved lov- eller for-
skriftsendring, ettersom det tilsvarende følger av
offentleglova §§ 20 og 21.

Sikkerhetsloven kapittel 5 angir regler om
informasjonssikkerhet. Etter § 5-1 er informasjon
skjermingsverdig dersom det kan «skade nasjo-
nale sikkerhetsinteresser at informasjonen blir
kjent for uvedkommende, går tapt, blir endret
eller blir utilgjengelig». Etter § 5-4 skal sikkerhets-
gradert informasjon bare overlates til personer
som har tjenstlig behov og er autorisert for til-
gang til slik informasjon, og alle som får tilgang til
slik informasjon har livsvarig taushetsplikt om
innholdet. Sikkerhetsgraderte opplysninger er
dermed også unntatt fra innsyn med hjemmel i
offentleglova § 13.

5.1.7.2 Direktivet

I likhet med PSI-direktivet, innfører ikke åpne
data-direktivet en plikt til å publisere eller aktivt
gjøre data tilgjengelig for viderebruk. Direktivet
viderefører også det eksplisitte unntaket i PSI-
direktivet for informasjon som må skjermes av
sikkerhetspolitiske hensyn.

Åpne data-direktivet gjelder ikke for data som
ikke er tilgjengelige etter nasjonale innsynsregler.
Dette følger av artikkel 1 nr. 2 bokstav d. Unntak
fra innsyn kan være begrunnet i hensynet til blant
annet vern av nasjonal sikkerhet, forsvar, offentlig
sikkerhet, fortrolig behandling av statistiske opp-
lysninger og fortrolig behandling av forretnings-
opplysninger (herunder forretningshemmelighe-
ter, yrkeshemmeligheter og selskaphemmelighe-
ter).

Videre følger det av artikkel 1 nr. 2 bokstav e
at direktivet ikke gjelder for dokumenter som
ikke er tilgjengelige, eller som det er begrenset til-
gang til, på grunn av «følsomme opplysninger»
om beskyttelse av kritisk infrastruktur slik det er
definert i artikkel 2 bokstav d i direktiv 2008/114/
EF. I dette direktivet artikkel 2 bokstav d er «føl-
somme opplysninger» definert som:

«[O]pplysninger om beskyttelse av kritisk
infrastruktur» opplysninger om kritisk infra-
struktur som, dersom de avsløres, kan anven-
des til å planlegge og utføre handlinger med
sikte på å forårsake driftsforstyrrelse eller øde-
legge kritisk infrastruktur[.]»

Betegnelsen «beskyttelse av kritisk infrastruktur»
i åpne data-direktivet viser til direktiv 2008/114/

EF som er gjennomført i sivilbeskyttelsesloven.
Dette direktivet er nå erstattet av direktiv (EU)
2022/2557 om kritiske enheters motstandsdyktig-
het (CER-direktivet). I CER-direktivet er kritisk
infrastruktur definert som:

«[E]n eiendel, et anlegg, utstyr, et nettverk
eller et system, eller en del av en eiendel, et
anlegg, utstyr, et nettverk eller et system, som
er nødvendig for leveringen av en samfunnsvik-
tig tjeneste».

5.1.7.3 Utvalgets forslag

Utvalget foreslår ingen særskilt lovregulering av
sikkerhetsdimensjonen. I stedet foreslår utvalget
at deres forslag til Nasjonalt prioriteringsråd for
deling og viderebruk av data fra offentlig virksom-
het skal ha en rådgivende rolle i vurderingen av
hvilke data som bør unntas av hensyn til nasjonal
sikkerhet, se utvalgets utredning kapittel 14.6 og
utvalgets forslag til lov om datadeling § 14. Utval-
get anbefaler også at rådet styrkes med sikker-
hetsfaglig kompetanse. Formålet er å gjøre rådet i
stand til å gi råd om skjerming av data som ellers
er åpne, og bidra til bedre koordinering på tvers
av sektorer og forvaltningsnivåer. Utvalget viser
videre til at lovverket i seg selv er tydelig på at
skjermingsverdig informasjon er unntatt innsyn
og viderebruk. *I praksis* kan det imidlertid ofte
være utfordrende å foreta sikkerhets- og risi-
kovurderinger om hvorvidt nærmere angitte data
kan deles. Utvalget påpeker at denne utfordringen
ikke kan løses gjennom lovgivning alene.

5.1.7.4 Høringsinstansenes syn

Flere høringsinstanser kom med merknader til
sikkerhetsdimensjonen. Dette inkluderer *Krivos,
Bærum kommune, Norges forskningsråd, Digitalt
Liv Norge, Advokatforeningen, Bane Nor SF,
Landsorganisasjonen i Norge (LO), Kommunesek-
torens Organisasjon (KS), Helsedirektoratet,
HelseOmsorg21-rådet, Innlandet fylkeskommune,
Foreningen INIO, Den norske legeforening, Sikt -
Kunnskapssektorens tjenesteleverandør, Direkto-
ratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir),
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
(NMBU) og Øst politidistrikt.*

Flere høringsinstanser, blant annet *Bærum
kommune* og *Bane NOR SF*, etterlyser bedre vei-
ledning og tydeligere retningslinjer for hvordan
sikkerhetsvurderinger skal gjennomføres. *LO*
pekte særlig på behovet for klarere definisjon av
hvordan anonymisering skal skje, for å unngå at

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

data feilaktig klassifiseres som personopplysninger.

Andre høringsinstanser, som *Kripos*, *Norges forskningsråd*, *Advokatforeningen*, *Øst politidistrikt*, *NMBU*, *HK-dir*, *KS* og *Digitalt Liv Norge* uttrykker bekymring for at ny teknologi kan gjøre det mulig å sammenstille tilsynelatende ufarlige datasett på måter som kan gi innsikt i forhold som ikke er ment å være offentlig tilgjengelig. *Helse-direktoratet* påpeker i tillegg at store deler av data fra offentlig sektor ikke er gradert eller underlagt sikkerhetsloven.

Noen av høringsinstansene trekker særlig frem risikoen for re-identifisering av det som tilsynelatende ellers var anonymiserte data. Dette inkluderer *Den norske legeforening*, *Advokatforeningen*, *NMBU* og *LO*.

DigiViken skriver:

«Fleksibilitet i sikkerhets- og personvernkrav for ulike datasett: [NOU-en] kan overkomplisere kravene til sikkerhet og personvern ved å anvende like høye krav på alle datasett. Vi anbefaler en risikobasert tilnærming som skiller mellom lavrisiko og høyrisiko datasett, slik at ressurser kan rettes mot data som krever sterkere sikkerhetstiltak, samtidig som lavrisiko data kan tilgjengeliggjøres enklere.»

Innlandet fylkeskommune skriver:

«Åpenhet, også når det gjelder data, er en del av å ivareta et åpent og demokratisk samfunn. Samtidig gir økt tilgjengeliggjøring av data bekymringer knyttet til personvern og sikkerhet. Det er derfor viktig å kunne skjerme data som i utgangspunktet er klassifisert som «åpne» data.»

HelseOmsorg21-rådet trekker særlig frem den norske konteksten hvor det eksisterer svært detaljerte helseopplysninger i norske helseregistre. Denne situasjonen gjør at Norge og norske data er i en særposisjon i Europa, og det blir svært viktig at man vurderer risiko ved å dele store mengder individdata. *HelseOmsorg21-rådet* påpeker også at for å utnytte helsedata så bør man vektlegge innovasjon i analyser uten å dele individdata over landegrenser.

Sikt vektlegger at det er viktig at loven er svært tydelig på avgrensningene som følger av personvern, taushetsplikt, immaterielle rettigheter, nasjonal sikkerhet eller annen lovgivning som begrenser den allmenne innsynsretten.

5.1.7.5 Departementets vurderinger

Departementet er enig med flere av høringsinstansene om at unntak fra retten til viderebruk som følge av sikkerhetshensyn bør tydeliggjøres i virkeområde til dataforvaltningsloven. Departementet foreslår derfor en egen bestemmelse som fastsetter at loven ikke gjelder for data som kan være til skade for kritisk infrastruktur, til fare for nasjonal sikkerhet eller som ut fra forsvarshensyn kan unntas offentlighet, se lovforslaget § 2 fjerde ledd.

Krav om å foreta risiko- og sikkerhetsvurderinger før det eventuelt gis innsyn følger allerede av gjeldende rett, inkludert blant annet offentliglova og beskyttelsesinstruksen. Departementets lovforslag vil ikke endre på dette. Alle unntakene som gjelder for tilgang til allment innsyn vil også gjelde for tilgang til data for viderebruk. Data for viderebruk som omfattes av lovforslaget vil heller ikke være data som faller inn under krav til gradering eller skjerming.

Når det gjelder risikoen for sammenstilling av åpne data, viser departementet til gjeldende rett og veiledning som er aktuelt for denne problemstillingen. Dette inkluderer blant annet Nasjonal sikkerhetsmyndighets krav om risiko- og sårbarhetshåndtering (ROS) for å unngå å eksponere skjermingsverdig informasjon, samt sikkerhetsloven § 5-2 som angir plikt til å beskytte skjermingsverdig informasjon. I utdypelsen om bestemmelsen i § 5-2, i Prop. 153 L (2016–2017) *Lov om nasjonal sikkerhet*, skriver *Justis- og beredskapsdepartementet*:

«Behovet for å beskytte de ulike egenskapene ved informasjonen må ses i sammenheng. En konkret helhetsvurdering av behovet for beskyttelse må ligge til grunn for å kunne iverksette passende sikkerhetstiltak. Opplistingen i bestemmelsen skal forstås som et minimum av hensyn som må vurderes for å oppnå god informasjonssikkerhet.»

Departementet har forståelse for bekymringen hos høringsinstansene. Departementet foreslår imidlertid ikke noen ny særskilt regulering av sikkerhetsaspekter ved deling av data for viderebruk. Årsaken til dette er blant annet at virksomheter som vil bli omfattet av dataforvaltningsloven allerede må forholde seg til gjeldende rett.

Departementet mener imidlertid det er behov for en tydeliggjøring ettersom reglene om viderebruk foreslås flyttet fra offentliglova til dataforvaltningsloven. Dette foreslås regulert i data-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

forvaltningsloven § 2 fjerde ledd, som presiserer at loven ikke gjelder for data som kan være til skade for kritisk infrastruktur, til fare for nasjonal sikkerhet eller som ut fra forsvarshensyn kan unntas offentlighet. Slike unntak kan følge av blant annet offentleglova §§ 20 og 21 eller beskyttelsesinstruksen. Bestemmelsen gjennomfører åpne data-direktivet artikkel 1 nr. 2 bokstav d.

Bestemmelsen må forstås som en presisering av gjeldende rett. Departementet foreslår ingen nye unntak fra innsyn eller nye kriterier for risikovurdering ved innsyn eller for viderebruk. Hvorvidt data kan tilgjengeliggjøres for viderebruk vil derfor fortsatt følge av offentleglova og øvrig regelverk som regulerer allment innsyn. Når det gjelder merknaden fra *Innlandet fylkeskommune* mener departementet derfor at det ikke er aktuelt å innføre nye unntak slik at data som i utgangspunktet er åpne kan skjermes, da dette fortsatt vil kreve unntak etter annen lovgivning.

Videre vil offentleglova, og andre regelverk som begrenser hvilke data som kan gjøres allment tilgjengelig, fortsatt gjelde fullt ut sammen med departementets lovforslag. Etter gjeldende rett gjelder hovedregelen om adgang til viderebruk bare i den grad ikke annen lovgivning eller retten til tredjepart er til hinder for det. Departementet foreslår ingen nye unntak fra denne hovedregelen.

Når det gjelder utvalgets forslag til etableringen av et råd som kan gi nærmere veiledning om skjerming av data, så har departementet valgt å opprette dette rådet utenfor loven. Dette omtales derfor ikke videre i denne proposisjonen, men se punkt 13.2 for omtalen av forslaget til selve rådet.

5.2 Geografisk virkeområde

5.2.1 Gjeldende rett

Offentleglova gjelder for Svalbard dersom ikke annet er fastsatt av Kongen i forskrift, jf. § 2 sjette ledd. Forskriftshjemmelen har ikke blitt benyttet, noe som innebærer at offentleglova gjelder for virksomheter som er lokaliserte på Svalbard. PSI-direktivet, som er innlemmet i EØS-avtalen, har samme geografiske virkeområde som EØS-avtalen. Det følger av EØS-loven § 6, jf. EØS-avtalen protokoll 40, at EØS-avtalen ikke gjelder for Svalbard. Det er ikke gjort tilsvarende unntak for Jan Mayen. Dette innebærer at Jan Mayen faller inn under avtalens virkeområde, jf. lov om Jan Mayen § 1. EØS-avtalen gjelder på norsk territorium, i tråd med EØS-avtalen artikkel 126. Ut fra en alminnelig folkerettslig forståelse omfatter dette

det geografiske området hvor Norge utøver suverenitet, det vil si på landjorden, territorialfarvannet og luftrommet. Svalbard omfattes ikke. Hvis EØS-regelverk skal gjelde for Svalbard eller andre områder som faller utenfor EØS-avtalen, må dette reguleres særskilt.

Det følger videre av svalbardloven § 2 første ledd at norsk privatrett og strafferett og den norske lovgivning om rettspleien gjelder for Svalbard, når ikke annet er fastsatt. Av andre ledd fremgår det at andre lovbestemmelser enn de som er nevnt i første ledd, kun gjelder for Svalbard hvis det er særskilt bestemt. Lov om Jan Mayen § 2 første ledd inneholder en lignende formulering.

Ettersom PSI-direktivet ikke særskilt er gjort gjeldende på Svalbard, jf. offentleglova § 2 sjunde ledd, legger departementet til grunn at direktivet i utgangspunktet ikke gjelder for virksomheter på Svalbard. Samtidig er det slik at selv om Svalbard ikke er en del av EØS, knytter bestemmelsene i offentleglova som gjennomfører PSI-direktivet seg til virksomheter, ikke til geografiske områder. Virksomheter som er en del av den norske staten, men lokalisert på Svalbard, slik som Sysselmesteren på Svalbard, er derfor omfattet fullt ut av offentleglova. Det samme gjelder for statlige norske virksomheter i utlandet.

5.2.2 Utvalgets forslag

Utvalget tar ikke stilling til om lovforslagene som gjennomfører åpne data-direktivet og dataforvaltningsforordningen skal gjelde på Svalbard. Lovforslagene inneholder derfor ingen egne bestemmelser om geografisk virkeområde.

5.2.3 Høringsinstansenes syn

Kun én høringsinstans hadde merknader til det geografiske virkeområde til loven. *Justis- og beredskapsdepartementet (JD)* mener at forholdet til Svalbard bør reguleres tydelig. *JD* skriver:

«Forslaget til lov om datadeling tar opp i seg mye av dagens offentleglov, hvor Svalbard er en del av virkeområdet, jf. lovens § 2 sjette ledd. Det fremgår i tillegg uttrykkelig av Svalbardloven § 32 at offentleglova gjelder for Longyearbyen lokalstyre (LL). Vi mener at det også bør fremgå tydelig av forslaget til ny lov at loven gjelder for Svalbard. Lovens § 2 første ledd bokstav c tilsier at LL vil være omfattet, men det bør i tillegg fremgå av forarbeidene (proposisjonen). Det kan også vurderes å ta med i proposisjonen en tilføyelse i Svalbardloven § 32.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

For dataforvaltningsloven ber vi om at det tas en vurdering av forholdet til Svalbard og hvorvidt det er hensiktsmessig at loven gjøres gjeldende der.»

5.2.4 Departementets vurderinger

Departementet er enig med *JD* i behovet for tydeliggjøring av det geografiske virkeområde til loven, særlig fordi dette ikke fremgår direkte av utvalgets forslag.

Som utgangspunkt vil det geografiske virkeområdet til åpne data-direktivet og dataforvaltningsforordningen tilsvare EØS-avtalens virkeområde. Dette tilsier at åpne data-direktivet og dataforvaltningsforordningen gjelder i EØS, for virksomheter som er etablert på statenes territorium, jf. EØS-avtalen artikkel 126. I likhet med PSI-direktivet gjelder dermed ikke åpne data-direktivet eller dataforvaltningsforordningen på Svalbard eller andre områder som faller utenfor EØS-avtalen og norsk territorium, med mindre det blir særlig regulert.

Svalbard er underlagt norsk territorium, men står likevel i en særstilling ved gjennomføring av EØS-relevant EU-regelverk. Dette er fordi Svalbard er unntatt fra virkeområdet til EØS-avtalen, jf. EØS-avtalens protokoll 40. For å unngå tvil, mener departementet derfor det bør fremgå direkte av loven at den gjelder for Svalbard.

Jan Mayen faller inn under virkeområdet til EØS-avtalen, jf. lov om Jan Mayen § 1 og EØS-avtalen artikkel 126. Når rettsakter innlemmes i EØS-avtalen, vil de også gjelde på Jan Mayen. Departementet mener likevel at det, for å unngå tvil, bør komme uttrykkelig frem at dataforvalt-

ningsloven også gjelder for Jan Mayen. Departementets forslag sikrer harmonisering og forutsigbarhet for aktører som opererer innenfor ulike geografiske områder.

Ettersom departementet mener at dataforvaltningsforordningen bør gjennomføres i samme lov som åpne data-direktivet, oppstår det spørsmål om hvorvidt dataforvaltningsforordningen også skal gjelde for Svalbard. Dataforvaltningsforordningen krever at Norge etablerer tilsynsorgan (omtalt som «vedkommende myndighet» i forordningen) for dataformidlingstjenester, jf. forordningen artikkel 13, og tilsynsorgan for registrering av dataaltruismeorganisasjoner, jf. forordningen artikkel 23. Dersom forordningen ikke gis anvendelse på Svalbard, vil ikke de vedkommende myndighetene på fastlandet ha tilsynsfunksjon overfor dataformidlingstjenester eller dataaltruismeorganisasjoner som er lokalisert på Svalbard.

Departementet mener derfor at også dataforvaltningsforordningen bør gjelde for Svalbard, og at det uttrykkelig bør komme frem av loven at den gjelder for både Svalbard og Jan Mayen. En slik løsning sikrer at direktivet og forordningen får samme geografiske virkeområde, og gir like rettigheter og plikter for aktører på Svalbard, Jan Mayen og fastlands-Norge. Det vil også legge til rette for datadrevet innovasjon på øygruppen. Departementet foreslår en bestemmelse i § 2 femte ledd som slår fast at loven gjelder for Svalbard og Jan Mayen, med mindre Kongen fastsetter noe annet i forskrift. På denne måten vil Kongen også ha mulighet til å regulere forholdet ytterligere ved behov, slik som etter offentliglova. Denne løsningen sikrer også samsvar mellom det geografiske virkeområdet til offentliglova og departementets forslag til dataforvaltningslov.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

6 Hovedregel om rett til viderebruk av data

6.1 Gjeldende rett

6.1.1 Offentleglova

Offentleglova gir enhver rett til innsyn i dokumenter hos virksomheter i offentlig sektor. Formålet er å sikre åpenhet, demokratisk kontroll og tillit til forvaltningen. Innsynsretten gjelder uavhengig av formålet med innsynet, og er et rettssikkerhets- og ytringsfrihetsverktøy. Loven gir imidlertid ikke automatisk rett til å viderebruke informasjonen som det gis innsyn i. Viderebruk kan være begrenset av andre regelverk, som personvernforordningen som gjennomført i personopplysningsloven, åndsverkloven eller andre særlover. Dersom det ikke foreligger slike hindre, har den som har fått innsyn rett til å viderebruke informasjonen til et hvert formål, jf. offentliglova § 7 første ledd.

Retten til viderebruk av informasjon fra offentlig sektor var tidligere praktisert som en del av offentlighetsprinsippet, og er blitt omtalt som «referatoffentlighet» eller «referatadgang». Dette inkluderte retten til å spre videre mottatte opplysninger, eller bruke opplysningene i egen interesse i eller utenfor næring. Før offentliglova trådte i kraft i 2009 var også utgangspunktet at dokumenter en fikk tilgang til kunne brukes til hva som helst, så lenge ikke annet regelverk var til hinder for det. Retten til «viderebruk» av dokumenter (data) fra offentlig sektor, har dermed vært etablert i Norge over lang tid, selv før PSI-direktivet og det etterfølgende endringsdirektivet ble gjennomført i norsk rett. Rollen direktivene har spilt i Norge har derfor gått mer ut på tekniske presiseringer, slik som regler om blant annet formater og betaling.

6.1.2 Gjennomføringen av direktiv 2003/98/EF og endringsdirektiv 2013/37/EU om viderebruk av informasjon fra offentlig sektor (PSI-direktivet)

I dag er retten til viderebruk av offentlig informasjon uttalt i offentliglova § 1 andre punktum.

Reglene om viderebruk ble tatt inn i offentliglova som ledd i nasjonal gjennomføring av EUs direktiv om viderebruk av informasjon fra offentlig sektor (PSI-direktivet) fra 2003, som ble endret i 2013. Det følger av direktivene at data (informasjon) fra offentlig sektor som er tilgjengeliggjort fritt kan viderebrukes, med mindre det er knyttet begrensninger til informasjonen som følge av for eksempel taushetsplikt, personvern, immaterielle rettigheter mv.

Offentliglova § 7 ble tatt inn i loven i 2006, se Ot.prp. nr. 102 (2004–2005). Formålet bak bestemmelsens første ledd var delvis å klargjøre gjeldende rettstilstand, uavhengig av PSI-direktivet. Offentliglova § 7 første ledd slår fast prinsippet om at det i utgangspunktet er adgang til å bruke informasjon (data eller dokumenter) som det er gitt innsyn i på allment grunnlag, til ethvert formål. Bestemmelsen gjelder både når det er gitt innsyn etter offentliglova, og når det er gitt innsyn etter annen lovgivning som gir allmennheten rett til innsyn, for eksempel etter miljøinformasjonsloven eller Stortingets regler for dokumentinnsyn. I tillegg gjelder bestemmelsen for informasjon som er gjort offentlig tilgjengelig uten at det er krevd innsyn. Offentliglova § 7 andre ledd gjennomfører deler av PSI-direktivet artikkel 7 og artikkel 8 nr. 2, og oppstiller krav om at standardlisenser for bruk av informasjon fra offentlig sektor skal være elektronisk tilgjengelig. Det kan fastsettes i forskrift at kravene også skal gjelde for virksomheter som ikke er omfattet av virkeområdet til PSI-direktivet. Denne forskriftshjemmelen er imidlertid ikke benyttet.

Prinsippet om fri viderebruk begrenses av rammene som følger av annen lovgivning og tredjeparts rettigheter. Innsynsretten går derfor lenger enn retten til å viderebruke informasjonen som det er gitt innsyn i. Hvis dokumentet som det blir gitt innsyn i for eksempel inneholder et fotografi, vil ikke fotografiet kunne brukes til formål i strid med fotografens rettigheter etter åndsverkloven. Hvis dokumentet som det blir gitt innsyn i inneholder personopplysninger, forutsetter eventuell viderebruk (eller «viderebehandling», se personvernforordningen artikkel 5 nr. 1) av disse opplysningene at det foreligger et gyldig behand-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

lingsgrunnlag i tråd med kravene i personvernforordningen.

6.2 Direktivet

I likhet med PSI-direktivet, gir åpne data-direktivet i liten grad rett til viderebruk av informasjon fra offentlig sektor. En slik rett gjelder kun i den grad informasjon allerede er tilgjengelig for innsyn eller allerede er offentliggjort, se artikkel 1 nr. 3. I tillegg gjelder retten til viderebruk kun dersom ikke annen lovgivning eller andre unntak er til hinder for det. Et eksempel på dette er dersom dataen(e) inneholder personopplysninger, se artikkel 1 nr. 2 bokstav h. I likhet med PSI-direktivet, gjelder åpne data-direktivet også bare for data som det er rett til allment innsyn i, ikke innsynsrett som er avhengig av partsrettigheter, slik som partsinnsyn, se artikkel 1 nr. 2 bokstav f. Direktivet gir heller ikke selvstendig rett til innsyn, ettersom dette reguleres av annen nasjonal lovgivning.

6.3 Utvalgets forslag

Utvalget foreslår å videreføre regelen om rett til å viderebruke data som det er gitt allment innsyn i, så lenge ikke annen lovgivning eller retten til en tredjepart er til hinder for det. Utvalget foreslår å innta regelen i utvalgets forslag til datadelingslov § 2, som speiler gjeldende rett etter offentliglova § 7. I tillegg foreslår utvalget at offentliglova § 7 oppheves.

6.4 Høringsinstansenes syn

Enkelte høringsinstanser uttaler seg om utvalgets forslag til hovedregel om bruk av data. Dette inkluderer blant annet *Borgarting lagmannsrett*, *DAMA Norway*, *Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir)*, *Kripos* og *Skatteetaten*.

Skatteetaten påpeker at lovforslaget ikke bruker begrepet «åpne data», og fremhever at dette begrepet bør presiseres i loven for å gjøre et tydeligere skille mot «beskyttede data». *Skatteetaten* påpeker også at ved å unngå bruken av begrepet «åpne data», kan det fremstå som om virkeområdet for datadelingsloven utvides i forhold til åpne data-direktivet, og at det er uklart hvorvidt lovforslaget omfatter åpne data som kan deles etter denne loven eller om det også omfatter data som deles etter særlover.

Borgarting lagmannsrett skriver at de forstår § 3 av utvalgets forslag til datadelingslov dithen at alle begrensninger i adgangen til allmenhetens innsyn gjør at loven ikke kommer til anvendelse. *Borgarting lagmannsrett* tolker lovforslaget slik at loven ikke kommer til anvendelse der det gis innsyn i spesielle situasjoner, slik som særskilt innsynsrett for pressen eller for parter i saker.

DAMA Norway mener at hovedregelen i utvalgets forslag til § 3 første ledd første punktum er uklar, og det bør presiseres om det er snakk om faktisk og reell informasjon eller om det er snakk om spesifikasjonen til dataen.

HK-dir påpeker at tittelen på utvalgets forslag til § 3 er lite dekkende for innholdet i bestemmelsen ettersom andre og tredje ledd fremstår å omhandle lovens virkeområde snarere enn hovedregelen. *HK-dir* trekker særlig frem at hovedregelen er uklar i forhold til legaldefinisjonen av data i § 4 bokstav a.

Kripos skriver:

«Forslaget til datadelingsloven § 3 angir når og til hvilke formål data kan benyttes. Retten til viderebruk skal kun gjelde dersom ikke retten til en tredjepart eller annen lovgivning er til hinder for det. Som eksempel der annen lovgivning er til hinder for viderebruk, fremhever utvalget bruk av data som er forbudt i straffeloven. Det kan også tenkes at data blir benyttet til lovlig, men uønsket bruk. For eksempel det å benytte offentlige data til å spisse reklame mot spesifikke personer eller grupper. Bruken og konsekvensene databruken vil ikke rammes av noen forbud, men bruken er ikke ønskelig å understøtte med offentlig tilgjengelig data».

6.5 Departementets vurderinger

Departementet er enig med utvalget i behovet for å fastsette en hovedregel om at data som omfattes av loven kan brukes til ethvert formål, under forutsetning av at retten til en tredjepart eller annen lovgivning ikke er til hinder for det. Departementet mener imidlertid at utvalgets forslag bør justeres. Departementet foreslår at spesifiseringen av hvilke data loven gjelder for inntas i departementets lovforslag § 2 andre ledd første punktum om virkeområde. For nærmere omtale av departementets vurderinger av virkeområde, se punkt 5.1.6.

Departementet foreslår videre at utvalgets forslag om at offentlige organers rett som databaseprodusent ikke skal brukes til å begrense videre-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

bruk, inntas i departementets forslag som andre ledd av hovedregelen om viderebruk i § 5. Departementet vil videre påpeke at det følger av offentliglova § 29 første ledd første punktum at innsyns-krav skal behandles konkret og selvstendig. Dette vil sikre at det ikke gjøres unntak generelt, og at det skjer en konkret vurdering av den enkelte forespørsel om innsyn. Vurderingen må da gjøres slik at offentlige organer ikke utøver sin rett som databaseprodusent til å hindre viderebruk av dokumenter utover de grensene som følger av offentliglova og offentligforskrifta. Der det først er gitt innsyn i databaser som er fremskaffet eller finansiert av offentlige midler, bør organet imidlertid vurdere å gjøre tilgangen til den konkrete databasen så enkelt som mulig, eksempelvis gjennom en nasjonal datakatalog. Departementets forslag om at det inntas en presisering i tråd med den tekniske klargjøringen i direktivet, må sees som en tydeliggjøring av gjeldende rett og ikke en endring av rettstilstanden. Departementet påpeker også at bestemmelsen i § 5 andre ledd bare gjelder for offentlige organer slik det er angitt i § 2 første ledd bokstav a.

Departementet ser det også som viktig å påpeke at artikkel 1 nr. 6 ikke er et unntak fra databasevernet på generelt grunnlag og at adgangen til viderebruk skal baseres på en konkret vurdering for hver enkelt database. Bestemmelsen retter seg altså mot forvaltningen av databaseretlighetene, og den er ikke til hinder for at et organ eksempelvis har mulighet for å ta betalt etter offentligforskrifta § 4 sjette ledd dersom det helt eller delvis skal være selvfinansierende, og da så langt det er fastsatt at betaling for informasjon skal være en del av inntektsgrunnlaget til organet.

Når det gjelder høringsinnspillet fra *Kripos* om å unngå uønsket viderebruk av data fra offentlig sektor, påpeker departementet at selv om visse former for bruk kan være uønsket, innebærer forslaget en videreføring av gjeldende hovedregel om viderebruk av data. Dersom en bruker i dag får tilgang til data etter offentliglova, eller annen lovgivning som gir allment rett til innsyn, kan vedkommende viderebruke dataen for ethvert formål, forutsatt at ikke retten til en tredjepart eller annen lovgivning er til hinder for det, se offentlig-

lova § 7 første ledd. Departementets forslag endrer ikke rettstilstanden på dette punktet.

Uønsket bruk av data fra offentlig sektor kan medføre omdømmetap, redusert tillit og behov for strengere styring, men medfører ikke juridiske sanksjoner. Derimot kan ulovlig bruk medføre juridiske konsekvenser som bøter, straff og erstatningsansvar for virksomheten. Det er imidlertid slik at ulovlig bruk ikke vil bli regulert av departementets forslag til ny lov, men av annen lovgivning. Departementet har forståelse for ønsket om å hindre uønsket bruk, men mener at dette ikke er en utfordring som kan løses av regelverket alene. Tiltak som kan forebygge uønsket bruk inkluderer kompetanseheving og kulturbygging innad i offentlig sektor, slik at ansatte har god forståelse av forskjellen mellom uønsket, lovlig og ulovlig bruk. Økt «orden i eget hus» kan også bidra til bedre oversikt over egne data og bedre kontroll. På bakgrunn av ovennevnte, foreslår ikke departementet en egen bestemmelse om uønsket bruk.

Til merknaden fra *Skatteetaten* så mener departementet at det ikke er hensiktsmessig å bruke begrepet «åpne data» i lovforslaget uten å videre gi begrepet en avgrenset legaldefinisjon. Departementet mener det ikke er hensiktsmessig å legaldefinere begrepet ettersom det kan oppstå uklarheter sett opp mot andre gjeldende regelverk. Det kan være sikkerhetslovgivning, personvernregelverket, offentliglova og andre sektorlover som heller ikke bruker eller avgrenser mot et slikt begrep.

Når det gjelder merknaden fra *Borgarting lagmannsrett*, så stemmer det at loven ikke gjelder for særlige tilfeller der det blir gitt begrenset eller betinget innsyn slik som partsinnsyn eller pressens innsyn mv. Dette følger også av direktivet artikkel 1 nr. 2 bokstav f.

Når det gjelder utvalgets forslag om å oppheve offentliglova § 7, mener departementet at bestemmelsen delvis bør videreføres. Departementet mener at det er viktig å fortsatt tydeliggjøre i offentliglova at informasjon det er gitt innsyn i som hovedregel kan brukes til ethvert formål. Departementet foreslår derfor å beholde en justert versjon av § 7 første ledd i offentliglova.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

7 Begrepsdefinisjoner i loven

7.1 Innledning

Utvalget foreslår å innta en bestemmelse over sentrale legaldefinisjoner, se utvalgets forslag til datadelingslov § 4 og utredningen kapittel 9. Forslagene tilsvarer i det vesentlige definisjoner fra åpne data-direktivet, og skal tolkes i lys av direktivet. Fordi utvalget la til grunn at en ny lov om datadeling skulle være adskilt fra en ny lov om dataforvaltning, knytter forslagene til legaldefinisjoner seg kun til norsk gjennomføring av åpne data-direktivet.

Departementet mener det ikke bør innføres definisjoner i loven som kun brukes få ganger i lovteksten. Dette gjelder datasett med høy verdi, dynamiske data og forskningsdata. Departementet følger derfor ikke utvalgets forslag til disse begrepsdefinisjonene, og omtaler ikke definisjonene nærmere i denne proposisjonen. Temaene om datasett med høy verdi omtales nærmere i punkt 13.1, dynamiske data i punkt 9.2 og forskningsdata i punkt 10.

Departementets forslag til legaldefinisjoner, samt høringsinstansenes syn, omtales i det følgende.

7.2 Definisjon av data

7.2.1 Gjeldende rett

Offentleglova § 4 første ledd bruker begrepet «dokument». Dette er definert som:

«Med dokument er meint ei logisk avgrensa informasjonsmengd som er lagra på eit medium for seinare lesing, lytting, framsyning, overføring eller liknande»

I tillegg til offentleglova, bruker arkivlova og forvaltningsloven «dokument» som det sentrale begrepet. Begrepet har samme definisjon i alle de tre lovene. Begrepet er teknologinøytralt og omfatter alle typer informasjon uavhengig av lagringsmåten. I Ot.prp. nr. 102 (2004–2005) skrev *Justis- og politidepartementet*:

«Dokument som blir mottekne utanfrå, blir etter andre ledd første punktum rekna som saksdokument for organet når dei er komne inn til eller er lagde fram for organet. Dette er i samsvar med gjeldande lov. Eit dokument er komme inn til eller er lagt fram for organet når det er motteke per post, telefaks, elektronisk (per e-post) eller på annan måte. Eit dokument som blir overlevert til ein som er tilsett i organet, f.eks. i eit møte eller i privat samanheng, vil ha komme fram til organet når vedkommande har bringa dokumentet til organet.

Dokument som organet sjølv opprettar, blir etter andre ledd andre og tredje punktum rekna som saksdokument for organet, når dokumentet blir sendt ut av organet eller, dersom det ikkje skjer, når dokumentet er ferdigstilt. Eit dokument vil vere sendt når det er sendt i posten, per telefaks, som e-post eller liknande. Dokumentet skal reknast som sendt sjølv om det ikkje har komme fram til mottakaren. Dersom eit dokument ikkje blir sendt i vanleg tyding, men berre blir lagt ut i ein database som også er tilgjengeleg for dei som er meinte som mottakarar av dokumentet, skal dokumentet reknast som sendt når det er lagt ut i databasen.»

Det finnes også andre eksempler på norske lover som bruker dokumentbegrepet. Dette inkluderer blant annet tvisteloven kapittel 14, sivilombudsloven § 26 og NIM-loven § 11.

7.2.2 Direktivet

Åpne data-direktivet bruker ikke «data» som hovedbegrep, men bruker i stedet begrepet «dokument». Også de tidligere direktivene brukte dette begrepet. I artikkel 2 nr. 6 definerer direktivet «dokument» som:

«ethvert innhold, uansett medium (papir eller elektronisk eller som lydopptak, bildeopptak eller audiovisuelt opptak), eller [...] enhver del av et slikt innhold,»

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Det framgår av fortalepunkt 20 i direktivet at medlemsstatene kan bruke andre betegnelser enn «dokument» når direktivet innarbeides i nasjonal rett, forutsatt at de bevarer alle aspekter av definisjonen av «dokument» som er fastsatt i direktivet. I fortalepunkt 30 understrekes det at begrepet «dokument» bør omfatte enhver framstilling av dokumenter, kjensgjerninger eller informasjon og enhver samling av slike dokumenter, slike kjensgjerninger eller slik informasjon, uansett medium. Definisjonen av dokument er videreført fra PSI-direktivet kun med en mindre språklig endring uten reell betydning.

7.2.3 Utvalgets forslag

Til forskjell fra direktivet og offentliglova, foreslår utvalget å bruke «data» som et gjennomgående begrep i en ny lov om datadeling.

Utvalget viser til at dokumentbegrepet ofte assosieres med dokumenter i tradisjonell forstand, selv om begrepet er teknologinøytralt etter både åpne data-direktivet og offentliglova. Utvalget mener at begrepet «dokument» vil kunne begrense forståelsen av hva den nye loven skal omfatte, og at data vil oppfattes som et mer generelt begrep.

Utvalget henter inspirasjon til sitt forslag til legaldefinisjon av «data» fra dataforvaltningsforordningen artikkel 2 nr. 1, som lyder:

«enhver digital framstilling av handlinger, fakta eller informasjon og enhver sammenstilling av slike handlinger, fakta eller informasjon, herunder i form av lyd- eller bildeopptak eller audiovisuelle opptak,»

Legaldefinisjonen i dataforvaltningsforordningen omfatter imidlertid kun digitale data, mens definisjonen av «data» i utvalgets lovforslag omfatter også papirdokumenter og andre ikke-digitale dokumenter. Bakgrunnen for dette er at åpne data-direktivet gjelder for både digitale og ikke-digitale dokumenter, jf. direktivet artikkel 2 nr. 6.

Utvalget vurderte om loven burde begrenses til kun å regulere digitale data, i tråd med definisjonen i dataforvaltningsforordningen. Dette er gjort i Sverige, hvor loven som gjennomfører åpne data-direktivet kun gjelder for digitale data. I Sverige reguleres viderebruk av fysiske data av offentlighetsloven, og utvalget vurderte en tilsvarende løsning i Norge. Utvalget konkluderte imidlertid med at en slik avgrensning ikke ville være hensiktsmessig.

Utvalget mener at definisjonen av «data» ikke bør være mer komplisert enn nødvendig, og så presis som mulig, samtidig som den etterlever hele betydningen av «dokument» i direktivet. Definisjonen bør også ta høyde for fremtidig teknologisk utvikling. Med dette som bakgrunn, foreslår utvalget at «data» defineres i forslag til lov om datadeling § 4 bokstav a som:

«enhver representasjon av handlinger, fakta eller informasjon,»

7.2.4 Høringsinstansenes syn

Enkelte høringsinstanser tar til orde for at legaldefinisjonene legges nærmere ordlyden i åpne data-direktivet. Dette standpunktet fremmes av blant annet *Kripos*, *Foreningen INIO* og *Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir)*. Høringsinstansene uttrykker samlet sett bekymring for at forslaget til ny lov innfører et databegrep som ikke er tilstrekkelig tydelig sett opp mot dokumentbegrepet i eksisterende lovverk. De etterlyser større grad av presisjon og harmonisering på tvers av regelverk, både for å sikre klar begrepsbruk og for å unngå praktiske problemer ved datadeling. Flere peker på at manglende ensartede definisjoner kan skape uklarhet og gi rom for ulik praksis. Det understrekes at dagens dokumentbegrep allerede har begrensninger, men at den foreslåtte datadefinisjonen ikke løser dette på en tydelig måte. Snarere kan overlapp og avvik fra tidligere definisjonsarbeid, som det arkivlovutvalget foreslo, føre til mer begrepsforvirring. Samlet sett etterspør disse høringsinstansene en mer konsekvent begrepsdefinisjon som klargjør forholdet mellom «data» og «dokument», og som harmoniserer med både gjeldende nasjonalt regelverk og relevante EU-definisjoner.

Kripos påpeker at det er viktig med ensartede definisjoner av grunnleggende begrep ettersom det finnes eksempler på at ulik forståelse hindrer datadeling. *Kripos* mener definisjonen i direktivet er mer presis enn utvalgets forslag fordi den gir bedre veiledning om hvordan begrepet skal forstås.

Foreningen INIO skriver at de er enige med utvalget i at dokumentbegrepet i dagens lover kan være begrensende for forståelsen av hva som faktisk er omfattet av begrepet. Når det gjelder data kan det være informasjon, men det trenger ikke nødvendigvis å være det. Dokumentasjon er data først når de har en sammenheng (kontekst). *Foreningen INIO* påpeker at forslaget derfor ikke er i

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

tråd med den definisjonen arkivlovutvalget foreslo, noe som er uheldig og vil skape uklarhet.

HK-dir er kritiske til at lovutkastet innfører en ny definisjon av «data» som kan overlappe med «dokument», og mener dette skaper uklarhet og unødvendig begrepsbruk.

Sokkeldirektoratet mener at det er uheldig at det ikke brukes mer enhetlige eller felles begrepsdefinisjoner i norsk regelverk, og påpeker at mens offentliglova, forvaltningsloven og arkivloven bruker «dokument» bruker utvalgets forslag til datadelingsloven «data». De mener at det ikke kommer tydelig nok frem hvordan dette databegrepet vil forholde seg til dokumentbegrepet i de andre lovene i praksis.

DAMA Norway bemerker at det er forskjell mellom begrepet «data» og «informasjon», og at dersom vi bruker «data» og «informasjon» som om de betyr det samme, vil det skape misforståelser. Derfor ber *DAMA Norway* om at lovarbeidet tydelig skiller begrepene. *DAMA Norway* trekker også frem at begrepet «metadata» brukes i lovforlaget og at det bør defineres for å tydeliggjøres ytterligere. *DAMA Norway* foreslår at begrepet kan defineres som «metadata er data som beskriver dataen i seg selv».

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) mener at utvalgets forslag til databegrep favner et bredere omfang av informasjon enn det som anvendes i dag, og mener at «dokument» ikke er egnet som begrep i en slik sammenheng.

Tolletaten er positive til hvordan avhengighetene mellom de foreslåtte lovene og tilstøtende lovverk blir presentert av utvalget. *Tolletaten* trekker særlig frem at det å sette likhetstegn mellom «dokument» og «data» åpner for lettere harmonisering mellom regelverket om viderebruk og det eksisterende regelverket. *Tolletaten* peker også på at konsoliderte kvalitetsprinsipper basert på FAIE, APIA og KIT, som gjelder uavhengig av datasettets alder, vil kunne sikre datakvaliteten uavhengig av om det gjelder primærbruk, gjenbruk eller viderebruk.

7.2.5 Departementets vurderinger

Departementet støtter utvalgets forslag om å innføre en egen legaldefinisjon av «data», men mener at definisjonens ordlyd bør bygges ut for å gi tydeligere rammer for hva begrepet inneholder. I likhet med utvalget er ordlyden i departementets forslag til legaldefinisjon av «data» hentet fra dataforvaltningsforordningen artikkel 2 nr. 1.

Som utvalget påpeker, vil data i dag som regel foreligge i digital form. Dette skyldes enten at

dataene opprinnelig er produsert digitalt, eller at de er digitalisert fra eldre arkivmateriale. Departementet foreslår å benytte definisjonen i dataforvaltningsforordningen med en justering som presiserer at begrepet gjelder både digitale og ikke-digitale data.

I likhet med utvalget, har departementet vurdert om den nye dataforvaltningsloven bør begrenses til digitale data, ettersom reguleringen av digitale data har et annet nedslagsfelt enn reguleringen av ikke-digitale data. Digitale data har en annen tilgjengelighet og distribusjonsmåte enn fysiske data. Tilgjengeliggjøring av digitale data reiser særlige hensyn knyttet til omfang, volum, og spredning på tvers av landegrenser, systemer og analyseverktøy. For ikke-digitale data er distribusjonen mer begrenset og slike data er vanskeligere å behandle systematisk. Risikoen for misbruk eller uautorisert tilgang er generelt lavere for ikke-digitale data, og deling av slike data krever andre systemer og verktøy enn deling av digitale data. Videre er ikke fysiske data omfattet av mange av reglene i kapittel III i direktivet, som gjelder digitale krav som format og standarder, eller kapittel II, som krever elektronisk saksbehandling av krav om viderebruk der dette er mulig. Departementet mener imidlertid at data representerer informasjon, og verdien av informasjonen er ikke avhengig av om den foreligger fysisk eller digitalt. Et felles regelverk for fysiske og digitale data sikrer at prinsippene for tilgjengeliggjøring, viderebruk og beskyttelse gjelder likt, uavhengig av format.

Et annet moment departementet mener bør hensyntas, er at mye fysisk materiale digitaliseres fortløpende. Dersom loven begrenses til kun å regulere digitale data, kan det oppstå et kunstig skille som kan bli utdatert i takt med digitaliseringsprosesser. En helhetlig regulering gjør loven mer fleksibel over tid. Departementet mener at også fysiske data kan ha stor verdi for forskning, innovasjon og offentlig forvaltning. Å regulere slik data sammen med digitale data sikrer at de omfattes av prinsipper for åpenhet og viderebruk, og hindrer at bestemmelser om viderebruk av fysiske data blir mindre synlige. Til sist mener departementet at to separate regelverk for fysiske og digitale data kan bidra til å øke administrativ byrde og gjøre det vanskeligere for brukere å forstå rettigheter og plikter. Ett samlet regelverk gir enklere implementering og et bedre utgangspunkt for regelverksetterlevelse.

Etter departementets vurdering, bør databegrepet kunne svare direkte til både dokumentbegrepet i offentliglova og dokumentbegrepet i

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

direktivet. Dette er også i tråd med utvalgets forslag, og svarer ut høringsinstansenes bekymring om at «dokument» etter offentliglova og annen nasjonal lovgivning er noe annet enn «data» etter den nye loven. Departementet legger samme betydning til begge begrepene, men velger, i likhet med utvalget, begrepet «data» ettersom dette er mer fremtidsrettet og ikke gir samme assosiasjoner til kun fysiske dokumenter.

Åpne data-direktivet presiserer i fortalepunkt 20 at medlemslandene er frie til å benytte andre begreper enn «dokument» slik som det brukes i direktivteksten. Fortalepunkt 20 viser også at EU-kommisjonen ikke legger noen absolutte føringer om at ordlyden til legaldefinisjonen er låst til å utformes på én bestemt måte. Dette taler for at en justert ordlyd ikke vil være i strid med definisjonene fra EU. Departementet legger også formfrihet i den nasjonale gjennomføringen til grunn for vurderingen. EU-lovgivning har ofte en form som skiller seg fra hvordan lovtekst utformes etter norsk lovgivningstradisjon. I motsetning til ved gjennomføring av forordninger, er ikke nasjonalstatene bundet av eksakte formuleringer i direktiver ved nasjonal gjennomføring. Det er derfor rom for å utforme bestemmelser, som gjennomfører åpne data-direktivet i norsk rett, i tråd med norsk lovgivningstradisjon. Departementet mener dette hensynet bør veie tungt i avveiningen mellom om en skal følge direktivets legaldefinisjon av «dokument» eller oppstille en egen nasjonal legaldefinisjon, slik utvalget har foreslått.

Departementet er på denne bakgrunn enig med utvalget om at begrepet «data» skal benyttes i stedet for «dokument», og mener utvalgets drøftelse av den foreslåtte legaldefinisjonen for «data» er god. Departementet mener imidlertid at det er behov for ytterligere presisering av hva som ligger i begrepet data, slik flere høringsinstanser også etterspør. Departementet mener derfor at ordlyden til datadefinisjonen i dataforvaltningsforordningen bør benyttes, men at den også inkluderer ikke-digitale data, jf. departementets forslag til § 3 bokstav a.

Videre mener departementet at det ikke er behov for å innta en legaldefinisjon av «metadata» i loven. Metadata er et teknisk begrep som endrer seg kontinuerlig. Metadata er ikke én stabil kategori, men et bevegelig teknologisk og semantisk felt. En legaldefinisjon risikerer derfor å bli utdatert. Åpne data-direktivet har heller ikke legaldefinisjon av begrepet.

7.3 Definisjon av viderebruk

7.3.1 Gjeldende rett

Det finnes ingen legaldefinisjon av «viderebruk» i gjeldende rett. Offentliglova bruker begrepet i § 1 andre punktum uten å definere begrepet.

7.3.2 Direktivet

Artikkel 2 nr. 11 definerer «viderebruk» som:

«personers eller rettssubjekters bruk av dokumenter som innehas av

- a) offentlige organer, for andre kommersielle eller ikke-kommersielle formål enn det opprinnelige formålet i forbindelse med den offentlige oppgaven som dokumentene ble produsert for, bortsett fra utveksling av dokumenter mellom offentlige organer som utelukkende skjer i forbindelse med deres offentlige oppgaver, eller
- b) offentlige foretak, for andre kommersielle eller ikke-kommersielle formål enn det opprinnelige formålet i forbindelse med yting av tjenester av allmenn interesse som dokumentene ble produsert for, bortsett fra utveksling av dokumenter mellom offentlige foretak og offentlige organer som utelukkende skjer i forbindelse med offentlige organers offentlige oppgaver,»

Definisjonen er videreført fra PSI-direktivet med noen språklige justeringer. Den samme definisjonen som brukes i bokstav a blir også brukt i dataforvaltningsforordningen, jf. artikkel 2 nr. 2. Angivelsen i bokstav b er gitt for å hensynta at virkeområde til direktivet utvides til å omfatte visse offentlige foretak.

7.3.3 Utvalgets forslag

Utvalget ønsket å klargjøre enkelte momenter rundt begrepet «viderebruk». For det første ønsket utvalget å klargjøre hva som menes med begrepet og for det andre hvordan begrepet skiller seg fra begrepene «innsyn», «gjenbruk» (av data) og datadeling som et generelt konsept. Viderebruk innebærer nødvendigvis *ekstern* bruk av informasjon fra offentlige organ.

Utvalget tok i sitt forslag utgangspunkt i definisjonen av viderebruk i åpne data-direktivet artikkel 2 nr. 1 bokstav a og b. Med utgangspunkt i denne definisjonen forklarte utvalget videre at viderebruk *ikke* omfatter utveksling av informa-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

sjon mellom virksomheter i offentlig sektor utelukkende som ledd i deres myndighetsutøvelse. Slik bruk betegnes ofte som «gjenbruk» i Norge, og faller utenfor virkeområdet til åpne data-direktivet. Gjenbruk er en viktig forutsetning for effektiv oppgaveløsning og utvikling av brukerorienterte tjenester i offentlig sektor, men reguleres ikke i åpne data-direktivet eller utvalgets forslag til datadelingsloven.

Utvalget presiserte også at begrepet «datadeling» kan omfatte både viderebruk og gjenbruk, men ofte blir assosiert med gjenbruk.

På denne bakgrunn, foreslo utvalget en forenklet definisjon av «viderebruk» i lovforslaget § 4 bokstav b:

«bruk av informasjon fra virksomheter i offentlig sektor til ethvert formål. Det er ikke viderebruk når slik informasjon brukes av annen virksomhet i offentlig sektor utelukkende som ledd i myndighets- eller forvaltningsoppgaver.»

7.3.4 Høringsinstansenes syn

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) skriver at de er skeptiske til at begrepet viderebruk defineres slik det har blitt gjort i utvalgets forslag. *HK-dir* stiller også spørsmål ved om offentlige virksomheters «gjenbruk» bør defineres.

Digitaliseringsdirektoratet (Digdir) skriver:

«Det er to ulike forslag til definisjon av «viderebruk» i NOUen. Den ene fremgår av kapittelteksten og den andre av lovutkastet. Ingen av disse er imidlertid en direkte oversettelse av definisjonen i åpne data-direktivet. Digdir mener at det vil være mer hensiktsmessig med en så direkte oversettelse som mulig. Vi foreslår derfor følgende definisjon i datadelingsloven § 4 bokstav b: «viderebruk: bruk av data fra offentlige virksomheter og forskningsdata til *kommersielle og ikke-kommersielle formål*. Det er ikke viderebruk når offentlig virksomhet bruker data som de har mottatt fra en annen offentlig virksomhet utelukkende som ledd i sine myndighets- eller forvaltningsoppgaver.» (vår utheving)

Definisjonen som fremkommer av kapittelteksten benytter formuleringen «ethvert formål». Denne formuleringen kan signalisere ubetinget viderebruk av data. Å skille mellom kommersiell og ikke-kommersiell bruk indikerer bedre at forskjellige datasett kan kreve ulike vilkår eller lisenser for viderebruk. «Ethvert formål» kan i stedet tas inn i formåls-

paragrafen: «Loven gjelder for data fra offentlig virksomhet som kan gjøres allment tilgjengelig. Slike data kan brukes til *ethvert formål* dersom ikke retten til en tredjepart eller annen lovgivning er til hinder for det.» (vår utheving) Dersom en direkte oversettelse av definisjonen i åpne data-direktivet ikke er mulig, støtter Digdir definisjonen i utkast til ny datadelingslov.»

Skatteetaten foreslår at ordet «ethvert» strykes og skriver:

«Vi viser til våre kommentarer til utforming av § 3 og foreslår en tilsvarende presisering i definisjonen av viderebruk. Det er en vid definisjon som ikke skiller mellom åpne og beskyttede data. Viderebruk bør omfatte åpne data og ikke data som deles på andre vilkår. Forslag til tekst: «viderebruk: bruk av åpne data fra offentlige virksomheter og forskningsdata til *kommersielle og ikke-kommersielle formål*. Det er ikke viderebruk når offentlig virksomhet bruker data som de har mottatt fra en annen offentlig virksomhet utelukkende som ledd i sine myndighets- eller forvaltningsoppgaver». Beskyttede data er ikke definert, men det vises i § 3 tredje ledd til dataforvaltningsloven. Det bør enten inntas en definisjon av beskyttede data i § 3 eller en henvisning til definisjonen i dataforvaltningsforordningen artikkel 3 nr. 1.»

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) mener det er viktig å fremheve at viderebruk er bruk av data til noe annet enn til offentlig forvaltning og myndighetsoppgaver.

7.3.5 Departementets vurderinger

Departementet er enig med utvalget og flere av høringsinstansene i behovet for en legaldefinisjon av «viderebruk» i den nye loven. Utvalgets forslag videreføres med en språklig justering.

Begrepet «viderebruk» har blitt viet mye omtale i norske offentlige utredninger og rapporter. I tillegg til viderebruksutvalgets NOU 2024: 14, har begrepet også blitt drøftet i Meld. St. 22 (2021–2022) *Data som ressurs* og rapporten «Fra bruk til gjenbruk» (2004). Begrepet er oversatt fra det engelske begrepet «re-use».

I likhet med forslaget til legaldefinisjon av «data» i § 3 bokstav a har departementet, ved utformingen av forslaget til § 3 bokstav b, lagt vekt på at nasjonalstatene har formfrihet ved gjennomføring av EU-direktiver. Departementet foreslår derfor ikke samme ordlyd som direktivet til legal-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

definisjonen av «viderebruk», jf. lovforslaget § 3 bokstav b.

Til spørsmålet fra høringsinstansene om hva som legges til «ethvert formål» legger departementet til grunn at «ethvert formål», omfatter både kommersielle og ikke-kommersielle formål. Departementet bruker, i likhet med utvalget, derfor ikke ordlyden «kommersielle og ikke-kommersielle formål» i sitt forslag til legaldefinisjon av «viderebruk». Slik departementet ser det, er det ikke opp til offentlig sektor å bestemme hvorvidt mulige brukere skal få data for viderebruk basert på hva slags type formål bruken kan ha. I tråd med gjeldende rett, skal ikke dette være et hensyn når det vurderes om data skal gjøres tilgjengelig for viderebruk.

7.4 Nærmere om begrepet anonymisering

7.4.1 Gjeldende rett

Det finnes ikke i dag noen legaldefinisjon av «anonymisering» i norsk rett. Personvernforordningen (GDPR) som er gjennomført i personopplysningsloven, bruker begrepet uten å definere det. I Norge har Datatilsynet en veileder om anonymisering fra 2015.

7.4.2 Direktivet

Artikkel 2 nr. 7 definerer «anonymisering» som:

«[P]rosessen med å gjøre om dokumenter til anonyme dokumenter som ikke kan knyttes til en identifisert eller identifiserbar fysisk person, eller å gjøre personopplysninger anonyme på en slik måte at den registrerte ikke lenger kan identifiseres,»

Fortalepunkt 52 utdyper videre:

«Dette direktiv berører ikke personvernet i forbindelse med behandling av personopplysninger i henhold til unionsretten og nasjonal rett, særlig forordning (EU) 2016/679 og europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF, herunder alle utfyllende bestemmelser i nasjonal rett. Dette betyr blant annet at viderebruk av personopplysninger er tillatt bare dersom prinsippet om formålsbegrensning fastsatt i artikkel 5 nr. 1 bokstav b) og artikkel 6 i forordning (EU) 2016/679 er oppfylt. Anonyme opplysninger er opplysninger som ikke kan knyttes til en identifisert eller identifiserbar fysisk person,

eller personopplysninger som er blitt anonymisert på en slik måte at den registrerte ikke lenger kan identifiseres. Anonymisering av opplysninger er et middel for å kombinere interessene for å gjøre det så enkelt som mulig å viderebruke informasjon fra offentlig sektor og forpliktelsene i henhold til personvernlovgivningen, men det er forbundet med en kostnad. Det er hensiktsmessig å betrakte denne kostnaden som en av utgiftspostene som skal anses å inngå i marginalkostnaden for formidling som nevnt i dette direktiv.»

7.4.3 Utvalgets forslag

Selv om begrepet «anonymisering» er definert i åpne data-direktivet, valgte utvalget å ikke innta en legaldefinisjon i sitt lovforslag. Utvalget begrunner dette med at definisjonen av anonymisering nødvendigvis henger nært sammen med legaldefinisjonen av «personopplysninger». Begrepet «personopplysninger» er definert i personvernforordningen artikkel 4 nr. 1, og forordningen er gjennomført i norsk rett via personopplysningsloven. Utvalget mener derfor at det ikke er behov for en egen legaldefinisjon i datadelingsloven, og at det heller ikke er behov for å innta en henvisning til personvernforordningen artikkel 4 nr. 1. Ettersom begrepet «anonymisering» ikke brukes i utvalgets forslag til lov om datadeling, mener utvalget at det heller ikke er behov for å innta en legaldefinisjon av begrepet i loven. Når anonymisering dessuten brukes i materielle bestemmelser i personvernforordningen uten at det der er inntatt en legaldefinisjon, mener utvalget at også dette taler imot å innføre en legaldefinisjon av «anonymisering» i datadelingsloven.

7.4.4 Høringsinstansenes syn

På spørsmålet om hvorvidt begrepet «anonymisering» skal defineres, kom det ulike innspill fra høringsinstansene. Disse inkluderer *Datatilsynet*, *Universitetet i Oslo (UiO)*, *Advokatforeningen* og *Landsorganisasjonen i Norge (LO)*. Alle høringsinstansene er opptatt av at personvernkrav skal overholdes strengt.

LO stiller spørsmål ved at begrepet «anonymisering» ikke defineres i loven, fordi de vil at personvern som et unntak for viderebruk tydelig skal komme frem. *UiO* og *Advokatforeningen* peker på behovet for å avklare ansvarsforhold ved offentliggjøring av data som er anonyme på publiseringstidspunktet.

Datatilsynet skriver:

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

«Utvalget foreslår ikke å innta en legaldefinisjon av «anonymisering» i datadelingsloven. Vi støtter denne vurderingen, ettersom det er viktig at begrepet har et enhetlig innhold på tvers av nasjonal lovgivning og regelverket fra EU/EØS.»

LO, UiO og Advokatforeningen etterlyser en tydelig og entydig definisjon av hva som regnes som «anonymt», med begrunnelse i at begrepet kan tolkes ulikt på tvers av rettsområder og teknologiske kontekster. Høringsinstansene trekker også frem frykt for at aktører kan holdes ansvarlige for fremtidig gjenidentifisering, til tross for at data var anonymisert ved publisering. *LO* fremhever at algoritmer for av-anonymisering og gjenidentifisering stadig forbedres, og at anonymisering ikke må sees som en statisk tilstand, men en prosess som må vurderes kontinuerlig.

7.4.5 Departementets vurderinger

Hvorvidt data er anonymisert, avgjør om bruk av dataen faller innenfor eller utenfor virkeområdet til personvernregelverket, og dermed om dataen anses som «personopplysninger» etter person-

vernforordningen artikkel 4 nr. 1. I likhet med utvalget, anser departementet det som mest hensiktsmessig at begrepet «anonymisering» ikke defineres i andre regelverk. Dersom begrepet skulle bli definert utenfor personopplysningsregelverket, kan det oppstå uklarhet om når dette regelverket gjelder, og bidra til økt usikkerhet blant både behandlingsansvarlige og registrerte. Siden åpne data-direktivet bygger på personvernforordningens definisjon av «personopplysninger», og denne forordningen er gjennomført i norsk rett via personopplysningsloven, er departementet enig med utvalget i at det ikke er hensiktsmessig å definere begrepet «anonymisering» i dataforvaltningsloven.

Departementet ser likevel behovet for en avgrensning slik som høringsinstansene etter spør. Departementet foreslår at avgrensningen fremkommer av hovedregelen i § 5 første ledd, som angir at dersom ikke annen lovgivning eller retten til en tredjepart er til hinder for det så kan data etter dataforvaltningsloven brukes til ethvert formål. Dette er i tråd med gjeldende rett. Personopplysningsloven er ett eksempel på lovgivning som kan begrense slik viderebruk.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

8 Betaling for viderebruk av data

8.1 Gjeldende rett

Hovedregelen etter offentleglova § 8 er at innsyn skal være gratis. Dette innebærer også at viderebruk av data som hovedregel skal være gratis. Offentleglova åpner likevel for at det i enkelte tilfeller kan tas betalt for innsyn, og disse reglene gjelder også ved viderebruk.

Etter offentleglova § 8 tredje ledd kan det fastsettes forskrift om betaling når «særlege tilhøve ved arten til dokumenta eller verksemda» gjør det rimelig. Betalingen skal ikke overstige de faktiske kostnadene ved å samle inn, produsere, kopiere og formidle informasjonen, med tillegg av en rimelig avkastning. Det vil si en begrenset kompensasjon for investeringer.

Offentlegforskrifta § 4 gir nærmere regler om betaling. Etter fjerde til sjette ledd kan det tas betalt når informasjon er produsert utelukkende for å dekke et behov hos eksterne aktører, og betalingssatsene må i slike tilfeller ikke overstige kostnadene nevnt ovenfor. De andre mest relevante forskriftsbestemmelsene i relasjon til endringer som følger av åpne data-direktivet er offentlegforskrifta § 4 femte til sjette ledd som sier at:

«Det kan krevjast betaling for geodata (kart mv.) og eignedomsinformasjon. Betalingssatsane skal vere slik at inntektene ikkje overstig dei faktiske kostnadene ved innsamling, produksjon, reproduksjon og formidling av informasjon. Organ som har utarbeiding og utlevering av geodata eller eignedomsinformasjon som ei hovudoppgåve i si verksemd, kan likevel krevje betaling for informasjon etter fyrste punktum etter slik betalingssats at inntektene tilsvarar dei faktiske kostnadene ved innsamling, produksjon, reproduksjon og formidling av informasjon, med tillegg av ei rimeleg avkastning av investeringane.

Organ som skal drivast på kommersiell basis, eller som heilt eller dels skal vere sjølvfinansierande, kan ta betaling for informasjon, så langt det er fastsett at betaling for informasjon skal vere ein del av inntektsgrunnlaget til organet. Reglane om betalingssatsar i femte ledd tredje punktum gjeld tilsvarande.»

Gjeldende rett innebærer derfor at det bare unntaksvis kan tas betaling, og da med en modell knyttet til faktiske kostnader.

Når det gjelder reglene for når det kan tas betalt, skiller ikke offentleglova eller offentlegforskrifta mellom arten av dokumentene, for eksempel om det er data eller datasett, dynamiske data, data som gjøres tilgjengelig elektronisk eller på papir, om datasett har høy verdi eller ikke, eller om det er forskningsdata. Det skilles heller ikke mellom om det er offentlige organer eller selvstendige rettssubjekter kontrollert av offentlige organer som har dataene i sin besittelse. Etter offentleglova § 8 femte ledd, jf. § 2 sjuende ledd, skal virksomheter som er omfattet av PSI-direktivet offentliggjøre betalingssatsene i elektronisk form dersom det er mulig og hensiktsmessig. Dette kan eksempelvis gjøres på hjemmesiden til virksomheten. Grunnlaget for utregningen av betalingssatsene, og eventuelt hvilke faktorer som vil bli lagt til grunn i særlige tilfeller, skal være tilgjengelig på forespørsel.

Dokumenter (data) som ikke omfattes av en offentlig virksomhets myndighets- og forvaltningsoppgaver, for eksempel tjenester de tilbyr som ekstra og kommersielle produkter eller tjenester, omfattes ikke av gjeldende rett om viderebruk, inkludert gjeldende betalingsbestemmelser, fordi det er utenfor innsynsretten jf. offentlegforskrifta § 4 åttende ledd som lyder:

«Føresegnene i paragrafen her eller offentleglova § 8 gjeld ikkje høvet til å ta betalt for tenester som går ut over innsynsretten etter offentleglova eller anna lovgiving.»

8.2 Direktivet

Sammenlignet med gjeldende rett, innebærer åpne data-direktivet at adgangen til å ta betalt snevres inn og reguleres strengere. Direktivet fastslår i artikkel 6 nr. 1 at viderebruk som hovedregel skal være kostnadsfritt. Det innebærer at brukere som ønsker å viderebruke data fra offentlig sektor i utgangspunktet ikke skal betale for

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

dataene. I fortalepunkt 36 forklares det også at dersom det er nødvendig med betaling, så bør det som utgangspunkt begrenses til «marginalkostnaden». Marginalkostnad er den ekstra kostnaden som påløper ved å gjøre data tilgjengelige. Ved viderebruk gjelder marginalkostnaden den ekstra kostnaden ved å lage én ekstra kopi eller tillate én viderebruker til, ikke den opprinnelige kostnaden ved opprettelse av dataene. I sin veileder fra 2014 om anbefalte standardlisenser, datasett og betaling for viderebruk legger EU-kommisjonen til grunn at for digitale data er marginalkostnadene ofte nær null, noe som betyr at digitale data i utgangspunktet bør være gratis.

Artikkel 6 nr. 1 andre ledd presiserer, i likhet med PSI-direktivet, at dekning av marginalkostnaden omfatter kostnader som påløper ved reproduksjon, utlevering og formidling av dokumenter. Dette blir nå utvidet, sammenlignet med PSI-direktivet, til også å gjelde kostnader til anonymisering av personopplysninger og tiltak som treffes for å beskytte kommersielt fortrolige opplysninger.

I enkelte tilfeller kan offentlige organer og offentlige foretak ta betalt for kostnader som overstiger marginalkostnaden. Direktivet viderefører det gjeldende unntaket for offentlige organer som er forpliktet til å generere inntekter for å dekke en betydelig del av driftskostnadene, jf. artikkel 6 nr. 2 bokstav a. Unntaket er utvidet til også å omfatte visse offentlige foretak, jf. artikkel 6 nr. 2 bokstav c, der hvilke foretak som omfattes fremgår av artikkel 1 nr. 1 bokstav b. Fortalepunkt 36 understreker at det i slike unntakstilfeller må tas hensyn til at offentlige organer ikke skal hindres i sin normale drift. Dette unntaket gjelder også der et offentlig organ har gjort data tilgjengelige som åpne data, men er forpliktet til å generere inntekter for å dekke en betydelig del av kostnadene knyttet til utføring av andre offentlige oppgaver. Det fremgår videre av fortalen at rollen til et offentlig foretak i et konkurransepreget økonomisk miljø bør anerkjennes.

Betalingssatser skal uansett beregnes ut fra objektive, åpne og kontrollerbare kriterier, jf. artikkel 6 nr. 4 første ledd. Artikkel 6 nr. 4 andre ledd fastsetter et tak for hvilke kostnader som kan inngå i betalingsgrunnlaget. Dette taket innebærer at den samlede inntekten for utlevering og tillatelse av viderebruk i den relevante regnskapsperioden ikke skal overstige kostnadene for innsamling, produksjon, reproduksjon, formidling og datalagring, samt en rimelig avkastning på investeringene. I tråd med artikkel 6 nr. 1 andre ledd kan dette også omfatte kostnader til anonymisering og tiltak for å beskytte kommersielt fortrolige

opplysninger. Bestemmelsen gjelder både for offentlige organer med inntjeningskrav og for offentlige foretak, jf. artikkel 1 nr. 1 bokstav b. At kostnadene til datalagring kan inngå, er en presisering av gjeldende rett, selv om det ikke stod eksplisitt i PSI-direktivet.

Et nytt krav er at medlemsstatene må publisere en fullstendig liste på internett over alle offentlige organer som har tillatelse til å ta betalt utover marginalkostnadene, dersom de har inntjeningskrav knyttet til utøvelsen av offentlige oppgaver, jf. artikkel 6 nr. 3. Offentlige foretak som er omfattet av virkeområde til direktivet trenger ikke stå på en slik liste. Kravet gjelder i tillegg til de gjeldende transparensforpliktelsene som følger av artikkel 7, som gjelder for offentlige foretak.

Videre innfører direktivet et konsept om såkalte datasett med høy verdi. Etter artikkel 6 nr. 6 bokstav a skal slike datasett som hovedregel være gratis tilgjengelige, også for virksomheter med inntjeningskrav. Det gjelder likevel unntak:

- datasett som offentlige foretak besitter, dersom kostnadsfrihet vil føre til konkurransevridning, jf. artikkel 14 nr. 3,
- biblioteker, herunder universitetsbiblioteker, museer og arkiver, jf. artikkel 14 nr. 4,
- offentlige organer med inntjeningskrav der kostnadsfrihet vil ha vesentlig innvirkning på budsjettet, jf. artikkel 14 nr. 5.

Adgangen til å gjøre slike unntak er imidlertid begrenset til inntil to år etter ikrafttreddelsen av relevante gjennomføringsrettsakter vedtatt i samsvar med artikkel 14 nr. 1. De særlige vilkårene for datasett med høy verdi, herunder muligheten for betaling i en overgangsperiode, er nærmere omtalt i punkt 13.1 om datasett med høy verdi.

Offentlig finansierte forskningsdata er omfattet av direktivet, jf. artikkel 10 og artikkel 2 nr. 9. Etter artikkel 6 nr. 6 bokstav b skal slike forskningsdata være gratis for viderebruk. Visse vilkår må være oppfylt før forskningsdata omfattes. De må være offentlig finansierte, de må allerede være gjort offentlig tilgjengelige for allmennheten gjennom et institusjonelt eller emnebasert datalager («repository» på engelsk), og det er forskere, forskningsutøvende organisasjoner eller forskningsfinansierende organisasjoner som har offentliggjort dem.

Åpne data-direktivet strammer inn adgangen til å ta betalt for viderebruk av data fra offentlig sektor og viderefører ikke den tidligere bestemmelsen i artikkel 6 nr. 2 bokstav b i PSI-direktivet, som tillot gebyrer ut over marginalkostnadene for spesifikke

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

dokumenter, uten at dette representerte en betydelig del av organets virksomhet. I likhet med PSI-direktivet gjelder åpne data-direktivet bare data som knytter seg til organers offentlige oppgaver. Dokumenter som stilles til rådighet uten at dette omfattes av organets offentlige oppgaver, omfattes ikke, jf. artikkel 1 nr. 2 bokstav a.

8.3 Utvalgets forslag

8.3.1 Hovedregel om gratis viderebruk og endringer i offentleglova og miljøinformasjonsloven

Utvalget foreslår å videreføre hovedregelen om at data fra offentlig virksomhet skal være gratis tilgjengelig for innsyn og viderebruk. Det innebærer at gratisprinsippet i gjeldende rett opprettholdes.

Samtidig foreslår utvalget at adgangen til å ta betalt skal tilpasses og praktiseres i samsvar med felleseuropeiske regler slik de følger av åpne data-direktivet. Det betyr at det fortsatt kan kreves betaling der direktivet åpner for det, blant annet for virksomheter med inntjeningskrav og i særlige situasjoner med unntak som angitt i direktivet artikkel 6 nr. 2, 4 og 5.

I likhet med gjeldende rett om innsyn og viderebruk, skal reglene om adgangen til å ta betalt i utvalgets forslag gjelde for alle offentlige virksomheter, inkludert selvstendige rettssubjekter der staten, fylkeskommunen eller kommunen direkte eller indirekte har en eierandel som gir mer enn halvparten av stemmene i det øverste organet i rettssubjektet, og der staten, fylkeskommunen eller kommunen direkte eller indirekte har rett til å velge mer enn halvparten av medlemmene med stemmerett i det øverste organet i rettssubjektet. Dette er en utvidelse sammenlignet med direktivet, som kun gjelder enkelte offentlige foretak som driver virksomhet innenfor spesifikt angitte forsyningstjenester eller sektorer.

Utvalget presiserte også at regler om betaling for papirkopier og liknende i hovedsak er knyttet til innsyn, og fortsatt kan framgå av offentleglova. Det er derfor fortsatt behov for en bestemmelse om betaling for innsyn etter offentleglova og offentlegforskrifta, og utvalget foreslår å videreføre gjeldende offentleglova § 8 første og andre ledd. Første ledd foreslås videreført med noen mindre endringer som følge av at øvrige bestemmelser om betaling etter forslaget skal framgå av utvalgets forslag til datadelingslov. Offentlegforskrifta § 4 gir utfyllende regler om betaling for innsyn. Utvalget anbefaler å

videreføre offentlegforskrifta § 4 gjeldende første, andre og tredje ledd, mens de øvrige bestemmelsene i § 4 overføres til forskrift til utvalgets forslag til datadelingslov.

Utvalget vurderte ikke i hvilken grad det er behov for endringer i andre forskrifter.

Miljøinformasjonsloven § 6 har regler om betaling for miljøinformasjon. Som følge av utvalgets forslag om å flytte bestemmelsene om viderebruk fra offentleglova over i ny lov om datadeling, foreslår også utvalget at det gjøres endringer i miljøinformasjonsloven, slik at § 6 viser til den nye loven i tillegg til offentleglova.

8.3.2 Krav om publisering av betalingssatser

Utvalget foreslår å ta inn en bestemmelse om transparens og innsyn i grunnlaget for beregning av eventuelle betalingssatser som gjennomfører artikkel 7 i direktivet som en egen bestemmelse i den nye loven om datadeling, jf. forslag til § 11. Utvalgets forslag innebærer også at adgangen til å klage på gebyr følger de ordinære reglene for klage på enkeltvedtak, som utvalget behandler i kapittel 16 av utredningen.

8.4 Høringsinstansenes syn

Høringsinstansene er i hovedsak enige om at hovedregelen bør være gratis viderebruk av data. Uenigheten handler særlig om hvor langt Norge skal gå i å begrense adgangen til å ta betalt innenfor rammene av direktivet.

Flere høringsinstanser kommenterte utvalgets forslag til bestemmelser om betaling. Et flertall av høringsinstansene er enige med utvalget i at viderebruk av data fra offentlig sektor skal være gratis for viderebruk. Dette gjelder *Advokatforeningen*, *Eiendom Norge*, *Landsorganisasjonen i Norge (LO)*, *Norsk Presseforbund*, *Norsk Journalistlag*, *Norsk Redaktørforening*, *Mediebedriftenes Landsforening*, *Smart Innovation Norway*, *Digitaliseringsdirektoratet (Digdir)*, *Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir)*, *HelseOmsorg21-rådet* og *Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)*. Samtidig uttrykker flere høringsinstanser bekymring knyttet til finansiering, praktisk gjennomføring og avgrensninger av nøyaktig når det er lov å ta betalt etter åpne data-direktivet. Dette gjelder blant annet *Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)*, *Kommunesektorens organisasjon (KS)*, *Bærum kommune*, *Sandefjord kommune* og *Innlandet fylkeskommune*.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

HelseOmsorg21-rådet ber også om presisering av at det er viderebruk av forskningsdata som alt er offentliggjort, som skal være gratis. Det er viktig at det er mulig å ta betalt for marginalkostnadene for tilgjengeliggjøring av dataene slik som utvalget foreslår.

KS og andre kommuner inkludert *Sandefjord kommune* og *Innlandet fylkeskommune* uttalte seg om konsekvensene for kommunal sektor.

NVE og *KS* ønsker ikke at loven går lenger enn hva som følger av direktivet på dette punktet. *NVE* skriver:

«Utvikling og vedlikehold av data krever innsats. For at offentlige virksomheter skal kunne prioritere dette arbeidet er det nødvendig at arbeidet blir finansiert. Når det ikke lenger er tillatt å ta betalt for dette arbeidet, ved at det innføres et forbud mot gebyr, frykter *NVE* at dette vil kunne forringe datakvaliteten på offentlige data.»

KS påpeker også at adgangen i loven til å ta betalt innenfor det artikkel 6 av direktivet tillater bør stå eksplisitt i lovteksten, med mulighet for å regulere dette i større detalj i forskrift dersom det er behov.

«Viderebruksutvalget har ikke tatt stilling til kommunale inntekter som stammer fra salg av tilrettelagte data i form av såkalte 'meglerpakker' og lignende. Dette er data som ikke nødvendigvis omfattes av åpne data-direktivet, jfr. direktivets artikkel 1(2). For at kommunene skal kunne tilby tilrettelagte tjenester er det viktig at de kan ta gebyr for dem. Det er derfor behov for å få uttrykkelig avklart at kommunene fortsatt vil kunne ta betalt for tilrettelagte sammenstillinger av data.

Kommunene har i dag hjemmel etter kart- og planforskriften § 14 og offentligforskrifta § 4(4) til å ta betalt for informasjon som blir produsert eller bearbeidet utelukkende for å dekke et behov hos eksterne aktører. Hjemmelen omfatter kostnader til innsamling, produksjon, reproduksjon og formidling av informasjonen, pluss en rimelig avkastning av investeringene. Viderebruksutvalget foreslår å oppheve offentligforskrifta § 4. Dette vil i så fall redusere kommunenes mulighet til kostnadsdekning og moderat inntjening. Det er viktig å vurdere nøye hvilke endringer som er EØS-rettslig påkrevd på dette punktet, for å sikre at offentlig sektor beholder adgangen til inntekter gjennom betaling i størst mulig grad.

Dette er særlig relevant gitt den krevende økonomiske situasjonen i kommunene.»

Bærum kommune uttaler at de støtter prinsippet om gratis tilgang til data fra det offentlige, men at det også er nødvendig med unntak for data som krever høy ressursbruk eller faller utenfor kommunens lovpålagte oppgaver. Kommunen påpeker at de har finansiert oppdatering og tilpasning av geodata gjennom brukerbetaling. Uten slik kompensasjon vil en lovendring kunne føre til redusert oppdateringsfrekvens og datakvalitet. *Bærum kommune* påpeker at det bør være fleksible rammer for kommunen, inkludert mulighet for brukerbetaling.

Innlandet fylkeskommune påpeker at utvalgets forslag kan føre til økte kostnader for virksomhetene som «eier» dataene, og at det derfor ikke kan legges opp til at hver enkelt kommune skal løse dette hver for seg, både når det kommer til spørsmål om kompetanse og finansiering.

Sandefjord kommune mener kostnader for kommunene som følger av ny lov må fullfinansieres over statsbudsjettet.

Andre høringsinstanser hadde merknader som støttet utvalgets forslag til strengere betalingsregler. Dette inkluderer *Abelia*, *Digdir*, og *Norsk Presseforbund*, *Norsk Journalistlag*, *Norsk Redaktørforening*, *Mediebedriftenes Landsforening*, *Smart Innovation Norway* og *Eiendom Norge*.

Digdir påpeker at data fra offentlig sektor allerede er finansiert av fellesskapet. *Digdir* støtter at tilgang til data skal være gratis, og at gebyr eller betaling kun kan kreves når det er hjemmel i lov eller forskrift. Det bør ikke pålegges ekstra kostnader for brukere, med unntak for «marginalkostnader». Utvalgets forslag til datadelingslov § 10 tredje ledd åpner for gebyr for virksomheter med inntjeningskrav, under bestemte vilkår. *Digdir* mener at det bør inntas en liste over slike virksomheter for forutsigbarhet. *Digdir* påpeker også at datasett med høy verdi alltid skal være gratis, men ikke fra selvstendige rettssubjekter dersom dette gir konkurransevridning og at dette unntaket ikke er foreslått lovregulert. *Digdir* mener at departementet i forskrift bør fastsette regler om betaling, også for datasett med høy verdi.

Eiendom Norge skriver at det er uheldig, men ikke uvanlig, at kommuner tar betalt for tilrettelegging av data utover marginalkostnaden, og bruker salg av eiendoms- og kartdata til å finansiere andre tjenester. *Eiendom Norge* mener at dette bør adresseres ettersom eiendomsdata tilhører den enkelte eier, som skal ha innsyn og tilgang til informasjon om egen eiendom, særlig ved salg.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Brukerfinansiering skal kun skje til selvkost, og kommuner skal ikke bruke dette som inntektskilde eller til systemfinansiering. *Eiendom Norges* erfaring er at praksisen er utbredt, særlig i kommuner der gebyrsatser fastsettes politisk fremfor administrativt.

Norsk Presseforbund, Norsk Journalistlag, Norsk Redaktørforening og Mediebedriftenes Landsforening støtter gratis viderebruk av data, og trekker særlig frem at betaling skaper barrierer og hemmer journalistikk, særlig for små aktører med begrensede ressurser. Offentlige virksomheter har allerede ansvar for å tilgjengeliggjøre informasjon, og teknologi kan automatisere og gjøre innsyn kostnadsfritt. *Norsk Presseforbund, Norsk Journalistlag, Norsk Redaktørforening og Mediebedriftenes Landsforening* påpeker også at gratis tilgang til informasjon styrker demokratiet.

HK-dir mener at bestemmelsene i utvalgets lovforslag kapittel 3 kunne vært utformet på en enklere måte.

Smart Innovation Norway mener data skal være gratis, men påpeker at offentlige etater tidligere har krevd betaling for «arbeid utført». Uten standardisering kan data fortsatt bli dyrt, med unnskyldning om at det er ressurskrevende å hente ut riktige data.

Ingen høringsinstanser hadde merknader til utvalgets forslag til endringer i miljøinformasjonsloven § 6.

8.5 Departementets vurderinger

8.5.1 Hovedregel om gratis viderebruk

Departementet er enige med utvalget i at viderebruk av data som hovedregel skal være gratis og at dette bør komme frem i en egen bestemmelse. Departementet er også enig med utvalget og høringsinstansene som trekker frem at dersom et offentlig organ skal kreve betaling, må det ha hjemmel til det i lov eller forskrift. Departementet støtter også utvalgets forslag om at dette kommer uttrykkelig frem i loven. Dette innebærer at dagens regler om betaling for viderebruk endres til åpne data-direktivets minimumsregler, med færre unntak og tydeligere rammer for når det kan tas betalt.

Departementet har samtidig forståelse for at det kan være krevende for enkelte virksomheter å finansiere tilgjengeliggjøring av data innenfor eksisterende budsjetter. Kravet om gratis viderebruk som hovedregel følger imidlertid av åpne data-direktivet og er et minimumskrav som Norge er forpliktet til å etterleve. Departementet kan

derfor ikke foreslå regler som gir videre adgang til å ta betalt enn det direktivet åpner for. Departementet merker seg de ulike synene i høringen og foreslår derfor ikke at Norge går lenger enn minimumskravene i direktivet når det gjelder betalingsregler. Departementets forslag er i tråd med både utvalgets anbefalinger og direktivets minimumsregler.

På dette punktet ønsker departementet også å påpeke at gratisregelen i åpne data-direktivet bygger på tilsvarende bestemmelser i de tidligere direktivene (viderebruksdirektivet og PSI-direktivet). Gratisregelen og innstramningen i åpne data-direktivet må sees som en naturlig videreutvikling på dette området. Signalet fra EU peker klart i retning av at så mye data fra offentlig sektor som mulig skal være gratis, med stadig færre unntak. Harmonisert anvendelse av reglene i hele EØS er en fordel for det norske næringslivet og andre aktører som driver grensekryssende virksomhet.

Departementet slutter seg i all hovedsak til utvalgets vurderinger, men foreslår enkelte endringer i ordlyden. Departementet går bort fra begrepet «gebyr» til fordel for «betaling» eller «betalingssats(er)». Finansdepartementet fastsetter vilkår for å innføre statlig gebyr- eller avgiftsfinansiering i rundskriv (R-112/15 *Bestemmelser om statlig gebyr- og avgiftsfinansiering*). Ettersom betaling etter åpne data-direktivet ikke nødvendigvis er gebyr i rundskrivets forstand, foreslår departementet å endre ordlyden fra «gebyr» til «betaling» eller «betalingssats(er)» i departementets forslag til § 16.

Departementet mener også at ordlyden i bestemmelsen bør justeres. Departementet bruker ikke begrepet «marginalkostnad» i lovforslaget, men presiserer heller hvilke kostnader det kan tas betalt for. Kostnadene skal begrenses til det som påløper ved reproduksjon, utlevering og formidling av data, og anonymisering og tiltak for å beskytte kommersielt fortrolige opplysninger. Disse kostnadene tilsvarer det EU kaller for «marginalkostnader» i direktivet artikkel 6 nr. 1, jf. departementets forslag § 16 første ledd andre punktum.

Departementet viderefører i hovedsak utvalgets forslag til forskriftshjemmel om betaling for viderebruk. Ordlyden er noe justert sammenlignet med utvalgets forslag. Se departementets forslag til § 16 fjerde ledd. Forskriftshjemmelen omfatter også regler om offentliggjøring av en liste med offentlige organer som har inntjeningskrav etter andre ledd. Slike offentlige organer vil være unntatt fra gratis- eller hovedprinsippet om

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

at kostnadene ikke skal overstige kostnader som påløper ved reproduksjon, utlevering og formidling av data, og anonymisering og tiltak for å beskytte kommersielt fortrolige opplysninger. Departementets forslag til § 16 fjerde ledd gjennomfører åpne data-direktivet artikkel 6 nr. 3.

8.5.2 Særlig om såkalte «meglerpakker»

Åpne data-direktivet innskrenker muligheten for virksomheter i offentlig sektor til å ta betalt for data. Dette medfører tap av inntekter for de virksomhetene som i dag tar betalt ut over de kostnadene som er tillatt etter direktivet (omtalt som «marginalkostnader» i åpne data-direktivet artikkel 6 nr. 1).

I forbindelse med høringen av åpne data-direktivet i 2022, ble departementet gjort oppmerksom på at enkelte kommuner tilbyr spesialtilpassede informasjonspakker mot betaling. Dette kan blant annet omfatte produksjon av informasjonspakker for eiendomsmeglere og lignende. Åpne data-direktivet viderefører PSI-direktivets føring om at direktivet ikke gjelder for tilgang til data som ikke omfattes av de berørte organenes offentlige oppgaver, jf. åpne data-direktivet artikkel 1 nr. 2 bokstav a, og PSI-direktivet artikkel 1 nr. 2 bokstav a. Regelen om at det kan tas betalt for aktivitet som er utenfor innsynsretten er i dag presisert i offentligforskrifta § 4 åttende ledd, jf. offentliglova § 8.

Det fremgår likevel av fortalepunkt 22 i åpne data-direktivet at EU-kommisjonen anbefaler at medlemslandene bør gjøre direktivet gjeldende for dokumenter som gjøres tilgjengelige for viderebruk når offentlige organer utsteder lisens til, selger, formidler, utveksler eller utleverer informasjon. Dette begrunnes med behovet for å unngå krysssubsidiering. På bakgrunn av dette bør viderebruk omfatte ytterligere bruk av dokumenter innenfor samme organ i forbindelse med virksomhet som ikke hører inn under dets offentlige oppgaver.

Ettersom sammenstillingen av slike informasjonspakker kan være en tjeneste som går utover innsynsretten etter offentliglova, kan slike eventuelle informasjonspakker falle utenfor virkeområde til åpne data-direktivet og departementets forslag til dataforvaltningsloven. Likevel bør det presiseres at reglene i åpne data-direktivet kan ha en indirekte påvirkning på denne praksisen. I teorien kan lettere tilgjengelige data som danner grunnlaget for informasjonspakkene bety at private aktører kan utføre arbeidet med sammenstillingen og med det også ta betalt for slike tjenester. Dette kan bety høyere etterspørsel etter

data fra offentlig sektor inkludert kommuner, og lavere etterspørsel etter tilleggstjenester.

Departementet påpeker i denne sammenheng formålet med åpne data-direktivet som er å understøtte det indre marked for å fremme den delen av dataøkonomien som er basert på data fra offentlig sektor. Det at dataene blir lettere tilgjengelig for brukere, er *hovedformålet* med direktivet. Det var også formålet med PSI-direktivet. Det er videre et grunnleggende hensyn at det indre marked skal ha gode og jevne konkurranseforhold, også når det gjelder informasjonsprodukter og tjenester. Det at enkelte aktører i offentlig sektor i Norge selger data i form av for eksempel meglerpakker er noe de selv har besluttet å gjøre. Det er ikke noe de er pålagt å gjøre og ikke en del av offentlig sektors offentlige oppgaver. Det er også årsaken til at salg av meglerpakker kan falle utenfor virkeområde til direktivet.

Departementet mener at et bortfall av inntekter må sees i denne konteksten. Praksisen kan være vanskelig å forene med direktivets formål. Se også omtale av økonomiske og administrative konsekvenser i punkt 17.

8.5.3 Krav om publisering av betalingssatser

Departementet støtter i hovedsak utvalgets vurderinger av gjennomføringen av åpne data-direktivet artikkel 7 nr. 1. Departementet mener imidlertid at disse bestemmelsene egner seg best for gjennomføring i forskrift. Krav om publisering av betalingssatser og adgangen til å klage dersom betalingssatsene ikke publiseres, er av mer teknisk og praktisk karakter enn lovens overordnede rammer. Etter departementets vurdering egner slike detaljer seg derfor bedre i forskrift. Departementet foreslår derfor en forskriftshjemmel i § 16 fjerde ledd.

8.5.4 Endringer i andre lover og forskrifter

8.5.4.1 Endringer i offentliglova

Departementet slutter seg delvis til utvalgets forslag om endringer i offentliglova § 8. Departementet mener at bestemmelser om betaling som i hovedsak gjelder innsyn, fortsatt bør framgå av offentliglova. Dette innebærer at § 8 første ledd endres og det inntas en henvisning til dataforvaltningsloven, og at § 8 tredje, fjerde, femte og sjette ledd oppheves.

Departementet mener også at offentliglova § 8 første ledd videreføres i offentliglova. Departementet er videre enig med utvalget i at utfyllende

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

regler om betaling for data bør kunne gis i forskrift til den nye loven og viderefører utvalgets forslag til en tilsvarende hjemmel i dataforvaltningsloven § 16 fjerde ledd. Dette innebærer at gjeldende bestemmelser om publisering av betalingssatser etter § 8 femte ledd som gjennomfører artikkel 7 av PSI-direktivet, oppheves, og tilsvarende artikkel 7 i åpne data-direktivet gjennomføres som forskrift til dataforvaltningsloven § 16 fjerde ledd.

8.5.4.2 *Endringer i offentligforskrifta*

Utvalget foreslo ikke forskriftsendringer, men viste til behovet for å endre offentligforskrifta § 4 som handler om betaling for innsyn. Departementet er enig med utvalget i behovet for end-

ringer i forskriften og vil følge opp endringer i offentligforskrifta som følge av artikkel 6 i direktivet i forbindelse med forskrift til dataforvaltningsloven. Departementet påpeker at vilkår for når det kan tas betalt må fastsettes innenfor rammene i direktivet.

8.5.4.3 *Endringer i miljøinformasjonsloven*

Departementet støtter utvalgets forslag til endringer i miljøinformasjonsloven § 6 om betaling. Når reglene om viderebruk foreslås tatt inn i dataforvaltningsloven, bør alle bestemmelser om viderebruk også framgå av denne loven, og henvisninger bør også endres til å vise til dataforvaltningsloven. Det gjelder også skranker for betaling for informasjon fra offentlig sektor.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

9 Tekniske krav ved tilgjengeliggjøring av data

9.1 Tekniske krav til formater og språkversjoner mv.

9.1.1 Gjeldende rett

Hovedregelen om tilgjengeliggjøring av data i eksisterende formater og språkversjoner etter gjeldende rett er regulert i offentleglova § 30 første ledd som lyder:

«Organet fastset ut frå omsynet til forsvarleg saksbehandling korleis eit dokument skal gjerast kjent. Det kan krevjast papirkopi eller elektronisk kopi av dokumentet. Hos verksemdar som er omfatta av EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5k (direktiv 2003/98/EF som endra ved direktiv 2013/37/EU) om vidarebruk av informasjon frå offentleg sektor, og hos andre verksemdar der det er fastsett av Kongen i forskrift, gjeld retten til kopi alle eksisterande format og språkversjonar. Retten til kopi gjeld ikkje format eller versjonar av eit dokument som er allment tilgjengeleg. Kongen kan gi forskrift om at retten til elektronisk kopi ikkje skal gjelde for dokument som ein tredjeperson har immaterielle rettar til, og for dokument der det er påkravd av arkivtekniske omsyn.»

Bestemmelsen er tatt inn i offentleglova som ledd i implementeringen av PSI-direktivet. Det følger av første ledd tredje punktum at for vidarebruk av informasjon fra virksomheter omfattet av PSI-direktivet og andre virksomheter fastsatt av Kongen, gjelder retten til kopi alle eksisterende formater og språkversjoner. Ettersom bestemmelsen tredje punktum viser til PSI-direktivet, gjelder tredje punktum kun for virksomheter omfattet av virkeområde til direktivet. Det vil si, bestemmelsen gjelder ikke for offentlige foretak slik det er angitt i offentleglova § 2 første ledd bokstav c og d. Med format siktes det til forskjellige fil- eller tekstformater. Språkversjoner viser ikke bare til offisielle norske skriftspråk, men også til fremmedspråk. Retten til kopi gjelder heller ikke formater eller versjoner av et dokument som allerede er allment tilgjengelig, jf. fjerde punktum.

Offentleglova § 30 andre ledd angir at når virksomheter som er omfattet av virkeområde til PSI-direktivet gir innsyn i informasjon som inneholder immaterielle rettigheter slik som for eksempel opphavsrett, så skal virksomheten opplyse om hvem som besitter disse rettighetene eller hvilken lisenshaver virksomheten har fått informasjonen fra, i den grad virksomheten vet dette. Offentleglova § 30 tredje ledd lyder:

«Dersom verksemdar som nemnde i andre ledd gjer dokument med tilhøyrande metadata allment tilgjengelege, skal tilgjengeleggjinga skje i alle eksisterande format og språkversjonar, så langt slik tilgjengeleggjing er i samsvar med lova her og tilhøyrande forskrift. Plikta omfattar maskinleselege format. Plikta etter første punktum omfattar ikkje format som berre blir brukte til lagring eller annan intern bruk, eller som elles er ueigna for tilgjengeleggjing.»

Dette innebærer at offentleglova § 30 tredje ledd pålegger offentlige organer som gjør dokumenter med tilhørende metadata allment tilgjengelig om å gjøre dette elektronisk «så langt slik tilgjengeleggjing er i samsvar med lova her og tilhørende forskrift». Tredje ledd andre punktum presiserer ytterligere at plikten også omfatter maskinleselige formater. Siste punktum gir unntak fra kravet i første punktum for enkelte formater.

Forskrift om IT-standarder i offentlig forvaltning § 2 første ledd bokstav f, angir en definisjon av «åpne standarder» som:

«f. åpen standard:

- Standarden er utviklet og vedlikeholdt av en ikke kommersiell virksomhet, gjennom en transparent prosess der alle har lik og ikke diskriminerende tilgang til å delta i utviklingen, påvirke utviklingen og være med å vedta standarden (fortrinnsvis konsensus eller flertallsbasert). Ingen person eller interessegruppe skal ha dominert prosessen.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

- Standarden må være publisert og tilgjengelig for alle, gratis eller gjennom en rimelig betaling. Standarden må være tillatt å kopiere, distribuere og bruke, gratis eller mot en rimelig betaling.
- Standarden skal i utgangspunktet ikke inneholde intellektuelle rettigheter. Deresom slike rettigheter foreligger skal opplysninger om dette komme klart frem i standarden. Rettighetshaver bør irreversibelt ha trukket tilbake retten til å ta betalt, eller gjort bruksretten tilgjengelig mot et rimelig vederlag.
- Det skal ikke foreligge forbehold mot gjenbruk av standarden.»

9.1.2 Direktivet

I likhet med offentleglova § 30, angir åpne data-direktivet artikkel 5 nr. 1 at offentlige organer og offentlige foretak som er omfattet av direktivet, skal gjøre sine dokumenter tilgjengelige i alle allerede eksisterende formater eller språkversjoner og, dersom det er mulig og hensiktsmessig, elektronisk, i formater som er åpne, maskinleselige, søkbare og kan viderebrukes, sammen med tilhørende metadata. Artikkel 5 nr. 1 siste punktum angir at dersom det er mulig, så skal både formatet og metadataene være i samsvar med formelle åpne standarder.

Videre lyder definisjonen av «åpent format» i direktivet artikkel 2 nr. 14 som følger:

«[E]t filformat som er plattformuavhengig og gjort tilgjengelig for allmennheten uten begrensninger som hindrer viderebruk av dokumenter.»

Begrepet «formell åpen standard» blir i direktivet artikkel 2 nr. 15 definert som:

«[E]n standard som er blitt fastsatt skriftlig, med detaljerte spesifikasjoner for kravene som skal sikre samvirksomhet mellom programvare.»

Formatkravene som stilles i direktivet gjelder der- som data gjøres tilgjengelige for viderebruk. Kravene gjelder generelt, med unntak av datasett med høy verdi, dynamiske data eller forskningsdata som reguleres særskilt etter egne bestemmelser.

9.1.3 Utvalgets forslag

Utvalget foreslår at åpne data-direktivet artikkel 5 nr. 1 gjennomføres som en egen bestemmelse i datadelingsloven § 5. Ifølge utvalget vil dette bety at det som tidligere har vært anbefalinger om å ta i bruk maskinlesbare og standardiserte formater, nå blir et lovfestet krav for offentlige virksomheter. Etter utvalgets vurdering vil det kunne bidra til at mer data og flere datasett fra offentlig sektor blir gjort tilgjengelig på en måte som gjør dem enklere å finne og bruke til nye formål. Utvalget presiserer at sammenlignet med det som kreves for å etterleve dagens regler, vil de foreslåtte kravene til formater og bruk av åpne standardlisenser knyttet til tilgjengeliggjøring av data med tilhørende metadata, medføre økte administrative og økonomiske kostnader for offentlige virksomheter.

Utvalget foreslår at offentleglova § 30 første ledd endres, slik at henvisningen til PSI-direktivet utgår. Utvalget foreslår videre at andre og tredje ledd oppheves. Til sist foreslår utvalget nytt andre ledd i § 30 i offentleglova som gir hjemmel til å gi forskrift om hvordan elektronisk kopi skal gis. Nytt andre ledd vil da vise til åpne data-direktivet.

9.1.4 Høringsinstansenes syn

Flere høringsinstanser hadde merknader til utvalgets forslag om tekniske krav. Dette inkluderer blant annet *Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)*, *Borgarting lagmannsrett*, *Buskerud fylkeskommune*, *DAMA Norway*, *DigiViken* og *Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir)*.

NMBU påpeker at hensynet til det digitale formatet er viktig. *Borgarting lagmannsrett* etterlyser klargjøring av hvorvidt kravet om tilgjengeliggjøring av metadata sammen med data gjelder for lagmannsrettens interne vurdering og foreløpige versjoner av et dokument (utkast) som allmennheten ikke har innsyn i. *Lagmannsretten* etterlyser dette særlig i lys av ordlyden «alle formater og alle språkversjoner som eksisterer hos relevante offentlige virksomheter».

DAMA Norway støtter utvalgets forslag og mener dette sikrer deling av data uavhengig av hvor tilrettelagt dataen eventuelt er. *DAMA Norway* mener dette vil styrke transparens, innovasjon og demokratiske prinsipper. Samtidig viser de til utfordringer med å vurdere hva som er formålstjenlig og hva som vil være uforholdsmessig ressurskrevende. De fremhever at ulik modenhet i offentlig sektor vil kunne føre til variasjoner i

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

både format og omfang av delte data, og at utvalgte virksomheter vil stå for mesteparten av dataen som deles.

DigiViken påpeker at detaljerte teknologiske krav kan oppleves som en unødvendig byrde, og anbefaler at fokuset heller er på funksjonelle krav enn tekniske spesifikasjoner slik at særlig kommunene fortsatt kan ha fleksibilitet til å velge løsninger som passer deres behov og kapasitet.

HK-dir trekker særlig frem at måten utvalgets forslag til § 5 første ledd er formulert, gjør det uklart når den kan anses brutt, og hvordan innbyggere skal kunne vurdere overtredelser når de ikke har innsikt i hvilke formater som finnes i de forskjellige offentlige virksomheters interne systemer.

9.1.5 Departementets vurderinger

9.1.5.1 Innledning

Departementet støtter i hovedsak utvalgets forslag og flere av høringsinstansenes syn om gjennomføringen av artikkel 5 nr. 1 av åpne data-direktivet og endringer i offentleglova § 30. Utvalgets forslag til gjennomføring av artikkel 5 nr. 1 videreføres med noen ytterligere presiseringer. Departementet slutter seg også til utvalgets forslag til endring av offentleglova § 30, med noen språklige justeringer som ikke materielt endrer realitetstilstanden. Se departementets lovforslag §§ 9 og 22.

Når det gjelder kravet i direktivet artikkel 5 nr. 1 andre punktum om at formatet og metadataene skal være i samsvar med formelle åpne standarder, så har departementet behov for å klargjøre enkelte punkter. Måten «format» omtales på i direktivet kan få det til å se ut som at formater kun gjelder data. Det er viktig å presisere at både data og metadata har et format. Format er ikke det samme som data, men heller en egenskap ved data og ved metadata.

Et format kan være proprietært eller åpent, og det kan være standardisert (slik som for eksempel XML, CSV og JSON) eller ad hoc definert. Det er ikke naturlig på norsk å si at selve formatet som sådan er i samsvar med åpne standarder. Data og metadata kan derimot være lagret og strukturert i samsvar med åpne standardformater. Data lagret i proprietære formater kan ikke automatisk viderebrukes.

Det finnes en europeisk åpen standard for metadata om datasett, kalt DCAT-AP, og en norsk tilpasning av standarden, DCAT-AP-NO.

Videre er det ikke slik at kravet om at metadataene skal «være i samsvar med formelle åpne

standarder» nødvendigvis er etterlevd dersom metadataene blir lagret, behandlet og tilbydd i standardiserte formater (slik som XML, JSON eller CSV). Dette er ikke i seg selv tilstrekkelig for at metadataene skal være gjenfinnbare, tolkbare eller forståelige og mulige å viderebruke. For at metadataene skal leve opp til disse kravene må de blant annet være i samsvar med åpne standarder, som DCAT-AP-NO-standarder er et eksempel på.

På denne bakgrunn foreslår departementet en annen ordlyd enn utvalget i bestemmelsen om formater og språkversjoner. Se departementets forslag §§ 9 og 22.

9.1.5.2 Nærmere om departementets vurdering av kravene i direktivet sammenlignet med gjeldende rett

Departementet vil komme med noen betraktninger om hva som er nytt i departementets forslag sammenlignet med gjeldende rett, samt noen betraktninger om utvalgets forslag.

Utvalget mener at forskjellen mellom gjeldende rett og utvalgets forslag er at det som tidligere var anbefalinger om bruk av maskinleselige og standardiserte formater, nå blir et lovfestet krav. Forskjellen mellom gjeldende rett og departementets forslag til gjennomføringen av tilsvarende bestemmelse er etter departementets syn imidlertid ikke så stor.

Krav om bruk av maskinleselige formater ved tilgjengeliggjøring av data og tilhørende metadata følger allerede av offentleglova for de virksomhetene som er omfattet av PSI-direktivet, jf. offentleglova § 30 tredje ledd andre punktum.

Etter departementets oppfatning innfører heller ikke åpne data-direktivet artikkel 5 nr. 1 et krav om bruk av standardiserte formater. Kravet etter både PSI-direktivet og åpne data-direktivet er at der det er mulig, så skal formatet til både dataene og metadataene skal være i samsvar med formelle åpne standarder. Departementet mener derfor at åpne data-direktivet artikkel 5 nr. 1 ikke medfører et strengere krav om maskinleselige og standardiserte formater enn gjeldende rett, jf. PSI-direktivet artikkel 5 nr. 1 og offentleglova § 30 første og tredje ledd.

Som drøftet i denne proposisjonen punkt 5.1 og særlig forklart i punkt 5.1.6, så er forskjellen på utvalgets lovforslag som videreført av departementet på den ene siden og PSI-direktivet og offentleglova § 2 sjuende ledd på den andre siden, at alle offentlige foretak blir omfattet av dataforvaltningsloven. Offentlige foretak er ikke omfattet av PSI-direktivet. Offentlige foretak er imidlertid

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

allerede underlagt de ordinære bestemmelsene i offentleglova om behandling av innsynskrav og plikten til å gi innsyn med mindre det er unntak for det, jf. offentleglova kapittel 4. Dette betyr også at offentlige foretak i dag er underlagt plikten til å gi innsyn i en elektronisk kopi etter § 30 første ledd andre punktum. Endringen har derfor i praksis ikke så store konsekvenser som det kan fremstå som hvis man leser direktivtekstene isolert fra gjeldende rett.

Til dette punktet mener departementet at det er viktig å presisere at bortsett fra utvidelsen til offentlige foretak, så er kravene i artikkel 5 nr. 1 allerede gjeldende rett for offentlige organer og må derfor forstås som språklige presiseringer snarere enn endringer. Departementet har forståelse for at flyttingen av bestemmelsen fra offentleglova til ny lov om datadeling og dataforvaltning kan gi inntrykket av at dette er en større materiell endring enn det faktisk innebærer. Departementet presiserer derfor at retten til elektronisk kopi allerede følger av offentleglova, og gjelder for alle virksomheter innenfor offentleglovas virkeområde (også offentlige foretak), og ikke bare virksomheter som er omfattet av virkeområdet til PSI-direktivet. Elektronisk kopi eller digitalt format er også en forutsetning for at data kan bli gjort tilgjengelig elektronisk.

Det er enkelte språklige justeringer mellom artikkel 5 nr. 1 i PSI-direktivet og tilsvarende artikkel 5 nr. 1 i åpne data-direktivet. Mens PSI-direktivet artikkel 5 nr. 1 nevner åpne og maskinleselige formater, så utdyper artikkel 5 nr. 1 i åpne data-direktivet at formatene skal være åpne, maskinleselige, tilgjengelige, søkbare og skal kunne viderebrukes. Departementet mener at denne utdypningen er en presisering av gjeldende rett.

At formatene skal være søkbare, kan sees som et nytt krav, ettersom søkbarhet ikke er nevnt i PSI-direktivet eller offentleglova § 30. Departementet mener imidlertid at søkbarhet ikke er en egenskap ved formatet alene, men avhenger av metadata, indeksering og tilgjengeliggjøring. Et format kan derfor være åpent, maskinleselig og standardisert uten å være søkbart, men selv om et format er alt dette uten å være søkbart, antas ikke søkbarhet å utgjøre et separat krav. Dette skyldes at søkbarhet i praksis er en funksjon av hvordan data gjøres tilgjengelig, det er ikke en egenskap ved formatet alene. Når åpne data-direktivet artikkel 5 nr. 1 eller offentleglova § 30 stiller krav om elektronisk tilgjengeliggjøring i maskinleselige formater egnet for viderebruk, ligger det implisitt at dataene også skal kunne oppdages og brukes. Det ligger også implisitt i elektronisk tilgjengelig-

gjøring at dataene skal være tilgjengelige. Departementet legger derfor til grunn at ved krav om maskinleselighet og elektronisk tilgjengeliggjøring, så er øvrige nye presiseringer i åpne data-direktivet artikkel 5 nr. 1 ivarettatt.

Departementet har forståelse for merknaden fra *DigiViken* om at detaljerte tekniske krav kan oppleves som en unødvendig byrde. Til dette punktet vil departementet imidlertid påpeke at alle de tekniske kravene som følger av dette forslaget kommer fra direktivet og at de allerede er gjeldende rett etter offentleglova § 30.

Departementets forslag gir også Kongen hjemmel til å gi forskrift om når og hvordan data skal gjøres tilgjengelig elektronisk, jf. departementets forslag til § 9 første ledd tredje punktum. Departementet mener ytterligere tydeliggjøring av regler om hvordan data skal gjøres tilgjengelig egner seg best i forskrift. Departementet legger derfor til grunn at de overordnede rammene for hvordan data skal gjøres elektronisk tilgjengelig som følger av direktivet, fastsettes i § 9 av dataforvaltningsloven, mens mer detaljerte regler vil kunne følge av forskrift.

Når det gjelder merknaden fra *Borgarting lagmannsrett*, så er departementet enig i behovet for å presisere at kravet som gjennomfører artikkel 5 nr. 1 ikke gjelder for organinterne versjoner og lignende. Departementets forslag til § 9 første ledd fjerde punktum, presiserer derfor at plikten etter første punktum ikke gjelder format(er) som bare blir brukt til lagring eller annen intern bruk, eller som ellers er uegnet for tilgjengeliggjøring. Dette er en videreføring av gjeldende rett i offentleglova § 30 tredje ledd tredje punktum, som nå foreslås opphevet i offentleglova.

9.2 Krav ved tilgjengeliggjøring av dynamiske data

9.2.1 Gjeldende rett

Dokumentbegrepet i offentleglova § 4 er et teknologi- og informasjonsnøytralt begrep. Begrepet skiller ikke mellom om hvorvidt dataene eksempelvis har høy eller lav verdi, om de er fysiske eller digitale, eller om de er statiske eller dynamiske.

Offentleglova § 30 regulerer hvordan offentlige organer skal gi innsyn i dokumenter og hvordan de skal tilgjengeliggjøres. Det kan blant annet kreves elektronisk kopi og da i alle eksisterende formater, som er ment å dekke ulike fil- eller tekstformater. Av § 30 tredje ledd andre punktum fremgår det at plikten omfatter maskinleselige format.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Tilgjengeliggjøring gjennom API-er eller bulknedlasting er ikke nevnt i offentliglova eller offentligforskrifta.

9.2.2 Direktivet

Åpne data-direktivet innfører begrepet «dynamiske data» med tilhørende særregler for hvordan slike data skal gjøres tilgjengelig for viderebruk.

Dynamiske data er definert som «dokumenter i digital form som oppdateres hyppig eller i sanntid, særlig på grunn av deres volatilitet eller at de raskt foreldes», jf. artikkel 2 nr. 8. Det fremgår derfor at dynamiske data nødvendigvis er digitale. Dynamiske data må derfor ansees som en avgrenset underkategori av «dokumenter» som direktivet ellers viser til, jf. artikkel 2 nr. 6. Det fremgår videre av definisjonen til dynamiske data at sensorgenererte data vanligvis anses å være dynamiske data. Miljødata, meteorologiske data, trafikkdata og satellittdata er andre eksempler på data som kan være dynamiske data. Den økonomiske verdien av dynamiske data kjennetegnes ofte ved at de er avhengig av umiddelbar tilgang.

Tilgjengeliggjøring av dynamiske data er regulert i artikkel 5 nr. 5 som pålegger offentlige organer å gjøre dynamiske data tilgjengelig for viderebruk umiddelbart etter innsamling, enten via API-er («application programming interface» på engelsk) eller gjennom massenedlasting (bulknedlasting) dersom det er relevant. Direktivet definerer ikke begrepet massenedlasting. I fortalepunkt 32 beskrives API som «et sett med funksjoner, prosedyrer, definisjoner og protokoller for maskin-til-maskin-kommunikasjon og sømløs utveksling av data». Et av direktivets formål ved å øke bruken av API-er er å få frem en mer proaktiv publisering av dynamiske data på nett. Dette vil redusere de administrative byrdene, gjennom færre forespørsler om at data gjøres tilgjengelig for viderebruk og også færre klager. Artikkel 5 nr. 7 angir at kravene får anvendelse på eksisterende dokumenter som offentlige foretak er i besittelse av, og som er tilgjengelige for viderebruk.

Manuelle oppdateringer av slike dynamiske data skal bli gjort tilgjengelig umiddelbart etter endringer i datasettet, jf. fortalepunkt 31. Oppdateringene skal gjøres via et API. Kravet er begrunnet i at man skal lette utviklingen av internett- og mobilapplikasjoner og skybaserte applikasjoner basert på slike data.

Direktivet tar i fortalepunkt 32 til ordet for at API-ene også bør støttes av tydelig teknisk dokumentasjon som er fullstendig og tilgjengelig på

internett, og videre at dersom det er mulig, så bør det brukes åpne API-er.

Åpne data-direktivet artikkel 5 nr. 6 presiserer at dersom det å gi umiddelbar tilgang til dynamiske data vil overskride organets tekniske eller økonomiske kapasitet, og dermed utgjøre en uforholdsmessig stor innsats, så skal dataene gjøres tilgjengelig innen en frist eller med midlertidige tekniske begrensninger som gjør det mulig å utnytte dataenes økonomiske og sosiale potensial fullt ut. Som nevnt ovenfor kan den økonomiske verdien av dynamiske data ofte kjennetegnes ved at det er nødvendig med umiddelbar tilgang, jf. fortalepunkt 31. Ved bruk av lisens kan det inngå i lisensvilkårene at dokumentene skal være tilgjengelige innen en viss frist, jf. fortalepunkt 31.

Der kontroll av data er vesentlig sett i lys av begrunnede hensyn til allmennhetens interesse, særlig med hensyn til folkehelse og offentlig sikkerhet, bør dynamiske data tilgjengeliggjøres umiddelbart etter kontroll, jf. fortalepunkt 31, og det presiseres at slike kontroller ikke bør påvirke oppdateringshyppigheten. Videre lyder fortalepunkt 32:

«API-er kan ha forskjellig grad av kompleksitet og kan være en enkel lenke til en database for å hente bestemte datasett, et nettbasert grensesnitt, eller mer komplekse strukturer. Det ligger en generell verdi i å viderebruke og dele data gjennom hensiktsmessig bruk av API-er, ettersom dette vil hjelpe utviklere og nyetablerte foretak med å skape nye tjenester og produkter. Det er også en viktig bestanddel i det å skape verdifulle økosystemer rundt dataressurser som ofte er ubrukt. Struktur og bruk av API-er må bygge på en rekke prinsipper: tilgjengelighet, stabilitet, vedlikehold gjennom livssyklusen, ensartethet i bruk og standarder, brukervennlighet og sikkerhet.»

9.2.3 Utvalgets forslag

Utvalget presiserer at for offentlige foretak gjelder formatkravene i artikkel 5 nr. 1 til nr. 6 kun data som allerede er gjort tilgjengelig for viderebruk, jf. fortalepunkt 26. I kapittel 9.3.2 foreslår utvalget å utvide virkeområdet i forslaget til datadelingsloven. Utvalget foreslår at loven skal gjelde for alle offentlige foretak («selvstendige rettssubjekter» i utvalgets forslag til § 2 første ledd bokstav b) på samme måte som den skal gjelde for offentlige organer, under samlebegrepet «offentlig virksomhet», jf. § 2 første ledd bokstav b. Dette er en utvidelse sammenlignet med direktivet, som har lempeligere

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

regler for offentlige foretak som opererer innenfor spesifikt angitte sektorer, jf. åpne data-direktivet artikkel 1 nr. 1 bokstav b. Direktivet gjelder ikke for offentlige foretak som opererer utenfor disse områdene. For offentlige foretak vil utvidelsen av virkeområdet kunne innebære kostnader ved krav om å utvikle og ta i bruk API-er der dette ikke allerede er gjort.

API-er er etter utvalgets oppfatning knyttet til en bestemt type teknologi. Utvalget viser til at norsk lovgivning i størst mulig grad skal være teknologinøytral, og av den grunn bør ikke API være et begrep som brukes i lovteksten. Utvalget foreslår derfor at begrepet API erstattes med formuleringen «en løsning som gir tilgang til dataene fortløpende» i forslaget til datadelingsloven. Utvalget ser at det kan være en risiko for at offentlige virksomheter tar i bruk et teknisk grensesnitt for automatisk deling av informasjon som har dårligere funksjonalitet enn dagens API-teknologi. Utvalget presiserer at API foreløpig er den best egnede tekniske løsningen for automatisk datadeling og bør være dagens minstestandard.

9.2.4 Høringsinstansenes syn

Et fåtall høringsinstanser hadde merknader til utvalgets forslag om dynamiske data. Dette inkluderer blant annet *Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)*, *DigiViken*, *Skatteetaten* og *Smart Innovation Norway*.

DFØ mener utvalgets forslag om at dynamiske data skal deles via API er snevert og fokuserer mest på sanntidsdata eller dynamiske data. *DFØ* mener at også datasett med jevnlig oppdatering (daglig, ukentlig, månedlig) bør omfattes av anbefalingen om API-delning.

DigiViken påpeker at krav om kontinuerlig oppdatering av alle datasett kan bli svært ressurskrevende, og anbefaler en tilnærming der datasett som oppdateres hyppig og med høy samfunnsverdi prioriteres.

Skatteetaten mener at ordlyden «umiddelbar» i utvalgets forslag til § 7 bør unngås og erstattes med formuleringen «uten ugrunnet opphold». *Skatteetaten* trekker særlig frem at det kan være flere grunner for at umiddelbar deling ikke bør skje, eksempelvis ut ifra hensyn til sikkerhet eller datakvalitet.

9.2.5 Departementets vurderinger

Departementet er enige med utvalget og høringsinstansene om behovet for en egen bestemmelse om dynamiske data som gjennomfører åpne data-

direktivet artikkel 5 nr. 5 og 6. Departementet er imidlertid uenig med utvalget om behovet for en egen begrepsdefinisjon av dynamiske data, og mener heller at angivelsen av hva dynamiske data er bør fremkomme direkte av bestemmelsen, se departementets lovforslag § 11 første punktum.

Departementet vil presisere at kravene knyttet til dynamiske data kun gjelder *dersom* dynamiske data gjøres tilgjengelig for viderebruk, jf. direktivets fortalepunkt 32. Bestemmelsen innebærer ikke et pålegg om aktiv tilgjengeliggjøring av dynamiske data.

Departementet foreslår en justering av utvalgets forslag, fordi departementet mener det tekniske leveringskravet bør gjenspeiles i lovteksten på en tydeligere måte. Direktivet angir at dynamiske data skal gjøres tilgjengelig via et applikasjonsprogrammeringsgrensesnitt, et såkalt «API». Departementet er enige med utvalget i at det ikke er hensiktsmessig å henvise til konkrete teknologiske løsninger, og at loven derfor ikke bør angi bruk av «API». Utvalget foreslår ordlyden «gjennom en løsning», men kommer også med forbehold om at det kan være risiko for at det tas i bruk tekniske grensesnitt for automatisk deling av informasjon som har dårligere funksjonalitet enn dagens API-teknologi kan tilby. Departementet deler denne bekymringen og foreslår derfor at bestemmelsen i stedet bruker betegnelsen «gjennom et egnet digitalt grensesnitt som gir fortløpende tilgang», jf. lovforslaget § 11 andre punktum. Departementet mener at et minimum av egnethet innebærer bruk av et API eller et grensesnitt med tilsvarende funksjonalitet, i samsvar med minimumskravet som angitt i direktivet artikkel 5 nr. 5.

Som nevnt ovenfor, oppfordrer direktivet til at API-ene bør støttes av tydelig teknisk dokumentasjon som er fullstendig og tilgjengelig på internett, og videre at dersom det er mulig, så bør det brukes åpne API-er, jf. fortalepunkt 32. Departementet slutter seg til denne oppfordringen.

Videre angir direktivet at der det er relevant så skal dynamiske data gjøres tilgjengelig som massenedlastning. Begrepet er ikke definert i direktivet, men departementet forstår at med «massenedlastning» så menes det at både deler av et datasett og hele datasett lastes ned. Nedlastning av deler av et datasett kan eksempelvis være begrenset til data fra en fastsatt dato til en annen fastsatt dato eller informasjon om produkter av et bestemt merke. Komplette nedlastning vil omfatte hele datasettet. Nedlastingen kan skje ved at data legges i én eller flere filer. Massenedlastning kan eksempelvis også gjennomføres som et abonne-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

ment der data gjøres tilgjengelige for nedlasting etter hvert som de ferdigstilles.

Skatteetaten mener at ordlyden «uten ugrunnet opphold» skal benyttes i stedet for ordlyden i utvalgets forslag. Utvalgets forslag lyder:

«Når dynamiske data fra offentlig virksomhet gjøres tilgjengelig, så skal det skje umiddelbart etter at de er samlet inn eller produsert. [...]».

Departementet viser til ordlyden i artikkel 5 nr. 5-6 i direktivet som lyder:

«5. Offentlige organer skal gjøre dynamiske data tilgjengelige for viderebruk umiddelbart etter innsamling, ved hjelp av hensiktsmessige API-er og, dersom det er relevant, som en massenedlasting.

6. Dersom det vil overskride det offentlige organets økonomiske og tekniske kapasitet å gjøre dynamiske data tilgjengelige for viderebruk umiddelbart etter innsamling, som nevnt i nr. 5, og dermed medføre en uforholdsmessig stor innsats, skal disse dynamiske dataene gjøres tilgjengelige for viderebruk innen en frist eller med midlertidige tekniske begrensninger som ikke på en utilbørlig måte hemmer utnyttelsen av deres økonomiske og sosiale potensial.»

Departementet mener at ordlyden «umiddelbart» i juridisk kontekst kan bety både «straks» og «uten forsinkelse». Departementet har forståelse for at ordlyden «umiddelbart» gir assosiasjoner til et sterkt og absolutt krav om at handlingen skal skje straks og uten forsinkelse. En slik tolkning gir lite rom for skjønn eller praktiske hensyn som kan oppstå, og er mer egnet for situasjoner som skal skje øyeblikkelig, for eksempel når det er en akutt fare som oppstår. Departementet påpeker derfor at ordlyden «umiddelbart» må sees i sammenheng med unntaket i departementets forslag til § 11 tredje punktum, som angir at dersom kravet om umiddelbarhet medfører en uforholdsmessig arbeidsmengde så skal relevante dynamiske data gjøres tilgjengelige innen en rimelig tidsramme eller med eventuelle midlertidige tekniske begrensninger. Denne sikkerhetsventilen gjennomfører tilsvarende bestemmelse i direktivet artikkel 5 nr. 6.

Etter departementets syn skal handlingen i § 11 skje så raskt som mulig, men det kan være akseptabelt med korte forsinkelser dersom det

foreligger saklig årsak til dette. Departementet mener også dette er i tråd med presiseringen i direktivet artikkel 5 nr. 6 og departementets forslag til § 11 tredje punktum som tar høyde for eventuelle forsinkelser. Departementets forslag gir rom for vurdering av hva som er «umiddelbart» i den konkrete situasjonen. Hvilke tekniske begrensninger som kan være aktuelle, må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Det kan dreie seg om tekniske begrensninger som gir rom for å validere eller sammenstille data eller for å anonymisere personopplysninger.

Departementet forstår «sosiale potensial» i direktivets artikkel 5 nr. 6 som at de dynamiske dataene gjelder befolkningens sosiale forhold og behov, jf. fortelepunkt 8 og 10, og direktivet artikkel 18 nr. 2.

Departementet antar at det å kreve at dynamiske data skal gjøres tilgjengelig i sanntid via API-er vil kunne ha økonomiske konsekvenser i form av blant annet teknisk utvikling og tilrettelegging. Å utvikle gode API-er kan være enkelt for noen typer data, men langt mer krevende for andre typer. Det vil også være enkelt for noen virksomheter, men mer krevende for andre. Dette er for øvrig også i tråd med EU-kommisjonens egne vurderinger om at omkostningene forbundet med direktivet er begrenset og primært relatert til oppdatering av offentlig sektors digitale infrastruktur. Kravet om at dataene skal være tilgjengelig umiddelbart etter innsamlingen, forutsetter at den enkelte virksomheten har systemer som sikrer at innsamlede data kontrolleres og systematiseres i databaser egnet for direkte tilgang. Som utvalget påpekte så vil utvidelsen av virkeområdet til å gjelde for selvstendige rettssubjekter eller offentlige foretak også kunne medføre økte kostnader ved krav om å utvikle og ta i bruk API-er der dette ikke allerede er gjort. Se nærmere omtale av økonomiske og administrative konsekvenser i punkt 17 nedenfor.

9.3 Særlig om prinsippet om innebygd åpenhet og åpenhet som standardinnstilling

9.3.1 Gjeldende rett

Det finnes ingen lov- eller forskriftsfestet regulering av prinsippet om innebygd åpenhet og åpenhet som standardinnstilling i dag. Det er så vidt departementet er kjent med heller ingen rettspraksis eller forvaltningspraksis knyttet til dette prinsippet.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

9.3.2 Direktivet

Artikkel 5 nr. 2 i åpne data-direktivet angir at medlemsstatene skal oppmuntre offentlige organer og offentlige foretak til å produsere og gjøre tilgjengelig dokumenter som hører inn under direktivets virkeområde, i samsvar med prinsippet om «innebygd åpenhet og åpenhet som standardinnstilling». Prinsippet om innebygd åpenhet er ikke definert ytterligere i direktivet, og er heller ikke rettslig bindende, men kan leses som et signal til offentlige organer og foretak.

9.3.3 Utvalgets forslag

I spørsmålet om hvordan artikkel 5 nr. 2 mest hensiktsmessig skal gjennomføres i norsk lov, skilte utvalget seg i to. Halve utvalget ved utvalgsleder Selman, og utvalgsmedlemmer Clementsen, Koerner, Rana og Welle foreslo å innta et fjerde ledd i utvalgets forslag til datadelingsloven § 5, som lyder:

«For å fremme økt viderebruk skal offentlige virksomheter ved anskaffelse og utvikling av systemer, ta hensyn til at systemene bør utformes for å legge til rette for at data kan deles.»

Disse utvalgsmedlemmene mener at direktivet artikkel 5 nr. 2 og prinsippet «innebygd åpenhet og åpenhet som standardsinnstilling» (på engelsk «open by design and by default») ikke er videre definert eller redegjort for i direktivet, noe som gjør det vanskelig å ta stilling til nøyaktig hva et slikt prinsipp innebærer. Bestemmelsen i direktivet stiller ingen rettslige krav til offentlige virksomheter, men utvalget ønsker å gå lenger enn minimum i sitt lovforslag, og har derfor vurdert hvorvidt lovfesting av dette prinsippet basert på artikkel 5 nr. 2 i direktivet kan være hensiktsmessig. Etter en slik vurdering har *disse utvalgsmedlemmene* konkludert med at det kan innebære en risiko for utilsiktede konsekvenser å benytte begreper som ikke er tydeligere definert i en lovtekst.

Disse medlemmenes forslag vil likevel bety at offentlige virksomheter må stille krav til sine leverandører rundt funksjonalitet som vil lette deling av data for viderebruk. Forslaget underbygger datadelingslovens formål om å fremme økt viderebruk av data fra offentlig virksomhet.

Bakgrunnen for forslaget er at *disse utvalgsmedlemmene* legger til grunn at prinsippet i direktivet er sammensatt av prinsippene, «open by design» og «open by default». Prinsippet om

«innebygd åpenhet og åpenhet som standardinnstilling» er trolig inspirert av prinsippet «innebygd personvern» («privacy by design» på engelsk) som i dag er godt kjent i forbindelse med forståelsen av personvernforordningen. Senere har det også kommet «security by design» eller «innebygd sikkerhet».

Prinsippet «open by design» kommer opprinnelig fra forskningssektoren for å fremme åpenhet og tilgjengelighet i design og utvikling av systemer, produkter eller tjenester. Dette prinsippet står også sentralt innen forretningsmodeller som baserer seg på åpen kildekode.

«Open by default» er et prinsipp som anvendes i «open government»-miljøet, og *disse utvalgsmedlemmene* forbinder dette prinsippet med en plikt for myndighetene til å gjøre egne data tilgjengelige for offentligheten som en standardregel, ikke frivillig eller som resultat av en lov- eller forskriftspålagt plikt, eller som resultat av et konkret krav fra en eller flere medlemmer av offentligheten. Et slikt prinsipp støtter opp om offentlighetens rett til innsyn i offentlig virksomhet, og gir offentligheten muligheten til å etterprøve myndighetenes vedtak og aktiviteter.

Denne delen av utvalget mener derfor den delen av prinsippet som viser til «open by default» omfatter åpenhet til offentlig sektor, innbyggerengasjement og deling av åpne data, mens delen om «open by design» beskriver virkemiddel for å oppnå dette målet.

Direktivet omtaler ikke teknologi som sådan, men beskriver data som et virkemiddel til innovasjon og verdiskaping bygget på offentlige data, jf. artikkel 1 nr. 1. Det er heller ingen referanser til ulike type digitale hjelpeverktøy brukt internt i forvaltningen som driftsverktøy for å produsere eller yte tjenestene. De fleste offentlige virksomheter bruker kommersielle produkter til å yte sine offentlige plikter, og én tjeneste kan være sammensatt ved hjelp av programvare fra ulike leverandører. Det stilles ingen krav i direktivet til hvordan systemene skal designes eller hvilke innstillinger de skal ha som standard.

Av sikkerhetsmessige hensyn er det ikke ønskelig å eksponere interne driftssystemer fra virksomheten direkte ut til det offentlige internett. I tråd med prinsippene om «innebygd sikkerhet» og «innebygd personvern» anvendes det kryptering av data både i egne datasentre og i nettskyen, og data som inneholder personopplysninger beskyttes og bruken av de loggføres. I praksis blir data som skal deles replikert fra sikre systemer til andre systemer/databaser (delingssoner) som er designet for et slikt formål.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Det er i delingsssonene man definerer delingsstruktur, hyppighet og eventuell adgangskontroll dersom det kreves.

En slik infrastruktur, der man skarpt skiller drift fra deling, sikrer driftssikkerhet for den offentlige virksomheten og avverger cyberangrep inn i kjernesystemene. Nasjonal Sikkerhetsmyndighet (NSM) viser til et stadig økende digitalt trusselbilde mot offentlig sektor. *Disse utvalgsmedlemmene* mener derfor at viktige samfunnsfunksjoner må designes på en slik måte at det sikrer nødvendig tillit blant innbyggerne. Deres forslag til § 5 fjerde ledd gir offentlige virksomheter en mulighet til å stille krav til internutvikling og til leverandørene av ulike fagsystemer til offentlig sektor.

Halve utvalget (Austlid, Broomfield, Bygrave, Kielland og Nyrud) foreslår å innta et fjerde ledd i § 5 i lov om datadeling som lyder:

«I tråd med prinsippene om innebygd åpenhet og åpenhet som standardinnstilling skal offentlige virksomheter ved anskaffelser og ved design av egne systemer sørge for løsninger som letter deling av data for økt viderebruk.»

Disse utvalgsmedlemmene mener design står sentralt i forståelsen av prinsippet om «innebygd åpenhet». Denne delen av utvalget viser særlig til den danske og engelske språkversjonen av direktivet. Den engelske versjonen bruker uttrykket «open by design and by default» *Disse utvalgsmedlemmene* tolker formuleringen «by design» dithen at produksjon og tilgjengeliggjøring av åpne data skal være tilsiktet, ikke tilfeldig, og heller ikke en ettertanke. Dette betyr blant annet at virksomheter skal ta hensyn til muligheter for å produsere og tilgjengeliggjøre åpne data ved anskaffelse, innføring, utvikling og vedlikehold av informasjonssystemer, det vil si gjennom hele livssyklus av et informasjonssystem. Nødvendig åpenhet etter prinsippet «deles det som kan, og skjermes når det må» skal dessuten bygges inn. Dette fordrer mer enn igangsetting av rent tekniske tiltak. Andre tiltak av organisatorisk, pedagogisk, økonomisk eller juridisk art vil også kunne være aktuelle.

En av årsakene til at disse *utvalgsmedlemmene* ønsker en konkret henvisning til prinsippet om «innebygd åpenhet og åpenhet som standardinnstilling» i lovteksten, er at de forventer at det i likhet med rettslig praksis og utvikling av prinsippet om «innebygd personvern» etter personvernforordningen, etter hvert vil utforme seg mer konkret i litteratur og rettspraksis. Disse utvalgsmed-

lemmene mener derfor at datadelingsloven med fordel bør henwise direkte til prinsippet som ledd i denne utviklingen.

9.3.4 Høringsinstansenes syn

Under høringen av NOU 2024: 14 *Med lov skal data deles*, ba departementet særskilt om tilbakemeldinger på en eventuell lovfesting av prinsippet om innebygd åpenhet, ettersom utvalget delte seg i sine anbefalinger. Et stort antall høringsinstanser hadde merknader til forslaget.

Høringsinstansene som var enige med utvalgsleder Selman m.fl. inkluderer: *Borgarting lagmannsrett*, *Buskerud fylkeskommune*, *Geovekst, Kommunesektorens organisasjon (KS)*, *Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO)*, *NORCE Norwegian Research Centre AS*, *Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)*, *Skatteetaten*, *Statens vegvesen*, *Stavanger kommune* og *Universitetet i Bergen*. Hovedtrekket blant disse høringsinstansene er at de foretrekker det alternativet som de oppfatter at ikke går like langt som det andre forslaget. Enkelte høringsinstanser trekker frem at de er bekymret for at begge forslagene medfører økte utviklings- og driftskostnader, men at de foretrekker dette alternativet. Enkelte stiller spørsmål ved hvorvidt forslaget i tilstrekkelig grad vil kunne ivareta sikkerheten for taushetsbelagte data. Dette inkluderer blant annet *Borgarting lagmannsrett*.

Høringsinstansene som var enige med Austlid m.fl. inkluderer: *Abelia*, *Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV)*, *DAMA Norway*, *Digitaliseringsdirektoratet (Digdir)*, *Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)*, *HelseOmsorg21-rådet*, *Jernbanedirektoratet*, *Landbruksdirektoratet*, *Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)*, *Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)*, *Norsk Presseforbund*, *Norsk Journalistlag*, *Norsk Redaktørforening*, *Mediebedriftenes Landsforening*, *Språkrådet* og *Universitetet i Oslo*. Disse høringsinstansene påpeker at lovfestingen av et slikt prinsipp setter et tydelig ambisjonsnivå, uten å pålegge inngripende krav. Høringsinstansene mener det er en verdi i seg selv å synliggjøre prinsippet. Enkelte høringsinstanser trekker frem at lovfesting av prinsippet på sikt kan utvikle seg til en rettslig standard eller lette rutiner for datadeling, selv om ikke dette fører til umiddelbare endringer.

Enkelte høringsinstanser, blant annet *KS*, påpeker at de ønsker at forslagene til utvalgets datadelingslov § 5 fjerde ledd bør utgå.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

9.3.5 Departementets vurderinger

Departementet er enige med høringsinstansene som mener at forslaget om regulering av prinsippet om innebygd åpenhet bør utgå. Departementet har derfor ikke foreslått en bestemmelse som regulerer dette prinsippet.

Når det gjelder norsk etterlevelse av åpne data-direktivet artikkel 5 nr. 2, så mener departementet at det ikke er nødvendig med en lovfesting

av prinsippet om innebygd åpenhet. Departementet vektlegger her at dette ikke betyr at innebygd åpenhet ikke er en fornuftig tilnærming. Forslagene til utvalget om bestemmelsene som gjennomfører artikkel 5 nr. 2 medfører imidlertid ikke tydelige rettslige plikter eller rettigheter der etterlevelsen kan etterprøves. Departementet ser det derfor som lite hensiktsmessig å lovfeste et prinsipp uten at det også innebærer forpliktelser eller rettigheter.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

10 Forskningsdata og viderebruk

10.1 Gjeldende rett

Institusjoner og virksomheter som er en del av den statlige, fylkeskommunale eller kommunale forvaltningen, er omfattet av offentleglova uavhengig av hvilken type virksomhet de driver. Offentlige forskningsinstitusjoner som ikke er organisert som selvstendige rettssubjekter, anses dermed som offentlige organer omfattet av reglene i offentleglova, se § 2 første ledd bokstav a.

Selvstendige rettssubjekter som ikke er en organisatorisk del av stat, fylkeskommune eller kommune, vil i utgangspunktet heller ikke regnes som en del av stat eller kommune etter offentleglova. Dette gjelder for eksempel aksjeselskaper og stiftelser.

Kongen kan gi forskrift om at loven ikke skal gjelde for selvstendige rettssubjekter, eller for visse dokumenter som ellers ville være omfattet av første ledd bokstavene c eller d, se offentleglova § 2 andre ledd. En forutsetning er at det må anses som nødvendig ut fra hensynet til virksomhetens art, den konkrete konkurransesituasjonen eller andre særlige forhold. I offentlegforskrifta § 1 tredje ledd er det gitt et slikt unntak for visse dokumenter hos visse selvstendige rettssubjekter, se også nærmere omtale av dette i punkt 5.1.1. Etter tredje ledd bokstav d gjøres det unntak for

«dokument knytte til sak om kommersiell utnyttning av forskningsresultat og sak om bidrags- eller oppdragsforskning i rettssubjekt innanfor universitets- og høyskulesektoren».

10.2 Direktivet

Virkeområdet til åpne data-direktivet omfatter offentlig finansierte forskningsdata, jf. artikkel 1 nr. 1 bokstav c, jf. artikkel 10. Forskningsdata var ikke omfattet av PSI-direktivet. Forskningsdata er definert i åpne data-direktivet artikkel 2 nr. 9 som lyder:

«dokumenter i digital form, unntatt vitenskapelige publikasjoner, som er innsamlet eller produsert ved vitenskapelig forskningsvirksomhet, og som brukes som dokumentasjon i forskningsprosessen, eller som er allment akseptert i forskningsmiljøet som nødvendig for å validere forskningsfunn og -resultater.»

Som eksempler på forskningsdata vises det i fortalepunkt 27 til statistikk, forsøksresultater, målinger, observasjoner fra feltarbeid, undersøkelsesresultater, intervjuopptak og bilder. Det omfatter også metadata, spesifikasjoner og andre digitale objekter. Videre klargjøres det i fortalepunktet at forskningsdata skiller seg fra vitenskapelige artikler som rapporterer og kommenterer funn fra vitenskapelig forskning.

I fortalepunkt 16 oppfordres medlemslandene til å fremme generering av data basert på prinsippet om innebygd åpenhet (open access policy) og åpenhet som standardinnstilling for alle dokumenter som hører inn under direktivets virkeområde. Fortalepunkt 27 oppmuntrer til retningslinjer for åpne data med mål om å gi forskere og allmennheten tilgang til forskningsdata så tidlig som mulig i formidlingsprosessen, og å forenkle bruk og viderebruk av dataene. Det oppmuntres til så få rettslige, tekniske eller økonomiske begrensninger som mulig.

Etter direktivet skal medlemslandene støtte tilgjengeligheten av offentlig finansierte forskningsdata, ved å vedta nasjonal politikk, retningslinjer og relevante tiltak som tar sikte på å gjøre forskningsdata åpent tilgjengelig i tråd med FAIR-prinsippene (findable, accessible, interoperable og reusable). Dette følger av artikkel 10 nr. 1, se også fortalepunkt 28. Forskningsdata som omfattes, må dermed være tilgjengelige, gjenfinnbare, interoperable og gjenbrukbare.

I tråd med prinsippet om at forskningsdata skal være så åpne som mulig og så lukkede som nødvendig skal det også ses hen til utfordringer knyttet til immaterielle rettigheter, personopplysninger, konfidensialitet, sikkerhet og legitime kommersielle interesser, se artikkel 10 nr. 1. Avgrensningen mot slike rettigheter følger også

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

av artikkel 1 nr. 2, nr. 4 og nr. 5. Artikkel 10 nr. 1 andre punktum ble tatt inn som en klargjøring på forespørsel fra flere medlemsland og enkelte forskningsorganisasjoner.

Artikkel 10 retter seg både mot forskningsutøvende organisasjoner og forskningsfinansierende organisasjoner. Det oppstilles ikke krav om at slike organisasjoner må være offentlige. Ettersom slike organisasjoner kan være organisert som offentlige organer eller offentlige foretak, presiserer departementet at direktivet artikkel nr. 2 får anvendelse på slike hybridorganisasjoner bare i deres egenskap som forskningsutøvende organisasjoner, og på deres forskningsdata.

Med forbehold om dokumenter som tredjeparter har immaterielle rettigheter til, se artikkel 1 nr. 2 bokstav c, skal forskningsdata kunne viderebrukes for kommersielle eller ikke-kommersielle formål i samsvar med direktivet kapittel III om tilgjengelige formater og IV om likebehandling og konkurranseregler. Dette følger av artikkel 10 nr. 2.

Kravet om at dataene skal være tilgjengelige for viderebruk slår først inn etter at forskere, forskningsutøvende organisasjoner eller forskningsfinansierende organisasjoner allerede har offentliggjort dataene gjennom et sentralt datalager («repository» på engelsk) i institusjonen eller et emnebasert datalager. I vurderingen skal det tas hensyn til legitime forretningsinteresser, kunnskapsoverføring og allerede eksisterende immaterielle rettigheter. Også artikkel 10 nr. 2 andre punktum ble tatt inn på forespørsel av flere medlemsland og forskningsorganisasjoner, og må forstås som en klargjøring.

Utdanningsinstitusjoner, forskningsutøvende organisasjoner og forskningsfinansierende organisasjoner er for øvrig ikke forpliktet til å følge reglene i artikkel 4 om behandling av anmodninger om viderebruk, jf. artikkel 4 nr. 6 og fortalepunkt 31. I fortalepunkt 28 presiseres det at slike organisasjoner ikke bør pålegges tilleggs-kostnader for gjenfinning av datasett eller pålegges ytterligere organisering av data. Videre fremgår av fortalepunkt 28 at forskningsdata som er unntatt fra tilgang av hensyn til nasjonal sikkerhet, forsvar eller offentlig sikkerhet, ikke er omfattet av direktivet.

Når det gjelder spørsmål om betaling, følger det av direktivet at viderebruk av forskningsdata skal være gratis, jf. artikkel 6 nr. 6 bokstav b, jf. artikkel 1 nr. 1 bokstav c.

10.3 Utvalgets forslag

Utvalget foreslår å innta en bestemmelse om forskningsdata i § 10 og en legaldefinisjon av forskningsdata i § 4 bokstav d i utvalgets forslag til lov om datadeling. Forslaget til bestemmelsen er basert på artikkel 10 i direktivet, mens forslaget til legaldefinisjon er basert på artikkel 2 nr. 9 i direktivet.

Utvalget påpeker at Norge allerede har en nasjonal politikk på området presentert i *Nasjonal strategi for tilgjengeliggjøring og deling av forskningsdata* fra 2017, der et av de førende prinsippene er «så åpent som mulig, så lukket som nødvendig». Stortinget sluttet seg også til fire nasjonale prinsipper for deling og bruk av data i behandlingen av Meld. St. 22 (2020–2021) *Data som ressurs – Datadrevet økonomi og innovasjon* i juni 2021, som utvalget mener er i tråd med kravet i direktivet. Utvalget anbefaler derfor ikke lovendringer for å etterleve artikkel 10 nr. 1.

10.4 Høringsinstansenes syn

Enkelte høringsinstanser uttaler seg om forslagene knyttet til forskningsdata. Dette inkluderer *Abelia*, *Bergen kommune*, *Digitalt Liv Norge*, *Helse-direktoratet*, *HelseOmsorg21-rådet*, *Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)* og *Sikt - Kunnskapssektorens tjenesteleverandør*.

Sikt - Kunnskapssektorens tjenesteleverandør skriver at utvalgets formulering av § 8 om forskningsdata er uklar og kan bidra til misforståelser. *Sikt* viser spesielt til ordlyden «har blitt offentliggjort gjennom et institusjonelt/emnebasert datalager». *Sikt* stiller spørsmål ved hvorvidt forskningsdatasett publisert i Nasjonalt Vitenarkiv vil omfattes av bestemmelsen. *Sikt* påpeker at Norge mangler et tilsvarende begrep som «repository» på norsk, men understreker at ved å flytte fokuset fra hvordan offentliggjøringen av forskningsdataene skjer til hvem som har tilgang, svares denne uklarheten ut på en god måte. *Sikt* trekker også frem at begrepet «datalager» bør erstattes med «dataarkiv».

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) støtter målsetningen om bedre tilrettelegging for bruk av data fra det offentlige til forskningsformål. *NMBU* støtter utvalgets presisering av at kravet til at forskningsdata skal være tilgjengelig for viderebruk, først slår inn etter at forskere, forskningsutøvende organisasjoner eller forskningsfinansierende organisasjoner har offentliggjort forskningsdataene gjennom et sen-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

tralt datalager i institusjonen eller et emnebasert datalager enten i eller utenfor institusjonen. *NMBU* støtter også presiseringen av at vurderinger om hvorvidt forskningsdata skal tilgjengeliggjøres, skal ta hensyn til legitime forretningsinteresser, kunnskapsoverføring og allerede eksisterende immaterielle rettigheter, samt annet relevant regelverk.

Helsedirektoratet skriver at økt deling av forskningsdata kan bidra til å løse utfordringer og utvikle bærekraftige løsninger. Samtidig må det tas særskilte hensyn til forskningsdata fra sykehus, som ofte inneholder sensitive og indirekte identifiserbare personopplysninger. Helseforskning må ha tillit i befolkningen, og selv om lovforslaget begrenses til data som er gjort tilgjengelig i åpne datalagre, er det likevel viktig å påpeke at sensitive helseopplysninger ikke kan gjøres offentlig tilgjengelig. *Helsedirektoratet* påpeker derfor at endringene i helseforskningsloven og den nye datadelingsloven må sees i sammenheng.

Flere høringsinstanser påpeker at det er uklart hva som menes med «offentlig finansiert forskning». Dette inkluderer *HelseOmsorg21-rådet*, som skriver:

«Det er uklart hva som omfattes av delvis finansiert med offentlig midler. Vil det si at forskningsdata fra næringsliv omfattes så lenge de er generert med tilskudd av offentlige midler og er offentliggjort? Eller er loven ufravikelig knyttet til offentlige virksomheter også når det gjelder tilrettelegging av viderebruk av forskningsdata? Her vil rådet understreke at offentlige virksomheter kan ha stor nytte av data fra private virksomheter. Å se private og offentlige data i sammenheng kan gi stor merverdi.»

Digitalt Liv Norge uttaler at utvidelsen av virkeområdet til direktivet, ved å inkludere offentlig finansierte forskningsdata, krever en ny tilnærming til datadeling og betydelige endringer i dagens praksis. For å oppfylle kravene om maskinleselighet, API-tilgjengelighet og standardisering må staten sikre tilstrekkelig og langsiktig finansiering til institusjonene.

10.5 Departementets vurderinger

Åpen data-direktivet artikkel 10 nr. 1 angir at medlemsstatene skal vedta nasjonal politikk som har til hensikt å gjøre offentlig finansiert forskningsdata åpent tilgjengelig. Departementet støtter

utvalgets vurderinger av at Norge allerede har en nasjonal politikk for tilgjengeliggjøring av forskningsdata. Av denne grunn slutter departementet seg til utvalgets anbefaling om at lovendring ikke er nødvendig for å etterleve artikkel 10 nr. 1.

Videre er departementet enig med utvalget og høringsinstansene i at det er behov for en nasjonal bestemmelse som gjennomfører åpne data-direktivet artikkel 10 nr. 2. Departementet mener det er viktig at dataforvaltningsloven tydeliggjør at det er rett til viderebruk av forskningsdata, og at de kan viderebrukes av enhver til ethvert formål.

Som nevnt ovenfor foreslår departementet, i likhet med utvalget, å flytte bestemmelsene om viderebruk ut av offentleglova. Forslaget i denne proposisjonen skiller seg derfor fra daværende Kommunal- og distriktsdepartementets (KDD) forslag i høringen fra 2022 av åpne data-direktivet, der det ble foreslått å gjennomføre direktivet i offentleglova. Videre mente KDD at lovendring ikke var nødvendig for å gjennomføre artikkel 10 nr. 2 i offentleglova. Dette ble begrunnet med at bestemmelsene og unntakene om forskningsdata, slik det er regulert i direktivet, allerede er dekket av virkeområdet til offentleglova og offentlegforskrifta. Dette inkluderer unntakene i direktivet, som er ivarettatt i offentlegforskrifta § 1.

Når det gjelder spørsmålet om hvordan artikkel 10 nr. 2 skal gjennomføres i norsk rett, viser departementet til artikkelens første punktum. Der fremgår det at offentlig finansierte forskningsdata skal kunne viderebrukes i samsvar med vilkårene for viderebruk etter kapittel III og reglene om likebehandling og konkurranseregler etter kapittel IV av direktivet. Forutsetningen for slik viderebruk er at forskningsdataene er offentliggjort gjennom et sentralt datalager i institusjonen eller et emnebasert datalager («repository»). Departementet ser at begrepet «datalager» kan virke fremmed, men påpeker at dette er den vanlige norske oversettelsen av «repository» i EU-regelverk. Departementet mener derfor at «datalager» er en bedre oversettelse av det engelske begrepet «repository» enn «dataarkiv», slik *Sikt* foreslår i sin høringsuttalelse. Begrepet «datalager» viser til et aktivt og strukturert lagringssted for data som er i løpende bruk og endring. Et «arkiv» kan derimot assosieres med passiv langtidslagring av historiske data. Departementet har derfor lagt disse vurderingene til grunn i forståelsen av artikkel 10 nr. 2 og lovforslaget. Utvalget la også begrepet «datalager» til grunn i sitt forslag til lov om datadeling § 8.

Departementet ser at det er en utfordring å innføre en egen bestemmelse om forskningsdata

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

for viderebruk. Flere høringsinstanser oppfatter at kravene beskrevet i kapittel 2 av utvalgets lovforslag (krav til hvordan offentlig virksomhet skal gjøre data tilgjengelig, se punkt 9 ovenfor) gjelder for et større omfang av data enn de faktisk gjør – inkludert forskningsdata som faller utenfor virkeområdet til både direktivet og lovforslaget. Reguleringen av forskningsdata i åpne data-direktivet artikkel 10 får bare anvendelse dersom nærmere angitte vilkår er oppfylt. Dersom forskningsdataene ikke allerede er gjort åpent tilgjengelig av forskere, forskningsinstitusjoner eller forskningsfinansierende institusjoner, gjelder ikke bestemmelsen. Forskningsdataene må også være helt eller delvis finansiert med offentlige midler. Departementets forslag til § 12 angir kun at forskningsdata skal kunne viderebrukes dersom de overnevnte vilkårene er oppfylt. Bestemmelsen angir ikke noe om hvordan dataene skal tilgjengiggjøres for viderebruk.

Departementet presiserer at det er *offentliggjøringen* av forskningsdataene som er avgjørende for om bestemmelsen kommer til anvendelse eller ikke. Graden av finansiering er ikke avgjørende for om dataene skal deles (av forskere, forskningsutøvende institusjoner eller forskningsfinansierende institusjoner) for viderebruk. Reglene i artikkel 10 nr. 2 slår derfor kun inn *etter* at forskningsdata allerede er blitt gjort tilgjengelig for viderebruk. Det fremgår også av direktivet artikkel 10 nr. 2 at viderebruk av forskningsdata skal være i samsvar med kapittel III og IV. Dataforvaltningsloven § 4 om rett til å kreve at data gjøres tilgjengelig for viderebruk og kapittel 5 om saksbehandling og klage vil derfor ikke gjelde for forskningsdata etter § 12. Departementet foreslår at dette fremgår av departementets forslag til § 4 andre punktum. Departementet ser ikke behov for å presisere at kapittel 5 ikke gjelder, all den tid det ikke vil være aktuelt for aktører som blir berørt av bestemmelsen om forskningsdata å saksbehandle krav eller klager om forskningsdata.

Det er ikke innsynsrett i forskningsdata etter offentliglova, slik forskningsdata er angitt i åpne

data-direktivet artikkel 10 nr. 2. Det er følgelig heller ikke en uttrykt rett til viderebruk etter offentliglova § 7, ettersom denne typen data ikke faller inn under virkeområdet til offentliglova. Departementet mener derfor at det er viktig at dataforvaltningsloven § 12 tydeliggjør at det er rett til viderebruk av slike data, og at de kan viderebrukes av enhver til ethvert formål.

Departementet vil også fremheve at forskning er et viktig grunnlag for viderebruk. Departementet vil derfor påpeke at data fra både offentlig sektor og forskningsdata fra forskningsaktører, slik det er angitt i direktivet, kan viderebrukes.

I motsetning til utvalget foreslår ikke departementet en legaldefinisjon av forskningsdata. Departementet mener at det ikke er hensiktsmessig med en egen legaldefinisjon som ikke brukes mer gjennomgående i loven. Departementet bruker imidlertid deler av utvalgets forslag til legaldefinisjon av forskningsdata i forslaget til § 12.

Når det gjelder merknaden fra *Sikt* om hvorvidt forskningsdatasett som er publisert i Nasjonalt Vitenarkiv vil omfattes av bestemmelsen, vil svaret bero på en vurdering av de individuelle datasettene opp mot vilkårene i lovforslaget § 12. Vilråene som er nødvendige for at forskningsdata skal omfattes av bestemmelsen, er at forskningsdataene må være offentlig finansiert og publisert åpent tilgjengelig for allmennheten i et datalager. Vitenskapelige publikasjoner som eksempelvis tidsskrifter publisert i Nasjonalt Vitenarkiv vil ikke omfattes av bestemmelsen, selv om de ellers oppfyller øvrige vilkår i departementets forslag til § 12.

Departementets forslag om at dataforvaltningsloven gjelder på Svalbard og Jan Mayen, jf. § 2 femte ledd, betyr at bestemmelsen om forskningsdata i § 12 også gjelder for forskningsdata som er offentliggjort av forskere, forskningsutøvende institusjoner og forskningsfinansierende institusjoner på Svalbard og Jan Mayen. Dersom slike data er gjort tilgjengelig på disse områdene etter vilkårene i § 12, skal slike data kunne viderebrukes.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

11 Krav til publisering av metadata

11.1 Innledning

Store norske leksikon definerer metadata som informasjon som beskriver annen informasjon, altså data *om* data. Metadata kan for eksempel si noe om hvem som har laget dataene, når de ble opprettet, hva de gjelder og hvilket format de har. Slik informasjon gjør det lettere å finne og forstå dataene.

Mens dataene inneholder selve innholdet, gir metadata opplysninger som gjør det mulig å finne, forstå og *bruke* dataene. Uten metadata kan data være vanskelig å oppdage og tolke. Metadata er derfor en viktig forutsetning for at data kan viderebrukes.

11.2 Gjeldende rett

Tilgjengeliggjøring av metadata reguleres i dag i offentleglova § 30 tredje ledd som lyder:

«Dersom verksemder som nemnde i andre ledd gjer dokument med tilhøyrande metadata allment tilgjengelege, skal tilgjengeleggjeringa skje i alle eksisterande format og språkversjonar, så langt slik tilgjengeleggjering er i samsvar med lova her og tilhøyrande forskrift. Plikta omfattar maskinleselege format. Plikta etter første punktum omfattar ikkje format som berre blir brukte til lagring eller annan intern bruk, eller som elles er ueigna for tilgjengeleggjering.»

Tilgjengeliggjøringen kan for eksempel skje på virksomhetens egne nettsider eller i nasjonal datakatalog (data.norge.no). Virksomheter som er nevnt i andre ledd er virksomheter omfattet av virkeområde til PSI-direktivet. Bestemmelsen sier at *dersom* offentlige virksomheter gjør metadata tilgjengelig sammen med tilhørende data, skal det gjøres i eksisterende formater og språkversjoner, og så langt slik tilgjengeliggjøring er i samsvar med offentleglova og tilhørende forskrift. Denne plikten gjelder ikke formater som kun blir brukt til lagring eller annen intern bruk, eller som er

uegnet for tilgjengeliggjøring. Av tredje ledd andre punktum fremgår det at plikten omfatter maskinleselige formater.

Digitaliseringsrundskrivet inneholder krav og anbefalinger til departementer og statlige forvaltningsorganer om blant annet tilrettelegging for gjenbruk og viderebruk av informasjon. Rundskrivet datert 27. mai 2025 viser til at data og metadata skal gjøres tilgjengelig i tråd med viderebruksbestemmelsene i offentleglova og *Nasjonale retningslinjer ved tilgjengeliggjøring av offentlige data*. Punkt 1.2 av rundskrivet tredje avsnitt under «krav», lyder:

«Virksomheten skal registrere datasett i Felles datakatalog (data.norge.no). Dette skal som et minimum gjøres når virksomheten endrer eller etablerer tjenester, herunder etablerer nye, eller oppgraderer eksisterende fagsystemer eller digitale tjenester. Registrering av geodata via geonorge.no tilfredsstiller kravet.»

Digitaliseringsrundskrivet gjelder imidlertid kun for departementene, statens ordinære forvaltningsorganer, forvaltningsorganer med særskilte fullmakter og forvaltningsbedrifter. Det gjelder ikke for eksempelvis kommuner og fylkeskommuner. Rundskrivet gjelder heller ikke for offentlige foretak eller andre selvstendige rettssubjekter som er omfattet av offentleglova, jf. offentleglova § 2 første ledd bokstav b og c.

11.3 Direktivet

Åpne data-direktivet artikkel 5 nr. 1 fastsetter plikten til virksomheter omfattet av direktivet om å gjøre tilhørende metadata tilgjengelig, dersom data gjøres allment tilgjengelig. Bestemmelsen angir også plikt til at slike virksomheter skal sørge for at både data og metadata skal være i samsvar med åpne formelle standarder, der det er mulig. Dette reguleres i dag i offentleglova § 30 tredje ledd. Forskjellen mellom offentleglova § 30 og åpne data-direktivet er at bestemmelsen i åpne data-direktivet artikkel 5 nr. 1 også gjelder for de

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

offentlige foretakene som faller under virkeområdet i direktivet, jf. artikkel 1 nr. 1 bokstav b. PSI-direktivet, og dermed også offentliglova § 30 første ledd tredje punktum, § 30 andre og tredje ledd, gjelder kun for offentlige organer.

Åpne data-direktivet artikkel 9 nr. 1 lyder:

«Medlemsstatene skal sørge for praktiske ordninger som gjør det lettere å søke etter dokumenter som er tilgjengelige for viderebruk, for eksempel i form av lister over de viktigste dokumentene med relevante metadata, som er tilgjengelige via internett og i maskinleselig format dersom det er mulig og hensiktsmessig, og nettportaler med lenker til disse listene over informasjonskilder. Når det er mulig, skal medlemsstatene legge til rette for tverrspråklig søk etter dokumenter, særlig ved å muliggjøre aggregering av metadata på unionsplan.

Medlemsstatene skal også oppmuntre offentlige organer til å lage praktiske ordninger for å gjøre det lettere å bevare dokumenter som er tilgjengelige for viderebruk.»

Direktivet pålegger ikke medlemsstatene å innføre en generell plikt til å registrere metadata i en nasjonal katalog.

11.4 Utvalgets forslag

Utvalget foreslår i § 6 å innføre plikt for offentlige virksomheter til å publisere en oversikt over data som er gjort allment tilgjengelig, sammen med tilhørende metadata i nasjonal datakatalog. Utvalget foreslår også at det innføres en plikt for offentlige virksomheter til å vedlikeholde og publisere en oversikt over data med tilhørende metadata og dokumentasjon som de forvalter.

Forslaget innebærer at norsk regulering går lenger enn minimumskravet i åpne data-direktivet artikkel 5 nr. 1 og artikkel 9 nr. 1. Direktivet krever at medlemslandene etablerer praktiske ordninger for viderebruk, men ikke en generell plikt til å registrere metadata i en nasjonal katalog.

Utvalget legger til grunn at en slik plikt innebærer at dagens krav i digitaliseringsrundskrivet lovfestes og utvides til å gjelde alle offentlige virksomheter. I dag gjelder kravene i rundskrivet kun for departementene, statens ordinære forvaltningsorganer, forvaltningsorganer med særskilte fullmakter og forvaltningsbedrifter. Statseide selskaper, kommuner og fylkeskommuner vil derfor bli underlagt nye lovkrav.

Utvalget begrunner forslaget med at de ønsker å tydeliggjøre overfor offentlige virksomheter at de i størst mulig grad skal arbeide for å gjøre metadata tilgjengelige åpent slik at det blir enklere for allmennheten å finne data det offentlige besitter. Dette vil også bidra til større åpenhet i forvaltningen. Utvalget påpeker at forslaget kan ha økonomiske og administrative konsekvenser, men at de ikke har hatt grunnlag for å vurdere disse nærmere.

11.5 Høringsinstansenes syn

Ettersom krav om publisering av metadata er et punkt der utvalget foreslår bestemmelser som går lenger enn minimumskravene i åpne data-direktivet, ba departementet særskilt om merknader til dette forslaget under høringen av NOU 2024: 14.

Flere høringsinstanser uttalte seg om utvalgets forslag til krav om publisering av metadata. Dette inkluderer *Abelia*, *Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV)*, *Borgarting lagmannsrett*, *Buskerud fylkeskommune*, *Digitaliseringsdirektoratet (Digdir)*, *Landbruksdirektoratet*, *Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)*, *Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir)*, *Helse-Vest RHF*, *Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)*, *Geovekst*, *Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)*, *Norsk Presseforbund*, *Norsk Journalistlag*, *Norsk Redaktørforening*, *Mediebedriftenes Landsforening*, *Skatteetaten*, *Kommunesektorens organisasjon (KS)* og *Stavanger kommune*.

Flere høringsinstanser, inkludert *Digdir*, *NAV*, *Norsk Presseforbund*, *Norsk Journalistlag*, *Norsk Redaktørforening*, *Mediebedriftenes Landsforening*, *Landbruksdirektoratet* og *Abelia*, hadde positive merknader til utvalgets forslag.

Digdir støtter utvalgets forslag, men anmoder departementet om å nærmere vurdere hvordan vilkåret «mulig og hensiktsmessig» skal vurderes. *HK-dir* påpeker også at skjønnsrommet til vilkåret trolig vil føre til ulik praksis. *Norsk Presseforbund*, *Norsk Journalistlag*, *Norsk Redaktørforening*, *Mediebedriftenes Landsforening* skriver at de støtter utvalgets forslag til § 6 andre ledd ettersom dette vil bidra til bedre intern orden og gjøre det lettere å se og søke på hva som rent faktisk finnes i det offentliges databaser. *Norsk Presseforbund*, *Norsk Journalistlag*, *Norsk Redaktørforening*, *Mediebedriftenes Landsforening* mener imidlertid at vilkåret om «mulig og hensiktsmessig» skaper unødvendig usikkerhet. *Abelia* mener også at vilkåret

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

om «mulig og hensiktsmessig» gjør kravet unødvendig vagt og bør kuttes.

NAV støtter utvalgets forslag til § 6 første og andre ledd. NAV viser i sin høringsuttalelse til lovens formål om at det skal bli enklere for næringslivet, forskere, presse og sivilsamfunnet med flere, å kunne både finne og ta i bruk data fra offentlig sektor for å lage nye produkter og tjenester, i tillegg til at det bidrar til åpenhet i forvaltningen.

Landbruksdirektoratet skriver:

«Hva gjelder § 6, krav til oversikt over og publisering av data og metadata, så støtter Landbruksdirektoratet samtlige ledd. At offentlige virksomheter skal (og ikke bare «bør») publisere og vedlikeholde metadata om egne data som er gjort offentlig tilgjengelig, i nasjonal datakatalog, er et betimelig krav. § 6 andre ledd gjelder etter Landbruksdirektoratets forståelse krav om publisering av samtlige data virksomheten forvalter, dersom det er mulig og hensiktsmessig for virksomheten. Landbruksdirektoratet støtter en slik sterk oppfordring til at offentlige virksomheter skal dele oversikt over alle sine forvaltede data, men uten at det er et eksplisitt krav. En slik åpenhet rundt data-tilfanget i virksomhetene anser vi å bidra til transparens og økt viderebruk av offentlige data.»

Borgarting lagmannsrett skriver i sin høringsuttalelse at det er viktig at plikt til å publisere metadata avgrenses mot den typen data som for øvrig ikke er omfattet av plikten til innsyn, og presiserer at de ønsker dette punktet klargjort.

«Lagmannsretten leser videre utvalgets forslag slik at det ikke vil være en plikt for domstolene til å publisere en oversikt over rettslige avgjørelser som sendes til Lovdata og/eller som tilgjengeliggjøres i pressemappe, jf. forskrift om offentlighet i rettspleien § 10. Slik vi leser forslaget, er data i disse tilfeller bare gjort tilgjengelig for en aktør eller en begrenset gruppe aktører, og dermed ikke «gjort allmenn tilgjengelig» i lovforslagets forstand.»

HelseVest RHF uttaler at de støtter forslaget i første ledd, men ikke det brede forslaget i § 6 andre ledd. *HelseVest RHF* påpeker også at intensjonen er å prioritere data som har verdi for viderebruk, men at dette ikke kommer tydelig nok frem i lovteksten. Slik de forstår utvalget, så skal oversikten over data som forvaltes publiseres

når en slik publisering er mulig og hensiktsmessig.

HelseVest RHF foreslår en alternativ ordlyd til § 6 andre ledd, som sier:

«Offentlige virksomheter skal vedlikeholde og publisere en oversikt i nasjonal datakatalog over data som de forvalter, med tilhørende metadata og dokumentasjon, for de data der slik publisering er mulig og hensiktsmessig, og dataene er vurdert til å kunne ha verdi for andre.»

Enkelte høringsinstanser inkludert *Skatteetaten* og *KS* støtter ikke utvalgets forslag til § 6 andre ledd. *Skatteetaten* mener utvalget ikke har utredet tilstrekkelig de budsjettmessige konsekvensene av forslaget, og viser til egen erfaring som tilsier at dette vil kreve et større arbeid selv for de som har god oversikt over egne data, ettersom ikke alle metadata er klare for publisering. *Skatteetaten* skriver videre at de har forståelse for ønsket om bedre oversikt over alle data en offentlig virksomhet besitter, men at de mener det vil kreve uforholdsmessig mye arbeid å etterleve et slikt krav, særlig når disse dataene uansett ikke kan tilgjengeliggjøres som åpne data for allmennheten etter direktivet for øvrig.

KS og *Buskerud fylkeskommune* påpeker også at oppfylling av kravene vil kreve økte menneskelige og økonomiske ressurser til dokumentasjonsforvaltning, samt utvikling av automatiserte og innebygde løsninger for å begrense økende driftskostnader. *KS* uttaler at de støtter målsetningen om orden i eget hus, men mener at dette ikke bør innføres som et lovkrav. *KS* trekker særlig frem behovet for at krav som innføres er realiserbare, og anmoder departementet om å utforme pliktene i § 6 som anbefalinger i stedet.

DFØ anbefaler at det innledningsvis bør vurderes et kravomfang og en tilnærming som kan redusere terskelen for etterlevelse, slik at etterlevelsen ikke medfører uforholdsmessig stor innsats og kostnad. *DFØ* peker på at et enkelt skjema med parameter som tittel, beskrivelse, tema, og kilde som minstekrav, kan være en løsning for å redusere terskelen.

Geovekst påpeker at de allerede er pålagt et slikt krav etter sektorlovgivning, som i deres tilfelle er geodataforskriften § 8, og at forslaget derfor ikke vil innebære konsekvenser for de.

Innlandet fylkeskommune støtter forslaget, men trekker frem at økte krav til tilgjengeliggjøring kan medføre betydelige kostnader for virksomhetene som forvalter data. Hver enkelt kommune

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

bør derfor ikke forventes å ha nødvendig kompetanse eller bære disse kostnadene alene.

Stavanger kommune etterlyser nærmere presisering av hva kravet innebærer i praksis. De skriver:

«Kommunen ønsker imidlertid å bemerke at ordlyden «dersom det er mulig og hensiktsmessig» i andre ledd er vag. Da kommunen forvalter ekstreme mengder data, oppfattes det lite hensiktsmessig, praktisk vanskelig og krevende å etablere oversikt over alle data og metadata virksomheten forvalter. Det vil bli problematisk å klare holde oversikt, samt finne frem til relevante data og metadata. Dette vil gi liten nytteverdi for eksterne og dermed virke mot lovens hensikt. Vi ønsker derfor be departementet presisere hvor terskelen går og klassifisere hvilke data det vil gi tilstrekkelig merverdi at det har en verdi for næringslivet og andre at offentlige virksomheter gjennomfører deling.»

11.6 Departementets vurderinger

11.6.1 Bakgrunnen for kravet

Departementet støtter utvalgets forslag om å innføre et krav om publisering av metadata. Forslaget går lenger enn minimumskravet i åpne data-direktivet. Departementet viderefører utvalgets forslag med enkelte språklige justeringer. Departementet mener at innføringen av et krav om at offentlig sektor skal publisere metadata for data de besitter, representerer et betydelig skritt mot økt åpenhet og tilgjengelighet. Metadata gir oversikt over hvilke data som finnes i offentlig sektor. Dette vil gjøre det enklere for innbyggere, forskere og næringslivet å forstå hvilke data som finnes og hvor, og legger til rette for innovasjon, bedre beslutningsgrunnlag og styrket åpenhet og tillit til forvaltningen. Et krav om publisering av metadata vil være et viktig bidrag for at flere aktører kan utvikle og ta i bruk kunstig intelligens, ettersom data er en avgjørende forutsetning for utvikling og anvendelse av denne teknologien.

Oversikt over hvilke data som finnes vil også være et viktig kunnskapsgrunnlag for pressen, innbyggere, sivilsamfunnet og andre interessenter overfor forvaltningen. Ved å legge til rette for økt åpenhet om hvilke data offentlig sektor forvalter, kan også tilliten til offentlig sektor styrkes.

Publisering av metadata kan også bidra til mer effektiv gjenbruk av data på tvers av sektorer innad i forvaltningen, noe som har en sentral

verdi i digitaliseringsprosesser. Departementet mener forslaget kan gi gevinster i form av bedre tjenester, mer effektiv ressursbruk, økt åpenhet og styrket samarbeid mellom aktører uten at kravet pålegger virksomheter i offentlig sektor å gjøre selve dataene tilgjengelige. Kravet bygger også videre på kravet i digitaliseringsrundskrivet som pålegger statlige organer å registrere datasett i nasjonal datakatalog. Kravet i rundskrivet fremhever at datadeling for gjenbruk og viderebruk har sentral verdi i offentlig sektor.

Offentlig sektor i Norge kan karakteriseres av stor grad av modenhet på dataområdet. Dette gjør Norge bedre rustet for strengere krav enn minimumskravene i direktivet. Dersom politikk og lovgivning skal drive utviklingen på datadelingsfeltet fremover, er det derfor viktig at lovreguleringen legger seg på et høyere nivå enn minimumskravet i direktivet og gjeldende rett. Dette samsvarer med nasjonal politikk i *Fremtidens digitale Norge – Nasjonal digitaliseringsstrategi 2024–2030* og Meld. St. 22 (2020–2021) *Data som ressurs – Data-drevet økonomi og innovasjon*.

11.6.2 Innholdet i kravet

Å lovfeste krav om publisering av metadata vil innebære en utvidelse av gjeldende rett. Som nevnt i omtalen av gjeldende rett, gjelder digitaliseringsrundskrivet kun for statlige organer inkludert departementene, statens ordinære forvaltningsorganer, forvaltningsorganer med særskilte fullmakter og forvaltningsbedrifter, men ikke for kommuner og fylkeskommuner. Rundskrivet gjelder heller ikke for offentlige foretak. Videre gjelder kravet i departementets forslag for metadata om data og ikke bare metadata om datasett.

En utvidelse av gjeldende rett vil derfor ha økonomiske og administrative konsekvenser for statlige virksomheter, slik som offentlige foretak, og for kommunal sektor som ikke er omfattet av digitaliseringsrundskrivet. Unntakene fra kravene i hhv. digitaliseringsrundskrivet og departementets forslag § 10 er også ulike. Unntakene i forslaget til dataforvaltningsloven er etter departementets vurdering snevrere enn etter digitaliseringsrundskrivet.

Imidlertid vil virksomheter som er omfattet av krav om publisering av metadata etter geodataforskriften § 8, allerede være underlagt strengere krav enn etter digitaliseringsrundskrivet, jf. høringsuttalelsen fra *Geovekst*. Innføringen av et nytt lovkrav vil derfor ikke vesentlig påvirke slike virksomheter. Det samme gjelder kommuner og

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

fylkeskommuner som frivillig følger kravet i digitaliseringsrundskrivet.

KS påpeker også i sin høringsuttalelse at kommunene vil treffes ulikt. Enkelte ligger langt fremme, mens andre ikke er like modne i sitt arbeid med datadeling. Et nytt krav om å publisere en oversikt over all data virksomheten forvalter vil derfor treffe de umodne kommunene på en mer inngripende måte.

Departementet legger til grunn at innføringen av kravet vil treffe offentlig sektor ujevnt og at å lovfeste et krav om å publisere metadata vil ha konsekvenser. Administrativt vil det kreve tid og ressurser å kartlegge, strukturere og vedlikeholde oversikt over metadata. Økonomisk kan det innebære investeringer i systemer og kompetanse for å sikre kvalitet og oppdatering. For små virksomheter kan dette oppleves som en byrde, dersom kravene ikke tilpasses virksomhetenes størrelse og kapasitet. For å lykkes må det finnes en balanse der datadeling gir merverdi, samtidig som kostnader og administrativt arbeid holdes på et nivå som er håndterbart.

Departementet har lagt vekt på hva som gir størst mulig nytteverdi for samfunnet, sett opp mot konsekvensene forslaget kan medføre for den enkelte virksomhet. Mot denne bakgrunnen mener departementet at forslaget fra utvalget bør beholdes, men at ordlyden justeres. Departementet har også vurdert om kravet kan utformes mer lempelig eller utgå. Muligheten for å utforme kravet mer lempelig enn utvalgets forslag er begrenset, ettersom forslaget allerede åpner for skjønn med ordlyden «dersom det er mulig og formålstjenlig» og derfor ikke er et absolutt krav. Departementet har likevel valgt å legge til «og dersom det ikke medfører en uforholdsmessig arbeidsmengde» som en ytterligere sikkerhetsventil, jf. § 10 første ledd første punktum. Forslaget er dermed en betinget plikt der hovedregelen er at kravet gjelder, men med unntak dersom vilkårene til unntaket er oppfylt.

Departementet foreslår å bruke begrepet «formålstjenlig» fremfor «hensiktsmessig» i bestemmelsen, fordi dette får tydeligere frem at vurderingen knyttes til formålet med kravet. Ved utøving av skjønn om hvorvidt det er formålstjenlig skal også den enkelte virksomheten se hen til § 1 og om publiseringen av metadata(ene) understøtter formålene til loven. Hva som er «mulig og formålstjenlig» må vurderes konkret sett opp mot den enkelte virksomhetens forutsetninger, faktiske forhold knyttet til selve dataene og formålet med både bestemmelsen om metadata og lovens formålsbestemmelse.

Vurderingen av «uforholdsmessig arbeidsmengde» er relativ og må stå i rimelig forhold til formålet med regelen. Dette innebærer en proporsjonalitetsvurdering der ressursbruk, tid, kostnader og kompetanse vurderes opp mot belastningen på organisasjonen og alternative løsninger som kan oppnå samme formål med mindre innsats. Vilårene gir fleksibilitet og åpner for skjønn, men skjønnnet må være saklig. Kommunen eller virksomheten må kunne vise til betydelig belastning og mangel på ressurser for å oppfylle kravet. Gitt denne vurderingen viderefører departementet lovforslaget fra utvalget med enkelte språklige justeringer og med tillegg av formuleringen «dersom det ikke medfører en uforholdsmessig arbeidsmengde». Dermed vil ikke en kommune eller annen virksomhet som ikke er pålagt digitaliseringsrundskrivet i dag, men som blir omfattet av dataforvaltningsloven, bli pålagt kravet dersom de ikke reelt kan etterleve det. Enkelte kommuner og mindre statlige etater vil etter departementets vurdering falle inn under unntaksformuleringen i lovforslaget § 10 dersom de for eksempel må anskaffe nye systemer for å innfri kravet om publisering av oversikt over metadata. Dette innebærer for eksempel at kommuner som ikke har forutsetning for å etterleve kravet ikke er bundet av kravet. Departementet vil også påpeke at lovforslaget ikke har bestemmelser om overprøving, sanksjoner eller tilsyn med den vurderingen den enkelte virksomhet gjør av sin evne til å etterleve kravet.

Departementet har også vurdert om kravet bør begrenses til publisering av metadata om data som kan gjøres allment tilgjengelig. Det vil si at virksomheter blir pålagt å publisere en oversikt over åpne data de besitter som kan gjøres allment tilgjengelig. Dette vil harmonere med forslaget fra *Skatteetaten*. Etter departementets syn er imidlertid et slikt forslag ikke hensiktsmessig, ettersom det ikke påfører virksomhetene mindre arbeidsbelastning, da utarbeidelsen og vedlikeholdet av en slik oversikt vil kreve gjennomgang og vurdering av hvorvidt alle data virksomheten besitter kan gjøres allment tilgjengelig. Slik departementet ser det er slike vurderinger mer inngripende enn en publisering uten tilsvarende vurderinger av hvorvidt dataene også kan gjøres tilgjengelig for allmennheten. Det finnes eksempler på åpne metadata om beskyttede data i nasjonal datakatalog. Departementet viser ellers til omtale av avgrensningen mot viderebruk av sikkerhetshensyn i punkt 5.1.7 ovenfor.

Departementet vil også påpeke at offentlig sektor allerede har et ansvar for å ha oversikt over

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

hvilke personopplysninger de besitter, jf. personvernforordningen (GDPR) artikkel 30 om protokoller over behandlingsaktiviteter. Denne bestemmelsen pålegger behandlingsansvarlige plikt til å føre en intern oversikt over alle behandlingsaktiviteter, inkludert formål, kategorier av registrerte og personopplysninger, mottakere, overføringer til tredjeland, tidsfrister for sletting og sikkerhets tiltak. Dette innebærer at virksomhetene allerede må vite hvilke personopplysninger de har og hvordan de behandles. Et krav om publisering av metadata bygger videre på dette prinsippet, men utvider perspektivet til å omfatte alle typer data i offentlig sektor, ikke bare personopplysninger.

Departementet foreslår en hjemmel for Kongen til å gi forskrift om metadata, jf. forslaget § 10 første ledd tredje punktum. Hjemmelen omfatter mulige krav til hvilke konkrete metadata og hvilke typer metadata som skal publiseres. Forskriftshjemmelen omfatter også hjemmel til å fastsette at konkrete navngitte virksomheter skal publisere metadata. Hjemmelen må forstås innenfor rekkevidden av § 10 og vil derfor kunne omfatte alle data som virksomheten forvalter. Forskriftshjemmelen gir også mulighet til å gradvis øke kravene for de virksomhetene som er modne nok for dette.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

12 Vilkår for viderebruk

12.1 Standardlisenser

12.1.1 Gjeldende rett

Etter offentleglova kan informasjon som det gis innsyn i brukes til ethvert formål, så lenge ikke annen lovgivning eller tredjeparts rettigheter er til hinder for det, jf. § 7 første ledd. For virksomheter som er omfattet av PSI-direktivet, skal eventuelle standardlisenser om bruk av offentlig informasjon være tilgjengelig i digitalt format som må kunne behandles elektronisk, jf. § 7 andre ledd. Kravet knytter seg til selve lisensen.

Hovedregelen betyr også at data skal kunne brukes uten at brukeren må søke særskilt tillatelse eller registrere seg. I tråd med bestemmelsene i offentleglova skal data kunne benyttes av hvem som helst, hvor som helst og til ethvert formål.

I «Retningslinjer ved tilgjengeliggjøring av offentlige data», opprinnelig utgitt av daværende Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2017, anbefales det at brukerne oppgir kontaktinformasjon, slik at utgiver kan varsle ved endringer eller driftsavbrudd. Dette er frivillig og ikke et vilkår for bruk. Retningslinjene fremhever også at data som tilbys skal ha klare vilkår for hvordan de kan brukes. Samtidig skal vilkårene «åpne for så mange bruksområder som mulig». For data som er beskyttet etter åndsverkloven, anbefales det i retningslinjene at virksomhetene sier ifra seg sine egne eksklusive økonomiske rettigheter til datasettet. Dette kan gjøres ved å bruke åpne standardlisenser, for eksempel Creative Commons 4.0-lisensen. Formålet med standardlisenser er å sikre en helhetlig praksis for hvilke rettigheter brukerne har, og å avklare at utgiver ikke har juridisk ansvar for datakvalitet eller for hva dataene brukes til. «Retningslinjer ved tilgjengeliggjøring av offentlige data» skal følges av statlige etater, jf. Digitaliseringsrundskriv punkt 1.2.

Creative Commons (CC) er blant de mest kjente og mest brukte lisensene for lisensiering av åpent innhold. Disse er skrevet for lisensiering av alle typer åpent innhold, som tekst, bilder og film, men brukes også til lisensiering av data. Det finnes ulike typer åpne lisenser:

- CC BY 4.0 gir tillatelse til all bruk av de lisensierte dataene, men krever navngivelse av rettighetshaver og henvisning til hvor dataene er hentet fra.
- CC0 er en erklæring om oppgivelse av rettigheter («public domain declaration»). Gjennom en slik erklæring erklærer rettighetshaver at han oppgir eventuelle rettigheter til dataene. Data som er «lisensiert» under CC0 kan fritt brukes av alle, og det kreves ingen navngivelse eller henvisning til hvor dataene er hentet fra.
- Norsk lisens for offentlige data (NLOD) 2.0 er en lisens for lisensiering av offentlige data, som i sin tid ble utviklet av Fornyingsdepartementet. NLOD gir tillatelse til bruk av de lisensierte dataene, men krever navngivelse og, når det er praktisk mulig, henvisning til hvor dataene er hentet fra.
- Public Domain Mark (PDM) er en merking utviklet av Creative Commons for å indikere at et verk er fritt for opphavsrettslige restriksjoner og dermed tilhører det offentlige domene. Det betyr at ingen opphavsrett gjelder, enten fordi verket ikke er beskyttet av opphavsrett, enten fordi rettighetene har utløpt eller at de aldri har eksistert. Det betyr også fri rett til fri bruk. Alle kan kopiere, endre, distribuere og bruke verket til ethvert formål, inkludert kommersielt, uten å be om tillatelse, eller krav om navngivelse. PDM brukes ofte av biblioteker, arkiver og museer for å gjøre det tydelig at digitaliserte verk er helt frie.

Se kapittel 11.8 av viderebruksutvalgets utredning for nærmere omtale av de forskjellige lisensene.

12.1.2 Direktivet

Åpne data-direktivet artikkel 8 nr. 1 om standardlisenser slår fast at dokumenter som hovedregel ikke skal være underlagt vilkår, herunder lisensvilkår. Unntak kan gjøres dersom vilkårene er objektive, forholdsmessige, ikke-diskriminerende og begrunnet i et mål om allmenn interesse. Dette utdypes i fortalepunkt 31 og 44. Vilkår kan for eksempel gjelde ansvar, vern av personopplysning

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

ger, riktig bruk av dokumenter, krav om at dokumentene ikke endres, og krav om kildeangivelse. Samtidig oppfordrer direktivet til at det brukes åpne lisenser og at restriksjoner på viderebruk begrenses mest mulig. Formålet er å legge til rette for at åpne data skal være så enkle å bruke som mulig, med minimale krav til brukerne.

Det fremgår av fortalepunkt 22 at direktivet bør få anvendelse på dokumenter som gjøres tilgjengelige for viderebruk når offentlige organer utsteder lisens til, selger, formidler, utveksler eller utleverer informasjon. For å unngå krysssubsidiering, presiseres det at viderebruk bør omfatte ytterligere bruk av dokumenter innenfor samme organ i forbindelse med virksomhet som ikke hører inn under det offentlige organets offentlige oppgaver. Virksomhet som ikke hører inn under organets offentlige oppgaver, vil som regel omfatte utlevering av dokumenter som produseres utelukkende på kommersielt grunnlag og i konkurranse med andre markedsdeltakere mot en avgift.

12.1.3 Utvalgets forslag

Utvalget ble i mandatet bedt om å vurdere spørsmål knyttet til avtaler og lisensiering av tilgang til data. For å svare ut dette, foreslo utvalget en egen bestemmelse i utvalgets forslag til lov om datadeling § 9. Bestemmelsen gjennomfører åpne data-direktivet artikkel 8, i lys av fortalepunkt 44. Av utvalgets forslag til § 9 fremgår det at det ikke skal stilles vilkår til viderebruk av data som er gjort allment tilgjengelig etter loven. Unntak fra denne hovedregelen kan gjøres dersom vilkårene er nedfelt i en åpen standardlisens og er objektive, ikke-diskriminerende, forholdsmessige og i allmenhetens interesse. Utvalgets forslag innebærer også at offentliglova § 7 andre ledd oppheves.

Utvalget påpekte at formålet med standardlisenser er å gi en enhetlig praksis for brukernes rettigheter og samtidig avklare at utgiver ikke har ansvar for datakvalitet eller viderebruk.

Det følger av åpne data-direktivet artikkel 8 nr. 2 at medlemsstatene i de tilfeller lisenser benyttes, skal sikre at det foreligger standardlisenser for viderebruk av dokumenter fra offentlig sektor som kan tilpasses hver enkelt lisenssøknad, og at lisensene er tilgjengelige og kan behandles elektronisk. Medlemsstatene skal også oppmuntre til bruk av slike standardlisenser. Offentlige organer er likevel ikke forpliktet til å bruke standardlisenser, med mindre medlemsstatene gjør dette obligatorisk. I denne forbindelse drøftet utvalget

muligheten for å lov- eller forskriftsregulere bruk av de mest utbredte standardlisensene i norsk offentlig forvaltning. Dette inkluderte Creative Commons-lisensene og den norske NLOD-lisensen. Mot denne bakgrunnen anbefaler utvalget at data tilgjengeliggjøres under en åpen lisens for å signalisere til mulige brukere at dataene kan brukes til ethvert formål. Videre er et annet hovedpoeng med å benytte slike lisenser for lisensgiver, å frita lisensgiver fra juridisk ansvar for dataene og den videre bruken av dem. Utvalget påpeker også at det vil være tilfeller hvor ansvar for skade som følge av bruk av data ikke nødvendigvis kan fraskrives, for eksempel i tilfeller hvor man har opptrådt grovt uaktsomt.

Utvalget endte også opp med å anbefale at departementet gis en forskriftshjemmel som åpner for nærmere regulering av bruk av standardlisenser. Forskriftshjemmelen gjør det mulig å justere reglene over tid uten å måtte endre loven.

12.1.4 Høringsinstansenes syn

Kun et fåtall av høringsinstansene hadde merknader til utvalgets forslag om standardlisenser.

DAMA Norge, NORCE, Meteorologisk institutt (MET), Smart Innovation Norway, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo og Geovekst er uenige i utvalgets forslag om et eventuelt pålegg om bruk av standardlisensen *Creative Commons 1.0* («CC0») ettersom de ser behovet for navngivelse av kilder.

MET skriver:

«Dersom det ikke er nødvendig å oppgi opphavsorganisasjon ved viderebruk, vil det også over tid føre til at offentlige produsenter av kvalitetsdata blir sett på som irrelevante - selv om deres data ligger til grunn for viderebruk. Et spørsmål vi fra tid til annen må besvare er «Hva skal vi med Meteorologisk institutt, dataene finnes jo likevel på internett?». Et slikt spørsmål er naturlig, når mobilen eller PCen viser både værobservasjon og værvarsel for stedet du er på, men ikke alle tenker over at observasjonene tatt av de meteorologiske instituttene er en forutsetning for å lage værvarslet, og at værvarslet i mange tilfeller kommer fra det nasjonale meteorologiske instituttet.»

NORCE støtter uttalelsen til MET og påpeker at CC0 betyr at datasett kan brukes, endres og deles fritt av alle, uten krav om kreditering, og dette kan

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

medføre uønskede konsekvenser når data gjøres tilgjengelig uten kontroll. *NORCE* mener derfor at det ikke bør innføres krav om bruk CC0-lisens. I stedet bør det lages minstekrav for lisenser, slik at informasjon om datakilden følger med, og at data refereres i produkter som bruker dem.

12.1.5 Departementets vurderinger

Departementet er enig i utvalgets forslag om å oppheve offentliglova § 7 andre ledd. Departementet mener videre at det ikke er behov for å lovfeste bruk av konkrete standardlisenser, men foreslår at nærmere regler om bruk av lisenser kan gis i forskrift. Dette er i samsvar med utvalgets forslag til § 9 tredje ledd. Departementet foreslår at åpne data-direktivet artikkel 8 gjennomføres i lov om datadeling og dataforvaltning § 13.

Selv om standardlisenser kan virke mindre relevante for åpne data, er åpne lisenser viktige for å sikre sporbarhet og forutsigbarhet. Med standardlisenser får brukerne tydelig informasjon om rettigheter, og data kan spores tilbake til produsenten. Dette er særlig viktig når data brukes i forskning eller modeller som bygger på offentlig produserte data. *MET* illustrerer dette godt i sin høringsuttalelse.

Departementet er enig med høringsinstansene i at det ikke bør innføres en plikt til å bruke CC0-lisenser ettersom behovet for navngivelse fortsatt vil eksistere for flere produsenter av data. Departementet understreker at virksomheter fortsatt kan *velge* å bruke CC0 eller PDM, men det bør ikke være et generelt krav.

Departementet mener det er viktig å skille mellom forskningsdata og øvrig data fra offentlig virksomhet. Kravene i direktivet artikkel 10 gjelder bare offentlig finansierte forskningsdata som allerede er gjort tilgjengelige for allmennheten gjennom et åpent datalager av forskere, forskningsutøvende institusjoner eller forskningsfinansierende institusjoner. Slike forskningsdata omfattes *ikke* av kravene til standardlisenser i artikkel 8, eller av departementets lovforslag § 13.

Data som gjelder forskning, kan være omfattet av dataforvaltningsloven uten å være forskningsdata etter § 12. Det som avgjør hvorvidt det er forskningsdata etter § 12, er om vilkårene i § 12 er oppfylt. Dersom data handler om forskning, men ikke er forskningsdata etter § 12, slår de ordinære reglene i loven inn, med unntak av kapittel 2. Dersom en forskningsfinansierende institusjon eller forskningsutøvende institusjon også er en virk-

somhet omfattet av § 2 første ledd av loven, men som har forskningsdata som faller utenfor § 12, så *vil* en slik virksomhet omfattes av kravene til standardlisenser i artikkel 8 og departementets lovforslag § 13. Det er med andre ord kun for forskningsdata som angitt i § 12, at reglene i § 12 gjelder. Dette betyr at reglene om standardlisenser i § 13 ikke gjelder forskningsdata etter § 12, men gjelder som hovedregel for all annen data. Forskningsdata er nærmere omtalt i punkt 10.

Departementet legger med dette opp til fleksibilitet. Det oppfordres til bruk av åpne lisenser, men innføres ingen absolutt krav.

12.2 Forbud mot forskjellsbehandling og enerettsavtaler

12.2.1 Gjeldende rett

Ved behandling av saker etter offentliglova eller annen lovgivning som gir tilgang til informasjon, er hovedregelen at det ikke kan gjøres noen form for forskjellsbehandling eller avtales at noen skal ha enerett på informasjon. Dette følger av offentliglova § 6 første ledd. Bestemmelsen bygger på PSI-direktivet artikkel 11, men kan også sees som en lovfesting av generelle forvaltningsrettslige prinsipper.

Det følger likevel av offentliglova § 6 andre ledd at det ovennevnte utgangspunktet ikke er til hinder for at det kan inngås enerettsavtaler der det er nødvendig for å levere en tjeneste i allmennhetens interesse. Dette kan være tilfellet der det ikke er lønnsomt å utvikle en tjeneste med basis i informasjonen hvis det foreligger konkurranse. Der det er inngått en enerettsavtale, skal begrunnelsen for avtalen gjennomgås hvert tredje år. Slike avtaler skal også være offentlige.

Offentliglova § 6 tredje ledd presiserer at bestemmelsen bare gjelder for virksomheter som er omfattet av PSI-direktivet, med mindre noe annet følger av forskrift. Unntaket har liten praktisk betydning, fordi forbudet mot forskjellsbehandling også følger av alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper.

12.2.2 Direktivet

I likhet med de tidligere direktivene, har åpne data-direktivet bestemmelser om enerettsavtaler. Direktivet viderefører i hovedsak reglene fra PSI-direktivet på dette punktet. Samtidig introduseres nye og utvidede regler som har til hensikt å imøte-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

komme nye former for enerettsavtaler som har oppstått, se fortalepunkt 4.

Utgangspunktet er at avtaler mellom offentlige organer eller offentlige foretak, på den ene siden, og tredjeparter på den andre siden, ikke skal medføre enerett. Dette følger av artikkel 12. Tilsvarende var regulert i PSI-direktivet artikkel 11, med unntak av at PSI-direktivet ikke omfattet offentlige foretak.

Formålet bak forbud mot enerettsavtaler, er å hindre innlåsingseffekter. Avtaler om enerett til data begrenser konkurransen ved at andre aktører ikke får tilgang til den samme informasjonen. Dette kan hindre utvikling av digitale produkter og tjenester, eller påvirke prisingen av slike produkter og tjenester. I åpne data-direktivet videreføres samtidig unntaket om adgang til å inngå enerettsavtaler der det er nødvendig for å levere en tjeneste i allmennhetens interesse.

Videre utvider åpne data-direktivet kravene til gjennomsiktighet og gjennomgang av virkningene av inngåtte enerettsavtaler. Etter direktivet omfattes også juridiske eller praktiske ordninger som ikke uttrykkelig gir enerett, men som har som formål eller som med rimelighet kan forventes å føre til begrenset tilgjengelighet for viderebruk, se artikkel 12 nr. 4. Det følger også av direktivet at slike praktiske eller juridiske ordninger skal gjøres tilgjengelig på internett minst to måneder før de trer i kraft, se artikkel 12 nr. 2 andre punktum. Det samme gjelder enerettsavtaler med begrunnelse i allmenhetens interesse etablert etter 16. juli 2019, se artikkel 12 nr. 2. Virkningene av slike ordninger skal regelmessig vurderes på nytt, og minst hvert tredje år.

Eksisterende enerettsavtaler per 17. juli 2013 inngått med offentlige organer, og eksisterende enerettsavtaler per 16. juli 2019 inngått med offentlige foretak, skal termineres ved kontraktens utløp eller senest 17. juli 2049, dersom de ikke kvalifiserer til unntakene om tjenester i allmennhetens interesse eller digitalisering av kulturelle ressurser, se artikkel 12 nr. 2, nr. 3 og nr. 5.

12.2.3 Utvalgets forslag

Utvalget foreslår at reglene om enerettsavtaler gjennomføres i norsk rett slik de følger av åpne data-direktivet. Utvalget foreslår at åpne data-direktivet artikkel 12 gjennomføres i ny lov om datadeling § 12 og at offentleglova § 6 oppheves.

Utvalget anbefaler at alle offentlige virksomheter foretar en gjennomgang av eventuelle aktive enerettsavtaler de har om eksterne tredjeparters tilgang til data for viderebruk, og vurderer om det

fortsatt er grunnlag for å opprettholde dem fordi de utgjør en «tjeneste av allmenn økonomisk betydning» og viser til EØS-avtalen artikkel 59 som bruker begrepet. Dersom slike avtaler finnes og de ikke lenger er et slikt grunnlag, skal avtalene avvikles. Utvalget presiserer at begrepet «av allmenn økonomisk betydning» skal tolkes strengt. Med dette menes visse økonomiske tjenester som myndighetene anser som særlig viktige for innbyggerne og som ikke vil bli levert på en tilfredsstillende måte av markedet alene. EØS-avtalen artikkel 59 nr. 2 kan fravikes dersom det er nødvendig for å få utført oppgaver som er av allmenn økonomisk betydning. Utvalget legger likevel til grunn at departementet vurderer nærmere om datadelingsloven skal legge seg på terskelen som følger av dette begrepet eller om det skal vurderes en annen ordlyd. Utvalget anmoder departementet til å vurdere en strengere gjennomføring av bestemmelsen enn minimum.

12.2.4 Høringsinstansenes syn

Kun et fåtall av høringsinstansene uttaler seg om reglene knyttet til enerettsavtaler. Dette inkluderer *Norsk Presseforbund*, *Norsk Journalistlag*, *Norsk Redaktørforening*, *Mediebedriftenes Landsforening*, *Borgarting lagmannsrett*, *Helsedirektoratet*, *Stiftelsen Lovdata* og *Bane Nor SF*.

Bane Nor SF påpeker behovet for klargjøring av hvorvidt deling av dynamiske data med enkeltaktører i jernbanesektoren uten å gjøre disse offentlig tilgjengelig vil utgjøre en enerettsavtale etter det nye lovforslaget.

Borgarting lagmannsrett nevner at utvalget ikke har vurdert om dagens avtale med Lovdata kan opprettholdes. *Lagmannsretten* påpeker at de sender mange rettsavgjørelser til Lovdata, noe som er viktig for offentliggjøring og tilgjengeliggjøring av denne rettskilden. Eventuelle endringer i ordningen bør derfor utredes grundig.

Norsk Presseforbund, *Norsk Journalistlag*, *Norsk Redaktørforening* og *Mediebedriftenes Landsforening* støtter utvalgets forslag til § 12 om forbud mot enerettsavtaler.

Stiftelsen Lovdata skriver:

«Vi mener det ikke er noen enerettsavtale mellom det offentlige og Lovdata. Lovdata har flere avtaler med det offentlige om publisering av rettslig materiale. Felles for dem er at det ikke er noen eksklusivitet i avtalene, slik Lovdata ser det. De offentlige organene står helt fritt til å inngå tilsvarende avtaler med andre aktører eller dele sine data på annen måte, noe som

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

også gjøres. Dette gjelder også Lovdatas avtale med Justis- og beredskapsdepartementet om publisering av Norsk Lovtidend. Departementet kan i prinsippet inngå tilsvarende avtaler med andre. At Lovdata rent faktisk i dag er den eneste som publiserer Norsk Lovtidend kan ikke være avgjørende. Om man skulle anse avtalen om Norsk Lovtidend som en enerettsavtale, vil den uansett være omfattet av unntaket i åpne data-direktivet artikkel 12 nr. 2.»

Når det gjelder utvalgets forslag til å oppheve § 6 i offentleglova, så uttaler *Helsedirektoratet* som følger:

«Vi har ved veiledning av saksbehandlere i innsynsbehandling erfart at det er god nytte å vise til at det etter offentleglova § 6 ikke er anledning til å gjøre forskjell på om det er for eksempel presse eller privatpersoner som bestiller innsyn. Helsedirektoratet mener derfor at det vil være uheldig å ikke ha en bestemmelse som skal hindre forskjellsbehandling, og at det kan virke mot sin hensikt at denne hjemmelen oppheves i sin helhet.»

12.2.5 Departementets vurderinger

Departementet er enig med utvalget i behovet for å innta en bestemmelse som fastsetter at enerettsavtaler som hovedregel er forbudt, og oppstiller unntakene for når slike avtaler likevel kan inngås. Se departementets lovforslag § 17.

Departementet presiserer at forbudet mot enerettsavtaler i offentleglova § 6 innebærer at det ikke er nødvendig å forholde seg til de øvrige tidsfristene som direktivet fastsetter. Dette følger også av alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper. Til forskjell fra utvalget, foreslår departementet at § 6 av offentleglova forblir, men at tredje ledd oppheves.

Videre foreslår departementet at det inntas bestemmelser i forskrift om at enerettsavtaler inngått av offentlige organer i medhold av dataforvaltningsloven § 17 andre ledd ikke skal vare lenger enn til 17. juli 2043, og at tilsvarende avtaler inngått av offentlige foretak ikke skal vare lenger enn til 18. juli 2049. Disse fristene omtales derfor ikke nærmere i denne proposisjonen. Dette vil være en gjennomføring av åpne data-direktivet artikkel 12 nr. 3 og 4. Forslaget er i samsvar med utvalgets forslag.

Departementet er enig med utvalget i at det ikke er behov for å etablere en ny nasjonal bestemmelse for å gjennomføre åpne data-direk-

tivet artikkel 12 nr. 4. Årsaken er at denne regelen i direktivet om juridiske og praktiske ordninger som ikke uttrykkelig gir enerett, allerede følger av alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper om forbud mot forskjellsbehandling.

Bane Nor SF stiller spørsmål om virksomhets deling av dynamiske data med enkeltaktører i jernbanesektoren vil utgjøre en enerettsavtale etter den nye loven når slik deling skjer uten å gjøre dataene tilgjengelige for allmennheten. Til dette bemerker departementet at svaret vil bero på om Bane Nor SF også kunne delt dataene med andre enkeltaktører eller om det er en eksklusivitet i avtalen med de aktuelle aktørene som utelukker denne muligheten. Det å dele data (dynamiske eller andre typer data) med enkeltaktører ved avtale uten å gjøre dataen offentlig tilgjengelig vil ikke i seg selv utgjøre en enerettsavtale. Spørsmålet om det foreligger en enerettsavtale vil bero på om andre aktører også har mulighet til å få tilgang til den samme dataen. Et annet eksempel er at en enkeltaktør ber om innsyn i konkrete data og får dette innvilget. Slik deling vil ikke utgjøre en enerettsavtale selv om den offentlige virksomheten som deler dataene med enkeltaktøren ikke deretter gjør de samme dataene tilgjengelig for allmennheten. Hvis det derimot foreligger en avtale om eksklusiv tilgang til visse data, som forhindrer andre aktører i å få tilgang til de samme dataene, vil dette kunne utgjøre en enerettsavtale. I denne sammenheng viser departementet til formålet bak åpne data-direktivet om å utjevne konkurranseforholdene i det indre marked, og sikre gode forutsetninger for alle slags aktører som ønsker tilgang til data fra offentlig virksomhet, se fortalepunkt 4.

Når det gjelder høringsuttalelsene fra *Borgarting lagmannsrett* og *Stiftelsen Lovdata*, viser departementet til de samme prinsippene som nevnt ovenfor. Det er eksklusiviteten i avtalen som avgjør om det foreligger en enerettsavtale etter departementets forslag til § 17. Slike avtaler er i utgangspunktet forbudt med mindre de er inngått i tråd med unntakene i bestemmelsen. Dette følger også av gjeldende rett, jf. offentleglova § 6 andre ledd.

Utvalget bruker begrepet dersom en avtale er inngått og er av «allmenn økonomisk betydning», med henvisning til EØS-avtalen artikkel 59 nr. 2. Departementet vil på dette punktet presisere at det i departementets forslag ikke er snakk om en tilsvarende ordlyd og derfor heller ikke en slik terskel. Det er etter offentleglova snakk om avtaler som skal levere en tjeneste i allmenhetens

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

interesse, og dette videreføres i departementets forslag, jf. § 17 andre ledd.

Når det gjelder utvalgets forslag til endring av offentliglova og oppheving av § 6, er departe-

mentet uenige med utvalget og foreslår at hovedvekten av bestemmelsen forblir i offentliglova, men at § 6 tredje ledd oppheves. Se departementets lovforslag § 22.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

13 Plikt til tilgjengeliggjøring av bestemte data

13.1 Datasett med høy verdi

13.1.1 Gjeldende rett

I offentleglova brukes det teknologinøytrale begrepet «dokument», definert i § 4 første ledd. Begrepet skiller ikke mellom ulike typer dokumenter eller mellom data med stor eller liten verdi.

Hovedregelen i offentleglova er gratis innsyn, jf. § 8. Det er likevel enkelte unntak. De nærmere reglene om betaling følger av offentlegforskrifta § 4. Noen av bestemmelsene om betaling for innsyn gjelder bare for virksomheter som er omfattet av PSI-direktivet, jf. offentleglova § 2 sjuende ledd.

Etter offentleglova § 2 tredje ledd kan det gis forskrift som gjør unntak fra lovens virkeområde for selvstendige rettssubjekt når det er nødvendig av hensyn til konkurransesituasjonen.

Offentlegforskrifta § 4 sjuende ledd gjør unntak fra gratisprinsippet for arkiv, bibliotek og museum. Bestemmelsen avgrenser kun når det kan tas betaling.

Offentlegforskrifta § 4 sjette ledd gjør også unntak fra gratisprinsippet for organ som helt eller delvis skal være selvfinansierende. Det vil si organ som har plikt til å generere inntekter for å dekke deler av eller alle kostnader ved sine offentlige oppgaver. Hvordan betalingssatsene skal utformes, følger av offentlegforskrifta § 4 femte ledd tredje punktum.

Hvordan innsyn i og tilgang til dokumenter skal gis, er regulert i offentleglova § 30. Som omtalt i punkt 9.2.1 om dynamiske data, er det i dag ikke krav i offentleglova om levering gjennom programmeringsgrensesnitt (API-er).

13.1.2 Direktivet

Åpne data-direktivet innfører konseptet «datasett med høy verdi» («high-value datasets» på engelsk). Begrepet er definert i artikkel 2 nr. 10 som dokumenter hvis viderebruk vil gi viktige fordeler for samfunnet, miljøet og økonomien. Datasett med høy verdi er regulert særskilt i direktivet kapittel V.

I vedlegg 1 til direktivet er det pekt ut seks tematiske områder der det skal identifiseres datasett med høy verdi. Disse er:

- geodata
- jordobservasjon og miljø
- meteorologiske data
- statistikk
- selskap og eierskap
- mobilitet

De tematiske områdene i vedlegg 1 kan utvides. Etter åpne data-direktivet artikkel 13 nr. 2 har EU-kommisjonen fått delegert myndighet til å fastsette nye tematiske områder gjennom delegert rettsakt (delegated act). Fremgangsmåten for en slik utvidelse følger av artikkel 15 om utøvelse av delegert myndighet. Formålet er å sikre at regelverket kan oppdateres i takt med teknologisk og markedsmessig utvikling.

Innenfor de tematiske områdene skal EU-kommisjonen fastsette nærmere definisjoner og krav til konkrete datasett. Kriteriene følger av artikkel 14. Bestemmelsen gir også regler om tiltak og ordninger for publisering og viderebruk. For å støtte dette arbeidet opprettet EU-kommisjonen i 2019 en egen komité (Open Data Committee). Komiteen bistår EU-kommisjonen i arbeidet med å velge ut datasett.

Etter artikkel 14 nr. 1 første ledd skal selve utvelgelsen av datasett med høy verdi skje gjennom gjennomføringsrettsakter. Datasettene som tas inn skal:

- være gratis tilgjengelige og omfattes av reglene i artikkel 14 nr. 3 til 5
- være maskinleselige
- leveres via programmeringsgrensesnitt (API-er), og
- når det er relevant, også være tilgjengelige som massenedlasting (bulknedlasting).

I fortalepunkt 69 presiseres det at kravet om kostnadsfrihet ikke er til hinder for at offentlige organer kan ta betalt for tjenester de yter i tilknytning til datasettene. Dette gjelder særlig tjenester der organet bekrefter at dokumenter er ekte eller riktige.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Gjennomføringsrettsaktene kan presisere ordninger for offentliggjøring og viderebruk, så lenge de er i samsvar med kravene til åpne standardlisenser, jf. artikkel 14 nr. 1 tredje ledd. Slike ordninger kan gjelde vilkår for viderebruk, data- og metadataformater og tekniske løsninger for distribusjon. Direktivet fastslår at medlemsstatenes investeringer i åpne data-strategier, for eksempel i utvikling og innføring av standarder, skal tas i betraktning og veies opp mot fordelene ved å inkludere datasettene i listen, jf. artikkel 14 nr. 1 fjerde ledd.

Identifikasjon av datasett med høy verdi skal etter artikkel 14 nr. 2 bygge på datasettenes potensial til å:

- gi sosioøkonomiske eller miljømessige gevinster og grunnlag for innovative tjenester,
- gi nytte for et stort antall brukere, særlig små og mellomstore bedrifter (SMB-er),
- bidra til høyere verdiskaping, og
- kunne kombineres med andre datasett.

Før slike datasett identifiseres, skal det gjennomføres hensiktsmessige konsultasjoner, også på ekspertnivå. Det skal i tillegg utarbeides en konsekvensutredning. Utredningen skal sikre samspill med eksisterende regelverk om viderebruk av dokumenter, som direktiv 2010/40/EU om intelligente transportsystemer i vegtransport og grenseflater mot andre transportformer. Konsekvensutredningen skal omfatte:

- en kost-/nytteanalyse,
- en analyse av om gratis tilgang til datasett fra offentlige organer som er pålagt å generere betydelige inntekter til å dekke sine kostnader, vil få vesentlige budsjettmessige konsekvenser for disse organene, og
- for offentlige foretak en kost-/nytteanalyse som særlig vurderer ståstedet til offentlige foretak i et konkurranseutsatt marked.

Direktivet gir også enkelte unntak fra kravet om at datasett med høy verdi skal være gratis tilgjengelige, jf. artikkel 14 nr. 3 til 5:

- Etter artikkel 14 nr. 3 er datasett som offentlige foretak har, unntatt fra kravet om gratis tilgang dersom vederlagsfrihet vil skape konkurransevridning i de aktuelle markedene.
- Etter artikkel 14 nr. 4 er bibliotek, inkludert universitetsbibliotek, museer og arkiver unntatt fra kravet om gratis tilgang.
- Etter artikkel 14 nr. 5 kan det gis en tidsbegrenset overgangsordning for offentlige organer som er forpliktet til å generere inntekter for å dekke en betydelig del av kostnadene ved sine

offentlige oppgaver. Unntaket kan bare brukes dersom plikten ellers vil få vesentlig betydning for budsjettet. Landene kan vedta slike unntak i inntil to år etter ikrafttreddelsen av den aktuelle gjennomføringsrettsakten etter artikkel 14 nr. 1.

13.1.3 Gjennomføringsforordning (EU) 2023/138

Den første gjennomføringsrettsakten om datasett med høy verdi ble vedtatt 21. desember 2022, med hjemmel i åpne data-direktivet artikkel 14 nr. 1, og trådte i kraft i EU 9. juni 2024.

Rettsakten beskriver hvordan EU-land skal identifisere, tilgjengeliggjøre og standardisere datasett med høy verdi for å fremme åpenhet, innovasjon og økonomisk vekst.

Forordningen fastsetter også krav til hvordan datasettene skal gjøres tilgjengelig, som er strengere enn de generelle kravene i åpne data-direktivet:

- De skal være gratis og med færrest mulig restriksjoner
- De skal være i maskinleselige formater og offentliggjøres gjennom API-er
- De skal gjøres tilgjengelig som massenedlasting der det er relevant
- Metadata og dokumentasjon skal være åpne, standardiserte og tilgjengelige på internett
- Det skal brukes kontrollerte vokabularer og taksonomier som er anerkjent på EU- eller internasjonalt nivå
- Datasettene skal publiseres under åpne lisenser som tillater ubegrenset viderebruk, for eksempel med CC BY 4.0 eller tilsvarende, eller med en enda mer åpen lisens

De konkrete datasettene som omfattes fremgår av vedlegget til forordningen som gir detaljerte beskrivelser.

13.1.4 Utvalgets forslag

Utvalget foreslår at det i § 13 andre ledd tas inn en hjemmel for at departementet kan gi forskrift om hvilke datasett som har høy verdi. Gjennomføringsrettsakten om datasett med høy verdi kan da bli gjennomført i norsk rett ved forskrift som inkorporerer rettsakten.

Utvalget foreslår ikke konkrete forskriftsbestemmelser. Siden gjennomføringsrettsakten er en forordning, må den uansett gjennomføres som sådan og kan ikke endres materielt. Utvalget går

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

derfor ikke nærmere inn på den rettslige gjennomføringen.

Forskriften vil kunne endres over tid i takt med endringer i gjennomføringsrettsakter fra EU-kommisjonen.

Utvalget foreslår at det gis forskriftshjemmel til å regulere når det kan tas betaling for datasett med høy verdi i sitt forslag § 10 fjerde ledd.

13.1.5 Høringsinstansenes syn

Flere høringsinstanser uttalte seg om utvalgets forslag og gjennomføringsrettsakten om datasett med høy verdi mer generelt. Blant disse er *Tolldirektoratet*, *Skatteetaten*, *Språkrådet*, *Norsk Presseforbund*, *Norsk Journalistlag*, *Norsk Redaktørforening*, *Mediebedriftenes Landsforening*, *Brønnøysundregistrene (Brreg)*, *Foreningen INIO*, *Landbruksdirektoratet*, *Geovekst*, *Statens kartverk (Kartverket)* og *Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir)*. Høringsinstansene er gjennomgående positive til at datasett med høy verdi reguleres særskilt, men flere peker på behov for avklaringer knyttet til ansvarsforhold, definisjoner og økonomiske konsekvenser.

Skatteetaten etterlyser nærmere presisering eller veiledning om hva som menes med «selskapsregister og eierskapsregister». Dette er ikke nærmere angitt i vedlegg 1. *Skatteetaten* forvalter Aksjonærregisteret. De er usikre på om registeret omfattes av begrepet eller ikke.

Brreg støtter at data i Enhetsregisteret og Regnskapsregisteret vurderes som datasett med høy verdi, og viser til at Enhetsregisteret allerede etterlever kravene i direktivet. *Brreg* påpeker imidlertid at Regnskapsregisteret må moderniseres for å kunne etterleve tilsvarende krav.

Kartverket slutter seg til høringsuttalelsen fra *Geovekst*. De mener begge at intensjonen bak datasett med høy verdi er god, og at geografiske data naturlig faller inn under flere av kategoriene. De understreker samtidig at kravene i HVD-forordningen gjelder et mindre detaljert nivå enn FKB-data (Felles kartdatabase), og at de mest detaljerte datasettene derfor ikke bør gjøres tilgjengelig gratis. I stedet foreslår de å etablere et nytt nasjonalt datasett i målestokk 1:5000 som oppfyller kravene uten å undergrave dagens finansieringsmodeller. De mener også at full frigivelse av detaljerte data vil føre til bortfall av brukerbetaling og risiko for at Geovekst-samarbeidet bryter sammen, med betydelige økonomiske konsekvenser og lavere datakvalitet nasjonalt. Videre peker de på at HVD-kravene innebærer nye kostnader til systemer, API-er og driftsløsninger. Både *Kartver-*

ket og *Geovekst* vektlegger at sikkerhetshensyn må veie tungt, og at detaljerte data om kritisk infrastruktur ikke må frigis. Derfor bør virksomhetene selv kunne vurdere hvilke datasett som skal skjermes.

13.1.6 Departementets vurderinger

13.1.6.1 Gjennomføring av bestemmelsen om datasett med høy verdi

Departementet støtter utvalget i at det er behov for en forskriftshjemmel for å gjennomføre framtidige gjennomføringsforordninger om datasett med høy verdi. Departementet foreslår derfor at § 14 gir Kongen hjemmel til å fastsette forskrift om datasett med høy verdi, herunder om hvilke datasett som har høy verdi og hvordan de skal tilgjengeliggjøres. Departementet anser dette som mest hensiktsmessig, fordi gjennomføringsforordningene om datasett med høy verdi vil kunne endre seg over tid.

Departementet legger til grunn at datasett med høy verdi omfattes av dokumentbegrepet i offentleglova og av databegrepet i departementets forslag til dataforvaltningslov, se forslaget § 14.

Departementet legger videre til grunn at virksomheter omfattet av dataforvaltningsloven fortsatt er unntatt fra kravene til tilgjengeliggjøring etter gjeldende rett når det er nødvendig av hensyn til konkurranse eller andre beskyttelsesbehov. Dette betyr at blant annet offentleglova § 2 tredje ledd og offentlegforskrifta § 4 sjuende ledd tilsvarende unntakene i direktivet artikkel 14 nr. 3 og 4. De samme unntakene gjaldt også i det tidligere viderebruksdirektivet. Unntakene gjelder for alle typer dokumenter, ikke bare for datasett med høy verdi.

Offentlegforskrifta § 4 sjette ledd gir et unntak fra hovedregelen om kostnadsfri viderebruk. Dette unntaket tilsvarende artikkel 14 nr. 5 i direktivet. Bestemmelsen gjelder offentlige organer som har en plikt til å finansiere en betydelig del av sine oppgaver gjennom inntekter (inntjeningskrav). Departementet presiserer at bestemmelsen også gjelder andre data enn datasett med høy verdi.

Departementet mener derfor at artikkel 14 nr. 3, 4 og 5 ikke krever lovendring.

Direktivet fastsetter at unntaket i artikkel 14 nr. 5 bare kan brukes i to år etter at den relevante gjennomføringsrettsakten trer i kraft. Offentlegforskrifta § 4 sjette ledd har ikke en tilsvarende tidsbegrensning. For Norges del skal toårsfristen regnes fra tidspunktet gjennomføringsrettsakten

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

trer i kraft. Dette tidspunktet vil fastsettes i EØS-prosessen. Departementet vil vurdere behovet for endringer på forskriftsnivå når tidspunktet for ikrafttredelse for Norges del er fastsatt.

Departementet legger videre til grunn at dagens regulering i offentleglova § 30 ikke er tilstrekkelig for å gjennomføre direktivets krav om bruk av API-er eller massenedlasting for datasett med høy verdi. Departementet foreslår derfor i lovutkastet § 14 at virksomheter som er omfattet av åpne data-direktivet, skal gjøre datasett med høy verdi allment tilgjengelig som nærmere fastsatt i en gjennomføringsrettsakt som er gitt med hjemmel i direktivet artikkel 14.

Ettersom departementet, i likhet med utvalget, foreslår at gjennomføringsrettsakten blir gjennomført i forskrift, omtales ikke gjennomføringsrettsakten nærmere i denne proposisjonen. Relevante høringsuttalelser som omtaler datasett med høy verdi, vil bli vurdert i forbindelse med utarbeidelse av forskrift.

13.1.6.2 Særlig om betaling for datasett med høy verdi

Departementet foreslår at utvalgets forslag videreføres med språklige justeringer. Departementet foreslår derfor at § 16 tredje ledd slår fast at tilgjengeliggjøring av datasett med høy verdi for viderebruk skal være gratis. Dette gjennomfører direktivet artikkel 14 nr. 1 bokstav a. Det kan imidlertid gjøres unntak fra denne hovedregelen. Departementet foreslår derfor at § 16 fjerde ledd gir Kongen hjemmel til å gi forskrift om blant annet unntak fra § 16 tredje ledd. Hjemmelen omfatter også unntak fra gratisregelen for datasett med høy verdi. Denne hjemmelen må sees innenfor rammene i direktivet kapittel V.

13.2 Dataprioriteringsrådet

13.2.1 Gjeldende rett

Det finnes per i dag ingen regulering av prioriteringsråd for viderebruk av data fra offentlige virksomheter, men det finnes eksempler på lovpålagte plikter i særlover om å tilgjengeliggjøre enkelte avgrensede data fra offentlig sektor.

I dag er aktiv tilgjengeliggjøring av data fra offentlig sektor som hovedregel frivillig. Offentleglova er basert på at det fremsettes innsynskrav for tilgang til data for viderebruk. Selv når data deles som følge av at et innsynskrav imøtekommes, er det ingen plikt til å dele de aktuelle dataene med alle. Dataene deles vanligvis kun med

den som har krevd innsyn. Det eksisterer i dag altså ingen plikt til aktiv tilgjengeliggjøring etter offentleglova med forskrift. Det er imidlertid ingen hinder for at offentlige virksomheter kan dele data (som ikke må skjermes på grunn av annen lovgivning eller tredjeparts rettigheter), uoppfordret på egne nettsider eller andre steder.

Det finnes imidlertid også enkelte bestemmelser om plikt til aktiv tilgjengeliggjøring av data fra offentlig sektor. Et eksempel er geodataloven § 5 som pålegger offentlige virksomheter å opprette og drive et felles nett av blant annet offentlige søketjenester for spesifiserte geodata som er tilgjengelige for allmennheten. Et annet eksempel på innsynsbestemmelser som bygger på prinsippet om aktiv tilgjengeliggjøring er foretaksregisterloven § 8-1 som angir at:

«Enhver har rett til å gjøre seg kjent med det som er registrert i foretaksregisteret og få utskrift av dette. Dette gjelder likevel ikke fødselsnummer. Bestemmelsene i offentleglova gjelder for opplysninger som ikke er registrert. Departementet gir regler om hvordan opplysningene skal gjøres tilgjengelige, og kan bestemme at det skal betales gebyr for tjenestene.»

Dette gjelder på tilsvarende måte for enhetsregisteret, se enhetsregisterloven § 22, samt de innledende bestemmelsene i loven som fastsetter hvilke opplysninger som skal føres inn i registeret. Det finnes også en rekke andre registre hvor enhver kan hente ut informasjon, se for eksempel biobankloven § 6 om biobankregisteret, forskrift om konkursregisteret mv. § 10, samt pengespillloven § 27 om pengespillregisteret.

13.2.2 Utvalgets forslag

Utvalget mener et sentralt element i «aktiv tilgjengeliggjøring» er at det skal skje uoppfordret og at dataene skal være åpent tilgjengelig. Sistnevnte betyr at den som skal bruke dataene til nye formål, ikke behøver å be om innsyn i dataene. Et annet sentralt element er at dataene legges ut i åpne formater som gjør det mulig for andre å ta dem i bruk. Det ligger implisitt i dette at datainnehaver eller dataansvarlig må klargjøre dataene på forhånd og kontrollere at de ikke inneholder opplysninger som er taushetsbelagte, eller av andre grunner ikke kan deles åpent.

Til spørsmålet om hvilke slike data som bør prioriteres for tilgjengeliggjøring, viser utvalget til at slike vurderinger er krevende, både når det

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

kommer til ressurser og kompetanse. Utvalget foreslår derfor å opprette et nasjonalt prioriteringsråd for deling og viderebruk av data fra offentlig virksomhet, se utvalgets forslag til lov om datadeling § 14. Forslaget innebærer at rådet etableres gjennom lov, hvor loven setter føringer for rådets sammensetning, se § 14 andre ledd. Utvalget foreslår også en forskriftshjemmel som gir Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet adgang til å fastsette mandat og nærmere organisering av rådet i forskrift, se § 14 fjerde ledd. Bakgrunnen for forslaget er at utvalget mener det er behov for mer systematisk kunnskap om hvilke data fra offentlig sektor som blir etterspurt, og som enten gir eller kan gi økt verdiskaping i næringslivet og for samfunnet. Utvalget viser til at enkelte offentlige virksomheter som deler data ikke har god nok informasjon om hvem som bruker dataene og hva de brukes til. Gevinster ved deling og bruk av data kartlegges også i liten grad, fordi det er krevende å måle gevinstene og verdien av data.

13.2.3 Høringsinstansenes syn

Flere høringsinstanser har uttalt seg om etableringen av et nasjonalt prioriteringsråd for deling og viderebruk av data. Flertallet uttrykker støtte til forslaget og ser behovet for et slikt råd. Dette inkluderer *Abelia*, *Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV)*, *Arkivverket*, *Borgarting lagmannsrett*, *Brønnøysundregistrene*, *Buskerud fylkeskommune*, *Bærum kommune*, *Digitaliseringsdirektoratet (Digdir)*, *Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)*, *Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir)*, *Foreningen INIO*, *Funksjonshemmedes fellesorganisasjon*, *HelseOmsorg21-rådet*, *Kommunesektorens organisasjon (KS)*, *Kripos*, *Stavanger kommune*, *Landbruksdirektoratet*, *Landsorganisasjonen i Norge (LO)*, *Legeforeningen (Den norske legeforening)*, *Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)*, *Norsk Kommunalteknisk Forening*, *Norsk Presseforbund*, *Norsk Journalistlag*, *Norsk Redaktørforening*, *Mediebedriftenes Landsforening*, *Sikt - Kunnskapssektorens tjenesteleverandør*, *Skatteetaten*, *Smart Innovation Norway* og *Språkrådet*.

Flere høringsinstanser uttaler at de ønsker konkret representasjon i rådet. Dette inkluderer *Språkrådet*, som ønsker at rådet har ekspertise på språkteknologi. *KS*, *Sikt*, *Stavanger kommune* og *Digdir* påpeker at kommunesektoren må være representert. *Legeforeningen* mener at helsesektoren må være representert, mens *LO* mener at arbeidstakersiden må inkluderes. *Kripos* mener at

det er viktig at sikkerhetsperspektivet blir ivare tatt i et slikt arbeid. *HelseOmsorg21-rådet* trekker frem behovet for at forskningssektoren er representert.

NAV og *Norsk Journalistlag*, *Norsk Redaktørforening* og *Mediebedriftenes Landsforening* støtter utvalgets forslag, inkludert at rådet etableres gjennom lovgivning. *NAV* skriver:

«Nav støtter anbefaling om å lovfeste at det etableres et nasjonalt prioriteringsråd for deling og viderebruk av data fra offentlig virksomhet. En viktig oppgave for rådet bør være å få kartlagt verdier og samfunnsgevinster knyttet til deling av prioriterte data. Videre støtter vi forslaget om at departementet i forskrift kan fastsette nærmere mandat og organisering. Nav mener at de særnasjonale utvelgelseskriteriene for data som kan omfattes av plikt til aktiv tilgjengeliggjøring må forskriftsfestes, slik at det er tydelig føring for hvilke data som kan bli prioritert for aktiv tilgjengeliggjøring. Dette vil bidra til å øke forutsigbarheten for offentlige myndigheter i forbindelse med ressursallokering ved planlegging og utvikling av nye systemer.»

KS mener at det ikke er hensiktsmessig å etablere et slikt råd i lovs form, da alle endringer i rådet vil kreve lovendringer og bero på tidskrevende prosesser. *KS* bemerker særskilt at rådet ikke bør etableres ved lov, men at dersom etableringen av rådet skal skje ved lov, så må det komme uttrykkelig frem at kommunesektoren skal være representert.

13.2.4 Departementets vurderinger

Departementet er enig med utvalget i at det er behov for å etablere et nasjonalt prioriteringsråd for deling og viderebruk av data fra offentlige virksomheter. I tillegg til utvalgets utredning, gjenspeiles viktigheten av dette i *Fremtidens digitale Norge: Nasjonal digitaliseringsstrategi 2024–2030*, der opprettelse av et slikt råd er et tiltak regjeringen vil gjennomføre. Departementet støtter også utvalget i at et slikt råd bør være bredt sammensatt, med representasjon fra privat og offentlig sektor (inkludert både stat og kommune), samt forsknings- og sivilsamfunnssektoren.

Departementet er imidlertid uenig med utvalget i at et slikt nasjonalt prioriteringsråd bør etableres ved lov. Departementet mener at rådet bør etableres av Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, på bakgrunn av et mandat fastsatt av

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

regjeringen. Hvis det blir behov for større endringer eller justeringer av rådet, vil dette kunne gjennomføres uten lovendring, noe som gir økt fleksibilitet for videreutvikling.

På denne bakgrunn ble Dataprioriteringsrådet oppnevnt av digitaliserings- og forvaltningsministeren 4. september 2025. I samsvar med rådets mandat, skal rådet:

- være en nasjonal arena for dialog mellom brukere og tilbydere av data
- fremskaffe systematisk kunnskap om hvilke data næringsliv og sivilsamfunn etterspør
- vurdere hvilke data fra offentlig sektor som har størst samfunnsverdi
- legge til grunn kost-nytte, samfunnsgevinster, sikkerhet og personvern, og overordnede etiske vurderinger
- gi anbefalinger til regjeringen i form av rapporter, utarbeidet i tråd med utredningsinstruksen, og levere sine anbefalinger til regjeringen medio april 2026

Dataprioriteringsrådet skal ikke vurdere datasett som allerede er omfattet av EUs krav til datasett med høy verdi etter åpne data-direktivet og gjennomføringsrettsakten om datasett med høy verdi. Rådet er oppnevnt for 18 måneder. Sekretariatsfunksjonen er lagt til Digitaliseringsdirektoratet.

Hvis rådet gir anbefalinger om at konkrete angitte data fra offentlig sektor bør gjøres tilgjengelig for viderebruk, og regjeringen anser anbefalingene som hensiktsmessige, trengs det en hjemmel for å kunne pålegge deling av slike data. Departementet foreslår derfor at Kongen kan gi forskrift om at konkrete angitte data fra offentlig sektor skal gjøres tilgjengelig for viderebruk. Dette foreslås inntatt i dataforvaltningsloven § 15.

Departementet påpeker at forslaget til § 15 skiller seg fra § 14, ettersom den sistnevnte bestemmelsen kun er en gjennomføring av artikkel 13 og 14 av åpne data-direktivet. Lovforslaget § 15 skiller seg også fra kapittel V av åpne data-direktivet, ved at bestemmelsen gjelder for data og ikke bare datasett. Data kan være enkeltinformasjon eller fakta, mens datasett er en organisert og strukturert samling av flere data. Datasett må forstås som en undergruppe til data i denne sammenhengen.

Departementet påpeker også at lovforslaget § 15 ikke begrenses til gjennomføring av Dataprioriteringsrådets forslag, men kan omfatte annen data fra offentlig sektor som Kongen har bestemt at skal gjøres tilgjengelig for viderebruk.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

14 Krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk og klageadgang

14.1 Krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk

14.1.1 Gjeldende rett

I PSI-direktivet artikkel 4 står det at offentlige organer skal behandle krav om viderebruk innenfor visse angitte minimumskrav. Offentleglova, forvaltningsloven og alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper ivaretar disse minimumskravene. Det er derfor ikke tatt inn noen konkrete bestemmelser i offentliglova eller annen lovgivning på bakgrunn av PSI-direktivet artikkel 4.

Offentliglova § 28 regulerer hvordan et innsynskrav skal fremsettes. Bestemmelsens første ledd lyder «[i]nnsyn kan krevjast skriftleg eller munnleg».

Offentliglova § 30 angir regler om hvordan et organ skal gi innsyn og gjøre dokumenter tilgjengelig.

Miljøinformasjonsloven § 13 angir regler for saksbehandling av krav om innsyn i miljøinformasjon. Første ledd og andre ledd tredje, fjerde og femte punktum ble tatt inn i loven i forbindelse med vedtakelse av offentliglova og inkorporeringen av PSI-direktivet. Bestemmelsens første ledd er i samsvar med offentliglova § 30 første ledd første, andre og fjerde punktum.

14.1.2 Direktivet

Åpne data-direktivet artikkel 4 oppstiller minimumskrav ved behandling av anmodninger om viderebruk. Artikkel 4 nr. 1 fastsetter at offentlige organer skal gjøre dokumenter tilgjengelig elektronisk, dersom det er mulig og hensiktsmessig. Kravet gjelder bare for offentlige organer slik de er angitt i artikkel 2 nr. 1 og 2, og ikke for offentlige foretak som definert i artikkel 2 nr. 3, eller utdanningsinstitusjoner, forskningsutøvende organisasjoner og forskningsfinansierende organisasjoner, jf. artikkel 4 nr. 6.

Av åpne data-direktivet artikkel 4 nr. 2 fremgår blant annet at dersom det ikke er fastsatt noen frister eller andre regler for utlevering av doku-

menter, skal offentlige organer behandle kravet og utlevere dokumentene som skal viderebrukes til søkeren eller, dersom det kreves en lisens, utarbeide lisenstilbudet til søkeren så snart som mulig, og senest innen 20 virkedager etter at anmodningen er mottatt. Denne fristen kan forlenges med ytterligere 20 virkedager dersom en anmodning er omfattende eller komplisert.

14.1.3 Utvalgets forslag

Etter utvalgets vurdering gjennomfører forvaltningsloven, med de utfyllende reglene som følger av offentliglova, kravene til saksbehandling og klage etter åpne data-direktivet.

Utvalget foreslår likevel å regulere krav om viderebruk etter direktivet i utvalgets forslag til lov om datadeling § 15. Forslaget innebærer en videreføring av gjeldende rett. Bestemmelsen angir regler om hvordan slike krav skal fremsettes, og har sitt motstykke i offentliglova § 28 og åpne data-direktivet artikkel 4 nr. 1. Gjeldende rett etter offentliglova § 28 går samtidig lenger enn minimumskravet i direktivet. Dette er fordi flere virksomheter omfattes av virkeområdet til offentliglova enn det som følger av direktivet.

Utvalgets forslag til lov om datadeling § 15 presiserer at krav om viderebruk kan kreves skriftlig eller muntlig, det vil si at det ikke er noen formkrav. Regelen følger også av alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper og speiler offentliglova § 28 første ledd.

Utvalget presiserer at forslaget til datadelingslov ikke regulerer *tilgang* til data. Hvis en bruker ønsker å fremsette et krav om tilgang til data, må brukeren benytte offentliglova § 28. Denne distinksjonen vil imidlertid ha liten praktisk betydning for den som ønsker tilgang til data, fordi det er den enkelte offentlige virksomheten som mottar kravet om tilgang som må vurdere hvilket regelverk som kommer til anvendelse i det konkrete tilfellet. Med «krav om viderebruk» menes derfor alle krav knyttet til rettigheter etter utvalgets forslag til datadelingslov. Dette betyr at et krav om å få *tilgang* til data, må behandles etter

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

offentleglova § 28. Reglene om saksbehandling og klage i offentliglova kapittel 4 vil derfor gjelde fullt ut.

Utvalget foreslår også å videreføre formfriheten etter gjeldende rett, noe som innebærer at bruker skal ha rett til anonym tilgang til data som kan gjøres allment tilgjengelig. I utredningens kapittel 16.5 omtaler utvalget frivillig registrering av viderebrukere. Utvalget mener at frivillig brukerregistrering kan være et grunnlag for kommunikasjon mellom det offentlige organet og viderebrukere, som kan tjene flere formål. Det åpner blant annet for at den offentlige virksomheten kan holde viderebrukere orientert om eventuelle endringer i grensesnitt og dataformater, oppdateringer og oppdateringshyppighet, tilbud om ytterligere data og datatyper som kan være relevant for viderebruker og feilmeldinger. Utvalget påpeker også at i tilfeller der offentlige virksomheter tilrettelegger for slik brukerregistrering, må det være eksplisitt kommunisert overfor brukeren at registreringen er frivillig, og ikke et vilkår for tilgang til dataene. Utvalget foreslår ikke noe forbud mot ordninger med frivillig brukerregistrering.

Miljøinformasjonsloven § 13 første ledd er i samsvar med offentliglova § 30 første ledd første, andre og fjerde punktum. Utvalget mener derfor at bestemmelsen, på samme vis som offentliglova § 30, bør bli stående uendret.

Videre mener utvalget at miljøinformasjonsloven § 13 andre ledd tredje, fjerde og femte punktum, som tilsvarer offentliglova § 30 andre ledd, dekkes av utvalgets forslag til regler om saksbehandling og klage i datadelingsloven kapittel 5. Utvalget foreslår derfor å oppheve offentliglova § 30 andre ledd og miljøinformasjonsloven § 13 andre ledd tredje, fjerde og femte punktum.

14.1.4 Høringsinstansenes syn

Enkelte høringsinstanser uttaler seg om utvalgets forslag til datadelingslov kapittel 5. Dette inkluderer *Skatteetaten (SKE)*, *Digitaliseringsdirektoratet (Digdir)*, *Borgarting lagmannsrett*, *Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir)*, *Sikt - Kunnskapssektorens tjenesteleverandør*, *Kommunesektorens Organisasjon (KS)* og *Øst politidistrikt*.

Det er bred enighet blant høringsinstansene om at formuleringen «krav kan kreves» i utvalgets forslag § 15 er uheldig og bør endres. *Skatteetaten* understreker at bestemmelsen må presisere at den gjelder krav om viderebruk, ikke krav om selve dataene, og at slike krav bør stilles skriftlig

for å sikre praktisk håndtering og samsvar med reglene om skriftlige avslag. *KS*, *Digdir* og *Sikt* peker på at loven bør tydeliggjøre at «enhver» kan fremsette krav, slik det er i offentliglova. *Digdir* foreslår også at saksbehandlingsfristen i § 16 presiseres slik at krav skal avgjøres uten ugrunnet opphold, men senest innen 20 dager, i tråd med EU-regelverket.

Øst politidistrikt uttrykker støtte til prinsippene bak lovforslaget, men er usikre på om det vil føre til økt arbeidsmengde. *HK-dir* stiller spørsmål ved om viderebruk i det hele tatt bør være noe man må fremme krav om, ettersom retten til viderebruk allerede følger av legalitetsprinsippet. De mener at kravene i realiteten handler om hvordan data skal gjøres tilgjengelig, ikke om retten til å bruke dem. *Borgarting lagmannsrett* påpeker at forslaget ikke gir hjemmel til innsyn i data, og etterlyser klarhet i om en innsynsbegjæring også skal forstås som en begjæring om tilgang til meta-data etter datadelingsloven.

Ingen høringsinstanser hadde merknader til utvalgets forslag til endringer i miljøinformasjonsloven § 13.

14.1.5 Departementets vurderinger

Departementet støtter utvalgets forslag til regulering av krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk, men foreslår en språklig justering. Departementet er enig med høringsinstansene som påpeker den uheldige ordlyden i utvalgets forslag om at «krav kan kreves», og foreslår at ordlyden endres til «kan fremmes», jf. departementets lovforslag § 18.

Departementet støtter utvalget i at forvaltningsloven, med de utfyllende reglene som følger av offentliglova, gjennomfører kravene til saksbehandling og klage etter åpne data-direktivet artikkel 4. Når bestemmelsene om viderebruk flyttes ut av offentliglova mener imidlertid departementet, i likhet med utvalget, at det er behov for egne bestemmelser i den nye loven som synliggjør for de som ønsker tilgang til data at de kan framsette krav om at data gjøres tilgjengelig for viderebruk etter dataforvaltningsloven. Som utvalget skrev kan dette:

«for eksempel være aktuelt når noen ønsker å koble seg opp til elektroniske tjenester som er åpne, men der det av ulike grunner ikke er mulig med en helautomatisk selvbetjent oppkobling, for eksempel fordi det er knyttet krav om betaling til tjenesten. Et annet eksempel kan være at man får tilgang til data, men ikke

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

på de formater som man ønsker seg (og har krav på).»

Krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk kan fremsettes skriftlig eller muntlig. Det vil si at det ikke oppstilles noen formkrav, jf. lovforslaget § 18. Regelen tilsvarende offentleglova § 28 første ledd. *Skatteetaten* etterlyser i sin høringsuttalelse at krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk skal måtte fremsettes skriftlig. Departementet mener at formkrav knyttet til krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk bør tilsvare formkrav for innsynskrav etter offentleglova. Departementet foreslår derfor at krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk skal kunne fremsettes skriftlig og muntlig. Departementet vil også presisere at alle kan kreve at data gjøres tilgjengelig for viderebruk. Det kan være privatpersoner, rettssubjekter eller grupper. Kravet skal kunne fremsettes anonymt.

Videre er departementet enig i utvalgets vurdering av hva som i utgangspunktet skal anses som et innsynskrav etter offentleglova, og hva som anses som et krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk etter åpne data-direktivet.

Departementet slutter seg til utvalgets vurderinger av at den nye loven ikke skal regulere hvorvidt en bruker har tilgang til data og at det vil være opp til den enkelte virksomheten som mottar kravet å vurdere hvilket regelverk som kommer til anvendelse. Forslaget til dataforvaltningslov § 18 vil derfor ikke regulere dette, men loven slår fast at en bruker har rett til å kreve at data gjøres tilgjengelig for viderebruk i samsvar med kravene etter åpne data-direktivet artikkel 5 nr. 1 om formater og språkversjoner mv., jf. departementets lovforslag § 9.

Med «krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk», jf. departementets lovforslag § 18, menes alle krav knyttet til rettigheter etter dataforvaltningsloven. Dette betyr at et krav om å få *tilgang* til data, må vurderes etter offentleglova § 28. Departementet mener det er behov for en slik bestemmelse fordi direktivet stiller krav til *hvordan* data skal deles (tilgjengeliggjøres). Disse kravene skiller seg fra hvordan innsyn skal gis etter offentleglova. Etter departementets syn vil det som skiller et krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk fra en begjæring om innsyn i praksis være måten tilgang til data gis. Videre foreslår departementet å flytte bestemmelsene om viderebruk ut av offentleglova og inn i ny lov om datadeling og dataforvaltning. Dette er et annet moment som tilsier at det er behov for en regulering av

krav om viderebruk i den nye loven, for å etterleve kravene i åpne data-direktivet.

Et krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk skal avgjøres uten ugrunnet opphold. *Digdir* foreslår i sin høringsuttalelse at det presiseres at kravet senest skal avgjøres innen 20 dager. Åpne data-direktivet artikkel 4 nr. 2 har bestemmelser om frister som angir 20 dager som en frist, med mulig forlengelse i ytterligere 20 dager. Departementet foreslår at et krav om viderebruk skal avgjøres «uten ugrunnet opphold», jf. dataforvaltningsloven § 18 annet ledd. Departementet mener at det i enkelte tilfeller kan være gode grunner til at det tar tid å avgjøre et krav om viderebruk, og har derfor valgt å ikke foreslå en konkret tidsangivelse. Ved tolkning av hva som er «uten ugrunnet opphold», må rammene i åpne data-direktivet artikkel 4 nr. 2 vektlegges.

Når det gjelder utvalgets forslag til endringer i miljøinformasjonsloven § 13 om saksbehandling, mener departementet at det er behov for å beholde forskriftshjemmelen samt bestemmelsene i andre, tredje og fjerde ledd. Departementet mener det fortsatt er behov for dette selv om forskriftshjemmelen i femte ledd ikke har blitt benyttet så langt. Bakgrunnen for dette er at det fortsatt er forskjell på virkeområdet til miljøinformasjonsloven, offentleglova og forslaget til dataforvaltningsloven. Miljøinformasjonsloven gjelder også for private virksomheter, jf. miljøinformasjonsloven kapittel 4. Utvalgets forslag innebar også at den tilsvarende forskriftshjemmelen i offentleglova § 30 andre ledd oppheves, men departementet foreslår at denne forskriftshjemmelen videreføres i § 30 nytt andre ledd.

Når det gjelder spørsmål om hvorvidt data kan deles for viderebruk og forholdet til personvernforordningen (som gjennomført i personopplysningsloven), så legger departementet i likhet med utvalget til grunn at dataforvaltningsloven vil ha det samme forholdet til personopplysningsloven som offentleglova har i dag. I Prop. 158 L (2020–2021) *Endringer i personopplysningsloven og offentleglova (ytrings- og informasjonsfrihet mv.)* beskrives forholdet mellom viderebruksreglene og personopplysningsloven slik:

«Utgangspunktet om fri bruk etter offentleglova § 7 første ledd gjelder likevel bare så langt ikke annen lovgivning er til hinder for slik bruk, som for eksempel personopplysningsloven. I den grad videre behandling av personopplysninger innhentet gjennom innsyn etter offentleglova omfattes av personopplysningslovens virkeområde, må bruken skje i samsvar

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

med reglene i personopplysningsloven og personvernforordningen, også reglene om behandlingsgrunnlag.»

Dette innebærer at spørsmål om hvorvidt data som inneholder personopplysninger kan deles etter dataforvaltningsloven, fortsatt er et spørsmål som reguleres av offentleglova, mens viderebehandling av data som inneholder personopplysninger er et spørsmål som reguleres av personvernforordningen.

14.2 Klageadgang

14.2.1 Gjeldende rett

Avgjørelser etter offentleglova kan påklages til det forvaltningsorganet som er nærmest overordnet det forvaltningsorganet som har fattet avgjørelsen. Statsforvalter er klageinstans for vedtak i kommunalt eller fylkeskommunalt organ. Fremsatte klager skal forberedes og behandles uten ugrunnet opphold, og ellers gjelder forvaltningslovens kapittel VI (om klage) så langt de passer. Dette følger av offentleglova § 32. Offentlegforskrifta § 11 tredje ledd presiserer at Statsforvalteren er klageinstans for selvstendige rettssubjekt som er omfattet av offentleglova § 2 første ledd bokstav c eller d der kommune eller fylkeskommune utøver eierskap i det selvstendige rettssubjektet.

14.2.2 Direktivet

Direktivet artikkel 4 nr. 4 angir at alle vedtak om viderebruk skal inneholde en henvisning til klageadgangen. Klageadgangen skal omfatte muligheten til prøving ved en upartisk klageinstans med nødvendig sakkunnskap.

Artikkel 7 nr. 2 andre punktum angir at offentlige virksomheter som tar betalt for data skal gi innsyn i hvordan betalingssatsene har blitt utregnet i enkeltsaker om krav om at data blir gjort tilgjengelig for viderebruk. Artikkel 7 nr. 3 presiserer at offentlige organer skal opplyse viderebrukere om muligheten til å klage på avgjørelser eller praksis som påvirker dem.

14.2.3 Utvalgets forslag

Utvalget vektlegger at klageordningen, etter utvalgets forslag til lov om datadeling, bør være lik

klageordningen etter offentleglova. Utvalget mener det vil være uheldig å etablere ulike klageordninger og ulike klageinstanser etter de to lovene. Utvalget anbefaler derfor at statsforvalteren skal være klageinstans for avgjørelser i kommunalt eller fylkeskommunalt organ. Videre anbefaler utvalget at det i forskrift gis regler som utpeker klageinstans for avgjørelser fattet av organ som ikke er forvaltningsorgan, på samme måte som etter offentleglova § 32 første ledd. Bestemmelser om klageadgangen fremgår av utvalgets forslag til datadelingslov § 21.

I likhet med klage etter offentleglova, vil det være slik at det ikke bare er den som har fremmet krav om tilgang til data som kan klage. Klage vil etter utvalgets oppfatning også kunne fremmes av andre som er interessent eller har interesse i avgjørelsen, slik som presseorganisasjoner eller andre private aktører som har økonomisk eller annen interesse i utfallet av en klage.

Utvalget foreslår å ta inn en egen bestemmelse i lov om datadeling om transparens og innsyn i grunnlaget for beregning av eventuelle gebyrer som gjennomfører artikkel 7, jf. utvalgets forslag til § 11. Forslaget inkluderer mulighet til å klage på gebyr som ikke entydig framgår av forskrift, gebyr som ikke framgår av de publiserte vilkårene og det enkelte gebyrkravet. Utvalget foreslår at bestemmelser om plikten til å publisere liste over virksomheter som kan ta gebyr, reguleres i forskrift til loven. Utvalget presiserer at adgangen til å klage på gebyr følger de ordinære reglene for klage på enkeltvedtak.

14.2.4 Høringsinstansenes syn

Ingen høringsinstanser hadde merknader til dette punktet.

14.2.5 Departementets vurderinger

Departementet støtter utvalget i at klageordningen etter lov om datadeling og dataforvaltning bør tilsvare klageordningen etter offentleglova, og foreslår regler om dette i lovforslaget § 20. Departementets forslag tilsvare reglene i offentleglova. Departementet foreslår også at § 20 andre ledd gir Kongen hjemmel til å regulere hvilke organer som skal være klageinstans for virksomheter nevnt i § 2 første ledd bokstavene b til d.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

15 Dataforvaltningsforordningen

15.1 Gjennomføringen av forordningen

Departementet foreslår at dataforvaltningsforordningen gjennomføres i sin helhet i dataforvaltningsloven § 6 ved inkorporasjon. For nærmere omtale av departementets lovtekniske vurderinger se punkt 3.4.

15.2 Det saklige virkeområdet til forordningen

Dataforvaltningsforordningens saklige virkeområde følger av artikkel 3. Bestemmelsen angir virkeområdet for reglene om viderebruk av visse kategorier beskyttede data som innehas av offentlige organer, jf. forordningen kapittel II.

Definisjonene av «offentlige organer» og «offentligrettslige organer» er gitt i artikkel 2 nr. 17 og 18. Med offentlige organer menes statlige, regionale eller lokale myndigheter, offentligrettslige organer eller sammenslutninger av én eller flere slike myndigheter eller offentligrettslige organer.

Definisjonen av «data» følger av artikkel 2 nr. 1. Med data menes enhver digital fremstilling av handlinger, fakta eller informasjon, og enhver sammenstilling av slike handlinger, fakta eller informasjon, også i form av lyd-, bilde- eller audiovisuelle opptak. Forholdet til definisjonen av data i åpne data-direktivet og i dataforvaltningsloven er nærmere omtalt i denne proposisjonen punkt 7.2.

Etter artikkel 2 nr. 2 betyr «viderebruk» at fysiske eller juridiske personer bruker data som et offentlig organ har, til et annet formål enn det dataene opprinnelig ble samlet inn for som en del av organets offentlige oppgaver. Utveksling av data mellom offentlige organer som utelukkende skjer som ledd i deres offentlige oppgaver, er ikke viderebruk etter forordningen.

Med «beskyttede data» siktes det i dataforvaltningsforordningen til data som offentlige organer besitter og som er beskyttet på grunnlag av:

- fortrolig behandling av forretningsopplysninger, herunder forretningshemmeligheter,

yrkeshemmeligheter og selskaphemmeligheter,

- fortrolig behandling av statistiske opplysninger,
- vern av tredjeparters immaterielle rettigheter eller
- vern av personopplysninger, i den grad slike data ikke er omfattet av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet).

Dette følger av forordningen artikkel 3 nr. 1 bokstavene a til d.

Artikkel 3 nr. 2 slår fast at reglene om viderebruk etter dataforvaltningsforordningen ikke gjelder for data:

- fra offentlige foretak,
- fra organer som utfører allmennkringkasteroppgaver,
- fra kultur- og utdanningsinstitusjoner,
- som er beskyttet av hensyn til offentlig sikkerhet, forsvar eller nasjonal sikkerhet,
- stilles til rådighet uten at dette omfattes av de berørte offentlige organenes offentlige oppgaver i henhold til lov eller andre bindende regler i den berørte medlemsstaten, eller i mangel av slike regler, som fastsatt i samsvar med vanlig forvaltningspraksis i den aktuelle medlemsstaten, forutsatt at de offentlige oppgavenes virkeområde er åpent for innsyn og kan revurderes.

Fortalepunkt 12 viser til at eksempler på kulturinstitusjoner kan være biblioteker, arkiver og museer, orkestre, operaer, balletter og teatre.

Av artikkel 3 nr. 3 fremgår at bestemmelsene om viderebruk etter forordningen ikke berører:

- unionsretten, nasjonal rett og internasjonale avtaler om vern av data,
- unionsretten og nasjonal rett om tilgang til dokumenter.

Dataforvaltningsforordningen utfyller åpne data-direktivet. Åpne data-direktivet gjelder åpne data eller data som kan gjøres allment tilgjengelige og som kan brukes til ethvert formål. Dataforvaltningsforordningen gjelder viderebruk av beskyt-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

tede data, og fastsetter vilkår som skal sikre nødvendig skjerming og beskyttelse ved slik viderebruk. Forordningen gjelder ikke for offentlige foretak, mens enkelte offentlige foretak omfattes av åpne data-direktivet, jf. forordningen artikkel 3 nr. 2 bokstav a.

Verken åpne data-direktivet eller dataforvaltningsforordningen gir et rettslig grunnlag for å behandle personopplysninger. Behandling av personopplysninger krever fortsatt et behandlingsgrunnlag etter personopplysningsloven og personvernforordningen (GDPR). Dette gjelder også når data deles eller viderebrukes etter reglene i de to rettsaktene.

Det må vurderes konkret om data som inneholder personopplysninger faller inn under reglene om viderebruk i åpne data-direktivet eller i dataforvaltningsforordningen. Anonymiserte personopplysninger regnes ikke som personopplysninger etter GDPR. Slike data vil derfor som hovedregel omfattes av virkeområdet til åpne data-direktivet, så lenge det ikke er andre forhold ved dataene som gjør at de fortsatt skal beskyttes.

Fortalepunkt 9 legger til grunn at medlemsstatene bør oppmuntre offentlige organer til å gjøre data tilgjengelige i tråd med prinsippet om «innebygd åpenhet» og «åpenhet som standardinnstilling», slik dette er omtalt i åpne data-direktivet. Formålet er å stimulere til økt tilgjengeliggjøring av data, også når dataene ikke er åpne.

15.3 Det materielle innholdet i forordningen

Dataforvaltningsforordningen kapittel II gjelder tilrettelegging for viderebruk av beskyttede data som innehas av offentlige organer. Kapitlet regulerer blant annet:

- forbud mot avtaler om enerett i artikkel 4,
- vilkår for viderebruk i artikkel 5,
- betaling for viderebruk av data i artikkel 6,
- utpeking av vedkommende organer som skal yte bistand og veiledning med å tillate eller nekte tilgang til slike data i artikkel 7,
- utpeking av sentrale informasjonspunkter som skal ha oppdatert informasjon om tilgjengelige data, inkludert vilkår for viderebruk og betaling i artikkel 8, og
- saksbehandling og klageadgang i artikkel 9.

Videre etablerer dataforvaltningsforordningen regler om:

- dataformidlingstjenester i artiklene 10 til 15,
- dataaltruisme i artiklene 16 til 25,

- vedkommende myndigheter og saksbehandlingsbestemmelser i artiklene 26 til 28,
- Det europeiske datainnovasjonsrådet i artiklene 29 og 30,
- internasjonal deling av data i artikkel 31, og
- sanksjoner i artikkel 34.

Artiklene 4 og 5 omtales direkte nedenfor. Øvrige artikler omtales i punktene 15.4 til 15.10, i forordningsteksten og i kapittel 6 av NOU 2024: 14 *Med lov skal data deles*.

Artikkel 4 inneholder et forbud mot avtaler om enerett til viderebruk av data. Formålet er å sikre at offentlig eide data er tilgjengelige for alle som ønsker å bruke dem. Offentlige organer kan bare inngå slike avtaler i særlige tilfeller av offentlig interesse. Avtalene kan ikke vare lenger enn ett år. Offentlige organer skal informere offentligheten om både beslutningen og begrunnelsen når en slik enerett gis.

Artikkel 5 fastsetter vilkår for tilgjengeliggjøring av beskyttede data for viderebruk. Offentlige organer som etter nasjonal rett har myndighet til å gi eller nekte tilgang, skal offentliggjøre vilkårene for viderebruk gjennom et sentralt informasjonspunkt. Organet kan få teknisk og faglig bistand fra et vedkommende organ, jf. artikkel 5 nr. 1.

Vilkårene for viderebruk skal være ikke-diskriminerende, transparente, forholdsmessige og objektivt begrunnede med hensyn til de kategoriene av data, formålene med viderebruken og arten av data som kan viderebrukes. Vilkårene skal ikke brukes til å begrense konkurransen, jf. artikkel 5 nr. 2.

Offentlige organer skal sikre vern av data i samsvar med unionsretten og i nasjonal rett, jf. artikkel 5 nr. 3. Artikkelen gir nærmere regler om hvilke tiltak som kan stilles for å ivareta dette vernet.

Dersom viderebruk tillates, skal det fastsettes vilkår som ivaretar integriteten til de tekniske systemene i det sikre behandlingsmiljøet som brukes. Det offentlige organet kan kontrollere prosessen, metodene og resultatene av behandlingen for å sikre at dataene beskyttes. Organet kan forby bruk av resultater når resultatene kan sette tredjeparts rettigheter og interesser i fare. En beslutning om forbud skal være forståelig og tydelig for viderebrukeren, jf. artikkel 5 nr. 4.

Hva som menes med «sikkert behandlingsmiljø», følger av definisjonen i artikkel 2 nr. 20.

Med mindre nasjonal rett fastsetter spesifikke krav til fortrolighet, skal det offentlige organet gjøre bruken av dataene betinget av at viderebrukeren overholder plikten til å beskytte dataene

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

mot utlevering som setter tredjeparters rettigheter og interesser i fare. Det skal være forbudt for viderebrukere å gjenidentifisere de registrerte som dataene gjelder. Viderebrukerne skal treffe tekniske og operasjonelle tiltak for å hindre gjenidentifisering, og underrette det offentlige organet om brudd på datasikkerheten som kan føre til gjenidentifisering av de berørte registrerte. Viderebrukeren skal uten unødig opphold, eventuelt med bistand fra det offentlige organet, underrette de juridiske personer hvis rettigheter kan bli påvirket dersom det forekommer uautorisert viderebruk av andre data enn personopplysninger, se artikkel 5 nr. 5.

Dersom viderebruk ikke kan tillates i samsvar med forpliktelsene fastsatt i nr. 3 og 4, og det ikke foreligger noe rettslig grunnlag for overføring av personopplysninger i henhold til GDPR, skal det offentlige organet gjøre sitt beste, i den grad det er tillatt i unionsretten og nasjonal rett, for å bistå potensielle viderebrukere med å innhente samtykke fra de registrerte eller tillatelse fra datainnehaverne hvis rettigheter og interesser kan bli påvirket av slik viderebruk, når det er mulig uten uforholdsmessig store byrder for det offentlige organet, se artikkel 5 nr. 6.

Det offentlige organet kan i forbindelse med denne oppgaven bistås av et vedkommende organ nevnt i artikkel 7 nr. 1.

Viderebruk av data skal bare tillates i samsvar med immaterielle rettigheter. Retten til å utnytte databaser etter artikkel 7 nr. 1 i direktiv 96/9/EF (databasedirektivet), skal ikke utøves av offentlige organer for å hindre viderebruk av data eller begrense viderebruk utover de grensene som er fastsatt i denne forordningen, jf. artikkel 5 nr. 7.

Når dataene det anmodes om, anses som fortrolige i samsvar med unionsretten eller nasjonal rett om fortrolig behandling av kommersielle eller statistiske opplysninger, skal det offentlige organet sikre at den fortrolige informasjonen ikke utleveres som følge av at viderebruk tillates, med mindre slik viderebruk er tillatt i samsvar med nr. 6, se artikkel 5 nr. 8.

Artikkel 5 nr. 9 til artikkel 5 nr. 14 regulerer overføring av personopplysninger til tredjeland. For omtale av reglene vises det til NOU 2024: 14 *Med lov skal data* deles punkt 6.2.3.

Dataforvaltningsforordningen stiller krav til etableringen av nasjonale roller og ansvarsfunksjoner. Forordningens artikler 7, 8, 13 og 23 angir nærmere hvilke oppgaver som skal ivaretas. Disse oppgavene omfatter støtte til deling og bruk av data, oppgaver knyttet til sikre behandlingsmiljøer og tilsyn med dataformidlingstjenester og data-

altruismeorganisasjoner. Rollene omtales nærmere i punktene 15.4 til 15.6. Sanksjoner omtales i punkt 15.7. For en samlet omtale av forordningens artikler vises det til NOU 2024: 14 kapittel 6.

15.4 Vedkommende organ

15.4.1 Om vedkommende organ i forordningen

Dataforvaltningsforordningen artikkel 7 krever at hvert land utpeker ett eller flere vedkommende organer. Disse organene skal bistå offentlige organer i saker som gjelder viderebruk av beskyttede data etter kapittel II i forordningen. I den engelske versjonen brukes betegnelsen «competent bodies». I NOU 2024: 14 og i flere høringsuttalelser omtales funksjonen som «kompetent organ». I den norske oversettelsen av dataforvaltningsforordningen brukes «vedkommende organ». Det vedkommende organet skal kunne tilby følgende:

- teknisk støtte ved etablering av et sikkert behandlingsmiljø for tilgang til data for viderebruk,
- veiledning og teknisk støtte til hvordan best strukturere og lagre data med sikte på å gjøre disse lett tilgjengelige for viderebruk,
- teknisk støtte til pseudonymisering, og sørge for at databehandlingen skjer på en måte som beskytter personvernet, konfidensialiteten, integriteten og tilgjengeligheten i dataene,
- bistand til offentlige organer med å innhente samtykke til viderebruk av data fra de det gjelder,
- bistand til offentlige myndigheter i vurderingen av om de kontraktsrettslige forpliktelsene som viderebrukere har påtatt seg er tilstrekkelige etter artikkel 5 nr. 10.

Forordningen gir nasjonalt handlingsrom. Landene kan utpeke ett eller flere organer, og oppgavene kan legges til nye eller eksisterende institusjoner. Et vedkommende organ kan også gis myndighet til å fatte vedtak om tilgang til beskyttede data etter vilkårene i kapittel II, jf. artikkel 7 nr. 1 og 2.

Artikkel 7 nr. 3 stiller krav om at organet skal ha tilstrekkelige ressurser, samt både juridisk og teknisk kompetanse.

15.4.2 Utvalgets forslag

Utvalget mener at det ikke er nødvendig å etablere et nytt organ. De vurderer det som tilstrekkelig å legge de lovpålagte nasjonale funksjonene til

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

eksisterende organer. Etter utvalgets vurdering oppfyller Digitaliseringsdirektoratet (Digdir), Statistisk sentralbyrå (SSB) og Folkehelseinstituttet (FHI) ett eller flere av kravene i artikkel 7. Alle tre kan derfor være aktuelle kandidater.

Utvalget uttaler at vurderingen av vedkommende organ etter artikkel 7 bør ses i sammenheng med kravet om et nasjonalt informasjonspunkt etter artikkel 8. De foreslår at Digdir og SSB utpekes som nasjonale vedkommende organer. Utvalget legger til grunn at veiledningen om beskyttede data bør være koordinert og samordnet.

Utvalget foreslår videre at vedtakskompetansen fortsatt skal følge sektorprinsippet. Det innebærer at myndigheten til å gi tilgang til beskyttede data bør ligge hos de organene som har sektortilhørighet og ansvar for dataene.

15.4.3 Høringsinstansenes syn

I NOU 2024: 14 ble vedkommende organ omtalt som «kompetent organ». Et fåtall høringsinstanser uttalte seg om utvalgets forslag til vedkommende organ. Blant disse var *Statistisk sentralbyrå (SSB)*, *Digitaliseringsdirektoratet (Digdir)*, *Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)*, *Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV)*, *Sikt - Kunnskapssektorens tjenesteleverandør* og *Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)*. NAV, Digdir og DFØ støtter forslaget om at Digdir og SSB utpekes som vedkommende organ.

SSB viser til at byrået har lang erfaring med å dele beskyttede data til forskning og analyse, både gjennom søknadsbasert viderebruk og gjennom tjenesten microdata.no. Betingelsene for viderebruk av data som SSB forvalter, tilsvarende kravene i artikkel 5. Sammen med Sikt har SSB etablert microdata.no som et sikkert behandlingsmiljø for forskning og analyse på beskyttede data. Tjenesten gjør det mulig for brukere å sette sammen data, bygge analysepopulasjoner og velge relevante dataelementer. SSB viser til at tjenesten oppfyller FAIR-prinsippene om at data skal være gjenfinnbare, tilgjengelige, samhandlende og gjenbrukbare, og kravene i forordningen til sikre behandlingsmiljøer. Tjenesten er søknadsfri og krever bare avtale med bruker og institusjon. SSB understreker at også andre registereiere enn SSB kan gjøre data tilgjengelig gjennom tjenesten.

SSB peker videre på at byrået har godt samarbeid både med FHI og Digdir. Etterspørselen etter data fra SSB sammenfaller ofte med behov for helsedata. SSB samarbeider derfor løpende med Helsedataservice i FHI om felles henvendel-

ser og om å gjøre helsedata tilgjengelige i microdata.no. Det er også samarbeid om tilgang til data i andre sikre analyserom. SSB mener et tettere samarbeid mellom SSB og Digdir som vedkommende organer vil gi gode synergier.

Digdir viser til at direktoratet har omfattende kunnskap på områdene der vedkommende organ skal gi veiledning og bistand, blant annet gjennom Nasjonalt ressurscenter for deling og bruk av data. Rollen ligger innenfor direktoratets samfunnsoppdrag, og Digdir støtter utvalgets forslag om at rollen delvis bør legges til direktoratet. *Digdir* peker samtidig på at SSB har etablert sikre behandlingsmiljøer og høy kompetanse på tilrettelegging av data, og støtter utvalgets forslag om å dele oppgavene mellom Digdir og SSB. *NMBU* og *Sikt* peker på microdata.no som en løsning som tilrettelegger og forenkler viderebruk av beskyttede data, og som en opplagt kandidat for sikkert behandlingsmiljø.

Advokatforeningen understreker at risiko for sammenstilling og re-identifikasjon er en kritisk utfordring ved deling av data. Foreningen mener at det bør vurderes mekanismer for systematiske risikovurderinger før data gjøres tilgjengelige, standardisering av anonymiseringsmetoder og krav til dokumentasjon. *Advokatforeningen* støtter utvalgets vurdering om at informasjon som kan skade personvernet eller nasjonal sikkerhet, ikke skal omfattes av reglene for åpne data, og støtter forslaget om sikre behandlingsmiljøer for sensitive data.

15.4.4 Departementets vurderinger

Utvalget foreslo en forskriftshjemmel for å regulere det vedkommende organet i forskrift. Departementet er opptatt av å ikke foreslå reguleringer på et høyere regelnivå enn det rettslig sett er behov for. Etter departementets syn nødvendiggjør ikke utnevning av vedkommende organ fastsettelse av en forskrift. Departementet foreslår i stedet at utnevningen skjer administrativt gjennom tildelingsbrev eller instruks. Valget av vedkommende organ omtales derfor ikke nærmere i denne proposisjonen.

Dataforvaltningsforordningen åpner for at vedkommende organ kan gis vedtaksmyndighet når det gjelder tilgang til viderebruk av beskyttede data på vilkår fastsatt etter kapittel II, jf. artikkel 7 nr. 1 og 2.

Departementet mener det ikke er hensiktsmessig å gi vedtakskompetanse til vedkommende organ. En tverrsektoriell vedtakskompetanse vil etter departementets vurdering i for stor grad

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

utfordre sektorprinsippet. Vedkommende organ vil ikke nødvendigvis ha tilstrekkelig sektorkunnskap til å vurdere om tilgang til beskyttede data bør gis. Departementet støtter derfor utvalgets vurdering av at myndigheten til å gi tilgang til beskyttede data fortsatt skal følge sektorprinsippet. Departementet foreslår derfor ikke hjemmel for vedkommende organ til å fatte vedtak.

15.5 Sentralt informasjonspunkt

15.5.1 Forordningen

Etter dataforvaltningsforordningen artikkel 8 skal det etableres et sentralt informasjonspunkt på nasjonalt nivå.

Informasjonspunktet skal stille til rådighet et register over tilgjengelige datakilder og gi informasjon om betaling og andre vilkår for viderebruk av beskyttede data. Det skal også kunne motta forespørsler om tilgang til data og ved behov henviser videre til det offentlige organet som forvalter dataene. Hensikten er å stimulere til viderebruk av beskyttede data fra offentlige organer.

Informasjonspunktet skal omfatte data på tvers av sektorer. Funksjonen kan legges til et eksisterende eller et nytt offentlig organ.

Hvis et land allerede har etablert en nasjonal dataportal for offentlige data, kan funksjonen legges til denne. Det sentrale informasjonspunktet kan baseres på automatiserte løsninger og skal være interoperabelt med det europeiske informasjonspunktet data.europa.eu. Den europeiske dataportalen skal gjøre det enklere å finne åpne data fra europeiske land og fra EUs institusjoner, organer og byråer.

Artikkel 8 nr. 3 oppfordrer medlemsstatene til å etablere en informasjons- og dialogkanal for små og mellomstore bedrifter (SMB-er) og oppstartsselskaper, der disse kan melde inn behov knyttet til viderebruk av beskyttede data.

15.5.2 Utvalgets forslag

Utvalget vurderer at det ikke er behov for å etablere et nytt sentralt informasjonspunkt for offentlige data i Norge. Norge har allerede en nasjonal datakatalog på data.norge.no, som forvaltes av Digitaliseringsdirektoratet. Datakatalogen inneholder i dag oversikt over både åpne og beskyttede data fra offentlig sektor. Den er interoperabel med EUs offisielle dataportal, og i tråd med kravene i forordningen. Utvalget anbefaler at data.norge.no i Digitaliseringsdirektoratet forblir det nasjonale tilgangs- og informasjonspunktet,

både for åpne og beskyttede data fra offentlig sektor. Utvalget ser likevel behov for at data.norge.no videreutvikles når det gjelder funksjonen knyttet til å være det sentrale informasjonspunktet for beskyttede data fra offentlig sektor. Løsningen bør videreutvikles for å bedre være tilpasset formålet og kunne høste metadata automatisk fra samtlige lokale datakataloger og virksomheter. Sentralt informasjonspunkt må også kunne imøtekomme kravene i forordningen om å gi informasjon til offentlige organer som skal dele beskyttede data, og til små- og mellomstore bedrifter som skal viderebruke disse dataene.

15.5.3 Høringsinstansenes syn

Et fåtall av høringsinstansene uttalte seg om det sentrale informasjonspunktet. Dette inkluderer *Sikt - Kunnskapssektorens tjenesteleverandør*, *HelseOmsorg21-rådet*, *Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)*, *Digitaliseringsdirektoratet (Digdir)*, *Arkivverket* og *Arkivforbundet*. Flertallet av disse høringsinstansene mener at data.norge.no er det naturlige utgangspunktet for det sentrale informasjonspunktet slik det er regulert i artikkel 8 i forordningen. *Arkivforbundet* ønsker at digitalarkivet også vurderes.

DFØ skriver:

«Når det gjelder utvalgets forslag om organisering av ansvaret for single point of access og single information point virker det ut fra utredningen rimelig at dette legges til Digitaliseringsdirektoratet. Slik vi forstår utredningen, vil det være en videreføring av Digitaliseringsdirektoratets ansvar for Datanorge.no. Det vil også bygge opp under Digitaliseringsdirektoratet som den sentrale myndigheten for videreutvikling og pådriver for digitalisering av offentlig sektor i Norge. Dette kan styrke mulighetene for videreutvikling og koordinering av helt sentrale oppgaver innen digitaliseringsfeltet.»

15.5.4 Departementets vurderinger

Departementet foreslår ingen forskriftshjemmel knyttet til utnevning av det sentrale informasjonspunktet. Lovforslaget fra utvalget inkluderte en forskriftshjemmel om å regulere detaljer om det sentrale informasjonspunktet i forskrift. Departementet foreslår at utnevningen skjer administrativt gjennom tildelingsbrev eller instruks, og vil derfor ikke omtale valget av sentralt informasjonspunkt nærmere i denne proposisjonen.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

15.6 Tilsyn

15.6.1 Tilsynsorgan for dataformidlingstjenester – omtale i dataforvaltningsforordningen

Dataforvaltningsforordningen artikkel 13 stiller krav om at det utpekes ett eller flere uavhengige nasjonale tilsynsorganer. Forordningen bruker begrepet «vedkommende myndigheter». Tilsynsorganet(ene) for dataformidlingstjenester skal ha en overvåkings- og kontrollfunksjon overfor dataformidlingstjenester etter forordningen kapittel III.

En dataformidlingstjeneste er definert i forordningen artikkel 2 nr. 11 som en tjeneste med mål om å opprette handelsforbindelser med sikte på datadeling, mellom et ubestemt antall registrerte personer eller datainnehavere på den ene siden og databrukere på den andre siden. Det kan både være private aktører og offentlige aktører som tilbyr denne typen tjenester. Hensikten er å skape tillit til dataformidling, og gjøre det enklere og tryggere for virksomheter og enkeltpersoner å dele data. Til forskjell fra kapittel II av forordningen som gjelder deling av data fra offentlige organer for viderebruk, kan dataformidlingstjenester også omfatte deling av data fra private sektor, samt deling fra privat til privat, eller fra privat til offentlig sektor.

Det innføres flere krav til dataformidlingstjenester i kapittel III av forordningen. For eksempel kan ikke tilbyderer av dataformidlingstjenester(e) selv bruke data de formidler til andre formål enn å stille dem til rådighet for databrukere. Dataformidlingstjenesten skal kun være et mellomledd. Det kan tilbys verktøy og andre tilleggstjenester for å gjøre datadeling enklere, slik som midlertidig lagring, kuratering, pseudonymisering og anonymisering.

Dataformidlingstjenester kan videre bestå av bilateral eller multilateral datadeling, eller opprettelse av plattformer og databaser som legger til rette for deling av data. Dataformidlingstjenester som tilbyr tjenester til registrerte personer skal hjelpe disse med å håndheve sine rettigheter, og sikre at de ikke oppfordres til å tilgjengeliggjøre mer data for viderebruk enn det som er i deres interesse.

Forordningen setter vilkår for å tilby dataformidlingstjenester, herunder tjenester fra datakooperativer. Datakooperativer er en spesiell type organisasjon for personer, enkeltpersonsforetak og/eller SMB-er som har som hovedformål å

støtte sine medlemmer i å utøve egne rettigheter til data.

Virksomheter som skal tilby dataformidlingstjenester må notifiseres, det vil si godkjennes i henhold til kravene framsatt i dataforvaltningsforordningen. Notifisering skal utføres av det nasjonale tilsynet for denne type tjenester.

Etter artikkel 29 nr. 1 av forordningen vil representant(er) fra tilsynsorganet få plass i det europeiske datainnovasjonsrådet («European Data Innovation Board» eller EDIB). Norge vil delta i rådet uten stemmerett, jf. EØS-komitebeslutning 307/2025 artikkel 2 andre ledd bokstav e.

15.6.2 Tilsynsorgan for registrering av dataaltruismeorganisasjoner – omtale i dataforvaltningsforordningen

En dataaltruismeorganisasjon er en juridisk person som oppfyller kravene i forordningen artikkel 18. Det går hovedsakelig ut på at organisasjonen skal utføre såkalte «altruistiske aktiviteter» med henblikk på å oppfylle allmenntilgitt formål. Virksomheten skal ikke ha økonomisk fortjeneste som formål, og oppgaver knyttet til dataaltruisme må være adskilt fra eventuelle andre aktiviteter virksomheten har som har økonomisk fortjeneste som formål. Det er så langt kun etablert tre slike organisasjoner i Europa. En av disse er European Brain Data Hub i Belgia. Organisasjonen arbeider med innsamling, behandling og tilgjengeliggjøring av helsedata som er relevante for mental helse og hjernehelse, til bruk for formål av allmenn interesse.

Videre er det krav til åpenhet, og at rettighetene til de registrerte og datainnehavere blir ivarettatt på en god måte. Dette innebærer for eksempel at registrerte og datainnehavere må gis nødvendig informasjon om hvordan deres data vil bli brukt. Det stilles også sikkerhetskrav for lagring og behandling av data.

Artikkel 23 av forordningen krever at det utpekes en nasjonal tilsynsfunksjon med ansvar for å overvåke og kontrollere at registreringen av dataaltruismeorganisasjoner etterlever kravene i kapittel IV av forordningen. Tilsynsfunksjonen skal også forvalte et nasjonalt register over anerkjente dataaltruismeorganisasjoner. Det er en føring at tilsynet skal koordinere med Datatilsynet når det gjelder bruk av personopplysninger og ellers med andre relevante sektormyndigheter, jf. artikkel 23 nr. 3.

Etter artikkel 29 nr. 1 av forordningen vil representant(er) fra tilsynsorganet få plass i det europeiske datainnovasjonsrådet («European

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Data Innovation Board» eller «EDIB»). Norge vil delta i rådet uten stemmerett med representant fra de som blir tildelt rollen som nasjonalt tilsyn for dataformidlingstjenester og tilsyn for registrering av dataaltruismeorganisasjoner, se EØS-komitebeslutning 307/2025 artikkel 2 andre ledd bokstav e.

15.6.3 Krav til tilsynsorganer i dataforvaltningsforordningen

Dataforvaltningsforordningen artiklene 13 og 26 stiller krav til nasjonale vedkommende myndigheter (tilsyn). Kravene i artikkel 26 gjelder både for tilsyn for dataformidlingstjenester og tilsyn for dataaltruismeorganisasjoner, jf. artikkel 13. Disse tilsynsorganene skal utføre sine oppgaver upartisk, gjennomsiktig, konsekvent, pålitelig og rettidig.

Artikkel 27 har regler om klage, og artikkel 28 har regler om effektive rettsmidler.

Tilsynsmyndighetene for dataformidlingstjenester og tilsynsmyndighetene for anerkjente dataaltruismeorganisasjoner skal være juridisk atskilt fra og funksjonelt uavhengige av alle tilbydere av dataformidlingstjenester og anerkjente dataaltruismeorganisasjoner. Funksjonene til tilsynsmyndighetene for dataformidlingstjenester og tilsynsmyndighetene for anerkjente dataaltruismeorganisasjoner kan utføres av den samme myndigheten. Medlemsstatene kan enten opprette én eller flere myndigheter eller benytte eksisterende strukturer, jf. artikkel 26 nr. 1.

Etter artikkel 26 nr. 2 så skal tilsynsmyndighetene utføre sine oppgaver på en upartisk, gjennomsiktig, konsekvent, pålitelig og rettidig måte og skal ved utførelsen av sine oppgaver sikre rettferdig konkurranse og ikke-diskriminering.

Den øverste ledelsen og personalet som har ansvar for å utføre de relevante oppgavene hos tilsynsmyndighetene, kan ikke være utvikler, produsent, leverandør, installatør, kjøper, eier, bruker eller vedlikeholder av tjenestene de evaluerer, og de kan heller ikke være juridisk representant for noen av disse partene eller representere dem. Etter artikkel 26 nr. 3 utelukker ikke dette bruk av evaluerte tjenester som er nødvendige for myndighetens aktiviteter, eller bruk av slike tjenester til personlige formål.

Artikkel 28 fastsetter at det skal finnes «klageadgang via et upartisk organ med nødvendig ekspertise.»

15.6.4 Utvalgets forslag

Utvalget utredet ikke spørsmålet om plassering av tilsynsfunksjonene på nasjonalt nivå. De ga kun noen overordnede betraktninger og vurderinger, som at det kan være hensiktsmessig å legge den nasjonale tilsynsmyndigheten til et eksisterende tilsynsorgan av ressurs hensyn. Det samme hensynet tilsier at begge tilsynsfunksjoner bør legges til samme organ. Dette har også blitt gjort i de fleste EU-landene, inkludert Danmark, Finland og Sverige.

Utvalget vektla også at endrede og nye krav i et økende antall EU-regelverk på det digitale området (som vil gjelde for Norge gjennom EØS-avtalen), taler for en mer helhetlig gjennomgang av den nasjonale tilsynsorganiseringen på det digitale området. Både dataforordningen (Data Act), forordningen om digitale tjenester (Digital Services Act) og forordningen om kunstig intelligens (Artificial Intelligence Act eller KI-forordningen) inneholder krav til etablering av en tilsynsfunksjon med omtrent det samme kompetansebehovet.

Utvalget anbefalte at den videre utredningen av plassering av tilsynsfunksjon for dataformidlingstjenester og registrering av dataaltruismeorganisasjoner skulle se hen til det pågående arbeidet med å organisere tilsyn etter KI-forordningen og forordningen om digitale tjenester (Digital Services Act).

15.6.5 Høringsinstansenes syn

I høringen av NOU-en fra utvalget, ba departementet særskilt om innspill til tilsynsrollene etter dataforvaltningsforordningen. Et flertall av høringsinstansene støttet utvalgets forslag om at begge tilsynsfunksjonene legges til ett og samme organ, og at man bygger på eksisterende strukturer i stedet for å opprette et nytt organ. Blant disse var *Abelia*, *Digitaliseringsdirektoratet (Digdir)*, *Innlandet fylkeskommune*, *Buskerud fylkeskommune*, *Sikt - Kunnskapssektorens tjenesteleverandør* og *Statistisk sentralbyrå (SSB)*.

Mange høringsinstanser uttalte også at de støttet utvalgets forslag om en mer helhetlig vurdering av tilsynsroller på digitaliseringsområdet. Dette inkluderer blant annet *Abelia*, *Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV)*, *Norsk Presseforbund*, *Norsk Journalistlag*, *Norsk Redaktørforening*, *Mediebedriftenes Landsforening*, *Landbruksdirektoratet*, *Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)*, *Stavanger kommune* og *Universitetet i Oslo*.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Flere høringsinstanser kom også med konkrete forslag til aktuelle kandidater for rollen som tilsyn for både dataformidlingstjenester og tilsyn for registrering av dataaltruismeorganisasjoner. *Arkivforbundet* foreslo Digitalarkivet, *Buskerud fylkeskommune* foreslo Datatilsynet, *Jernbanedirektoratet*, *Statens kartverk* og *Sikt - Kunnskapssektorens tjenesteleverandør* foreslo Digitaliseringsdirektoratet. Dette ble begrunnet med henvisninger til de forskjellige aktørenes kompetanse og eksisterende oppgaver. *Traq AS* mener at eier av tilsynet ikke også bør utvikle løsninger i markedet.

15.6.6 Departementets vurderinger

Departementet slutter seg til utvalgets vurderinger og flere av høringsinstansenes syn på hvilke hensyn som bør vektlegges ved plasseringen av tilsynsfunksjonene etter forordningen. Departementet er særlig enig med høringsinstansene og utvalget i at begge tilsynsrollene bør legges til et og samme organ. Forordningen presiserer også at dette er en mulig løsning, jf. forordningen artikkel 26 nr. 1.

Roller som tilsynsmyndighet for dataformidlingstjenester vil blant annet innebære å ha oversikt over og kontrollere hvorvidt dataformidlingstjenestetilbydere oppfyller kravene i kapittel III av forordningen. Tilsynsmyndigheten for dataformidlingstjenester etter forordningen vil få ansvar for å sikre at meldeprosedyren for dataformidlingstjenester er ikke-diskriminerende og ikke-konkurransesvridende. Denne rollen vil innebære en produkttilsynsfunksjon.

Departementet mener det ikke er hensiktsmessig å navngi tilsynsmyndigheten i lov og mener at slik utpeking egner seg bedre i forskrift. Departementet foreslår derfor at bestemmelser om plassering av tilsynsfunksjon og om hvem som er klageorgan ved klage på tilsynsmyndighetens vedtak kan fastsettes i forskrift, jf. departementets forslag §§ 7 og 8.

Artikkel 28 fastsetter at det skal finnes «klageadgang via et upartisk organ med nødvendig ekspertise». Det følger av forvaltningsloven at enkeltvedtak kan påklages til det forvaltningsorgan som er nærmest overordnet det forvaltningsorganet som har truffet vedtaket, jf. forvaltningsloven § 28. For vedtak truffet av kommuner eller fylkeskommuner er klageinstans vanligvis kommunestyret eller fylkestinget.

Spørsmålet er om forvaltningslovens bestemmelser om klage innebærer «klageadgang via et

upartisk organ med nødvendig ekspertise» etter dataforvaltningsforordningen artikkel 28. Departementet mener at det at et organ er overordnet et annet ikke nødvendigvis gjør det overordnede organet «upartisk». Flere rettsakter fra EU krever at klageorganer skal være «uavhengige» eller lignende. Departementet er av den oppfatning at «upartisk» derfor ikke krever uavhengighet. Departementet kan derfor heller ikke se at anvendelse av allerede eksisterende regler om hvem som er klageinstans over forvaltningens avgjørelser vil være i strid med forordningens krav om en upartisk klageinstans. Forvaltningsrettslige regler om inhabilitet, forsvarlig saksbehandling med videre vil også gjelde.

15.7 Sanksjoner og betaling mv.

15.7.1 Sanksjoner – omtale i forordningen og utvalgets forslag

Dataforvaltningsforordningen inneholder enkelte bestemmelser om sanksjoner og andre administrative regler.

Medlemsstatene skal fastsette regler om sanksjoner som får anvendelse ved overtredelse av:

- forpliktelsene vedrørende overføring av andre data enn personopplysninger til tredjeland i samsvar med artikkel 5 nr. 14 og artikkel 31,
- plikten tilbydere av dataformidlingstjenester har til å levere melding i samsvar med artikkel 11,
- vilkårene for å levere tjenester i samsvar med artikkel 12, og
- vilkår for registrering som en anerkjent dataaltruismeorganisasjon i samsvar med artiklene 18, 20, 21 og 22.

Sanksjonene skal være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende, jf. artikkel 34 nr. 1 første og andre punktum.

Medlemsstatene skal i sine regler om sanksjoner ta hensyn til anbefalingene fra Det europeiske datainnovasjonsråd.

Medlemsstatene skal ved overtredelse av forordningen ta hensyn til følgende ikke-uttømmende og veiledende kriterier for ilegging av sanksjoner mot tilbydere av dataformidlingstjenester og anerkjente dataaltruismeorganisasjoner, jf. artikkel 34 nr. 2:

- Overtredelsens art, alvorlighetsgrad, omfang og varighet.
- Eventuelle tiltak truffet av tilbyderen av dataformidlingstjenester eller den anerkjente data-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

altruismeorganisasjonen for å begrense eller avhjelpe skaden som overtredelsen har forårsaket.

- Eventuelle tidligere overtredelser begått av tilbyderen av dataformidlingstjenester eller den anerkjente dataaltruismeorganisasjonen.
- De økonomiske fordelene som tilbyderen av dataformidlingstjenester eller den anerkjente dataaltruismeorganisasjonen har oppnådd, eller tapet som er unngått, som følge av overtredelsen, i den grad slike fordeler eller tap kan fastslås på pålitelig vis.
- Eventuelle andre skjerpene eller formildende omstendigheter i saken.

Utvalget mener at det vil være behov for å fastsette regler på nasjonalt nivå for sanksjoner etter forordningen. Utredningen fra utvalget foreslo imidlertid ikke hvordan denne delen av forordningen skulle gjennomføres.

15.7.2 Betaling for tilgang til beskyttede data – omtale i forordningen og utvalgets forslag

Artikkel 6 har bestemmelser om betaling for tilgang til beskyttede data.

Offentlige organer som tillater viderebruk av beskyttede data, kan kreve betaling for dette. Slike betalingssatser skal være ikke-diskriminerende, forholdsmessige og objektivt begrunnede og skal ikke begrense konkurransen, jf. artikkel 6 nr. 1 og 2. Videre etter artikkel 6 nr. 5 så skal betalingssatsene beregnes på grunnlag av kostnadene forbundet med å behandle krav om data for viderebruk, og begrenses til de nødvendige kostnadene som påløper for:

- reproduksjon, utlevering og formidling av data,
- klarering av rettigheter,
- anonymisering eller andre former for bearbeiding av personopplysninger og kommersielt fortrolige data,
- opprettholdelse av et sikkert behandlingsmiljø,
- oppnåelse av retten til å tillate viderebruk fra tredjeparter utenfor offentlig sektor, og
- bistand til viderebrukere med å innhente samtykke fra de registrerte og tillatelse fra datainnehavere hvis rettigheter og interesser kan bli berørt av slik viderebruk.

Kriteriene og metoden for beregning av betalings-satsene skal fastsettes av medlemsstatene og offentliggjøres. Det offentlige organet skal

offentliggjøre en beskrivelse av de viktigste kostnadskategoriene og reglene som er brukt til fordeling av kostnadene, jf. artikkel 6 nr. 6.

Det fremgår av artikkel 6 nr. 3 at eventuelle betalingssatser skal kunne betales på nettet via allment tilgjengelige betalingstjenester over landegrensene, uten forskjellsbehandling basert på hvor yteren av betalingstjenesten er etablert, hvor betalingsinstrumentet er utstedt eller hvor betalingskontoen befinner seg.

Offentlige organer som krever betaling, skal treffe tiltak for å stimulere til viderebruk for ikke-kommersielle formål som vitenskapelig forskning, og for små og mellomstore bedrifter og nyetablerte foretak, i samsvar med reglene for statsstøtte. Offentlige organer kan i den forbindelse gjøre dataene tilgjengelige rabattert eller gratis, særlig for små og mellomstore bedrifter og nyetablerte foretak, sivilsamfunnet og utdanningsinstitusjoner. Offentlige organer kan for dette formålet opprette en liste over kategorier av viderebrukere som data kan gjøres tilgjengelig for rabattert eller gratis. Denne listen skal etter artikkel 6 nr. 4 offentliggjøres sammen med kriteriene som er benyttet for å opprette den.

Av foralepunkt 25 framgår det at «vitenskapelige forskningsformål» i denne sammenheng omfatter alle typer forskningsrelaterte formål uavhengig av hvilken organisatorisk eller økonomiske struktur den enkelte forskningsinstitusjon har. Dette omfatter imidlertid ikke forskning som drives av en virksomhet med sikte på å utvikle, forbedre eller optimalisere produkter eller tjenester.

Utvalget foreslo ingen særskilt nasjonal regulering knyttet til forordningens bestemmelser om betaling.

15.7.3 Høringsinstansenes syn

Ingen høringsinstanser hadde merknader til punktene om sanksjoner eller betaling etter dataforvaltningsforordningen.

15.7.4 Departementets vurderinger

Departementet foreslår en hjemmel for Kongen til å gi forskrift om fastsettelse av sanksjoner i henhold til forordningen artikkel 34, og til å fastsette kriterier og metode for beregning av betalings-satser i henhold til artikkel 6 nr. 6. Se lovforslaget § 8.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

15.8 Krav om viderebruk av beskyttede data og klageadgang

15.8.1 Forordningen

Artikkel 9 omfatter bestemmelser om saksbehandling og klage. Det relevante offentlige organet som besitter de aktuelle beskyttede dataene eller det vedkommende organet skal ta stilling til anmodninger om viderebruk av beskyttede data innen to måneder etter datoen da anmodningen ble mottatt, med mindre det er fastsatt kortere frister i samsvar med nasjonal rett. Ved særdeles omfattende og komplekse anmodninger kan denne perioden utvides med høyst 30 dager. I slike tilfeller skal søkeren underrettes så snart som mulig om at det kreves mer tid til å behandle anmodningen sammen med en begrunnelse for dette, jf. artikkel 9 nr. 1.

Enhver som påvirkes direkte av en beslutning i samsvar med nr. 1, skal ha en effektiv klageadgang i den medlemsstaten der det relevante organet befinner seg. Klageretten skal være fastsatt i nasjonal rett og omfatte muligheten til prøving ved en upartisk klageinstans med nødvendig ekspertise, for eksempel nasjonal konkurransemyndighet, relevant myndighet for dokumenttilgang, tilsynsmyndigheten opprettet i samsvar med GDPR eller en nasjonal tvistemyndighet, hvis beslutninger er bindende for det berørte offentlige organet eller for vedkommende organ, jf. artikkel 9 nr. 2.

Artikkel 28 omfatter bestemmelser om rett til effektive rettsmidler. Det innebærer blant annet at berørte fysiske og juridiske personer har rett til effektive rettsmidler med hensyn til juridisk bindende beslutninger fattet av tilsynsorganene for dataformidlingstjenester og for registrering av dataaltruismeorganisasjoner.

15.8.2 Høringsinstansenes syn

Ingen høringsinstanser hadde merknader til artikkel 9 i dataforvaltningsforordningen.

15.8.3 Departementets vurderinger

Departementet mener det ikke er hensiktsmessig å særskilt regulere artikkel 9 i nasjonal lovgivning. Dataforvaltningsforordningen artikkel 9 fastsetter at den som direkte påvirkes av en beslutning om viderebruk etter artikkel 9 nr. 1 skal ha en effektiv klageadgang. Klageretten skal være fastsatt i nasjonal rett. Videre skal den

omfatte muligheten til prøving av en upartisk klageinstans.

Det følger av forvaltningsloven at enkeltvedtak kan påklages til det forvaltningsorgan som er nærmest overordnet det forvaltningsorganet som har truffet vedtaket, jf. forvaltningsloven § 28. For vedtak truffet av kommuner eller fylkeskommuner er klageinstans vanligvis kommunestyret eller fylkestinget. Departementet mener at klageretten etter forvaltningsloven dekker kravet i dataforvaltningsforordningen om at klageretten skal være fastsatt i nasjonal rett.

Spørsmålet er videre om det forvaltningsorgan som er nærmest overordnet det forvaltningsorganet som har truffet vedtaket er «en upartisk klageinstans» etter dataforvaltningsforordningen. Departementet mener at det at et organ er overordnet et annet ikke nødvendigvis gjør det overordnede organet «upartisk». Flere rettsakter fra EU krever at klageorganer skal være uavhengige. Departementet er av den oppfatning at «upartisk» derfor ikke krever uavhengighet. Departementet kan derfor ikke se at anvendelse av allerede eksisterende regler om hvem som er klageinstans over forvaltningens avgjørelser vil være i strid med forordningens krav om en upartisk klageinstans. Forvaltningsrettslige regler om inhabilitet, forvarlig saksbehandling med videre vil også gjelde.

På denne bakgrunn foreslår ikke departementet regulering i loven av klageretten og hvem som er klageinstans etter forordningen artikkel 9. Departementet foreslår imidlertid at Kongen kan gi forskrift om klage og klageorgan, jf. forslaget § 8.

Departementet anser forordningen artikkel 28 nr. 1 om rett til effektive rettsmidler som ivaretatt ved at berørte fysiske og juridiske personer kan fremme sine interesser for norske domstoler.

15.9 Det europeiske datainnovasjonsrådet

15.9.1 Forordningen

Kapittel VI av dataforvaltningsforordningen angir i artikkel 29 og 30 bestemmelser om et europeisk datainnovasjonsråd. EU-kommisjonen skal opprette et europeisk datainnovasjonsråd i form av en ekspertgruppe bestående av representanter fra tilsynsmyndighetene for dataformidlingstjenester og tilsynsmyndighetene for anerkjente dataaltruismeorganisasjoner i alle medlemsstatene. Det europeiske personvernrådet, Det europeiske datailsynet, ENISA (Den europeiske unions kontor for cybersikkerhet), EU-kommisjonen, EUs repre-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

sentanter for små og mellomstore bedrift (SMB-representanter) eller en representant utpekt av nettverket av SMB-representanter, og andre representanter for relevante organer i spesifikke sektorer, samt organer med særlig ekspertise skal også være representert.

Når EU-kommisjonen utpeker de enkelte ekspertene, skal det etterstrebtes å oppnå en jevn geografisk fordeling og fordeling mellom kjønnene, jf. artikkel 29 nr. 1.

Datainnovasjonsrådets oppgaver fremgår av dataforvaltningsforordningen artikkel 30. Disse kan sammenfattes slik:

- Gi råd til, og bistå EU-kommisjonen med å utarbeide:
 - En konsekvent praksis for offentlige organer og vedkommende organer som behandler anmodninger om viderebruk av data.
 - En konsekvent praksis for dataaltruisme i hele Unionen.
 - Saksbehandling hos tilsynsmyndighetene for dataformidlingstjenester og tilsynsmyndighetene for anerkjente dataaltruisme-organisasjoner.
 - Konsekvente retningslinjer for hvordan man innenfor rammen av forordningen best kan verne andre sensitive data enn personopplysninger mot ulovlig tilgang som kan føre til tyveri av immaterielle rettigheter eller industrispyonasje.
 - Konsekvente retningslinjer for cybersikkerhetskrav ved utveksling og lagring av data.
- Gi råd til EU-kommisjonen om prioriteringen av tverrsektorielle standarder som skal brukes og utvikles for databruk. Rådet skal særlig hensynta innspill fra standardiseringsorganisasjoner.
- Bistå EU-kommisjonen med å håndtere oppsplitting av det indre marked og dataøkonomien i det indre marked ved å styrke datasamvirkningsevnen på tvers av landegrenser og sektorer.
- Foreslå retningslinjer for felles europeiske dataområder.

15.9.2 Høringsinstansenes syn

Ingen høringsinstanser hadde merknader om det europeiske datainnovasjonsrådet.

15.9.3 Departementets vurderinger

Forordningen åpner ikke for nasjonalt handlingsrom når det gjelder det europeiske datainnovasjonsrådet. Departementet foreslår derfor ingen nasjonale regler i tilknytning til rådet.

Departementet vurderer at opprettelsen av det europeiske datainnovasjonsrådet på EU-nivå har viktige funksjoner for å sikre harmonisert etterlevelse av forordningen og datapolitikken. Derfor er det viktig at Norge er varig representert der det er mulig. I samsvar med etablert praksis vil Norge delta i datainnovasjonsrådet og relevante undergrupper som observatør med talerett, men uten stemmerett, jf. EØS-komitebeslutning 307/2025 artikkel 2 bokstav e.

15.10 Delegert myndighet til å vedta utfyllende rettsakter

15.10.1 Forordningen

Dataforvaltningsforordningen artikkel 32 og 33 har bestemmelser om EU-kommisjonens hjemmel til å vedta delegerte rettsakter (gjennomføringsrettsakter).

EU-kommisjonen gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter nevnt i artikkel 5 nr. 13 og artikkel 22 nr. 1 for en ubegrenset periode fra 23. juni 2022, jf. artikkel 32 nr. 1 og 2.

Før EU-kommisjonen vedtar en delegert rettsakt, skal den rådspørre sakkyndige utpekt av hver medlemsstat i samsvar med prinsippene i den tverrinstitusjonelle avtalen av 13. april 2016 om bedre regelverksutforming, jf. artikkel 32 nr. 4.

Så snart EU-kommisjonen vedtar en delegert rettsakt, skal den underrette Europaparlamentet og Rådet, jf. artikkel 32 nr. 5.

En delegert rettsakt vedtatt i henhold til artikkel 5 nr. 13 eller artikkel 22 nr. 1 skal bare tre i kraft dersom verken Europaparlamentet eller Rådet har gjort innsigelse mot rettsakten innen tre måneder etter at rettsakten ble meddelt Europaparlamentet eller Rådet, eller dersom Europaparlamentet og Rådet innen fristen har underrettet EU-kommisjonen om at de ikke kommer til å gjøre innsigelse. Fristen forlenges med tre måneder på Europaparlamentets eller Rådets initiativ, jf. artikkel 32 nr. 6.

EU-kommisjonen skal bistås av en komité som definert i forordning (EU) 182/2011 om generelle regler for hvordan medlemsstatene kontrollerer EU-kommisjonens hjemmel til å gi gjennomføringsrettsakter, jf. artikkel 33:

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

- Når det vises til artikkel 33 nr. 2, får artikkel 4 om rådgivningsprosedyren i nevnte forordning anvendelse. Dette innebærer at komitéen skal avgi en uttalelse. Dersom det er nødvendig med avstemning, skjer vedtak med alminnelig flertall blant komitéens medlemmer. EU-kommisjonen skal deretter fatte vedtak om rettsakten som i størst mulig grad tar hensyn til konklusjonene fra komitéens drøftinger og uttalelser.
- Når det vises til artikkel 33 nr. 3, får artikkel 5 om undersøkelsesprosedyren i nevnte forordning anvendelse. Dette innebærer at komiteen iverksetter en undersøkelsesprosedyre, som hvis den ender med positivt vedtak eller ikke noe vedtak, innebærer at EU-kommisjonen kan vedta rettsakten. Hvis den derimot ender med negativt vedtak, skal rettsakten ikke iverksettes, og det igangsettes en omfattende prosess for avklaring og eventuell vedtakelse av en endret rettsakt.

15.10.2 Utvalgets forslag

Utvalget forslår ikke hvordan delegerte rettsakter vedtatt av EU-kommisjonen med hjemmel i

dataforvaltningsforordningen bør gjennomføres i norsk rett.

15.10.3 Høringsinstansenes syn

Ingen høringsinstanser hadde merknader om delegerte rettsakter eller hjemmel til å gjennomføre de etter dataforvaltningsforordningen.

15.10.4 Departementets vurderinger

Departementet foreslår at det gis hjemmel i lov til å gi forskrift om gjennomføring av fremtidige delegerte rettsakter fra EU-kommisjonen. I henhold til norsk lovgivningstradisjon, foreslår departementet at slike rettsakter gjennomføres som forskrifter etter loven som gjennomfører forordningen, se lovforslaget § 6 andre ledd. Hjemmelen omfatter også gjennomføringsrettsakter som endrer selve dataforvaltningsforordningen.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

16 Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger

16.1 Innledning

EØS-komiteen har fattet følgende beslutninger:

- Beslutning 10. juni 2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av åpne data-direktivet
- Beslutning 5. desember 2025 om innlemmelse i EØS-avtalen av dataforvaltningsforordningen

I tillegg foreligger det utkast til en beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av gjennomføringsforordningen om datasett med høy verdi. Gjennomføringsforordningen er hjemlet i åpne data-direktivet.

Beslutningene ble fattet med forbehold om Stortingets samtykke, da gjennomføringen i norsk rett nødvendiggjør lovendring, jf. Grunnloven § 26 andre ledd. Stortinget inviteres gjennom denne proposisjonen til å samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger og samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen.

Se punkt 2.2, 2.3, 13.1 og 15 for nærmere omtale av innholdet i rettsaktene.

16.2 EØS-komiteens beslutning 190/2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av åpne data-direktivet

EØS-komiteens beslutning 190/2022 inneholder en innledning og fire artikler. I fortalen vises det til EØS-avtalen og spesielt artikkel 98. Beslutningen gjør tilføyelser til EØS-avtalens vedlegg XI og protokoll 37.

Artikkel 1 lister opp tillegget til vedlegg XI til EØS-avtalen.

Artikkel 2 slår fast at teksten i direktiv (EU) 2019/1014 på islandsk og norsk, som skal publiseres i EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende, skal være autentisk/offisiell.

Artikkel 3 slår fast at beslutningen trer i kraft 11. juni 2022, under forutsetning av at EØS-komiteen har mottatt alle meddelelser etter avtalens artikkel 103 nr. 1.

Artikkel 4 slår fast at beslutningen skal kunnngjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende.

16.3 EØS-komiteens beslutning 307/2025 om innlemmelse i EØS-avtalen av dataforvaltningsforordningen

EØS-komiteens beslutning 307/2025 inneholder en innledning og seks artikler. I fortalen vises det til EØS-avtalen og spesielt artikkel 98. Beslutningen gjør tilføyelser til EØS-avtalens vedlegg X, XI og protokoll 37.

Artikkel 1 lister opp tillegget til vedlegg X til EØS-avtalen.

Artikkel 2 gjør endringer etter punkt 5k om europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/1024 i vedlegg XI til EØS-avtalen.

Artikkel 3 angir at protokoll 37 nummer 51 endres til å vise til det europeiske datainnovasjonsrådet.

Artikkel 4 slår fast at teksten i forordning (EU) 2022/868 og gjennomføringsforordning (EU) 2023/1622 om logoer på islandsk og norsk, som skal publiseres i EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende, skal være autentisk/offisiell.

Artikkel 5 slår fast at beslutningen trer i kraft 6. desember 2025, under forutsetning av at EØS-komiteen har mottatt alle meddelelser etter avtalens artikkel 103 nr. 1, eller ved det tidspunktet som EØS-komitebeslutning 333/2022 9. desember 2022 trer i kraft, eller den datoen som er sist blant disse to.

Artikkel 6 slår fast at beslutningen skal kunnngjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende.

16.4 Utkast til EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av kommisjonens gjennomføringsforordning om datasett med høy verdi

Utkastet til EØS-komiteens beslutning om kommisjonens gjennomføringsforordning om datasett med høy verdi inneholder en innledning og fire artikler. I fortalen vises det til EØS-avtalen og spe-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

sielt artikkel 98. Beslutningen gjør tilføyeser til EØS-avtalens vedlegg XI.

Artikkel 1 lister opp tillegget til vedlegg XI til EØS-avtalen.

Artikkel 2 slår fast at teksten i gjennomføringsforordning (EU) 2023/138 på islandsk og norsk, som skal publiseres i EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende, skal være autentisk/offisiell.

Artikkel 3 slår fast at beslutningen trer i kraft 10. juni 2022 eller samtidig som beslutning 190/2022 10. juni 2022 trer i kraft, eller den datoen som kommer sist.

Artikkel 4 slår fast at beslutningen skal kunn-gjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende.

16.5 Departementets vurdering og anbefaling

Rettsaktene er en del av EUs datastrategi som har som formål å legge til rette for felles europeiske og harmoniserte regler for trygg deling og bruk av data fra offentlig sektor, samt felles rammeverk for tilsyn med dataformidlingstjenester og registrering av dataaltruismeorganisasjoner for å fremme dataøkonomien, samtidig som vern av grunnleggende rettigheter og friheter i Europa ivaretas.

Både åpne data-direktivet og dataforvaltningsforordningen har som hovedformål å forbedre det indre markedes funksjon ved å styrke de felles europeiske reglene for deling og bruk av data i det indre marked. Det vil også bli enklere for norsk næringsliv som opererer i EØS, å forholde seg til et mer harmonisert regelverk.

Åpne data-direktivet har direkte innvirkning på berørte offentlige virksomheters forvaltning og indirekte for alle andre virksomheter og publikum, ved at nåværende regler om viderebruk allerede gjelder for både tilbydere og brukere.

Gjeldene direktiv om viderebruk (som erstattes av åpne data-direktivet) er en del av EØS-avtalen og i dag gjennomført i offentleglova.

Deling av «beskyttede data» fra offentlig sektor etter dataforvaltningsforordningen vil etter forordningen være frivillig. Regler om behandlingsgrunnlag eller hjemmel for tilgang til den typen beskyttede data definert i artikkel 3 nr. 1 i forordningen vil fortsatt være regulert av annen lovgivning. Forordningen vil eksempelvis ikke utgjøre behandlingsgrunnlag etter personvernforordningen artikkel 6.

Åpne data-direktivet gir EU-kommisjonen hjemmel i artikkel 14 til å vedta delegerte rettsakter. Gjennomføringsforordningen om datasett med høy verdi er den første slike vedtatte rettsakten. Dataforvaltningsforordningen gir EU-kommisjonen hjemmel til å vedta delegerte rettsakter som endrer eller understøtter forordningens formål. Den første av slike gjennomføringsrettsakter er kommisjonsforordning (EU) 2023/1622 om utforming av felles logoer for å identifisere tilbydere av dataformidlingstjenester og dataaltruismeorganisasjoner som er anerkjent i Unionen. Denne rettsakten ble tatt inn i EØS-avtalen sammen med dataforvaltningsforordningen.

Forslag til lov om datadeling og dataforvaltning med tilhørende forskrifter vil gjennomføre åpne data-direktivet i loven. Gjennomføringsforordningen vil tas inn i norsk rett i sin helhet ved inkorporering i forskrift med hjemmel i forslag til lov om datadeling og dataforvaltning § 14. Loven gjennomfører også dataforvaltningsforordningen i norsk rett i sin helhet ved inkorporering i lov, jf. departementets forslag § 6 første ledd.

For gjennomføringsforordningen om datasett med høy verdi anbefaler Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet at Stortinget samtykker til deltakelse i beslutningen om innlemmelse av forordningen med tilpasningstekst i EØS-avtalen.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

17 Økonomiske og administrative konsekvenser

Bedre tilgang til data fra offentlig sektor har lenge vært et sentralt virkemiddel i den norske datapolitikken, jf. Meld. St. 22 (2020–2021) *Data som ressurs*, Meld. St. 27 (2015–2016) *Digital agenda for Norge* og Meld. St. 23 (2012–2013) *Digital agenda for Norge*. Departementets forslag til lov om datadeling og dataforvaltning vil styrke den praktiske tilgangen til data fra offentlig sektor, og legger med det til rette for en åpen offentlig sektor. Praktisk tilrettelegging av data i elektroniske og digitale formater gir grunnlag for innovasjon og utvikling av nye produkter og tjenester i næringslivet.

I forbindelse med utformingen av åpne data-direktivet i 2018, viste EU-kommisjonen til en rekke studier som viste betydelige økonomiske og samfunnsmessige gevinster ved å gjøre informasjon fra offentlig sektor lettere tilgjengelig. En sammenfattende studie anslo den økonomiske verdien av åpne data fra offentlig sektor til å være 52 milliarder euro i året for de daværende 28 medlemslandene. For Norge svarer det til om lag ti milliarder kroner i året, dersom vi bruker brutto nasjonalprodukt som fordelingsnøkkel. Selv om det er grunn til å regne med at noe av verdiskapingen blir eksportert til store internasjonale informasjonsaktører som har konkurransefordeler gjennom sin størrelse og ved at de betjener et globalt marked, må man kunne regne med at gevinster også forekommer innenlands, blant annet fordi mange sluttbrukere befinner seg innenlands. EU-kommisjonens økonomiske konsekvensanalyse av åpne data-direktivet viser at direktivet også vil medføre økte inntekter for offentlig sektor på sikt. Årsaken til dette er at økt bruk av data i dataøkonomien fører til økt økonomisk aktivitet i det indre marked, som igjen fører til økte skatteinntekter. I arbeidet med dataforvaltningsforordningen i 2020 anslo EU-kommisjonen at dataøkonomien sto for 2,6 prosent av medlemslandenes brutto nasjonalprodukt. De anslo videre at andelen ville øke til 3,9 prosent i løpet av åtte år, men at veksten kunne øke ytterligere med bedre regulatoriske rammer for deling av data.

Menon Economics gjennomførte i 2019 en analyse av verdiskapingspotensialet for Norge på oppdrag fra NHO knyttet til ressursen data. De

anslo at norsk dataøkonomi utgjorde en årlig verdiskaping tilsvarende 150 milliarder kroner og at denne verdien kunne dobles fram mot 2030 dersom forholdene ble lagt til rette for økt vekstpotensial. Rapporten viser til at vekstpotensialet ligger i en kombinasjon av tilgjengelige og godt strukturerte data, en infrastruktur som knytter det hele sammen, tilgang på prosesseringskraft og digitale teknologier og spisskompetanse til å utnytte potentialet i helheten. Tilgang til data på tvers av offentlig og privat sektor er et viktig tiltak for å utløse dette vekstpotensialet.

Departementet har særlig vurdert hvilke konsekvenser de nye lovkravene vil ha for offentlig sektor. Gjennomføring av åpne data-direktivet og dataforvaltningsforordningen i norsk rett vil ha budsjettmessige konsekvenser for staten, kommunene og offentlige virksomheter for øvrig. Det samlede bildet er at det er krevende å anslå konsekvensene før regelverket trer i kraft og det blir mulig å se konsekvensene i praksis. Samtidig understreker departementet at de aller fleste kravene som følger av åpne data-direktivet allerede er gjeldende rett etter offentliglova og annen nasjonal rett som eksempelvis forvaltningsloven. Det er kun nye lovpålagte krav som er relevante for vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av lovforslaget.

Det foreligger ikke nye krav i departementets lovforslag som innebærer plikt for offentlig sektor til å dele mer data enn etter gjeldende rett. Kostnadene knyttet til økt faktisk deling av data er derfor ikke en konsekvens av nye krav i denne proposisjonens forslag til lov. Det må her presiseres at offentlig sektor allerede etter gjeldende rett, som offentliglova og annen lovgivning som gir rett til innsyn eller informasjon, har plikt til å dele dokumenter (eller data) på forespørsel, dersom vilkårene i offentliglova eller annen lovgivning som gir rett til innsyn er oppfylt. Forslaget til lov om dataforvaltning endrer ikke dette. Lovforslaget legger føringer for *hvordan* data skal deles for viderebruk. Departementet kan ikke legge til grunn økonomiske konsekvenser for offentlig sektor i form av plikter som offentlig sektor allerede er underlagt. Gjeldende regulering i offent-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

leglova har allerede økonomiske og administrative konsekvenser for statlig og kommunal forvaltning. Forslaget som gjennomfører bestemmelsene i åpne data-direktivet, viderefører i stor grad gjeldende rett.

Flere høringsinstanser mener at utvalgets utredning ikke tilstrekkelig har belyst de økonomiske og administrative konsekvensene av lovforslaget. *KS* peker på potensielt store konsekvenser for kommunesektoren. *LO* understreker at kostnader er vanskelige å beregne og kan variere mye mellom virksomheter. *LO* er også bekymret for at private aktører kan tjene store summer på data fra offentlig sektor uten at det finnes tilstrekkelige tiltak mot monopolisering. *NMBU* påpeker at kostnader vil variere mellom virksomheter, men at deling også kan gi store gevinster som bedre forskning og innovasjon. *HelseOmsorg21-rådet* advarer om at kostnader med datadeling under vurderes og peker på behovet for investeringer i infrastruktur og datakvalitet. *Buskerud fylkeskommune* peker på at plikten til å dele metadata og datasett i Felles datakatalog er et komplekst arbeid som krever forankring, ressurser, tid og kompetanse, og at kostnadene vil avhenge av hvordan arbeidet organiseres.

Menon Economics og Deloitte Advokatfirma (Menon) har i 2025 på oppdrag fra departementet utredet de økonomiske og administrative konsekvensene av utvalgets forslag til lov om datadeling. I utredningen skisseres flere alternative scenarier når det gjelder de økonomiske og administrative konsekvensene. Menon presiserer at det er knyttet stor usikkerhet til beregningene. Departementet presiserer at utredningen er avgrenset mot dataforvaltningsforordningen og ikke omhandler mulige konsekvenser av denne.

Menon har skissert tre scenarier, lavt, midt og høyt. Skillet mellom de ulike scenariene er hovedsakelig basert på grad av modenhet hos, og grad av samarbeid og samordning mellom, aktørene som treffes av nye krav i utvalgets forslag til datadelingslov.

Menon har delt kostnadene i direkte og indirekte kostnader. *Direkte* kostnader er kostnader knyttet til krav i utvalgets forslag til datadelingslov. De *indirekte* kostnadene inkluderer i tillegg kostnader knyttet til bortfall av inntekter, omstillingskostnader knyttet til tiltak som rekruttering av ny kompetanse og vurderinger knyttet til personvern og sikkerhet mv. Dette er ikke nye lovpålagte krav som følger direkte av forslagene i denne proposisjonen, og departementet mener derfor det må avgrenses mot slike estimater.

De estimerte innledende direkte kostnadene for offentlig sektor varierer fra 57 mill. kroner til 133 mill. kroner i de tre ulike scenariene. Årlige direkte kostnader deretter varierer fra elleve mill. kroner til 309 mill. kroner.

Som nevnt ovenfor mener departementet at estimatene skal begrenses til nye lovkrav som følge av denne proposisjonen. Konsekvenser knyttet til datadeling generelt holdes derfor utenfor. Konsekvenser knyttet til en økning i behovet for vurderinger knyttet til personvern og sikkerhet er etter departementets vurdering heller ikke kostnader som er en direkte følge av forslaget i denne proposisjonen. Dette innebærer at departementet begrenser estimatene til direkte kostnader av nye krav som følge av denne proposisjonens forslag til lov.

Departementet anslår imidlertid også at de direkte kostnadene knyttet til konsekvensene av nye krav i forslaget til gjennomføring av åpne data-direktivet er lavere enn de laveste estimatene av både innledende og årlige kostnader i Menon-rapporten. Menons laveste estimerte innledende direkte kostnader for offentlig sektor er på 35 mill. kroner for statlig sektor og 22 mill. kroner for kommunal sektor. De laveste estimerte årlige direkte kostnadene er på om lag 7,5 mill. kroner for statlig sektor og 3,5 mill. kroner for kommunal sektor. Begrunnelse for departementets vurdering følger nedenfor. For det første er nye lovkrav som vil ha økonomiske og administrative konsekvenser for offentlig sektor etter departementets vurdering i hovedsak begrenset til kravet om publisering av metadata, se lovforslaget § 10 og nærmere omtale av dette kravet i punkt 11. Departementets forslag går lenger enn minimumskravene i åpne data-direktivet når det gjelder kravet til publisering av metadata.

For det andre vil departementet påpeke at lovforslaget § 10 knyttet til publisering av metadata ikke er et absolutt krav. Kravet gjelder bare «når det er mulig og formålstjenlig» og gjelder ikke «dersom det innebærer en uforholdsmessig arbeidsmengde». Dette innebærer for eksempel at kommuner som ikke har forutsetning for å etterleve kravet ikke er bundet av kravet. I departementets forslag er unntaket fra kravet formulert videre enn i utvalgets forslag. Menons beregninger er gjort på bakgrunn av ordlyden i lovforslaget fra utvalget. Menons beregninger er derfor gjort på bakgrunn av en, etter departementets oppfatning, snevrere unntaksformulering enn i departementets lovforslag. I beregningene fra Menon omfatter omstillingskostnader blant annet å etablere nye rutiner for datastyring, kvalitetssik-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

ring og publisering av metadata, oppgradering eller utvikling av fagsystemer, og rekruttering eller omdisponering av kompetanse. Enkelte kommuner og mindre statlige etater vil etter departementets vurdering falle inn under unntaksformuleringen i lovforslaget § 10 dersom de for eksempel må anskaffe nye systemer for å innfri kravet om publisering av oversikt over metadata. Dette innebærer for eksempel at kommuner som ikke har forutsetning for å etterleve kravet ikke er bundet av kravet.

For det tredje er kostnader knyttet til flytting av «data» til nasjonal datakatalog tatt med i Menons beregninger. Det er imidlertid kun metadata (data om data) som skal registreres i nasjonal datakatalog, ikke selve dataene.

I praksis vil et krav om publisering av oversikt over metadata i en nasjonal datakatalog innebære enten automatisk høsting av metadata fra kommunen eller den statlige etatens systemer, eller at metadata registres i Digitaliseringsdirektoratets løsning. I løsningen til Digitaliseringsdirektoratet er det ulike felt som datainnehavere fyller ut når de registrerer data. De aller fleste feltene er ikke påkrevd å fylle ut, men det vil likevel kreve manuelt arbeid. I løsningen hos Digitaliseringsdirektoratet må metadata som tittel, kontaktperson og tema registreres.

Departementet vil videre påpeke at kommuner og statlige etater allerede skal ha oversikt over data de har ansvar for. Dette følger blant annet av personvernforordningen artikkel 30 og regelverk knyttet til informasjonssikkerhet. For å vite om behandlingsgrunnlag er tilstrekkelig etter personvernforordningen og at informasjonssikkerhetstiltak er adekvate, må den offentlige virksomheten vite hvilke data den forvalter. Et krav om å registrere metadata knyttet til disse dataene bør derfor ikke være veldig inngripende, så fremt dagens nevnte krav etterleves.

Bedre oversikt over egne data kan føre til effektivisering innad i offentlig sektor, ved bedre orden i eget hus. Dersom den enkelte kommune eller statlige virksomhet både vet selv hva de besitter og kan gjøre dette synlig for offentligheten, så gir det også andre offentlige virksomheter innsikt i hvilke data som finnes. Dette muliggjør gjenbruk av data i forvaltningen, noe som er sentralt i digitaliserings- og effektiviseringsarbeidet.

Det fremgår også av høringsuttalelsen til KS at forskjellige kommuner vil treffes på ulikt og ujevnt vis. Enkelte kommuner ligger langt fremme, mens andre ikke er like modne i sitt arbeid med datadeling. Departementet legger derfor til grunn at de kommunene som ikke er

modne heller ikke vil treffes særlig hardt av de øvrige delene av lovforslaget, ettersom det ikke innebærer økte krav til deling av data, kun enkelte skjerpede regler om hvordan det skal deles dersom det deles.

Menon påpeker at konsekvensene av nye krav i forslaget til ny lov vil reduseres ved koordinering og god veiledning mellom berørte kommuner og virksomheter. Departementet mener derfor at konsekvensene knyttet til metadatakravet for kommunesektoren kan påvirkes av hvordan koordinering og samarbeidet kommunene imellom blir. Desto mer KS kan bistå kommunene og kommunene kan bistå hverandre, desto lavere blir konsekvensene. God veiledning er også en forutsetning for god implementering. Departementet vil arbeide for at slik veiledning kommer på plass.

Resten av EU, inkludert Sverige og Danmark, har innført åpne data-direktivet og dataforvaltningsforordningen. Menons utredning viser at i Sverige har de økonomiske konsekvensene ved implementering av åpne data-direktivet vært lave. I Danmark ble kostnadene ved innføringen av direktivet i hovedsak håndtert på nasjonalt nivå. Det ble ikke identifisert vesentlige merkostnader på kommunalt nivå, selv om enkelte kommunalt eide selskaper, som for eksempel vannverk, kunne bli berørt i noen grad.

Departementets forslag til lov om dataforvaltning går lenger enn minimumskravene i åpne data-direktivet når det gjelder forslaget til virkeområdet til loven. Dette omtales nærmere i punkt 5.1. Departementets lovforslag følger utvalgets forslag og innebærer at forslaget til dataforvaltningslov skal ha det samme virkeområde som både offentliglova og åpne data-direktivet. Dermed vil loven gjelde for flere selvstendige rettssubjekter enn de som omfattes av EU-rettsaktene alene. Offentliglova gjelder for et bredt spekter av offentlige organer og offentlige foretak, mens åpne data-direktivet gjelder for offentlige organer, men kun for et begrenset og forhåndsdefinert sett med offentlige foretak, primært innen forsyningssektoren. Direktivet omfatter foretak som er finansiert eller styrt av det offentlige, men ikke alle som faller inn under offentliglova.

At dataforvaltningsloven blir gjort gjeldende for virksomheter som ikke tidligere har vært omfattet av PSI-reglene om viderebruk i offentliglova, kan få økonomiske og administrative konsekvenser for disse virksomhetene.

Utvalget vurderte det som lite inngripende å endre virkeområdet til den nye loven til også å omfatte offentlige foretak som ikke er underlagt virkeområdet til direktivet. Årsaken til dette er at

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

alle offentlige foretak allerede er underlagt reglene om innsyn etter offentleglova, og er dermed pålagt plikt om gratis innsyn og plikt om elektronisk tilgjengeliggjøring etter offentleglova § 30 første ledd første punktum. Etter direktivet er ikke offentlige foretak pålagt plikt til å behandle krav om viderebruk av data, jf. artikkel 4 nr. 6 bokstav a. Etter gjeldende rett er imidlertid offentlige foretak allerede pålagt plikt til å behandle krav om innsyn etter offentleglova. Departementet støtter derfor utvalgets vurdering av at det er lite inngripende å foreslå at dataforvaltningsloven får et utvidet virkeområde sammenlignet med åpne data-direktivet på dette punktet.

Økonomiske konsekvenser som følger av nye krav i dataforvaltningsforordningen knytter seg i hovedsak til ulike nasjonale funksjoner som skal opprettes. Se omtale under punktene 15.4, 15.5 og 15.6. Det er foreløpig vanskelig å vurdere behovet for ressurser hos organene som får roller etter loven, da omfanget og kompleksiteten av saker ikke kan estimeres nøyaktig. I startfasen forventes det få eller ingen saker for tilsynsorganet. Departementet er ikke kjent med at det finnes dataformidlingstjenester eller dataaltruisme-organisasjoner i Norge per i dag. De økonomiske og administrative konsekvensene ved etablering av ulike roller etter dataforvaltningsforordningen vil følges opp i dialog med berørte aktører og i de ordinære budsjettprosessene.

De endrede reglene om muligheten til å ta betalt er nærmere omtalt i punkt 8. Åpne data-direktivet strammer inn adgangen til å ta betalt for viderebruk av data fra offentlig sektor. Bestemmelsen i PSI-direktivet som tillot gebyrer ut over marginalkostnadene (det vil si kostnader knyttet til reproduksjon, utlevering og formidling) for spesifikke dokumenter, uten at dette representerte en betydelig del av organets virksomhet videreføres ikke. Kostnader utover marginalkost kan være kostnader til innsamling av og produksjon av data. Dette vil kunne få økonomiske konsekvenser for statlige og kommunale etater som finansierer sin virksomhet på denne måten.

Menon har også utredet mulige tapte inntekter som følge av implementering av åpne data-direktivet. De anslår at forslaget kan medføre inntektstap på to måter. For det første gir lovforslaget begrensninger i mulighetene for å ta betalt for data. For det andre vil økt tilgang på data som følge av loven kunne føre til at betalingsviljen for spesialiserte tjenester, som meglerpakker, bli redusert. I Menons laveste scenario mister verken statlige virksomheter eller kommuner inntekter. I Menons mellomste scenario er det beregnet et inntektstap fordi betalingsviljen for spesialtilpassede dataprodukter reduseres noe, som resulterer i en 25 prosent nedgang i salgsinntekter. Menon beregner dette tapet til å være om lag 77 mill. kroner årlig. Menon påpeker at beregnet potensielt bortfall av inntekter avhenger av hvor store inntekter kommunene har i utgangspunktet.

Gjennomføringsrettsakten om datasett med høy verdi pålegger aktiv deling av konkrete datasett og ventes å medføre økonomiske eller administrative konsekvenser. Innstramminger i reglene for å kunne ta betalt for tilgang til data vil kunne få budsjettmessige konsekvenser for offentlige organer som i dag finansierer etablering og forvaltning av data med brukerinntekter. Dette gjelder først og fremst arbeidet med det offentlige kartgrunnlaget, men også annet arbeid med geografisk informasjon i staten og kommunene. Det knytter seg usikkerhet til hvor store konsekvensene på dette området vil kunne bli. Store deler av kravene i gjennomføringsforordningen etterleves imidlertid allerede av norske offentlige organer. For 2022 estimerer OECD at 91 prosent av norske datasett med høy verdi allerede er åpent tilgjengelig. Nøyaktige kostnader for etterlevelsen av de resterende ni prosent kan ha budsjettmessige konsekvenser. Departementet vil nærmere omtale de økonomiske og administrative konsekvensene av gjennomføringsrettsakten om datasett med høy verdi i høring av forskrift til dataforvaltningsloven. Forskriften skal etter planen blant annet gjennomføre gjennomføringsrettsakten i norsk rett.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

18 Merknader til lovforslaget

Ny lov om datadeling og dataforvaltning

Til § 1

Paragrafen angir lovens alminnelige formål. Bestemmelsen har motstykke i offentliglova § 1 første punktum, åpne data-direktivet artikkel 1 nr. 1 og fortalepunkt 70. Paragrafen er nærmere omtalt i punkt 4.

Det fremgår av bestemmelsen at loven «skal fremme viderebruk av data fra offentlig sektor». Departementet har gjort en språklig forenkling fra utvalgets forslag i første punktum, uten intensjon om å endre rettsstillingen. Det presiseres at loven handler om viderebruk av data, det vil si at loven avgrenser til en spesiell type bruk. Loven handler ikke om egen eller intern bruk av data i offentlig sektor. Se § 3 bokstav b med tilhørende merknad for nærmere forklaring av legaldefinisjonen av viderebruk. Videre avklarer setningen at loven handler om «data fra offentlig sektor» og at loven derfor avgrenser mot data som kommer fra privat virksomhet. Bestemmelsen stiller ingen selvstendige krav til offentlig sektor eller regler for mulige brukere av data fra offentlig sektor, men bestemmelsen kan likevel få betydning ved tolkning av loven.

Det fremgår videre at loven skal «bidra til forskning, innovasjon og utvikling av nye produkter og tjenester, og fremme åpenhet i offentlig sektor gjennom forenklet tilgang til informasjon.» Med «[...] bidra til forskning, innovasjon og utvikling av nye produkter og tjenester», mener loven de tilfeller der data fra offentlig sektor kan danne grunnlaget for innovasjon og utviklingen av nye produkter eller tjenester. Deler av ordlyden er hentet fra ordlyden i åpne data-direktivet artikkel 1 nr. 1 som sier at direktivet skal «[...] fremme bruken av åpne data og stimulere til nyskaping innenfor produkter og tjenester [...]». Ordet «forskning» er lagt til paragrafen for å reflektere inkluderingen av forskningsdata i både artikkel 10 av direktivet og § 12 av denne loven. Departementet ønsker også å få frem at data fra offentlig sektor, i tillegg til forskningsdata, skal kunne viderebrukes til hva som helst, inkludert til forskning.

Til § 2

Paragrafen fastsetter lovens alminnelige virkeområde. Dataforvaltningsloven § 2 viderefører det generelle virkeområde i offentliglova, men innebærer samtidig en utvidelse i tråd med åpne data-direktivet som også omfatter forskningsdata når forskere, forskningsorganisasjoner og organisasjoner som finansierer forskning har offentliggjort forskningsdata for viderebruk i tråd med denne loven (se merknaden til § 12). Virkeområde er omtalt i punkt 5, mens forskningsdata er omtalt i punkt 10.

Første ledd bokstav a angir at loven gjelder for «staten, fylkeskommunene og kommunene». Bestemmelsen har motstykke i åpne data-direktivet artikkel 1 nr. 1 bokstav a og offentliglova § 2 første ledd bokstav a. I likhet med offentliglova skal ikke denne bestemmelsen regulere hva som er et organ innenfor stat, fylkeskommune eller kommune. Ordlyden i bokstav a bruker nøyaktig samme ordlyd som offentliglova og er ment å være i samsvar med paragrafene om virkeområde i offentliglova § 2 første ledd bokstav a. Bestemmelsen er ment å omfatte folkevalgte og politisk utpekte organ som regjeringen, fylkesting og kommunestyre. Videre gjelder bokstav a for administrative organ som departement, direktorater, statsforvalteren, regional statsadministrasjon og fylkeskommunal og kommunal administrasjon. Statlige og kommunale råd, utvalg, ombud og nemnder blir også omfattet av bokstav a. Skoler, universitet, høyskoler og sykehus er også omfattet av bokstav a med mindre de er organisert som selvstendige rettssubjekter.

Med «staten» menes alle organer som hører til staten som rettssubjekt. Det vil si alminnelige forvaltningsorganer, forvaltningsbedrifter og forvaltningsorganer med delegert myndighet eller fullmakt på særskilte eller avgrensede saksområder. Ettersom virkeområdet til dataforvaltningsloven ikke viderefører unntakene i offentliglova § 2 tredje og fjerde ledd, så gjelder loven for Stortinget og organer opprettet av Stortinget. Det innebærer at Stortinget, Riksrevisjonen, Sivilombudet og andre organer for Stortinget er omfattet av

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

loven når det er gitt allment innsyn, ettersom loven også gjelder når det er hjemmel for innsyn etter «Stortingets regler om dokumentinnsyn». Videre vil loven gjelde for domstolene. Med dette menes dømmende myndigheter når det i eller med hjemmel i lov er gitt rett til allment innsyn. Det vil si de delene av domstolenes virksomhet som er omfattet av offentleglova. Med unntak av kapittel 2, gjelder loven for data som kan gjøres allment tilgjengelig. For domstolene vil dette gjelde både den administrative virksomheten som er omfattet av offentleglova § 2 fjerde ledd, og særlovgivning slik som blant annet tvisteloven kapittel 14, straffeprosessloven § 28 tredje ledd og domstolloven kapittel 7 som regulerer allmenhetens rett til innsyn i den dømmende deler av virksomheten. Loven gjelder også for politiet og forsvaret.

Med «fylkeskommunene og kommunene» menes også alle organer som hører til disse rettssubjektene. Det betyr at kommunale foretak og interkommunale samarbeidsorganer etter kommuneloven § 17-1 er omfattet av loven, men ikke interkommunale selskaper etter § 2 av IKS-loven. Offentlig eide aksjeselskaper vil heller ikke være omfattet av bokstav a. Bestemmelsen svarer til åpne data-direktivet artikkel 1 nr. 1 bokstav a, jf. også definisjonen i artikkel 2 nr. 1.

Første ledd bokstav b angir at loven omfatter andre rettssubjekter enn de som er en del av stat, fylkeskommune eller kommune, i saker der de fatter enkeltvedtak eller gir forskrift. Denne bestemmelsen viderefører offentleglova § 2 første ledd bokstav b. Bestemmelsen innebærer at rettssubjekter som ikke er en del av stat, fylkeskommune eller kommune, vil omfattes av loven for den delen av virksomheten som består i å fatte enkeltvedtak eller gi forskrift. Dette gjelder også for rettssubjekter som er fullt ut eid av private. Et eksempel på et rettssubjekt der denne bestemmelsen er aktuell, er Det Norske Veritas. I likhet med offentleglova vil bestemmelsen bare gjelde for den delen av organets virksomhet som er i tilknytning til enkeltvedtak eller forskrift som fattes.

Første ledd bokstav c angir at loven gjelder for rettssubjekter som er omfattet av offentleglova. Bestemmelsen har motstykke i offentleglova § 2 første ledd bokstav c og d, og delvis åpne data-direktivet artikkel 2 nr. 3. Med «rettssubjekt» menes juridiske personer, slik som for eksempel foreninger, aksjeselskaper, stiftelser eller andre organisasjoner med rettsevne. Offentlig eide aksjeselskaper og andre organisatoriske enheter som er skilt ut fra den alminnelige forvaltningen vil være omfattet av bokstav c. Statsforetak etter

statsforetaksloven §§ 1 og 2, og interkommunale selskap etter IKS-loven § 1 er omfattet av bokstav c. Loven gjelder for rettssubjekter der stat, kommune eller fylkeskommune har en eierandel som gir mer enn halvparten av stemmene i det øverste organet i rettssubjektet. Loven gjelder også for rettssubjekter der stat, kommune eller fylkeskommune har rett til å utnevne styret. Bestemmelsen er aktuell for rettssubjekter som er organisert som selvstendige rettssubjekter som er adskilt fra den alminnelige forvaltningen, det vil si aksjeselskap og andre typer selskapsformer kontrollert av stat, kommune eller fylkeskommune. I likhet med offentleglova gjelder denne loven for alle deler av virksomheten og uavhengig av hva slags virksomhet rettssubjektet driver.

Første ledd bokstav d sier at loven gjelder for andre rettssubjekter som er omfattet av EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5k (direktiv (EU) 2019/1094 om åpne data og viderebruk av informasjon fra offentlig sektor). Bestemmelsen har ikke direkte motstykke i offentleglova, men ligner på § 2 sjuende ledd som tar inn virkeområdet til PSI-direktivet i offentleglova.

Bestemmelsen gjennomfører åpne data-direktivet artikkel 1 nr. 1 bokstav b og artikkel 2 nr. 3. Definisjonen i direktivet gjelder offentlige foretak som driver virksomhet innenfor enkelte områder av forsyningssektoren og transportsektoren, når offentlige organer kan utøve «direkte eller indirekte dominerende innflytelse som følge av eierskap, finansiell deltakelse eller gjennom styringen av selskapet». En forskjell mellom offentleglova og direktivet er at etter offentleglova § 2 første ledd vil ikke dominerende innflytelse gjennom finansiell deltakelse gjøre at offentleglova kommer til anvendelse. Første ledd bokstav d sikrer derfor at åpne data-direktivet artikkel 2 nr. 3 ivaretas i den norske gjennomføringen.

Bestemmelsen gjennomfører også artikkel 2 nr. 2 bokstav a til c av åpne data-direktivet som presiserer at direktivet gjelder for «offentligrettslige organer». «Offentligrettslige organer» er rettssubjekter som er opprettet for å imøtekomme allmennhetens behov. Bestemmelsen gjelder ikke der slike organer er opprettet for å imøtekomme industrielle eller kommersielle behov. For at bestemmelsen skal gjelde må rettssubjektet i hovedsak være finansiert av staten, fylkeskommunen eller kommunen. Bestemmelsen gjelder også når rettssubjektets forvaltning er underlagt statlig, fylkeskommunalt eller kommunalt tilsyn, eller når rettssubjektet har et administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan der over halvparten av medlemmene er utpekt av staten,

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

fylkeskommunen(e) eller kommunen(e). Utvalget og departementet er ikke kjent med at de finnes slike rettssubjekter i Norge, men ønsker å sikre fullt samsvar mellom dataforvaltningsloven og åpne data-direktivet dersom det skulle finnes slike organer, eller andre rettssubjekter som er omfattet av virkeområdet til direktivet som ikke blir fanget opp av § 2 første ledd bokstav a til c.

Første ledd andre punktum angir at bokstav c og d ikke gjelder for rettssubjekter som hovedsakelig driver næringsvirksomhet i direkte konkurranse med eller på samme vilkår som private rettssubjekter. Denne typen data kan være data som er konkurranseutsatt selv om virksomheten i seg selv ikke er det. Bestemmelsen skal tolkes i tråd med tilsvarende bestemmelse i offentleglova § 2 første ledd andre punktum.

Første ledd tredje punktum gir Kongen hjemmel til å gi forskrift om virkeområdet til loven. Hjemmelen omfatter retten til å gjøre unntak fra virkeområde for selvstendige rettssubjekter som er omfattet av første ledd bokstav a og c eller for visse data hos slike virksomheter. Dette er i likhet med offentleglova § 2 andre ledd første punktum. Hjemmelen må forstås innenfor rammene av åpne data-direktivet artikkel 1, noe som vil si at det ikke er mulig å unnta selvstendige rettssubjekter som faller innenfor artikkel 1 nr. 1 bokstav b. Videre omfatter hjemmelen muligheten til å unnta kultur og utdanningsinstitusjoner i henhold til de tilsvarende unntakene i direktivet artikkel 1 nr. 2 bokstav j og k. Hjemmelen omfatter også retten til å angi at loven ikke skal gjelde for visse data hos slike virksomheter. I tråd med gjeldende rett kan det da gjøres unntak for slike rettssubjekter i forskrift. Spørsmålet om hvorvidt slike rettssubjekter kan unntas må imidlertid avgjøres innenfor rammene av åpne data-direktivet artikkel 1. Bestemmelsen har motstykke i offentleglova § 2 andre ledd.

Andre ledd første punktum slår fast at loven gjelder for data fra virksomheter omfattet av første ledd som kan gjøres allment tilgjengelig og forskningsdata etter § 12. Med data fra virksomheter omfattet av loven som kan gjøres allment tilgjengelig, menes data som i hovedsak ikke er underlagt taushetsplikt, personvernbegrensninger, opphavsrettslig vern eller data som unntas offentlighet etter sikkerhets- og forsvarshensyn. Unntak som følge av sikkerhets- og forsvarshensyn fremgår også av § 2 fjerde ledd. Data som kan gjøres allment tilgjengelig omfatter blant annet statistiske opplysninger om befolkning og økonomi, geografiske opplysninger om natur, miljø og fast eiendom, budsjetter til virksomheter omfattet

av loven, samt administrative data om organisering og tjenester i offentlig sektor. Data som kan gjøres allment tilgjengelig er ikke det samme som data man kan få innsyn i etter offentleglova eller annen lovgivning som gir rett til allment innsyn. Data som kan gjøres allment tilgjengelig er en undergruppe av dokumenter (data) det er innsynsrett til etter offentleglova mv. Alle data som gjøres tilgjengelige for allmennheten må først være lovlig innsynsberettiget, men ikke alle innsynsberettigede data kan gjøres allment tilgjengelige. Dette skyldes at innsynsretten etter offentleglova er videre enn retten til å publisere data for allmennheten. Innsynsrett etter offentleglova er individuell, ikke generell. Enhver kan kreve innsyn i dokumenter, inkludert dokumenter som inneholder personopplysninger, sensitive personopplysninger, eller taushetsbelagte opplysninger (der de gis i sladdet form). Virksomheter kan gi innsyn i deler av et dokument med nødvendige sladdinger eller i data som ikke kan viderebrukes på grunn av annen lovgivning. Dette gjør at innsynsretten omfatter flere opplysninger enn det som kan publiseres åpent. Med forskningsdata menes digitale data slik det er definert i åpne data-direktivet artikkel 2 nr. 9 og angitt etter § 12. Se merknaden til § 12.

Det fremgår videre av *andre punktum* at avgrensningen i første punktum ikke gjelder for aktivitet som nevnt i § 10 om krav om publisering av metadata. Dette vil si at metadata som skal publiseres etter § 10 ikke begrenses til metadata om data som kan gjøres allment tilgjengelig. Se merknaden til § 10 for nærmere omtale.

Tredje ledd slår fast at for virksomheter som er omfattet av dataforvaltningsforordningen gjelder bestemmelsene i kapittel 2 særskilt for såkalte «beskyttede data», slik det er definert i artikkel 3 nr. 1 av dataforvaltningsforordningen. Hovedskillet mellom kapittel 2 av loven og øvrige kapitler, er at kapittel 2 begrenses til det saklige virkeområdet til forordningen, inkludert såkalte «beskyttede data», dataformidlingstjenester og dataaltruismeorganisasjoner. Virkeområde til forordningen og beskyttede data er nærmere omtalt i punkt 15.2.

Fjerde ledd slår fast at loven ikke gjelder for data som kan være til skade for kritisk infrastruktur, til fare for nasjonal sikkerhet eller som ut fra forsvarshensyn kan unntas offentlighet. Denne bestemmelsen svarer til offentleglova §§ 20 og 21 og gjennomfører unntaket i åpne data-direktivet artikkel 1 nr. 2 bokstav d og e. Betegnelsen «kritisk infrastruktur» kommer fra åpne data-direktivet som viser til direktiv 2008/114/EF som er

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

gjennomført i sivilbeskyttelsesloven. Dette direktivet er nå erstattet av direktiv (EU) 2022/2557 om kritiske enheters motstandsdyktighet (CER-direktivet). I CER-direktivet er kritisk infrastruktur definert som «en eiendel, et anlegg, utstyr, et nettverk eller et system, eller en del av en eiendel, et anlegg, utstyr, et nettverk eller et system, som er nødvendig for leveringen av en samfunnsviktig tjeneste».

Bestemmelsen presiser at loven ikke får anvendelse på data som, dersom de gjøres allment tilgjengelige, kan være til skade for kritisk infrastruktur, være til fare for nasjonal sikkerhet eller som ut fra forsvarshensyn kan unntas offentlighet. Det understrekes at dette er et svært strengt vilkår, slik at bestemmelsen bare vil kunne brukes i helt spesielle tilfeller. Det er viktig å presisere at vurderingen er hvorvidt viderebruk av data(ene) kan medføre skade eller innebære fare for henholdsvis kritisk infrastruktur eller nasjonal sikkerhet. Det er ikke tilstrekkelig at dataene handler om disse temaene generelt. Bestemmelsen vil eksempelvis ikke være aktuell for veiledningsmateriale eller rapporter som er utarbeidet som underlag for enkelte beslutninger innenfor tematikken. Bestemmelsen skal tolkes i tråd med unntakene i offentliglova §§ 20 og 21. Bestemmelsen er nærmere omtalt i punkt 5.1.7.

Femte ledd første punktum angir det geografiske virkeområde for loven som Svalbard og Jan Mayen, i tillegg til Norge. Det følger av Svalbardloven § 32 første ledd at offentliglova gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre på samme måte som for kommunene. Femte ledd første punktum innebærer at Longyearbyen lokalstyre er omfattet av det geografiske virkeområdet til dataforvaltningsloven.

Det fremgår av *andre punktum* at Kongen kan gi forskrift om det geografiske virkeområde til lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen, og at det i forskriften kan gis regler som utfyller eller fraviker reglene i loven. Selv om adgangen til å gi slik forskrift ikke er betinget av at bestemte vilkår er oppfylt, bør den bare benyttes i den grad de særlige forholdene på Svalbard eller Jan Mayen gjør det nødvendig. Hjemmelen omfatter både utvidelse og innsnevring av virkeområde. Det geografiske virkeområde omtales nærmere i punkt 5.2.

Til § 3

Paragrafen definerer to sentrale begreper i loven: «data» og «viderebruk». Begrepene omtales i punkt 7.

I *bokstav a* er begrepet «data» definert. Bestemmelsen har motstykke i legaldefinisjonen av «dokument» i offentliglova § 4 første ledd og definisjonen av «dokument» i åpne data-direktivet artikkel 2 nr. 6. Legaldefinisjonen er utformet etter definisjonen av «data» i artikkel 2 nr. 1 av dataforvaltningsforordningen, men inkluderer også ikke-digitale data i motsetning til forordningen. Dette betyr at databegrepet i *bokstav a* gjelder for både digitale data, papirdokumenter og dokumenter lagret på annet vis, for eksempel en fysisk CD eller en harddisk mv. Beskrivelsen av måter dokumenter eller data kan være lagret på er ikke uttømmende og er kun ment som en illustrasjon for å gi noen enkle eksempler. Selv om denne definisjonen av data er utformet annerledes enn «dokument» i offentliglova § 4 første ledd og «dokument» i åpne data-direktivet artikkel 2 nr. 6, er det innholdsmessig sett ikke tilsiktet noen endringer av rettstilstanden med denne definisjonen. Ordlyden er valgt ut fra hensyn til pedagogikk, fremtidsrettet språk og digitaliseringsvennlig regelverksutforming. I likhet med «dokument» etter offentliglova og åpne data-direktivet, er begrepet «data» teknologinøytralt.

Med «enhver framstilling av handlinger» menes alle typer skildring eller beskrivelser av ulike hendelser eller handlinger. Det kan være i form av skrift, tale, bilde, lydopptak, bildeopptak mv. Det kan også være en kombinasjon av ulike handlinger eller ulike deler av handlinger. Med «informasjon» menes samme betydning som opplysninger, eller i betydningen av det å informere, opplyse og underrette.

I *bokstav b* er begrepet «viderebruk» definert. Begrepet har motstykke i artikkel 2 nr. 11 bokstav a og b i åpne data-direktivet. Se også artikkel 2 nr. 2 i dataforvaltningsforordningen som også definerer begrepet. I motsetning til åpne data-direktivet begrenser definisjonen i forordningen seg til viderebruk av data fra offentlige organer, mens det avgrenses mot data fra offentlige foretak.

Viderebruk blir definert som bruk av data fra virksomheter omfattet av dataforvaltningsloven og forskningsdata. Her menes det at brukere av data fra virksomheter omfattet av loven er eksterne og uavhengige fra virksomheter omfattet av loven for at definisjonen skal gjelde. Videre menes det at bruken kan være for alle slags typer formål. Åpne data-direktivet artikkel 2 nr. 11 bruker ordlyden «kommersielle og ikke-kommersielle formål». Departementet påpeker at «kommersielle formål» er formål som retter seg mot forretnings- og økonomisk virksomhet, eller virksomhet der fortjeneste er målet. Med «ikke-kommer-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

sielle» formål menes formål der økonomisk fortjeneste ikke er motivasjonen bak handlingen. Den samme betydningen som i direktivet skal legges til grunn for tolkningen av begrepsdefinisjonen av viderebruk i denne loven. Det vil si at det er irrelevant for virksomheter som deler sine data hva formålet med bruken av dataene er. Arten av bruken skal heller ikke være et hensyn dersom en virksomhet behandler krav om tilgang til data for viderebruk.

Bokstav b slår også fast at det ikke er viderebruk etter denne loven når annen virksomhet omfattet av loven utelukkende bruker dataene som ledd i utøving av deres myndighets- eller forvaltningsoppgaver. Denne avgrensningen stammer fra artikkel 2 nr. 11 bokstav a og b i åpne data-direktivet. Avgrensningen betyr at loven ikke gjelder for deling av data med andre slike virksomheter som ledd i deres myndighets- eller forvaltningsoppgaver. Med myndighets- og forvaltningsoppgaver menes oppgaver som utøves av virksomheter omfattet av loven, eller private virksomheter med delegert myndighet fra virksomheter etter § 2 første ledd, der det treffes avgjørelser som er bestemmende for rettigheter eller plikter til private rettssubjekter. Annen alminnelig saksbehandling utført av virksomheter omfattet av loven uten at det fattes vedtak eller avgjørelser etter forvaltningsloven § 2, er også omfattet av denne unntaksbestemmelsen. Loven avgrenser med andre ord viderebruk fra deling og bruk av data som skjer internt i offentlig sektor når virksomhetene omfattet av loven bruker dataene til å løse saks-, myndighets- og forvaltningsoppgaver.

Til § 4

Paragrafen *første punktum* slår fast en generell rett for enhver til å kreve at data som faller inn under lovens virkeområde skal gjøres tilgjengelig for viderebruk. Retten gjelder uavhengig av om det er en privatperson, et selvstendig rettssubjekt eller en gruppe som fremmer kravet. Det skal også være adgang til å fremsette krav anonymt. Paragrafen må forstås innenfor lovens øvrige rammer og begrensninger. Retten gir ikke krav på tilgang til data som etter annet regelverk, herunder regler om nasjonal sikkerhet, personvern, taushetsplikt, immaterielle rettigheter eller forretningshemmeligheter, ikke kan gjøres allment tilgjengelige. Virksomheter omfattet av loven skal foreta en konkret vurdering av om det foreligger grunnlag for unntak, og kan i slike tilfeller helt eller delvis avslå krav eller fastsette nødvendige vilkår for til-

gang, herunder formater eller lisenser mv. Bestemmelsen skal forstås slik at virksomhetene ikke kan innføre unødvendige begrensninger eller forskjellsbehandling ved behandling av krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk. Bestemmelsen må ses i sammenheng med reglene om saksbehandling og klage i loven kapittel 5.

Andre punktum presiserer at første punktum ikke gjelder for forskningsdata etter § 12. Følgelig gjelder heller ikke loven kapittel 5 for forskningsdata, ettersom det ikke vil være aktuelt for aktører som blir berørt av bestemmelsen om forskningsdata å saksbehandle krav eller klager om forskningsdata.

Til § 5

Paragrafen *første ledd* angir hovedregelen om at data som omfattes av loven skal kunne brukes til ethvert formål så lenge ikke retten til en tredjepart eller annen lovgivning er til hinder for det. Det vil si at retten til viderebruk kun gjelder for data som det er allmenn innsynsrett i og som kan gjøres allment tilgjengelig. Prinsippet om at fri viderebruk begrenses av rammene som følger av annen lovgivning og tredjeparts rettigheter.

Første ledd svarer til offentleglova § 7 første ledd og er en videreføring av gjeldende rett. Offentleglova § 7 første ledd ble innført i forbindelse med gjennomføringen av viderebruksdirektivet, og ble da vurdert som en lovfesting av eksisterende ulovfestet prinsipp om at dokumenter det er gitt innsyn i kan brukes fritt, så lenge det ikke er rettslige hindre for det. Bestemmelsen i *første ledd* skal tolkes likt som offentleglova § 7 første ledd, og skal ikke medføre endringer i rettstilstanden. Det vil si at alle har rett til å viderebruke data som kan gjøres allment tilgjengelig når vilkårene etter denne loven er oppfylt. Det er irrelevant hvorvidt en mulig bruker er norsk statsborger, statsborger i EØS eller kommer fra andre deler av verden, eller om det er en fysisk eller juridisk person, eller en gruppe med flere personer.

Andre ledd presiserer forholdet mellom denne loven og databasevernet som er gitt i databasedirektivet (direktiv 96/9/EF) artikkel 7 nr. 1. Bestemmelsen omtales nærmere i punkt 6.5. Bestemmelsen har motstykke i åpne data-direktivet artikkel 1 nr. 6 som lyder:

«En databaseprodusents rett fastsatt i artikkel 7 nr. 1 i direktiv 96/9/EF skal ikke utøves av offentlige organer for å hindre viderebruk av dokumenter eller begrense viderebruk utover de grensene som er fastsatt i dette direktiv.»

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Videre utdypes det i fortalepunkt 61:

«Dette direktiv berører ikke europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/29/EF. Det fastsetter vilkår for offentlige organers utøvelse av sine immaterialrettigheter i det indre informasjonsmarked når de tillater viderebruk av dokumenter. Dersom offentlige organer innehar rettigheten fastsatt i artikkel 7 nr. 1 i direktiv 96/9/EF, bør de ikke utøve denne retten for å hindre viderebruk eller begrense viderebruk av eksisterende dokumenter utover de grensene som er fastsatt i dette direktiv.»

Bestemmelsen slår fast at offentlige organer ikke skal bruke retten sin som databaseprodusent etter direktivet til å hindre, avgrense, stanse eller ellers redusere tredjeparters viderebruk av data utover de grensene som er satt i medhold av denne loven. Bestemmelsen må sees som en presisering av gjeldende rett og vil ikke medføre noen endring av rettstilstanden. Eneretten en opphavsmann har til sitt verk, inkludert der den gjelder i tilknytning til *sui generis* databasevernet som et resultat av en «vesentlig investering», vil ikke innskrenkes etter denne bestemmelsen. En slik begrensning av tredjeparters rett til viderebruk følger allerede av offentliglova § 7 første ledd og åpne data-direktivet artikkel 1 nr. 2 bokstav c, som unntar data som tredjeparter har immaterielle rettigheter til. Bestemmelsen gjelder bare for offentlige organer, det vil si kun de organene som omfattes av § 2 første ledd bokstav a i loven, ikke øvrig virksomhet etter § 2 første ledd bokstav b, c og d.

Til § 6

Paragrafen gjennomfører dataforvaltningsforordningen.

Første ledd gjennomfører dataforvaltningsforordningen ved inkorporasjon og innebærer at bestemmelsene i forordningen etter dette vil gjelde som lov. Første ledd *andre punktum* viser også til at det med dataforvaltningsforordningen menes forordningen slik den er gjennomført i første ledd, det vil si forordningen i EØS-tilpasset form. Med EØS-tilpasset form menes forordningsteksten som endret ved EØS-komitebeslutningen som innlemmer forordningen i EØS-avtalen, og som lest i lys av de generelle prinsippene i EØS-avtalen, herunder protokoll 1.

Andre ledd oppstiller en hjemmel til at Kongen kan gi forskrift om gjennomføring av forpliktelser som følger av EØS-avtalen og andre internasjonale avtaler som understøtter forordningens reg-

ler og formål. Det vil i første omgang være aktuelt å inkorporere gjennomføringsforordning (EU) 2023/1622 9. august 2023 om utforming av felles logoer til identifikasjon av tilbyder av dataformidlingstjenester og dataaltruismeorganisasjon er som er anerkjent i Unionen, som er tatt inn i EØS-avtalen sammen med dataforvaltningsforordningen, i forskrift. Bestemmelsen legger også til rette for gjennomføring av senere rettsakter som understøtter lovens formål. Kongen får hjemmel til å fastsette utfyllende forskrifter til bestemmelsen. Kongen får også hjemmel til å gjennomføre endringer i forordningen ved forskrift, selv om forordningen er gjennomført ved lov. Dette gir mulighet til å gjennomføre endringer som er av en karakter som normalt ville vært gjennomført i lov, i forskrifts form, i stedet for lovendring.

Til § 7

Paragrafen angir hvordan Norge skal utpeke nasjonale tilsyn etter kravene i dataforvaltningsforordningen. Etter dataforvaltningsforordningen artikkel 13 og 23 skal landene selv utpeke minst én tilsynsmyndighet for dataformidlingstjenester og minst én tilsynsmyndighet for registrering av dataaltruisme-organisasjoner. Paragrafen omtales i punkt 15.6.6.

Bestemmelsen gir Kongen hjemmel til å utpeke hvem som er tilsynsmyndighet for dataformidlingstjenester i forskrift. Kravet fremgår av artikkel 13 i forordningen som angir at medlemslandene selv skal utpeke minst én slik tilsynsmyndighet for dataformidlingstjenester.

Bestemmelsen gir også Kongen hjemmel til å utpeke tilsynsmyndighet for registrering av dataaltruismeorganisasjoner i forskrift. Bestemmelsen gjennomfører kravet i dataforvaltningsforordningen artikkel 23 som angir at medlemslandene selv skal utpeke minst én tilsynsmyndighet for dataaltruismeorganisasjoner. Forordningen åpner for at samme organisasjon tar begge rollene etter artikkel 13 og 23.

Forskriftshjemmelen omfatter klageorgan for vedtak fattet av tilsynsmyndigheten.

Til § 8

Paragrafen gir Kongen hjemmel til å gi forskrift om klage, klageorgan, sanksjoner og betaling etter dataforvaltningsforordningen.

Bestemmelsen gir Kongen forskriftshjemmel som omfatter klage og klageorgan for avgjørelser om viderebruk etter dataforvaltningsforordningen artikkel 9.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Bestemmelsen gir også Kongen hjemmel til å gi forskrift om sanksjoner og betaling etter forordningen. Bestemmelser om sanksjoner skal være i samsvar med artikkel 34 av forordningen. Bestemmelser om betaling skal være i samsvar med artikkel 6 av forordningen. Forskrift må også settes i samsvar med rammene i artikkel 14 og 28.

Til § 9

Paragrafen angir krav om formater og språkversjoner mv. ved tilgjengeliggjøring av data etter loven. Paragrafen gjennomfører åpne data-direktivet artikkel 5 nr. 1, 2, 3 og 4 og har motstykke i offentliglova § 30 første ledd andre punktum og tredje ledd første punktum, som gjennomfører PSI-direktivet artikkel 5 nr. 1. Paragrafen blir nærmere omtalt i punkt 9.1.

Første ledd angir at når virksomheter omfattet av loven tilgjengeliggjør data, så skal dataene gjøres tilgjengelig i eksisterende formater eller språkversjoner. Dette betyr alle formater og alle språkversjoner som eksisterer hos den relevante virksomheten. Med språkversjoner menes ikke bare offisielle norske skriftspråk, men også utenlandske språk. Med format menes det forskjellige fil- eller tekstformat. Bestemmelsen slår også fast at tilhørende metadata til data som tilgjengeliggjøres etter denne bestemmelsen, skal gjøres tilgjengelig sammen med dataene. I tråd med gjeldende rett innebærer ikke forslaget plikt til å gjøre data tilgjengelige, men regulerer hvordan en eventuell tilgjengeliggjøring skal skje. En tilgjengeliggjøring vil typisk være en publisering på nettsider på internett, men det kan også skje på andre måter. Det presiseres her at i tråd med gjeldende rett så medfører ikke plikten til å tilgjengeliggjøre data i alle eksisterende formater og språkversjoner noen videre adgang enn før til å gjøre opplysninger tilgjengelige på internett. Forslagets formulering om «i alle eksisterende formater og språkversjoner» innebærer at virksomheten i utgangspunktet ikke har noen plikt til å gjøre om informasjonen til andre formater enn dem som allerede foreligger, eller til å oversette informasjonen til andre språk eller språkversjoner enn det den allerede foreligger på.

Det fremgår videre av *fjerde punktum* at kravet ikke gjelder organinterne versjoner eller andre versjoner som ikke er egnet for tilgjengeliggjøring. Dette kan for eksempel gjelde formater som blir brukt for langtidslagring, og som det vil kreve store ressurser for virksomheten å endre for å legge til rette for viderebruk. Dette er en videreføring av offentliglova § 30 tredje ledd tredje punktum.

Andre ledd første punktum presiserer at tilgjengeliggjøringen etter første ledd skal gjøres i et digitalt format som er åpent, maskinleselig, gjenfinnbart, tilgjengelig og mulig å viderebruke. Kravet gjelder bare dersom det er mulig og formålstjenlig. Bestemmelsen gjennomfører åpne data-direktivet artikkel 5 nr. 1 andre punktum, som presiserer at både formatet til dataene og formatet til tilhørende metadata skal være i samsvar med etablerte åpne standarder.

For veiledning om hva som ligger i begrepet «åpne standarder», er det naturlig å se hen til definisjonen av formelle åpne standarder i åpne data-direktivet artikkel 2 nr. 15 og forskrift om IT-standarder i offentlig forvaltning § 2 første ledd bokstav f.

Det fremgår videre av *andre punktum* at når data fra virksomheter omfattet av loven er gjort allment tilgjengelig, så skal tilhørende metadata til disse dataene registreres i en nasjonal datakatalog. Med en nasjonal datakatalog menes en felles oversikt som beskriver hvilke data offentlig sektor forvalter. I Norge vil Nasjonal datakatalog være et naturlig utgangspunkt for dette, men registrering av metadata i andre løsninger som geonorge.no eller andre løsninger som automatisk høster metadata til den nasjonale løsningen vil også tilfredsstille kravet. Bestemmelsen gjennomfører åpne data-direktivet artikkel 5 nr. 1.

Tredje ledd presiserer at virksomheter ikke er forpliktet til å bearbeide data («vedlikeholde data eller gjøre endringer eller tilpasninger») dersom dette vil innebære en uforholdsmessig arbeidsmengde fra virksomhetens side. Bestemmelsen innebærer at virksomheter ikke er forpliktet til å fortsette å produsere eller vedlikeholde bestemte typer data slik at andre aktører skal kunne viderebruke de, etter at data og metadata er gjort tilgjengelig. Det er ikke tilstrekkelig at tilpasningen ikke kan skje ved en enkel fremgangsmåte, innsatsen må også være uforholdsmessig stor, jf. også formuleringen i direktivet artikkel 5 nr. 3. Bestemmelsen gjennomfører åpne data-direktivet artikkel 5 nr. 3 og 4.

Til § 10

Paragrafen slår fast et nytt nasjonalt krav om publisering av metadata. Paragrafen har ikke motstykke i offentliglova og er ikke en gjennomføring av åpne data-direktivet. Paragrafen bygger på viderebruksutvalgets forslag og er nærmere omtalt i punkt 11.

Første punktum innfører en plikt for virksomheter etter loven til å vedlikeholde og publisere

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

metadata til de digitale dataene som virksomheten forvalter. Kravet gjelder metadata for alle digitale data som virksomheten forvalter, men skal ikke være til hinder for at virksomheter publiserer metadata om ikke-digitale data som de besitter, dersom de velger å gjøre dette. Metadata skal publiseres i en nasjonal datakatalog. Med en nasjonal datakatalog menes en felles oversikt som beskriver hvilke data virksomheter omfattet av loven forvalter. I Norge vil Nasjonal datakatalog være et naturlig utgangspunkt for dette, men registrering av metadata i andre løsninger som geonorge.no eller andre løsninger som automatisk høster metadata til den nasjonale løsningen vil også tilfredsstille kravet.

Det slås i bestemmelsen også fast at dersom dette ikke er mulig og formålstjenlig og medfører en uforholdsmessig arbeidsmengde, så gjelder ikke kravet. Vurderingen av uforholdsmessig arbeidsmengde er relativ og må stå i rimelig forhold til formålet med regelen. Dette innebærer en proporsjonalitetsvurdering der ressursbruk, tid, kostnader og kompetanse vurderes opp mot belastningen på organisasjonen og alternative løsninger som kan oppnå samme formål med mindre innsats. Hva som er «mulig og formålstjenlig» må vurderes konkret sett opp mot den offentlige virksomhets forutsetninger, faktiske forhold knyttet til selve dataene og formålet med både bestemmelsen om metadata og lovens formålsbestemmelse.

Vilkårene gir fleksibilitet og åpner for skjønn, men skjønnnet må være saklig. Den enkelte kommunen eller virksomheten må kunne vise til betydelig belastning og mangel på ressurser for å oppfylle kravet. Dermed vil ikke en kommune eller annen virksomhet bli pålagt kravet dersom de ikke reelt kan etterleve det. Enkelte kommuner og mindre statlige etater vil falle inn under unntaket dersom de for eksempel må anskaffe nye systemer for å innfri kravet om publisering av metadata. Dette innebærer for eksempel at kommuner som ikke har forutsetning for å etterleve kravet ikke er bundet av kravet. Lovforslaget har ikke bestemmelser om overprøving, sanksjoner eller tilsyn med den vurderingen den enkelte virksomhet gjør av sin evne til å etterleve kravet.

Det fremgår videre av *andre punktum* at kravet etter første punktum gjelder uavhengig av hva slags type data det er. Det er ikke relevant om de kan gjøres allment tilgjengelige etter § 2 andre ledd første punktum og i tråd med hovedregelen i § 5 første ledd, eller om det er beskyttede data slik det er definert i dataforvaltningsforordningen

artikkel 3 nr. 1. Bestemmelsen knytter seg til alle digitale data den enkelte virksomheten forvalter.

Tredje punktum gir Kongen hjemmel til å gi forskrift om metadata. Hjemmelen omfatter mulige krav til hvilke konkrete metadata og hvilke typer metadata som skal publiseres. Denne forskriftshjemmelen omfatter også hjemmel til å fastsette at konkrete navngitte virksomheter skal publisere metadata for dataene som virksomheten forvalter. Forskriftshjemmelen gir mulighet til å gradvis øke kravene for de virksomhetene som er modne nok for dette.

Andre ledd slår fast at bestemmelsen ikke gjelder for forskningsdata etter § 12. Det vil si at forskere, forskningsutøvende institusjoner eller forskningsfinansierende institusjoner som har tilgjengeliggjort offentlig finansiert forskningsdata i et åpent datalager mv. ikke er underlagt kravet om å registrere metadata om disse forskningsdataene i en nasjonal datakatalog.

Til § 11

Paragrafen fastsetter krav til hvordan dynamiske data skal gjøres tilgjengelig for viderebruk og har ikke motstykke i gjeldende rett. Paragrafen er omtalt i punkt 9.2. Paragrafen svarer til åpne data-direktivet artikkel 2 nr. 8 og gjennomfører artikkel 5 nr. 5 og 6. Paragrafen gir ikke pålegg til virksomheter om å tilgjengeliggjøre dynamiske data. Paragrafen kommer bare til anvendelse når en virksomhet i en konkret situasjon tilgjengeliggjør dynamiske data. Det har ingen betydning om dette skjer frivillig eller etter et krav fra en viderebruker.

Første punktum angir at dynamiske data er digitale og kjennetegnes ved at de oppdateres ofte eller i sanntid for å være aktuelle. Dynamiske data må forstås som en undergruppe av «data» som loven omfatter mer generelt. Ordlyden er delvis hentet fra artikkel 2 nr. 8 og utvalgets forslag til begrepsdefinisjon til dynamiske data. Bestemmelsen angir at når slike dynamiske data gjøres tilgjengelige for viderebruk, skal det som utgangspunkt skje umiddelbart etter at de er samlet inn eller fremstilt på annen måte. Det er unntak fra kravet om umiddelbarhet dersom dette krever en uforholdsmessig arbeidsmengde, jf. § 11 tredje punktum.

Andre punktum angir at når dynamiske data gjøres tilgjengelig, så skal det skje gjennom et egnet digitalt grensesnitt som gir tilgang forløpende eller gjennom massenedlastning. Kravet om massenedlastning gjelder bare dersom det er relevant. Med «egnet digitalt grensesnitt» menes en digital løs-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

ning som gir tilgang til dataene fortløpende. Et minimum av egnethet innebærer bruk av et API eller et grensesnitt med tilsvarende funksjonalitet, i samsvar med det som er angitt i direktivet artikkel 5 nr. 5. Et API kan beskrives som et sett regler for hvordan en bestemt programvare kan kommunisere med en annen programvare. En fastsatt måte å sende data mellom programvarer på. API er nærmere omtalt i punkt 9.2.

Med «massenedlasting» menes både deler av et datasett og hele datasett. Nedlastning av deler av datasett kan eksempelvis være begrenset til data fra en fastsatt dato til en annen fastsatt dato eller informasjon om produkter av et bestemt merke. Komplette nedlastninger vil omfatte hele datasettet. Det vil ofte innebære nedlasting av en stor og avgrenset datamengde. Nedlastingen kan skje ved at data legges i én eller flere filer. Masse-nedlasting kan eksempelvis gjennomføres som et abonnement der data gjøres tilgjengelige for nedlasting etter hvert som de ferdigstilles.

Tredje punktum slår fast at dersom kravet i første punktum medfører en uforholdsmessig arbeidsmengde, så skal dynamiske data gjøres tilgjengelig innen en rimelig tidsramme eller med eventuelle midlertidige tekniske begrensninger som ikke på utilbørlig måte hindrer utnyttelsen av deres økonomiske og sosiale potensial. Hvilke tekniske begrensninger som kan være aktuelle, må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Det kan eksempelvis dreie seg om tekniske begrensninger som gir rom for å validere eller sammenstille data eller for å anonymisere eller aidentifisere personopplysninger.

Unntak fra kravet om umiddelbarhet vil gjelde dersom dette krever en uforholdsmessig arbeidsmengde. Uttrykket «uforholdsmessig arbeidsmengde» skal tolkes bredt og se hen til den aktuelle virksomhetens størrelse og driftsbudsjett. Det kan bety at virksomhetens finansielle eller tekniske kapasitet ikke tillater en umiddelbar tilgjengeliggjøring, at det mangler personellressurser eller tilstrekkelig teknisk kompetanse, eller at en umiddelbar tilgjengeliggjøring på annen måte påvirker kjernevirksomheten negativt. Ved utøving av skjønn i forbindelse med tredje punktum skal også det økonomiske og sosiale potensialet til de dynamiske dataene hensyntas. Formålet med å sette en frist eller å etablere midlertidige tekniske begrensningene er å sørge at det likevel skal være mulig å utnytte dataenes økonomiske og sosiale potensial. Med dataenes økonomiske og sosiale potensial menes det her hvilken verdi som kan skapes når data som oppdateres fortløpende, for eksempel sanntidsdata om trans-

port, sensordata, værdata, strømforbruk eller trafikk blir gjort tilgjengelige for viderebruk og viderebrukes. Ved bruk av lisens kan det inngå i lisensvilkårene at dokumentene skal være tilgjengelige innen en viss frist, jf. åpne data-direktivet fortalepunkt 31.

Til § 12

Paragrafen angir regelen om rett til viderebruk av forskningsdata. Paragrafen har motstykke i åpne data-direktivet artikkel 10 nr. 2, og er nytt i forhold til PSI-direktivet. Paragrafen har derfor ikke motstykke i gjeldende rett om viderebruk. Forskningsdata er nærmere omtalt i punkt 10.

Første punktum angir at bestemmelsen bare gjelder dersom forskningsdata er offentlig finansiert. Med dette menes data som er helt eller delvis finansiert med offentlige midler. Det er videre et krav om at forskningsdataene har blitt offentliggjort som åpne og tilgjengelige for allmennheten gjennom et institusjonelt eller emnebasert datalager. Videre gjelder bare bestemmelsen dersom det er forskere, forskningsorganisasjoner eller organisasjoner eller institusjoner som finansierer forskning som har offentliggjort forskningsdataene på overnevnte måte. Dersom disse vilkårene er oppfylt skal slike forskningsdata kunne viderebrukes til ethvert formål. Ettersom det er et vilkår at forskningsdata allerede skal være tilgjengeliggjort for allmennheten av aktører som ikke er underlagt plikt til å gi allment innsyn etter offentleglova, for at bestemmelsen skal komme til anvendelse, vil ikke kravene om formater, lisenser eller publisering av metadata i en nasjonal datakatalog være aktuelle.

Andre punktum slår fast at bruken av forskningsdata skal være gratis. Bestemmelsen gjennomfører åpne data-direktivet artikkel 6 nr. 6 bokstav b. Ettersom bruken av forskningsdata skal være gratis, gjelder ikke unntakene i § 16 for forskningsdata.

Til § 13

Paragrafen angir regler om bruk av standardlisenser og vilkår. Bestemmelsen avløser offentleglova § 7 andre ledd om bruk av standardlisenser som gjennomfører PSI-direktivet artikkel 7 og artikkel 8 nr. 2, og har motstykke i åpne data-direktivet artikkel 8. Standardlisenser er omtalt i punkt 12.1.

Første ledd supplerer hovedregelen i § 5 som slår fast hovedprinsippet om at data fra virksomhet omfattet av dataforvaltningsloven og forskningsdata skal kunne viderebrukes for ethvert

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

formål. Det vil si uten at det stilles vilkår for bruken, så lenge ikke annen lovgivning eller retten til en tredjepart er til hinder for det. Forbudet mot vilkår for viderebruk i denne loven § 13 må sees som en videreføring av samme regel i offentliglova § 7 første ledd. Bestemmelsen skal derfor tolkes like strengt, og det skal ikke være rom for å stille vilkår for viderebruk, med mindre det er rettslig grunnlag for det.

Det er imidlertid slik at virksomheter omfattet av loven, i visse tilfeller, kan ha rettigheter knyttet til dataene som deles, for eksempel til åndsverk som er beskyttet av opphavsrett eller organiseringen av dataene mv. i form av en database. Virksomheter bør frasi seg slike rettigheter i form av en åpen standardlisens når data gjøres allment tilgjengelig. Som nevnt skal det i utgangspunktet ikke stilles vilkår for slik bruk, men vilkår er tillatt dersom disse er inntatt i en åpen standardlisens og vilkårene er objektive, ikke-diskriminerende, forholdsmessige og i allmennhetens interesse. Slike lisenser skal ikke inneholde vilkår som begrenser adgangen til å viderebruke dataene.

Dersom data som tilgjengeliggjøres er beskyttet etter åndsverkloven og det offentlige organet er rettighetshaver, bør det offentlige organet si ifra seg sine egne eksklusive økonomiske rettigheter til bruk av dataen(e). Dette kan enkelt gjøres ved å bruke åpne standardlisenser.

Andre ledd første punktum slår fast at standardlisenser skal være i digitalt format og kunne behandles elektronisk. Kravet om bruk av standardlisenser etter åpne data-direktivet innebærer at medlemsstatene skal sikre at det benyttes standardlisenser for viderebruk av data fra offentlig virksomhet som kan tilpasses hver enkelt lisenssøknad, er tilgjengelige og kan behandles elektronisk, jf. åpne data-direktivet artikkel 8 nr. 2 første punktum.

Andre ledd andre punktum gir Kongen hjemmel til å gi forskrift om at bestemte typer data skal lisensieres under en åpen standardlisens, samt andre tekniske krav og standarder for tilgjengeliggjøring av data.

Til § 14

Paragrafen angir forskriftshjemmel for datasett med høy verdi. Datasett med høy verdi er nytt med åpne data-direktivet og har derfor ikke motstykke i gjeldende rett. Datasett med høy verdi er omtalt i punkt 13.1.

Første punktum henviser til åpne data-direktivet. Bestemmelsen har ikke noe motstykke i

gjeldende rett, men stammer fra kapittel V av åpne data-direktivet. Bestemmelsen i åpne data-direktivet artikkel 13 nr. 2 gir EU-kommisjonen en delegert fullmakt til å vedta gjennomføringsrettsakter om datasett med høy verdi som skal gjøres aktivt tilgjengelig av virksomheter som er omfattet av virkeområdet til åpne data-direktivet. Hvilke datasett dette gjelder vil fremkomme konkret av gjennomføringsrettsakter vedtatt av EU-kommisjonen. Den første gjennomføringsrettsakten (EU) 2023/138 (HVD-forordningen) ble vedtatt 21. desember 2022.

Andre punktum gir Kongen hjemmel til å gi forskrift om datasett med høy verdi. Hvilke datasett som har høy verdi vil følge av gjennomføringsrettsakter fra EU, og Kongen vil ikke ha mulighet til å endre hvilke datasett som har høy verdi, med mindre de kan unntas med hjemmel i annen lov eller forskrift. Bestemmelsen gjennomfører åpne data-direktivet artikkel 14.

Til § 15

Paragrafen gir Kongen hjemmel til å fastsette forskrift om at konkrete angitte data fra offentlige virksomheter skal gjøres tilgjengelig for viderebruk, herunder tekniske krav til tilgjengeliggjøringen. Det understrekes at bestemmelsen gjelder data og begrenses ikke til datasett. Bestemmelsen har med andre ord ett videre omfanget enn § 14. Det understrekes også at forskriften kan omfatte krav til format, struktur, metadata og bruk av åpne standarder, samt krav om maskinleselighet og søkbarhet, slik at dataene blir egnet for automatisert behandling og integrasjon i digitale tjenester. Videre kan forskriften fastsette krav til oppdateringsfrekvens, tilgjengeliggjøringsmetoder (for eksempel API-er), og eventuelle sikkerhets- og personvernmekanismer.

Til § 16

Paragrafen angir regler om adgangen til å kreve betaling for å gjøre data tilgjengelig for viderebruk. Paragrafen har motstykke i offentliglova § 8, offentligforskrifta § 4 og gjennomfører åpne data-direktivet artikkel 6 og 7. Betaling omtales nærmere i punkt 8. Ettersom det fremgår av § 12 at bruk av forskningsdata skal være gratis, gjelder ikke § 16 for forskningsdata.

Første ledd første punktum slår fast at betaling for data for viderebruk etter denne loven bare er tillatt dersom det er hjemmel for det i lov eller forskrift. Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende rett og offentliglova § 8 første ledd.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Første ledd andre punktum slår fast at dersom det tas betalt, kan slik betaling kun dekke kostnadene som kommer i forbindelse med reproduksjon, utlevering og formidling av data, anonymisering av personopplysninger og tiltak for å beskytte kommersielt fortrolige opplysninger. Den delen av bestemmelsen som viser til anonymisering av personopplysninger og tiltak for å beskytte kommersielt fortrolige opplysninger er nytt i forhold til PSI-direktivet. Ettersom dette uansett allerede var nødvendige forutsetninger for at data kan gjøres allment tilgjengelig for viderebruk, må dette imidlertid sees som en presisering snarere enn en utvidelse. Denne avgrensede kostnaden er kalt «marginalkostnader» i direktivet. Det kan selvsagt også tas mindre betalt enn det som er angitt i denne bestemmelsen. Bestemmelsen gjennomfører åpne data-direktivet artikkel 6 nr. 1 andre punktum.

Andre ledd først punktum slår fast at første ledd ikke gjelder for virksomheter som har inntjeningskrav og biblioteker, museer og arkiver. Til forskjell fra virksomheter omfattet av første ledd, slår *andre punktum* fast at slike virksomheter kan dekke kostnader for innsamling, produksjon, data-lagring og tilgjengeliggjøring av dataene samt en rimelig avkastning på investeringene. Med kostnader knyttet til innsamling, produksjon og data-lagring menes også kostnader knyttet til ajourhold og annet datavedlikehold. Med virksomheter som har et inntjeningskrav, menes det samme som i direktivet, det vil si offentlige organer som er forpliktet til å generere inntekter for å dekke en betydelig del av kostnadene knyttet til utførelsen av deres offentlige oppgaver, jf. artikkel 6 nr. 2 bokstav a.

Andre ledd tredje punktum presiserer at biblioteker, herunder universitetsbiblioteker, museer og arkiver, kan kreve dekning for kostnader knyttet til bevaring og rettighetsklarering.

Tredje ledd angir at datasett med høy verdi for viderebruk skal være gratis, og gjennomfører åpne data-direktivet artikkel 6 nr. 6 bokstav b.

Fjerde ledd gir Kongen hjemmel til å fastsette forskrift om betaling for viderebruk av data, unntak fra hovedregelen i første ledd, samt regler om offentliggjøring av en liste over offentlige organer som har inntjeningskrav etter andre ledd og publisering av betalingssatser. Bestemmelsen omfatter også retten til å klage dersom betalingssatsene ikke publiseres. Bestemmelsen gjennomfører åpne data-direktivet artikkel 7. Formålet med hjemmelen er å sikre en balansert regulering som ivaretar prinsippet om gratis viderebruk som hovedregel, samtidig som det åpnes for unntak

der særlige hensyn gjør det nødvendig, for eksempel der virksomheten har lovpålagte inntjeningskrav eller hvor kostnadene ved tilrettelegging er betydelige. Forskriften kan presisere hvilke typer data eller tjenester som omfattes av unntakene, og fastsette rammer for beregning av betaling, herunder at betaling kun kan dekke et begrenset omfang av kostnader (omtalt som «marginalkostnader» i direktivet) eller være basert på objektive og transparente kriterier, i tråd med åpne data-direktivet.

Videre skal forskriften sikre åpenhet ved at det offentliggjøres en oppdatert liste over organer med inntjeningskrav, samt publisering av gjeldende betalingssatser. Dette bidrar til forutsigbarhet for brukere og til å motvirke vilkårlig praksis.

Forskriftshjemmelen omfatter også muligheten til å gi forskrift om unntak fra gratisregelen om datasett med høy verdi. Denne delen av bestemmelsen gjennomfører artikkel 6 nr. 6 bokstav a. I utgangspunktet skal datasett med høy verdi alltid være gratis, jf. åpne data-direktivet artikkel 14 nr. 1 bokstav a. Det kan imidlertid gjøres unntak fra hovedregelen i en overgangsperiode på maksimalt to år etter ikrafttreddelsen av den aktuelle gjennomføringsrettsaken vedtatt etter artikkel 14 nr. 1, for offentlige organer som har et inntjeningskrav som krever at de må dekke en vesentlig del av kostnadene knyttet til gjennomføringen av myndighets- eller forvaltningsoppgaver. Dette følger av artikkel 14 nr. 5. Nærmere regler i forskrift om unntak fra hovedregelen om at datasett med høy verdi alltid skal være gratis, må fastsettes innenfor rammene av direktivet artikkel 14.

Til § 17

Paragrafen angir forbud mot enerettsavtaler om data fra virksomheter omfattet av loven, samt forbud mot forskjellsbehandling av krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk. Bestemmelsen har motstykke i offentliglova § 6 og åpne data-direktivet artiklene 11 og 12. Enerettsavtaler er nærmere omtalt i punkt 12.2.

Første ledd har motstykke i åpne data-direktivet artiklene 12 nr. 1 og 11 nr. 1. Med enerettsavtaler menes det i denne paragrafen avtaler som gir en eksklusiv rett til å utnytte, det vil si bruke eller viderebruke, data fra virksomheter omfattet av dataforvaltningsloven med utelukkelse av andres tilsvarende rådighet. Bestemmelsen om enerett gjelder også for avtaler og ordninger som ikke uttrykkelig gir enerett. Bestemmelsen må sees i sammenheng med ett viktig formål med

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

åpne data-direktivet som er å tilrettelegge for bedre konkurranse i markedet ved å bryte ned markedsbarrierer og gi alle aktører større fleksibilitet til å utnytte data fra offentlig virksomhet på samme vilkår. Med markedet menes det her det europeiske indre marked. Det betyr at offentlig sektor i Norge ikke kan gi norske aktører bedre eller andre betingelser for data enn de ville gjort ovenfor aktører som ikke er norske. Dette er ikke en ny regel om viderebruk, men har blitt gjort eksplisitt i åpne data-direktivet artikkel 11 nr. 1, som presiserer at forskjellsbehandling ikke skal skje «[...] over landegrensene». Med forskjellsbehandling menes også juridiske eller praktiske ordninger, med en eller flere brukere som har som mål, eller med rimelighet kan forventes å føre til begrenset tilgjengelighet for viderebruk av data for andre brukere. Denne presiseringen av forskjellsbehandlingsbegrepet kommer fra åpne data-direktivet artikkel 12 nr. 4, og ivaretas også av alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper.

Andre ledd har motstykke i offentliglova § 6 andre ledd (som gjennomfører PSI-direktivet artikkel 11) og gjennomfører åpne data-direktivet artikkel 12 nr. 2. Bestemmelsen tillater at det opprettes enerettsavtaler eller andre ordninger som innebærer forskjellsbehandling dersom det er nødvendig for å levere en tjeneste i allmennhetens interesse. Avtaler inngått i medhold av *første punktum* skal revideres minst hvert tredje år, og skal gjøres offentlig tilgjengelig på internett minst to måneder før de trer i kraft. Denne fristen er ny med åpne data-direktivet.

Tredje ledd gir Kongen hjemmel til å gi forskrift om adgangen til å avtale enerett eller andre ordninger med forskjellsbehandling. Dette inkluderer hjemmel til å fastsette øvrige tidsfrister i forskrift. Det vil si åpne data-direktivet artikkel 12 nr. 2 første ledd andre og tredje punktum, artikkel 12 nr. 3 tredje ledd, artikkel 12 nr. 4 i sin helhet og artikkel 12 nr. 5 i sin helhet.

Til § 18

Paragrafen angir regler om hvordan krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk etter denne loven skal fremsettes. Paragrafen har motstykke i offentliglova § 28 og åpne data-direktivet artikkel 4 nr. 1. Gjeldende rett etter offentliglova § 28 går lenger enn minimumskravet i direktivet, fordi bestemmelsen i § 28 gjelder for hele virkeområdet til offentliglova, mens direktivet bare gjelder for offentlige organer eller de virksomhetene som vil omfattes av § 2 første ledd bokstav a i denne loven, jf. artikkel 4 nr. 6 bokstav a.

Første ledd presiserer at krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk kan fremsettes skriftlig eller muntlig. Det vil si at det ikke er noen formkrav. Regelen tilsvarende offentliglova § 28 første ledd. Dataforvaltningsloven regulerer ikke tilgang til data. Dersom en bruker ønsker å fremme et krav om tilgang til data, så må den enkelte virksomheten vurdere kravet etter offentliglova § 28 eller annen lovgivning som gir allment rett til innsyn. Dette vil imidlertid ha liten betydning praktisk betydning for brukere som stiller slike krav. Det er den virksomheten som mottar kravet om tilgang som skal foreta vurderingen av hvilket regelverk som skal komme til anvendelse i det konkrete tilfellet. Med «krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk», menes derfor krav som gjelder rettigheter som stammer fra denne loven. Dette betyr at et krav om å få selve dataen(e) er et krav som må behandles etter offentliglova § 28. Det pålegges ikke noen plikt til tilgjengeliggjøring etter § 18.

Andre ledd stiller krav til saksbehandlingen og saksbehandlingstiden. Paragrafen har motstykke i offentliglova § 29 og åpne data-direktivet artikkel 4 nr. 2, som setter minimumskrav til hvordan avslag skal behandles. I likhet med gjeldende rett etter offentliglova §§ 28 til 31, går bestemmelsen lenger enn minimumskravet i direktivet. Årsaken til dette er at offentliglova § 29 gjelder for hele virkeområdet til offentliglova, mens åpne data-direktivet bare gjelder for offentlige organer eller de virksomhetene som vil omfattes av § 2 første ledd bokstav a i denne loven, jf. artikkel 4 nr. 6 bokstav a.

Andre ledd første punktum slår fast at kravet skal behandles av den virksomheten som mottar kravet om viderebruk. I likhet med offentliglova § 29 så gjelder dette både der virksomheten har utarbeidet dataene selv og der dataene er utarbeidet i en annen virksomhet, men sendt og mottatt av den virksomheten som mottar kravet.

Andre punktum fastsetter at den offentlige virksomheten som mottar kravet skal treffe sin avgjørelse uten ugrunnet opphold. Begrepet «uten ugrunnet opphold» innebærer utøving av skjønn, og vil variere fra sak til sak. Ved tolkning av hva som er de øvre grensene for «uten ugrunnet opphold» i denne bestemmelsen, må rammene i åpne data-direktivet artikkel 4 nr. 2 legges til grunn.

Til § 19

Paragrafen angir regler for avslag på krav om at data gjøres tilgjengelig for viderebruk og begrunnelse for avslaget. Paragrafen har motstykke i

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

offentleglova § 31 og åpne data-direktivet artikkel 4 nr. 3 og 4, som setter minimumskrav til hvordan avslag skal behandles. Avslag og begrunnelse omtales nærmere i punkt 14.1.

I likhet med gjeldende rett etter offentliglova §§ 28 til 31 går dataforvaltningsloven § 19 også lenger enn minimumskravet i direktivet, fordi offentliglova § 28 gjelder for hele virkeområdet til offentlige organer eller de virksomhetene som vil omfattes av § 2 første ledd bokstav a i denne loven, jf. artikkel 4 nr. 6 bokstav a. Dette er en videreføring av gjeldende rett.

Første punktum avklarer at avslag skal gis skriftlig. Dette speiler reglene i offentliglova § 31 første ledd første punktum. Avslaget skal alltid, dersom kravet om at data blir gjort tilgjengelig for viderebruk blir avslått, oppgi den konkrete hjemmelen for avslaget. I likhet med offentliglova § 31 første ledd andre punktum, omfatter dette kravet at den aktuelle virksomheten som gir avslag, gjør en konkret og nøyaktig henvisning til hvilken paragraf som gir grunnlag for avslaget, til leddet, punktet, bokstaven eller nummeret i paragrafen som er brukt.

Etter *andre punktum* gjelder dette kravet også der avslaget bygger på forskrift. I et slikt tilfelle vil den aktuelle virksomheten være forpliktet til å opplyse om at avslaget bygger på forskrift, samt henvisning til den konkrete forskriften med hjemmel som har blitt benyttet. Vedtak om avslag skal behandles etter de reglene som hjemler avslaget. Vedtak om avslag med hjemmel i offentliglova må for eksempel behandles etter reglene i offentliglova.

Tredje punktum presiserer at avslaget skal opplyse om retten til å klage og om klagefristen. Dette speiler offentliglova § 31 første ledd femte punktum. Bestemmelsen gjennomfører direktivet artikkel 7 nr. 3.

Til § 20

Paragrafen angir retten til å klage på avslag om krav om at data gjøres tilgjengelig for viderebruk og gir nærmere regler om hvordan klageretten skal gjennomføres. Bestemmelsen gjennomfører direktivet artikkel 4 nr. 4. Klage omtales nærmere i punkt 14.2.

Første ledd første punktum slår fast at avgjørelser som gjelder krav om å gjøre data tilgjengelige for viderebruk etter dataforvaltningsloven, kan påklages til det forvaltningsorganet som er nærmest overordnet det forvaltningsorganet som har

fattet avgjørelsen. Bestemmelsen har motstykke i offentliglova § 32.

Det er bare avgjørelser som er tatt etter denne loven som skal behandles etter denne bestemmelsen. Med «klage» på avgjørelser om krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk, menes alle klager der noen ønsker å klage på at virksomheter omfattet av loven ikke har oppfylt sine plikter etter denne loven. Et eksempel på en klage på krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk kan være en klage om at data som det har blitt gitt tilgang til, ikke gjøres tilgjengelig i alle tilgjengelige og eksisterende formater og språkversjoner, slik som en bruker har krav på etter § 9.

Første ledd andre punktum angir at det ikke kan klages på at data har blitt gjort tilgjengelige for viderebruk. Den som mener at data har blitt gjort tilgjengelig for viderebruk i strid med andre regler eller med deres rettigheter, må forfølge dette på andre måter enn klage etter dataforvaltningsloven.

I likhet med offentliglova § 32 første ledd tredje punktum slår *første ledd tredje punktum* fast, at Statsforvalteren er klageinstans for vedtak i kommunalt eller fylkeskommunalt organ. Dette hierarkiet følger ellers også av alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper.

Første ledd fjerde punktum presiserer at reglene om klage etter offentliglova § 32 første ledd sjette punktum, andre, tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

I likhet med offentliglova er det ikke bare den som står for kravet som kan klage, men også andre som er interessent eller har interesse i avgjørelsen slik som for eksempel presseorganisasjoner eller andre private aktører som har økonomisk interesse i utfallet av en eventuell klage.

Ettersom statlige organer og rettssubjekt som er omfattet av § 2 første ledd bokstavene b til d ikke har et overordnet forvaltningsorgan, gir *andre ledd* Kongen hjemmel til å angi i forskrift hvilke organer som skal være klageinstans for avgjørelser tatt av disse.

Til § 21

Paragrafen angir at loven skal gjelde fra den tiden Kongen bestemmer. Bestemmelsen i *andre punktum* presiserer at Kongen kan fastsette at forskjellige bestemmelser av loven skal tre i kraft til ulike tider. Dataforvaltningsforordningen og kapittel 2 av loven kan ikke tre i kraft før blant annet de andre EØS-landene også har løftet sine konstitusjonelle forbehold etter artikkel 103 i EØS-avtalen.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Til endringene i miljøinformasjonsloven

Til § 6

Miljøinformasjonsloven § 6 har regler om betaling for miljøinformasjon. Hovedregelen er at miljøinformasjon skal være gratis med mindre annet framgår av forskrift med hjemmel i miljøinformasjonsloven eller offentleglova. Paragrafen skiller ikke mellom innsyn og viderebruk. Regler om betaling for tilgang til data vil med forslaget primært framgå av dataforvaltningsloven. Det foreslås derfor tatt inn en henvisning til denne loven.

Til § 13

Miljøinformasjonsloven § 13 har regler om saksbehandling. Paragrafen slår blant annet fast at regler om tilrettelegging for viderebruk gjelder ved tilgang til miljøinformasjon.

Gjeldende *andre ledd femte punktum* åpner for at Kongen i forskrift kan bestemme at disse kravene ikke skal gjelde for visse virksomheter eller typer av virksomheter som ikke omfattes av EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5k (direktiv 2003/98/EF) om viderebruk av informasjon fra offentlig sektor. Denne forskriftshjemmelen endres til å vise til direktiv (EU) 2019/1024 om åpne data og viderebruk av informasjon fra offentlig sektor (åpne data-direktivet).

Til endringene i offentleglova

Til § 2

Offentleglova § 2 har nærmere bestemmelser om lovens virkeområde. Gjeldende *sjuende ledd*, som utvider virkeområdet for bestemmelser om tilgjengeliggjøring for viderebruk, slik at virkeområdet samsvarer med virkeområdet til PSI-direktivet, oppheves. Når reglene om tilgjengeliggjøring av data for viderebruk nå tas inn i en egen lov, har bestemmelsen ikke lenger noen funksjon.

Til § 6

Paragrafen angir forbud mot forskjellsbehandling og enerettsavtaler i forbindelse med tilgang til informasjon fra offentlig sektor.

Tredje ledd foreslås opphevet, ettersom bestemmelsene om viderebruk flyttes til dataforvaltningsloven. Videre er det hensiktsmessig å oppheve leddet for å klargjøre at forbudet mot forskjellsbehandling gjelder generelt for alle virksomheter som omfattes av loven, i tråd med prinsippet om likebehandling og åpen tilgang til informasjon.

Endringen har ingen materiell betydning for rettstilstanden, men klargjør at lovens bestemmelser om forbud mot forskjellsbehandling og avtaler om enerett gjelder uavhengig av EØS-referansen.

Til § 7

Endringene innebærer for det første at henvisningen til annen lovgivning som gir allmenn rett til innsyn, tas ut fra § 7 første ledd. Endringen har ingen materiell betydning for rettstilstanden, siden den generelle retten til viderebruk videreføres i dataforvaltningsloven, men den rendyrker offentleglova som en lov om innsyn. Andre ledd, som gjennomfører viderebruksdirektivet med endringsdirektivet, foreslås opphevet. Videre foreslås det å endre paragrafoverskriften, slik at det går fram at paragrafen bare gjelder bruk av informasjon det blir gitt tilgang til etter offentleglova.

Til § 8

Endringen tydeliggjør hovedregelen om gratis innsyn etter offentleglova og presiserer at betaling kun kan kreves dersom det foreligger hjemmel i forskrift gitt med grunnlag i andre ledd eller etter dataforvaltningsloven.

Adgangen til å gi forskrift om betaling for avskrifter, utskrifter eller kopier videreføres, men det presiseres at betalingssatser skal fastsettes slik at de samlede inntektene ikke overstiger faktiske kostnader til kopiering og utsending. Endringen harmoniserer offentleglova med dataforvaltningsloven, som regulerer betaling for å gjøre data tilgjengelige for viderebruk, og bidrar til en klarere og mer helhetlig regulering av kostnader knyttet til tilgang til offentlige dokumenter og data.

Til § 30

Endringene innebærer en tydeliggjøring av organets adgang til å fastsette hvordan et dokument skal gjøres kjent, basert på hensynet til forsvarlig saksbehandling. Formålet med endringen er rendyrkingen av offentleglova som en innsynslov, og flere henvisninger til PSI-direktivet tas derfor ut.

Den reviderte paragrafen gir fortsatt Kongen hjemmel til å fastsette forskrift om hvordan elektronisk kopi skal gis, samt om unntak fra retten til elektronisk kopi. Henvisningen til direktiv (EU) 2019/1024 om åpne data og viderebruk av informasjon fra offentlig sektor sikrer at forskriften kan tilpasses EUs regelverk og harmoniseres med kravene til viderebruk.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen).

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen) i samsvar med et vedlagt forslag.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

A

Forslag

til lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven)

Kapittel 1. Formål, virkeområde og hovedregler

§ 1 *Formål*

Loven skal fremme viderebruk av data fra offentlig sektor, bidra til forskning, innovasjon og utvikling av produkter og tjenester, og fremme åpenhet i offentlig sektor gjennom forenklet tilgang til informasjon.

§ 2 *Lovens virkeområde*

Loven gjelder for

- a. staten, fylkeskommunene og kommunene
- b. andre rettssubjekter i saker der de fatter enkeltvedtak eller gir forskrift
- c. selvstendige rettssubjekter som er omfattet av offentliglova
- d. andre rettssubjekter som er omfattet av EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5k (direktiv (EU) 2019/1094) (åpne data-direktivet).

Første punktum bokstav c og d gjelder ikke for rettssubjekter som driver næringsvirksomhet i direkte konkurranse med eller på samme vilkår som private. Kongen kan gi forskrift om at loven ikke skal gjelde for utdanningsinstitusjoner, kulturinstitusjoner og bestemte virksomheter som er omfattet av første ledd bokstav a og c eller for visse data hos slike virksomheter.

Loven gjelder for data som kan gjøres allment tilgjengelige, fra virksomheter nevnt i første ledd, og for forskningsdata etter § 12. Første punktum gjelder ikke aktivitet som nevnt i § 10.

For virksomheter som er omfattet av EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5ka (forordning (EU) 2022/868 om europeisk dataforvaltning), gjelder bestemmelsene i kapittel 2 særskilt for beskyttede data slik det er angitt i forordningen artikkel 3.

Loven gjelder ikke for data som kan være til skade for kritisk infrastruktur, til fare for nasjonal sikkerhet eller som ut fra forsvarshensyn kan unntas offentlighet.

Loven gjelder på Svalbard og Jan Mayen. Kongen kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen som utfyller eller fraviker reglene i loven.

§ 3 *Definisjoner*

I denne loven betyr:

- a. data: enhver framstilling av handlinger, fakta eller informasjon og enhver sammenstilling av slike handlinger, fakta eller informasjon, også i form av lyd- eller bildeopptak eller audiovisuelle opptak
- b. viderebruk: bruk av data fra virksomheter omfattet av loven her og forskningsdata til ethvert formål, unntatt slike virksomheters bruk av data som er mottatt fra en annen virksomhet utelukkende som ledd i utøving av myndighets- eller forvaltningsoppgaver.

§ 4 *Rett til å kreve at data gjøres tilgjengelig for viderebruk*

Alle kan kreve at data som omfattes av loven her, skal bli gjort tilgjengelig for viderebruk. Første punktum gjelder ikke forskningsdata etter § 12.

§ 5 *Bruk av data som omfattes av loven her*

Data etter loven her kan brukes til ethvert formål dersom ikke annen lovgivning eller retten til en tredjepart er til hinder for det.

Offentlige organer som er omfattet av § 2 første ledd bokstav a skal ikke bruke retten sin som databaseprodusent etter direktiv 96/9/EF artikkel 7 nr. 1 til å hindre eller avgrense viderebruk utover det som følger av denne loven.

Kapittel 2. Dataforvaltningsforordningen

§ 6 *Gjennomføring av dataforvaltningsforordningen*

Forordning (EU) 2022/868 om europeisk dataforvaltning (dataforvaltningsforordningen), som inntatt i EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5ka, gjelder som lov. Forordningen gjelder med tilpasningene som følger av vedlegg XI, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

Kongen kan gi forskrift om endringer av forordningen i samsvar med rettsakter som vedtas av EU-kommisjonen og innlemmes i EØS-avtalen.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

§ 7 Tilsynsmyndigheter etter loven

Kongen kan gi forskrift om hvem som er tilsynsmyndighet for dataformidlingstjenester etter dataforvaltningsforordningen artikkel 13 og for registrering av dataaltruismeorganisasjoner etter dataforvaltningsforordningen artikkel 23, og om hvem som er klageorgan ved klage på myndighetens vedtak.

§ 8 Forskrift om klage på avgjørelser om viderebruk og om sanksjoner og betaling etter forordningen

Kongen kan gi forskrift om adgang til klage på og klageorgan for avgjørelser om viderebruk etter artikkel 9 i dataforvaltningsforordningen og om sanksjoner og betaling etter artiklene 6, 14, 28 og 34 i dataforvaltningsforordningen.

Kapittel 3. Hvordan data skal gjøres tilgjengelig

§ 9 Krav til formater og språkversjoner ved tilgjengeliggjøring av data

Når virksomheter som omfattes av loven tilgjengeliggjør data, skal det gjøres i alle eksisterende formater og språkversjoner og sammen med tilhørende metadata. Tilgjengeliggjøringen skal skje elektronisk dersom det er mulig. Kongen kan gi forskrift om når og hvordan data skal gjøres elektronisk tilgjengelige og når retten til elektronisk kopi ikke gjelder. Plikten etter første punktum omfatter ikke format som bare blir brukt til lagring eller annen intern bruk, eller som ellers er uegnet for tilgjengeliggjøring.

Dersom det er mulig og formålstjenlig, skal tilgjengeliggjøring etter første ledd gjøres i et digitalt format som er åpent, maskinleselig, gjenfinnbart, tilgjengelig og mulig å viderebruke og i overensstemmelse med etablerte åpne standarder. Data og metadata om data som er gjort allment tilgjengelige skal registreres i en nasjonal datakatalog.

Ved tilgjengeliggjøring av data etter første ledd er ikke virksomhetene forpliktet til å vedlikeholde data eller gjøre endringer eller tilpasninger i dataene dersom dette krever en uforholdsmessig arbeidsmengde.

§ 10 Krav til publisering av metadata

Virksomheter som omfattes av loven her skal, dersom det er mulig og formålstjenlig og ikke medfører en uforholdsmessig arbeidsmengde, vedlikeholde og publisere i en nasjonal datakatalog metadata til digitale data som virksomheten forvalter. Kravet i første punktum gjelder uavhengig av om dataene kan gjøres allment tilgjengelige eller er beskyttede data slik de er definert i data-

forvaltningsforordningen artikkel 3. Kongen kan gi forskrift om metadata og nasjonal datakatalog, inkludert krav til hvilke metadata som skal publiseres og fra hvilke virksomheter.

Første ledd gjelder ikke forskningsdata etter § 12.

§ 11 Tilgjengeliggjøring av dynamiske data

Når digitale data som oppdateres ofte eller i sanntid for å være aktuelle (dynamiske data) skal gjøres tilgjengelig for viderebruk, skal det skje umiddelbart etter at dataene er samlet inn eller produsert. Dataene skal gjøres tilgjengelige gjennom et egnet digitalt grensesnitt som gir fortløpende tilgang og, der det er relevant, ved massenedlasting. Dersom kravet i første punktum medfører en uforholdsmessig arbeidsmengde, skal dynamiske data gjøres tilgjengelig innen en rimelig tidsramme eller med eventuelle midlertidige tekniske begrensninger som ikke på utilbørlig måte hindrer utnyttelsen av deres økonomiske og sosiale potensial.

§ 12 Forskningsdata

Offentlig finansierte digitale data som er samlet inn eller produsert som del av vitenskapelig forskning, utenom vitenskapelige publikasjoner, og som er offentliggjort gjennom et institusjonelt eller emnebasert datalager av forskere, forskningsutøvende institusjoner eller forskningsfinansierende institusjoner skal kunne viderebrukes. Bruken skal være gratis.

§ 13 Standardlisenser

Det kan bare stilles vilkår for viderebruk av data som er gjort allment tilgjengelig, når vilkårene er nedfelt i en åpen standardlisens og er objektive, ikke-diskriminerende, forholdsmessige og i allmennhetens interesse.

Standardlisenser skal være tilgjengelige i digitalt format og kunne behandles elektronisk. Kongen kan gi forskrift om at bestemte typer data skal lisensieres under en åpen standardlisens og bruk av standardlisenser, tekniske krav og standarder for tilgjengeliggjøring av data.

§ 14 Plikt til tilgjengeliggjøring av datasett med høy verdi

Organer som er omfattet av åpne data-direktivet, skal gjøre datasett med høy verdi allment tilgjengelige som nærmere fastsatt i gjennomføringsrettsakter gitt med hjemmel i åpne data-direktivet artikkel 14. Kongen kan gi forskrift om datasett med høy verdi og hvilke datasett som har høy verdi.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

§ 15 Forskrift om tilgjengeliggjøring av bestemte data

Kongen kan gi forskrift om at konkret angitte data fra virksomheter som er omfattet av loven her skal gjøres tilgjengelige for viderebruk, inkludert tekniske krav om hvordan dataene skal gjøres tilgjengelig.

Kapittel 4. Adgangen til å kreve betaling for å gjøre data tilgjengelig for viderebruk og forbud mot enerettsavtaler

§ 16 Hovedregel om gratis viderebruk og adgang til å kreve betaling

Det kan bare kreves betaling for å gjøre data tilgjengelige for viderebruk dersom det er hjemmel for det i lov eller forskrift. Slik betaling kan bare omfatte dekning av kostnader som påløper ved reproduksjon, utlevering og formidling av data, anonymisering av personopplysninger og tiltak for å beskytte kommersielt fortrolige opplysninger.

Første ledd gjelder ikke for virksomheter som har inntjeningskrav, biblioteker, museer eller arkiver. Slike virksomheter kan fastsette betalingssatser som dekker kostnader til innsamling, produksjon, datalagring og formidling av dataene, samt en rimelig avkastning av investeringene. Biblioteker, museer og arkiver kan i tillegg kreve dekning for kostnader for bevaring og rettighetsklareringer. Den samlede inntekten ved tilgjengeliggjøring for og tillatelse til viderebruk i den relevante regnskapsperioden skal ikke overstige de nevnte kostnadene i andre og tredje punktum med tillegg av kostnader til anonymisering av personopplysninger og tiltak for beskyttelse av kommersielt fortrolige opplysninger. Betalingssatsene skal beregnes i samsvar med regnskapsprinsippene som gjelder for de aktuelle virksomhetene.

Tilgjengeliggjøring av datasett med høy verdi for viderebruk skal være gratis.

Kongen kan gi forskrift om betaling for viderebruk, unntak fra første og tredje ledd, offentliggjøring av en liste over offentlige organer som har inntjeningskrav etter andre ledd, krav om publisering av betalingssatser og adgangen til å klage dersom betalingssatsene ikke publiseres.

§ 17 Forbud mot forskjellsbehandling og enerettsavtaler

Virksomheter omfattet av denne loven skal ikke gi noen enerett til data eller på andre måter forskjellsbehandle krav om og tilgang til data.

Forbudet i første ledd er ikke til hinder for at det kan inngås enerettsavtaler eller andre ordnin-

ger som innebærer forskjellsbehandling dersom det er nødvendig for å levere en tjeneste i allmennhetens interesse. Avtaler om enerett etter første punktum skal revideres minst hvert tredje år og offentliggjøres på internett senest to måneder før de trer i kraft.

Kongen kan gi forskrift om adgangen til å avtale enerett eller andre ordninger som nevnt i andre ledd, inkludert om frister etter åpne data-direktivet.

Kapittel 5. Saksbehandling og klage ved avgjørelser om data skal gjøres tilgjengelig for viderebruk m.m.

§ 18 Krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk

Krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk kan fremmes skriftlig eller muntlig.

En virksomhet som mottar krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk, skal vurdere kravet konkret og på selvstendig grunnlag. Kravet skal avgjøres uten ugrunnet opphold.

§ 19 Avslag og begrunnelse

Et avslag på krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk skal være skriftlig og alltid vise til den paragrafen som gir grunnlaget for avslaget, og til leddet, punktumet, bokstaven eller nummeret i paragrafen som er brukt. Det samme gjelder dersom avslaget bygger på forskrift. Avslaget skal også opplyse om retten til å klage og om klagefristen.

§ 20 Klage

Avgjørelser som gjelder krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk etter loven her, kan påklages til det forvaltningsorganet som er nærmest overordnet det forvaltningsorganet som har fattet avgjørelsen. Avgjørelser om å gjøre data tilgjengelige for viderebruk kan ikke påklages. Statsforvalteren er klageinstans for avgjørelser fra kommunale eller fylkeskommunale organer. Offentleglova § 32 første ledd sjette punktum, andre, tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Kongen kan gi forskrift om hvilke organer som skal være klageinstans for avgjørelser tatt av statlige organer eller avgjørelser av rettssubjekt som er omfattet av § 2 første ledd bokstavene b til d.

Kapittel 6. Sluttbestemmelser

§ 21 Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tiden Kongen fastsetter. Kongen kan sette de ulike bestemmelsene i kraft til ulik tid.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

§ 22 *Endringer i andre lover*

Fra den tiden loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 9. mai 2003 nr. 31 om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser av betydning for miljøet gjøres følgende endringer:

§ 6 skal lyde:

§ 6 *Betaling*

Det er ikke adgang til å ta betaling *for miljøinformasjon* som noen har rett til å få utlevert etter loven her, med mindre annet er bestemt i forskrift fastsatt i medhold av denne loven, *offentleglova eller dataforvaltningsloven*.

§ 13 andre ledd femte punktum skal lyde:

Kongen kan gi forskrift om at bestemmelsene i første ledd annet punktum og annet ledd tredje og fjerde punktum i paragrafen her ikke skal gjelde for visse virksomheter eller typer av virksomheter som ikke omfattes av EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5k (direktiv (EU) 2019/1024) *om åpne data og viderebruk av informasjon fra offentlig sektor*.

2. I lov 19. mai 2006 nr. 16 om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd gjøres følgende endringer:

§ 2 sjuende ledd oppheves.

§ 6 tredje ledd oppheves.

§ 7 skal lyde:

§ 7 *Bruk av informasjon det blir gitt tilgang til etter lova her*

Informasjon som det er gitt tilgang til etter lova *her*, kan brukast til eitkvart formål dersom ikkje anna lovgiving eller retten til ein tredjeperson er til hinder for det.

§ 8 skal lyde:

§ 8 *Hovudregel om gratis innsyn*

Organet kan berre krevje betaling for innsyn etter denne lova dersom det har heimel i forskrift etter andre *ledd eller etter dataforvaltningsloven*.

Kongen kan gi forskrift om betaling for avskrifter, utskrifter eller kopiar. Betalingssatsane skal vere slik at dei samla inntektene ikkje blir større enn dei faktiske kostnadene ved kopiering og utsending av dokument.

§ 30 skal lyde:

§ 30 *Korleis organet skal gi innsyn*

Organet fastset ut frå omsynet til forsvarleg saksbehandling korleis eit dokument skal gjerast kjent. Det kan krevjast papirkopi eller elektronisk kopi av dokumentet. Hos verksemder som er omfatta av *dataforvaltningsloven*, og hos andre verksemder der det er fastsett av Kongen i forskrift, gjeld retten til kopi alle eksisterande format og språkversjonar. Retten til kopi gjeld ikkje format eller versjonar av eit dokument som er allment tilgjengeleg.

Kongen kan gi forskrift om *korleis elektronisk kopi skal givast og om unntak frå retten til elektronisk kopi*, mellom anna at retten ikkje skal gjelde for dokument som ein tredjeperson har immaterielle rettar til, *eller* for dokument der det er påkravd av arkivtekniske omsyn, *medrekna dokument etter direktiv (EU) 2019/1024*.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

B

Forslag

til vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Stortinget samtykker til godkjenning av

1. EØS-komiteens beslutning 190/2022 10. juni 2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/1024 20. juni 2019 om åpne data og viderebruk av informasjon fra offentlig sektor.
2. EØS-komiteens beslutning 307/2025 5. desember 2025 om innlemmelse i EØS-avtalen av europaparlaments- og rådsforordning (EU)

2022/868 30. mai 2022 om europeisk dataforvaltning og om endring av forordning (EU) 2018/1724.

3. Deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2023/138 21. desember 2022 om fastsettelse av en liste over særlige datasett med høy verdi og ordninger for offentliggjøring og viderebruk av dem.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Vedlegg 1

Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/1024 av 20. juni 2019 om åpne data og viderebruk av informasjon fra offentlig sektor (omarbeiding)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte, særlig artikkel 114, under henvisning til forslag fra Europakommisjonen,

etter oversending av utkast til regelverksakt til de nasjonale parlamentene,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité¹, etter samråd med Regionkomiteen,

etter den ordinære regelverksprosedyren² og ut fra følgende betraktninger:

- 1) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/98/EF³ er blitt betydelig endret. Ettersom det skal gjøres ytterligere endringer, bør nevnte direktiv av klarhetshensyn omarbeides.
- 2) I henhold til artikkel 13 i direktiv 2003/98/EF, og fem år etter vedtakelsen av europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/37/EU⁴, som endret direktiv 2003/98/EF, har Kommisjonen etter samråd med berørte parter vurdert og gjennomgått virkemåten til direktiv 2003/98/EF innenfor rammen av et program for målrettet og effektiv regelverksutforming.
- 3) Etter samråd med berørte parter og i lys av resultatet av konsekvensanalysen, anså Kommisjonen at tiltak på unionsplan var nødvendig for å håndtere gjenstående og nye hindringer for omfattende viderebruk av informasjon fra offentlig sektor og informasjon som er offentlig finansiert i Unionen, for å bringe den rettslige rammen à jour med utviklingen innen digi-

tal teknologi, og for å fremme digital nyskaping, særlig med hensyn til kunstig intelligens.

- 4) De vesentlige endringene som innføres i lovteksten for fullt ut å kunne utnytte potensialet i informasjon fra offentlig sektor for den europeiske økonomien og det europeiske samfunnet, bør fokusere på følgende områder: levering av sanntidstilgang til dynamiske data gjennom tilstrekkelige tekniske midler, økning i utleveringen av verdifulle offentlige data til viderebruk, herunder fra offentlige foretak, forskningsutøvende organisasjoner og forskningsfinansierende organisasjoner, håndtering av framveksten av nye former for avtaler om enerett, bruk av unntak fra prinsippet om å pålegge gebyrer som tilsvarende marginalkostnaden, og forholdet mellom dette direktiv og visse beslektede rettsakter, herunder europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/679⁵ og europaparlaments- og rådsdirektiv 96/9/EF⁶, 2003/4/EF⁷ og 2007/2/EF⁸.
- 5) Tilgang til opplysninger er en grunnleggende rettighet. I Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter («pakten») er det fastsatt at alle har rett til ytringsfrihet, herunder frihet til å ha meninger og til å motta og meddele opplysninger og ideer uten innblan-

¹ EUT C 62 av 15.2.2019, s. 238.

² Europaparlamentets holdning av 4. april 2019 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 6. juni 2019.

³ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/98/EF av 17. november 2003 om viderebruk av informasjon fra offentlig sektor (EUT L 345 av 31.12.2003, s. 90).

⁴ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/37/EU av 26. juni 2013 om endring av direktiv 2003/98/EF om viderebruk av informasjon fra offentlig sektor (EUT L 175 av 27.6.2013, s. 1).

⁵ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/679 av 27. april 2016 om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av person- opplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger samt om oppheving av direktiv 95/46/EF (generell personvernforordning) (EUT L 119 av 4.5.2016, s. 1).

⁶ Europaparlaments- og rådsdirektiv 96/9/EF av 11. mars 1996 om rettslig vern av databaser (EFT L 77 av 27.3.1996, s. 20).

⁷ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/4/EF av 28. januar 2003 om offentlig tilgang til miljøinformasjon, og om oppheving av rådsdirektiv 90/313/EØF (EUT L 41 av 14.2.2003, s. 26).

⁸ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/2/EF av 14. mars 2007 om opprettelse av en infrastruktur for geografisk informasjon i Det europeiske fellesskap (INSPIRE) (EUT L 108 av 25.4.2007, s. 1).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

ding fra offentlig myndighet og uten hensyn til grenser.

- 6) Paktens artikkel 8 garanterer retten til vern av personopplysninger og fastsetter at slike data skal behandles på tilbørlig måte for angitte formål og på grunnlag av den berørte persons samtykke eller annet berettiget grunnlag fastsatt ved lov, og er underlagt kontroll av en uavhengig myndighet.
- 7) I traktaten om Den europeiske unions virkemåte er det fastsatt at det skal opprettes et indre marked og innføres en ordning som sikrer at konkurransen på det indre marked ikke vris. Harmonisering av medlemsstatenes regler og praksis i forbindelse med bruken av informasjon fra offentlig sektor bidrar til at disse målene nås.
- 8) Offentlig sektor i medlemsstatene samler inn, produserer, reproducerer og formidler et bredt spekter av informasjon på mange områder, for eksempel informasjon om sosiale og politiske forhold, økonomi, geografi, meteorologiske og seismiske forhold, turisme, næringsliv, patentrettigheter og utdanning. Dokumenter produsert av offentlige organer i den utøvende, lovgivende eller dømmende makt utgjør en omfattende, variert og verdifull samling ressurser som kan være til gagn for samfunnet. Når slik informasjon, som omfatter dynamiske data, framlegges i et vanlig brukt elektronisk format, gir det borgere og rettssubjekter mulighet til å finne nye måter å bruke dem på og til å skape nye og nyskapende produkter og tjenester. Medlemsstatene og offentlige organer kan i sitt arbeid for å gjøre data lett tilgjengelige for viderebruk, nyte godt av og motta tilstrekkelig økonomisk støtte fra relevante EU-fond og -programmer, noe som vil sikre omfattende bruk av digital teknologi eller digital omstilling av offentlig forvaltning og offentlige tjenester.
- 9) Informasjon fra offentlig sektor utgjør en ekstraordinært datakilde som kan bidra til å forbedre det indre marked og utvikle nye anvendelsesområder for forbrukere og rettssubjekter. Intelligent bruk av data, herunder ved å behandle data med applikasjoner for kunstig intelligens, kan medføre store endringer i alle sektorer i økonomien.
- 10) I direktiv 2003/98/EF er det fastsatt et sett av minsteregler for viderebruk av dokumenter som offentlige organer, herunder utøvende, lovgivende og dømmende organer, i medlemsstatene er i besittelse av, og for hvordan slik

viderebruk kan lettes i praksis. Etter at det første regelsettet om viderebruk av informasjon fra offentlig sektor ble vedtatt, har mengden data i verden, herunder offentlige data, økt eksponentielt, og nye typer data blir hele tiden generert og samlet inn. Samtidig skjer det en kontinuerlig utvikling av teknologier for analyse, utnyttning og behandling av data, for eksempel ved maskinlæring, kunstig intelligens og tingenes internett. Denne raske teknologiske utviklingen gjør det mulig å skape nye tjenester og nye anvendelsesområder som er basert på bruk, aggregering og kombinerende av data. Reglene som første gang ble vedtatt i 2003, og endret i 2013, holder ikke lenger tritt med disse raske endringene, og resultatet er at man kan risikere å gå glipp av de økonomiske og sosiale mulighetene som viderebruk av offentlige data gir.

- 11) Utviklingen mot et databasert samfunn, der data fra forskjellige områder og virksomheter brukes, påvirker livet til alle borgere i Unionen, blant annet ved at de får tilgang til og mulighet til å tilegne seg kunnskap på nye måter.
- 12) Digitalt innhold spiller en viktig rolle i denne utviklingen. Innholdsproduksjon har i de senere årene ført til at det raskt er blitt skapt nye arbeidsplasser, og utviklingen fortsetter. De fleste av disse arbeidsplassene blir skapt av innovative nyetablerte foretak og små og mellomstore bedrifter (SMB-er).
- 13) Et av hovedformålene med å opprette det indre marked er å skape vilkår som fremmer utviklingen av tjenester og produkter i hele Unionen og i medlemsstatene. Informasjon fra offentlig sektor eller informasjon som er samlet inn, produsert, reproduisert og formidlet i forbindelse med en offentlig oppgave eller tjeneste av allmenn interesse, er et viktig utgangsmateriale for produkter og tjenester med digitalt innhold, og vil bli en enda viktigere innholdskilde gjennom utviklingen av avansert digital teknologi, for eksempel kunstig intelligens, distribuerte databaser og tingenes internett. En bred geografisk dekning på tvers av landegrensene vil også være vesentlig i denne sammenheng. Det forventes økte muligheter for viderebruk av slik informasjon, blant annet for å gi alle foretak i Unionen, herunder svært små og små og mellomstore bedrifter og det sivile samfunn, mulighet til å utnytte sitt potensial og bidra til økonomisk utvikling og å skape og verne arbeidsplasser av høy kvalitet, særlig til nytte for lokalsamfun-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

nene og for viktige samfunnsmessige mål, for eksempel ansvarlighet og åpenhet.

- 14) Det å tillate viderebruk av dokumenter som offentlige organer er i besittelse av, gir mer verdi til nytte for viderebrukerne, sluttbrukerne og samfunnet generelt, og i mange tilfeller også for det offentlige organet selv, gjennom å fremme åpenhet og ansvarlighet og generere tilbakemeldinger fra viderebrukere og sluttbrukere, noe som gir det aktuelle offentlige organet mulighet til å forbedre kvaliteten på informasjonen som samles inn og gjennomføringen av sine oppgaver.
- 15) Det er betydelige forskjeller mellom medlemsstatenes regler og praksis i forbindelse med bruken av informasjonskilder i offentlig sektor, noe som hindrer full utnyttelse av det økonomiske potensialet i denne viktige informasjonskilden. Det bør også tas hensyn til det faktum at offentlige organers praksis for bruk av informasjon fra offentlig sektor fortsatt varierer fra medlemsstat til medlemsstat. Det bør derfor sikres et minstenivå for harmonisering av nasjonale regler og praksis for viderebruk av dokumenter fra offentlig sektor i tilfeller der forskjeller i nasjonale forskrifter og praksis, eller manglende klarhet, hindrer det indre marked i å virke på en tilfredsstillende måte og en hensiktsmessig utvikling av informasjonssamfunnet i Unionen.
- 16) Åpne data som begrep forstås vanligvis som data i et åpent format som kan brukes fritt, brukes på nytt og deles av hvem som helst for et hvilket som helst formål. Retningslinjer for åpne data som oppmuntret til bred tilgang til og viderebruk av informasjon fra offentlig sektor for private eller kommersielle formål, med få eller ingen rettslige, tekniske eller økonomiske begrensninger, og som fremmer spredning av informasjon ikke bare for markedsdeltakere, men hovedsakelig for offentligheten, kan spille en viktig rolle i arbeidet med å fremme sosialt engasjement og få fart på og fremme utviklingen av nye tjenester basert på innovative metoder som kombinerer og utnytter slik informasjon. Medlemsstatene oppfordres derfor til å fremme generering av data basert på prinsippet om «innebygd åpenhet og åpenhet som standardinnstilling» med hensyn til alle dokumenter som hører inn under dette direktivs virkeområde. Når de gjør dette, bør de sikre et ensartet nivå for vern av mål av allmenn interesse, for eksempel offentlig sikkerhet, herunder når det gjelder følsomme opplysninger om beskyttelse av kritisk infrastruktur. De bør også sikre

vern av personopplysninger, herunder dersom opplysningene i et enkelt datasett ikke utgjør noen risiko for å identifisere eller peke ut en fysisk person, men som kan medføre en slik risiko dersom de settes sammen med andre tilgjengelige opplysninger.

- 17) Uten et minstenivå for harmonisering på unionsplan kan dessuten nasjonale lovgivningstiltak, som allerede er iverksatt i mange medlemsstater for å møte de teknologiske utfordringene, føre til enda større forskjeller. Virkningene av slike lovgivningsmessige forskjeller og usikkerhet med hensyn til lovgivningen vil bli større i takt med utviklingen av informasjonssamfunnet, som allerede har medført en sterk økning i bruken av informasjon på tvers av landegrensene.
- 18) Medlemsstatene har utarbeidet retningslinjer for viderebruk i henhold til direktiv 2003/98/EF, og enkelte av dem har vedtatt ambisiøse strategier for åpne data for å gjøre viderebruk av tilgjengelige offentlige data enklere for rettssubjekter og foretak, utover det minstenivået som er fastsatt i nevnte direktiv. Det er en risiko for at ulike regler i medlemsstatene fungerer som en hindring for tilbud av produkter og tjenester over landegrensene, og hindrer at sammenlignbare offentlige datasett kan viderebrukes i felleseuropeiske anvendelser basert på disse datasettene. Derfor kreves det en minsteharmonisering for å fastslå hvilke offentlige datasett som er tilgjengelige for viderebruk i det indre informasjonsmarked, i samsvar med og uten å påvirke relevante tilgangsordninger, både generelle og sektorvise, som definert i direktiv 2003/4/EF. Bestemmelsene i unionsretten og nasjonal rett som går lenger enn disse minstekravene, særlig i sektorbestemt lovgivning, bør fortsette å gjelde. Eksempler på bestemmelser som går lenger enn minstenivået for harmonisering i dette direktiv, omfatter lavere grenser for tillatte gebyrer for viderebruk enn grensene fastsatt i dette direktiv, eller mindre restriktive lisensvilkår enn dem som er nevnt i dette direktiv. Særlig bør dette direktiv ikke berøre bestemmelser som går lenger enn minstenivået for harmonisering i dette direktiv som fastsatt i Kommisjonens delegerte forordninger vedtatt i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/40/EU⁹.

⁹ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/40/EU av 7. juli 2010 om en ramme for innføring av intelligente transport-systemer innen veitransport og for grensesnitt mot andre transportformer (EUT L 207 av 6.8.2010, s. 1).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

- 19) Dessuten bør medlemsstatene oppfordres til å gå lenger enn minstekravene fastsatt i dette direktiv ved å anvende kravene til dokumenter som innehas av offentlige foretak som er tilknyttet virksomhet som i henhold til artikkel 34 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/25/EU¹⁰, er funnet å være direkte utsatt for konkurranse. Medlemsstatene kan også beslutte å anvende kravene i dette direktiv på private foretak, særlig de som tilbyr tjenester av allmenn interesse.
- 20) Det er behov for en allmenn ramme for vilkårene for viderebruk av dokumenter fra offentlig sektor for å sikre rettfærdige og avpassede vilkår, som ikke innebærer forskjellsbehandling, for viderebruk av slike opplysninger. Offentlige organer samler inn, produserer, reproducerer og formidler dokumenter for å ivareta sine offentlige oppgaver. Offentlige foretak samler inn, produserer, reproducerer og formidler dokumenter for å yte tjenester i allmennhetens interesse. Bruk av slike dokumenter av andre grunner anses som viderebruk. Medlemsstatenes politikk kan gå lenger enn de minstestandardene som angis i dette direktiv, og dermed tillate mer omfattende viderebruk. Når dette direktiv innarbeides i nasjonal rett, kan medlemsstatene bruke andre betegnelser enn «dokument», forutsatt at de bevarer alle aspekter av definisjonen av «dokument» fastsatt i dette direktiv.
- 21) Dette direktiv bør få anvendelse på dokumenter som berørte offentlige organer stiller til rådighet som del av sine offentlige oppgaver i henhold til lov eller andre bindende regler i medlemsstatene. I mangel av slike regler bør offentlige oppgaver defineres i samsvar med vanlig administrativ praksis i medlemsstatene, forutsatt at de offentlige oppgavens virkeområde er åpent for innsyn og kan tas opp til ny vurdering. De offentlige oppgavene kan defineres generelt eller fra sak til sak for hvert enkelt offentlig organ.
- 22) Dette direktiv bør få anvendelse på dokumenter som gjøres tilgjengelige for viderebruk når offentlige organer utsteder lisens til, selger, formidler, utveksler eller utleverer informasjon. For å unngå krysssubsidiering bør viderebruk omfatte ytterligere bruk av dokumenter innenfor samme organ i forbindelse med virk-

somhet som ikke hører inn under dets offentlige oppgaver. Virksomhet som ikke hører inn under dets offentlige oppgaver, vil som regel omfatte utlevering av dokumenter som produseres utelukkende på kommersielt grunnlag og i konkurranse med andre markedsdeltakere mot en avgift.

- 23) Dette direktiv begrenser ikke eller svekker ikke utførelsen av de lovfestede oppgavene til offentlige myndigheter og andre offentlige organer. Dette direktiv fastsetter en forpliktelse for medlemsstatene til å gjøre alle eksisterende dokumenter tilgjengelige for viderebruk, unntatt når tilgangen er begrenset eller sperret i henhold til nasjonale regler for tilgang til dokumenter eller med forbehold for andre unntak som er fastsatt i dette direktiv. Dette direktiv bygger på gjeldende tilgangsordninger i medlemsstatene og endrer ikke de nasjonale reglene for tilgang til dokumenter. Det får ikke anvendelse i tilfeller der borgere eller rettssubjekter i henhold til den relevante tilgangsordningen kan få utlevert et dokument bare dersom de kan godtgjøre en særlig interesse. På unionsplan anerkjennes i paktens artikkel 41 om retten til god forvaltning og artikkel 42 om retten til tilgang til dokumenter at alle unionsborgere og alle fysiske eller juridiske personer som er bosatt eller har sitt forretningskontor i en medlemsstat, skal ha rett til tilgang til dokumenter som Europaparlamentet, Rådet og Kommisjonen er i besittelse av. Offentlige organer bør oppmuntres til å gjøre sine dokumenter tilgjengelige for viderebruk. Offentlige organer bør fremme og oppmuntre til viderebruk av dokumenter, herunder offisielle tekster av lovgivningsmessig og administrativ art i de tilfeller der vedkommende offentlige organ har rett til å godkjenne slik viderebruk.
- 24) Medlemsstatene overlater ofte tjenesteyting av allmenn interesse til enheter utenfor offentlig sektor, samtidig som de opprettholder en høy grad av kontroll med slike foretak. Samtidig får direktiv 2003/98/EF bare anvendelse på dokumenter som innehas av offentlige organer, mens offentlige foretak er unntatt fra direktivets virkeområde. Dette fører til dårlig tilgjengelighet for viderebruk av dokumenter som er produsert ved utførelsen av tjenester av allmenn interesse på en rekke områder, særlig i forsyningssektorene. Det reduserer også i stor grad muligheten for tjenesteyting over landegrensene basert på dokumenter som innehas av offentlige foretak som yter tjenester av allmenn interesse.

¹⁰ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/25/EU av 26. februar 2014 om innkjøp foretatt av enheter som driver virksomhet innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester, og om oppheving av direktiv 2004/17/EF (EUT L 94 av 28.3.2014, s. 243).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

25) Direktiv 2003/98/EF bør derfor endres for å sikre at det kan anvendes til viderebruk av eksisterende dokumenter som er produsert ved yting av tjenester av allmenn interesse, av offentlige foretak som utfører én av virksomhetene nevnt i artikkel 8-14 i direktiv 2014/25/EU, samt av offentlige foretak som opptrer som ytere av offentlige tjenester i henhold til artikkel 2 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1370/2007¹¹, offentlige foretak som opptrer som luftfartsselskaper som oppfyller forpliktelser til å yte offentlig tjenester i henhold til artikkel 16 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1008/2008¹², og offentlige foretak som opptrer som skipsredere i Fellesskapet som oppfyller forpliktelser til å yte offentlige tjenester i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EØF) nr. 3577/92¹³.

26) Dette direktiv inneholder ingen generell forpliktelse til å tillate viderebruk av dokumenter produsert av offentlige foretak. Beslutningen om å tillate viderebruk eller ikke, bør fortsatt ligge hos det aktuelle offentlige foretaket, med mindre annet er fastsatt i dette direktiv eller i henhold til unionsretten eller nasjonal rett. Først etter at det offentlige foretaket har gjort et dokument tilgjengelig for viderebruk, bør det overholde de relevante forpliktelsene fastsatt i kapittel III og IV i dette direktiv, særlig med hensyn til format, gebyrer, innsyn, lisenser, likebehandling og forbud mot avtaler om enerett. På den annen side bør offentlige foretak ikke være pålagt å oppfylle kravene fastsatt i kapittel II, for eksempel regler for behandling av anmodninger. Når det tillates viderebruk av dokumenter, bør det tas særlig hensyn til følsomme opplysninger om beskyttelse av kritisk infrastruktur som definert i rådsdirektiv 2008/114/EF¹⁴, og til samfunnsviktige tjenester i

henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2016/1148¹⁵.

27) Volumet av forskningsdata som genereres, øker eksponentielt og har potensial for viderebruk utenfor forskersamfunnet. For å kunne takle voksende samfunnsmessige utfordringer effektivt og på en helhetlig måte, er det blitt avgjørende og presserende å kunne ha tilgang til, blande og viderebruke data fra forskjellige kilder og på tvers av sektorer og fagområder. Forskningsdata omfatter statistikk, forsøksresultater, målinger, observasjoner fra feltarbeid, undersøkelsesresultater, intervjuopptak eller bilder. Det omfatter også metadata, spesifikasjoner og andre digitale objekter. Forskningsdata skiller seg fra vitenskapelige artikler som redegjør for og kommenterer resultater av vitenskapelig forskning. I mange år har åpen tilgang til og mulighet til viderebruk av vitenskapelige forskningsdata som er resultatet av offentlig finansiering, vært gjenstand for bestemte politiske initiativer. Åpen tilgang forstås som en praksis som gir sluttbrukeren nettbasert tilgang til forskningsresultater vederlagsfritt, uten andre begrensninger på bruk og viderebruk enn muligheten til å kreve anerkjennelse av opphavsrett. Retningslinjene for åpen tilgang har som mål særlig å gi forskere og allmennheten tilgang til forskningsdata så tidlig som mulig i formidlingsprosessen, og å forenkle bruk og viderebruk av dataene. Åpen tilgang bidrar til å øke kvaliteten, redusere behovet for unødvendig dobbeltarbeid innen forskning, øke tempoet i den vitenskapelige utviklingen, bekjempe vitenskapelig uredlighet, og kan generelt være til gagn for økonomisk vekst og nyskaping. Ved siden av åpen tilgang gjøres det en prisverdig innsats for å sikre at planlegging av databehandling blir en standard vitenskapelig praksis, og for å støtte formidlingen av forskningsdata som er søkbare, tilgjengelige, samvirkende og kan viderebrukes (FAIR-prinsippet).

28) Når det gjelder årsakene beskrevet ovenfor, er det hensiktsmessig å fastsette en forpliktelse for medlemsstatene til å vedta retningslinjer for åpen tilgang med hensyn til data fra offentlig finansierte forskning, og til å sikre at slike retningslinjer gjennomføres av alle forskningsutøvende organisasjoner og forskningsfinansi-

¹¹ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1370/2007 av 23. oktober 2007 om offentlig persontransport med jernbane og på vei og om oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 1191/69 og 1107/70 (EUT L 315 av 3.12.2007, s. 1).

¹² Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1008/2008 av 24. september 2008 om felles regler for drift av lufttrafikk i Fellesskapet (EUT L 293 av 31.10.2008, s. 3).

¹³ Rådsforordning (EØF) nr. 3577/92 av 7. desember 1992 om anvendelse av prinsippet om adgangen til å yte tjenester innen sjøtransport i medlemsstatene (maritim kabotasje) (EFT L 364 av 12.12.1992, s. 7).

¹⁴ Rådsdirektiv 2008/114/EF av 8. desember 2008 om identifi- sering og utpeking av europeisk kritisk infrastruktur og vurdering av behovet for å beskytte den bedre (EUT L 345 av 23.12.2008, s. 75).

¹⁵ Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2016/1148 av 6. juli 2016 om tiltak for å sikre et høyt felles nivå for sikkerhet i nettverks- og informasjonssystemer i hele Unionen (EUT L 194 av 19.7.2016, s. 1).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

erende organisasjoner. Forskningsutøvende organisasjoner og forskningsfinansierende organisasjoner kan også være organisert som offentlige organer eller offentlige foretak. Dette direktiv får anvendelse på slike hybrid-organisasjoner bare i deres egenskap som forskningsutøvende organisasjoner, og på deres forskningsdata. Retningslinjene for åpen tilgang tillater vanligvis en rekke unntak fra å gjøre resultater fra vitenskapelig forskning åpent tilgjengelige. Kommisjonsrekommendasjon av 25. april 2018 som omhandler tilgang til og bevaring av vitenskapelig informasjon, beskriver blant annet relevante elementer i retningslinjene for åpen tilgang. Dessuten bør vilkårene som visse forskningsdata kan viderebrukes i henhold til, forbedres. Av den grunn bør visse forpliktelser som følger av dette direktiv, utvides til å gjelde forskningsdata fra vitenskapelig forskning som subsidieres av offentlige midler eller samfinansieres av offentlige enheter og enheter i privat sektor. I henhold til de nasjonale retningslinjene for åpen tilgang bør data fra offentlig finansiert forskning som standard være åpne. I denne sammenheng bør betenkeligheter med hensyn til personvern, vern av personopplysninger, fortrolighet, nasjonal sikkerhet, legitime forretningsinteresser, for eksempel forretningshemmeligheter, og tredjeparters immaterialrettigheter tas behørig hensyn til, i samsvar med prinsippet «så åpent som mulig, så lukket som nødvendig». Dessuten bør forskningsdata som er unntatt fra tilgang av hensyn til nasjonal sikkerhet, forsvar eller offentlig sikkerhet, ikke omfattes av dette direktiv. For å unngå enhver administrativ byrde bør forpliktelsene som følger av dette direktiv, bare få anvendelse på forskningsdata som allerede er gjort offentlig tilgjengelig av forskere, forskningsutøvende organisasjoner eller forskningsfinansierende organisasjoner, gjennom et sentralt datalager i institusjonen eller et emnebasert datalager, og bør ikke pålegge tilleggskostnader for gjenfinning av datasett eller kreve ytterligere organisering av data. Medlemsstatene kan utvide anvendelsen av dette direktiv til også å omfatte forskningsdata som gjøres offentlig tilgjengelig gjennom annen datainfrastruktur enn datalagre, gjennom åpent tilgjengelige publikasjoner, som en fil vedlagt en artikkel, et datadokument eller et dokument i en datajournal. Andre dokumenter enn forskningsdata bør fortsatt være unntatt fra dette direktivs virkeområde.

- 29) Definisjonen av «offentlig organ» er basert på definisjonen i artikkel 2 nr. 1 punkt 1 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/24/EU¹⁶. Definisjonen av «offentligrettslig organ» fastsatt i nevnte direktiv og definisjonen av «offentlig foretak» fastsatt i direktiv 2014/25/EU bør få anvendelse på dette direktiv.
- 30) Dette direktiv fastsetter definisjonen av termen «dokument», og denne definisjonen bør omfatte enhver del av et dokument. Termen «dokument» bør omfatte enhver framstilling av dokumenter, kjensgjerninger eller informasjon – og enhver samling av slike dokumenter, slike kjensgjerninger eller slik informasjon – uansett medium (papir eller elektronisk eller som et lydopptak, bildeopptak eller audiovisuelt opptak). Definisjonen av «dokument» skal ikke omfatte dataprogrammer. Medlemsstatene kan utvide dette direktivs anvendelsesområde til å omfatte dataprogrammer.
- 31) Offentlige organer gjør i økende grad sine dokumenter tilgjengelige for viderebruk på en proaktiv måte ved å sikre at de er søkbare på nettet og at dokumentene og tilhørende metadata faktisk er tilgjengelige i et åpent og maskinleselig format som sikrer samvirkeevne, viderebruk og tilgjengelighet. Dokumentene bør også gjøres tilgjengelige for viderebruk etter en anmodning inngitt av en viderebruker. I disse tilfellene bør fristen for å svare på anmodninger om viderebruk være rimelig og i samsvar med tilsvarende svarfrister for anmodninger om tilgang til dokumentet i henhold til relevante tilgangsordninger. Offentlige foretak, utdanningsinstitusjoner, forskningsutøvende organisasjoner og forskningsfinansierende organisasjoner bør imidlertid være unntatt fra dette kravet. Rimelige frister i hele Unionen vil stimulere til at det skapes nye samlede informasjonsprodukter og -tjenester på felleseuropeisk plan. Dette er særlig viktig for dynamiske data (herunder miljødata, trafikkdata, satellittdata, meteorologiske data og sensorgenererte data) der den økonomiske verdien er avhengig av at innholdet er tilgjengelig umiddelbart og ajourføres regelmessig. Dynamiske data bør derfor gjøres tilgjengelig umiddelbart etter at de er samlet inn, eller når det gjelder en manuell oppdatering, umiddelbart etter endringen i datasettet, via et programgrensesnitt (API) for å lette

¹⁶ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/24/EU av 26. februar 2014 om offentlige innkjøp og om oppheving av direktiv 2004/18/EF (EUT L 94 av 28.3.2014, s. 65).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

utviklingen av internett- og mobilapplikasjoner og skybaserte applikasjoner basert på slike data. Dersom dette ikke er mulig på grunn av tekniske eller økonomiske begrensninger, bør offentlige organer gjøre dokumentene tilgjengelige innenfor et tidsrom som gjør det mulig å utnytte dokumentenes økonomiske potensial fullt ut. Det bør treffes særlige tiltak for å oppheve relevante tekniske og økonomiske begrensninger. Ved bruk av lisens kan det inngå i lisensvilkårene at dokumentene skal være tilgjengelige innen en viss frist. Dersom kontroll av data er vesentlig i lys av begrunnede hensyn til allmennhetens interesse, særlig med hensyn til folkehelse og offentlig sikkerhet, bør dynamiske data gjøres tilgjengelige umiddelbart etter kontroll. Slik vesentlig kontroll bør ikke påvirke oppdateringshyppigheten.

- 32) For å få tilgang til data som åpnes for viderebruk ved dette direktiv, vil det være nyttig å sikre tilgang til dynamiske data gjennom godt utformede API-er. En API er et sett med funksjoner, prosedyrer, definisjoner og protokoller for maskin-til-maskin-kommunikasjon og sømløs utveksling av data. API-ene bør støttes av tydelig teknisk dokumentasjon som er fullstendig og tilgjengelig på internett. Dersom det er mulig, bør det brukes åpne API-er. Standardprotokoller som er anerkjent av Unionen eller internasjonalt, bør anvendes, og det bør brukes internasjonale standarder for datasett, dersom det er relevant. API-er kan ha forskjellig grad av kompleksitet og kan være en enkel lenke til en database for å hente bestemte datasett, et nettbasert grensesnitt, eller mer komplekse strukturer. Det ligger en generell verdi i å viderebruke og dele data gjennom hensiktsmessig bruk av API-er, ettersom dette vil hjelpe utviklere og nyetablerte foretak med å skape nye tjenester og produkter. Det er også en viktig bestanddel i det å skape verdifulle økosystemer rundt dataressurser som ofte er ubrukt. Struktur og bruk av API-er må bygge på en rekke prinsipper: tilgjengelighet, stabilitet, vedlikehold gjennom livssyklusen, ensartethet i bruk og standarder, brukervennlighet og sikkerhet. Når det gjelder dynamiske data, som betyr hyppig oppdaterte data, ofte i sanntid, bør offentlige organer og offentlige foretak gjøre disse tilgjengelige for viderebruk umiddelbart etter innsamling ved hjelp av hensiktsmessige API-er og, dersom det er relevant, som en massenedlasting, unntatt i tilfeller der dette ville medføre en uforholdsmessig stor

innsats. Vurdering av forholdsmessigheten av innsatsen bør ta hensyn til det aktuelle offentlige organets eller offentlige foretakets størrelse og driftsbudsjett.

- 33) Mulighetene for viderebruk kan forbedres ved å begrense behovet for å digitalisere papirdokumenter eller behandle digitale filer for å gjøre dem kompatible. Offentlige organer bør derfor gjøre dokumenter tilgjengelige i alle formater eller språkversjoner som allerede foreligger, elektronisk dersom det er mulig og hensiktsmessig. Offentlige organer bør se velvillig på anmodninger om utdrag av foreliggende dokumenter når en slik anmodning kan etterkommes ved et enkelt håndgrep. Offentlige organer bør imidlertid ikke være forpliktet til å gjøre et utdrag av et dokument tilgjengelig eller til å endre formatet på den informasjonen det anmodes om, dersom det ville medføre en uforholdsmessig stor innsats. For å gjøre viderebruk enklere bør offentlige organer gjøre sine dokumenter tilgjengelige i et format som, i den grad det er mulig og hensiktsmessig, ikke er avhengig av en bestemt programvare. Dersom det er mulig og hensiktsmessig, bør offentlige organer ta hensyn til mulighetene for viderebruk av dokumenter av og for personer med nedsatt funksjonsevne ved å levere informasjonen i et tilgjengelig format i samsvar med kravene i europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2016/2102¹⁷.
- 34) For å gjøre viderebruk enklere bør offentlige organer, dersom det er mulig og hensiktsmessig, gjøre dokumenter, herunder slike som offentliggjøres på nettsteder, tilgjengelige i et åpent og maskinleselig format og sammen med tilhørende metadata, med best mulig presisjon og detaljrikdom i et format som sikrer samvirkningsevne, for eksempel ved å behandle dem i samsvar med prinsippene for kompatibilitets- og brukervennlighetskrav for geografisk informasjon i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/2/EF.
- 35) Et dokument bør anses å være i et maskinleselig format dersom det er i et filformat som er strukturert på en slik måte at programvare enkelt kan identifisere, gjenkjenne og trekke ut bestemte data fra det. Data kodet i filer som er strukturert i et maskinleselig format, bør anses som maskinleselige data. Et maskinlese-

¹⁷ Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2016/2102 av 26. oktober 2016 om tilgjengeligheten av offentlige organers nettsteder og mobilapplikasjoner (EUT L 327 av 2.12.2016, s. 1).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

lig format kan være åpent eller lukket. De kan være formelle standarder eller ikke. Dokumenter kodet i et filformat som begrenser elektronisk behandling, fordi dataene ikke kan eller ikke enkelt kan trekkes ut av dem, bør ikke anses å være i et maskinleselig format. Medlemsstater bør, dersom det er mulig og hensiktsmessig, oppmuntre til bruk av et åpent, maskinleselig format som er anerkjent av Unionen eller internasjonalt. Det bør tas hensyn til den europeiske rammen for samvirkningsevne, dersom det er relevant, når det utformes tekniske løsninger for viderebruk av dokumenter.

- 36) Gebyrer for viderebruk av dokumenter utgjør en viktig hindring for markedsadgang for nyetablerte foretak og små og mellomstore bedrifter. Dokumentene bør derfor gjøres tilgjengelige for viderebruk vederlagsfritt og, dersom det er nødvendig med gebyrer, bør de i prinsippet begrenses til marginalkostnadene. Dersom offentlige organer foretar et særlig omfattende søk etter informasjon det anmodes om eller svært kostbare endringer i formatet på informasjon det anmodes om, enten frivillig eller i henhold til nasjonal rett, kan marginalkostnadene dekke kostnadene som er knyttet til slik virksomhet. I unntakstilfeller bør det tas hensyn til nødvendigheten av ikke å hindre den normale driften hos offentlige organer som er forpliktet til å generere inntekter for å dekke en betydelig del av kostnadene knyttet til utføring av deres offentlige oppgaver. Dette gjelder også dersom et offentlig organ har gjort data tilgjengelige som åpne data, men er forpliktet til å generere inntekter for å dekke en betydelig del av kostnadene knyttet til utføring av andre offentlige oppgaver. Rollen til offentlige foretak i et konkurransepreget økonomisk miljø bør også anerkjennes. I slike tilfeller bør offentlige organer og offentlige foretak derfor kunne kreve gebyrer som overstiger marginalkostnadene. Slike gebyrer skal fastsettes etter objektive, åpne og kontrollerbare kriterier, og den samlede inntekten fra utlevering og tillatelse til viderebruk av dokumenter bør ikke overstige kostnadene for innsamling og produksjon, herunder kjøp fra tredjeparter, reproduksjon, vedlikehold, lagring og formidling samt en rimelig avkastning på investeringene. Dersom det er relevant, bør det også være mulig å ta med i støtteberettigede kostnader kostnadene ved anonymisering av personopplysninger og kostnadene til tiltak som treffes for å verne dataenes fortro-

lighet. Medlemsstatene kan kreve at offentlige organer og offentlige foretak opplyser om disse kostnadene. Kravet om å generere inntekter for å dekke en betydelig del av offentlige organers kostnader knyttet til utføring av deres offentlige oppgaver eller omfanget av tjenestene av allmenn interesse som offentlige foretak har ansvar for, behøver ikke å være et lovfestet krav og kan for eksempel følge av administrativ praksis i medlemsstatene. Et slikt krav bør regelmessig vurderes på nytt av medlemsstatene.

- 37) Avkastningen på investeringer kan forstås som en prosentdel, i tillegg til marginalkostnadene, som gjør det mulig å dekke kapitalkostnadene og ta med realavkastningen. Ettersom kapitalkostnadene er nært knyttet til kredittinstitusjoners rentesatser, som selv er basert på den faste renten som Den europeiske sentralbank (ESB) benytter i sine viktigste refinansieringstransaksjoner, bør den rimelige avkastningen på investeringer ikke være mer enn 5 % over ESBs faste rentesats.
- 38) Biblioteker, herunder universitetsbiblioteker, museer og arkiver bør kunne kreve gebyrer som overstiger marginalkostnadene, for ikke å hindre den normale driften. Når det gjelder slike offentlige organer, bør ikke den samlede inntekten fra utlevering av og tillatelse til viderebruk av dokumenter i den relevante regnskapsperioden overstige kostnadene for innsamling, produksjon, reproduksjon, formidling, bevaring og rettighetsklarering samt en rimelig avkastning på investeringene. Dersom det er relevant, bør også kostnadene ved anonymisering av personopplysninger eller kommersielt følsomme opplysninger også inngå i de støtteberettigede kostnadene. Ved beregning av en rimelig avkastning på investeringene for biblioteker, herunder universitetsbiblioteker, museer og arkiver kan det, tatt i betraktning deres særtrekk, tas hensyn til prisene som privat sektor krever for viderebruk av identiske eller lignende dokumenter.
- 39) De øvre grensene for gebyrer fastsatt i dette direktiv berører ikke medlemsstatenes rett til å ta lavere gebyrer eller ingen gebyrer.
- 40) Medlemsstatene bør fastsette kriteriene for å pålegge gebyrer som overstiger marginalkostnadene. De bør for eksempel kunne fastsette slike kriterier i nasjonale regler eller utpeke ett eller flere egnede organer, med unntak av det offentlige organet selv, med kompetanse til å fastsette slike kriterier. Dette organet bør være organisert i samsvar med medlemssta-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

tens konstitusjonelle og rettslige system. Dette kan være et eksisterende organ med utøvende budsjettmyndighet som står under politisk ansvar.

- 41) Det er en forutsetning for utviklingen av et informasjonsmarked i Unionen at vilkårene for viderebruk av dokumenter fra offentlig sektor er klare og offentlig tilgjengelige. De potensielle viderebrukerne bør derfor gjøres tydelig oppmerksom på alle gjeldende vilkår for viderebruk av dokumenter. Medlemsstatene bør eventuelt oppmuntre til opprettelse av elektroniske registre over tilgjengelige dokumenter for å fremme og gjøre det lettere å anmode om viderebruk. De som anmoder om å viderebruke dokumenter som andre enheter enn offentlige foretak, utdanningsinstitusjoner, forskningsutøvende organisasjoner og forskningsfinansierende organisasjoner er i besittelse av, bør underrettes om klageadgang i forbindelse med vedtak eller praksis som berører dem. Dette vil være særlig viktig for nyetablerte foretak og små og mellomstore bedrifter, som ikke nødvendigvis er vant til å ha kontakt med andre medlemsstaters offentlige organer og kjenner til klageadgangen i den forbindelse.
- 42) Klageadgangen bør omfatte muligheten til en vurdering utført av en upartisk klageinstans. Dette kan være en allerede eksisterende nasjonal myndighet, for eksempel den nasjonale konkurransemyndigheten, tilsynsmyndigheten opprettet i samsvar med forordning (EU) 2016/679, den nasjonale myndigheten for dokumenttilgang eller en nasjonal rettsmyndighet. Denne myndigheten bør være organisert i samsvar med medlemsstatens konstitusjonelle og rettslige system. Muligheten til å benytte nevnte myndighet bør ikke foregripe en eventuell klageadgang som ellers er tilgjengelig for de som søker om viderebruk. Den bør imidlertid være forskjellig fra medlemsstatens ordning for å fastsette kriterier for å pålegge gebyrer som overstiger marginalkostnadene. Klageadgangen bør omfatte muligheten til prøving av avslag, men også av vedtak som, til tross for at de tillater viderebruk, kan påvirke søkere av andre årsaker, særlig på grunn av gebyrreglene. Vurderingsprosessen bør være hurtig, i samsvar med behovene i et marked i rask endring.
- 43) Offentliggjøring av alle allment tilgjengelige dokumenter fra offentlig sektor – ikke bare i forbindelse med den politiske prosessen, men også rettslige og forvaltningsmessige framgangsmåter – er et grunnleggende middel til å utvide retten til kunnskap, som er et grunnleggende demokratisk prinsipp. Denne målsettingen får anvendelse på institusjoner på alle plan, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt.
- 44) Viderebruk av dokumenter bør ikke være underlagt vilkår. I enkelte tilfeller kan det imidlertid, dersom det er begrunnet med hensynet til et mål av allmenn interesse, bli utstedt en lisens med vilkår for lisenstakerens viderebruk med hensyn til ansvar, vern av personopplysninger og riktig bruk av dokumenter, garanti for at de ikke endres og kildeangivelse. Dersom offentlige organer utsteder lisens for viderebruk av dokumenter, bør lisensvilkårene være objektive, rimelige og sikre likebehandling. Elektronisk tilgjengelige standardlisenser kan også spille en viktig rolle i denne forbindelse. Medlemsstatene bør derfor sørge for at standardlisenser er tilgjengelige. Eventuelle lisenser for viderebruk av informasjon fra offentlig sektor bør under alle omstendigheter omfatte så få restriksjoner på viderebruk som mulig, for eksempel begrenset til et krav om kildehenvisning. Åpne lisenser i form av standardiserte offentlige lisenser tilgjengelig på internett, som gir fri tilgang til data og innhold og tillater at det kan brukes, endres og deles av alle for et hvilket som helst formål og er basert på åpne dataformater, bør spille en viktig rolle i denne forbindelse. Medlemsstatene bør derfor oppmuntre til bruk av åpne lisenser, noe som med tiden bør bli vanlig praksis i hele Unionen. Uten at det berører ansvarskravene fastsatt i unionsretten eller nasjonal rett, kan, dersom et offentlig organ eller et offentlig foretak gjør dokumenter tilgjengelige for viderebruk uten andre vilkår eller begrensninger, nevnte offentlige organ eller offentlige foretak oppheve alt ansvar med hensyn til dokumenter som gjøres tilgjengelige for viderebruk.
- 45) Dersom vedkommende myndighet beslutter at visse dokumenter ikke lenger skal være tilgjengelige for viderebruk, eller at disse dokumentene ikke lenger skal ajourføres, skal den så snart som mulig offentliggjøre disse beslutningene, om mulig elektronisk.
- 46) Vilkårene for viderebruk bør ikke innebære forskjellsbehandling av sammenlignbare kategorier av viderebruk. I den forbindelse bør for eksempel ikke forbudet mot forskjellsbehandling hindre vederlagsfri utveksling av informasjon mellom offentlige organer når de utfører offentlige oppgaver, selv om andre parter må betale for viderebruk av de samme dokumen-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

tene. Det bør heller ikke hindre at det vedtas en differensiert avgiftspolitik for kommersiell og ikke-kommersiell viderebruk.

47) Medlemsstatene bør særlig sikre at viderebruk av dokumenter fra offentlige foretak ikke fører til markedsvridning, og at rettfærdig konkurranse ikke undergraves.

48) Offentlige organer bør overholde unionens og nasjonale konkurranseregler når de fastsetter prinsippene for viderebruk av dokumenter, og så langt som mulig unngå avtaler om enerett mellom dem selv og private partnere. For å yte en tjeneste av allmenn økonomisk interesse kan det imidlertid noen ganger være nødvendig med enerett til viderebruk av visse dokumenter fra offentlig sektor. Dette kan være tilfellet dersom ingen kommersiell forlegger vil offentliggjøre informasjonen uten en slik enerett. I den forbindelse er det hensiktsmessig å ta hensyn til kontrakter om offentlig tjenesteyting som er utelukket fra virkeområdet for direktiv 2014/24/EU i henhold til artikkel 11 i nevnte direktiv, og innovasjonspartnerskap som nevnt i artikkel 31 i direktiv 2014/24/EU.

49) Det finnes en rekke samarbeidsavtaler mellom biblioteker, herunder universitetsbiblioteker, museer og arkiver og private partnere som omfatter digitalisering av kulturelle ressurser, der det gis enerett til private partnere. Praksis har vist at slike offentlig-private partnerskap kan legge til rette for en meningsfull utnyttelse av kultursamlinger og samtidig gi allmennheten raskere tilgang til kulturarven. Det er derfor hensiktsmessig å ta hensyn til de rådende forskjellene mellom medlemsstatene når det gjelder digitalisering av kulturelle ressurser gjennom et bestemt sett av regler som gjelder avtaler om digitalisering av slike ressurser. Dersom en enerett gjelder digitalisering av kulturelle ressurser, kan en viss periode med enerett være nødvendig for å gi den private partneren mulighet til å tjene inn investeringen. Denne perioden bør imidlertid være så kort som mulig for å overholde prinsippet om at offentlig materiale skal forbli offentlig tilgjengelig når det er digitalisert. Perioden med enerett til å digitalisere kulturelle ressurser bør i alminnelighet ikke overstige ti år. En periode med enerett på mer enn ti år bør bli tatt opp til ny vurdering, der det tas hensyn til teknologiske, økonomiske og administrative endringer i miljøet siden avtalen ble inngått. Dessuten bør alle offentlig-private partnerskap for digitalisering av kulturelle ressurser gi partnerinstitusjonen fulle rettigheter med hen-

syn til bruk av digitaliserte kulturelle ressurser etter avtalens opphør.

50) Avtaler mellom de som er i besittelse av og de som viderebruker dataene, som ikke uttrykkelig gir enerett, men som rimeligvis kan forventes å begrense dokumentenes tilgjengelighet for viderebruk, bør være underlagt ytterligere offentlig kontroll. De grunnleggende aspektene ved slike avtaler bør derfor offentliggjøres på internett minst to måneder før de trer i kraft, det vil si to måneder før den avtalte datoen da partene skal begynne å oppfylle sine forpliktelser. Offentliggjøringen bør gi berørte parter anledning til å anmode om viderebruk av dokumentene som omfattes av disse avtalene, og forebygge risikoen for å begrense antallet potensielle viderebrukere. I alle tilfeller bør de grunnleggende aspektene ved slike avtaler i deres endelige form som er avtalt mellom partene, også offentliggjøres på internett uten unødig opphold etter at avtalene er inngått.

51) Dette direktiv har som mål å redusere risikoen for overdreven fordel ved å være først på markedet som kan begrense antallet potensielle viderebrukere av dataene. Dersom det er sannsynlig at avtaler, i tillegg til en medlemsstats forpliktelser i henhold til dette direktiv til å utlevere dokumenter, kan medføre en overføring av nevnte medlemsstats ressurser i henhold til artikkel 107 nr. 1 i TEUV, bør dette direktiv ikke berøre anvendelsen av konkurransereglene og reglene for statsstøtte som er fastsatt i artikkel 101-109 i TEUV. Det følger av reglene for statsstøtte fastsatt i artikkel 107, 108 og 109 i TEUV at en medlemsstat *på forhånd* skal kontrollere hvorvidt den relevante avtalen kan medføre statsstøtte og sikre at den er i samsvar med reglene for statsstøtte.

52) Dette direktiv berører ikke personvernet i forbindelse med behandling av personopplysninger i henhold til unionsretten og nasjonal rett, særlig forordning (EU) 2016/679 og europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF¹⁸, herunder alle utfyllende bestemmelser i nasjonal rett. Dette betyr blant annet at viderebruk av personopplysninger er tillatt bare dersom prinsippet om formålsbegrensning fastsatt i artikkel 5 nr. 1 bokstav b) og artikkel 6 i forordning (EU) 2016/679 er oppfylt. Anonyme opplysninger er opplysninger som ikke kan

¹⁸ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF av 12. juli 2002 om behandling av personopplysninger og personvern i sektoren for elektronisk kommunikasjon (direktivet om personvern og elektronisk kommunikasjon) (EFT L 201 av 31.7.2002, s. 37).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

knyttet til en identifisert eller identifiserbar fysisk person, eller personopplysninger som er blitt anonymisert på en slik måte at den registrerte ikke lenger kan identifiseres. Anonymisering av opplysninger er et middel for å kombinere interessene for å gjøre det så enkelt som mulig å viderebruke informasjon fra offentlig sektor og forpliktelsene i henhold til personvernlovgivningen, men det er forbundet med en kostnad. Det er hensiktsmessig å betrakte denne kostnaden som en av utgiftspostene som skal anses å inngå i marginalkostnaden for formidling som nevnt i dette direktiv.

- 53) Når det treffes beslutninger om omfanget og vilkårene for viderebruk av dokumenter fra offentlig sektor som inneholder personopplysninger, for eksempel i helsesektoren, kan det være nødvendig å foreta vurderinger av personvernkonsekvenser i samsvar med artikkel 35 i forordning (EU) 2016/679.
- 54) Tredjeparts immaterialrettigheter berøres ikke av dette direktiv. For å unngå tvil må det understrekes at termen «immaterialrettigheter» her omfatter bare opphavsrett og nærstående rettigheter (herunder sui generis-rett). Dette direktiv får ikke anvendelse på dokumenter som omfattes av industriell eiendomsrett, for eksempel patenter, registrerte mønstre og varemerker. Direktivet berører ikke forekomsten av eller eiendomsretten til offentlige organers immaterialrettigheter, og det begrenser ikke på noen måte utøvelsen av disse rettighetene ut over de grensene som er fastsatt i dette direktiv. De forpliktelsene som pålegges i samsvar med dette direktiv, bør få anvendelse bare i den grad de er forenlige med internasjonale avtaler om vern av immaterialrettigheter, særlig Bern-konvensjonen om vern av litterære og kunstneriske verk (Bern-konvensjonen) og avtalen om handelsrelaterte sider ved immaterialrettigheter (TRIPS-avtalen) og WIPO-traktaten om opphavsrett (WCT). Offentlige organer bør imidlertid utøve sin opphavsrett på en måte som letter viderebruk av dokumenter.
- 55) Idet det tas hensyn til unionsretten og medlemsstatenes og Unionens internasjonale forpliktelser, særlig i henhold til Bern-konvensjonen og TRIPS-avtalen, bør dokumenter som tredjeparter har immaterialrettigheter til, unntas fra dette direktivs virkeområde. Dersom en tredjepart var opprinnelig eier av immaterialrettighetene til et dokument som biblioteker, herunder universitetsbiblioteker, museer og

arkiver er i besittelse av, og vernetiden for disse rettighetene ikke har utløpt, bør dokumentet for dette direktivs formål anses som et dokument som tredjeparter har immaterialrettigheter til.

- 56) Dette direktiv bør ikke berøre rettighetene, herunder økonomiske og ideelle rettigheter, som ansatte hos offentlige organer har i henhold til nasjonal rett.
- 57) Dersom et dokument gjøres tilgjengelig for viderebruk, bør det berørte offentlige organet beholde utnyttelsesretten til det aktuelle dokumentet.
- 58) Dette direktiv berører ikke direktiv 2014/24/EU.
- 59) Verktøy som hjelper potensielle brukere å finne dokumenter som er tilgjengelige for viderebruk, og vilkårene for viderebruk, kan gjøre det betydelig lettere å bruke dokumenter fra offentlig sektor på tvers av landegrensene. Medlemsstatene bør derfor sikre at det finnes praktiske ordninger til hjelp for brukere som søker etter dokumenter som er tilgjengelige for viderebruk. Eksempler på slike praktiske ordninger er lister, som helst bør være tilgjengelige på internett, over de viktigste dokumentene (dokumenter som viderebrukes i stort omfang eller vil kunne viderebrukes i stort omfang), og nettportaler med lenker til desentraliserte lister over informasjonskilder. Medlemsstatene bør også lette den langsiktige tilgjengeligheten for viderebruk av informasjon fra offentlig sektor i samsvar med gjeldende retningslinjer for bevaring.
- 60) Kommisjonen bør forenkle samarbeidet mellom medlemsstatene og støtte utforming, prøving, gjennomføring og utbygging av samvirkende elektroniske grensesnitt som muliggjør mer effektive og sikrere offentlige tjenester.
- 61) Dette direktiv berører ikke europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/29/EF¹⁹. Det fastsetter vilkår for offentlige organers utøvelse av sine immaterialrettigheter i det indre informasjonsmarked når de tillater viderebruk av dokumenter. Dersom offentlige organer innehar rettigheten fastsatt i artikkel 7 nr. 1 i direktiv 96/9/EF, bør de ikke utøve denne retten for å hindre viderebruk eller begrense viderebruk av eksisterende dokumenter utover de grensene som er fastsatt i dette direktiv.

¹⁹ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/29/EF av 22. mai 2001 om harmonisering av visse sider ved opphavsrett og beslektede rettigheter i informasjonssamfunnet (EFT L 167 av 22.6.2001, s. 10).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

- 62) Kommisjonen har støttet utviklingen av en nettbasert framdriftsrapport om åpne data med relevante resultatindikatorer for viderebruk av informasjon fra offentlig sektor i alle medlemsstater. En regelmessig oppdatering av denne rapporten vil bidra til utvekslingen av informasjon mellom medlemsstatene og gjøre opplysninger om retningslinjer og praksis tilgjengelig i hele Unionen.
- 63) Det er nødvendig å sikre at medlemsstatene overvåker omfanget av viderebruk av informasjon fra offentlig sektor, vilkårene for å gjøre informasjonen tilgjengelig og klageadgangen.
- 64) Kommisjonen kan bistå medlemsstatene med å gjennomføre dette direktiv på en ensartet måte gjennom å utstede og oppdatere eksisterende retningslinjer, særlig om anbefalte standardlisenser, datasett og gebyrer for viderebruk av dokumenter, etter samråd med berørte parter.
- 65) Ett av hovedformålene med å opprette det indre marked er å skape vilkår som fremmer utviklingen av tjenester som omfatter hele Unionen. Biblioteker, herunder universitetsbiblioteker, museer og arkiver har en betydelig mengde verdifulle informasjonsressurser fra offentlig sektor, særlig fordi digitaliseringsprosjekter har mangedoblet mengden digitalt offentlig materiale. Disse kulturarvsamlingene og tilhørende metadata er en potensiell kilde for produkter og tjenester med digitalt innhold, og de har et enormt potensial med hensyn til innovativ viderebruk i sektorer som utdanning og turisme. Andre typer kulturinstitusjoner, for eksempel orkestre, operaer, balletter og teatre, herunder arkiver som er del av disse institusjonene, bør forbli utenfor dette direktivs virkeområde, ettersom de spesifikt driver med «utøvende kunst», og på grunn av det forhold at nesten alt deres materiale er omfattet av tredjeparters immateriellrettigheter.
- 66) For å fastsette vilkår som støtter viderebruk av dokumenter som er forbundet med viktige sosioøkonomiske fordeler som har en særlig høy verdi for økonomien og samfunnet, bør det fastsettes en liste over tematiske kategorier av datasett med høy verdi i et vedlegg. For å illustrere dette, og uten at det berører gjennomføringsrettsaktene som identifiserer de datasettene med høy verdi som de særlige kravene fastsatt i dette direktiv bør få anvendelse på, og idet det tas hensyn til Kommisjonens retningslinjer om anbefalte standardlisenser, datasett og gebyrer for viderebruk av dokumenter, kan de tematiske kategoriene blant annet omfatte postnumre, nasjonale og lokale kart (geodata), energiforbruk og satellittbilder (jordobservasjon og miljø), feltdata fra instrumenter og værmeldinger (meteorologiske data), demografiske og økonomiske indikatorer (statistikk), foretaksregistre og registreringsidentifikatorer (selskaper og eierskap), veitrafikkskilt og innlands vannveier (mobilitet).
- 67) For å endre listen over tematiske kategorier av datasett med høy verdi ved å legge til ytterligere tematiske kategorier, bør myndigheten til å vedta rettsakter i samsvar med artikkel 290 i TEUV delegeres til Kommisjonen. Det er særlig viktig at Kommisjonen holder hensiktsmessige samråd under sitt forberedende arbeid, herunder på ekspertnivå, og at slike samråd gjennomføres i samsvar med prinsippene fastsatt i den tverrinstitusjonelle avtalen av 13. april 2016 om bedre regelverksutforming²⁰. For å sikre lik deltakelse i utarbeidingen av delegerte rettsakter skal Europaparlamentet og Rådet motta alle dokumenter på samme tid som medlemsstatenes sakkyndige, og deres sakkyndige skal ha systematisk adgang til møter i Kommisjonens ekspertgrupper som arbeider med utarbeiding av delegerte rettsakter.
- 68) En unionsomfattende liste over datasett med et særlig potensial til å skape sosioøkonomiske fordeler sammen med harmoniserte vilkår for viderebruk er en viktig drivkraft for grensekryssende dataapplikasjoner og -tjenester. For å sikre ensartede vilkår for gjennomføringen av dette direktiv bør Kommisjonen gis gjennomføringsmyndighet til å støtte viderebruk av dokumenter som er forbundet med viktige sosioøkonomiske fordeler, gjennom å vedta en liste over særskilte datasett med høy verdi som særlige krav i dette direktiv får anvendelse på, sammen med ordninger for offentliggjøring og viderebruk av dem. Følgelig vil disse særlige kravene ikke få anvendelse før Kommisjonen har vedtatt gjennomføringsrettsakter. Listen bør ta hensyn til sektorspesifikke unionsrettsakter som regulerer offentliggjøringen av datasett, for eksempel direktiv 2007/2/EF og 2010/40/EU, for å sikre at datasettene gjøres tilgjengelige i henhold til tilsvarende standarder og sett med metadata. Listen bør baseres på de tematiske kategoriene som er fastsatt i dette direktiv. Ved utarbeiding av listen bør Kommisjonen holde hensiktsmessige samråd, herunder på ekspertnivå. Når det

²⁰ EUT L 123 av 12.5.2016, s. 1.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

treffes beslutning om oppføring på listen av data som offentlige foretak er i besittelse av, eller om dataene skal være fritt tilgjengelige, bør det dessuten tas hensyn til virkningen på konkurransen på de relevante markedene. Denne myndigheten bør utøves i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011²¹.

69) For å sikre størst mulig virkning av datasettene med høy verdi og gjøre viderebruk enklere, bør de gjøres tilgjengelige for viderebruk vederlagsfritt og med så få begrensninger som mulig. De bør også offentliggjøres via API-er. Dette utelukker imidlertid ikke at offentlige organer kan pålegge gebyrer for tjenester de yter i forbindelse med datasett med høy verdi når de utøver sin offentlige myndighet, særlig for å bekrefte at dokumenter er ekte eller riktige.

70) Ettersom målene for dette direktiv, som er å gjøre det lettere å skape informasjonsprodukter og -tjenester på unionsplan som bygger på dokumenter fra offentlig sektor, for å sikre effektiv og grensekryssende bruk av dokumenter fra offentlig sektor dels hos private foretak, særlig små og mellomstore bedrifter, for å skape verdiøkende informasjonsprodukter og – tjenester, og dels hos borgere for å gjøre det lettere med fri spredning av informasjon og kommunikasjon, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene, men på grunn av det foreslåtte tiltakets felleseuropeiske omfang bedre kan nås på unionsplan, kan Unionen treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i artikkel 5 i traktaten om Den europeiske union. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå disse målene.

71) Dette direktiv er forenlig med de grunnleggende rettighetene og de prinsippene som er anerkjent særlig i pakten, herunder retten til privatliv, vern av personopplysninger, eiendomsretten og integrering av personer med nedsatt funksjonsevne. Ingenting i dette direktiv bør tolkes eller gjennomføres på en måte som er i strid med Europarådets konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter.

72) EUs datatilsyn har blitt rådspurt i samsvar med artikkel 28 nr. 2 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 45/2001²² og har avgitt uttalelse 10. juli 2018²³.

73) Kommisjonen bør foreta en vurdering av dette direktiv. I samsvar med den tverrinstitusjonelle avtalen av 13. april 2016 om bedre regelverksutforming bør denne vurderingen bygge på de fem kriteriene effektivitet, formålstjenlighet, relevans, sammenheng og merverdi, og bør gi grunnlag for konsekvensanalyser av mulighetene for ytterligere tiltak.

74) Dette direktiv bør ikke berøre medlemsstatenes plikter med hensyn til fristen for innarbeiding i nasjonal rett av direktivene som er angitt i vedlegg II del B.

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Kapittel I

Generelle bestemmelser

Artikkel 1

Formål og virkeområde

1. For å fremme bruken av åpne data og stimulere til nyskaping innenfor produkter og tjenester fastsetter dette direktiv et sett av minsteregler for viderebruk og de praktiske ordningene for å lette viderebruk av
 - a) eksisterende dokumenter som innehas av offentlige organer i medlemsstatene,
 - b) eksisterende dokumenter som innehas av offentlige foretak som
 - i) er aktive på de områdene som er definert i direktiv 2014/25/EU,
 - ii) fungerer som ytere av offentlige tjenester i samsvar med artikkel 2 i forordning (EF) nr. 1370/2007,
 - iii) fungerer som luftfartsselskaper som oppfyller forpliktelsene til å yte offentlige tjenester i samsvar med artikkel 16 i forordning (EF) nr. 1008/2008, eller
 - iv) fungerer som EF-skipsredere som oppfyller forpliktelsene til å yte offentlige tjenester i samsvar med artikkel 4 i forordning (EØF) nr. 3577/92,

²¹ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011 av 16. februar 2011 om fastsettelse av allmenne regler og prinsipper for medlemsstatenes kontroll med Kommisjonens utøvelse av sin gjennomføringsmyndighet (EUT L 55 av 28.2.2011, s. 13).

²² Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 45/2001 av 18. desember 2000 om personvern i forbindelse med behandling av personopplysninger i Fellesskapets institusjoner og organer og om fri utveksling av slike opplysninger (EFT L 8 av 12.1.2001, s. 1).

²³ EUT C 305 av 30.8.2018, s. 7.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

- c) forskningsdata i samsvar med vilkårene fastsatt i artikkel 10.
2. Dette direktiv får ikke anvendelse på
- a) dokumenter som stilles til rådighet uten at dette omfattes av de berørte offentlige organenes offentlige oppgaver i henhold til lov eller andre bindende regler i medlemsstaten eller, i mangel av slike regler, som fastsatt i samsvar med vanlig administrativ praksis i vedkommende medlemsstat, forutsatt at de offentlige oppgavens virkeområde er åpent for innsyn og kan tas opp til ny vurdering,
 - b) dokumenter som innehas av offentlige foretak
 - i) som er produsert utenfor virkeområdet for yting av tjenester av allmenn interesse i henhold til lov eller andre bindende regler i medlemsstaten,
 - ii) som er knyttet til aktiviteter som er direkte utsatt for konkurranse og i henhold til artikkel 34 i direktiv 2014/25/EU derfor ikke er omfattet av innkjøpsregler,
 - c) dokumenter som tredjeparter har immaterialrettigheter til,
 - d) dokumenter, for eksempel følsomme data, som i henhold til innsynsordningene i medlemsstaten ikke er tilgjengelige, blant annet av hensyn til
 - i) vern av nasjonal sikkerhet (dvs. statens sikkerhet), forsvar eller offentlig sikkerhet,
 - ii) fortrolig behandling av statistiske opplysninger,
 - iii) fortrolig behandling av forretningsopplysninger (herunder forretningshemmeligheter, yrkeshemmeligheter eller selskapshemmeligheter),
 - e) dokumenter som ikke er tilgjengelige eller som det er begrenset tilgang til på grunn av følsomme opplysninger om beskyttelse av kritisk infrastruktur som definert i artikkel 2 bokstav d) i direktiv 2008/114/EF,
 - f) dokumenter som det i henhold til innsynsordningene i medlemsstatene er begrenset tilgang til, herunder tilfeller der borgere eller rettssubjekter må dokumentere en særlig interesse av tilgang til dokumenter,
 - g) logoer, våpenskjold og insignier,
 - h) dokumenter som i henhold til innsynsordningene ikke er tilgjengelige eller som det er begrenset tilgang til av hensyn til vern av personopplysninger, og deler av dokumenter som er tilgjengelige i henhold til disse ordningene, men som inneholder personopplysninger som gjør at viderebruk ifølge lovgivningen er uforenlig med lovgivningen om personvern i forbindelse med behandling av personopplysninger, eller undergraver personvernet og den enkeltes integritet, særlig i samsvar med unionsretten eller nasjonal rett med hensyn til vern av personopplysninger,
 - i) dokumenter som allmennkringkastere og deres datterforetak, eller andre organer og deres datterforetak, er i besittelse av i forbindelse med utførelsen av en allmennkringkastingsoppgave,
 - j) dokumenter som kulturinstitusjoner er i besittelse av, unntatt biblioteker, herunder universitetsbiblioteker, museer og arkiver,
 - k) dokumenter som utdanningsinstitusjoner for videregående opplæring og lavere er i besittelse av, og når det gjelder alle andre utdanningsinstitusjoner, andre dokumenter enn dem som er nevnt i nr. 1 bokstav c),
 - l) andre dokumenter enn dem som er nevnt i nr. 1 bokstav c) som forskningsutøvende organisasjoner og forskningsfinansierende organisasjoner er i besittelse av, herunder organisasjoner som er opprettet for å overføre forskningsresultater.
3. Dette direktiv bygger på, og berører ikke, innsynsordninger i Unionen og nasjonale innsynsordninger.
4. Dette direktiv berører ikke unionsretten og nasjonal rett om vern av personopplysninger, særlig forordning (EU) 2016/679 og direktiv 2002/58/EF og tilsvarende bestemmelser i nasjonal rett.
5. Forpliktelsene som pålegges i samsvar med dette direktiv, får anvendelse bare i den grad de er forenlig med bestemmelsene i internasjonale avtaler om vern av immaterialrettigheter, særlig Bern-konvensjonen, TRIPS-avtalen og WCT.
6. En databaseprodusents rett fastsatt i artikkel 7 nr. 1 i direktiv 96/9/EF skal ikke utøves av offentlige organer for å hindre viderebruk av dokumenter eller begrense viderebruk utover de grensene som er fastsatt i dette direktiv.
7. Dette direktiv regulerer viderebruk av eksisterende dokumenter som offentlige organer og offentlige foretak i medlemsstatene er i besittelse av, herunder dokumenter som direktiv 2007/2/EF får anvendelse på.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Artikkel 2

Definisjoner

I dette direktiv menes med

- 1) «offentlig organ» staten, regionale eller lokale myndigheter, offentligrettslige organer eller sammenslutninger dannet av én eller flere slike myndigheter eller ett eller flere slike offentligrettslige organer,
- 2) «offentligrettslige organer» organer som har alle følgende kjennetegn:
 - a) De er opprettet for det bestemte formål å imøtekomme allmennhetens behov, ikke behov av industriell eller kommersiell art.
 - b) De er rettssubjekter.
 - c) De er i hovedsak finansiert av staten, regionale eller lokale myndigheter eller andre offentligrettslige organer; eller deres forvaltning er underlagt en av disse myndighetenes eller et av disse organenes tilsyn; eller de har et administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan der over halvparten av medlemmene er utpekt av staten, regionale eller lokale myndigheter eller andre offentligrettslige organer,
- 3) «offentlig foretak» ethvert foretak som driver virksomhet innenfor de områdene som er fastsatt i artikkel 1 nr. 1 bokstav b), der offentlige organer kan utøve direkte eller indirekte dominerende innflytelse som følge av eierskap, økonomisk deltakelse eller de reglene som gjelder for foretaket. Offentlige organer skal forutsettes å ha dominerende innflytelse i alle tilfeller der disse organene direkte eller indirekte
 - a) eier størstedelen av foretakets tegnede kapital,
 - b) kontrollerer et flertall av stemmene som er knyttet til aksjer utstedt av foretaket,
 - c) kan utnevne mer enn halvparten av medlemmene i foretakets administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan,
- 4) «universitet/høyskole» et offentlig organ som tilbyr høyere utdanning som leder til akademiske grader,
- 5) «standardlisens» et sett med forhåndsdefinerte vilkår for viderebruk i et digitalt format, fortrinnsvis forenlig med standardiserte offentlige lisenser som er tilgjengelige på internett,
- 6) «dokument»
 - a) ethvert innhold, uansett medium (papir eller elektronisk eller som lydopptak, bildeopptak eller audiovisuelt opptak), eller
 - b) enhver del av et slikt innhold,
- 7) «anonymisering» prosessen med å gjøre om dokumenter til anonyme dokumenter som ikke kan knyttes til en identifisert eller identifiserbar fysisk person, eller å gjøre personopplysninger anonyme på en slik måte at den registrerte ikke lenger kan identifiseres,
- 8) «dynamiske data» dokumenter i digital form som oppdateres hyppig eller i sanntid, særlig på grunn av deres volatilitet eller at de raskt foreldes; data som genereres av sensorer anses vanligvis å være dynamiske data,
- 9) «forskningsdata» dokumenter i digital form, unntatt vitenskapelige publikasjoner, som er innsamlet eller produsert ved vitenskapelig forskningsvirksomhet, og som brukes som dokumentasjon i forskningsprosessen, eller som er allment akseptert i forskningsmiljøet som nødvendig for å validere forskningsfunn og -resultater,
- 10) «datasett med høy verdi» dokumenter hvis viderebruk er forbundet med viktige fordeler for samfunnet, miljøet og økonomien, særlig på grunn av deres egnethet til å skape verdikende tjenester, anvendelser og nye og gode arbeidsplasser av høy kvalitet, og på grunn av antallet potensielle mottakere av verdikende tjenester og anvendelser basert på disse datasettene,
- 11) «viderebruk» personers eller rettssubjekters bruk av dokumenter som innehas av
 - a) offentlige organer, for andre kommersielle eller ikke-kommersielle formål enn det opprinnelige formålet i forbindelse med den offentlige oppgaven som dokumentene ble produsert for, bortsett fra utveksling av dokumenter mellom offentlige organer som utelukkende skjer i forbindelse med deres offentlige oppgaver, eller
 - b) offentlige foretak, for andre kommersielle eller ikke-kommersielle formål enn det opprinnelige formålet i forbindelse med yting av tjenester av allmenn interesse som dokumentene ble produsert for, bortsett fra utveksling av dokumenter mellom offentlige foretak og offentlige organer som utelukkende skjer i forbindelse med offentlige organers offentlige oppgaver,
- 12) «personopplysninger» personopplysninger som definert i artikkel 4 nr. 1 i forordning (EU) 2016/679,
- 13) «maskinleselig format» et filformat strukturert slik at programvare enkelt kan identifisere, gjenkjenne og trekke ut bestemte data, herunder individuelle opplysninger og deres interne struktur,

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

- 14) «åpent format» et filformat som er plattformuavhengig og gjort tilgjengelig for allmennheten uten begrensninger som hindrer viderebruk av dokumenter,
- 15) «formell åpen standard» en standard som er blitt fastsatt skriftlig, med detaljerte spesifikasjoner for kravene som skal sikre samvirkings- evne mellom programvare,
- 16) «rimelig avkastning på investeringer» en prosentdel av det samlede gebyret, i tillegg til det som kreves for å dekke de støtteberettigede kostnadene, og som skal være høyst 5 prosentpoeng over den faste renten som ESB benytter,
- 17) «tredjepart» enhver fysisk eller juridisk person, unntatt et offentlig organ eller et offentlig foretak, som er i besittelse av data.

Artikkel 3

Allment prinsipp

1. Med forbehold for nr. 2 i denne artikkel skal medlemsstatene sikre at dokumenter som dette direktiv får anvendelse på i samsvar med artikkel 1, kan viderebrukes for kommersielle eller ikke-kommersielle formål i samsvar med kapittel III og IV.
2. For dokumenter som biblioteker, herunder universitetsbiblioteker, museer og arkiver har immaterialrettigheter til, og for dokumenter som offentlige foretak er i besittelse av, skal medlemsstatene sikre, når viderebruk av slike dokumenter er tillatt, at disse dokumentene kan viderebrukes for kommersielle eller ikke-kommersielle formål i samsvar med kapittel III og IV.

Kapittel II

Anmodninger om viderebruk

Artikkel 4

Behandling av anmodninger om viderebruk

1. Offentlige organer skal behandle anmodninger om viderebruk og gjøre dokumentene tilgjengelige for søkeren for viderebruk elektronisk, dersom det er mulig og hensiktsmessig, eller, dersom det kreves en lisens, utarbeide lisensstilbudet til søkeren innen en rimelig frist som tilsvarer fristene fastsatt for behandling av anmodninger om innsyn i dokumenter.
2. Dersom det ikke er fastsatt noen frister eller andre regler for utlevering av dokumenter, skal offentlige organer behandle anmodnin-

gen og utlevere dokumentene som skal viderebrukes til søkeren eller, dersom det kreves en lisens, utarbeide lisensstilbudet til søkeren så snart som mulig, og i alle tilfeller innen 20 virkedager etter at anmodningen er mottatt. Denne fristen kan forlenges med ytterligere 20 virkedager dersom en anmodning er omfattende eller komplisert. I slike tilfeller skal søkeren underrettes så snart som mulig, og under alle omstendigheter innen tre uker etter den første anmodningen, om at det kreves mer tid for å behandle anmodningen og begrunne avgjørelsen.

3. Ved avslag på anmodningen skal de offentlige organene underrette søkeren om årsakene til avslaget på grunnlag av relevante bestemmelser i innsynsordningen i vedkommende medlemsstat eller bestemmelsene som innarbeider dette direktiv i nasjonal rett, særlig artikkel 1 nr. 2 bokstav a)–h) eller artikkel 3. Dersom et avslag gis på grunnlag av artikkel 1 nr. 2 bokstav c), skal det offentlige organet vise til den fysiske eller juridiske personen som er rettighetshaver, dersom vedkommende er kjent, eller alternativt til lisensgiveren som det offentlige organet har innhentet det relevante materialet fra. Biblioteker, herunder universitetsbiblioteker, museer og arkiver skal ikke være forpliktet til å ta med en slik henvisning.
4. Alle vedtak om viderebruk skal inneholde en henvisning til klageadgangen i tilfelle søkeren ønsker å klage på vedtaket. Klageadgangen skal omfatte muligheten til prøving ved en upartisk klageinstans med nødvendig sak-kunnskap, for eksempel nasjonal konkurransemyndighet, relevant myndighet for dokumenttilgang, tilsynsmyndigheten opprettet i samsvar med forordning (EU) 2016/679 eller en nasjonal rettsmyndighet, hvis beslutninger er bindende for det berørte offentlige organet.
5. I henhold til denne artikkel skal medlemsstatene fastsette praktiske ordninger for å fremme effektiv viderebruk av dokumenter. Disse ordningene kan særlig omfatte midler for å gi tilstrekkelige opplysninger om de rettighetene som fastsettes i dette direktiv, og for å tilby relevante støtte og veiledning.
6. Følgende enheter skal ikke være forpliktet til å etterkomme denne artikkel:
 - a) Offentlige foretak.
 - b) Utdanningsinstitusjoner, forskningsutøvende organisasjoner og forskningsfinansierende organisasjoner.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Kapittel III

Vilkår for viderebruk

Artikkel 5

Tilgjengelige formater

1. Med forbehold for kapittel V skal offentlige organer og offentlige foretak gjøre sine dokumenter tilgjengelige i alle allerede foreliggende formater eller språkversjoner og, dersom det er mulig og hensiktsmessig, elektronisk, i formater som er åpne, maskinleselige, tilgjengelige, søkbare og kan viderebrukes, sammen med tilhørende metadata. Både formatet og metadataene skal, dersom det er mulig, være i samsvar med formelle åpne standarder.
2. Medlemsstatene skal oppmuntre offentlige organer og offentlige foretak til å produsere og gjøre tilgjengelig dokumenter som hører inn under dette direktivs virkeområde, i samsvar med prinsippet om «innebygd åpenhet og åpenhet som standardinnstilling».
3. Nr. 1 innebærer ikke at offentlige organer er forpliktet til å framstille eller tilpasse dokumenter eller framlegge utdrag for å etterkomme nevnte nummer, dersom dette krever en uforholdsmessig stor innsats og ikke bare enkle operasjoner.
4. Det skal ikke kreves at offentlige organer skal fortsette å produsere og lagre en viss type dokumenter for at en privat eller offentlig organisasjon skal kunne viderebruke slike dokumenter.
5. Offentlige organer skal gjøre dynamiske data tilgjengelige for viderebruk umiddelbart etter innsamling, ved hjelp av hensiktsmessige API-er og, dersom det er relevant, som en massenedlasting.
6. Dersom det vil overskride det offentlige organets økonomiske og tekniske kapasitet å gjøre dynamiske data tilgjengelige for viderebruk umiddelbart etter innsamling, som nevnt i nr. 5, og dermed medføre en uforholdsmessig stor innsats, skal disse dynamiske dataene gjøres tilgjengelige for viderebruk innen en frist eller med midlertidige tekniske begrensninger som ikke på en utilbørlig måte hemmer utnyttelsen av deres økonomiske og sosiale potensial.
7. Nr. 1-6 får anvendelse på eksisterende dokumenter som offentlige foretak er i besittelse av, og som er tilgjengelige for viderebruk.
8. Datasettene med høy verdi, som oppført i samsvar med artikkel 14 nr. 1, skal gjøres tilgjengelige for viderebruk i et maskinleselig

format ved hjelp av hensiktsmessige API-er og, dersom det er relevant, som en massenedlasting.

Artikkel 6

Gebyrprinsipper

1. Viderebruk av dokumenter skal være vederlagsfritt.

Dekning av marginalkostnaden som påløper ved reproduksjon, utlevering og formidling av dokumenter samt ved anonymisering av personopplysninger og tiltak som treffes for å beskytte kommersielt fortrolige opplysninger, kan imidlertid tillates.
2. Som unntak får nr. 1 ikke anvendelse på følgende:
 - a) Offentlige organer som er forpliktet til å generere inntekter for å dekke en betydelig del av kostnadene knyttet til utføring av deres offentlige oppgaver.
 - b) Biblioteker, herunder universitetsbiblioteker, museer og arkiver.
 - c) Offentlige foretak.
3. Medlemsstatene skal på internett offentliggjøre en liste over de offentlige organene som er nevnt i nr. 2 bokstav a).
4. I tilfellene nevnt i nr. 2 bokstav a) og c) skal samlede gebyrer beregnes i samsvar med objektive, åpne og kontrollerbare kriterier. Slike kriterier skal fastsettes av medlemsstatene.

Den samlede inntekten fra utlevering og tilatelse til viderebruk av dokumenter i den relevante regnskapsperioden skal ikke overstige kostnadene for innsamling, produksjon, reproduksjon, formidling og datalagring samt en rimelig avkastning på investeringene, og, dersom det er relevant, anonymisering av personopplysninger og tiltak som treffes for å beskytte kommersielt fortrolige opplysninger.

Gebyrene skal beregnes i samsvar med gjeldende regnskapsprinsipper.
5. Når offentlige organer nevnt i nr. 2 bokstav b) pålegger gebyrer, skal ikke den samlede inntekten fra utlevering og tillatelse til viderebruk av dokumenter i den relevante regnskapsperioden overstige kostnadene for innsamling, produksjon, reproduksjon, formidling, datalagring, bevaring og rettighetsklarering og, dersom det er relevant, anonymisering av personopplysninger og tiltak som treffes for å beskytte kommersielt fortrolige opplysninger, samt en rimelig avkastning på investeringene.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Gebyrene skal beregnes i samsvar med regnskapsprinsippene som gjelder for de aktuelle offentlige organene.

6. Viderebruk av følgende skal være vederlagsfritt for brukeren:
 - a) Med forbehold for artikkel 14 nr. 3), 4) og 5), datasettene med høy verdi som oppført i samsvar med nr. 1 i nevnte artikkel.
 - b) Forskningsdata nevnt i artikkel 1 nr. 1 bokstav c).

Artikkel 7

Innsyn

1. Når det gjelder standardgebyrer for viderebruk av dokumenter, skal gjeldende vilkår og faktiske gebyrbeløp, herunder beregningsgrunnlaget for slike gebyrer, fastsettes på forhånd og offentliggjøres, elektronisk dersom det er mulig og hensiktsmessig.
2. Når det gjelder andre gebyrer for viderebruk enn dem som er nevnt i nr. 1, skal de faktorene det vil bli tatt hensyn til ved beregning av disse gebyrene, angis på forhånd. På anmodning skal innehaveren av de aktuelle dokumentene også angi hvordan slike gebyrer er beregnet for den konkrete anmodningen om viderebruk.
3. Offentlige organer skal sikre at de som anmoder om å viderebruke dokumenter, underrettes om klageadgang i forbindelse med vedtak eller praksis som berører dem.

Artikkel 8

Standardlisenser

1. Viderebruk av dokumenter skal ikke være underlagt vilkår, med mindre slike vilkår er objektive, rimelige, ikke medfører forskjellsbehandling og er begrunnet med hensynet til et mål av allmenn interesse.

Dersom viderebruken er underlagt vilkår, skal disse vilkårene ikke begrense mulighetene for viderebruk unødig og skal ikke brukes for å begrense konkurranse.

I medlemsstater der det brukes lisenser, skal medlemsstatene sikre at standardlisenser for viderebruk av dokumenter fra offentlig sektor som kan tilpasses hver enkelt lisenssøknad, er tilgjengelige og kan behandles elektronisk. Medlemsstatene skal oppmuntre til bruk av slike standardlisenser.

Artikkel 9

Praktiske ordninger

Medlemsstatene skal sørge for praktiske ordninger som gjør det lettere å søke etter dokumenter som er tilgjengelige for viderebruk, for eksempel i form av lister over de viktigste dokumentene med relevante metadata, som er tilgjengelige via internett og i maskinleselig format dersom det er mulig og hensiktsmessig, og nettportaler med lenker til disse listene over informasjonskilder. Når det er mulig, skal medlemsstatene legge til rette for tverrspråklig søk etter dokumenter, særlig ved å muliggjøre aggregering av metadata på unionsplan.

Medlemsstatene skal også oppmuntre offentlige organer til å lage praktiske ordninger for å gjøre det lettere å bevare dokumenter som er tilgjengelige for viderebruk.

2. Medlemsstatene skal i samarbeid med Kommisjonen fortsette arbeidet med å forenkle tilgangen til datasett, særlig ved å fastsette et felles tilgangspunkt og ved gradvis å tilgjengeliggjøre egnede datasett hos offentlige organer med hensyn til de dokumentene som dette direktiv får anvendelse på, samt til data som Unionens institusjoner er i besittelse av, i formater som er tilgjengelige, lett søkbare og som kan viderebrukes elektronisk.

Artikkel 10

Forskningsdata

1. Medlemsstatene skal støtte tilgangen til forskningsdata ved å vedta nasjonal politikk og relevante tiltak med sikte på å gjøre data fra offentlig finansiert forskning åpent tilgjengelige («retningslinjene for åpen tilgang»), etter prinsippet om «åpenhet som standardinnstilling» og i samsvar med FAIR-prinsippene. I denne sammenheng bør betenkeligheter med hensyn til immaterialrettigheter, vern av personopplysninger og fortrolighet, sikkerhet og legitime forretningsinteresser tas hensyn til, i samsvar med prinsippet «så åpent som mulig, så lukket som nødvendig». Disse retningslinjene for åpen tilgang skal være rettet mot forskningsutøvende organisasjoner og forskningsfinansierende organisasjoner.
2. Uten at det berører artikkel 1 nr. 2 bokstav c) skal forskningsdata viderebrukes for kommersielle eller ikke-kommersielle formål i samsvar med kapittel III og IV, i den grad de er offentlig finansiert og forskere, forskningsutøvende organisasjoner eller forskningsfinansierende organisasjoner allerede har offentliggjort dem

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

gjennom et sentralt datalager i institusjonen eller et emnebasert datalager. I den forbindelse skal det tas hensyn til legitime forretningsinteresser, kunnskapsoverføring og allerede eksisterende immaterialrettigheter.

Kapittel IV

Likebehandling og konkurranseregler

Artikkel 11

Likebehandling

1. Gjeldende vilkår for viderebruk av dokumenter skal ikke innebære forskjellsbehandling for sammenlignbare kategorier av viderebruk, herunder viderebruk over landegrensene.
2. Dersom dokumenter viderebrukes av et offentlig organ som utgangsmateriale for dens kommersielle virksomhet, som ikke hører inn under dens offentlige oppgaver, skal de samme gebyrene og andre vilkår anvendes for utlevering av dokumenter til denne virksomheten som for andre brukere.

Artikkel 12

Avtaler om enerett

1. Alle potensielle markedsdeltakere skal ha mulighet til å viderebruke dokumenter, selv om en eller flere markedsdeltakere allerede utnytter verdikjæpende produkter på grunnlag av disse dokumentene. Kontrakter eller andre avtaler mellom de offentlige organene eller offentlige foretakene som er i besittelse av dokumentene, og tredjeparter, skal ikke medføre enerett.
2. Dersom enerett imidlertid er nødvendig for å yte en tjeneste i allmennhetens interesse, skal begrunnelsen for å tildele en slik enerett regelmessig vurderes på nytt, og under alle omstendigheter hvert tredje år. Avtaler om enerett som er etablert 16. juli 2019 eller senere, skal gjøres offentlig tilgjengelige på internett minst to måneder før de trer i kraft. De endelige vilkårene i slike avtaler skal være åpne og skal gjøres offentlig tilgjengelige på internett.

Dette nummer får ikke anvendelse på digitalisering av kulturelle ressurser.
3. Uten hensyn til nr. 1 skal perioden med enerett i alminnelighet ikke overstige ti år dersom eneretten gjelder digitalisering av kulturelle ressurser. Dersom denne perioden overstiger ti år, skal varigheten tas opp til ny vurdering i

løpet av det ellefte året og deretter, dersom det er relevant, hvert sjuende år.

Avtalene om enerett nevnt i første ledd skal offentliggjøres og være åpne for innsyn.

Ved enerett som nevnt i første ledd, skal det berørte offentlige organet kostnadsfritt motta en kopi av de digitaliserte kulturelle ressursene som en del av avtalen. Kopien skal være tilgjengelig for viderebruk ved utløpet av perioden med enerett.

4. Juridiske eller praktiske ordninger som, uten at de uttrykkelig gir enerett, har som mål eller med rimelighet kan forventes å føre til begrenset tilgjengelighet for viderebruk av dokumenter av andre enheter enn den tredjeparten som deltar i ordningen, skal gjøres offentlig tilgjengelige på internett minst to måneder før de trer i kraft. Virkningen av slike juridiske eller praktiske ordninger for tilgang til data for viderebruk skal regelmessig vurderes på nytt, og under alle omstendigheter hvert tredje år. De endelige vilkårene i slike avtaler skal være åpne og skal gjøres offentlig tilgjengelige på internett.
5. Avtaler om enerett som eksisterer 17. juli 2013, og som ikke oppfyller kravene til unntak fastsatt i nr. 2 og 3, og som ble inngått av offentlige organer, skal opphøre ved kontraktens utløp, og under alle omstendigheter senest 18. juli 2043.

Avtaler om enerett som eksisterer 16. juli 2019, og som ikke oppfyller kravene til unntak fastsatt i nr. 2 og 3, og som ble inngått av offentlige foretak, skal opphøre ved kontraktens utløp, og under alle omstendigheter senest 17. juli 2049.

Kapittel V

Datasett med høy verdi

Artikkel 13

Tematisk kategorier av datasett med høy verdi

1. Med sikte på å fastsette vilkår til støtte for viderebruk av datasett med høy verdi er det angitt en liste over tematiske kategorier av slike datasett i vedlegg I.
2. Kommisjonen gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 15 for å endre vedlegg I, ved å tilføye nye tematiske kategorier av datasett med høy verdi som gjenspeiler tekniske framskritt og markedsutviklingen.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Artikkel 14

Særskilte datasett med høy verdi og ordninger for offentliggjøring og viderebruk

1. Kommisjonen skal vedta gjennomføringsrettsakter som fastsetter en liste over særskilte datasett med høy verdi som tilhører kategoriene fastsatt i vedlegg I, og som offentlige organer og offentlige foretak er i besittelse av, blant de dokumentene som dette direktiv får anvendelse på.

Slike særskilte datasett med høy verdi skal

- a) være tilgjengelige vederlagsfritt, med forbehold for nr. 3, 4 og 5,
- b) være maskinleselige,
- c) utleveres via API-er, og
- d) utleveres som en massenedlasting, dersom det er relevant.

Disse gjennomføringsrettsaktene kan presisere ordningene for offentliggjøring og viderebruk av datasett med høy verdi. Slike ordninger skal være forenlige med åpne standardlenser.

Ordningene kan omfatte vilkår som gjelder for viderebruk, formater for data og metadata og tekniske ordninger for formidling. Investeringer som medlemsstatene foretar i strategier for åpne data, for eksempel investeringer i utvikling og innføring av visse standarder, skal tas hensyn til og veies opp mot de mulige fordelene ved oppføring på listen.

Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas i samsvar med undersøkelsesprosedyren nevnt i artikkel 16 nr. 2.

2. Identifikasjon av særskilte datasett med høy verdi i henhold til nr. 1 skal bygge på en vurdering av deres evne til å
 - a) skape vesentlige sosioøkonomiske og miljømessige fordeler og nyskapende tjenester,
 - b) være til nytte for et høyt antall brukere, særlig SMB-er,
 - c) bidra til å generere inntekter, og
 - d) kombineres med andre datasett.

For å identifisere slike særskilte datasett med høy verdi skal Kommisjonen holde hensiktsmessige konsultasjoner, herunder på ekspertnivå, foreta en konsekvensanalyse og sikre komplementaritet med eksisterende rettsakter, for eksempel direktiv 2010/40/EU, med hensyn til viderebruk av dokumenter. Denne konsekvensanalysen skal omfatte en nytte- og kostnadsanalyse og en analyse av hvorvidt vederlagsfri utlevering av datasett med høy verdi av offentlige organer som er for-

pliktet til å generere inntekter for å dekke en betydelig del av kostnadene knyttet til utføring av deres offentlige oppgaver, vil ha en vesentlig innvirkning på slike organers budsjetter. Når det gjelder datasett med høy verdi som offentlige foretak er i besittelse av, skal konsekvensanalysen ta særlig hensyn til de offentlige foretakenes rolle i et konkurransepreget økonomisk miljø.

3. Som unntak fra nr. 1 annet ledd bokstav a) skal gjennomføringsrettsaktene nevnt i nr. 1 fastsette at vederlagsfri tilgang til datasett med høy verdi ikke skal gjelde for særskilte datasett med høy verdi som offentlige foretak er i besittelse av, dersom dette vil føre til konkurransevridning på de aktuelle markedene.
4. Kravet om å gjøre datasett med høy verdi tilgjengelige vederlagsfritt i henhold til nr. 1 annet ledd bokstav a), får ikke anvendelse på biblioteker, herunder universitetsbiblioteker, museer og arkiver.
5. Dersom offentlige organer som er forpliktet til å generere inntekter for å dekke en betydelig del av kostnadene knyttet til utføring av deres offentlige oppgaver, gjør datasett med høy verdi tilgjengelige vederlagsfritt, og dette vil ha en vesentlig innvirkning på budsjettet til de aktuelle organene, kan medlemsstatene unnta nevnte organer fra kravet om å gjøre disse datasettene med høy verdi tilgjengelig vederlagsfritt i et tidsrom på høyst to år etter ikrafttredelsen av den relevante gjennomføringsrettsakten vedtatt i samsvar med nr. 1.

Kapittel VI

Sluttbestemmelser

Artikkel 15

Utøvelse av delegert myndighet

1. Myndigheten til å vedta delegerte rettsakter gis Kommisjonen med forbehold for vilkårene fastsatt i denne artikkel.
2. Myndigheten til å vedta de delegerte rettsaktene nevnt i artikkel 13 nr. 2 skal gis Kommisjonen for en periode på fem år fra 16. juli 2019. Kommisjonen skal utarbeide en rapport om den delegerte myndigheten senest ni måneder før utgangen av femårs-perioden. Delegeringen av myndighet skal stilltiende forlenges med perioder av samme varighet, med mindre Europaparlamentet eller Rådet motsetter seg en forlengelse senest tre måneder før utløpet av hver periode.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

3. Den delegerte myndigheten nevnt i artikkel 13 nr. 2 kan når som helst tilbakekalles av Europaparlamentet eller Rådet. En beslutning om tilbakekalling innebærer at den delegerte myndigheten som angis i beslutningen, opphører å gjelde. Den trer i kraft dagen etter at den er kunngjort i Den europeiske unions tidende eller på et senere tidspunkt angitt i beslutningen. Den berører ikke gyldigheten av delegerte rettsakter som allerede er trådt i kraft.
4. Før Kommisjonen vedtar en delegert rettsakt, skal den rådspørre sakkyndige utpekt av hver medlemsstat i samsvar med prinsippene fastsatt i den tverrinstitusjonelle avtalen av 13. april 2016 om bedre regelverksutforming
5. Så snart Kommisjonen vedtar en delegert rettsakt, skal den underrette Europaparlamentet og Rådet samtidig om dette.
6. En delegert rettsakt vedtatt i henhold til artikkel 13 nr. 2 skal tre i kraft bare dersom verken Europaparlamentet eller Rådet har gjort innsigelse mot rettsakten innen en frist på tre måneder etter at rettsakten ble meddelt Europaparlamentet og Rådet, eller dersom både Europaparlamentet og Rådet innen utløpet av denne fristen har underrettet Kommisjonen om at de ikke kommer til å gjøre innsigelse. På Europaparlamentets eller Rådets initiativ forlenges denne fristen med tre måneder.

Artikkel 16

Komitéprosedyre

1. Kommisjonen skal bistås av en komité for åpne data og viderebruk av informasjon fra offentlig sektor. Nevnte komité skal være en komité i henhold til forordning (EU) nr. 182/2011.
2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse.

Artikkel 17

Innarbeiding i nasjonal rett

1. Medlemsstatene skal innen 17. juli 2021 sette i kraft de lovene og forskriftene som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart oversende Kommisjonen teksten til disse bestemmelsene.

Når disse bestemmelsene vedtas av medlemsstatene, skal de inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. De skal også inneholde en erklæring om at henvisninger i gjeldende lover og forskrifter til direktivet som

oppheves ved dette direktiv, skal forstås som henvisninger til dette direktiv. Nærmere regler for henvisningen og ordlyden i erklæringen fastsettes av medlemsstatene.

2. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen teksten til de viktigste internrettslige bestemmelsene som de vedtar på det området dette direktiv omhandler.

Artikkel 18

Kommisjonens vurdering

1. Kommisjonen skal tidligst 17. juli 2025 foreta en vurdering av dette direktiv, og framlegge en rapport om de viktigste resultatene av denne vurderingen for Europaparlamentet og Rådet og for Den europeiske økonomiske og sosiale komité.

Medlemsstatene skal framlegge for Kommisjonen de opplysningene som er nødvendige for utarbeiding av denne rapporten.

2. Vurderingen skal særlig omhandle dette direktivs virkeområde og sosiale og økonomiske virkninger, herunder
 - a) omfanget av økningen i viderebruk av dokumenter fra offentlig sektor som dette direktiv får anvendelse på, særlig av SMB-er,
 - b) virkningen av datasett med høy verdi,
 - c) følgene av de anvendte gebyrprinsippene og viderebruken av offisielle tekster av lovgivningsmessig og administrativ art,
 - d) viderebruk av dokumenter som andre enheter enn offentlige organer er i besittelse av,
 - e) tilgjengeligheten til og bruken av API-er,
 - f) samspillet mellom regler for vern av personopplysninger og muligheter til viderebruk,
 - g) ytterligere muligheter for å få det indre marked til å fungere på en mer tilfredsstillende måte og for å fremme den økonomiske utviklingen og utviklingen av arbeidsmarkedet.

Artikkel 19

Oppheving

Direktiv 2003/98/EF, endret ved direktivet oppført i vedlegg II del A, oppheves med virkning fra 17. juli 2021, uten at dette berører medlemsstatenes forpliktelser i forbindelse med fristene for innarbeiding i nasjonal rett og datoene for anvendelse av direktivene angitt i vedlegg II del B.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Henvisninger til det opphevede direktivet skal forstås som henvisninger til dette direktiv og leses som angitt i sammenligningstabellen i vedlegg III.

Artikkel 20

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft den 20. dagen etter at det er kunngjort i Den europeiske unions tidende.

Artikkel 21

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel 20. juni 2019.

For Europaparlamentet	For Rådet
A. TAJANI	G. CIAMBA
President	Formann

Vedlegg I

Liste over tematiske kategorier av datasett med høy verdi, som nevnt i artikkel 13 nr. 1

1. Geodata
2. Jordobservasjon og miljø
3. Meteorologiske data
4. Statistikk
5. Selskaper og eierskap
6. Mobilitet

Vedlegg II

Del A

Opphevet direktiv med endringer (nevnt i artikkel 19)

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/98/EF
(EUT L 345 av 31.12.2003, s. 90)

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/37/EU
(EUT L 175 av 27.6.2013, s. 1).

Del B

Frister for innarbeiding i nasjonal rett og anvendelsesdatoer (nevnt i artikkel 19)

Direktiv	Frist for innarbeiding	Anvendelsesdato
2003/98/EF	1. juli 2005	1. juli 2005
2013/37/EU	18. juli 2015	18. juli 2015

Vedlegg III

Sammenligningstabell

Direktiv 2003/98/EF	Dette direktiv
Artikkel 1 nr. 1	Artikkel 1 nr. 1 innledende ordlyd
	Artikkel 1 nr. 1 bokstav a), b) og c)
Artikkel 1 nr. 2 innledende ordlyd	Artikkel 1 nr. 2 innledende ordlyd
Artikkel 1 nr. 2 bokstav a)	Artikkel 1 nr. 2 bokstav a)
—	Artikkel 1 nr. 2 bokstav b)
Artikkel 1 nr. 2 bokstav b)	Artikkel 1 nr. 2 bokstav c)
Artikkel 1 nr. 2 bokstav c)	Artikkel 1 nr. 2 bokstav d)
—	Artikkel 1 nr. 2 bokstav e)
Artikkel 1 nr. 2 bokstav ca)	Artikkel 1 nr. 2 bokstav f)
Artikkel 1 nr. 2 bokstav cb)	Artikkel 1 nr. 2 bokstav g)
Artikkel 1 nr. 2 bokstav cc)	Artikkel 1 nr. 2 bokstav h)
Artikkel 1 nr. 2 bokstav d)	Artikkel 1 nr. 2 bokstav i)

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Direktiv 2003/98/EF	Dette direktiv
Artikkel 1 nr. 2 bokstav e)	Artikkel 1 nr. 1 bokstav l)
Artikkel 1 nr. 2 bokstav f)	Artikkel 1 nr. 2 bokstav j)
—	Artikkel 1 nr. 2 bokstav k)
Artikkel 1 nr. 3	Artikkel 1 nr. 3
Artikkel 1 nr. 4	Artikkel 1 nr. 4
Artikkel 1 nr. 5	Artikkel 1 nr. 5
—	Artikkel 1 nr. 6 og 7
Artikkel 2 innledende ordlyd	Artikkel 2 innledende ordlyd
Artikkel 2 nr. 1	Artikkel 2 nr. 1
Artikkel 2 nr. 2	Artikkel 2 nr. 2
—	Artikkel 2 nr. 3 og 5
Artikkel 2 nr. 3	Artikkel 2 nr. 6
—	Artikkel 2 nr. 7-10
Artikkel 2 nr. 4	Artikkel 2 nr. 11
Artikkel 2 nr. 5	Artikkel 2 nr. 12
Artikkel 2 nr. 6	Artikkel 2 nr. 13
Artikkel 2 nr. 7	Artikkel 2 nr. 14
Artikkel 2 nr. 8	Artikkel 2 nr. 15
Artikkel 2 nr. 9	Artikkel 2 nr. 4
—	Artikkel 2 nr. 16 og 17
Artikkel 3	Artikkel 3
Artikkel 4 nr. 1	Artikkel 4 nr. 1
Artikkel 4 nr. 2	Artikkel 4 nr. 2
Direktiv 2003/98/EF	Dette direktiv
Artikkel 4 nr. 3	Artikkel 4 nr. 3
Artikkel 4 nr. 4	Artikkel 4 nr. 4
—	Artikkel 4 nr. 5
Artikkel 4 nr. 5	Artikkel 4 nr. 6 innledende ordlyd
	Artikkel 4 nr. 6 bokstav a) og b)
Artikkel 5 nr. 1	Artikkel 5 nr. 1
—	Artikkel 5 nr. 2
Artikkel 5 nr. 2	Artikkel 5 nr. 3
Artikkel 5 nr. 3	Artikkel 5 nr. 4
—	Artikkel 5 nr. 5–8
—	Artikkel 6 nr. 1 første ledd

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Direktiv 2003/98/EF	Dette direktiv
Artikkel 6 nr. 1	Artikkel 6 nr. 1 annet ledd
Artikkel 6 nr. 2 innledende ordlyd	Artikkel 6 nr. 2 innledende ordlyd
Artikkel 6 nr. 2 bokstav a)	Artikkel 6 nr. 2 bokstav a)
Artikkel 6 nr. 2 bokstav b)	—
Artikkel 6 nr. 2 bokstav c)	Artikkel 6 nr. 2 bokstav b)
—	Artikkel 6 nr. 2 bokstav c)
—	Artikkel 6 nr. 3
Artikkel 6 nr. 3	Artikkel 6 nr. 4
Artikkel 6 nr. 4	Artikkel 6 nr. 5
—	Artikkel 6 nr. 6
Artikkel 7 nr. 1	Artikkel 7 nr. 1
Artikkel 7 nr. 2	Artikkel 7 nr. 2
Artikkel 7 nr. 3	—
Artikkel 7 nr. 4	Artikkel 7 nr. 3
Artikkel 8	Artikkel 8
Artikkel 9	Artikkel 9 nr. 1
—	Artikkel 9 nr. 2
—	Artikkel 10 nr. 1 og 2
Artikkel 10	Artikkel 11
Artikkel 11 nr. 1	Artikkel 12 nr. 1
Artikkel 11 nr. 2	Artikkel 12 nr. 2
Artikkel 11 nr. 2a	Artikkel 12 nr. 3
—	Artikkel 12 nr. 4
Artikkel 11 nr. 3	—
Artikkel 11 nr. 4	Artikkel 12 nr. 5
—	Artikkel 13–16
Artikkel 12	Artikkel 17 nr. 1
—	Artikkel 17 nr. 2

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Direktiv 2003/98/EF	Dette direktiv
Artikkel 13 nr. 1	Artikkel 18 nr. 1
Artikkel 13 nr. 2	—
Direktiv 2003/98/EF	Dette direktiv
Artikkel 13 nr. 3	Artikkel 18 nr. 2 innledende ordlyd
—	Artikkel 18 nr. 2 bokstav a)–g)
—	Artikkel 19
Artikkel 14	Artikkel 20
Artikkel 15	Artikkel 21
—	Vedlegg I, II og III

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Vedlegg 2

Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2022/868 av 30. mai 2022 om europeisk dataforvaltning og om endring av forordning (EU) 2018/1724 (dataforvaltningsforordningen)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN
EUROPEISKE UNION HAR

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte, særlig artikkel 114,
under henvisning til forslag fra Europakommisjonen,

etter oversending av utkast til regelverksakt til de nasjonale parlamentene,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité¹,

etter samråd med Regionkomiteen,

etter den ordinære regelverksprosedyren² og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) I traktaten om Den europeiske unions virkemåte (TEUV) er det fastsatt at det skal opprettes et indre marked og innføres en ordning som sikrer at konkurransen på det indre marked ikke vrís. Fastsettelsen av felles regler og praksis i medlemsstatene for utarbeiding av en ramme for dataforvaltning bør bidra til at disse formålene nås, og til at de grunnleggende rettighetene overholdes fullt ut. Det bør også sikre at Unionens åpne, strategiske uavhengighet styrkes, og at fri flyt av data internasjonalt fremmes.
- 2) Det siste tiåret har den digitale teknologien forandret økonomien og samfunnet og påvirket alle virksomhetssektorer og dagliglivet. Kjernen i denne omstillingen er data: Data-drevet innovasjon vil medføre enorme fordeler for både unionsborgerne og økonomien, for eksempel gjennom bedre og persontilpasset medisin, ny mobilitet og bidrag til kommisjonsmeldingen av 11. desember 2019 om den europeiske grønne given. For at alle unionsborgere kan bli en del av den datadrevne økonomien, må det legges særlig vekt på å redusere den digitale kløften, styrke kvinners delta-

kelse i dataøkonomien og fremme avansert europeisk sakkunnskap i teknologisektoren. Dataøkonomien må bygges på en måte som gjør det mulig å blomstre for foretak, særlig svært små, små og mellomstore bedrifter (SMB) som definert i vedlegget til kommisjonsrekommendasjon 2003/361/EF³, og nyetablerte foretak, der nøytral datatilgang, dataportabilitet og interoperabilitet sikres og fastlåsingseffekter unngås. I sin melding av 19. februar 2020 om en europeisk strategi for data (den «europeiske datastrategien») har Kommisjonen beskrevet visjonen om et felles europeisk dataområde, det vil si et indre marked for data der data kan brukes i samsvar med gjeldende lovgivning uansett hvor i Unionen de lagres fysisk, noe som blant annet kan være avgjørende for den raske utviklingen av teknologi for kunstig intelligens.

Kommisjonen har også oppfordret til fri og sikker dataflyt med tredjeland, med unntak og begrensninger som gjelder offentlig sikkerhet, offentlig orden og andre legitime formål for Unionens politikk, i samsvar med internasjonale forpliktelser, herunder grunnleggende rettigheter. For å virkeliggjøre denne visjonen foreslo Kommisjonen å opprette domenespesifikke felles europeiske dataområder for datadeling og datasamling. I den europeiske datastrategien foreslås det at slike felles europeiske dataområder kan omfatte områder som helse, mobilitet, produksjon, finansielle tjenester, energi eller landbruk, eller en kombinasjon av slike områder, for eksempel energi og klima, samt tematiske områder som den europeiske grønne given eller europeiske dataområder for offentlig forvaltning eller kompetanse. Felles

¹ EUT C 286 av 16.7.2021, s. 38.

² Europaparlamentets holdning av 6. april 2022 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 16. mai 2022.

³ Kommisjonsrekommendasjon 2003/361/EF av 6. mai 2003 om definisjonen av svært små, små og mellomstore bedrifter (EUT L 124 av 20.5.2003, s. 36).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

europaiske dataområder bør gjøre data søkbare, tilgjengelige, interoperable og mulige å viderebruke («FAIR-dataprinsippene») og samtidig sikre et høyt cybersikkerhetsnivå. Når det er like konkurransevilkår i dataøkonomien, konkurrerer foretakene om tjenestenes kvalitet, ikke om mengden data som de kontrollerer. For å utforme, skape og opprettholde like konkurransevilkår i dataøkonomien trengs det en forsvarlig forvaltning der relevante berørte parter i et felles europeisk dataområde må delta og være representert.

- 3) Det er nødvendig å bedre vilkårene for datadeling på det indre marked ved å skape en harmonisert ramme for utveksling av data og fastsette visse grunnleggende krav til dataforvaltning, med særlig vekt på å lette samarbeidet mellom medlemsstatene. Denne forordningen bør ha som mål å videreutvikle det grenseløse digitale indre marked og et datasamfunn og en dataøkonomi som setter mennesket i sentrum, og som er pålitelig og sikkert. Med sektorspesifikk unionsrett kan det avhengig av sektorens særlige forhold utvikles, tilpasses og foreslås nye og supplerende deler, for eksempel den planlagte unionsretten om det europeiske helsedataområdet og om tilgang til kjøretøydata. Dessuten er visse sektorer av økonomien allerede regulert av sektorspesifikk unionsrett som omfatter regler for deling av eller tilgang til data over landegrensene og i Unionen, for eksempel europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/24/EU⁴ i forbindelse med det europeiske helsedataområdet og relevante regelverksakter på transportområdet, for eksempel europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1239⁵ og (EU) 2020/1056⁶ og europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/40/EU⁷ i forbindelse med det europeiske mobilitetsdataområdet.

Denne forordningen bør derfor ikke berøre europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr.

223/2009⁸, (EU) 2018/858⁹ og (EU) 2018/1807¹⁰ samt direktiv 2000/31/EF¹¹, 2001/29/EF¹², 2004/48/EF¹³, 2007/2/EF¹⁴, 2010/40/EU, (EU) 2015/849¹⁵, (EU) 2016/943¹⁶, (EU) 2017/1132¹⁷, (EU) 2019/790¹⁸ og (EU) 2019/1024¹⁹ og annen sektorspesifikk unionsrett som regulerer tilgang til og viderebruk av data. Denne forordningen bør ikke berøre unionsretten og nasjonal rett om tilgang til og bruk av data for å forebygge, etterforske, oppdage eller rettsforfølge straffbare forhold eller iverksette strafferettslige sanksjoner samt det internasjonale samarbeidet i denne forbindelse.

Denne forordningen bør ikke berøre medlemsstatenes myndighetsområder med hensyn til den virksomheten som gjelder offentlig sikkerhet, forsvar og nasjonal sikkerhet. Viderebruk av data som er beskyttet av slike grunner og innehas av offentlige organer, herunder data fra anskaffelsesprosedyrer som er omfattet av europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/81/EF²⁰, bør ikke være omfattet av denne forordningen. Det bør innføres en horisontal ordning for viderebruk av visse kategorier av beskyttede data som innehas av offentlige

⁴ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/24/EU av 9. mars 2011 om anvendelse av pasientrettigheter ved helsetjenester over landegrensene (EUT L 88 av 4.4.2011, s. 45).

⁵ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1239 av 20. juni 2019 om opprettelse av et europeisk miljø om rapportering fra skip og om oppheving av direktiv 2010/65/EU (EUT L 198 av 25.7.2019, s. 64).

⁶ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2020/1056 av 15. juli 2020 om elektronisk godstransportinformasjon (EUT L 249 av 31.7.2020, s. 33).

⁷ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/40/EU av 7. juli 2010 om en ramme for innføring av intelligente transportsystemer innen veitransport og for grensesnitt mot andre transportformer (EUT L 207 av 6.8.2010, s. 1).

⁸ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 223/2009 av 11. mars 2009 om europeisk statistikk og om oppheving av europaparlaments- og rådsforordning (EF, Euratom) nr. 1101/2008 om oversending av fortrolige statistiske opplysninger til De europeiske fellesskaps statistikkontor, rådsforordning (EF) nr. 322/97 om fellesskapsstatistikker og rådsbeslutning 89/382/EØF, Euratom om nedsettelse av en komité for De europeiske fellesskaps statistiske program (EUT L 87 av 31.3.2009, s. 164).

⁹ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/858 av 30. mai 2018 om godkjenning av og markedstilsyn med motorvogner og deres tilhengere samt systemer, komponenter og separate tekniske enheter til slike motorvogner, om endring av forordning (EF) nr. 715/2007 og (EF) nr. 595/2009 og om oppheving av direktiv 2007/46/EF (EUT L 151 av 14.6.2018, s. 1).

¹⁰ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1807 av 14. november 2018 om en ramme for fri flyt av andre opplysninger enn personopplysninger i Den europeiske union (EUT L 303 av 28.11.2018, s. 59).

¹¹ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/31/EF av 8. juni 2000 om visse juridiske aspekter ved informasjonssamfunnstjenester, særlig elektronisk handel, i det indre marked (Direktivet om elektronisk handel) (EFT L 178 av 17.7.2000, s. 1).

¹² Europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/29/EF av 22. mai 2001 om harmonisering av visse sider ved opphavsrett og beslektede rettigheter i informasjonssamfunnet (EFT L 167 av 22.6.2001, s. 10).

¹³ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/48/EF av 29. april 2004 om håndheving av immaterialrettigheter (EUT L 157 av 30.4.2004, s. 45).

¹⁴ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/2/EF av 14. mars 2007 om opprettelse av en infrastruktur for geografisk informasjon i Det europeiske fellesskap (INSPIRE) (EUT L 108 av 25.4.2007, s. 1).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

organer, og levering av dataformidlingstjenester og tjenester basert på dataaltruisme i Unionen. De forskjellige sektorenes særlige kjennetegn kan kreve at det utvikles sektorspesifikke databaserte systemer, og at de samtidig bygger på kravene i denne forordningen. Tilbydere av dataformidlingstjenester som oppfyller kravene i denne forordningen, bør kunne bruke betegnelsen «tilbyder av dataformidlingstjenester som er anerkjent i Unionen». Juridiske personer som ønsker å støtte formål av allmenn interesse ved å stille til rådighet relevante data basert på dataaltruisme i stor skala, og som oppfyller kravene i denne forordningen, bør kunne registrere seg som og bruke betegnelsen «dataaltruismeorganisasjon som er anerkjent i Unionen». Dersom det i sektorspesifikk unionsrett eller nasjonal rett kreves at offentlige organer, slike tilbydere av dataformidlingstjenester eller slike juridiske personer (anerkjente dataaltruismeorganisasjoner) oppfyller andre særlige tekniske, administrative eller organisatoriske krav, herunder gjennom en godkjenningsseller sertifiseringsordning, bør bestemmelsene i den sektorspesifikke unionsretten eller nasjonale retten også gjelde.

- 4) Denne forordningen bør ikke berøre europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/679²¹ og (EU) 2018/1725²² og europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF²³ og (EU)

2016/680²⁴ og tilsvarende bestemmelser i nasjonal rett, herunder dersom personopplysninger og andre opplysninger enn personopplysninger i et datasett er uløselig forbundet. Denne forordningen bør særlig ikke tolkes slik at den skaper et nytt rettslig grunnlag for behandling av personopplysninger for noen av de regulerte virksomhetene, eller at den endrer informasjonskravene som er fastsatt i forordning (EU) 2016/679. Gjennomføringen av denne forordningen bør ikke hindre overføring av data over landegrensene i samsvar med kapittel V i forordning (EU) 2016/679. Dersom det er konflikt mellom denne forordningen og unionsretten om vern av personopplysninger eller nasjonal rett som er vedtatt i samsvar med slik unionsrett, bør relevant unionsrett eller nasjonal rett om vern av personopplysninger ha forrang. Det bør være mulig å vurdere personvernmyndigheter som vedkommende myndigheter i henhold til denne forordningen. Dersom andre myndigheter fungerer som vedkommende myndigheter i henhold til denne forordningen, bør de gjøre det uten at det berører personvernmyndighetenes tilsynsmyndighet og myndighetsområder i henhold til forordning (EU) 2016/679.

- 5) Det er nødvendig med tiltak på unionsplan for å øke tilliten til datadeling ved å opprette egnede ordninger for registrertes og datainnehaveres kontroll over data som gjelder dem,

¹⁵ Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2015/849 av 20. mai 2015 om tiltak for å hindre at finanssystemet brukes til hvitvasking av penger eller finansiering av terrorisme, om endring av europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 648/2012 og om oppheving av europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/60/EF og kommisjonsdirektiv 2006/70/EF (EUT L 141 av 5.6.2015, s. 73).

¹⁶ Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2016/943 av 8. juni 2016 om beskyttelse av fortrolig knowhow og fortrolige forretningsopplysninger (forretningshemmeligheter) mot ulovlig tilegnelse, bruk og formidling (EUT L 157 av 15.6.2016, s. 1).

¹⁷ Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2017/1132 av 14. juni 2017 om visse aspekter ved selskapsrett (EUT L 169 av 30.6.2017, s. 46).

¹⁸ Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/790 av 17. april 2019 om opphavsrett og nærstående rettigheter i det digitale indre marked, og om endring av direktiv 96/9/EF og 2001/29/EF (EUT L 130 av 17.5.2019, s. 92).

¹⁹ Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/1024 av 20. juni 2019 om åpne data og viderebruk av informasjon fra offentlig sektor (EUT L 172 av 26.6.2019, s. 56).

²⁰ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/81/EF av 13. juli 2009 om samordning av framgangsmåtene ved oppdragsgiveres eller offentlige oppdragsgiveres tildeling av visse bygge- og anleggskontrakter, varekontrakter og tjenestekontrakter på forsvars- og sikkerhetsområdet og om endring av direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF (EUT L 216 av 20.8.2009, s. 76).

²¹ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/679 av 27. april 2016 om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger samt om oppheving av direktiv 95/46/EF (generell personvernforordning) (EUT L 119 av 4.5.2016, s. 1).

²² Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1725 av 23. oktober 2018 om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger i Unionens institusjoner, organer, kontorer og byråer og om fri utveksling av slike opplysninger samt om oppheving av forordning (EF) nr. 45/2001 og beslutning nr. 1247/2002/EF (EUT L 295 av 21.11.2018, s. 39).

²³ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF av 12. juli 2002 om behandling av personopplysninger og personvern i sektoren for elektronisk kommunikasjon (direktivet om personvern og elektronisk kommunikasjon) (EFT L 201 av 31.7.2002, s. 37).

²⁴ Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2016/680 av 27. april 2016 om vern av fysiske personer i forbindelse med vedkommende myndigheters behandling av personopplysninger med henblikk på å forebygge, etterforske, oppdage eller rettsforfølge straffbare forhold eller iverksette strafferettslige sanksjoner, om fri utveksling av slike opplysninger og om oppheving av rådsrammebeslutning 2008/977/JIS (EUT L 119 av 4.5.2016, s. 89).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

og for å fjerne andre hindringer for en velfungerende og konkurransedyktig datadrevet økonomi. Disse tiltakene bør ikke berøre forpliktelser og tilsagn i internasjonale handelsavtaler som inngås av Unionen. En forvaltningsramme for Unionen bør ha som mål å bygge opp enkeltpersoners og foretaks tillit når det gjelder tilgang til samt kontroll, deling, bruk og viderebruk av data, særlig ved å fastsette egnede ordninger slik at de registrerte kjenner til sine rettigheter og utøver dem på en meningsfull måte, og når det gjelder viderebruk av visse typer data som innehas av offentlige organer, levering av tjenester fra tilbydere av dataformidlingstjenester til registrerte, datainnehavere og databrukere samt innsamling og behandling av data som fysiske og juridiske personer gjør tilgjengelige for altruistiske formål. Særlig kan større åpenhet om hva formålet med databruken er, og på hvilke vilkår foretak lagrer data, bidra til å øke tilliten.

- 6) Tanken om at data som er utviklet eller innsamlet av offentlige organer eller andre enheter på offentlige budsjettets bekostning, bør komme samfunnet til gode, har lenge vært en del av Unionens politikk. Ved direktiv (EU) 2019/1024 og sektorspesifikk unionsrett sikres det at de offentlige organene gjør en større del av de dataene de produserer, lett tilgjengelige for bruk og viderebruk. Visse kategorier av data, for eksempel kommersielt fortrolige data, fortrolige statistiske data og data beskyttet av tredjeparters immaterialrettigheter, herunder forretningshemmeligheter og personopplysninger, i offentlige databaser gjøres ofte ikke tilgjengelige, ikke engang til forskning eller innovativ virksomhet i allmennhetens interesse, selv om slik tilgjengelighet er mulig i samsvar med gjeldende unionsrett, særlig forordning (EU) 2016/679 og direktiv 2002/58/EF og (EU) 2016/680. På grunn av slike datas sensitivitet må visse tekniske og juridiske saksbehandlingskrav være oppfylt før de gjøres tilgjengelige, ikke minst for å sikre at andres rettigheter til slike data ivaretas, eller for å begrense den negative innvirkningen på de grunnleggende rettighetene, prinsippet om ikke-diskriminering og vern av personopplysninger. Det er vanligvis både tidog kunnskapskrevende å oppfylle slike krav. Det har ført til en utilstrekkelig bruk av slike data. Noen medlemsstater er i ferd med å innføre strukturer, prosesser eller lovgivning for å fremme denne typen viderebruk, men det er ikke tilfellet i

hele Unionen. For å gjøre det lettere for private og offentlige enheter å bruke data til europeisk forskning og innovasjon er det nødvendig med klare vilkår for tilgang til og bruk av slike data i hele Unionen.

- 7) Det finnes teknikker som gjør det mulig å analysere databaser som inneholder personopplysninger, for eksempel anonymisering, differensiert personvern, generalisering, undertrykking og randomisering, bruk av syntetiske data eller lignende metoder og andre avanserte teknikker for å ivareta personvernet som kan bidra til en mer personvernvennlig databehandling. Medlemsstatene bør yte støtte til at offentlige organer kan bruke slike teknikker på en optimal måte og dermed stille så store datamengder som mulig til rådighet for deling. Bruken av slike teknikker sammen med omfattende vurderinger av personvernkonsekvenser og andre beskyttelsestiltak kan bidra til økt sikkerhet ved bruk og viderebruk av personopplysninger og bør sørge for en sikker viderebruk av kommersielt fortrolige forretningsdata for forsknings-, innovasjons og statistikkformål. I mange tilfeller innebærer bruken av slike teknikker, konsekvensanalyser og andre beskyttelsestiltak at data kan brukes og viderebrukes bare i et sikkert behandlingsmiljø som det offentlige organet stiller til rådighet eller kontrollerer. På unionsplan foreligger det erfaringer med slike sikre behandlingsmiljøer som brukes til forskning på statistiske mikrodata på grunnlag av kommisjonsforordning (EU) nr. 557/2013²⁵. Når det gjelder personopplysninger, bør behandlingen av dem generelt sett være basert på én eller flere av de rettslige grunnene til at de behandles som fastsatt i artikkel 6 og 9 i forordning (EU) 2016/679.
- 8) I samsvar med forordning (EU) 2016/679 bør prinsippene om vern av personopplysninger ikke gjelde for anonym informasjon, nærmere bestemt informasjon som ikke kan knyttes til en identifisert eller identifiserbar fysisk person, eller personopplysninger som er blitt anonymisert på en slik måte at den registrerte ikke lenger kan identifiseres. Gjenidentifisering av registrerte fra anonymiserte datasett

²⁵ Kommisjonsforordning (EU) nr. 557/2013 av 17. juni 2013 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 223/2009 om europeisk statistikk med hensyn til tilgang til fortrolige opplysninger for vitenskapelige formål og om oppheving av kommisjonsforordning (EF) nr. 831/2002 (EUT L 164 av 18.6.2013, s. 16).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

bør forbys. Dette bør ikke berøre muligheten til å forske på anonymiseringsteknikker, særlig med sikte på å ivareta informasjonssikkerhet, forbedre eksisterende anonymiseringsteknikker og bidra til den generelle robustheten i den anonymiseringen som foretas i samsvar med forordning (EU) 2016/679.

- 9) For å fremme vernet av personopplysninger og fortrolige data og framskynde prosessen med å stille slike data til rådighet for viderebruk i henhold til denne forordningen bør medlemsstatene oppmuntre offentlige organer til å opprette og stille data til rådighet i samsvar med prinsippet om «innebygd åpenhet og åpenhet som standardinnstilling» nevnt i artikkel 5 nr. 2 i direktiv (EU) 2019/1024, og fremme opprettelse og innsamling av data i formater og strukturer som letter anonymisering i denne forbindelse.
- 10) De kategoriene av data som innehas av offentlige organer, og som bør kunne viderebrukes i henhold til denne forordningen, er ikke omfattet av direktiv (EU) 2019/1024, som utelukker data som ikke er tilgjengelige på grunn av fortrolighet behandling av kommersielle og statistiske opplysninger, og data som inngår i verker eller annet innhold som tredjeparter har immaterialrettigheter til. Kommersielt fortrolige data omfatter data som er beskyttet av forretningshemmeligheter, beskyttet fagkunnskap og all annen informasjon der urettmessig utlevering vil påvirke foretakets markedsstilling eller økonomiske soliditet. Denne forordningen bør gjelde personopplysninger som ikke er omfattet av direktiv (EU) 2019/1024 i den grad innsynsordningen utelukker eller begrenser tilgangen til slike data av hensyn til vern av personopplysninger, personvern og den enkeltes integritet, særlig i samsvar med reglene for vern av personvernopplysninger. Viderebruk av data som kan inneholde forretningshemmeligheter, bør skje uten at det berører direktiv (EU) 2016/943, der det fastsettes en ramme for lovlig tilegnelse, bruk eller utlevering av forretningshemmeligheter.
- 11) Denne forordningen bør ikke innebære en forpliktelse til å tillate viderebruk av data som innehas av offentlige organer. Hver medlemsstat bør derfor særlig kunne beslutte om data skal stilles til rådighet for viderebruk, også når det gjelder formålet med og omfanget av slik tilgang. Denne forordningen bør utfylle og ikke berøre de mer særskilte forpliktelsene som offentlige organer har til å tillate viderebruk av data, og som er fastsatt i sektorspesi-

fikk unionsrett eller nasjonal rett. Offentlig tilgang til offentlige dokumenter kan anses for å være i allmennhetens interesse. Med hensyn til den rollen som offentlig tilgang til offisielle dokumenter og åpenhet spiller i et demokratisk samfunn, bør denne forordningen heller ikke berøre unionsretten eller nasjonal rett om tilgang til og utlevering av offisielle dokumenter. Tilgang til offisielle dokumenter kan særlig gis i samsvar med nasjonal rett uten at det fastsettes særlige vilkår, eller ved at det fastsettes særlige vilkår som ikke framgår av denne forordningen.

- 12) Ordningen for viderebruk fastsatt i denne forordningen bør gjelde for data som stilles til rådighet som ledd i de berørte offentlige organenes offentlige oppgaver som fastsatt ved lov eller andre bindende regler i medlemsstatene. Dersom det ikke finnes slike regler, bør de offentlige oppgavene defineres i samsvar med vanlig administrativ praksis i medlemsstatene, forutsatt at de offentlige oppgavenes virkeområde er gjennomslutning og kan revurderes. De offentlige oppgavene kan defineres generelt eller fra sak til sak for hvert enkelt offentlig organ. Ettersom offentlige foretak ikke er omfattet av definisjonen av offentlig organ, bør de dataene som innehas av offentlige foretak, ikke være omfattet av denne forordningen. Data som innehas av kulturinstitusjoner som biblioteker, arkiver og museer samt orkestre, operaer, balletter, teatre og utdanningsinstitusjoner, bør ikke være omfattet av denne forordningen, ettersom de verkene og andre dokumenter som de innehar, hovedsakelig er omfattet av tredjeparters immaterialrettigheter. Organisasjoner som driver med forskning, og organisasjoner som finansierer forskning, kan også være organisert som offentlige organer eller offentligrettslige organer.

Denne forordningen bør få anvendelse på slike hybridorganisasjoner bare i deres egenkap av organisasjoner som driver med forskning. Dersom en organisasjon som driver med forskning, innehar data som en del av en særskilt offentlig- privat sammenslutning med organisasjoner i privat sektor eller andre offentlige organer, offentligrettslige organer eller hybridorganisasjoner som driver med forskning, det vil si som er organisert enten som offentlige organer eller offentlige foretak, med det hovedformål å drive forskning, bør disse dataene heller ikke være omfattet av denne forordningen. Dersom det er relevant, bør medlemsstatene kunne anvende denne for-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

ordningen på offentlige foretak eller private foretak som utfører offentlige oppgaver eller yter tjenester av allmenn interesse. Utveksling av data mellom offentlige organer i Unionen eller mellom offentlige organer i Unionen og offentlige organer i tredjeland eller internasjonale organisasjoner, utelukkende som ledd i utførelsen av deres offentlige oppgaver, samt utveksling av data mellom forskere for ikke-kommersielle vitenskapelige forskningsformål, bør ikke være omfattet av bestemmelsene i denne forordningen om viderebruk av visse kategorier av beskyttede data som innehas av offentlige organer.

- 13) Offentlige organer bør overholde konkurranseretten når de fastsetter prinsippene for viderebruk av data som de innehar, og unngå å inngå avtaler som kan ha som formål eller konsekvens at det gis enerett til viderebruk av visse data. Slike avtaler bør være mulig bare dersom det er begrunnet og nødvendig for å levere en tjeneste eller et produkt av allmenn interesse. Dette kan være tilfellet dersom en eksklusiv bruk av dataene er den eneste måten å maksimere de aktuelle dataenes samfunnsmessige fordeler på, for eksempel dersom det er bare én enhet (som har spesialisert seg på behandling av et særskilt datasett) som er i stand til å levere den tjenesten eller det produktet som gjør det mulig for det offentlige organet å stille til rådighet en tjeneste eller et produkt av allmenn interesse. Slike avtaler bør imidlertid inngås i samsvar med gjeldende unionsrett eller nasjonal rett og regelmessig gjennomgås på grunnlag av en markedsanalyse for å fastslå om en slik eksklusivitet fortsatt er nødvendig. Dessuten bør slike avtaler overholde de relevante reglene for statsstøtte, dersom det er relevant, og inngås med en begrenset varighet som ikke bør overstige tolv måneder. For å sikre åpenhet bør slike avtaler om enerett offentliggjøres på nettet i en form som overholder den relevante unionsretten om offentlige innkjøp. Dersom en enerett til viderebruk av data ikke overholder denne forordningen, bør denne eneretten være ugyldig.
- 14) Forbudte avtaler om enerett og annen praksis eller andre ordninger som gjelder viderebruk av data som innehas av offentlige organer som ikke uttrykkelig gir enerett, men som med rimelighet kan forventes å begrense tilgjengeligheten av data til viderebruk, og som er inngått eller allerede var trådt i kraft før datoen for ikrafttredelse av denne forordningen, bør ikke fornyes etter at gyldighetstiden er utløpt.

Når det gjelder tidsubegrensede eller langsiktige avtaler, bør de bringes til opphør senest 30 måneder etter datoen for ikrafttredelse av denne forordningen.

- 15) I denne forordningen bør det fastsettes vilkår for viderebruk av beskyttede data for offentlige organer som i henhold til nasjonal rett har myndighet til å gi eller nekte tilgang til viderebruk, og som ikke berører rettigheter eller forpliktelser som gjelder tilgang til slike data. Disse vilkårene bør være ikke-diskriminerende, gjennomsiktede, forholdsmessige og objektivt begrunnet, uten at de begrenser konkurransen, med særlig fokus på å fremme tilgang til slike data for SMB-er og nyetablerte foretak. Vilråene for viderebruk bør utformes på en måte som fremmer vitenskapelig forskning, slik at for eksempel prioritering av vitenskapelig forskning som regel bør anses som ikke-diskriminerende. Offentlige organer som tillater viderebruk, bør ha de tekniske midlene som er nødvendige for å sikre vern av tredjeparters rettigheter og interesser, og bør ha myndighet til å kreve nødvendige opplysninger fra viderebrukeren. Vilråene for viderebruk av data bør begrenses til det som er nødvendig for å verne tredjeparters rettigheter til og interesser i dataene samt integriteten til de offentlige organenes IT- og kommunikasjons-systemer. Offentlige organer bør anvende vilkår som på best mulig måte ivaretar viderebrukerens interesser, uten at det fører til en uforholdsmessig stor byrde for de offentlige organene. Vilråene for viderebruk av data bør utformes slik at de sikrer effektive beskyttelsestiltak med hensyn til vern av personopplysninger. Personopplysninger bør være anonymiserte før de overføres, slik at det ikke er mulig å identifisere de registrerte, og data som inneholder kommersielt fortrolig informasjon, bør være endret på en slik måte at ingen fortrolig informasjon utleveres. Dersom utleveringen av anonymiserte eller endrede data ikke oppfyller viderebrukerens behov, og dersom eventuelle krav om å gjennomføre en vurdering av personvernkonsekvenser og samråd med tilsynsmyndigheten i henhold til artikkel 35 og 36 i forordning (EU) 2016/679 er oppfylt, og dersom risikoen for de registrertes rettigheter og interesser har vist seg å være minimal, kan det gis tillatelse til viderebruk av dataene på stedet eller fjernviderebruk av dataene i et sikkert behandlingsmiljø.

Dette kan være en hensiktsmessig ordning for viderebruk av pseudonymiserte data. Det

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

offentlige organet bør overvåke dataanalyser i slike sikre behandlingsmiljøer for å beskytte tredjeparters rettigheter og interesser. Personopplysninger bør overføres til en tredjepart med sikte på viderebruk bare dersom et rettslig grunnlag i personvernlovgivning tillater en slik overføring. Andre opplysninger enn personopplysninger bør overføres bare dersom det ikke er noen grunn til å tro at kombinasjonen av andre opplysninger enn personopplysninger i et datasett vil føre til identifisering av de registrerte. Dette bør også gjelde for pseudonymiserte data som beholder sin status som personopplysninger. Dersom registrerte gjenidentifiseres, bør plikten til å melde et slikt brudd på personopplysningssikkerheten til det offentlige organet gjelde i tillegg til en plikt til å melde et slikt brudd på personopplysningssikkerheten til en tilsynsmyndighet og den registrerte i samsvar med forordning (EU) 2016/679. Dersom det er relevant, bør offentlige organer ved hjelp av egnede tekniske midler lette viderebruken av data på grunnlag av de registrertes samtykke eller datainnehavernes tillatelse til viderebruk av data som gjelder dem. I denne forbindelse bør det offentlige organet gjøre sitt beste for å bistå potensielle viderebrukere som ønsker slikt samtykke eller slik tillatelse ved å innføre tekniske ordninger som gjør det mulig å videresende anmodninger om samtykke eller tillatelse fra viderebrukere når det er praktisk mulig. Det bør ikke gis kontaktopplysninger som gjør det mulig for viderebrukere å kontakte registrerte eller datainnehavere direkte. Dersom det offentlige organet oversender en anmodning om samtykke eller tillatelse, bør det sikre at den registrerte eller datainnehaveren underrettes tydelig om muligheten til å nekte samtykke eller tillatelse.

- 16) For å lette og fremme bruk av data som innehas av offentlige organer til vitenskapelig forskning, oppfordres offentlige organer til å utarbeide en harmonisert metode og harmoniserte prosesser, slik at disse dataene er lett tilgjengelige for vitenskapelig forskning i allmennhetens interesse. Dette kan blant annet bety at det utarbeides forenklede administrative prosedyrer, standardisert dataformatering, informative metadata om valg av metodologi og datainnsamling samt standardiserte datafelt, slik at datasett fra forskjellige datakilder i offentlig sektor, dersom det er relevant, lett kan sammenkoples for analyseformål. Målet med denne praksisen bør være å fremme offentlig finansierte og produserte

data med sikte på vitenskapelig forskning i samsvar med prinsippet om «så åpent som mulig, så lukket som nødvendig».

- 17) Tredjeparters immaterialrettigheter bør ikke berøres av denne forordningen. Denne forordningen bør verken berøre forekomsten av eller eiendomsretten til offentlige organers immaterialrettigheter eller begrense utøvelsen av disse rettighetene på noen måte. De forpliktelsene som pålegges i henhold til denne forordningen, bør få anvendelse bare i den grad de er forenlige med internasjonale avtaler om vern av immaterialrettigheter, særlig Bernkonvensjonen om vern av litterære og kunstneriske verk (Bernkonvensjonen), avtalen om handelsrelaterte sider ved immaterielle rettigheter (TRIPSavtalen), WIPO-traktaten om opphavsrett (WCT) og unionsretten eller nasjonal rett om immaterialrettigheter. Offentlige organer bør imidlertid utøve sin opphavsrett på en måte som letter viderebruk.
- 18) Data som er omfattet av immaterialrettigheter og forretningshemmeligheter, bør overføres til en tredjepart bare dersom en slik overføring er lovlig i henhold til unionsretten eller nasjonal rett, eller dersom rettighetshaveren samtykker til det. Dersom offentlige organer innehar en databaseprodusents rettighet som fastsatt i artikkel 7 nr. 1 i europaparlaments- og rådsdirektiv 96/9/EF²⁶, bør de ikke utøve denne rettigheten for å hindre viderebruk av data eller begrense viderebruk utover grensene fastsatt i denne forordningen.
- 19) Foretak og registrerte bør kunne stole på at viderebruk av visse kategorier av beskyttede data som innehas av de offentlige organene, vil skje på en måte som tar hensyn til deres rettigheter og interesser. Det bør derfor innføres ytterligere beskyttelsestiltak for situasjoner der viderebruk av slike data fra offentlig sektor finner sted på grunnlag av en behandling av dataene utenfor offentlig sektor, for eksempel et krav om at offentlige organer i alle tilfeller sikrer at fysiske og juridiske personers rettigheter og interesser fullt ut beskyttes, særlig når det gjelder personopplysninger, kommersielt sensitive data og immaterialrettigheter, herunder når slike data overføres til tredjeland. Offentlige organer bør ikke tillate at forsikringsforetak eller andre tjenesteytere vide-

²⁶ Europaparlaments- og rådsdirektiv 96/9/EF av 11. mars 1996 om rettslig vern av databaser (EFT L 77 av 27.3.1996, s. 20).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

rebruker informasjon lagret i e-helseprogrammer for å forskjellsbehandle med hensyn til prisfastsettelse, ettersom det ville være i strid med den grunnleggende retten til tilgang til helsetjenester.

- 20) For å sikre rettferdig konkurranse og en åpen markedskonometri er det dessuten av største viktighet å verne beskyttede data av ikke-personlig art, særlig forretningshemmeligheter, men også andre opplysninger enn personopplysninger som utgjør innhold som er beskyttet av immaterialrettigheter, mot ulovlig tilgang som kan føre til tyveri av immaterialrettigheter eller industrispionasje. For å sikre vern av datainnehaveres rettigheter eller interesser bør det være mulig å overføre til tredjeland andre opplysninger enn personopplysninger som skal vernes mot ulovlig eller uautorisert tilgang i henhold til unionsretten eller nasjonal rett, men bare dersom bruken av dataene omfattes av egnede beskyttelsestiltak. Slike egnede beskyttelsestiltak bør omfatte et krav om at det offentlige organet overfører beskyttede data til en viderebruker bare dersom denne viderebrukeren avtalemessig forplikter seg til å sikre fortsatt vern av dataene. En viderebruker som har til hensikt å overføre de beskyttede dataene til et tredjeland, bør overholde kravene fastsatt i denne forordningen, også etter at dataene er blitt overført til tredjelandet. For å sikre at slike forpliktelser oppfylles på riktig måte, bør viderebrukeren også godta at rettslig tvisteløsning skal skje i den medlemsstaten der det offentlige organet befinner seg, og som har tillatt viderebruken.
- 21) Egnede beskyttelsestiltak bør også anses å være iverksatt når det i det tredjelandet som andre opplysninger enn personopplysninger overføres til, er innført tilsvarende tiltak som sikrer at dataene er omfattet av et beskyttelsesnivå som svarer til det som gjelder i henhold til unionsretten eller nasjonal rett, særlig når det gjelder vern av forretningshemmeligheter og immaterialrettigheter. For dette formålet bør Kommisjonen, ved hjelp av gjennomføringsrettsakter når det kan begrunnes ut fra et betydelig antall anmodninger fra hele Unionen om viderebruk av andre opplysninger enn personopplysninger i bestemte tredjeland, kunne erklære at et tredjeland har et beskyttelsesnivå som i all hovedsak svarer til det som er fastsatt i unionsretten. Kommisjonen bør vurdere behovet for slike gjennomføringsrettsakter på grunnlag av informasjon framlagt av medlemsstatene gjennom Det

europiske datainnovasjonsråd. Slike gjennomføringsrettsakter vil forsikre offentlige organer om at viderebruk av data som innehas av offentlige organer i det berørte tredjelandet, ikke vil utgjøre en fare for det fortsatte vernet av disse dataene. Når beskyttelsesnivået i det berørte tredjelandet vurderes, bør det særlig tas hensyn til relevant generell og sektorspesifikk rett, blant annet om offentlig sikkerhet, forsvar, nasjonal sikkerhet og strafferett, om tilgang til og vern av andre opplysninger enn personopplysninger, eventuell tilgang for offentlige organer i det aktuelle tredjelandet til de dataene som overføres, hvorvidt det i tredjelandet finnes én eller flere effektivt fungerende uavhengige tilsynsmyndigheter med ansvar for å sikre og håndheve overholdelsen av den rettslige ordningen som sikrer tilgang til slike data, tredjelandets internasjonale forpliktelser med hensyn til vern av data, eller andre forpliktelser som følge av rettslig bindende konvensjoner eller instrumenter eller deltakelse i multilaterale eller regionale systemer.

Det er særlig viktig at det i det berørte tredjelandet finnes effektive rettsmidler for datainnehavere, offentlige organer eller tilbydere av dataformidlingstjenester i forbindelse med overføring av andre opplysninger enn personopplysninger til dette tredjelandet. Slike beskyttelsestiltak bør derfor omfatte tilgang til håndhevbare rettigheter og effektive rettsmidler. Slike gjennomføringsrettsakter bør ikke berøre juridiske forpliktelser eller kontraktsmessige ordninger som en viderebruker allerede har inngått for å beskytte andre opplysninger enn personopplysninger, særlig industri-data, og offentlige organers rett til å pålegge viderebrukere å overholde vilkårene for viderebruk i samsvar med denne forordningen.

- 22) Visse tredjeland vedtar lover, forskrifter og andre rettsakter med sikte på direkte overføring av eller statlig tilgang til andre opplysninger enn personopplysninger i Unionen som fysiske eller juridiske personer under medlemsstatenes jurisdiksjon har kontroll over. Beslutninger og dommer fra en domstol i tredjeland eller beslutninger fra forvaltningsmyndigheter i tredjeland som inneholder krav om slik overføring av eller tilgang til andre opplysninger enn personopplysninger, bør gjelde når de bygger på en internasjonal avtale, for eksempel en traktat om gjensidig juridisk bistand, mellom det anmodende tredjelandet og Unionen eller en medlemsstat. I noen tilfel-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

ler kan det oppstå situasjoner der krav om å overføre eller gi tilgang til andre opplysninger enn personopplysninger som følger av et tredjelandets lovgivning, er i strid med en forpliktelse til å verne slike data i henhold til unionsretten eller nasjonal rett, særlig når det gjelder vern av den enkeltes grunnleggende rettigheter eller en medlemsstats grunnleggende interesser i forbindelse med nasjonal sikkerhet eller forsvar samt vern av kommersielt sensitive data og immaterialrettigheter, herunder avtalefestede forpliktelser med hensyn til fortrolig behandling i samsvar med slik lovgivning. Dersom det ikke foreligger internasjonale avtaler om slike forhold, bør overføring av eller tilgang til andre opplysninger enn personopplysninger tillates bare dersom det særlig er bekreftet at tredjelandets rettsystem krever at beslutningens eller dommens årsaker og forholdsmessighet fastsettes, at beslutningen eller dommen er av en særskilt art, og at en begrunnet innsigelse fra adressaten kan prøves ved en vedkommende domstol i tredjelandet som har myndighet til å ta behørig hensyn til de relevante rettslige interessene til den som stiller slike data til rådighet.

Offentlige organer, fysiske eller juridiske personer som har fått rett til å viderebruke data, tilbydere av dataformidlingstjenester og anerkjente dataaltruismeorganisasjoner bør dessuten, dersom de undertegner avtaler med andre private parter, sikre at andre opplysninger enn personopplysninger som innehas i Unionen, gjøres tilgjengelige i eller overføres til tredjeland bare i samsvar med unionsretten eller den relevante medlemsstatens nasjonale rett.

- 23) For å styrke tilliten til Unionens dataøkonomi ytterligere er det avgjørende at beskyttelsestiltakene overfor unionsborgere, offentlig sektor og foretak som sikrer at kontrollen over deres strategiske og sensitive data gjennomføres, og at unionsretten samt Unionens verdier og standarder opprettholdes med hensyn til, men ikke begrenset til, sikkerhet, vern av personopplysninger og forbrukervern. For å hindre ulovlig tilgang til andre opplysninger enn personopplysninger bør offentlige organer, fysiske eller juridiske personer som har fått rett til å viderebruke data, tilbydere av dataformidlingstjenester og anerkjente dataaltruismeorganisasjoner treffe alle rimelige tiltak for å hindre tilgang til de systemene der andre opplysninger enn personopplysninger er lagret, blant annet kryptering av data eller bedriftsin-

terne retningslinjer. For dette formålet bør det sikres at offentlige organer, fysiske eller juridiske personer som har fått rett til å viderebruke data, tilbydere av dataformidlingstjenester og anerkjente dataaltruismeorganisasjoner overholder alle relevante tekniske standarder, atferdsregler og sertifiseringer på unionsplan.

- 24) For å bygge opp tillit til ordningene for viderebruk kan det være nødvendig å innføre strengere vilkår for visse typer andre opplysninger enn personopplysninger som kan være kategorisert som svært sensitive i framtidige særlige unionsrettsakter, når det gjelder overføring til tredjeland, dersom en slik overføring kan sette Unionens offentlige politiske mål i fare, i tråd med internasjonale forpliktelser. På helseområdet kan for eksempel visse datasett som innehas av aktører i den offentlige helsesektoren, for eksempel offentlige sykehus, kategoriseres som svært sensitive helsedata. Andre relevante sektorer er blant annet transport, energi, miljø og finans. For å sikre en harmonisert praksis i hele Unionen bør slike typer av andre opplysninger enn personopplysninger som er offentlige og svært sensitive, defineres i unionsretten, for eksempel innenfor rammen av det europeiske helsedataområdet eller annen sektorspesifikk rett. Vilkårene for overføring av slike data til tredjeland bør fastsettes i delegerte rettsakter. Vilkårene bør være forholdsmessige, ikke-diskriminerende og nødvendige for å verne Unionens rettmessige offentlige politiske mål, for eksempel vern av folkehelsen, sikkerheten, miljøet, den offentlige moral, forbrukervern, personvern og vern av personopplysninger. Vilkårene bør stå i forhold til de risikoene som er identifisert med hensyn til slike datas sensitivitet, herunder risikoen for gjenidentifisering av enkeltpersoner. Slike vilkår kan omfatte vilkår for overføringen eller tekniske ordninger, for eksempel krav om bruk av et sikkert behandlingsmiljø, begrensninger med hensyn til viderebruk av data i tredjeland eller kategorier av personer som har rett til å overføre slike data til tredjeland, eller som kan få tilgang til dataene i tredjelandet. I særlige tilfeller kan slike vilkår også omfatte begrensninger på overføring av data til tredjeland for å verne allmennhetens interesse.
- 25) Offentlige organer bør kunne kreve gebyrer for viderebruk av data, men bør også i tråd med reglene for statsstøtte kunne tillate viderebruk til et nedsatt gebyr eller vederlagsfritt, for eksempel for visse kategorier av videre-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

bruk som ikkekommersiell viderebruk til vitenskapelige forskningsformål eller viderebruk for SMB-er og nyetablerte foretak, det sivile samfunn og utdanningsinstitusjoner, for å stimulere til slik viderebruk og dermed forskning og innovasjon, og støtte foretak som er en viktig kilde til innovasjon, og som ofte kan oppleve det som vanskelig å samle inn relevante data selv. I denne særlige sammenhengen bør vitenskapelige forskningsformål anses for å omfatte alle typer forskningsrelaterte formål, uavhengig av den berørte forskningsinstitusjonens organisatoriske eller finansielle struktur, med unntak av forskning som utføres av et foretak og har som mål å utvikle, forbedre eller optimalisere produkter eller tjenester. Slike gebyrer bør være gjennomskjulte, ikke-diskriminerende og begrenset til de påløpte nødvendige kostnadene og bør ikke begrense konkurransen. En liste over kategorier av viderebrukere som betaler et nedsatt gebyr eller intet gebyr, og kriteriene for opprettelse av denne listen, bør offentliggjøres.

- 26) For å stimulere til viderebruk av særlige kategoriene av data som innehas av offentlige organer, bør medlemsstatene opprette et sentralt informasjonspunkt som skal fungere som et grensesnitt for viderebrukere som ønsker å viderebruke disse dataene. Informasjonspunktet bør ha et tverrsektorielt mandat og bør ved behov supplere ordninger på sektorplan. Det sentrale informasjonspunktet bør automatisk kunne overføre forespørsler eller anmodninger om viderebruk. Det bør sikres tilstrekkelig menneskelig tilsyn i overføringsprosessen. For dette formålet kan det brukes eksisterende praktiske ordninger som åpne dataportaler. Det enkelte informasjonspunktet bør ha en liste over ressurser som inneholder en oversikt over alle tilgjengelige dataressurser, herunder eventuelt de dataressursene som er tilgjengelige ved sektorspesifikke, regionale og lokale informasjonspunkter, sammen med relevant informasjon som beskriver de tilgjengelige dataene. Dessuten bør medlemsstatene utpeke, opprette eller lette opprettelsen av vedkommende organer for å støtte virksomheten til offentlige organer som tillater viderebruk av visse kategorier av beskyttede data. Oppgavene deres kan omfatte å gi tilgang til data dersom sektorspesifikk unionsrett eller nasjonal rett krever det. Disse vedkommende organene bør bistå offentlige organer med avanserte teknikker, herunder hvordan data best kan struktureres og lagres for å gjøre

dem lett tilgjengelige, særlig gjennom programmeringsgrensesnitt, og gjøre dem interoperable, overførbare og søkbare, samtidig som det tas hensyn til beste praksis for databehandling samt alle eksisterende reguleringsstandarter og tekniske standarder og sikre databehandlingsmiljøer, som gjør det mulig å analysere data på en måte som ivaretar personvernet.

Vedkommende organer bør handle i samsvar med instruksene fra det offentlige organet. En slik bistandsstruktur kan bistå de registrerte og datainnehaverne med håndtering av samtykke eller tillatelse til viderebruk, herunder samtykke og tillatelse til visse områder av vitenskapelig forskning når dette er i samsvar med anerkjente etiske standarder for vitenskapelig forskning. Vedkommende organer bør ikke ha noen tilsynsfunksjon, ettersom den er forbeholdt tilsynsmyndighetene i henhold til forordning (EU) 2016/679. Uten at det berører personvernmyndighetenes tilsynsmyndighet, bør databehandlingen utføres under ansvaret til det offentlige organet med ansvar for registeret som inneholder dataene, og som er behandlingsansvarlig som definert i forordning (EU) 2016/679 når det gjelder personopplysninger. Medlemsstatene bør kunne ha ett eller flere vedkommende organer som kan være virksomme i forskjellige sektorer. Offentlige organers interne tjenester kan også fungere som vedkommende organer. Et vedkommende organ kan være et offentlig organ som bistår andre offentlige organer når det gjelder å tillate viderebruk av data, dersom det er relevant, eller et offentlig organ som selv tillater viderebruk. Bistand til andre offentlige organer bør innebære at de på anmodning underrettes om beste praksis for hvordan kravene i denne forordningen kan oppfylles, for eksempel de tekniske midlene for å stille et sikkert behandlingsmiljø til rådighet eller de tekniske midler for å sikre personvern og fortrolig behandling når det gis tilgang til viderebruk av data som er omfattet av denne forordningen.

- 27) Det forventes at dataformidlingstjenester vil spille en viktig rolle i dataøkonomien, særlig når det gjelder å støtte og fremme praksis for frivillig datadeling mellom foretak eller lette datadeling i forbindelse med forpliktelsene fastsatt i unionsretten eller nasjonal rett. De kan bli et verktøy for å lette utvekslingen av store mengder relevante data. Tilbydere av dataformidlingstjenester, som også kan omfatte offentlige organer, som tilbyr tjenester

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

som kopler sammen de forskjellige aktørene, kan bidra til at data sammenstilles på en effektiv måte, og til at bilateral datadeling fremmes. Spesialiserte dataformidlingstjenester som er uavhengige av registrerte, datainnehavere og databrukere, kan lette framveksten av nye datadrevne økosystemer som er uavhengige av aktører med betydelig markedsrett, samtidig som de muliggjør ikke-diskriminerende tilgang til dataøkonomien for aktører av alle størrelser, særlig SMB-er og nyetablerte foretak med begrensede økonomiske, rettslige eller administrative midler. Dette vil være særlig viktig i forbindelse med opprettelsen av felles europeiske dataområder, det vil si formåls- eller sektorspesifikke eller tverrsektorielle interoperable rammer for felles standarder og praksis for deling eller felles behandling av data, blant annet for utvikling av nye produkter og tjenester, vitenskapelig forskning eller initiativer i det sivile samfunn. Dataformidlingstjenester kan omfatte bilateral eller multilateral deling av data eller opprettelse av plattformer eller databaser som muliggjør deling eller felles bruk av data samt opprettelse av særlig infrastruktur for å kople sammen registrerte og datainnehavere med databrukere.

- 28) Denne forordningen bør omfatte tjenester som har som mål å opprette handelsforbindelser med sikte på datadeling mellom på den ene side et ubestemt antall registrerte og datainnehavere og på den annen side databrukere gjennom tekniske, rettslige eller andre midler, blant annet for å utøve registrertes rettigheter i forbindelse med personopplysninger. Når foretak eller andre enheter tilbyr flere datarelaterte tjenester, bør denne forordningen omfatte bare den virksomheten som direkte berører leveringen av dataformidlingstjenester. Levering av skylagring, analyse, programvare for datadeling, nettlesere, programtillegg til nettlesere eller e-posttjenester bør ikke anses som dataformidlingstjenester som definert i denne forordningen, forutsatt at slike tjenester bare gir registrerte eller datainnehavere tekniske verktøy for å dele data med andre, men leveringen av slike verktøy har som mål verken å opprette en handelsforbindelse mellom datainnehavere og databrukere eller å gi tilbyderer av dataformidlingstjenester mulighet til å innhente informasjon om opprettelsen av handelsforbindelser med sikte på datadeling. Eksempler på dataformidlingstjenester omfatter blant annet datamarkeder der foretak kan stille data til rådighet for

andre, organisatorer av økosystemer for datadeling som er åpne for alle berørte parter, for eksempel i forbindelse med felles europeiske dataområder og datasamlinger som er opprettet i fellesskap av flere juridiske eller fysiske personer for å lisensiere bruk av slike datasamlinger til alle berørte parter på en slik måte at alle deltakere som bidrar til datasamlingene, belønnes for sitt bidrag.

Dette ville utelukke tjenester som samler inn data fra datainnehavere, og aggregerer, beriker eller omdanner dataene med sikte på å tilføre dem en betydelig verdi, og utsteder lisenser for bruk av de resulterende dataene til databrukere, uten å opprette en handelsforbindelse mellom datainnehaverne og databrukerne. Dette vil dessuten utelukke tjenester som brukes av bare én datainnehaver for å gjøre det mulig å bruke data som innehas av denne datainnehaveren, eller som brukes av flere juridiske personer i en lukket gruppe, herunder leverandør- eller kundeforhold eller avtalefestet samarbeid, særlig slike som har som hovedformål å sikre at gjenstander og innretninger knyttet til tingenes internett fungerer slik de skal.

- 29) Tjenester som fokuserer på formidling av opphavsrettsbeskyttet innhold, for eksempel tilbydere av nettbaserte innholdsdelingstjenester som definert i artikkel 2 nr. 6 i direktiv (EU) 2019/790, bør ikke være omfattet av denne forordningen. Leverandører av konsolidert offentliggjøringsystem som definert i artikkel 2 nr. 1 punkt 35 i europaparlaments- og rådsforordning nr. 600/2014/EU²⁷ og ytere av kontoopplysningstjenester som definert i artikkel 4 nr. 19 i europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2015/2366²⁸ bør ikke anses som tilbydere av dataformidlingstjenester i henhold til denne forordningen. Denne forordningen bør ikke få anvendelse på tjenester som tilbys av offentlige organer for å gjøre det lettere enten å viderebruke beskyttede data som innehas av offentlige organer i samsvar med denne forordningen, eller å bruke andre data, forutsatt at disse tjenestene ikke har som mål å opprette

²⁷ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 600/2014 av 15. mai 2014 om markeder for finansielle instrumenter og om endring av forordning (EU) nr. 648/2012 (EUT L 173 av 12.6.2014, s. 84).

²⁸ Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2015/2366 av 25. november 2015 om betalingstjenester i det indre marked, om endring av direktiv 2002/65/EF, 2009/110/EF og 2013/36/EU og forordning (EU) nr. 1093/2010 og om oppheving av direktiv 2007/64/EF (EUT L 337 av 23.12.2015, s. 35).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

handelsforbindelser. Dataaltruismeorganisasjoner som er regulert av denne forordningen, bør ikke anses å tilby dataformidlingstjenester, forutsatt at disse tjenestene ikke oppretter en handelsforbindelse mellom på den ene side potensielle databrukere og på den annen side registrerte og datainnehavere som stiller data til rådighet for altruistiske formål. Andre tjenester som ikke har som mål å opprette handelsforbindelser, for eksempel sentrale data-lagre som har som mål å viderebruke vitenskapelige forskningsdata i samsvar med prinsippene om åpen tilgang, bør ikke anses som dataformidlingstjenester i henhold til denne forordningen.

- 30) En særlig kategori av dataformidlingstjenester omfatter tilbydere av tjenester som tilbyr sine tjenester til registrerte. Slike tilbydere av dataformidlingstjenester ønsker å styrke registrertes handlefrihet og særlig enkeltpersoners kontroll med data som gjelder dem selv. Slike tilbydere bistår enkeltpersoner med å utøve sine rettigheter i henhold til forordning (EU) 2016/679, særlig med å gi og trekke tilbake samtykke til behandling av personopplysninger, retten til å få innsyn i egne personopplysninger, retten til å få rettet uriktige personopplysninger, retten til å bli slettet eller «retten til å bli glemt», retten til å begrense behandlingen og retten til dataportabilitet, som innebærer at de registrerte kan flytte sine personopplysninger fra en behandlingsansvarlig til en annen. I denne forbindelse er det viktig at slike tilbyderes forretningsmodell sikrer at det ikke finnes noe som kan oppmuntre enkeltpersoner til å bruke slike tjenester for å stille større datamengder knyttet til dem til rådighet for behandling enn det som er i deres interesse. Dette kan omfatte rådgivning til enkeltpersoner om hvilken bruk av deres data som er mulig, og hvordan de foretar tilstrekkelig kontroll av databrukere før de får tillatelse til å kontakte registrerte, slik at bedrageri unngås. For å sikre maksimalt vern av personopplysninger og personvern kan det i visse situasjoner være ønskelig å samle faktiske data i et personopplysningsområde, slik at behandlingen kan skje i det området uten at personopplysninger overføres til tredjeparter. Slike personopplysningsområder kan omfatte statiske personopplysninger som navn, adresse eller fødselsdato samt dynamiske data som en person genererer, for eksempel ved bruk av en nettbasert tjeneste eller en gjenstand knyttet til tingenes internett. De kan også brukes til å

lagre informasjon om bekreftet identitet, for eksempel passnumre eller trygdeinformasjon samt opplysninger som førerkort, diplomer eller bankkontoinformasjon.

- 31) Datasamvirker ønsker å nå en rekke mål, særlig å styrke enkeltpersoners stilling når det gjelder å foreta velbegrunnede valg før de gir sitt samtykke til bruk av data, påvirke databrukerorganisasjoners vilkår knyttet til bruk av data på en måte som gir de enkelte medlemmene av gruppen bedre valgmuligheter, eller eventuelt finne løsninger på konflikter mellom enkeltmedlemmer av en gruppe om hvordan data kan brukes dersom de gjelder flere registrerte i den aktuelle gruppen. I denne forbindelse er det viktig å ta hensyn til at rettighetene i henhold til forordning (EU) 2016/679 er den registrertes personlige rettigheter, og at registrerte ikke kan frasi seg slike rettigheter. Datasamvirker kan også være nyttige for enkeltpersonforetak og SMB-er som ofte kan sammenlignes med enkeltpersoner når det gjelder kunnskap om datadeling.
- 32) For å øke tilliten til slike dataformidlingstjenester, særlig når det gjelder bruken av data og overholdelsen av vilkårene som registrerte og datainnehavere pålegger, er det nødvendig å fastsette rammeregler på unionsplan som fastsetter sterkt harmoniserte krav til pålitelig levering av slike dataformidlingstjenester, og som gjennomføres av vedkommende myndigheter. Denne rammen vil bidra til å sikre at registrerte og datainnehavere samt databrukere får bedre kontroll over tilgangen til og bruken av deres data i henhold til unionsretten. Kommisjonen kan også oppmuntre til og legge til rette for utarbeiding av atferdsregler på unionsplan, som involverer relevante berørte parter, særlig når det gjelder interoperabilitet. Både i situasjoner der datadeling skjer mellom foretak og mellom foretak og forbrukere, bør tilbydere av dataformidlingstjenester tilby en ny «europeisk» form for dataforvaltning ved at det i dataøkonomien skilles mellom levering, formidling og bruk av data. Tilbydere av dataformidlingstjenester kan også stille særskilt teknisk infrastruktur til rådighet for å kople sammen registrerte og datainnehavere med databrukere. I denne forbindelse er det særlig viktig å utforme denne infrastrukturen på en slik måte at SMB-er og nyetablerte foretak ikke møter tekniske eller andre hindringer for å kunne delta i dataøkonomien.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Tilbydere av dataformidlingstjenester bør kunne tilby datainnehavere eller registrerte flere særskilte verktøy og tjenester, særlig for å lette utvekslingen av data, for eksempel midlertidig lagring, organisering, konvertering, anonymisering og pseudonymisering. Disse verktøyene og tjenestene bør brukes bare etter uttrykkelig anmodning eller godkjenning fra datainnehaveren eller den registrerte, og tredjepartsverktøy som tilbys i denne forbindelse, bør ikke bruke data til andre formål. Tilbydere av dataformidlingstjenester bør imidlertid samtidig kunne tilpasse de dataene som utveksles, slik at de blir mer anvendelige for databrukere dersom databrukere ønsker det, eller forbedre interoperabiliteten for eksempel ved å konvertere dataene til bestemte formater.

- 33) Det er viktig å skape et konkurransemiljø for datadeling. En viktig faktor for å styrke datainnehaveres, registrertes og databrukeres tillit til og kontroll med dataformidlingstjenester er at tilbyderne av dataformidlingstjenester er nøytrale når det gjelder de dataene som utveksles mellom datainnehavere eller registrerte og databrukere. Det er derfor nødvendig at tilbydere av dataformidlingstjenester fungerer bare som formidlere i transaksjonene og ikke bruker de dataene som utveksles, til andre formål. De kommersielle vilkårene, herunder prisfastsettelse, for levering av dataformidlingstjenester bør ikke avhenge av om en potensiell datainnehaver eller databruker bruker andre tjenester, herunder lagring, analyse, kunstig intelligens eller andre databaserte anvendelser, som leveres av samme tilbyder av dataformidlingstjenester eller av en tilknyttet enhet, og i så fall i hvilken grad datainnehaveren eller databrukere bruker slike andre tjenester. Dette vil også kreve et strukturelt skille mellom dataformidlingstjenesten og andre tjenester som tilbys, slik at interessekonflikter unngås. Det betyr at dataformidlingstjenesten bør leveres via en juridisk person som er atskilt fra all annen virksomhet som den aktuelle tilbyder av datadelingstjenester driver med. Tilbydere av dataformidlingstjenester bør imidlertid kunne bruke de dataene som datainnehaveren leverer for å forbedre sine dataformidlingstjenester.

Tilbydere av dataformidlingstjenester bør kunne stille sine egne eller tredjeparts verktøy til rådighet for datainnehavere, registrerte eller databrukere for å lette utvekslingen av data, for eksempel verktøy for konvertering eller organisering av data, bare etter uttrykke-

lig anmodning eller godkjenning fra den registrerte eller datainnehaveren. De tredjepartsverktøyene som tilbys i denne forbindelse, bør ikke bruke dataene til andre formål enn de formålene som er knyttet til dataformidlingstjenester. Tilbydere av dataformidlingstjenester som formidler utveksling av data mellom enkeltpersoner som registrerte, og juridiske personer som databrukere, bør i tillegg til å ha en forvaltningsmessig forpliktelse overfor enkeltpersonene sikre at de handler i de registrertes interesse. Spørsmål om ansvar for alle materielle og immaterielle skader og tap som følge av tilbyderens av dataformidlingstjenesters atferd bør kunne tas opp i den relevante avtalen på grunnlag av de nasjonale ordningene for erstatningsansvar.

- 34) Tilbydere av dataformidlingstjenester bør treffe rimelige tiltak for å sikre interoperabilitet innenfor en sektor og mellom forskjellige sektorer for å sikre et velfungerende indre marked. Rimelige tiltak kan omfatte overholdelse av eksisterende standarder som ofte brukes i den sektoren der tilbyderne av dataformidlingstjenester har sin virksomhet. Det europeiske datainnovasjonsråd bør ved behov legge til rette for at det utarbeides ytterligere industristandarder. Tilbydere av dataformidlingstjenester bør i god tid gjennomføre de tiltakene for interoperabilitet mellom dataformidlingstjenestene som er iverksatt av Det europeiske datainnovasjonsråd.
- 35) Denne forordningen bør ikke berøre den plikten tilbydere av dataformidlingstjenester har til å overholde forordning (EU) 2016/679, og tilsynsmyndighetenes ansvar for å sikre at nevnte forordning overholdes. Når tilbyder av dataformidlingstjenester behandler personopplysninger, bør ikke denne forordningen påvirke vernet av personopplysninger. Dersom tilbyderne av dataformidlingstjenester er behandlingsansvarlige eller databehandlere som definert i forordning (EU) 2016/679, er de bundet av reglene i nevnte forordning.
- 36) Tilbydere av dataformidlingstjenester forventes å ha innført prosedyrer og tiltak for å illegge sanksjoner for bedrageri eller ulovlig praksis i forbindelse med parter som ønsker tilgang via deres dataformidlingstjenester, blant annet gjennom tiltak som utelukkelse av databrukere som bryter tjenestevilkårene eller overtrer eksisterende regelverk.
- 37) Tilbydere av dataformidlingstjenester bør også treffe tiltak for å sikre at konkurranseretten overholdes, og innføre prosedyrer for

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

dette formålet. Dette gjelder særlig i situasjoner der datadeling gjør det mulig for foretak å få kjennskap til eksisterende eller potensielle konkurrenters markedsstrategier. Konkurransesensitiv informasjon er for eksempel informasjon om kundedata, framtidige priser, produksjonskostnader, mengder, omsetning, salg eller kapasitet.

- 38) Det bør fastsettes en framgangsmåte for melding av dataformidlingstjenester for å sikre at dataforvaltning i Unionen er basert på en pålitelig utveksling av data. Fordelene ved et pålitelig miljø kan best oppnås ved at det fastsettes en rekke krav til levering av dataformidlingstjenester, men uten at det kreves uttrykkelige beslutninger eller administrative tiltak fra vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester for dette formålet. Framgangsmåten for melding bør ikke pålegge urimelige hindringer for SMB-er, nyetablerte foretak og organisasjoner i det sivile samfunn og bør overholde prinsippet om ikke-diskriminering.
- 39) For å støtte en effektiv tjenesteyting over landegrensene bør tilbyderen av datadelingstjenester pålegges å sende en melding bare til vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester i den medlemsstaten der tilbyderen har sin hovedvirksomhet, eller der dennes juridiske representant befinner seg. En slik melding bør ikke omfatte mer enn en erklæring om at tilbyderen har til hensikt å tilby slike tjenester, og bør suppleres bare med informasjonen angitt i denne forordningen. Etter den relevante meldingen bør tilbyderen av dataformidlingstjenester kunne innlede virksomhet i andre medlemsstater uten ytterligere meldepunkt.
- 40) Framgangsmåten for melding fastsatt i denne forordningen bør ikke berøre særlige ytterligere regler for levering av dataformidlingstjenester som får anvendelse gjennom sektorspesifikk rett.
- 41) Hovedvirksomheten til en tilbyder av dataformidlingstjenester i Unionen bør være der tilbyderen har sin hovedadministrasjon i Unionen. Hovedvirksomheten til en tilbyder av dataformidlingstjenester i Unionen bør fastslås ut fra objektive kriterier og bør innebære en effektiv og faktisk utøvelse av ledelsesvirksomhet. Virksomheten til en tilbyder av dataformidlingstjenester bør overholde nasjonal rett i den medlemsstaten der tilbyderen har sin hovedvirksomhet.
- 42) For å sikre at tilbydere av dataformidlingstjenester overholder denne forordningen, bør de

ha sin hovedvirksomhet i Unionen. En tilbyder av dataformidlingstjenester som ikke er etablert i Unionen, og som tilbyr tjenester i Unionen, bør utpeke en juridisk representant. Det er nødvendig å utpeke en juridisk representant i slike tilfeller, ettersom slike tilbydere av dataformidlingstjenester håndterer både personopplysninger og kommersielt fortrolige data, noe som krever nøye overvåking av om tilbyderne av dataformidlingstjenester overholder denne forordningen. For å avgjøre om en slik tilbyder av dataformidlingstjenester tilbyr tjenester i Unionen, bør det fastslås om det er åpenbart at tilbyderen av dataformidlingstjenester planlegger å tilby tjenester til personer i én eller flere medlemsstater. Bare det forhold at et nettsted eller en e-postadresse og andre kontaktopplysninger tilhørende tilbyderen av dataformidlingstjenester er tilgjengelig i Unionen, eller at det brukes et språk som vanligvis brukes i det tredjelandet der tilbyderen av dataformidlingstjenester er etablert, bør ikke være tilstrekkelig til å fastslå en slik hensikt. Imidlertid kan slike forhold som bruk av et språk eller en valuta som vanligvis brukes i én eller flere medlemsstater, og mulighet til å bestille tjenester på dette språket, eller omtale av brukere i Unionen, gjøre det åpenbart at tilbyderen av dataformidlingstjenester planlegger å tilby tjenester i Unionen.

En utpekt juridisk representant bør handle på vegne av tilbyderen av dataformidlingstjenester, og vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester bør kunne henvende seg til den juridiske representanten i tillegg til eller i stedet for en tilbyder av dataformidlingstjenester, herunder ved overtredelse, for å innlede håndhevingstiltak mot en tilbyder av dataformidlingstjenester som ikke oppfyller kravene, og som ikke er etablert i Unionen. Den juridiske representanten bør utpekes gjennom en skriftlig fullmakt fra tilbyderen av dataformidlingstjenester til å opptre på dennes vegne med hensyn til dennes forpliktelser i henhold til denne forordningen.

- 43) For å bistå registrerte og datainnehavere med lett å identifisere og dermed øke tilliten til tilbydere av dataformidlingstjenester som er anerkjent i Unionen, bør det i tillegg til betegnelsen «tilbyder av dataformidlingstjenester som er anerkjent i Unionen» opprettes en felles logo som kan gjenkjennes i hele Unionen.
- 44) Vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester som utpekes for å kontrollere at tilbyderne av dataformidlingstjenestene opp-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

fyller kravene i denne forordningen, bør velges på bakgrunn av sin kapasitet og ekspertise innen horisontal eller sektorspesifikk datadeling. De bør være uavhengige av enhver tilbyder av dataformidlingstjenester og utføre sine oppgaver på en gjennomsiktig og upartisk måte. Medlemsstatene bør underrette Kommisjonen om identiteten til disse vedkommende myndighetene for dataformidlingstjenester. Vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenesters myndighet og myndighetsområder bør ikke berøre personvernmyndighetenes myndighet. Særlig når det gjelder eventuelle spørsmål som krever en vurdering av om forordning (EU) 2016/679 er overholdt, skal vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester, dersom det er relevant, be om en uttalelse eller beslutning fra vedkommende tilsynsmyndighet som er etablert i henhold til nevnte forordning.

- 45) Det finnes et stort potensial for formål av allmenn interesse ved bruk av data som registrerte frivillig stiller til rådighet via informert samtykke eller, når det gjelder andre opplysninger enn personopplysninger, som datainnehavere stiller til rådighet. Slike formål kan omfatte blant annet helsetjenester, bekjempelse av klimaendringer, forbedring av mobiliteten, fremming av utvikling, utarbeiding og formidling av offisiell statistikk, forbedring av offentlige tjenester eller utforming av offentlig politikk. Støtte til vitenskapelig forskning bør også anses som et formål av allmenn interesse. Denne forordningen bør ha som mål å bidra til at det opprettes tilstrekkelig store datasamlinger som stilles til rådighet på grunnlag av dataaltruisme, slik at dataanalyse og maskinlæring er mulig, i hele Unionen. For å nå dette målet bør medlemsstatene kunne innføre organisatoriske eller tekniske ordninger, eller begge deler, som fremmer dataaltruisme. Slike ordninger kan innebære tilgang for registrerte eller datainnehavere til verktøy som er enkle å bruke for å gi samtykke eller tillatelse til altruistisk bruk av deres data, gjennomføring av holdningskampanjer eller en strukturert utveksling mellom vedkommende myndigheter om hvordan dataaltruisme kan gagne offentlig politikk, for eksempel forbedring av trafikk og folkehelse og bekjempelse av klimaendringer. For dette formålet bør medlemsstatene kunne fastsette nasjonale retningslinjer for dataaltruisme. Registrerte bør kunne motta godtgjørelse bare knyttet til de kostnad-

ene de pådrar seg når de stiller sine data til rådighet for formål av allmenn interesse.

- 46) Det forventes at registreringen av anerkjente dataaltruismeorganisasjoner og bruken av betegnelsen «dataaltruismeorganisasjon som er anerkjent i Unionen» fører til at det opprettes sentrale datalagre. Registrering i en medlemsstat vil være gyldig i hele Unionen og forventes å fremme bruk av data over landegrensene i Unionen og framvekst av datasamlinger som omfatter flere medlemsstater. Datainnehavere kan gi tillatelse til behandling av deres andre opplysninger enn personopplysninger for en rekke formål som ikke er fastsatt på det tidspunktet tillatelsen gis. Anerkjente dataaltruismeorganisasjoners oppfyllelse av et sett krav som fastsatt i denne forordningen bør skape tillit til at de dataene som stilles til rådighet for altruistiske formål, tjener et formål av allmenn interesse. Tilliten bør særlig være en følge av at de anerkjente dataaltruismeorganisasjonene er etablert i eller har en juridisk representant i Unionen, og av kravet om at de er ideelle organisasjoner, av krav om åpenhet og av særlige beskyttelsestiltak for å verne registrertes og foretaks rettigheter og interesser.

Andre beskyttelsestiltak bør blant annet være å gjøre det mulig å behandle relevante data i et sikkert behandlingsmiljø som driftes av de anerkjente dataaltruismeorganisasjonene, tilsynsordninger som etiske råd eller utvalg, herunder representanter fra det sivile samfunn for å sikre at den behandlingsansvarlige opprettholder høye standarder for vitenskapelig etikk og vern av grunnleggende rettigheter, effektive og tydelig kommuniserte tekniske midler for å trekke tilbake eller endre et samtykke når som helst basert på databehandlers opplysningsplikt i henhold til forordning (EU) 2016/679 samt midler som gjør at registrerte kan holde seg informert om bruken av de dataene som de har stilt til rådighet. Registrering som en anerkjent dataaltruismeorganisasjon bør ikke være en forutsetning for å drive dataaltruismevirksomhet. Kommisjonen bør ved hjelp av delegerte rettsakter utarbeide et regelverk i tett samarbeid med dataaltruismeorganisasjoner og relevante berørte parter. Overholdelse av dette regelverket bør være et krav for registrering som anerkjent dataaltruismeorganisasjon.

- 47) For å hjelpe registrerte og datainnehavere med enkelt å identifisere og dermed øke tilliten til anerkjente dataaltruismeorganisasjoner

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

bør det innføres en felles logo som kan gjenkjennes i hele Unionen. Den felles logoen bør ledsages av en QR-kode med en lenke til det offentlige unionsregisteret over anerkjente dataaltruismeorganisasjoner.

- 48) Denne forordningen bør ikke berøre opprettelse, organisering og drift av enheter som ønsker å drive med dataaltruisme i henhold til nasjonal rett og bygger på krav i nasjonal rett til å drive lovlig virksomhet i en medlemsstat som ideell organisasjon.
- 49) Denne forordningen bør ikke berøre opprettelsen, organiseringen og driften av andre enheter enn offentlige organer som arbeider med deling av data og innhold på grunnlag av åpne lisenser, og som dermed bidrar til opprettelsen av felles ressurser som er tilgjengelige for alle. Dette bør omfatte åpne samarbeidsplattformer for kunnskapsdeling, vitenskapelige og akademiske sentrale databaser med åpen tilgang, utviklingsplattformer for programvare med åpen kildekode og plattformer for innholdsaggregering med åpen tilgang.
- 50) Anerkjente dataaltruismeorganisasjoner bør kunne samle inn relevante data direkte fra fysiske og juridiske personer eller behandle data som er samlet inn av andre. Dataaltruismeorganisasjoner kan samle inn data for formål som de selv fastsetter, eller de kan eventuelt la tredjeparter behandle dem for disse formål. Dersom anerkjente dataaltruismeorganisasjoner er behandlingsansvarlige eller databehandlere som definert i forordning (EU) 2016/679, bør de overholde nevnte forordning. Dataaltruisme vil vanligvis være basert på de registrertes samtykke i henhold til artikkel 6 nr. 1 bokstav a) og artikkel 9 nr. 2 bokstav a) i forordning (EU) 2016/679, som bør være i samsvar med kravene om lovlig samtykke i artikkel 7 og 8 i nevnte forordning. I samsvar med forordning (EU) 2016/679 kan vitenskapelige forskningsformål støttes av samtykke til visse vitenskapelige forskningsområder dersom de er i samsvar med anerkjente etiske standarder for vitenskapelig forskning, eller bare til visse forskningsområder eller deler av forskningsprosjekter. I artikkel 5 nr. 1 bokstav b) i forordning (EU) 2016/679 fastsettes det at viderebehandling for vitenskapelige eller historiske forskningsformål eller for statistiske formål i samsvar med artikkel 89 nr. 1 i forordning (EU) 2016/679 ikke anses som uforenlig med de opprinnelige formålene. Bruksbegrensningene for andre opplysninger enn personopplysninger bør framgå av den tillatelsen som datainnehaveren har gitt.
- 51) Vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner som utpekes til å overvåke at anerkjente dataaltruismeorganisasjoner oppfyller kravene i denne forordningen, bør velges på grunnlag av deres kapasitet og ekspertise. De bør være uavhengige av enhver dataaltruismeorganisasjon og utføre sine oppgaver på en gjennomsliktig og upartisk måte. Medlemsstatene bør underrette Kommisjonen om identiteten til disse vedkommende myndighetene for registrering av dataaltruismeorganisasjoner. Vedkommende myndigheters myndighet og myndighetsområder for registrering av dataaltruismeorganisasjoner bør ikke berøre personvernmyndighetenes myndighet. Særlig når det gjelder spørsmål som krever en vurdering av om forordning (EU) 2016/679 er overholdt, skal vedkommende myndighet for registrering av dataaltruismeorganisasjoner, dersom det er relevant, be om en uttalelse eller beslutning fra vedkommende tilsynsmyndighet som er etablert i henhold til nevnte forordning.
- 52) For å styrke tilliten og øke rettssikkerheten og brukervennligheten i prosessen med å gi og trekke tilbake samtykke, særlig i forbindelse med vitenskapelig forskning og statistisk bruk av data som er stilt til rådighet på et altruistisk grunnlag, bør det utarbeides og brukes et europeisk skjema for samtykke til dataaltruisme i forbindelse med altruistisk datadeling. Et slikt skjema bør bidra til å tydeliggjøre for registrerte at tilgangen til og bruken av deres data vil skje i samsvar med deres samtykke og dessuten i fullt samsvar med reglene for vern av personopplysninger. Det bør også gjøre det lettere å tildele og trekke tilbake samtykke og kunne brukes til å effektivisere foretaks dataaltruisme og skape en ordning som gjør det mulig for slike foretak å trekke tilbake sin tillatelse til å bruke dataene. For å ta hensyn til særlige forhold i de enkelte sektorene, herunder ut fra et personvernperspektiv, bør det europeiske skjemaet for samtykke til dataaltruisme være basert på moduler, slik at det kan tilpasses bestemte sektorer og forskjellige formål.
- 53) For å sikre en vellykket gjennomføring av rammen for dataforvaltning bør det opprettes et europeisk datainnovasjonsråd i form av en ekspertgruppe. Det europeiske datainnovasjonsråd bør bestå av representanter for vedkommende myndigheter for dataformidlings-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

tjenester og vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner i alle medlemsstatene, Det europeiske personvernråd, EUs datatilsyn, Den europeiske unions kontor for cybersikkerhet (ENISA), Kommisjonen, EUs SMB-representant eller en representant utpekt av nettverket av SMB-representanter og andre representanter for relevante organer i særskilte sektorer samt organer med særlig ekspertise. Det europeiske datainnovasjonsråd bør bestå av en rekke undergrupper, herunder en undergruppe for deltakelse fra berørte parter bestående av relevante representanter for næringslivet, for eksempel helse, miljø, landbruk, transport, energi, industriproduksjon, medier, kulturelle og kreative sektorer og statistikk samt for forskning, akademia, det sivile samfunn, standardiseringsorganisasjoner, relevante felles europeiske dataområder og andre relevante berørte parter og tredjeparter, blant annet organer med særlig ekspertise som nasjonale statistikkontorer.

- 54) Det europeiske datainnovasjonsråd bør bistå Kommisjonen med å samordne nasjonal praksis og nasjonale retningslinjer på de områdene som er omfattet av denne forordningen, og støtte tverrsektoriell bruk av data ved å følge prinsippene i den europeiske rammen for interoperabilitet (EIF) og ved bruk av europeiske og internasjonale standarder og spesifikasjoner, herunder gjennom EUs flerpartsforum om IKT-standardisering, basisvokabularene og byggesteinene i ordningen for et sammenkoplet Europa (CEF), og bør ta hensyn til det standardiseringsarbeidet som finner sted i særskilte sektorer eller på særskilte områder. Arbeidet med teknisk standardisering kan omfatte fastsettelse av prioriteringer for utvikling av standarder og fastsettelse og opprettholdelse av et sett med tekniske og rettslige standarder for overføring av data mellom to behandlingsmiljøer som gjør det mulig å organisere dataområder, særlig for å klargjøre og skille mellom hvilke standarder og typer praksis som er tverrsektorielle, og hvilke som er sektorspesifikke. Det europeiske datainnovasjonsråd bør samarbeide med sektorspesifikke organer, nettverk eller ekspertgrupper eller andre tverrsektorielle organisasjoner som driver med viderebruk av data. Når det gjelder dataaltruisme, bør Det europeiske datainnovasjonsråd bistå Kommisjonen med å utarbeide skjemaet for samtykke til dataaltruisme etter samråd med Det europeiske personvernråd.

Ved å foreslå retningslinjer for felles europeiske dataområder bør Det europeiske datainnovasjonsråd støtte utviklingen av en fungerende europeisk dataøkonomi basert på disse dataområdene, som fastsatt i den europeiske datastrategien.

- 55) Medlemsstatene bør fastsette regler for sanksjoner som får anvendelse ved overtredelse av denne forordningen, og treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at sanksjonene gjennomføres. De fastsatte sanksjonene bør være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende. Store avvik mellom reglene for sanksjoner kan føre til konkurransevridning i det digitale indre marked. Harmonisering av slike regler kan være fordelaktig i så måte.
- 56) For å sikre en effektiv håndheving av denne forordningen og sikre at tilbydere av dataformidlingstjenester og enheter som ønsker å registrere seg som anerkjente dataaltruismeorganisasjoner, kan få tilgang til og gjennomføre framgangsmåtene for melding og registrering i sin helhet på nettet og over landegrensene, bør slike prosedyrer tilbys gjennom den felles digitale portalen som er opprettet i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1724²⁹. Disse prosedyrene bør tilføyes til listen over prosedyrer i vedlegg II til forordning (EU) 2018/1724.
- 57) Forordning (EU) 2018/1724 bør derfor endres.
- 58) For å sikre at denne forordningen er formålstjenlig, bør myndigheten til å vedta rettsakter i henhold til artikkel 290 i TEUV delegeres til Kommisjonen for å utfylle denne forordningen, slik at det i særlige unionsrettsakter kan fastsettes særlige vilkår for overføring til tredjeland av bestemte kategorier av andre opplysninger enn personopplysninger som anses som svært sensitive, og ved å opprette et regelverk for anerkjente dataaltruismeorganisasjoner som inneholder informasjonskrav, tekniske krav og sikkerhetskrav samt kommunikasjonskjøreplaner og standarder for interoperabilitet som disse organisasjonene skal oppfylle. Det er særlig viktig at Kommisjonen holder hensiktsmessige samråd under sitt forberedende arbeid, herunder på ekspertnivå, og at disse samrådene gjennomføres i samsvar

²⁹ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1724 av 2. oktober 2018 om opprettelse av en felles digital portal for å gi tilgang til opplysninger, prosedyrer og støtte- og problemløsningstjenester, og om endring av forordning (EU) nr. 1024/2012 (EUT L 295 av 21.11.2018, s. 1).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

med prinsippene i den tverrinstitusjonelle avtalen av 13. april 2016 om bedre regelverksutforming³⁰. For å sikre lik deltakelse i utarbeidningen av delegerte rettsakter skal Europaparlamentet og Rådet motta alle dokumenter samtidig som medlemsstatenes eksperter, og deres eksperter skal ha systematisk adgang til møter i Kommisjonens ekspertgrupper som utarbeider delegerte rettsakter.

59) For å sikre ensartede vilkår for gjennomføring av denne forordningen bør Kommisjonen gis gjennomføringsmyndighet til å bistå offentlige organer og viderebrukere med å overholde vilkårene for viderebruk i denne forordningen ved å fastsette standardavtalevilkår for viderebrukeres overføring av andre opplysninger enn personopplysninger til et tredjeland, erklære at et tredjelands rettslige, tilsynsmessige og håndhevingsmessige ordninger svarer til det vernet som sikres i henhold til unionsretten, utforme den felles logoen for tilbydere av dataformidlingstjenester og den felles logoen for anerkjente dataaltruismeorganisasjoner samt opprette og utarbeide det europeiske skjemaet for samtykke til dataaltruisme. Denne myndigheten bør utøves i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011³¹.

60) Denne forordningen bør ikke berøre anvendelsen av konkurransereglene, særlig ikke artikkel 101 og 102 i TEUV. Tiltakene i denne forordningen bør ikke brukes til å begrense konkurransen på en måte som er i strid med TEUV. Dette gjelder særlig reglene for utveksling av konkurransemessig sensitiv informasjon mellom faktiske eller potensielle konkurranter gjennom dataformidlingstjenester.

61) EUs datatilsyn og Det europeiske personvernråd har blitt rådspurt i samsvar med artikkel 42 nr. 1 i forordning (EU) 2018/1725 og avga sin uttalelse 10. mars 2021.

62) De veiledende prinsippene for denne forordningen er overholdelse av de grunnleggende rettighetene og prinsippene som er anerkjent særlig i Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter, herunder retten til privatliv, vern av personopplysninger, friheten til å drive næringsvirksomhet, eiendomsretten og integreringen av personer med nedsatt funksjonsevne. I denne forbindelse bør de offentlige organene og tjenestene i henhold til denne forordningen, dersom det er relevant, overholde europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2016/2102³² og (EU) 2019/882³³. Det bør også tas hensyn til universell utforming i forbindelse med informasjons- og kommunikasjonsteknologi, som er en bevisst og systematisk innsats for proaktiv bruk av prinsippene, metodene og verktøyene for å fremme universell utforming innen datarelatert teknologi, herunder internettbasert teknologi, slik at det ikke er nødvendig å måtte foreta tilpasninger eller spesialisert utforming i ettertid.

63) Ettersom formålene for denne forordningen, det vil si viderebruk i Unionen av visse kategorier av data som innehas av offentlige organer, samt opprettelse av en meldings- og tilsynsramme for levering av dataformidlingstjenester, en ramme for frivillig registrering av enheter som stiller data til rådighet for altruistiske formål, og en ramme for opprettelse av et europeisk datainnovasjonsråd ikke i tilstrekkelig grad kan nås av medlemsstatene, men snarere på grunn av formålenes omfang og virkninger bedre kan nås på unionsplan, kan Unionen treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet i artikkel 5 i traktaten om Den europeiske union. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går denne forordningen ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå disse formålene.

³⁰ EUT L 123 av 12.5.2016, s. 1.

³¹ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011 av 16. februar 2011 om fastsettelse av allmenne regler og prinsipper for medlemsstatenes kontroll med Kommisjonens utøvelse av sin gjennomføringsmyndighet (EUT L 55 av 28.2.2011, s. 13).

³² Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2016/2102 av 26. oktober 2016 om tilgjengeligheten av offentlige organers nettsteder og mobilapplikasjoner (EUT L 327 av 2.12.2016, s. 1).

³³ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2019/882 av 17. april 2019 om tilgjengelighetskrav for produkter og tjenester (EUT L 151 av 7.6.2019, s. 70).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

VEDTATT DENNE FORORDNINGEN:

Kapittel I

Alminnelige bestemmelser

Artikkel 1

Formål og virkeområde

1. I denne forordningen fastsettes
 - a) vilkår for viderebruk i Unionen av visse kategorier av data som innehas av offentlige organer,
 - b) en meldings- og tilsynsramme for levering av dataformidlingstjenester,
 - c) en ramme for frivillig registrering av enheter som samler inn og behandler data som stilles til rådighet for altruistiske formål, og
 - d) en ramme for opprettelse av et europeisk datainnovasjonsråd.
2. Denne forordningen medfører ikke at offentlige organer plikter å tillate viderebruk av data, og den fritar heller ikke offentlige organer fra de fortrolighetspliktene de har i henhold til unionsretten eller nasjonal rett.

Denne forordningen berører ikke

 - a) særlige bestemmelser i unionsretten eller nasjonal rett om tilgang til eller viderebruk av visse kategorier av data, særlig når det gjelder tilgang til og offentliggjøring av offisielle dokumenter, og
 - b) offentlige organers forpliktelser i henhold til unionsretten eller nasjonal rett til å tillate viderebruk av data eller krav knyttet til behandling av andre opplysninger enn personopplysninger.

Dersom det i sektorspesifikk unionsrett eller nasjonal rett kreves at offentlige organer, tilbydere av dataformidlingstjenester eller anerkjente dataaltruismeorganisasjoner oppfyller andre særlige tekniske, administrative eller organisatoriske krav, herunder gjennom en godkjennings- eller sertifiseringsordning, får disse bestemmelsene i den aktuelle sektorspesifikke unionsretten eller nasjonal rett også anvendelse. Slike særlige tilleggskrav skal være ikke-diskriminerende, forholdsmessige og objektivt begrunnet.
3. Unionsretten og nasjonal rett om vern av personopplysninger får anvendelse på alle personopplysninger som behandles i forbindelse med denne forordningen. Særlig berører denne forordningen ikke forordning (EU) 2016/679 og (EU) 2018/1725 og direktiv 2002/58/EF og (EU) 2016/680, herunder tilsynsmyndighetenes myndighet og myndighetsområder. Der-

som det er konflikt mellom denne forordningen og unionsretten om vern av personopplysninger eller nasjonal rett som er vedtatt i samsvar med slik unionsrett, skal relevant unionsrett eller nasjonal rett om vern av personopplysninger ha forrang. Denne forordningen danner ikke et rettslig grunnlag for behandling av personopplysninger og påvirker ikke noen av rettighetene og forpliktelsene fastsatt i forordning (EU) 2016/679 eller (EU) 2018/1725 eller direktiv 2002/58/EF eller (EU) 2016/680.

4. Denne forordningen berører ikke anvendelsen av konkurranseretten.
5. Denne forordningen berører ikke medlemsstatenes myndighetsområder med hensyn til deres virksomhet som gjelder offentlig sikkerhet, forsvar og nasjonal sikkerhet.

Artikkel 2

Definisjoner

I denne forordningen menes med

- 1) «data» enhver digital framstilling av handlinger, fakta eller informasjon og enhver sammenstilling av slike handlinger, fakta eller informasjon, herunder i form av lyd- eller bildeopptak eller audiovisuelle opptak,
- 2) «viderebruk» fysiske eller juridiske personers bruk av data som innehas av offentlige organer, for andre kommersielle eller ikke-kommersielle formål enn det opprinnelige formålet i forbindelse med den offentlige oppgaven som dataene ble produsert for, bortsett fra utveksling av data mellom offentlige organer som utelukkende skjer i forbindelse med deres offentlige oppgaver,
- 3) «personopplysninger» personopplysninger som definert i artikkel 4 nr. 1 i forordning (EU) 2016/679,
- 4) «andre opplysninger enn personopplysninger» opplysninger som ikke er personopplysninger,
- 5) «samtykke» samtykke som definert i artikkel 4 nr. 11 i forordning (EU) 2016/679,
- 6) «tillatelse» å gi databrukere rett til å behandle andre opplysninger enn personopplysninger,
- 7) «registrert» en registrert person som nevnt i artikkel 4 nr. 1 i forordning (EU) 2016/679,
- 8) «datainnehaver» en juridisk person, herunder offentlige organer og internasjonale organisasjoner eller en fysisk person som ikke er en registrert med hensyn til de aktuelle særlige dataene, som i samsvar med gjeldende unionsrett eller nasjonal rett har rett til å gi tilgang til

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

- eller dele visse personopplysninger eller andre opplysninger enn personopplysninger,
- 9) «databruker» en fysisk eller juridisk person som har lovlig tilgang til visse personopplysninger eller andre opplysninger enn personopplysninger, og som har rett, herunder i henhold til forordning (EU) 2016/679 når det gjelder personopplysninger, til å bruke disse dataene til kommersielle eller ikke-kommersielle formål,
- 10) «datadeling» en registrerts eller datainnehavers levering av data til en databruker med sikte på felles eller individuell bruk av slike data, på grunnlag av frivillige avtaler, unionsretten eller nasjonal rett, direkte eller via en formidler, for eksempel i henhold til åpne eller kommersielle lisenser, mot et gebyr eller vederlagsfritt,
- 11) «dataformidlingstjeneste» en tjeneste som har som mål å opprette handelsforbindelser med sikte på datadeling mellom på den ene side et ubestemt antall registrerte og datainnehavere og på den annen side databrukere gjennom tekniske, rettslige eller andre midler, blant annet for utøvelse av registrertes rettigheter i forbindelse med personopplysninger, med unntak av minst følgende:
- a) Tjenester som samler inn data fra datainnehavere, og aggregerer, beriker eller omdanner dataene for å tilføre dem en betydelig verdi og utsteder lisenser for bruk av de resulterende dataene til databrukere, uten å opprette en handelsforbindelse mellom datainnehavere og databrukere.
 - b) Tjenester som fokuserer på formidling av opphavsrettsbeskyttet innhold.
 - c) Tjenester som utelukkende brukes av én datainnehaver for å gjøre det mulig å bruke de dataene som innehas av denne datainnehaveren, eller som brukes av flere juridiske personer i en lukket gruppe, herunder leverandør- eller kundeforhold eller avtalefestet samarbeid, særlig slike som har som hovedformål å sikre at gjenstander og innretninger knyttet til tingenes internett fungerer slik de skal.
 - d) Datadelingstjenester som tilbys av offentlige organer som ikke har som mål å opprette handelsforbindelser.
- 12) «behandling» behandling som definert i artikkel 4 nr. 2 i forordning (EU) 2016/679 med hensyn til personopplysninger eller artikkel 3 nr. 2 i forordning (EU) 2018/1807 med hensyn til andre opplysninger enn personopplysninger,
- 13) «tilgang» databruk i samsvar med særlige tekniske, juridiske eller organisatoriske krav, uten at dette nødvendigvis innebærer overføring eller nedlasting av data,
- 14) «hovedvirksomhet» for en juridisk person stedet for dennes hovedadministrasjon i Unionen,
- 15) «tjenester fra datasamvirker» dataformidlingstjenester som tilbys via en organisasjonsstruktur som er opprettet av registrerte, enkeltpersonforetak eller SMB-er som er medlemmer av denne strukturen og har som hovedformål å støtte medlemmene når de vil utøve sine rettigheter med hensyn til visse data, slik at de blant annet kan treffe velbegrunnede valg før de samtykker til databehandling, utveksle synspunkter om formålene og vilkårene for databehandling som best ivaretar medlemmenes interesser når det gjelder deres data, og forhandle om vilkår for databehandling på vegne av sine medlemmer før de gir tillatelse til behandling av andre opplysninger enn personopplysninger, eller før de gir sitt samtykke til behandling av personopplysninger,
- 16) «dataaltruisme» frivillig deling av data på grunnlag av samtykke fra registrerte til å behandle personopplysninger som gjelder dem, eller tillatelser fra datainnehavere til å tillate bruk av deres andre opplysninger enn personopplysninger uten å kreve eller motta en belønning som overstiger en godtgjørelse for de kostnadene de pådrar seg ved å stille sine data til rådighet for formål av allmenn interesse som definert i nasjonal rett dersom det er relevant, for eksempel helsetjenester, bekjempelse av klimaendringer, forbedring av mobiliteten, tilrettelegging for utvikling, utarbeiding og formidling av offisiell statistikk, forbedret levering av offentlige tjenester, utforming av offentlig politikk eller vitenskapelige forskningsformål av allmenn interesse,
- 17) «offentlig organ» statlige, regionale eller lokale myndigheter, offentligrettslige organer eller sammenslutninger av én eller flere slike myndigheter eller ett eller flere slike offentligrettslige organer,
- 18) «offentligrettslige organer» organer som kjennetegnes av følgende:
- a) De er opprettet særskilt for å oppfylle behov av allmenn interesse og er ikke av industriell eller kommersiell art.
 - b) De er rettssubjekter.
 - c) De er i hovedsak finansiert av de statlige, regionale eller lokale myndigheter, eller andre offentligrettslige organer, står under administrativt tilsyn av slike myndigheter

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

eller organer; eller har et administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan der over halvparten av medlemmene er utpekt av de statlige, regionale eller lokale myndighetene eller andre offentligrettslige organer.

- 19) «offentlig foretak» ethvert foretak som offentlige organer direkte eller indirekte kan utøve en dominerende innflytelse på som følge av eierforhold, finansiell deltakelse eller reglene som gjelder for det; i denne definisjonen skal de offentlige organene anses for å utøve dominerende innflytelse når disse organene direkte eller indirekte
 - a) eier størstedelen av foretakets tegnede kapital,
 - b) kontrollerer flertallet av de stemmene som er knyttet til aksjer foretaket har utstedt,
 - c) kan utnevne mer enn halvparten av medlemmene i foretakets administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan,
- 20) «sikkert behandlingsmiljø» et fysisk eller virtuelt miljø samt organisatoriske midler for å sikre overholdelse av unionsretten, for eksempel forordning (EU) 2016/679, særlig når det gjelder registrertes rettigheter, immaterialrettigheter og fortrolig behandling av kommersielle og statistiske opplysninger, integritet og tilgjengelighet samt gjeldende unionsrett og nasjonal rett, og å gjøre det mulig for den enheten som sørger for et sikkert databehandlingsmiljø, å fastsette og føre tilsyn med alle databehandlingstiltak, herunder visning, lagring, nedlasting og eksport av data og beregning av avledede data ved hjelp av dataalgoritmer,
- 21) «juridisk representant» en fysisk eller juridisk person som er etablert i Unionen, og som er uttrykkelig utpekt til å handle på vegne av en tilbyder av dataformidlingstjenester eller en enhet som samler inn data for formål av allmenn interesse som fysiske eller juridiske personer har stilt til rådighet på grunnlag av dataaltruisme, og som ikke er etablert i Unionen, som vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester og vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner kan henvende seg til i tillegg til eller i stedet for tilbyderen av dataformidlingstjenester eller enheten med hensyn til forpliktelsene i henhold til denne forordningen, herunder når det gjelder å innlede en håndhevingsprosedure mot en tilbyder av dataformidlingstjenester

ter eller enhet som ikke oppfyller kravene, eller som ikke er etablert i Unionen.

Kapittel II

Viderebruk av visse kategorier av beskyttede data som innehas offentlige organer

Artikkel 3

Kategorier av data

1. Dette kapittelet får anvendelse på data som innehas av offentlige organer, og som er beskyttet på grunnlag av
 - a) fortrolig behandling av forretningsopplysninger, herunder forretningshemmeligheter, yrkeshemmeligheter og selskaphemmeligheter,
 - b) fortrolig behandling av statistiske opplysninger,
 - c) vern av tredjeparters immaterialrettigheter eller
 - d) vern av personopplysninger, i den grad slike data ikke er omfattet av direktiv (EU) 2019/1024.
2. Dette kapittelet får ikke anvendelse på
 - a) data som innehas av offentlige foretak,
 - b) data som innehas av allmennkringkastere og deres datterforetak og av andre organer eller deres datterforetak i forbindelse med utførelsen av en allmennkringkastingsoppgave,
 - c) data som innehas av kultur- og utdanningsinstitusjoner,
 - d) data som innehas av offentlige organer som er beskyttet av hensyn til offentlig sikkerhet, forsvar eller nasjonal sikkerhet, eller
 - e) data som stilles til rådighet uten at dette omfattes av de berørte offentlige organenes offentlige oppgaver i henhold til lov eller andre bindende regler i den berørte medlemsstaten, eller, i mangel av slike regler, som fastsatt i samsvar med vanlig forvaltningspraksis i den aktuelle medlemsstaten, forutsatt at de offentlige oppgavenes virkeområde er åpent for innsyn og kan revurderes.
3. Dette kapittelet berører ikke
 - a) unionsretten og nasjonal rett og internasjonale avtaler som Unionen eller medlemsstatene er part i, og som gjelder vern av de kategoriene av data som er nevnt i nr. 1, og
 - b) unionsretten og nasjonal rett om tilgang til dokumenter.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Artikkel 4

Forbud mot avtaler om enerett

1. Avtaler eller annen praksis forbundet med viderebruk av data som innehas av offentlige organer, og som inneholder de kategoriene av data som er nevnt i artikkel 3 nr. 1, og som gir enerett eller har som mål eller virkning å gi enerett eller begrense tilgjengeligheten av data for viderebruk for andre enheter enn partene i slike avtaler eller annen praksis, skal være forbudt.
 2. Som unntak fra nr. 1 kan det gis enerett til å viderebruke data omhandlet i nevnte nummer i den grad det er nødvendig for å levere en tjeneste eller et produkt av allmenn interesse som ellers ikke ville være mulig.
 3. En enerett som nevnt i nr. 2 skal tildeles gjennom et administrativt tiltak eller en avtalemessig ordning i samsvar med gjeldende unionsrett eller nasjonal rett og i samsvar med prinsippene om åpenhet, likebehandling og ikke-diskriminering.
 4. Eneretten til viderebruk av data skal ikke vare lenger enn tolv måneder. Dersom det inngås en kontrakt, skal kontrakten vare like lenge som eneretten.
 5. Tildelingen av en enerett i henhold til nr. 2, 3 og 4, herunder begrunnelsen for at det er nødvendig å tildele en slik rett, skal være gjennomiktig og offentliggjøres på nettet i en form som er i samsvar med relevant unionsrett om offentlige innkjøp.
 6. Avtaler eller annen praksis som er omfattet av forbudet i nr. 1, som ikke oppfyller vilkårene i nr. 2 og 3, og som ble inngått før 23. juni 2022, skal opphøre ved utløpet av den gjeldende avtalen og under alle omstendigheter senest 24. desember 2024.
2. Vilkårene for viderebruk skal være ikke-diskriminerende, gjennomsiktede, forholdsmessige og objektivt begrunnet med hensyn til de kategoriene av data, de formålene for viderebruk og den arten av data som det er tillatt å viderebruke. Disse vilkårene skal ikke brukes til å begrense konkurransen.
 3. Offentlige organer skal i samsvar med unionsretten og nasjonal rett sikre at dataenes beskyttede art ivaretas. De kan fastsette følgende krav:
 - a) At tilgang til viderebruk av data gis bare dersom det offentlige organet eller vedkommende organ har sikret at dataene etter anmodningen om viderebruk er blitt
 - i) anonymisert når det gjelder personopplysninger, og
 - ii) endret, samlet eller behandlet med en annen metode for kontroll med offentliggjøring når det gjelder kommersielt fortrolig informasjon, herunder forretningshemmeligheter eller innhold som er beskyttet av immaterialrettigheter.
 - b) At data er tilgjengelige og viderebrukes via fjerntilgang i et sikkert behandlingsmiljø som det offentlige organet stiller til rådighet eller kontrollerer.
 - c) At data er tilgjengelige og viderebrukes i samsvar med høye sikkerhetsstandarter i de fysiske lokalene der det sikre behandlingsmiljøet befinner seg, forutsatt at fjerntilgang ikke kan tillates uten at tredjeparters rettigheter og interesser settes i fare.
 4. Dersom viderebruk er tillatt i samsvar med nr. 3 bokstav b) og c), skal de offentlige organene fastsette vilkår som ivaretar integriteten til de tekniske systemenes funksjon i det sikre behandlingsmiljøet som brukes. Det offentlige organet skal ha rett til å kontrollere prosessen, metodene og eventuelle resultater av viderebrukerens behandling av data for å bevare integriteten i nettet av dataene og ha rett til å forby bruk av resultater som inneholder informasjon som setter tredjeparters rettigheter og interesser i fare. Beslutningen om å forby bruk av resultatene skal være forståelig og tydelig for viderebrukeren.
 5. Med mindre det i nasjonal rett ikke er fastsatt særlige beskyttelsestiltak for gjeldende fortrolighetsplikt i forbindelse med viderebruk av data nevnt i artikkel 3 nr. 1, skal det offentlige organet gjøre viderebruken av de leverte data-

Artikkel 5

Vilkår for viderebruk

1. Offentlige organer som i henhold til nasjonal rett har myndighet til å gi eller nekte tilgang til viderebruk av én eller flere av de kategoriene av data som er nevnt i artikkel 3 nr. 1, skal offentliggjøre vilkårene for slik viderebruk og prosedyren for å anmode om viderebruk via det sentrale informasjonspunktet nevnt i artikkel 8. Når de gir eller nekter tilgang til viderebruk, kan de bistås av vedkommende organer nevnt i artikkel 7 nr. 1.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

ene i samsvar med nr. 3 i denne artikkelen betinget av at viderebrukeren retter seg etter en fortrolighetsplikt som forbyr utlevering av informasjon som setter tredjeparters rettigheter og interesser i fare, og som viderebrukeren kan ha fått i sin besittelse tross de beskyttelsestiltakene som er innført. Det skal være forbudt for viderebrukere å gjenidentifisere de registrerte som dataene gjelder, og de skal treffe tekniske og operative tiltak for å hindre gjenidentifisering og underrette det offentlige organet om brudd på personopplysningssikkerheten som kan føre til gjenidentifisering av de berørte registrerte. Ved uautorisert viderebruk av andre opplysninger enn personopplysninger skal viderebrukeren uten opphold, eventuelt med bistand fra det offentlige organet, underrette de juridiske personene som opplever at deres rettigheter og interesser kan bli berørt.

6. Dersom viderebruk av data ikke kan tillates i samsvar med forpliktelsene fastsatt i nr. 3 og 4 og det ikke foreligger noe rettslig grunnlag for overføring av dataene i henhold til forordning (EU) 2016/679, skal det offentlige organet i samsvar med unionsretten og nasjonal rett gjøre sitt ytterste for å bistå potensielle viderebrukere med å innhente samtykke fra de registrerte eller tillatelse fra de datainnehaverne som opplever at deres rettigheter og interesser kan bli påvirket av slik viderebruk, dersom det er mulig uten uforholdsmessig store byrder for det offentlige organet. Når det offentlige organet yter slik bistand, kan det bistås av vedkommende organer nevnt i artikkel 7 nr. 1.
7. Viderebruk av data skal bare være tillatt i samsvar med immaterialrettigheter. En databaseprodusents rettighet som fastsatt i artikkel 7 nr. 1 i direktiv 96/9/EF skal ikke utøves av offentlige organer for å hindre viderebruk av data eller begrense viderebruk utover de grensene som er fastsatt i denne forordningen.
8. Dersom anmodede data anses som fortrolige i samsvar med unionsretten eller nasjonal rett om fortrolig behandling av kommersielle eller statistiske opplysninger, skal de offentlige organene sikre at de fortrolige dataene ikke utleveres som følge av at viderebruk tillates, med mindre slik viderebruk er tillatt i samsvar med nr. 6.
9. Når en viderebruker har til hensikt å overføre til et tredjeland andre opplysninger enn personopplysninger som er beskyttet på grunnlag av artikkel 3 nr. 1, skal vedkommende under-

rette det offentlige organet om intensjonen om å overføre slike data og om formålet med slik overføring på tidspunktet for anmodning om viderebruk av slike data. Ved viderebruk i samsvar med nr. 6 i denne artikkelen skal viderebrukeren, eventuelt med bistand fra det offentlige organet, underrette den juridiske personen som opplever at deres rettigheter og interesser kan bli berørt, om denne hensikten, dette formålet og de egnede beskyttelsestiltakene. Det offentlige organet skal ikke tillate viderebruk, med mindre den juridiske personen gir tillatelse til overføringen.

10. Offentlige organer skal overføre andre fortrolige opplysninger enn personopplysninger eller data som er beskyttet av immaterialrettigheter, til en viderebruker som har til hensikt å overføre disse dataene til et annet tredjeland enn et land som er utpekt i samsvar med nr. 12, bare dersom viderebrukeren avtalemessig forplikter seg til å
 - a) overholde de forpliktelsene som er pålagt i henhold til nr. 7–8, også etter at dataene er overført til tredjelandet, og
 - b) anerkjenne jurisdiksjonen til domstolene i det overførende offentlige organets medlemsstat med hensyn til eventuelle tvister om overholdelse av nr. 7 og 8.
11. Offentlige organer skal, dersom det er relevant og i den grad de kan, gi veiledning og bistand til viderebrukere i forbindelse med oppfyllelse av forpliktelsene nevnt i nr. 10 i denne artikkelen.

For å støtte offentlige organer og viderebrukere kan Kommisjonen vedta gjennomføringsrettsakter som fastsetter standardavtalevilkår for å overholde forpliktelsene nevnt i nr. 10 i denne artikkelen. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas i samsvar med undersøkelsesprosedyren omhandlet i artikkel 33 nr. 3.
12. Dersom det kan begrunnes ut fra et betydelig antall anmodninger i hele Unionen om viderebruk av andre opplysninger enn personopplysninger i bestemte tredjeland, kan Kommisjonen vedta gjennomføringsrettsakter der det fastsettes at et tredjlands rettslige, tilsynsmessige og håndhevingsmessige ordninger
 - a) sikrer vern av immaterialrettigheter og forretningshemmeligheter på en måte som i all hovedsak svarer til det vernet som sikres i henhold til unionsretten,
 - b) anvendes og håndheves på en effektiv måte og
 - c) omfatter effektive rettsmidler.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas i samsvar med undersøkelsesprosedyren omhandlet i artikkel 33 nr. 3.

13. I henhold til særlige unionsrettsakter kan visse kategorier av andre opplysninger enn personopplysninger som innehas av offentlige organer, anses for å være svært sensitive ved anvendelse av denne artikkelen, når overføring av dem til tredjeland kan sette i fare Unionens offentlige politiske mål, for eksempel sikkerhet og folkehelse, eller føre til risiko for gjenidentifisering av andre anonymiserte opplysninger enn personopplysninger. Dersom en slik rettsakt vedtas, skal Kommisjonen i samsvar med artikkel 32 vedta delegerte rettsakter som utfyller denne forordningen ved å fastsette særlige vilkår for overføring av slike data til tredjeland.

Disse særlige vilkårene skal bygge på arten av de kategoriene av andre opplysninger enn personopplysninger som er fastsatt i den særlige unionsrettsakten, og på grunnene til at disse kategoriene anses som svært sensitive, idet det tas hensyn til risikoen for gjenidentifisering av anonymiserte andre opplysninger enn personopplysninger. De skal være ikke-diskriminerende og begrenset til det som er nødvendig for å nå Unionens offentlige politiske mål som er fastsatt i nevnte rettsakt, i samsvar med Unionens internasjonale forpliktelser.

Dersom bestemte unionsrettsakter i henhold til første ledd krever det, kan slike særlige vilkår omfatte vilkår for overføring eller tekniske ordninger i denne forbindelse, begrensninger med hensyn til viderebruk av data i tredjeland eller kategorier av personer som har rett til å overføre slike data til tredjeland, eller, i særlige tilfeller, begrensninger med hensyn til overføringer til tredjeland.

14. Den fysiske eller juridiske personen som har fått rett til å viderebruke andre opplysninger enn personopplysninger, kan bare overføre dataene til de tredjelandene som oppfyller kravene i nr. 10, 12 og 13.

Artikkel 6

Gebyrer

1. Offentlige organer som tillater viderebruk av de kategoriene av data som er nevnt i artikkel 3 nr. 1, kan kreve gebyrer for å tillate viderebruk av slike data.
2. Gebyrer som skal betales i henhold til nr. 1, skal være gjennomsiktede, ikke-diskrimine-

rende, forholdsmessige og objektivt begrunnet og skal ikke begrense konkurransen.

3. Offentlige organer skal sikre at eventuelle gebyrer også kan betales på nettet via allment tilgjengelige betalingstjenester over landegrensene, uten forskjellsbehandling basert på hvor betalingstjenesteyteren er etablert, hvor betalingsinstrumentet er utstedt, eller hvor betalingskontoen befinner seg i Unionen.
4. Dersom offentlige organer krever gebyrer, skal de treffe tiltak for å stimulere til viderebruk av de kategoriene av data som er nevnt i artikkel 3 nr. 1 for ikke-kommersielle formål, for eksempel vitenskapelig forskning, og av SMB-er og nyetablerte foretak i samsvar med reglene for statsstøtte. I denne forbindelse kan offentlige organer også stille dataene til rådighet til nedsatt gebyr eller vederlagsfritt, særlig for SMB-er og nyetablerte foretak, det sivile samfunn og utdanningsinstitusjoner. Offentlige organer kan for dette formålet opprette en liste over kategorier av viderebrukere som data for viderebruk kan stilles til rådighet for til et nedsatt gebyr eller vederlagsfritt. Denne listen og kriteriene for opprettelse av den skal offentliggjøres.
5. Gebyrene skal beregnes på grunnlag av kostnadene ved å gjennomføre prosedyren for anmodninger om viderebruk av de kategoriene av data som er nevnt i artikkel 3 nr. 1, og være begrenset til nødvendige kostnader i forbindelse med
 - a) reproduksjon, levering og formidling av data,
 - b) klarering av rettigheter,
 - c) anonymisering eller andre former for forbedelse av personopplysninger og kommersielt fortrolige data som fastsatt i artikkel 5 nr. 3,
 - d) opprettholdelse av et sikkert behandlingsmiljø,
 - e) oppnåelse av retten til å tillate viderebruk for tredjeparter i samsvar med dette kapitlet utenfor offentlig sektor og
 - f) bistand til viderebrukere som innhenter samtykke fra registrerte og tillatelse fra datainnehavere som kan oppleve av deres rettigheter og interesser blir berørt av slik viderebruk.

6. Kriteriene og metoden for beregning av gebyrer skal fastsettes av medlemsstatene og offentliggjøres. Det offentlige organet skal offentliggjøre en beskrivelse av de viktigste kostnadskategoriene og reglene som brukes til fordeling av kostnadene.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Artikkel 7

Vedkommende organer

1. For å utføre oppgavene nevnt i denne artikkelen skal hver medlemsstat utpeke ett eller flere vedkommende organer, som kan ha myndighet for bestemte sektorer, og som skal bistå de offentlige organene som gir eller nekter tilgang til viderebruk av de kategoriene av data som er nevnt i artikkel 3 nr. 1. Medlemsstatene kan enten opprette ett eller flere nye vedkommende organer eller benytte eksisterende offentlige organer eller interne tjenester hos offentlige organer som oppfyller vilkårene i denne forordningen.
2. Vedkommende organer kan gis myndighet til å gi tilgang til viderebruk av de kategoriene av data som er nevnt i artikkel 3 nr. 1 i henhold til unionsretten eller nasjonal rett om slik tilgang. Når de gir eller nekter tilgang til viderebruk, får artikkel 4, 5, 6 og 9 anvendelse på disse vedkommende organene.
3. Vedkommende organer skal ha tilstrekkelig juridiske, økonomiske, tekniske og menneskelige ressurser til å utføre de oppgavene de har fått tildelt, herunder den nødvendige tekniske kunnskapen til å kunne overholde relevant unionsrett eller nasjonal rett om ordningene for tilgang til de kategoriene av data som er nevnt i artikkel 3 nr. 1.
4. Bistanden nevnt i nr. 1 skal ved behov omfatte
 - a) teknisk støtte ved å stille til rådighet et sikkert behandlingsmiljø for tilgang til viderebruk av data,
 - b) veiledning og teknisk støtte til hvordan data best kan organiseres og lagres, slik at de blir lett tilgjengelige,
 - c) teknisk støtte til pseudonymisering og til å sikre at databehandling skjer på en måte som effektivt ivaretar personvernet, fortroligheten, integriteten og tilgjengeligheten til informasjonen i de dataene som det er tillatt å viderebruke, herunder teknikker for anonymisering, generalisering, undertrykking og randomisering av personopplysninger eller andre avanserte teknikker for å ivareta personvernet, og sletting av kommersielt fortrolig informasjon, herunder forretningshemmeligheter eller innhold som er beskyttet av immaterialrettigheter,
 - d) dersom det er relevant, bistand til offentlige organer, slik at de kan støtte viderebrukere når de innhenter samtykke til viderebruk fra registrerte eller tillatelse fra datainnehavere i tråd med deres særlige beslutninger,

herunder om den jurisdiksjonen der databehandlingen er planlagt å finne sted, og bistand til offentlige organer når de innfører tekniske ordninger som gjør det mulig å videresende anmodninger om samtykke eller tillatelse fra viderebrukere når det er praktisk mulig,

- e) bistand til offentlige organer med sikte på å vurdere om de avtaleforpliktelsene en viderebruker har påtatt seg, er tilstrekkelige i henhold til artikkel 5 nr. 10.
5. Hver medlemsstat skal senest 24. september 2023 underrette Kommisjonen om identiteten til de vedkommende organene som er utpekt i henhold til nr. 1. Hver medlemsstat skal også underrette Kommisjonen om eventuelle senere endringer av disse vedkommende organenes identitet.

Artikkel 8

Sentrale informasjonspunkter

1. Medlemsstatene skal sikre at all relevant informasjon om anvendelsen av artikkel 5 og 6 er tilgjengelig og lett å få tilgang til via et sentralt informasjonspunkt. Medlemsstatene skal opprette et nytt organ eller utpeke et eksisterende organ eller en eksisterende struktur som det sentrale informasjonspunktet. Det sentrale informasjonspunktet kan være forbundet med sektorspesifikke, regionale eller lokale informasjonspunkter. Det sentrale informasjonspunktets funksjoner kan automatiseres, forutsatt at det offentlige organet sikrer tilstrekkelig støtte.
2. Det sentrale informasjonspunktet skal ha kompetanse til å motta forespørsler eller anmodninger om viderebruk av de kategoriene av data som er nevnt i artikkel 3 nr. 1, og skal, dersom det er mulig og hensiktsmessig, automatisk overføre dem til vedkommende offentlige organer eller vedkommende organer som nevnt i artikkel 7 nr. 1, dersom det er relevant. Det sentrale informasjonspunktet skal elektronisk stille til rådighet en søkbar liste over ressurser som skal inneholde en oversikt over alle tilgjengelige dataressurser, herunder eventuelt de dataressursene som er tilgjengelige ved sektorspesifikke, regionale og lokale informasjonspunkter, med relevant informasjon som beskriver de tilgjengelige dataene, herunder minst dataformatet og – størrelsen samt vilkårene for viderebruk av dem.
3. Det sentrale informasjonspunktet kan opprette en separat, forenklet og godt dokumentert

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

informasjonskanal for SMB-er og nyetablerte foretak som ivaretar deres behov og kapasitet i forbindelse med anmodning om viderebruk av de kategoriene av data som er nevnt i artikkel 3 nr. 1.

4. Kommisjonen skal opprette et europeisk enkelt tilknytningspunkt som tilbyr et søkbart elektronisk dataregister som er tilgjengelig i de nasjonale sentrale informasjonspunktene, og ytterligere informasjon om hvordan det er mulig å anmode om data via disse nasjonale sentrale informasjonspunktene.

Artikkel 9

Prosedyre for anmodninger om viderebruk

1. Med mindre det er fastsatt kortere frister i samsvar med nasjonal rett, skal vedkommende offentlige organer eller vedkommende organer som nevnt i artikkel 7 nr. 1 vedta en beslutning om anmodningen om viderebruk av de kategoriene av data som er nevnt i artikkel 3 nr. 1, senest to måneder etter datoen for mottak av anmodningen.

Ved usedvanlig omfattende og komplekse anmodninger om viderebruk kan denne tomånedersperioden forlenges med høyst 30 dager. I slike tilfeller skal vedkommende offentlige organer eller vedkommende organer nevnt i artikkel 7 nr. 1 snarest mulig underrette søkeren om at det er nødvendig med mer tid til å gjennomføre prosedyren, og om hvorfor forsinkelsen har oppstått.

2. Enhver fysisk eller juridisk person som påvirkes direkte av en beslutning som nevnt i nr. 1, skal ha en effektiv klageadgang i den medlemsstaten der det relevante organet befinner seg. En slik klageadgang skal være fastsatt i nasjonal rett og omfatte muligheten til prøving via et upartisk organ med nødvendig ekspertise, for eksempel den nasjonale konkurransemyndigheten, den relevante myndigheten for dokumenttilgang, tilsynsmyndigheten opprettet i samsvar med forordning (EU) 2016/679 eller en nasjonal rettsmyndighet, som tar beslutninger som er bindende for det berørte offentlige eller vedkommende organet.

Kapittel III

Krav til dataformidlingstjenester

Artikkel 10

Dataformidlingstjenester

Levering av følgende dataformidlingstjenester skal være i samsvar med artikkel 12 og være underlagt en framgangsmåte for melding:

- a) Formidlingstjenester mellom datainnehavere og potensielle databrukere, herunder at det stilles til rådighet tekniske eller andre midler som muliggjør slike tjenester; disse tjenestene kan omfatte bilateral eller multilateral utveksling av data eller opprettelse av plattformer eller databaser som muliggjør utveksling eller felles bruk av data, og opprettelse av annen særlig infrastruktur for å kople sammen datainnehavere og databrukere.
- b) Formidlingstjenester mellom registrerte som ønsker å stille sine personopplysninger til rådighet, eller fysiske personer som ønsker å stille andre opplysninger enn personopplysninger til rådighet, og potensielle databrukere, herunder stille til rådighet tekniske eller andre midler som muliggjør slike tjenester, og særlig som gjør det mulig å utøve de registrertes rettigheter som fastsatt i forordning (EU) 2016/679.
- c) Tjenester fra datasamvirker.

Artikkel 11

Melding fra tilbydere av dataformidlingstjenester

1. Enhver tilbyder av dataformidlingstjenester som har til hensikt å tilby dataformidlingstjenestene nevnt i artikkel 10, skal inngi en melding til vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester.
2. I denne forordningen skal en tilbyder av dataformidlingstjenester som er etablert i mer enn én medlemsstat, anses å være underlagt jurisdiksjonen i den medlemsstaten der tilbyderen har sin hovedvirksomhet, uten at det berører unionsretten som regulerer erstatningssøksmål over landegrensene og relaterte saker.
3. En tilbyder av dataformidlingstjenester som ikke er etablert i Unionen, men som tilbyr dataformidlingstjenestene nevnt i artikkel 10 i Unionen, skal utpeke en juridisk representant i en av de medlemsstatene der disse tjenestene tilbys.

For å sikre at denne forordningen overholdes, skal tilbyderen av dataformidlingstjenester

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

ter gi den juridiske representanten fullmakt til å være den som vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester eller registrerte og datainnehavere kan henvende seg til i tillegg til eller i stedet for tilbyderen når det gjelder alle spørsmål knyttet til de dataformidlingstjenestene som leveres. Den juridiske representanten skal samarbeide med og på anmodning detaljert dokumentere overfor vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester hvilke tiltak som er truffet, og hvilke bestemmelser tilbyderen av dataformidlingstjenester har innført for å sikre at denne forordningen overholdes.

Tilbyderen av dataaltruismetjenester skal anses for å være underlagt jurisdiksjonen i den medlemsstaten der den juridiske representanten befinner seg. Når tilbyderen av dataformidlingstjenester utpeker en juridisk representant, skal dette ikke berøre eventuelle rettslige skritt mot tilbyderen av dataformidlingstjenester.

4. Etter å ha inngitt en melding i samsvar med nr. 1 kan tilbyderen av dataformidlingstjenester innlede virksomheten på vilkårene fastsatt i dette kapittelet.
5. Meldingen nevnt i nr. 1 skal gi tilbyderen av dataformidlingstjenester rett til å tilby dataformidlingstjenester i alle medlemsstater.
6. Meldingen nevnt i nr. 1 skal inneholde følgende informasjon:
 - a) Navnet på tilbyderen av dataformidlingstjenester.
 - b) Tilbyderen av dataformidlingstjenesters rettslige status, rettslige form, eierstruktur, relevante datterforetak og, dersom tilbyderen av dataformidlingstjenester er registrert i et handelsregister eller et annet lignende offentlig nasjonalt register, registreringsnummer.
 - c) Adressen til tilbyderen av dataformidlingstjenesters eventuelle hovedvirksomhet i Unionen og, dersom det er relevant, eventuelle filialer i en annen medlemsstat, eller til den juridiske representanten.
 - d) Et offentlig nettsted med fullstendig og oppdatert informasjon om tilbyderen av dataformidlingstjenester og virksomheten, herunder minst informasjonen nevnt i bokstav a), b), c) og f).
 - e) Tilbyderen av dataformidlingstjenesters kontaktpersoner og kontaktopplysninger.
 - f) En beskrivelse av den dataformidlingstjenesten som tilbyderen av dataformidlingstjenester har til hensikt å yte, og en angivelse

av de kategoriene som er angitt i artikkel 10, og som slike dataformidlingstjenester er omfattet av.

- g) Anslått dato for oppstart av virksomheten, dersom den skiller seg fra datoen for meldingen.
7. Vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester skal sikre at framgangsmåten for melding er ikke-diskriminerende og ikke vrir konkurransen.
8. På anmodning fra tilbyderen av dataformidlingstjenester skal vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester, senest en uke etter at meldingen er behørig og fullstendig gjennomført, utstede en standardisert erklæring som bekrefter at tilbyderen av dataformidlingstjenester har inngitt meldingen nevnt i nr. 1, og at meldingen inneholder informasjonen nevnt i nr. 6.
9. På anmodning fra tilbyderen av dataformidlingstjenester skal vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester bekrefte at tilbyderen av dataformidlingstjenester overholder denne artikkelen og artikkel 12. Når en slik bekreftelse mottas, kan tilbyderen av dataformidlingstjenester bruke betegnelsen «tilbyder av dataformidlingstjenester som er anerkjent i Unionen» i sin skriftlige og muntlige kommunikasjon samt en felles logo.

For å sikre at tilbydere av dataformidlingstjenester som er anerkjent i Unionen, lett kan identifiseres i hele Unionen, skal Kommisjonen ved hjelp av gjennomføringsrettsakter fastsette en utforming av den felles logoen. Tilbydere av dataformidlingstjenester som er anerkjent i Unionen, skal tydelig vise den felles logoen på alle nettbaserte og ikke-nettbaserte publikasjoner som er tilknyttet deres dataformidlingsvirksomhet.

Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas i samsvar med rådgivningsprosedyren nevnt i artikkel 33 nr. 2.

10. Vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester skal uten opphold underrette Kommisjonen elektronisk om enhver ny melding. Kommisjonen skal føre og regelmessig ajourføre et offentlig register over alle tilbydere av dataformidlingstjenester som tilbyr sine tjenester i Unionen. Informasjonen nevnt i nr. 6 bokstav a), b), c), d), f) og g) skal offentliggjøres i det offentlige registeret.
11. Vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester kan kreve gebyrer for meldingen i henhold til nasjonal rett. Slike gebyrer skal være forholdsmessige og objektivt

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

begrunnet og skal være basert på administrasjonskostnadene knyttet til vedkommende myndighets overvåking av at kravene oppfylles, og annen markedskontrollvirksomhet for dataformidlingstjenester i forbindelse med meldinger av tilbydere av dataformidlingstjenester. Når det gjelder SMB-er og nyetablerte foretak, kan vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester kreve et nedsatt gebyr eller frasi seg gebyret.

12. Tilbydere av dataformidlingstjenester skal underrette vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester om eventuelle endringer av den informasjonen som er gitt i henhold til nr. 6, senest 14 dager etter datoen for endringen.
13. Dersom en tilbyder av dataformidlingstjenester innstiller sin virksomhet, skal den innen 15 dager underrette berørte vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester som fastsatt i henhold til nr. 1, 2 og 3.
14. Vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester skal uten opphold underrette Kommisjonen elektronisk om enhver melding nevnt i nr. 12 og 13. Kommisjonen skal ajourføre det offentlige registeret over tilbydere av dataformidlingstjenester i Unionen i samsvar med dette.

Artikkel 12

Vilkår for å tilby dataformidlingstjenester

Levering av dataformidlingstjenester som nevnt i artikkel 10 skal være underlagt følgende vilkår:

- a) Tilbyderen av dataformidlingstjenester skal ikke bruke dataene som den tilbyr dataformidlingstjenester for, til andre formål enn å stille dem til rådighet for databrukere, og skal levere dataformidlingstjenestene gjennom en separat juridisk person.
- b) De kommersielle vilkårene, herunder prisfastsettelse, for levering av dataformidlingstjenester til en datainnehaver eller databruker skal ikke være avhengige av om datainnehaveren eller databrukeren benytter andre tjenester fra samme tilbyder av dataformidlingstjenester eller en tilknyttet enhet, og i så fall i hvilken grad datainnehaveren eller databrukeren benytter slike andre tjenester.
- c) De dataene som er samlet inn om en fysisk eller juridisk persons virksomhet for levering av en dataformidlingstjeneste, herunder dato, klokkeslett, geolokaliseringsdata, virksomhetens varighet og tilknytninger til andre fysiske eller juridiske personer som er opprettet av

den personen som bruker dataformidlingstjenesten, skal brukes bare til å utvikle denne dataformidlingstjenesten, og det kan innebære bruk av data til å oppdage bedrageri eller brudd på cybersikkerheten, og skal på anmodning stilles til rådighet for datainnehaverne.

- d) Tilbyderen av dataformidlingstjenester skal lette utvekslingen av data i det formatet de mottas fra en registrert eller datainnehaver, skal bare konvertere dataene til særlige formater for å øke interoperabiliteten i og mellom sektorer eller dersom databrukeren ber om det eller det er påkrevd i henhold til unionsretten eller for å sikre harmonisering med internasjonale eller europeiske datastandarder, og skal tilby en reservasjonsmulighet med hensyn til disse konverteringene for registrerte eller datainnehavere, med mindre konverteringen er påkrevd i henhold til unionsretten.
- e) Dataformidlingstjenester kan omfatte å tilby flere særlige verktøy og tjenester til datainnehavere eller registrerte for det særlige formål å lette utvekslingen av data, for eksempel midlertidig lagring, organisering, konvertering, anonymisering, pseudonymisering, idet slike verktøy skal brukes bare etter uttrykkelig anmodning eller godkjenning fra datainnehaveren eller den registrerte, og tredjepartsverktøy som tilbys i denne forbindelse, ikke skal brukes til andre formål.
- f) Tilbyderen av dataformidlingstjenester skal sikre at prosedyren for tilgang til vedkommendes tjeneste er rettferdig, gjennomslutlig og ikke-diskriminerende for både registrerte og datainnehavere samt for databrukere, også når det gjelder priser og tjenestevilkår.
- g) Tilbyderen av dataformidlingstjenester skal ha innført prosedyrer for å hindre bedrageri eller ulovlig praksis i forbindelse med parter som ønsker tilgang via tilbyderens dataformidlingstjenester.
- h) Tilbyderen av dataformidlingstjenester skal ved insolvens sikre rimelig kontinuitet i leveringen av sine dataformidlingstjenester og skal, dersom slike dataformidlingstjenester sikrer datalagring, ha ordninger som gjør det mulig for datainnehavere og databrukere å få tilgang til, overføre eller hente sine data og, dersom slike dataformidlingstjenester ytes mellom registrerte og databrukere, gjøre det mulig for registrerte å utøve sine rettigheter.
- i) Tilbyderen av dataformidlingstjenester skal treffe egnede tiltak for å sikre interoperabilitet med andre dataformidlingstjenester, blant

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

annet ved hjelp av ofte brukte åpne standarder i den sektoren der tilbyderer av dataformidlingstjenester har virksomhet.

- j) Tilbyderen av dataformidlingstjenester skal treffe egnede tekniske, rettslige og organisatoriske tiltak for å hindre overføring av eller tilgang til andre opplysninger enn personopplysninger som er ulovlig i henhold til unionsretten eller nasjonal rett i den aktuelle medlemsstaten.
- k) Tilbyderen av dataformidlingstjenester skal omgående underrette datainnehaverne ved ulovlig overføring av, tilgang til eller bruk av andre opplysninger enn personopplysninger som den har utvekslet.
- l) Tilbyderen av dataformidlingstjenester skal treffe nødvendige tiltak for å sikre et hensiktsmessig sikkerhetsnivå for lagring, behandling og overføring av andre opplysninger enn personopplysninger, og tilbyderer av dataformidlingstjenester skal dessuten sørge for høyeste mulige sikkerhetsnivå for lagring og overføring av konkurransemessig sensitiv informasjon.
- m) En tilbyder av dataformidlingstjenester som tilbyr tjenester til registrerte, skal handle i de registrertes beste interesse når den fremmer utøvelsen av deres rettigheter, særlig ved å underrette og eventuelt gi dem råd på en kortfattet, gjennomslutlig, forståelig og lett tilgjengelig måte om databrukernes tiltenkte bruk av dataene og om standardvilkårene for slik bruk før registrerte gir sitt samtykke.
- n) Dersom en tilbyder av dataformidlingstjenester stiller verktøy til rådighet for å innhente samtykke fra registrerte eller tillatelse til å behandle data som stilles til rådighet av datainnehavere, skal tilbyderer, dersom det er relevant, angi i hvilken jurisdiksjon det er planlagt at dataene skal brukes, og gi registrerte verktøy både for å gi og trekke tilbake samtykke, og datainnehavere verktøy både for å gi og trekke tilbake tillatelser til å behandle data.
- o) Tilbyderen av dataformidlingstjenester skal føre et register over dataformidlingsvirksomheten.

Artikkel 13

Vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester

1. Hver medlemsstat skal utpeke én eller flere vedkommende myndigheter til å utføre oppgavene knyttet til framgangsmåten for melding av dataformidlingstjenester og underrette

Kommisjonen om identiteten til disse vedkommende myndighetene senest 24. september 2023. Hver medlemsstat skal også underrette Kommisjonen om eventuelle senere endringer av disse vedkommende myndighetenes identitet.

2. Vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester skal oppfylle kravene i artikkel 26.
3. Myndigheten til vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester berører ikke myndigheten til personvernmyndighetene, de nasjonale konkurransemyndighetene, myndighetene med ansvar for cybersikkerhet og andre relevante sektormyndigheter. Disse myndighetene skal i samsvar med sine respektive myndighetsområder i henhold til unionsretten og nasjonal rett bygge opp et sterkt samarbeid og utveksle den informasjonen som er nødvendig for at de skal kunne utføre sine oppgaver i forbindelse med tilbydere av dataformidlingstjenester, og skal ha som mål at de beslutningene som tas ved anvendelse av denne forordningen, er konsekvente.

Artikkel 14

Overvåking av om kravene oppfylles

1. Vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester skal overvåke og føre tilsyn med at tilbyderer av dataformidlingstjenester oppfyller kravene i dette kapitlet. Vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester kan også på grunnlag av en anmodning fra en fysisk eller juridisk person overvåke og føre tilsyn med at tilbydere av dataformidlingstjenester oppfyller kravene.
2. Vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester skal ha myndighet til å anmode tilbyderer av dataformidlingstjenester eller deres juridiske representanter om all informasjon som er nødvendig for å kontrollere at kravene i dette kapitlet er oppfylt. Enhver anmodning om informasjon skal stå i et rimelig forhold til hva oppgaven krever, og være begrunnet.
3. Dersom vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester konstaterer at en tilbyder av dataformidlingstjenester ikke oppfyller ett eller flere av kravene i dette kapitlet, skal den underrette tilbyderer av dataformidlingstjenester om disse resultatene og gi den mulighet til å framsette sine synspunkter senest 30 dager etter at den har mottatt meldingen.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

4. Vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester skal ha myndighet til å kreve at overtredelsen nevnt i nr. 3 opphører enten innen en rimelig frist eller umiddelbart ved en alvorlig overtredelse, og skal treffe egnede og forholdsmessige tiltak for å sikre at kravene oppfylles. I denne forbindelse skal vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester, dersom det er relevant, ha myndighet til

- a) gjennom administrative prosedyrer å ilegge avskrekkende økonomiske sanksjoner som kan omfatte tvangsmulkt og sanksjoner med tilbakevirkende kraft, eller å innlede rettsforfølging for ilegging av bøter, eller begge deler,
- b) å kreve at igangsetting eller avbrytelse av leveringen av dataformidlingstjenesten utsettes til det er foretatt eventuelle endringer av vilkårene som vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester har krevd, eller
- c) å kreve at leveringen av dataformidlingstjenesten opphører dersom alvorlige eller gjentatte overtredelser ikke er blitt avhjulpet tross forhåndsmelding i henhold til nr. 3.

Vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester skal anmode Kommisjonen om å slette tilbyderer av dataformidlingstjenester fra registeret over tilbydere av dataformidlingstjenester når den har beordret at leveringen av dataformidlingstjenesten skal opphøre i samsvar med første ledd bokstav c).

Dersom en tilbyder av dataformidlingstjenester avhjelper overtredelsene, skal denne tilbyderen av dataformidlingstjenester på nytt underrette vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester. Vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester skal underrette Kommisjonen om hver ny melding.

5. Dersom en tilbyder av dataformidlingstjenester som ikke er etablert i Unionen, unnlater å utpeke en juridisk representant, eller den juridiske representanten på anmodning fra vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester unnlater å gi nødvendig informasjon som detaljert dokumenterer at denne forordningen er overholdt, skal vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester ha myndighet til å utsette eller innstille leveringen av dataformidlingstjenesten til den juridiske representanten er blitt utpekt eller den nødvendige informasjonen er gitt.
6. Vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester skal umiddelbart underrette

den berørte tilbyderer av dataformidlingstjenester om tiltakene truffet i henhold til nr. 4 og 5, og den begrunnelsen de er basert på, og de nødvendige tiltakene som skal treffes for å avhjelpe de relevante manglene, og skal fastsette en rimelig frist, som skal være høyst 30 dager, for tilbyderer av dataformidlingstjenesters overholdelse av disse tiltakene.

7. Dersom en tilbyder av dataformidlingstjenester har sin hovedvirksomhet eller juridiske representant i en medlemsstat, men tilbyr tjenester i en annen medlemsstat, skal vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester i den medlemsstaten der hovedvirksomheten eller den juridiske representanten befinner seg, og vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester i de andre medlemsstatene samarbeide og bistå hverandre. En slik bistand og et slikt samarbeid kan omfatte utveksling av informasjon mellom berørte vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester med hensyn til deres oppgaver i henhold til denne forordningen, og begrunnede anmodninger om å treffe tiltakene nevnt i denne artikkelen.

Dersom en vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester i en medlemsstat ber om bistand fra en vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester i annen medlemsstat, skal den framlegge en begrunnet anmodning. Vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester skal etter en slik anmodning gi et svar uten opphold og innen en frist som står i forhold til hvor mye anmodningen haster.

All informasjon som utveksles i forbindelse med bistand som det anmodes om, og som gis i henhold til dette nummeret, skal brukes bare i forbindelse med den saken som lå til grunn for anmodningen.

Artikkel 15

Unntak

Dette kapittelet får ikke anvendelse på anerkjente dataaltruismeorganisasjoner eller andre ideelle enheter, i den grad deres virksomhet består av å samle inn data for formål av allmenn interesse som stilles til rådighet av fysiske eller juridiske personer på grunnlag av dataaltruisme, med mindre disse organisasjonene og enhetene har som mål å opprette handelsforbindelser mellom på den ene side et ubestemt antall registrerte og datainnehavere og på den annen side databrukere.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Kapittel IV

Dataaltruisme

Artikkel 16

Nasjonale ordninger for dataaltruisme

Medlemsstatene kan ha organisatoriske eller tekniske ordninger, eller begge deler, for å fremme dataaltruisme. For dette formålet kan medlemsstatene fastsette nasjonale retningslinjer for dataaltruisme. Disse nasjonale retningslinjene kan særlig bistå registrerte med å stille personopplysninger som gjelder dem, og som innehas av offentlige organer, frivillig til rådighet for dataaltruisme, og fastsette den nødvendige informasjonen som skal gis til registrerte om viderebruk av deres data i allmennhetens interesse.

Dersom en medlemsstat utarbeider slike nasjonale retningslinjer, skal den underrette Kommisjonen om det.

Artikkel 17

Offentlige registre over anerkjente dataaltruismeorganisasjoner

1. Hver vedkommende myndighet for registrering av dataaltruismeorganisasjoner skal føre og regelmessig ajourføre et offentlig nasjonalt register over anerkjente dataaltruismeorganisasjoner.
2. Kommisjonen skal føre et offentlig unionsregister over anerkjente dataaltruismeorganisasjoner for informasjonsformål. Forutsatt at en enhet er registrert i det offentlige nasjonale registeret over anerkjente dataaltruismeorganisasjoner i samsvar med artikkel 18, kan den bruke betegnelsen «dataaltruismeorganisasjon som er anerkjent i Unionen» i sin skriftlige og muntlige kommunikasjon samt en felles logo.

For å sikre at anerkjente dataaltruismeorganisasjoner lett kan identifiseres i hele Unionen, skal Kommisjonen ved hjelp av gjennomføringsrettsakter fastsette en utforming av den felles logoen. Anerkjente dataaltruismeorganisasjoner skal tydelig vise den felles logoen på alle nettbaserte og ikke-nettbaserte publikasjoner som er tilknyttet deres dataaltruismevirksomhet. Den felles logoen skal ledsages av en QR-kode med en lenke til det offentlige unionsregisteret over anerkjente dataaltruismeorganisasjoner.

Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas i samsvar med rådgivningsprosedyren nevnt i artikkel 33 nr. 2.

Artikkel 18

Alminnelige krav til registrering

For å kunne bli registrert i et offentlig nasjonalt register over anerkjente dataaltruismeorganisasjoner skal en enhet

- a) drive dataaltruismevirksomhet,
- b) være en juridisk person som er etablert i henhold til nasjonal rett for å oppfylle formål av allmenn interesse som fastsatt i nasjonal rett dersom det er relevant,
- c) drives på ideelt grunnlag og være juridisk uavhengig av enheter som drives på kommersielt grunnlag,
- d) drive dataaltruismevirksomhet gjennom en struktur som er funksjonelt atskilt fra annen virksomhet,
- e) overholde regelverket nevnt i artikkel 22 nr. 1 senest 18 måneder etter datoen for ikrafttredelse av de delegerte rettsaktene som er omhandlet i nevnte nummer.

Artikkel 19

Registrering av anerkjente dataaltruismeorganisasjoner

1. En enhet som oppfyller kravene i artikkel 18, kan søke om å bli registrert i det offentlige nasjonale registeret over anerkjente dataaltruismeorganisasjoner i den medlemsstaten der den er etablert.
2. En enhet som oppfyller kravene i artikkel 18 og har virksomheter i mer enn én medlemsstat, kan søke om å bli registrert i det offentlige nasjonale registeret over anerkjente dataaltruismeorganisasjoner i den medlemsstaten der den har sin hovedvirksomhet.
3. En enhet som oppfyller kravene i artikkel 18, men som ikke er etablert i Unionen, skal utpeke en juridisk representant i en av de medlemsstatene der dataaltruismetjenestene tilbys.

For å sikre at denne forordningen overholdes, skal enheten gi den juridiske representanten fullmakt til å være den som i tillegg til eller i stedet for enheten kan være den vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner eller registrerte eller datainnehavere kan henvende seg til når det gjelder alle spørsmål som gjelder denne enheten. Den juridiske representanten skal samarbeide med og på anmodning dokumentere overfor vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner hvilke tiltak som er truffet, og hvilke bestemmelser

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

enheten har innført for å sikre at denne forordningen overholdes.

Enheten skal anses for å være underlagt jurisdiksjonen i den medlemsstaten der den juridiske representanten befinner seg. En slik enhet kan søke om å bli registrert i det nasjonale registeret over anerkjente dataaltruismeorganisasjoner i den aktuelle medlemsstaten. Enhetens utpeking av en juridisk representant skal ikke berøre eventuelle rettslige skritt mot enheten.

4. Søknader om registrering i henhold til nr. 1, 2 og 3 skal inneholde følgende informasjon:
 - a) Enhetens navn.
 - b) Enhetens rettslige status, rettslige form og, dersom enheten er registrert i et offentlig nasjonalt register, registreringsnummer.
 - c) Enhetens vedtekter, dersom det er relevant.
 - d) Enhetens inntektskilder.
 - e) Adressen til enhetens hovedvirksomhet i Unionen, dersom dette finnes, og, dersom det er relevant, til eventuelle filialer i en annen medlemsstat eller til den juridiske representanten.
 - f) Et offentlig nettsted der det finnes fullstendig og ajourført informasjon om enheten og virksomheten, herunder minst informasjonen nevnt i bokstav a), b), d), e) og h).
 - g) Enhetens kontaktpersoner og kontaktopplysninger.
 - h) De formålene av allmenn interesse som enheten har til hensikt å fremme når den samler inn data.
 - i) Arten av de dataene som enheten har til hensikt å kontrollere eller behandle, og, når det gjelder personopplysninger, en angivelse av kategoriene av personopplysninger.
 - j) Alle andre dokumenter som viser at kravene i artikkel 18 er oppfylt.
5. Dersom enheten har framlagt all nødvendig informasjon i henhold til nr. 4, og etter at vedkommende myndighet for registrering av dataaltruismeorganisasjoner har vurdert søknaden om registrering og konstatert at enheten oppfyller kravene i artikkel 18, skal den registrere enheten i det offentlige nasjonale registeret over anerkjente dataaltruismeorganisasjoner senest tolv uker etter at søknaden om registrering er mottatt. Registreringen skal være gyldig i alle medlemsstater.

Vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner skal underrette Kommisjonen om enhver registre-

ring. Kommisjonen skal ta med denne registreringen i det offentlige unionsregisteret over anerkjente dataaltruismeorganisasjoner.

6. Informasjonen nevnt i nr. 4 bokstav a), b), f), g) og h) skal offentliggjøres i det relevante offentlige nasjonale registeret over anerkjente dataaltruismeorganisasjoner.
7. En anerkjent dataaltruismeorganisasjon skal underrette berørte vedkommende myndighet for registrering av dataaltruismeorganisasjoner om eventuelle endringer av den informasjonen som er framlagt i henhold til nr. 4, senest 14 dager etter endringsdatoen.

Vedkommende myndighet for registrering av altruismeorganisasjoner skal straks underrette Kommisjonen elektronisk om enhver slik underretning. På grunnlag av en slik melding skal Kommisjonen omgående ajourføre det offentlige unionsregisteret over anerkjente dataaltruismeorganisasjoner.

Artikkel 20

Krav om åpenhet

1. En anerkjent altruismeorganisasjon skal føre fullstendige og nøyaktige registre over
 - a) alle fysiske eller juridiske personer som har fått mulighet til å behandle data som innehas av den anerkjente dataaltruismeorganisasjonen, og deres kontaktopplysninger,
 - b) datoen for eller varigheten av behandlingen av personopplysninger eller bruken av andre opplysninger enn personopplysninger,
 - c) formålet med behandlingen som angitt av den fysiske eller juridiske personen som fikk mulighet til å foreta behandlingen,
 - d) eventuelle gebyrer som er betalt av de fysiske eller juridiske personene som behandler dataene.
2. En anerkjent dataaltruismeorganisasjon skal utarbeide og oversende til berørte vedkommende myndighet for registrering av dataaltruismeorganisasjoner en årlig virksomhetsrapport som minst skal inneholde følgende:
 - a) Informasjon om den anerkjente altruismeorganisasjonens virksomhet.
 - b) En beskrivelse av hvordan de formålene av allmenn interesse som dataene er blitt samlet inn for, er blitt fremmet i det aktuelle regnskapsåret.
 - c) En liste over alle fysiske og juridiske personer som har fått tillatelse til å behandle de dataene som enheten innehar, herunder en kortfattet beskrivelse av de formålene av

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

allmenn interesse som en slik databehandling er ment å oppfylle, og en beskrivelse av de tekniske midlene som er brukt, blant annet en beskrivelse av de teknikkene som brukes til å ivareta personvernet og sikre vern av personopplysninger.

- d) Et sammendrag av resultatene av den databehandlingen som den anerkjente dataaltruismeorganisasjonen har gitt tillatelse til, dersom det er relevant.
- e) Informasjon om den anerkjente dataaltruismeorganisasjonens inntektskilder, særlig all inntekt som genereres ved at det gis tilgang til dataene, og om organisasjonens utgifter.

Artikkel 21

Særlige krav for å verne registrertes og datainnehaveres rettigheter og interesser når det gjelder deres data

1. En anerkjent altruismeorganisasjon skal underrette registrerte og datainnehavere på en klar og lett forståelig måte før enhver behandling av deres data om
 - a) Formålene av allmenn interesse og, dersom det er relevant, det angitte, uttrykkelige og berettigede formålet som personopplysninger behandles for, og som den tillater at en databruker behandler deres data for,
 - b) beliggenheten og formålene av allmenn interesse som den tillater enhver behandling foretatt i et tredjeland for, dersom den anerkjente altruismeorganisasjonen utfører behandlingen.
2. Den anerkjente dataaltruismeorganisasjonen skal ikke bruke dataene til andre formål enn dem som er av allmenn interesse, og som den registrerte eller datainnehaveren tillater behandling av. Den anerkjente dataaltruismeorganisasjonen skal ikke bruke villedende markedsføringspraksis til å oppfordre til utlevering av data.
3. Den anerkjente dataaltruismeorganisasjonen skal stille til rådighet verktøy for innhenting av samtykke fra registrerte eller tillatelse til å behandle data som stilles til rådighet av datainnehavere. Den anerkjente dataaltruismeorganisasjonen skal også stille til rådighet verktøy som gjør det lett å trekke tilbake dette samtykket eller denne tillatelsen.
4. Den anerkjente dataaltruismeorganisasjonen skal treffe tiltak for å sikre et egnet sikkerhets-

nivå for lagring og behandling av andre opplysninger enn personopplysninger som er blitt samlet inn basert på dataaltruisme.

5. Den anerkjente dataaltruismeorganisasjonen skal omgående underrette datainnehaverne ved ulovlig overføring av, tilgang til eller bruk av andre opplysninger enn personopplysninger som den har utvekslet.
6. Dersom den anerkjente dataaltruismeorganisasjonen legger til rette for tredjeparters databehandling, blant annet ved å stille verktøy til rådighet for å innhente samtykke fra registrerte eller tillatelse til å behandle data som datainnehavere har stilt til rådighet, skal den, dersom det er relevant, angi i hvilken tredjelandsjurisdiksjon det er planlagt at dataene skal brukes.

Artikkel 22

Regelverk

1. Kommisjonen skal vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 32 som utfyller denne forordningen, ved å utarbeide et regelverk som fastsetter
 - a) hensiktsmessige informasjonskrav som sikrer at registrerte og datainnehavere, før det gis samtykke eller tillatelse til dataaltruisme, får tilstrekkelig detaljert, klar og gjennomsiktig informasjon om bruken av data, verktøy for å gi eller trekke tilbake samtykke eller tillatelse, og hvilke tiltak som er truffet for å unngå misbruk av de dataene som deles med dataaltruismeorganisasjonen,
 - b) hensiktsmessige tekniske og sikkerhetsmessige krav for å sikre et egnet sikkerhetsnivå for lagring og behandling av data samt for de verktøyene som brukes til å innhente og trekke tilbake samtykke og tillatelse,
 - c) kommunikasjonskjøreplaner med en tverrfaglig tilnærming for å øke bevisstheten om dataaltruisme, om utpeking av en dataaltruismeorganisasjon som er anerkjent i Unionen, og om regelverket for relevante berørte parter, særlig datainnehavere og registrerte som potensielt kan dele sine data,
 - d) anbefalinger om relevante standarder for interoperabilitet.
2. Regelverket nevnt i nr. 1 skal utarbeides i tett samarbeid med dataaltruismeorganisasjoner og relevante berørte parter.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Artikkel 23

Vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner

1. Hver medlemsstat skal utpeke én eller flere vedkommende myndigheter som skal ha ansvar for det offentlige nasjonale registeret over anerkjente dataaltruismeorganisasjoner.

Vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner skal oppfylle kravene i artikkel 26.

2. Hver medlemsstat skal underrette Kommisjonen om identiteten til vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner senest 24. september 2023. Hver medlemsstat skal også underrette Kommisjonen om eventuelle senere endringer av disse vedkommende myndighetenes identitet.
3. Vedkommende myndighet for registrering av dataaltruismeorganisasjoner i en medlemsstat skal utføre sine oppgaver i samarbeid med den relevante personvernmyndigheten når slike oppgaver er knyttet til behandling av personopplysninger, og med relevante sektormyndigheter i den aktuelle medlemsstaten.

Artikkel 24

Overvåking av om kravene oppfylles

1. Vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner skal overvåke og føre tilsyn med at anerkjente dataaltruismeorganisasjoner oppfyller kravene fastsatt i dette kapittelet. Vedkommende myndighet for registrering av dataaltruismeorganisasjoner kan også på anmodning fra fysiske eller juridiske personer overvåke og føre tilsyn med at slike anerkjente dataformidlingstjenester oppfyller kravene.
2. Vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner skal ha myndighet til å anmode anerkjente dataaltruismeorganisasjoner om informasjon som er nødvendig for å kontrollere at kravene i dette kapittelet er oppfylt. Enhver anmodning om informasjon skal stå i et rimelig forhold til hva oppgaven krever, og være begrunnet.
3. Dersom vedkommende myndighet for registrering av dataaltruismeorganisasjoner konstaterer at en anerkjent dataaltruismeorganisasjon ikke oppfyller ett eller flere av kravene i dette kapittelet, skal den underrette den anerkjente dataaltruismeorganisasjonen om disse resultatene og gi den mulighet til å framsette

sine synspunkter senest 30 dager etter at den har mottatt meldingen.

4. Vedkommende myndighet for registrering av dataaltruismeorganisasjoner skal ha myndighet til å kreve at overtredelsen nevnt i nr. 3 opphører enten umiddelbart eller innen en rimelig frist, og skal treffe hensiktsmessige og rimelige tiltak for å sikre at kravet oppfylles.
5. Dersom en anerkjent dataaltruismeorganisasjon ikke oppfyller ett eller flere av kravene i dette kapittelet, selv etter at vedkommende myndighet for registrering av dataaltruismeorganisasjoner har underrettet den om dette i samsvar med nr. 3, skal denne anerkjente dataaltruismeorganisasjonen
 - a) miste retten til å bruke betegnelsen «dataaltruismeorganisasjon» som er anerkjent i Unionen» i all skriftlig og muntlig kommunikasjon,
 - b) slettes fra det relevante offentlige nasjonale registeret over anerkjente dataaltruismeorganisasjoner og fra det offentlige unionsregisteret over anerkjente dataaltruismeorganisasjoner.

Enhver beslutning om tilbakekalling av retten til å bruke betegnelsen «dataaltruismeorganisasjon» som er anerkjent i Unionen» i henhold til første ledd bokstav a) skal offentliggjøres av vedkommende myndighet for registrering av dataaltruismeorganisasjoner.

6. Dersom en anerkjent dataaltruismeorganisasjon har sin hovedvirksomhet eller juridiske representant i en medlemsstat, men driver virksomhet i andre medlemsstater, skal vedkommende myndighet for registrering av dataaltruismeorganisasjoner i den medlemsstaten der hovedvirksomheten eller den juridiske representanten befinner seg, og vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner i de andre medlemsstatene samarbeide og bistå hverandre. En slik bistand og et slikt samarbeid kan omfatte utveksling av informasjon mellom berørte vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner med hensyn til deres oppgaver i henhold til denne forordningen, og begrunnede anmodninger om å treffe tiltakene nevnt i denne artikkelen.

Dersom en vedkommende myndighet for registrering av dataaltruismeorganisasjoner i én medlemsstat anmoder om bistand fra en vedkommende myndighet for registrering av dataaltruismeorganisasjoner i en annen medlemsstat, skal den oversende en begrunnet anmodning. Vedkommende myndighet for

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

registrering av dataaltruismeorganisasjoner skal etter en slik anmodning gi et svar uten opphold og innen en frist som står i forhold til hvor mye anmodningen haster.

All informasjon som utveksles i forbindelse med bistand som det anmodes om, og som gis i henhold til dette nummeret, skal brukes bare i forbindelse med den saken som lå til grunn for anmodningen.

Artikkel 25

Europeisk skjema for samtykke til dataaltruisme

1. For å lette innsamling av data basert på dataaltruisme skal Kommisjonen vedta gjennomføringsrettsakter om opprettelse og utarbeiding av et europeisk skjema for samtykke til dataaltruisme, etter samråd med Det europeiske personvernråd og på grunnlag av råd fra Det europeiske datainnovasjonsråd og med behørig deltakelse fra berørte parter. Skjemaet skal gjøre det mulig å innhente samtykke eller tillatelse i alle medlemsstater i et ensartet format. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas i samsvar med rådgivningsprosedyren nevnt i artikkel 33 nr. 2.
2. Det europeiske skjemaet for samtykke til dataaltruisme skal være basert på moduler, slik at det kan tilpasses særskilte sektorer og forskjellige formål.
3. Dersom det gis personopplysninger, skal det europeiske skjemaet for samtykke til dataaltruisme sikre at registrerte kan gi og trekke tilbake sitt samtykke til en særskilt databehandlingsprosess i samsvar med kravene i forordning (EU) 2016/679.
4. Skjemaet skal foreligge i et format som kan trykkes på papir og er lett forståelig, og i et elektronisk, maskinleselig format.

Kapittel V

Vedkommende myndigheter og saksbehandlingsbestemmelser

Artikkel 26

Krav til vedkommende myndigheter

1. Vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester og vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner skal være juridisk atskilt fra og funksjonelt uavhengige av enhver tilbyder av dataformidlingstjenester eller anerkjent dataaltruismeorganisasjon. Oppgavene til vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester og ved-

kommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner kan utføres av samme myndighet. Medlemsstatene kan enten opprette én eller flere nye myndigheter for disse formålene eller benytte eksisterende myndigheter.

2. Vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester og vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner skal utføre sine oppgaver upartisk, gjennomsiktig, konsekvent, pålitelig og rettidig. Når de utfører sine oppgaver, skal de sikre rettferdig konkurranse og ikke-diskriminering.
3. Den øverste ledelsen og det personalet som har ansvar for å utføre de relevante oppgavene hos vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester og vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner, skal ikke være personer som utformer, produserer, leverer, installerer, kjøper, eier, bruker eller vedlikeholder de tjenestene de evaluerer, eller være representant for noen av disse partene. Dette skal ikke utelukke bruk av evaluerte tjenester som er nødvendige for virksomheten til vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester og vedkommende myndighet for registrering av dataaltruismeorganisasjoner, eller bruk av slike tjenester til personlige formål.
4. Den øverste ledelsen og personalet hos vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester og vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner skal ikke delta i virksomhet som kan være i strid med deres uavhengige dømmekraft eller integritet i forbindelse med den evalueringsvirksomheten de er tildelt.
5. Vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester og vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner skal ha tilstrekkelige økonomiske og menneskelige ressurser til å utføre de oppgavene de er tildelt, herunder den nødvendige tekniske kunnskapen og de nødvendige tekniske ressursene.
6. Vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester og vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner i en medlemsstat skal etter begrunnet anmodning og uten opphold gi Kommisjonen og vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester og vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner i andre medlemsstater den informa-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

sjonen som er nødvendig for at de kan utføre sine oppgaver i henhold til denne forordningen. Dersom en vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester eller en vedkommende myndighet for registrering av dataaltruismeorganisasjoner anser den anmodede informasjonen som fortrolig i samsvar med unionsretten og nasjonal rett om forretningshemmeligheter og taushetsplikt, skal Kommisjonen og alle andre berørte vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester eller vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner sikre slik fortrolig behandling.

Artikkel 27

Rett til å klage

1. Fysiske og juridiske personer skal ha rett til individuelt eller eventuelt kollektivt å inngi klage i saker omfattet av denne forordningen til berørte vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester mot en tilbyder av dataformidlingstjenester eller til berørte vedkommende myndighet for registrering av dataaltruismeorganisasjoner mot en anerkjent dataaltruismeorganisasjon.
2. Vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester eller vedkommende myndighet for registrering av altruismeorganisasjoner som klagen er inngitt til, skal underrette klageren om
 - a) hvordan saken forløper, og hvilken beslutning som er truffet, og
 - b) rettsmidlene i artikkel 28.

Artikkel 28

Rett til effektive rettsmidler

1. Uten hensyn til administrative eller andre utenrettslige midler skal berørte fysiske og juridiske personer ha rett til effektive rettsmidler med hensyn til juridisk bindende beslutninger som nevnt i artikkel 14 truffet av vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester i forbindelse med forvaltning, kontroll og håndheving av meldingsordningen for tilbydere av dataprogrammeringstjenester og juridisk bindende beslutninger som nevnt i artikkel 19 og 24 truffet av vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner i forbindelse med overvåking av anerkjente dataaltruismeorganisasjoner.
2. Saker i henhold til denne artikkelen skal bringes inn for domstolene i den medlemsstaten

der vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester eller vedkommende myndighet for registrering av dataaltruismeorganisasjoner som rettsmiddelet gjelder, befinner seg, enten individuelt eller eventuelt kollektivt, av representantene for én eller flere fysiske eller juridiske personer.

3. Når en vedkommende myndighet for dataformidlingstjenester eller en vedkommende myndighet for registrering av dataaltruismeorganisasjoner unnlater å behandle en klage, skal enhver berørt fysisk eller juridisk person i samsvar med nasjonal rett enten ha rett til et effektivt rettsmiddel eller klageadgang via et upartisk organ med nødvendig ekspertise.

Kapittel VI

Det europeiske datainnovasjonsråd

Artikkel 29

Det europeiske datainnovasjonsråd

1. Kommisjonen skal opprette et europeisk datainnovasjonsråd i form av en ekspertgruppe bestående av representanter for vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester og vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner i alle medlemsstatene, Det europeiske personvernråd, EUs datatilsyn, Den europeiske unions kontor for cybersikkerhet (ENISA), Kommisjonen, EUs SMB-representant eller en representant utpekt av nettverket av SMB-representanter og andre representanter for relevante organer i særskilte sektorer samt organer med særlig ekspertise. Når Kommisjonen utpeker individuelle eksperter, skal den ha som mål å oppnå jevn kjønnsfordeling og geografisk fordeling blant ekspertgruppens medlemmer.
2. Det europeiske datainnovasjonsråd skal bestå av minst følgende tre undergrupper:
 - a) En undergruppe bestående av vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester og vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner som skal utføre oppgavene i henhold til artikkel 30 bokstav a), c), j) og k).
 - b) En undergruppe for tekniske drøftinger om standardisering, portabilitet og interoperabilitet i henhold til artikkel 30 bokstav f) og g).
 - c) En undergruppe for involvering av berørte parter bestående av relevante representanter fra næringslivet, forskning, akademien, det sivile samfunn, standardiseringsorgani-

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

sasjoner, relevante felles europeiske dataområder og andre relevante berørte parter og tredjeparter som gir råd til Det europeiske datainnovasjonsråd om oppgavene i henhold til artikkel 30 bokstav d), e), f), g) og h).

3. Kommisjonen skal lede Det europeiske datainnovasjonsråds møter.
4. Det europeiske datainnovasjonsråd skal bistås av et sekretariat som Kommisjonen stiller til rådighet.

Artikkel 30

Det europeiske datainnovasjonsråds oppgaver

Det europeiske datainnovasjonsråd skal ha følgende oppgaver:

- a) Gi råd til og bistå Kommisjonen med å utarbeide en konsekvent praksis for offentlige organer og vedkommende organer nevnt i artikkel 7 nr. 1 ved behandling av anmodninger om viderebruk av de kategoriene av data som er nevnt i artikkel 3 nr. 1.
- b) Gi råd til og bistå Kommisjonen med å utarbeide en konsekvent praksis for dataaltruisme i hele Unionen.
- c) Gi råd til og bistå Kommisjonen med hensyn til utvikling av en fast praksis hos vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester og vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner ved anvendelse av krav for tilbydere av dataformidlingstjenester og anerkjente dataaltruismeorganisasjoner.
- d) Gi råd til og bistå Kommisjonen med å utarbeide konsekvente retningslinjer for hvordan det innenfor rammen av denne forordningen er mulig best å verne andre sensitive opplysninger enn personopplysninger, særlig forretningshemmeligheter, men også andre opplysninger enn personopplysninger som utgjør innhold som er beskyttet av immaterialrettigheter, mot ulovlig tilgang som kan føre til tyveri av immaterialrettigheter eller industrispionasje.
- e) Gi råd til og bistå Kommisjonen med å utarbeide konsekvente retningslinjer for cybersikkerhetskrav til utveksling og lagring av data.
- f) Gi råd til Kommisjonen, særlig med hensyn til innspill fra standardiseringsorganisasjoner, om prioriteringen av tverrsektorielle standarder som skal brukes og utvikles for databruk, og tverrsektoriell datadeling mellom nye felles europeiske dataområder, tverrsektoriell sammenligning og utveksling av beste praksis

med hensyn til sektorspesifikke krav til sikkerhet og tilgangsprosedyrer, idet det tas hensyn til sektorspesifikk standardiseringsvirksomhet, særlig for å klargjøre og skille mellom hvilke standarder og typer praksis som er tverrsektorielle, og hvilke som er sektorspesifikke.

- g) Bistå Kommisjonen, særlig med hensyn til innspill fra standardiseringsorganisasjoner, med å håndtere oppsplittingen av det indre marked og dataøkonomien i det indre marked ved å styrke datainteroperabiliteten over landegrenser og mellom sektorer samt datadelingstjenester mellom forskjellige sektorer og domener på grunnlag av eksisterende europeiske, internasjonale eller nasjonale standarder, blant annet for å oppmuntre til opprettelse av felles europeiske dataområder.
- h) Foreslå retningslinjer for felles europeiske dataområder, dvs. formåls- eller sektorspesifikke eller tverrsektorielle interoperable rammer for felles standarder og praksis for deling eller felles behandling av data for blant annet utvikling av nye produkter og tjenester, vitenskapelig forskning eller initiativer i det sivile samfunn, idet slike felles standarder og typer praksis tar hensyn til eksisterende standarder, overholder konkurransereglene og sikrer ikke-diskriminerende tilgang for alle deltakere for å lette datautvekslingen i Unionen og utnytte potensialet ved eksisterende og framtidige dataområder, som blant annet omfatter
 - i) tverrsektorielle standarder som skal brukes og utvikles for databruk og tverrsektoriell datadeling, og tverrsektoriell sammenligning og utveksling av beste praksis med hensyn til sektorspesifikke krav til sikkerhet og tilgangsprosedyrer, idet det tas hensyn til sektorspesifikk standardiseringsvirksomhet, særlig for å klargjøre og skille mellom hvilke standarder og typer praksis som er tverrsektorielle, og hvilke som er sektorspesifikke,
 - ii) krav til å motvirke hindringer for markedsadgang og unngå fastlåsingseffekter for å sikre rettferdig konkurranse og interoperabilitet,
 - iii) tilstrekkelig vern av lovlige dataoverføringer til tredjeland, herunder beskyttelsestiltak mot overføringer som er forbudt i henhold til unionsretten,
 - iv) en hensiktsmessig og ikke-diskriminerende representasjon av relevante berørte parter i forvaltningen av felles europeiske dataområder,

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

- v) overholdelse av cybersikkerhetskrav i samsvare med unionsretten.
- i) Fremme samarbeidet mellom medlemsstatene om fastsettelse av harmoniserte vilkår som gjør det mulig å viderebruke i hele det indre marked de kategoriene av data som er nevnt i artikkel 3 nr. 1, og som innehas av offentlige organer.
- j) Fremme samarbeidet mellom vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester og vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner gjennom kapasitetsoppbygging og informasjonsutveksling, særlig ved å fastsette metoder for effektiv utveksling av informasjon knyttet til framgangsmåten for melding for tilbydere av dataformidlingstjenester og registrering og overvåking av anerkjente dataaltruismeorganisasjoner, herunder samordning med hensyn til fastsettelse av gebyrer eller sanksjoner, samt fremme samarbeidet mellom vedkommende myndigheter for dataformidlingstjenester og vedkommende myndigheter for registrering av dataaltruismeorganisasjoner om internasjonal tilgang til og overføring av data.
- k) Gi råd til og bistå Kommisjonen med hensyn til å vurdere om gjennomføringsrettsaktene nevnt i artikkel 5 nr. 11 og 12 skal vedtas.
- l) Gi råd til og bistå Kommisjonen med å utarbeide det europeiske skjemaet for samtykke til dataaltruisme i samsvar med artikkel 25 nr. 1.
- m) Gi råd til Kommisjonen om forbedring av de internasjonale rammereglene for andre opplysninger enn personopplysninger, herunder standardisering.

Kapittel VII

Internasjonal tilgang og overføring

Artikkel 31

Internasjonal tilgang og overføring

1. Det offentlige organet, den fysiske eller juridiske personen som har fått rett til å viderebruke data i henhold til kapittel II, tilbyderen av dataformidlingstjenester eller den anerkjente dataaltruismeorganisasjonen skal treffe alle rimelige tekniske, rettslige og organisatoriske tiltak, herunder avtalemessige ordninger, for å hindre internasjonal overføring av eller statlig tilgang til andre opplysninger enn personopplysninger som er lagret i Unionen, dersom en slik overføring eller tilgang er i strid med unionsretten eller nasjonal rett i den

relevante medlemsstaten, uten at dette berører nr. 2 eller 3.

2. Enhver beslutning eller dom fra en domstol i et tredjeland og enhver beslutning fra en forvaltningsmyndighet i et tredjeland der det kreves at et offentlig organ, en fysisk eller juridisk person som har fått rett til å viderebruke data i henhold til kapittel II, en tilbyder av dataformidlingstjenester eller en anerkjent dataaltruismeorganisasjon overfører eller gir tilgang til andre opplysninger enn personopplysninger som er omfattet av denne forordningen, og som er lagret i Unionen, skal anerkjennes eller håndheves bare dersom den bygger på en internasjonal avtale, for eksempel en traktat om gjensidig juridisk bistand mellom det anmodende tredjelandet og Unionen eller en avtale mellom det anmodende tredjelandet og en medlemsstat.
3. Når det ikke foreligger en internasjonal avtale som nevnt i nr. 2 i denne artikkelen, dersom et offentlig organ, en fysisk eller juridisk person som har fått rett til å viderebruke data i henhold til kapittel II, en tilbyder av dataformidlingstjenester eller en anerkjent dataaltruismeorganisasjon er adressat for en beslutning eller dom fra en domstol i et tredjeland eller en beslutning fra en forvaltningsmyndighet i et tredjeland om å overføre eller gi tilgang til andre opplysninger enn personopplysninger som er omfattet av denne forordningen, og som er lagret i Unionen, og dersom overholdelsen av en slik beslutning risikerer å medføre at adressaten handler i strid med unionsretten eller nasjonal rett i den relevante medlemsstaten, skal det aktuelle tredjelandets myndighets overføring av eller tilgang til slike dataene finne sted bare
 - a) dersom tredjelandets system krever at en slik beslutnings eller doms årsaker og forholdsmessighet skal fastsettes, og det kreves at en slik beslutning eller dom er av en særskilt art, for eksempel ved å fastsette en tilstrekkelig sterk kopling til visse mistenkte personer eller overtredelser,
 - b) dersom adressatens begrunnede innsigelse kan prøves ved en vedkommende domstol i tredjelandet, og
 - c) dersom vedkommende domstol i tredjelandet som utsteder beslutningen eller dommen eller prøver en forvaltningsmyndighets beslutning i henhold til det aktuelle tredjelandets rett, har myndighet til å ta behørig hensyn til de relevante rettslige interessene til tilbyderen av de dataene

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

- som er beskyttet i henhold til unionsretten eller nasjonal rett i den relevante medlemsstaten.
4. Dersom vilkårene i nr. 2 eller 3 er oppfylt, skal det offentlige organet, den fysiske eller juridiske personen som har fått rett til å viderebruke data i henhold til kapittel II, tilbyderen av dataformidlingstjenester eller den anerkjente dataaltruismeorganisasjonen framlegge den minste mengden data som er tillatt som svar på en anmodning, på grunnlag av en rimelig tolkning av anmodningen.
 5. Det offentlige organet, den fysiske eller juridiske personen som har fått rett til å viderebruke data i henhold til kapittel II, tilbyderen av dataformidlingstjenester og den anerkjente dataaltruismeorganisasjonen skal underrette datainnehaveren om at det foreligger en anmodning fra en forvaltningsmyndighet i et tredjeland om å få tilgang til vedkommendes data før denne anmodningen etterkommes, unntatt dersom anmodningen gjelder rettsåndhevingsformål og så lenge det er nødvendig for å sikre at rettshåndhevingsvirksomheten er effektiv.

Kapittel VIII

Delegering og komitéprosedyre

Artikkel 32

Utøvelse av delegert myndighet

1. Myndigheten til å vedta delegerte rettsakter gis Kommisjonen med forbehold for vilkårene fastsatt i denne artikkelen.
2. Myndigheten til å vedta de delegerte rettsaktene nevnt i artikkel 5 nr. 13 og artikkel 22 nr. 1 skal gis Kommisjonen på ubestemt tid fra 23. juni 2022.
3. Den delegerte myndigheten nevnt i artikkel 5 nr. 13 og artikkel 22 nr. 1 kan når som helst tilbakekalles av Europaparlamentet eller Rådet. Beslutningen om tilbakekalling innebærer at den delegerte myndigheten som angis i beslutningen, opphører å gjelde. Den får anvendelse dagen etter at beslutningen er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*, eller på et senere tidspunkt angitt i beslutningen. Den berører ikke gyldigheten av delegerte rettsakter som allerede er trådt i kraft.
4. Før Kommisjonen vedtar en delegert rettsakt, skal den rådføre seg med eksperter utpekt av hver medlemsstat i samsvar med prinsippene i den tverrinstitusjonelle avtalen av 13. april 2016 om bedre regelverksutforming.

5. Så snart Kommisjonen vedtar en delegert rettsakt, skal den underrette Europaparlamentet og Rådet samtidig om dette.
6. En delegert rettsakt vedtatt i henhold til artikkel 5 nr. 13 eller artikkel 22 nr. 1 skal tre i kraft bare dersom verken Europaparlamentet eller Rådet har gjort innsigelse mot rettsakten innen en frist på tre måneder etter at rettsakten ble meddelt Europaparlamentet eller Rådet, eller dersom både Europaparlamentet og Rådet innen utløpet av denne fristen har underrettet Kommisjonen om at de ikke kommer til å gjøre innsigelse. På Europaparlamentets eller Rådets initiativ forlenges denne fristen med tre måneder.

Artikkel 33

Komitéprosedyre

1. Kommisjonen skal bistås av en komité. Nevnte komité skal være en komité i henhold til forordning (EU) nr. 182/2011.
2. Når det vises til dette nummeret, får artikkel 4 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse.
3. Når det vises til dette nummeret, får artikkel 5 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse.

Kapittel IX

Sluttbestemmelser og overgangsbestemmelser

Artikkel 34

Sanksjoner

1. Medlemsstatene skal fastsette regler for sanksjoner som får anvendelse på overtredelser av forpliktelsene om overføring av andre opplysninger enn personopplysninger til tredjeland i samsvar med artikkel 5 nr. 14 og artikkel 31, meldeplikten for tilbydere av dataformidlingstjenester i samsvar med artikkel 11, vilkårene for levering av dataformidlingstjenester i samsvar med artikkel 12 og vilkårene for registrering som anerkjent dataaltruismeorganisasjon i samsvar med artikkel 18, 20, 21 og 22, og skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at de gjennomføres. De fastsatte sanksjonene skal være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende. Medlemsstatene skal i sine regler for sanksjoner ta hensyn til anbefalingene fra Det europeiske datainnovasjonsråd. Medlemsstatene skal senest 24. september 2023 underrette Kommisjonen om disse reglene og tiltakene og uten opphold underrette den om eventuelle senere endringer som berører dem.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

2. Medlemsstatene skal, dersom det er relevant, ta hensyn til følgende ikke-uttømmende og veiledende kriterier for ilegging av sanksjoner mot tilbydere av dataformidlingstjenester og anerkjente dataaltruismeorganisasjoner for overtredelser av denne forordningen:

- a) Overtredelsens art, alvorlighetsgrad, omfang og varighet.
- b) Eventuelle tiltak som tilbyderen av dataformidlingstjenester eller den anerkjente dataaltruismeorganisasjonen har truffet for å begrense eller avhjelpe den skaden som overtredelsen har forårsaket.
- c) Eventuelle tidligere overtredelser som tilbyderen av dataformidlingstjenester eller den anerkjente dataaltruismeorganisasjonen har begått.
- d) De økonomiske gevinstene som tilbyderen av dataformidlingstjenester eller den anerkjente dataaltruismeorganisasjonen har oppnådd, eller de tapene som de har unnådd som følge av overtredelsen, i den grad slike gevinster eller tap kan fastsettes på en pålitelig måte.
- e) Eventuelle andre skjerpene eller formildende omstendigheter i saken.

Artikkel 35

Evaluering og gjennomgåelse

Kommisjonen skal senest 24. september 2025 foreta en evaluering av denne forordningen og

framlegge en rapport om de viktigste resultatene av denne vurderingen for Europaparlamentet og Rådet og for Den europeiske økonomiske og sosiale komité. Rapporten skal om nødvendig ledsages av forslag til regelverk.

Rapporten skal særlig vurdere

- a) anvendelsen av og virkemåten til reglene for sanksjoner fastsatt av medlemsstatene i henhold til artikkel 34,
- b) i hvilken grad de juridiske representantene for tilbydere av dataformidlingstjenester og anerkjente dataaltruismeorganisasjoner som ikke er etablert i Unionen, overholder denne forordningen, og i hvilken grad sanksjoner ilagt disse tilbyderne og organisasjonene håndheves,
- c) den typen dataaltruismeorganisasjoner som er registrert i henhold til kapittel IV, og en oversikt over hvilke formål av allmenn interesse data deles for med sikte på å fastsette klare kriterier for dette.

Medlemsstatene skal framlegge for Kommisjonen den informasjonen som er nødvendig for å utarbeide denne rapporten.

Artikkel 36

Endring av forordning (EU) 2018/1724

Posten «Oppstart, drift og avvikling av en virksomhet» i tabellen i vedlegg II til forordning (EU) 2018/1724 skal lyde:

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Livshendelser	Prosedyrer	Forventet resultat med forbehold om vedkommende myndighets vurdering av søknaden i samsvar med nasjonal rett, dersom det er relevant
Oppstart, drift og utvikling av en virksomhet	Melding av næringsvirksomhet, tillatelse til å drive næringsvirksomhet, endringer av næringsvirksomhet og opphør av næringsvirksomhet uten insolvens- eller konkursbehandling, men ikke den første registreringen av næringsvirksomhet i foretaksregisteret eller prosedyrer for stiftelse eller senere registrering av selskaper eller foretak som definert i artikkel 54 annet ledd i TEUV	Bekreftelse på mottak av melding eller endring eller av anmodning om tillatelse til å drive næringsvirksomhet
	Registrering av en arbeidsgiver (en fysisk person) i obligatoriske pensjons- og forsikringsordninger	Bekreftelse på registrering eller registreringsnummer i trygdeordning
	Registrering av ansatte i obligatoriske pensjons- og forsikringsordninger	Bekreftelse på registrering eller registreringsnummer i trygdeordning
	Inngivelse av selskapsskattemelding	Bekreftelse på mottak av meldingen
	Melding til trygdeordningene om at en ansettelseskontrakt opphører, med unntak av framgangsmåter for kollektiv oppsigelse av ansettelseskontrakter	Bekreftelse på mottak av meldingen
	Betaling av trygde- og pensjonspremier for ansatte	Kvittering eller annen form for bekreftelse på betaling av trygde- og pensjonspremier for ansatte
	Melding som tilbyder av dataformidlingstjenester	Bekreftelse på mottak av meldingen
	Registrering som dataaltruismeorganisasjon som er anerkjent i Unionen	Bekreftelse på registreringen

Artikkel 37

Overgangsordninger

Enheter som 23. juni 2022 tilbyr de dataformidlingstjenestene som er nevnt i artikkel 10, skal senest 24. september 2025 oppfylle de forpliktelsene som er fastsatt i kapittel III.

tidende. Den får anvendelse fra 24. september 2023.

Denne forordningen er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel 30. mai 2022.

Artikkel 38

Ikrafttredelse og anvendelse

Denne forordningen trer i kraft den 20. dagen etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions*

For Europaparlamentet

R. METSOLA

President

For Rådet

B. LE MAIRE

Formann

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Vedlegg 3

Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2023/138 av 21. desember 2022 om fastsettelse av en liste over særlige datasett med høy verdi og ordninger for offentliggjøring og viderebruk av dem

EUROPAKOMMISJONEN HAR

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte,

under henvisning til europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/1024 av 20. juni 2019 om åpne data og viderebruk av informasjon fra offentlig sektor¹, særlig artikkel 14 nr. 1, og
ut fra følgende betraktninger:

- 1) Det framgår av direktiv (EU) 2019/1024 at en unionsomfattende liste over datasett med et særlig potensial til å skape sosioøkonomiske fordeler sammen med harmoniserte vilkår for viderebruk, er en betydelig drivkraft for grensekryssende dataapplikasjoner og -tjenester.
- 2) Hovedformålet med å innføre en liste over datasett med høy verdi er å sikre at offentlige data med det største sosioøkonomiske potensialet, gjøres tilgjengelige for viderebruk vederlagsfritt og med færrest mulig begrensninger.
- 3) For å harmonisere gjennomføringen av vilkårene for viderebruk av datasett med høy verdi kreves tekniske spesifikasjoner for å gjøre datasettene tilgjengelige i et maskinleselig format og via programmeringsgrensesnitt (API-er). Tilgjengeliggjøring av datasett med høy verdi under optimale forhold styrker retningslinjene for åpen tilgang til data i medlemsstatene, på grunnlag av prinsippene for søkbarhet, tilgjengelighet, samvirke og viderebruk (FAIR-prinsippene).
- 4) I vedlegg I til direktiv (EU) 2019/1024 er det fastsatt tematiske kategorier av datasett med høy verdi i form av en liste over seks tematiske datakategorier: 1. geodata, 2. jordobservasjon og miljø, 3. meteorologiske data, 4. statistikk, 5. selskaper og eierskap og 6. mobilitet.
- 5) Etter omfattende samråd med berørte parter, og på bakgrunn av resultatene fra konsekvensvurderinger for denne gjennomføringsforord-

ningen, har Kommisjonen innenfor hver av de seks datakategoriene fastlagt flere datasett med særlig høy verdi samt ordninger for deres offentliggjøring og viderebruk. Bestemmelsene i unionsretten og medlemsstatenes rett som går lenger enn minstekravene fastsatt i denne gjennomføringsforordningen, særlig i sektorbestemt lovgivning, skal fortsette å gjelde.

- 6) I henhold til direktiv (EU) 2019/1024 får kravet om å gjøre datasett med særlig høy verdi tilgjengelige vederlagsfritt, ikke anvendelse på biblioteker, herunder universitetsbiblioteker, museer og arkiver. Etter anmodning og i samsvar med kriteriene fastsatt i direktivet kan medlemsstatene unnta enkelte offentlige myndigheter fra kravet om å gjøre datasett av høy verdi tilgjengelige vederlagsfritt i en periode på høyst to år fra datoen for denne gjennomføringsforordningens ikrafttredelse.
- 7) I artikkel 14 nr. 3 i direktiv (EU) 2019/1024 er det fastslått at denne gjennomføringsforordningen skal fastsette at vederlagsfri tilgang til datasett med høy verdi ikke skal gjelde for særskilte datasett med høy verdi som offentlige foretak er i besittelse av, dersom dette vil føre til konkurransevridning på de aktuelle markedene. Data som offentlige foretak er i besittelse av, er imidlertid ikke omfattet av denne gjennomføringsforordningens virkeområde.
- 8) I tilfeller der tilgjengeliggjøring av datasett av høy verdi innebærer behandling av personopplysninger, bør slik behandling utføres i samsvar med unionsretten om personvern ved behandling av personopplysninger, især europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/679², samt eventuelle bestemmelser i nasjonal rett som ytterligere spesifiserer anvendelsen av den generelle personvernfor-

¹ EUT L 172 av 26.6. 2019, s. 56.

² EUT L 119 av 4.5. 2016, s. 1.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

ordningen (GDPR). Medlemsstatene bør benytte passende metoder og teknikker (for eksempel generalisering, aggregering, undertrykking, anonymisering, differensiert personvern eller randomisering) for å gjøre flest mulig data tilgjengelige for viderebruk.

- 9) I tillegg til direktiv (EU) 2019/1024 kan andre unionsrettsakter, herunder europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/2/EF³ og europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/44/EF⁴, være relevante for viderebruk av informasjon fra offentlig sektor som hører inn under virkeområdet for denne gjennomføringsforordningen, særlig når de nevnte unionsrettsaktene fastsetter felles krav til datakvalitet og samvirkningsevne.
- 10) Når det gjelder alle tematiske kategorier, særlig kategorien «selskaper og eierskap», oppfordres medlemsstatene til å gå lenger enn minstekravene med hensyn til virkeområdet for datasett og ordninger for viderebruk som er fastsatt i denne forordningen.
- 11) Medlemsstatene bør kunne utfylle datasettene oppført i vedlegget til denne forordningen med allerede tilgjengelig informasjon fra offentlig sektor, når slike data er tematisk forbundet og anses å ha høy verdi på grunnlag av kriteriene beskrevet i artikkel 14 nr. 2 i direktiv (EU) 2019/1024. Når dette omfatter informasjon som utgjør personopplysninger, må tilføyelse av slik informasjon i datasettene være nødvendig, forholdsmessig og faktisk oppfylle formål av allmenn interesse.
- 12) Direktiv (EU) 2019/1024 har som formål å fremme bruk av standardiserte offentlige lisenser som er tilgjengelige på internett, med henblikk på viderebruk av informasjon fra offentlig sektor. I Kommisjonens retningslinjer for anbefalte standardlisenser, datasett og gebyrer for viderebruk av dokumenter⁵ angis Creative Commons-lisenser («CC-lisenser») som eksempel på anbefalte standardiserte offentlige lisenser. CC-lisenser er utviklet av en ideell organisasjon og er blitt en ledende lisensieringsløsning for informasjon fra offentlig sektor, forskningsresultater og materiale fra kulturområdet over hele verden. Derfor må

det i denne gjennomføringsforordningen henvises til den nyeste versjonen av CC-lisensen, som er CC 4.0. En lisens som tilsvarende CC-lisensen, kan inneholde ytterligere ordninger, for eksempel en forpliktelse om at viderebrukeren tar med oppdateringer fra datainnehaveren og angir når dataene sist ble oppdatert, all den tid de ikke begrenser mulighetene til å viderebruke dataene.

- 13) EUs datatilsyn er blitt rådspurt i samsvar med artikkel 42 nr. 1 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1725⁶ og avga uttalelse 15. juli 2022.
- 14) Tiltakene fastsatt i denne gjennomføringsforordningen er i samsvar med uttalelse fra Komiteen for åpne data og viderebruk av informasjon fra offentlig sektor, nedsatt ved artikkel 16 i direktiv (EU) 2019/1024.

VEDTATT DENNE FORORDNINGEN:

Artikkel 1

Formål

- 1) Ved denne gjennomføringsforordningen innføres en liste over datasett med høy verdi som tilhører de tematiske kategoriene fastsatt i vedlegg I til direktiv (EU) 2019/1024, og som offentlige organer er i besittelse av, blant de eksisterende dokumentene som det nevnte direktivet gjelder for.
- 2) Ved denne gjennomføringsforordningen fastsettes også ordninger for offentliggjøring og viderebruk av datasett med høy verdi, særlig for gjeldende vilkår for viderebruk og minstekrav til formidling av data via programmeringsgrensesnitt (API-er).

Artikkel 2

Definisjoner

I denne gjennomføringsforordningen gjelder følgende definisjoner:

- 1) Definisjonene i artikkel 2 i direktiv (EU) 2019/1024 får anvendelse.
- 2) Definisjonene av datasett i kategoriene geodata, jordobservasjon og miljø samt meteorolo-

³ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/2/EF av 14. mars 2007 om opprettelse av en infrastruktur for geografisk informasjon i Det europeiske fellesskap (INSPIRE) (EUT L 108 av 25.4.2007, s. 1).

⁴ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/44/EF av 7. september 2005 om harmoniserte vannveisinformasjonstjenester (RIS) på innlands vannveier i Fellesskapet (EUT L 255 av 30.9.2005, s. 152).

⁵ EUT C 240 av 24.7.2014, s. 1.

⁶ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1725 av 23. oktober 2018 om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger i Unionens institusjoner, organer, kontorer og byråer og om fri utveksling av slike opplysninger samt om oppheving av forordning (EF) nr. 45/2001 og beslutning nr. 1247/2002/EF (EUT L 295 av 21.11.2018, s. 39).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

logiske data i direktiv 2007/2/EF får anvendelse.

- 3) Definisjonene av datasett i mobilitetskategorien mobilitet i direktiv 2007/2/EF og direktiv 2005/44/EF får anvendelse.
- 4) I tillegg menes med «nøkkelattributt» en egen-skap ved et objekt eller en enhet i et datasett, for eksempel en nasjonal identifikasjonskode eller et navn,
- 5) «detaljnivå» datasettets detaljnivå,
- 6) «programmeringsgrensesnitt (API)» et sett med funksjoner, prosedyrer, definisjoner og protokoller for maskin-til-maskinkommunikasjon og sømløs utveksling av data,
- 7) «massenedlasting» en funksjon som gjør det mulig å laste ned et helt datasett i en eller flere pakker.

Artikkel 3

Ordninger for offentliggjøring som gjelder for alle kategorier av datasett med høy verdi

1. Offentlige organer som er i besittelse av datasett med høy verdi oppført i vedlegget, skal sikre at datasettene som beskrives eller henvises til i vedlegget, gjøres tilgjengelige i maskinleselige formater via API-er som tilsvarende viderebrukeres rimelige behov. Når det er angitt i vedlegget, skal datasettene også gjøres tilgjengelige som en massenedlasting.
2. De offentlige organene nevnt i nr. 1 skal fastsette og offentliggjøre bruksvilkårene for API-en og kriteriene for tjenestekvalitet knyttet til ytelse, kapasitet og tilgjengelighet. Bruksvilkårene skal være tilgjengelige i et menneskeleselig og maskinleselig format. Både bruksvilkårene og kriteriene for tjenestekvalitet skal være kompatible med ordningene for viderebruk av datasett med høy verdi fastsatt i samsvar med artikkel 4.
3. Bruksvilkår for API-en skal ledsages av API-dokumentasjon i et åpent, menneskeleselig og maskinleselig format som er anerkjent av Unionen eller internasjonalt.
4. Offentlige organer nevnt i nr. 1 skal utpeke et kontaktpunkt for spørsmål og saker knyttet til API-en, for å sikre at API-en er tilgjengelig og vedlikeholdes, og i siste instans at datasettene med høy verdi offentliggjøres på en sømløs og effektiv måte.
5. Offentlige organer som er i besittelse av datasett med høy verdi oppført i vedlegget, skal sikre at datasettene betegnes som datasett med høy verdi i deres beskrivelse av metadata.

Artikkel 4

Ordninger for viderebruk som gjelder for alle kategorier av datasett med høy verdi

1. Unntak som gis av en medlemsstat i samsvar med artikkel 14 nr. 5 i direktiv (EU) 2019/1024, skal offentliggjøres på internett, på samme måte som listen over offentlige organer nevnt i direktivets artikkel 6 nr. 3.
2. For å gjøre datasett med høy verdi lettere tilgjengelige for viderebruk i lengre perioder, skal forpliktelsene pålagt i henhold til denne forordningen også gjelde for eksisterende maskinleselige datasett med høy verdi som er opprettet før denne forordningens anvendelsesdato.
3. Datasett med høy verdi skal gjøres tilgjengelige for viderebruk i henhold til vilkårene i Creative Commons Public Domain Dedication (CC0) eller alternativt Creative Commons BY 4.0-lisensen, eller andre tilsvarende eller mindre restriktive åpne lisenser, som fastsatt i vedlegget, som tillater ubegrenset viderebruk. Lisensgiveren kan i tillegg stille krav om kildeangivelse der lisensgiveren oppføres.
4. Datasett med høy verdi skal gjøres tilgjengelige i samsvar med ordningene for offentliggjøring og viderebruk som fastsatt i vedlegget.

Artikkel 5

Rapportering

1. Innen to år etter ikrafttredelsen av denne gjennomføringsforordningen skal medlemsstatene oversende Kommisjonen en rapport om tiltakene de har gjort for å gjennomføre forordningen. Dersom det er aktuelt, kan opplysningene i henhold til nr. 3 gis med henvisning til relevante metadata.
2. Hver medlemsstat skal etter anmodning fra Kommisjonen framlegge en oppdatert versjon av rapporten, som bør utarbeides hvert annet år.
3. Rapporten skal inneholde følgende opplysninger:
 - a) En liste over bestemte datasett på medlemsstatsnivå (og når det er relevant, på regionalt nivå) som tilsvarende beskrivelsen av hvert datasett med høy verdi i vedlegget til denne forordningen, og med nettbaserte referanser til metadata som følger eksisterende standarder, for eksempel et enkelt register eller en åpen datakatalog.
 - b) En vedvarende lenke til lisensieringsvilkårene som gjelder for viderebruk av datasett

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

med høy verdi oppført i vedlegget til denne forordningen, per datasett nevnt i bokstav a).

- c) En vedvarende lenke til API-er som sikrer tilgang til datasettene med høy verdi oppført i vedlegget til denne forordningen, per datasett nevnt i bokstav a).
- d) Veiledningsdokumenter som medlemsstatene har utstedt for offentliggjøring og viderebruk av deres datasett med høy verdi, dersom slike dokumenter foreligger.
- e) Vurderinger av personvernkonsekvenser utført i samsvar med artikkel 35 i forordning (EU) 2016/679, dersom slike vurderinger foreligger.
- f) Antallet offentlige organer som har unntak i samsvar med artikkel 14 nr. 5 i direktiv (EU) 2019/1024.

Artikkel 6

Ikrafttredelse og anvendelse

Denne forordningen trer i kraft den 20. dagen etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*. Den skal gjelde fra 16 måneder etter ikrafttredelsesdatoen for denne forordningen.

Denne forordningen er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel 21. desember 2022.

For Kommisjonen
Ursula VON DER LEYEN
 President

Vedlegg

1. Geodata

1.1. Datasett som omfattes

Den tematiske kategorien for jordobservasjon omfatter datasett som inngår i datatemaene administrative enheter, stedsnavn, adresser, bygninger og eiendomsteiger innenfor virkeområdet for datatemaene fra INSPIRE, som definert i vedlegg I og III til europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/2/EF⁷. I tillegg omfattes referanseparseller og landbruksparseller som definert i europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1306/2013⁸ og europaparlaments- og rådsforordning⁹ samt tilhørende delegerte rettsakter og gjennomføringsrettsakter¹⁰. Deres detaljnivå, geografiske dekkning og nøkkelattributter er oppført i tabellen nedenfor. Dersom det ikke finnes tilgjengelige datasett i det omfanget som er angitt i tabellen nedenfor, men de finnes tilgjengelig i høyere romlige oppløsninger¹¹, skal de angis i den tilgjengelige romlige oppløsningen.

⁷ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/2/EF av 14. mars 2007 om opprettelse av en infrastruktur for geografisk informasjon i Det europeiske fellesskap (INSPIRE) (EUT L 108 av 25.4.2007, s. 1).

⁸ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2021/2116 av 2. desember 2021 om finansiering, forvaltning og overvåking av den felles landbrukspolitik og om oppheving av forordning (EU) nr. 1306/2013 (EUT L 435 av 6.12.2021, s. 187).

⁹ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2021/2115 av 2. desember 2021 om innføring av regler for støtte til strategiske planer som skal utarbeides av medlemsstatene i henhold til den felles landbrukspolitik (strategiske CAP-planer) og finansieres av Det europeiske garantifond for landbruket (EAGF) og Det europeiske fond for utvikling av landområdene (EAFRD), og om oppheving av forordning (EU) nr. 1305/2013 og (EU) nr. 1307/2013 (EUT L 435 av 6.12.2021, s.1).

¹⁰ Delegert kommisjonsforordning (EU) 2022/1172 av 4. mai 2022 om utfylling av europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2021/2116 med hensyn til integrert forvaltnings- og kontrollsystem i den felles landbrukspolitik og samt anvendelse og beregning av administrative sanksjoner i forbindelse med grunnleggende vilkår, og av Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2022/1173 av 31. mai 2022 om fastsettelse av regler for anvendelse av europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2021/2116 med hensyn til integrert forvaltnings- og kontrollsystem i den felles landbrukspolitik.

¹¹ Romlig oppløsning som definert i del B nr. 6.2 i vedlegget til kommisjonsforordning (EU) nr. 1205/2008 av 3. desember 2008 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/2/EF med hensyn til meta-data (EUT L 326 av 4.12.2008, s. 12).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Datasett	Administrative enheter	Stedsnavn	Mottakere	Bygninger	Eiendomsteiger	Referanseparseller	Landbruksparseller
Detaljnivå	Alle tilgjengelige generaliseringsnivåer opp til en målestokk på 1:5 000. Fra kommuner til land, sjøenhet.	Ikke relevant	Ikke relevant	Alle tilgjengelige generaliseringsnivåer opp til en målestokk på 1:5 000.	Alle tilgjengelige generaliseringsnivåer opp til en målestokk på 1:5 000.	Et nøyaktighetsnivå som minst tilsvarer kartlegging i en målestokk på 1:10 000 og, fra og med 2016, i en målestokk på 1:5 000, som nevnt i artikkel 70 nr. 1 i forordning (EU) 1306/2013.	Et nøyaktighetsnivå som minst tilsvarer kartlegging i en målestokk på 1:10 000 og, fra og med 2016, i en målestokk på 1:5 000, som nevnt i artikkel 70 nr. 1 i forordning (EU) 1306/2013.
Geografisk dekning							
Et enkelt datasett eller flere datasett som skal omfatte hele medlemsstaten når de kombineres.							
Nøkkelattributter	Unik identifikator, enhetstype (administrativ eller maritim enhet), geometri ¹ , avgrensingsstatus, nasjonal identifikasjonskode, identifikasjonskode for høyeste forvaltningsnivå, offisielt navn, landkode, navn på flere språk (bare for land som har flere enn ett offisielt språk), herunder et språk med latinske bokstaver, dersom det er mulig.	Unik identifikator, geometri, navn på flere språk (bare for land som har flere enn ett offisielt språk), herunder et språk med latinske bokstaver, dersom det er mulig, type.	Unik identifikator, geometri, adresse, lokaliseringsnummer, (f.eks. husnummer), gate-/veinavn, administrative enheter (f.eks. kommuner, provinser, land, postnummer (postkode), dato for siste oppdatering.	Unik identifikator, geometri (bygningens areal), antall etasjer, brukstype.	Unik identifikator, geometri (eiendomsteigers eller grunnleggende eiendomsenheters grenser ²), enhetskode for parsell eller grunnleggende eiendomsenhets referanse til den administrative enheten med laveste forvaltningsnivå som denne parsellen eller grunnleggende eiendomsenheten tilhører.	Unik identifikator, geometri (grenser og areal), arealdekke ³ , økologisk ⁴ , stabile landskapselementer ⁵ , arealer med naturlige/spesifikke begrensninger.	Unik identifikator, geometri (eiendomsteigers eller grunnleggende eiendomsenheters grenser), arealbruk (vekster eller vekstgrupper), økologisk, individuelt landskapselement, permanent gressmark.

¹ I dette vedlegget omfatter geometri minst to dimensjoner.

² Grunnleggende eiendomsenheter skal gjøres tilgjengelige av medlemsstatene i tilfeller der entydige eiendomsreferanser gis bare for grunnleggende eiendomsenheter, og ikke for teiger.

³ Jordbruksareal som omhandlet i artikkel 4 nr. 1 i forordning (EU) nr. 1307/2013.

⁴ Opplysninger om parsellen drives økologisk.

⁵ Kalt «områder med økologisk fokus» i identifikasjonssystemet for jordskifte (LPIS) (artikkel 70 i forordning (EU) 1306/2013).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

1.2. Ordninger for offentliggjøring og viderebruk

- a) Datasettene skal gjøres tilgjengelige for viderebruk
 - i henhold til vilkårene i Creative Commons BY 4.0-lisensen eller en eventuell tilsvarende eller mindre restriktiv åpen lisens,
 - ved bruk av et offentlig dokumentert, åpent, maskinleselig format som er anerkjent av Unionen eller internasjonalt,
 - gjennom programmeringsgrensesnitt (API-er)¹² og massenedlasting,
 - i den nyeste versjonen.
- b) Metadataene som beskriver datasett innenfor virkeområdet til datatemaene fra INSPIRE, skal minst inneholde dataelementene fastsatt i kommisjonsforordning (EF) nr. 1205/2008.¹³
- c) Ved gjennomføring av referansedatasettene for referanseparseller og jordbruksparseller skal medlemsstatene ta hensyn til den løpende gjennomføringen av direktiv 2007/2/EF samt forpliktelsen fastsatt ved artikkel 67 nr. 3 og 5 i forordning (EU) 2021/2116.

2. Jordobservasjon og miljø

2.1. Datasett som omfattes

Kategorien jordobservasjon og miljø omfatter jordobservasjon, herunder rombasert eller fjernmålte data samt bakkebaserte eller feltdata, miljø- eller klimadatasett innenfor virkeområdet for datatemaene fra INSPIRE oppført i den første tabellen nedenfor og definert i vedlegg I–III til direktiv 2007/2/EF, og datasett som er produsert eller generert innenfor rammen av rettsaktene oppført i den andre tabellen nedenfor. Kategorien omfatter de mest oppdaterte datasettene samt historiske versjoner av datasett som er tilgjengelige i maskinleselig format på alle tilgjengelige generaliseringsnivåer opptil en målestokk på 1:5 000, og som dekker hele medlemsstaten når de kombineres. Dersom det ikke finnes tilgjengelige datasett i denne målestokken, men de finnes tilgjengelig i høyere romlige oppløsninger¹⁴, skal de angis i den tilgjengelige romlige oppløsningen.

I samsvar med, og uten å påvirke relevante tilgangsordninger som definert i direktiv 2003/4/EF, skal den tematiske kategorien for jordobservasjon og miljø omfatte all «miljøinformasjon» som definert i artikkel 2 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/4/EF¹⁵ og miljøinformasjonen oppført under «Spredning av miljøinformasjon» i artikkel 7 i direktiv 2003/4/EF.

¹² For eksempel nedlastingstjenester med direkte tilgang basert på direktiv 2007/2/EF.

¹³ Kommisjonsforordning (EF) nr. 1205/2008 av 3. desember 2008 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/2/EF med hensyn til metadata (EUT L 326 av 4.12.2008, s. 12).

¹⁴ Romlig oppløsning som definert i del B nr. 6.2 i vedlegget til kommisjonsforordning (EU) nr. 1205/2008 av 3. desember 2008 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/2/EF med hensyn til meta-data (EUT L 326 av 4.12.2008, s. 12).

¹⁵ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/4/EF av 28. januar 2003 om offentlig tilgang til miljøinformasjon, og om oppheving av rådsdirektiv 90/313/EØF (EUT L 41 av 14.2.2003, s. 26).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

DATATEMAER FRA INSPIRE (som definert i vedleggene til direktiv 2007/2/EF)

Hydrografi (I)

Vernede områder (I)

Høyde (II)

Geologi (II)

Arealdekke (II)

Ortofoto (II)

Områder med særskilt forvaltning, restriksjoner eller regulering samt rapporteringsenheter (III)

Biogeografiske områder (III)

Energiressurser (III)

Anlegg for miljøovervåking (III)

Habitater og biotoper (III)

Arealbruk (III)

Mineralressurser (III)

Områder med naturbetingede farer (III)

Oseanografiske geografiske forhold (III)

Produksjons- og industrianlegg (III)

Havområder (III)

Jordarter (III)

Artsfordeling (III)

MILJØ-OMRÅDET	Rettsakter som fastsetter de viktigste variablene
Luft	Artikkel 6–14 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/50/EF ¹ Artikkel 7 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/107/EF ²
Klima	Artikkel 18 nr. 1, artikkel 19, artikkel 26 nr. 2 og artikkel 39 nr. 3 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1999 ³ Artikkel 26 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) 2005/2009 ⁴
Utslipp	Artikkel 24, 32, 55 og 72 i direktiv 2010/75/EU Artikkel 21 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2012/18/EF ⁵ Artikkel 10 i rådsdirektiv 91/676/EØF ⁶ Artikkel 7 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 166/2006 ⁷ Artikkel 18 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/852 ⁸ Artikkel 10 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/2284 ⁹
Bevaring av natur, og biologisk mangfold	Artikkel 4, 9 og 12 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/147/EF ¹⁰ Artikkel 4, 6, 16 og 17 i rådsdirektiv 92/43/EØF ¹¹ Artikkel 24 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 1143/2014 ¹² Data til fortegnelsen over nasjonalt utpekte verneområder (CDDA), nasjonale biogeografiske områder

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

MILJØ-OMRÅDET	Rettsakter som fastsetter de viktigste variablene
Støy	Artikkel 4, 5, 7 og 10 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/49/EF ¹³
Avfall	Artikkel 15 i rådsdirektiv 1999/31/EF ¹⁴ Artikkel 18 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/21/EF ¹⁵ Artikkel 10 i rådsdirektiv 86/278/EØF ¹⁶ , Artikkel 15–17 i rådsdirektiv 91/271/EØF ¹⁷ , Artikkel 13 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1021 ¹⁸ , Artikkel 15 i kommisjonsrekommendasjon 2014/70/EU ¹⁹
Vann	Artikkel 15–17 i direktiv 91/271/EØF, Artikkel 13 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/7/EF ²⁰ , Artikkel 5, 8, 11, 13 og 15 i direktiv 2000/60/EU, Artikkel 3–6 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/118/EF ²¹ , Artikkel 5 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/105/EF ²² , Artikkel 17–18 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2020/2184/EU ²³ , Artikkel 3–8 og 10 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/60/EF ²⁴ , Artikkel 6–11, 13, 14, 17–19 og 26–27 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/56/EF ²⁵
Tverrgående regelverk	Artikkel 15 og 18 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/35/EF ²⁶ , Artikkel 8 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2020/852 ²⁷

¹ 15 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/50/EF av 21. mai 2008 om kvaliteten på omgivelsesluft og renere luft for Europa (EUT L 152 av 11.6.2008, s. 1).

² 16 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/107/EF av 15. desember 2004 om arsen, kadmium, kvikksølv, nikkel og polysykliske aromatiske hydrokarboner i omgivelsesluft (EUT L 23 av 26.1.2005, s. 3).

³ 17 Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1999 av 11. desember 2018 om styringen av energiunionen og klimatil-takene, om endring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 663/2009 og (EF) nr. 715/2009, europaparlaments- og rådsdirektiv 94/22/EF, 98/70/EF, 2009/31/EF, 2009/73/EF, 2010/31/EU, 2012/27/EU og 2013/30/EU, rådsdirektiv 2009/119/EF og (EU) 2015/652, og om oppheving av europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 525/2013 (EUT L 328 av 21.12.2018, s. 1).

⁴ 18 Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1005/2009 av 16. september 2009 om stoffer som bryter ned ozonlaget (EUT L 286 av 31.10.2009, s. 1).

⁵ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2012/18/EU av 4. juli 2012 om kontroll med faren for storulykker med farlige stoffer og om endring og senere oppheving av rådsdirektiv 96/82/EF (EUT L 197 av 24.7.2012, s. 1).

⁶ Rådsdirektiv 91/676/EØF av 12. desember 1991 om beskyttelse av vann mot forurensning forårsaket av nitrater fra landbruket (EFT L 375 av 31.12.1991, s. 1).

⁷ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 166/2006 av 18. januar 2006 om opprettelse av et europeisk register over utslipp og transport av forurensende stoffer og om endring av rådsdirektiv 91/689/EØF og 96/61/EF (EUT L 33 av 4.2.2006, s. 1).

⁸ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/852 av 17. mai 2017 om legemidler til dyr og om oppheving av direktiv 1102/2008/EF (EUT L 137 av 24.5.2017, s. 1).

⁹ Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2016/2284 av 14. desember 2016 om reduksjon av nasjonale utslipp av visse luftforuren-sende stoffer, om endring av direktiv 2003/35/EF og om oppheving av direktiv 2001/81/EF (EUT L 344 av 17.12.2016, s. 1).

¹⁰ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/147/EF av 30. november 2009 om vern av viltlevende fugler (EUT L 20 av 26.1.2010, s. 7).

¹¹ Rådsdirektiv 92/43/EØF av 21. mai 1992 om vern av habitater og ville dyr og planter (EFT L 206 av 22.7.1992, s. 7).

¹² Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1143/2014 av 22. oktober 2014 om forebygging og håndtering av innføring og spredning av invaderende fremmede arter (EUT L 317 av 4.11.2014, s. 35).

¹³ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/49/EF av 25. juni 2002 om vurdering og håndtering av ekstern støy (EFT L 189 av 18.7.2002, s. 12).

¹⁴ Rådsdirektiv 1999/31/EF av 26. april 1999 om deponering av avfall (EFT L 182 av 16.7.1999, s. 1).

¹⁵ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/21/EF av 15. mars 2006 om håndtering av avfall fra utvinningsindustrien og om end-ring av direktiv 2004/35/EF (EUT L 102 av 11.4.2006, s. 15).

¹⁶ Rådsdirektiv 86/278/EØF av 12. juni 1986 om vern av miljøet, særlig jord, ved bruk av slam fra renseanlegg i landbruket (EFT L 181 av 4.7.1986, s. 6).

¹⁷ Rådsdirektiv 91/271/EØF av 21. mai 1991 om rensing av avløpsvann fra byområder (EFT L 135 av 30.5.1991, s. 40).

¹⁸ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1021 av 20. juni 2019 om persistente organiske forurensende stoffer (EUT L 169 av 25.6.2019, s. 45).

¹⁹ Kommisjonsrekommendasjon av 22. januar 2014 om minsteprinsipper for leting etter og produksjon av hydrokarboner (for eksempel skifergass) ved bruk av hydraulisk høyvolumsfrakturering (EUT L 39 av 8.2.2014, s. 72).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

- ²⁰ Europaparlaments- og rådsdirektiv (EF) 2006/7/EF av 15. februar 2006 om styring av badevannets kvalitet og om oppheving av direktiv 76/160/EØF (EUT L 64 av 4.3.2006, s. 37).
- ²¹ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/118/EF av 12. desember 2006 om vern av grunnvann mot forurensning og forringelse (EUT L 372 av 27.12.2006, s. 19).
- ²² Europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/105/EF av 16. desember 2008 om miljøkvalitetsstandarder på området vannpolitikk og om endring og senere oppheving av rådsdirektiv 82/176/EØF, 83/513/EØF, 84/156/EØF, 84/491/EØF, 86/280/EØF og om endring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/60/EF (EUT L 348 av 24.12.2008, s. 84).
- ²³ Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2020/2184 av 16. desember 2020 om kvaliteten på drikkevann (EUT L 435 av 23.12.2020, s. 1).
- ²⁴ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/60/EF av 23. oktober 2007 om vurdering og håndtering av risiko for oversvømmelse (EUT L 288 av 6.11.2007, s. 27).
- ²⁵ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/56/EF av 17. juni 2008 om fastsettelse av en ramme for fellesskapstiltak på området havmiljøpolitikk (havstrategirammedirektivet) (EUT L 164 av 25.6.2008, s. 19).
- ²⁶ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/35/EF av 21. april 2004 om miljøansvar med hensyn til forebygging og utbedring av miljøskader (EUT L 143 av 30.4.2004, s. 56).
- ²⁷ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2020/852 av 18. juni 2020 om fastsettelse av en ramme for å fremme bærekraftige investeringer og om endring av forordning (EU) 2019/2088 (EUT L 198 av 22.6.2020, s. 13).

2.2. Ordninger for offentliggjøring og viderebruk

- a) Datasettene skal gjøres tilgjengelige for viderebruk
- i henhold til vilkårene i Creative Commons BY 4.0-lisensen eller en eventuell tilsvarende eller mindre restriktiv åpen lisens,
 - ved bruk av et offentlig dokumentert, åpent, maskinleselig format som er anerkjent av Unionen eller internasjonalt,
 - gjennom API-er¹⁶ og massenedlasting (for historiske versjoner av datasett: API-er eller massenedlasting, etter hva som er mulig og hensiktsmessig).
- b) Metadataene som beskriver dataene innenfor virkeområdet til datatemaene fra INSPIRE, skal minst inneholde dataelementene fastsatt i vedlegget til kommisjonsforordning (EF) nr. 1205/2008.
- c) Datasettene skal beskrives med en fullstendig og offentlig tilgjengelig dokumentasjon på internett, som minst beskriver datastrukturen og semantikken.
- d) Datasettene skal bruke offentlig dokumenterte, kontrollerte vokabularer og taksonomier som er anerkjent av Unionen eller internasjonalt, der dette er tilgjengelig.

3. Meteorologiske data

3.1. Datasett som omfattes

Den tematiske kategorien for meteorologiske data omfatter datasett for observasjonsdata som måles av værstasjoner, validerte observasjoner (klimadata), værvarsler, radardata og modelldata fra numeriske værprognoser (NWP) med detaljnivå og nøkkelattributter som oppført i tabellen nedenfor.

¹⁶ For eksempel nedlastingstjenester med direkte tilgang basert på direktiv 2007/2/EF.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Datasett	Observasjons- data målt av vær- stasjoner	Klimadata: validerte observasjoner	Værvarsler	Radardata	Modelldata fra numeriske vær- prognoser (NWP)
Detaljnivå	Per værstasjon, full tidsoppløs- ning	Per værstasjon, full tidsoppløs- ning	Varslinger, minst 48 timer på for- hånd	Per radarstasjon i medlemsstaten og sammenstilt for hele landet	Minst 48 timer på for- hånd i intervaller på 1 time, nasjonalt på 2,5 km / beste til- gjengelige nett
Nøkkel- attributter	Alle målte observasjons- variabler	Alle validerte målte observas- jonsvariabler, daglig gjennom- snitt per variabel		Reflektivitet, til- bakespredning, polarisering. Nedbør, vind og ekkotopper	Deterministiske og/ eller kombinerte sett, dersom tilgjengelig, for meteorologisk relevante parameter og nivåer

3.2. Ordninger for offentliggjøring og viderebruk

a) Datasettene skal gjøres tilgjengelige for viderebruk

- i henhold til vilkårene i Creative Commons BY 4.0-lisensen eller en eventuell tilsvarende eller mindre restriktiv åpen lisens,
- i et av formatene angitt i tabellen nedenfor eller i et annet åpent, maskinleselig format som er anerkjent av Unionen eller internasjonalt,
- gjennom API-er og massenedlasting, unntatt for datasettet «modelldata fra numeriske værprognoser (NWP)», som skal gjøres tilgjengelig bare gjennom API-er,

- i henhold til den hyppighet og tidsramme for oppdatering som angis i tabellen nedenfor.

- b) Metadataene som beskriver datasettet, skal være fullstendige og tilgjengelige på internett i et åpent og vanlig brukt maskinleselig format.
- c) Datasettene skal beskrives med en fullstendig og offentlig tilgjengelig dokumentasjon på internett, som minst beskriver datastrukturen og semantikken¹⁷.

¹⁷ For eksempel inneholder INSPIRE Data Specification on Atmospheric Conditions og Meteorological Geographical Features (https://inspire.ec.europa.eu/documents/Data_Specifications/INSPIRE_DataSpecification_ACMF_v2.0.pdf) metoder og brukseksempler som representerer og dokumenterer meteorologiske datasett.

Datasett	Observasjons- data målt av vær- stasjoner	Klimadata: validerte observasjoner	Værvarsler	Radardata	Modelldata fra numeriske vær- prognoser (NWP)
Format	BUFR, Net- CDF, ASCII, CSV, JSON	NetCDF, JSON, CSV	XML (Cap eller RSS/Atom), JSON	HDF5, BUFR	GRIB (eller Net- CDF)
Hyppighet og tids- ramme for oppdatering	Hvert 5–10 minutt i sanntid for automati- serte stasjoner, hver time uvali- dert for alle sta- sjoner, for de siste 24 timer	Daglig vali- derte data hver time (og bedre tidsoppløsning) og daglige gjen- omsnittlige observasjons- data, alle digita- liserte histo- riske data	Som utstedt eller hver time	Nærmest sann- tid med 5 minut- ters intervaller (eller korteste mulige inter- vall)	Hver 6. time, eller bedre tidsoppløs- ning, fra de siste 24 timer.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

4. Statistikk

4.1. Datasett som omfattes

Den tematiske kategorien for statistikk omfatter statistiske datasett, unntatt mikrodata knyttet rapporteringsforpliktelser som definert i rettsaktene oppført i tabellen nedenfor.

For å identifisere de relevante rettslige henvisningene i rettsaktene på en fullstendig måte, er det for noen av datasettene nødvendig å henvise

til begreper fra flere bestemmelser og vedlegg, som oppført i tabell 1–18 nedenfor. For disse datasettene gjelder definisjonene i de rettsaktene som er oppført i tabellen nedenfor. Rettsaktene skal også anvendes der dette er oppført i fotnotene til tabell 1–18.

Tidsserier skal starte senest på anvendelsesdatoen for den respektive rettsakten oppført i tabellen nedenfor.

Datasett	Rettsakter som fastsetter de viktigste variablene for datasettene som omfattes og deres inndelinger
Industriproduksjon	Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/2152 ¹ Tabell 26 i vedlegget til Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2020/1197 ²
Indeks for industriprodukter inndelt etter næring	Tabell 5 i vedlegg I til Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2020/1197
Salgsvolum etter aktivitet	Tabell 7 i vedlegg I til Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2020/1197
EUs statistikk over internasjonal varehandel – eksport og importinndelt etter partner, produkt og handelsstrøm	Forordning (EU) 2019/2152
Turiststrømmer i Europa (se tabell 1 og 2 nedenfor for variabler som omfattes)	Avdeling 2 i vedlegg I til europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 692/2011 ³ Artikkel 1 i delegert kommisjonsforordning (EU) 2019/1681 ⁴
Harmoniserte konsumprisindekser	Artikkel 3 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/792 ⁵
Nasjonalregnskap – viktigste BMP-aggregater (se tabell 6–7 nedenfor for variabler som omfattes)	Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 549/2013 ⁶ , særlig vedlegg B
Nasjonalregnskap – viktigste indikatorer for selskaper (se tabell 8 nedenfor for variabler som omfattes)	Forordning (EU) nr. 549/2013, særlig vedlegg B
Nasjonalregnskap – viktigste indikatorer for husholdninger (se tabell 9 nedenfor for variabler som omfattes)	Forordning (EU) nr. 549/2013, særlig vedlegg B
Offentlig forvaltnings utgifter og inntekter (se tabell 10 nedenfor for variabler som omfattes)	Forordning (EU) nr. 549/2013, særlig vedlegg B
Offentlig forvaltnings konsoliderte samlede bruttogjeld (se tabell 11 og 12 nedenfor for variabler som omfattes)	Kapittel I i rådsforordning (EF) nr. 479/2009 ⁷ Forordning (EU) nr. 549/2013
Miljøregnskap og -statistikk	Vedlegg I til europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 691/2011 ⁸ Vedlegg I og II til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2150/2002 ⁹

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Datasett	Rettsakter som fastsetter de viktigste variablene for datasettene som omfattes og deres inndelinger
Befolkning, fruktbarhet, dødelighet	Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1260/2013¹⁰ Vedlegg II til Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 205/2014¹¹ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 862/2007¹² Kommisjonsforordning (EU) nr. 351/2010¹³ Forordning (EU) nr. 1260/2013 Gjennomføringsforordning (EU) nr. 205/2014 Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 2020/851¹⁴
Befolkning (se tabell 3 nedenfor for variabler som er omfattet)	Forordning (EU) nr. 1260/2013 Gjennomføringsforordning (EU) nr. 205/2014 Forordning (EF) nr. 862/2007 Forordning (EU) nr. 351/2010
Fruktbarhet (se tabell 4 nedenfor for variabler som omfattes)	Forordning (EU) nr. 1260/2013 Gjennomføringsforordning (EU) nr. 205/2014
Dødelighet (se tabell 5 nedenfor for variabler som omfattes)	Forordning (EU) nr. 1260/2013 Gjennomføringsforordning (EU) nr. 205/2014 Kommisjonsforordning (EU) nr. 328/2011¹⁵ Kommisjonsforordning (EU) nr. 349/2011¹⁶ Rådsvedtak 93/704/EF¹⁷
Løpende utgifter til helsetjenester	Vedlegg II til forordning (EF) nr. 1338/2008 Vedlegg II til kommisjonsforordning (EU) 2015/359¹⁸
Fattigdom (se tabell 13 nedenfor for variabler som omfattes)	Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1700¹⁹ Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2019/2180²⁰ Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2019/2181²¹ Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2019/2242²²
Ulikhet (se tabell 14 nedenfor for variabler som omfattes)	Forordning (EU) 2019/1700 Gjennomføringsforordning (EU) 2019/2180 Gjennomføringsforordning (EU) 2019/2181 Gjennomføringsforordning (EU) 2019/2242
Sysselsetting (se tabell 15–16 nedenfor for variabler som omfattes)	Forordning (EU) 2019/1700 Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2019/2240²³
Arbeidsløshet (se tabell 17 nedenfor for variabler som omfattes)	Forordning (EU) 2019/1700 Gjennomføringsforordning (EU) 2019/2240
Potensiell arbeidsstyrke (se tabell 18 nedenfor for variabler som omfattes)	Forordning (EU) 2019/1700 Gjennomføringsforordning (EU) 2019/2240

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

- ¹ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/2152 av 27. november 2019 om europeisk næringslivsstatistikk og om oppheving av ti rettsakter på området næringslivsstatistikk (EUT L 327 av 17.12.2019, s. 1).
- ² Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2020/1197 av 30. juli 2020 om fastsettelse av tekniske spesifikasjoner og ordninger i henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/2152 om europeisk statistikk over foretaksstrukturer og om oppheving av ti rettsakter på området foretaksstatistikk (EUT L 271 av 18.8.2020, s. 1).
- ³ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 692/2011 av 6. juli 2011 om europeisk statistikk over turisme og om oppheving av rådsdirektiv 95/57/EF (EUT L 192, av 22.7.2011, s. 17).
- ⁴ Delegert kommisjonsforordning (EU) 2019/1681 av 1. August 2019 om endring av europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 692/2011 om europeisk statistikk over turisme med hensyn til frister for oversending og tilpasning av vedlegg I og II (EUT L 258 av 9.10.2019, s. 1).
- ⁵ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/792 av 11. mai 2016 om harmoniserte konsumprisindekser og boligprisindeksen og om oppheving av rådsforordning (EF) nr. 2494/95 (EUT L 135 av 24.5.2016, s. 11).
- ⁶ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 549/2013 av 21. mai 2013 om det europeiske nasjonal- og regionalregnskapssystem i Den europeiske union (EUT L 174 av 26.6.2013, s. 1).
- ⁷ Rådsforordning (EF) nr. 479/2009 av 25. mai 2009 om anvendelse av protokollen om framgangsmåten i forbindelse med for store budsjettunderskudd vedlagt traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap (kodifisert utgave) (EUT L 145 av 10.6.2009, s. 1).
- ⁸ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 691/2011 av 6. juli 2011 om europeiske miljøøkonomiske rekneskapar (TEU L 192 av 22.7.2011, s. 1).
- ⁹ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2150/2002 av 25. november 2002 om avfallsstatistikk (EFT L 332 av 9.12.2002, s. 1).
- ¹⁰ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1260/2013 av 20. november 2013 om europeisk demografisk statistikk (EUT L 330 av 10.12.2013, s. 39).
- ¹¹ Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) nr. 205/2014 av 4. mars 2014 om fastsettelse av ensartede vilkår for gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1260/2013 om europeisk demografisk statistikk, med hensyn til inndeling av data, tidsfrister og revisjon av data (EUT L 65 av 5.3.2014, s. 10).
- ¹² Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 862/2007 av 11. juli 2007 om Fellesskapets statistikk over inn- og utvandring og internasjonal beskyttelse og om oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 311/76 om utarbeidelse av statistikk om utenlandskearbeidstakere (EUT L 199 av 31.7.2007, s. 23).
- ¹³ Kommisjonsforordning (EU) nr. 351/2010 av 23. april 2010 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 862/2007 om Fellesskapets statistikk over inn- og utvandring og internasjonal beskyttelse, med hensyn til fastsettelse av kategoriene grupper av fødselsstater, grupper av forrige vanlige bostedsstater, grupper av neste vanlige bostedsstater og grupper av statsborgerskap (EUT L 104 av 24.4.2010, s. 37).
- ¹⁴ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 2020/851 av 18. juni 2020 om endring av forordning (EF) nr. 862/2007 om Fellesskapets statistikk over inn- og utvandring og internasjonal beskyttelse (EUT L 198 av 22.6.2020, s. 1).
- ¹⁵ Kommisjonsforordning (EU) nr. 328/2011 av 5. april 2011 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1338/2008 om fellesskapsstatistikker over folkehelse og helse og sikkerhet på arbeidsplassen, med hensyn til statistikker over dødsårsaker (EUT L 90 av 6.4.2011, s. 22).
- ¹⁶ Kommisjonsforordning (EU) nr. 349/2011 av 11. april 2011 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1338/2008 om fellesskapsstatistikker over folkehelse og helse og sikkerhet på arbeidsplassen med hensyn til statistikker over arbeidsulykker (EUT L 97 av 12.4.2011, s. 3).
- ¹⁷ 93/704/EF: Rådsvedtak av 30. november 1993 om opprettelse av en EF-database fortrafikkulykker på vei (EFT L 329 av 30.12.1993, s. 63).
- ¹⁸ Kommisjonsforordning (EU) 2015/359 av 4. mars 2015 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1338/2008 med hensyn til statistikker over utgifter til og finansiering av helsetjenester (EUT L 62 av 6.3.2015, s. 6).
- ¹⁹ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1700 av 10. oktober 2019 om fastsettelse av en felles ramme for europeisk statistikk over personer og husholdninger basert på opplysninger på personnivå samlet inn ved utvalgsundersøkelser, om endring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 808/2004, (EF) nr. 452/2008 og (EF) nr. 1338/2008 og om oppheving av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1177/2003 og rådsforordning (EF) nr. 577/98 (EUT L 261I av 14.10.2019, p. 1).
- ²⁰ Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2019/2180 av 16. desember 2019 om fastsettelse av nærmere bestemmelser om og innhold i kvalitetsrapporter i henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1700 (EUT L 330 av 20.12.2019, s. 8).
- ²¹ Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2019/2181 av 16. desember 2019 om spesifisering av tekniske kjennetegn med hensyn til aspekter som er felles for flere datasett, i henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1700 (EUT L 330 av 20.12.2019, s. 16).
- ²² Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2019/2242 av 16. desember 2019 om spesifisering av de tekniske aspektene ved datasett, om fastsettelse av de tekniske formatene og om spesifisering av de detaljerte ordningene for og innholdet i kvalitetsrapportene om organiseringen av en utvalgsundersøkelse på området inntekter og levekår i henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1700 (EUT L 336 av 30.12.2019, s. 133).
- ²³ Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2019/2240 av 16. desember 2019 om spesifisering av de tekniske aspektene ved datasettet, om fastsettelse av de tekniske formatene for oversending av opplysninger og om spesifisering av de detaljerte ordningene for og innholdet i kvalitetsrapportene om organiseringen av en utvalgsundersøkelse på området arbeidskraft i henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1700 (EUT L 336 av 30.12.2019, s. 59).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Tabell 1

Spesifikasjon for årlig datasett med høy verdi for turiststrømmer i Europa

Merk: Inndelingene som er angitt samtidig i en kolonne, bør kunne kryssstabuleres med alle involverte variabler.
Forklaring på inndelingene: • = obligatorisk, ◊ = kreves for medlemsstater der det foreligger tilstrekkelige datamengder til å foreta nøyaktige estimater, som fastsatt i den relevante forordning- en, ↓ = NUTS 2-inndelinger skal tilbys dersom NUTS 3-inndelinger tilbys.

Inndelinger	Viktigste variabler	Overnattinger i turistinnkvarterings virksomheter		Deltaking i turisme for personlige formål		Turistreiser foretatt av EU-borgere		Turistovernattinger foretatt av EU-borgere		EU-borgeres utgifter til turisme	
		•	•	Andel av befolkningen (15+) som foretar private turist-reiser med overnatting i et gitt referansår		Krev tilleggsinformasjon om innenlands og utgående turistreiser		Krev tilleggsinformasjon om innenlands og utgående turistovernattinger		Krev tilleggsinformasjon om utgifter til innenlands og utgående turisme	
Opprinnelses-land	- Hjemmehørende		•								
	- Ikke hjemmehørende										
Reisens varighet	- Lang			•				◊ ¹	◊ ¹	◊ ¹	
	- Kort										
Bestemmelses-land	- Innenlands				•			◊ ¹	◊ ¹	◊ ¹	
	- Utenlands										
Transport-midler	7 kategorier ⁴							◊ ¹	◊ ¹	◊ ¹	
Overnattings-steder	7 kategorier ⁴							◊ ¹	◊ ¹	◊ ¹	
Bestillings-måter ²	Forskjellige attributter ⁴							◊ ^{1,2}	◊ ^{1,2}	◊ ^{1,2}	

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Inndelinger	Viktigste variabler	Overnattinger i turistinnkvarterings virksomheter	Deltaking i turisme for personlige formål	Turistreiser foretatt av EU-borgere	Turistovernattinger foretatt av EU-borgere	EU-borgeres utgifter til turisme
Geografisk	NUTS 2-region	↓	•			Krev tilleggsinformasjon om utgifter til innenlands og utgående turisme
	NUTS 3-region	•				
	Kystområder / ikke kystområder		•			
	Urbaniseringsgrad (3 kategorier)		•			
	By (bare utvalgte byer) ⁴	•				

¹ Endimensjonal og flerdimensjonal statistikk kreves bare for kombinasjoner som er tilstrekkelig store til at nøyaktige estimater kan framlegges.

² *Bestillingsmåter* er en treårig modul – denne inndelingen kreves bare hvert tredje år (ikke hvert år)

³ Byspesifikk statistikk kreves bare for særskilte byer.

⁴ Se vedlegg II til europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 692/2011 av 6. juli 2011 om europeisk statistikk over turisme og om oppheving av rådsdirektiv 95/57/EF, samt delegert kommisjonsforordning (EU) 2019/1681 av 1. august 2019 om endring av europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 692/2011 om europeisk statistikk over turisme med hensyn til frister for oversending og tilpasning av vedlegg I og II.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Tabell 2

Spesifikasjon for månedlig datasett med høy verdi for turiststrømmer i Europa

Inndelinger	Viktigste variabler	Overnattinger i turistinnkvarteringsvirksomheter	
		Tilleggsinformasjon om innenlands og inngående turisme	
Opprinnelsesland	- Hjemmehørende - Ikke hjemmehørende	•	
Geografisk	NUTS 2	•	

Tabell 3

Spesifikasjon for årlig datasett med høy verdi for befolkning

Merk: Inndelingene som er angitt samtidig i en kolonne, bør kunne krysstabuleres med alle involverte variabler.
Forklaring på inndelingene: • = obligatorisk, ◊ = kreves for medlemsstater som oppfyller vilkårene fastsatt i den relevante forordningen, ° = valgfritt

Inndelinger	Viktigste variabler	Befolkning per 1. januar				Medianalder	Forsøringsprosent for eldre Andel personer 65+ sammenlignet med personer 20–64
Kjønn		•	•	•	•	•	
Alder		•	•	•	•		
Opnådd utdanningsnivå	ISCED 2011 ¹				°		
Sivilstand					°		
Statsborgerskap			◊				
Fødselsland				◊			
Indeks for menneskelig utvikling (HDI)	HDI er en omgruppering av fødselsland og statstilhørighet		•	•			
Region	NUTS 3	•				•	•

¹ Internasjonal standard for utdanningsgruppering.

Tabell 4

Spesifikasjon for årlig datasett med høy verdi for fruktbarhet

Merk: Inndelingene som er angitt samtidig i en kolonne, bør kunne krysstabuleres med alle involverte variabler.
Forklaring på inndelingene: ● = obligatorisk, ↓ = NUTS 2-inndelinger skal tilbys dersom NUTS 3-inndelinger tilbys

Inndelinger	Viktigste variabler	Allment fødselstall	Fruktbarhetstall etter mors alder	Samlet fruktbarhetstall
Alder		Forholdet mellom antallet levendefødte i løpet av året og det gjennomsnittlige befolkningstallet samme år. Verdien uttrykkes per 1 000 innbyggere.	Forholdet mellom antallet levendefødte av mødre i alderen x og det gjennomsnittlige kvinnelige befolkningstallet i alderen x.	Gjennomsnittlig antall barn som vil bli født levende av en kvinne i løpet av hennes levetid dersom hun gjennomlever og overlever sine fødedyktige år i samsvar med fruktbarhetstallene etter alder i et gitt år.
Region	NUTS 2	↓	●	↓
	NUTS 3	●		●

Tabell 5

Spesifikasjon for årlig datasett med høy verdi for dødelighet

Merk: Inndelingene som er angitt samtidig i en kolonne, bør kunne krysstabuleres med alle involverte variabler.
Forklaring på inndelingene: ● = obligatorisk, ↓ = NUTS 2-inndelinger skal tilbys dersom NUTS 3-inndelinger tilbys

Inndelinger	Viktigste variabler	Allment dødsfall	Barnedødelighet	Forventet levetid
Alder		Forholdet mellom antallet dødsfall i løpet av året og det gjennomsnittlige befolkningstallet samme år. Verdien uttrykkes per 1 000 innbyggere.	Forholdet mellom antallet dødsfall blant barn under ett år i løpet av året og antallet levendefødte samme år. Verdien uttrykkes per 1 000 levendefødte.	
Kjønn				●
Region	NUTS 2	↓	●	●
	NUTS 3	●		●

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Tabell 6

Spesifikasjon for årlig datasett med høy verdi for nasjonalregnskap – viktigste BNP-aggregater

Merk: Inndelingene som er angitt samtidig i en kolonne, bør kunne krysstabuleres med alle involverte variabler.
Forklaring på inndelingene: ● = obligatorisk, ↓ = NUTS 2-inndelinger skal tilbys dersom NUTS 3-inndelinger tilbys

Viktigste variabler	Brutto-nasjonal-produkt til markeds-priser	Bruttoprodukt		Hushold-ningers konsum	Bruttoinvestering i fast realkapital		Lønns-kostnader	Sysselsetting		Brutto-nasjonal-inntekt	Nettofinans-investering (+/–) for total-økonomien
		Løpende priser	Volumer		Løpende priser	Volumer		Personer	Utførte timeverk		
Inndelinger ¹	Variable B.1 * g. ^{2,3}	Variable B.1g ^{2,3}	Variable P.31_ S.14 ^{3,4}	Variable P.51g ^{3,4}	Variable D.1 ^{3,4}	Variable EMP ^{3,4}	Variable B.5g_ S.1 (74)	Variable B.9_ S.1 ³			
	Løpende priser og volumer, avledede vekstrater og per capita	Løpende priser	Løpende priser og volumer	Løpende priser	Løpende priser	Løpende priser	Løpende priser, nivåer og per capi- ta.	Saldopost			
Bransje	NACE Rev. 2	●	●	(Ingen inndelinger)	●	●	●	●	(Ingen inndelinger)		
Eiendels-type	AN_F6:				●	●					
Region	NUTS 2	↓ ⁴	↓		●		●	↓	●		
	NUTS 3	● ⁴	●					●			

¹ Obligatoriske inndelinger som kreves ved forordning (EU) nr. 549/2013.
² Begrep, detaljnivå, hyppighet, tidsramme og tidsserie som definert i forordning (EU) nr. 549/2013.
³ Hyppighet og sesongjustering som fastsatt i forordning (EU) nr. 549/2013.
⁴ For B.1 * g kreves ikke regionale inndelinger for volum eller avledede vekstrater.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Tabell 7

Spesifikasjon for kvartalsvis datasett med høy verdi for nasjonalregnskap – viktigste BNP-aggregater

Merk: Inndelingene som er angitt samtidig i en kolonne, bør kunne kryssstabuleres med alle involverte variabler.

Viktigste variabler		Bruttonasjonalprodukt til markedspriser	Bruttoprodukt	Husholdningers konsum	Bruttoinvestering i fast realkapital	Lønnskostnader	Sysselsetting
Inndelinger ¹	NACE Rev. 2 ⁴	Variabel B.1* ^{2,3}	Variabel B.1g ^{2,3}	Variabel P.31_S.14 ^{2,3}	Variabel P.51g ^{2,3}	Variabel D.1 ^{2,3}	Variabel EMP ^{2,3}
		Løpende priser og volumer, avledede vekstrater	Løpende priser og volumer	Løpende priser og volumer	Løpende priser og volumer	Løpende priser	Personer og arbeidstimer
Bransje	AN_F6	(Ingen inndelinger)	•	(Ingen inndelinger)		•	•
Eiendelstype					•		

1 Obligatoriske inndelinger som kreves ved forordning (EU) nr. 549/2013.
2 Begrep, detaljnivå, hyppighet, tidsramme og tidsserie som definert i forordning (EU) nr. 549/2013.
3 Hyppighet og sesongjustering som fastsatt i forordning (EU) nr. 549/2013.
4 NACE A*10

Tabell 8

Spesifikasjon for årlig datasett med høy verdi for nasjonalregnskap – viktigste indikatorer for foretak

Viktigste variabler	Ikke-finansielle foretaks brutto- investering i fast realkapital	Ikke-finansielle foretaks brutto driftsresultat og blendede inntekt	Finanssektorens samlede eiendeler	Finanssektorens samlede forpliktelser	Nettofinansinvestering for ikke-finansielle og finansielle foretak
	Variabel P.51g_S.11 ¹	Variabel 9B.2g & B3g)_S.11 ¹	Variabel F.A_S.12 ¹	Variabel F.L_S.12 ¹	Variabel B.9_S.111 ¹ og B.9_S.121 ¹
	Løpende priser	Løpende priser	Løpende priser, ikke-konsoliderte	Løpende priser, ikke-konsoliderte	Saldopost
Inndelinger	(Ingen inndelinger for dette datasettet med høy verdi)				

1 Begrep, detaljnivå, hyppighet, tidsramme og tidsserie som definert i forordning (EU) nr. 549/2013.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Tabell 9

Spesifikasjon for årlig datasett med høy verdi for nasjonalregnskap – viktigste indikatorer for husholdninger

Viktigste variabler	Husholdningers disponible inntekt – brutto og netto	Husholdningers bruttoinvestering i fast realkapital	Husholdningers oppsparte midler, brutto	Husholdningers samlede eiendeler	Husholdningers samlede forpliktelser	Nettofinansinvestering for husholdninger
	Variabel B.6g_S.14 ¹ (brutto) og B.6n_S.14 ¹ (netto)	Variabel P.51g_S.14 ¹	Variabel B.8g_S.14 ¹	Variabel F.A_S.14 ¹	Variabel F.L_S14 ¹	Variabel B.9_S.14 ¹
Inndelinger	Løpende priser, beregnet per innbygger og i faste priser per innbygger	Løpende priser	Løpende priser	Løpende priser, ikke-konsoliderte	Løpende priser, ikke-konsoliderte	Saldopost Løpende priser
	Disponibel inntekt, brutto	Disponibel inntekt, netto				
Region	NUTS 2	(Ingen inndelinger)				

¹ Begrep, detaljnivå, hyppighet, tidsramme og tidsserie som definert i forordning (EU) nr. 549/2013.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Tabell 10

Spesifikasjon for årlig datasett med høy verdi for utgifter og inntekter i offentlig forvaltning

Inndelinger	Viktigste variabler		Inntekter i offentlig forvaltning, i alt	Samlede kostnader	Nettofinansinvestering for offentlig forvaltning (B.9) Saldopost for offentlige inntekter og utgifter
	Dimensjon	Kategorier ¹			
Inntektskategori		- Markedsrettet produksjon - Produksjon for eget bruk - Betalinger for ikke-markedsrettet produksjon - Skatter på produksjon og import - Næringssubsidier - Formuesinntekt som mottas - Skatter på inntekt, formue osv. - Netto trygde- og pensjonspremier - Andre løpende overføringer og kapitaloverføringer			(Ingen inndelinger for denne variabelen)
Utgiftskategori		- Produktinnsats - Bruttoinvestering - Lønnskostnader - Næringsskatter - Subsidier - Formuesinntekt som skal betales - Skatter på inntekt, formue osv. - Stønader utenom sosiale naturaloverføringer - Sosiale naturaloverføringer – kjøpt markedsrettet produksjon - Andre løpende overføringer - Justeringer for endringer i pensjonsrettigheter - Kapitaloverføringer og anskaffelser minus avhending av ikke-finansiell ikke-produsert kapital			

¹ Som definert i forordning (EU) nr. 549/2013, vedlegg A, 8.100 og kapittel 20 ved henvisning til en liste over kategorier

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Tabell 11

Spesifikasjon for årlig datasett med høy verdi for offentlig forvaltnings konsoliderte samlede bruttogjeld

Inndeling		Viktigste variabel	Offentlig bruttogjeld
Dimensjon	Kategorier ¹		Offentlig gjeld defineres som den samlede konsoliderte bruttogjeld til pålydende verdi i følgende kategorier av offentlige forpliktelser (som definert ESA 2010): sedler og bankinnskudd (AF.2), omsettelige gjeldspapirer (AF.3) og lån (AF.4).
Kategori av offentlig gjeld	– Sedler og bankinnskudd (AF.2) – Omsettelige gjeldspapirer (AF.3) – Lån (AF.4)		•

Tabell 12

Spesifikasjon for kvartalsvis datasett med høy verdi for offentlig forvaltnings konsoliderte samlede bruttogjeld

Inndeling		Viktigste variabler	Offentlig bruttogjeld
Dimensjon	Kategorier ¹		Offentlig gjeld defineres som den samlede konsoliderte bruttogjeld til pålydende verdi i følgende kategorier av offentlige forpliktelser (som definert ESA 2010): valuta og innskudd (AF.2), gjelds- instrumenter (AF.3) og lån (AF.4).
Kategori av offentlig gjeld	– Sedler og bankinnskudd (AF.2) – Omsettelige gjeldspapirer (AF.3) – Lån (AF.4)		•

¹ Som definert i forordning (EU) nr. 549/2013.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Tabell 13

Spesifikasjon for årlig datasett med høy verdi for fattigdom

Merk: Inndelingene som er angitt samtidig i en kolonne, bør kunne krysstabuleres med alle involverte variabler.

Forklaring på inndelingene: ● = obligatorisk, ○ = kreves for medlemsstater som oppfyller vilkårene fastsatt i den relevante forordningen

Viktigste variabler		Personer som risikerer fattigdom eller sosial utstøting	Fattigdomsrisiko	Alvorlig materiell og sosial nød	Prosentdel materiell og sosial nød	Personer som bor i husholdninger med svært lav arbeidsintensitet
Inndelinger		Prosentdel personer som risikerer fattigdom eller lever i alvorlig materiell og sosial nød, eller som bor i en husholdning med svært lav arbeidsintensitet	Prosentdel personer som bor i en husholdning der den ekvivalerte disponible inntekten er lavere enn 60 % av gjennomsnittlig ekvivalert nasjonal disponibel inntekt	Prosentdel personer som bor i en husholdning som ikke har råd til minst 7 av 13 varer som regnes som ønskelige eller til og med nødvendige for en tilfredsstillende levestandard	Prosentdel personer som risikerer fattigdom eller lever i alvorlig materiell og sosial nød, eller som bor i en husholdning med svært lav arbeidsintensitet	Prosentdel personer som bor i en husholdning der medlemmene i yrkesaktiv alder arbeidet mindre enn 20 % av samlet potensial i løpet av forrige år
Kjønn	Mann/kvinne	●	●	●	●	●
Alder	0–17 18–64 64+	●	●	●	●	●
Oppnådd utdanningsnivå	– Mindre enn grunnskole (nivå 0)					
	– Grunnskole- og ungdomsskoleutdanning (nivå 1–2), – Videregående utdanning og utdanning mellom videregående nivå og universitets- og høyskolenivå (nivå 3 og 4), – Høyere utdanning (nivå 5–8)	●	●	●	●	●
Statsborgerskap	Statsborger/EU/Ikke EU	●	●	●	●	●
Fødselsland	Statsborger/EU/Ikke EU	●	●	●	●	●
Vanligste aktivitetsstatus	– Arbeidstakere					
	– Ansatte					
	– Arbeidstakere unntatt ansatte					
	– Ikke sysselsatte	●	●	●	●	●
	– Arbeidsløse					
	– Pensjonister					
	– På annen måte utenfor arbeidsstyrken					
Inntektskvintil	1,2,3,4,5		●			●
NUTS 2		○				○

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Tabell 14

Spesifikasjon for årlig datasett med høy verdi for ulikhet

Merk: Inndelingene som er angitt samtidig i en kolonne, bør kunne kryssstabuleres med alle involverte variabler.
Forklaring på inndelingene: ● = obligatorisk, ○ = kreves for medlemsstater der dette er mulig som fastsatt i den relevante forordningen

Viktigste variabler		Forhold mellom øvre og nedre inntektskvintil S80/S20	Gini-koeffisient for ekvivalert disponibel inntekt
		Forholdet mellom den samlede inntekten til de 20 % av befolkningen som har høyest inntekt (øvre kvintil), og den samlede inntekten til de 20 % av befolkningen som har laveste inntekt (nedre kvintil)	Denne variabelen måler i hvilken grad fordelingen av den ekvivalerte disponible inntekten etter sosiale overføringer avviker fra en fullstendig lik fordeling. Det er et overordnet mål for den kumulative andelen av ekvivalert inntekt som utgjøres av de kumulative prosentatsene for antallet personer. Verdien varierer mellom 0 (fullstendig likhet) til 100 (fullstendig ulikhet).
Inndelinger			
Kjønn	Mann/kvinne	●	
Alder	Under 65/over 65	●	(Ingen inndelinger for denne variabelen)
Region	NUTS 2	○	

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Tabell 15

Spesifikasjon for årlig datasett med høy verdi for sysselsetting

Merk: Inndelingene som er angitt samtidig i en kolonne, bør kunne krysstabuleres med alle involverte variabler.

	Viktigste variabler	Sysselsettingsprosent for personer mellom 20 og 64 år					Prosentdel deltidsarbeid blant personer mellom 20 og 64 år	
		•	•	•	•	•	•	•
Kjønn	Mann/kvinne							
Alder	20–24 år, 25–29 år, 30–34 år, ..., 55–64 år	•		•		•		
	20–24 år, 25–54 år, 55–64 år						•	•
Oppnådd utdanningsnivå	ISCED 2011							
	– Mindre enn grunnskole (nivå 0)							
	– Grunnskole- og ungdomsskoleutdanning (nivå 1–2),							
	– Videregående utdanning og utdanning mellom videregående nivå og universitets- og høyskolenivå (nivå 3 og 4),	•	•			•	•	•
Region	– Høyere utdanning (nivå 5–8)							
	NUTS 2			•	•	•		

Tabell 16

Spesifikasjon for kvartalsvis datasett med høy verdi for sysselsetting

Merk: Inndelingene som er angitt samtidig i en kolonne, bør kunne krysstabuleres med alle involverte variabler.

Inndelinger	Viktigste variabler	Sysselsettingsprosent for personer mellom 20 og 64 år		
		•	•	•
Kjønn	Mann/kvinne			
Alder	20–24 år, 25–29 år, 30–34 år, ..., 55–64 år	•		•
	20–24 år, 25–54 år, 55–64 år			
Oppnådd utdanningsnivå	ISCED 2011			
	– Mindre enn grunnskole (nivå 0)			
	– Grunnskole- og ungdomsskoleutdanning (nivå 1–2),			
	– Videregående utdanning og utdanning mellom videregående nivå og universitets- og høyskolenivå (nivå 3 og 4),			•
Region	– Høyere utdanning (nivå 5–8)			
	NUTS 2			

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Tabell 17

Spesifikasjon for årlig datasett med høy verdi for arbeidsløshet

Merk: Inndelingene som er angitt samtidig i en kolonne, bør kunne kryssstabuleres med alle involverte variabler.

Inndelinger	Viktigste variabler	Arbeidsløshetsprosent for personer mellom 15 og 74 år					Langtidsledighetsprosent for personer mellom 15 og 74 år				
Kjønn	Mann/kvinne										
Alder	15–24 år, 25–54 år, 55–74 år										
Oppnådd utdanningsnivå	ISCED 2011 – Mindre enn grunnskole (nivå 0)										
	– Grunnskole- og ungdomsskoleutdanning (nivå 1–2)										
	– Videregående utdanning og utdanning mellom videregående nivå og universitets- og høyskolenivå (nivå 3 og 4)										
	– Høyere utdanning (nivå 5–8)										
Region	NUTS 2										

Spesifikasjon for kvartalsvis datasett med høy verdi for arbeidsløshet

Merk: Inndelingene som er angitt samtidig i en kolonne, bør kunne kryssstabuleres med alle involverte variabler.

Inndelinger	Viktigste variabler	Arbeidsløshetsprosent for personer mellom 15 og 74 år					Langtidsledighetsprosent for personer mellom 15 og 74 år				
Kjønn	Mann/kvinne										
Alder	15–24 år, 25–54 år, 55–74 år										
Oppnådd utdanningsnivå ¹	ISCED 2011 – Mindre enn grunnskole (nivå 0)										
	– Grunnskole- og ungdomsskoleutdanning (nivå 1–2)										
	– Videregående utdanning og utdanning mellom videregående nivå og universitets- og høyskolenivå (nivå 3 og 4)										
	– Høyere utdanning (nivå 5–8)										

¹ Etter ISCED 2011.

Tabell 18

Spesifikasjon for årlig datasett med høy verdi for potensiell arbeidsstyrke

Merk: Inndelingene som er angitt samtidig i en kolonne, bør kunne kryssstabuleres med alle involverte variabler.

Inndelinger		Viktigste variabler	Prosentdel personer i alderen 15–74 som er arbeidssøkende, men ikke umiddelbart tilgjengelige	Prosentdel personer i alderen 15–74 som er tilgjengelige for arbeid, men ikke arbeids-søkende
Kjønn	Mann/kvinne		•	•
Alder	15–24 år, 25–54 år, 55–74 år		•	•

- 4.2 Ordninger for offentliggjøring og viderebruk
- a) Datasettene skal gjøres tilgjengelige for viderebruk
- med den hyppighet som kreves av det tilsvarende regelverket nevnt i nr. 4.1 (f.eks. månedlig, kvartalsvis, årlig),
 - i henhold til vilkårene i Creative Commons BY 4.0-lisensen eller en eventuell tilsvarende eller mindre restriktiv åpen lisens,
 - ved bruk av CSV, XML (SDMX), JSON eller et annet offentlig dokumentert, åpent, maskinleselig format som er anerkjent av Unionen eller inter-nasjonalt,
 - gjennom API-er og massenedlasting.
- b) Metadataene som beskriver datasettet, skal være tilgjengelig som en velutviklet strukturert fil som inneholder minst en beskrivelse av de statistiske opplysningene, de statistiske begrepene og metodene samt informasjon om datakvalitet.
- c) Datasettene skal beskrives med en fullstendig og offentlig tilgjengelig dokumentasjon på internett, som minst beskriver datastrukturen og semantikk-
en.
- d) Datasettene skal bruke offentlig dokumenterte, kontrollerte vokabularer og taksonomier som er anerkjent av Unionen eller internasjonalt, der dette er tilgjengelig.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

5. Selskaper og eierskap

5.1. Datasett som omfattes

Den tematiske kategorien for selskaper og eierskap omfatter datasett som inneholder grunnleggende selskapsopplysninger og -dokumenter samt regnskaper for hvert enkelt selskap, og med de nøkkelattributtene oppført i tabellen nedenfor.

Datasett	Grunnleggende selskapsopplysninger: nøkkelattributter	Selskapets dokumenter og regnskaper Beskrivelsene av datasettene og deres nøkkelattributter skal forstås i samsvar med artikkel 4, 5, 9–19a, 24, 28–29a, 31, 35, 36, 39, 40, 43 og 48c i europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/34/EU ¹ og artikkel 4–6 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/109/EF ² .
	– Selskapets navn (fullstendig versjon, eventuelle alternative navn). – Selskapets status (f.eks. når det opphører, strykes fra registeret, avvikles, oppløses (samt datoen for disse hendelsene), økonomisk aktivitet/inaktivitet som definert i nasjonal lovgivning). – Dato for registrering. – Forretningskontor. – Juridisk form. – Registreringsnummer. – Medlemsstaten der selskapet er registrert. – Aktivitet(er) som er selskapets formål, f.eks. NACE-kode.	Regnskapsdokumenter, blant annet – Årsregnskaper (herunder liste over deltakerinteresser, datterselskaper og tilknyttede foretak, deres forretningskontor og andel av kapitalen), revisjonsrapporter. – Ikke-finansielle regnskaper, ledelsesrapporter og andre erklæringer eller rapporter. – Årsrapporter.

¹ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/34/EU av 26. juni 2013 om årsregnskaper, konsernregnskaper og tilhørende rapporter for visse typer foretak, om endring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/43/EF og om oppheving av rådsdirektiv 78/660/EØF og 83/349/EØF (EUT L 182 av 29.6.2013, s. 19).

² Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/109/EF av 15. desember 2004 om harmonisering av innsynskrav med hensyn til opplysninger om utstedere av verdipapirer som er opptatt til notering på et regulert marked, og om endring av direktiv 2001/34/EF (EUT L 390 av 31.12.2004, s. 38).

5.2. Ordninger for offentliggjøring og viderebruk

a) Datasettene skal gjøres tilgjengelige for viderebruk

- uten unødig opphold etter seneste oppdatering,
- i henhold til vilkårene i Creative Commons BY 4.0-lisensen eller enhver tilsvarende eller mindre restriktiv åpen lisens, med ytterligere vilkår vedrørende viderebruk av personopplysninger der det er relevant,
- i et åpent, maskinleselig format som er anerkjent av Unionen eller internasjonalt (XHTML for dokumenter innenfor virkeområdet for delegert kommisjonsforordning (EU) 2018/815¹⁸; andre formater dersom og når de er fastsatt i unionsretten), med fullstendige metadata (for dokumenter innenfor virkeområdet for delegert kommisjonsforordning (EU) 2016/1437¹⁹, metadataene

som er angitt i den nevnte forordningen, når det er relevant; for andre dokumenter eventuelle metadata fastsatt ved gjeldende unionsrett); maskinleselighet skal ikke pålegges data som oppbevares i ikke-maskinleselige formater (f.eks. skannede selskapsdokumenter og -regnskaper) eller utstrukturerte/ikke-maskinleselige datafelter som inngår som del av maskinleselige dokumenter,

- gjennom API-er og massenedlasting,
- for hvert enkelt selskap.

¹⁸ Delegert kommisjonsforordning (EU) 2018/815 av 17. desember 2018 om utfylling av europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/109/EF med hensyn til tekniske reguleringsstandards for spesifisering av et felles elektro-nisk rapporteringsformat (EUT L 143 av 29.5.2019, s. 1).

¹⁹ Delegert kommisjonsforordning (EU) 2016/1437 av 19. mai 2016 om utfylling av europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/109/EF med hensyn til tekniske reguleringsstandards for tilgang til obligatoriske opplysninger på unionsplan (EUT L 234 av 31.8.2016, s. 1).

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

- b) Datasettene skal beskrives med en fullstendig og offentlig tilgjengelig dokumentasjon på internett, som minst beskriver datastrukturen og semantikken.
- c) Datasettene skal bruke offentlig dokumenterte, kontrollerte vokabularer og taksonomier som er anerkjent av Unionen eller internasjonalt, der dette er tilgjengelig, for eksempel *Core Business Vocabulary*²⁰.

6. Mobilitet

6.1. Datasett som omfattes

Den tematiske kategorien mobilitet omfatter datasett innenfor virkeområdet for datatemaet «Transportnett» fra INSPIRE, som fastsatt i vedlegg I til direktiv 2007/2/EF, på alle tilgjengelige generaliseringsnivåer opp til en målestokk på 1:5 000, som omfatter hele medlemsstaten når de kombineres. Dersom det ikke finnes tilgjengelige datasett i målestokken 1:5 000, men de finnes tilgjengelig i

²⁰ <https://joinup.ec.europa.eu/collection/registered-organization-vocabulary/solution/core-business-vocabulary/release/200>.

høyere romlige oppløsninger²¹, skal de angis i den tilgjengelige romlige oppløsningen. Som nøkkelattributter omfatter datasettene nasjonal identifikasjonskode, geografisk posisjon samt forbindelser med grensekryssende nettverk der disse foreligger.

Datatema fra INSPIRE (som definert i vedlegg I til direktiv 2007/2/EF)

Transportnett

For medlemsstater som anvender europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/44/EF²², omfatter denne kategorien også datasettene i tabellen nedenfor; datasettene skal forstås slik de er beskrevet i direktiv 2005/44/EF.

²¹ Romlig oppløsning som definert i del B nr. 6.2 i vedlegget til kommisjonsforordning (EU) nr. 1205/2008 av 3. desember 2008 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/2/EF med hensyn til meta-data (EUT L 326 av 4.12.2008, s. 12).

²² Europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/44/EF av 7. september 2005 om harmoniserte vannveisinformasjonstjenester (RIS) på innlands vannveier i Fellesskapet (EUT L 255 av 30.9.2005, s. 152).

Datasett som gjelder innlands vannveier	Datatype
– Farvannets kjennetegn – Langvarige hindringer i farvannet samt pålitelighet – Infrastrukturavgifter for vannveier – Andre fysiske begrensninger for vannveier – Normale driftstider for sluser og broer – Beliggenheten til havner og omlastingssteder samt deres kjennetegn – Liste over navigasjonshjelpemidler og trafikkskilt – Navigasjonsregler og anbefalinger	Statiske data
– Vanndybdeprofiler i navigasjonsskanalen – Midlertidige hindringer i farvannet – Nåværende og framtidig vannstand ved målepunkter – Elvers, kanalers, slusers og broers tilstand – Restriksjoner som følge av flom og is – Kortvarige endringer i slusers og broers driftstider – Kortvarige endringer i navigasjonshjelpemidler	Dynamiske data
– Vannveiakse med kilometerangivelse – Lenker til de eksterne XML-filene med driftstider for anlegg som kan være til hinder – Beliggenheten til havner og omlastingssteder – Referansedata for vannstandsmålere av betydning for navigeringen – Vannveiens bredde ved middelvannstand – Kystanlegg – Omriss av sluser og demninger – Grenser for vannveien – Enkeltstående farer under og over vann i vannveien – Offisielle navigasjonshjelpemidler (f.eks. bøyer, sjømerker, fyr, skilt)	Elektroniske kart over innenlands vannveier (ENC for innenlands vannveier i henhold til ECDIS-standard)

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

6.2. Ordninger for offentliggjøring og viderebruk av datasett for transportnett

- a) Datasettene for transportnett skal gjøres tilgjengelige for viderebruk
 - umiddelbart etter siste oppdatering,
 - i henhold til vilkårene i Creative Commons BY 4.0-lisensen eller en eventuell tilsvarende eller mindre restriktiv åpen lisens,
 - ved bruk av et åpent, maskinleselig format som er anerkjent av Unionen eller internasjonalt,
 - gjennom API-er²³ og massenedlasting.
 - i den nyeste versjonen.
- b) Metadataene som beskriver datasett for transportnett, skal inneholde minst de metadataelementene som er definert i forordning (EF) nr. 1205/2008.
- c) Datasettene skal beskrives med en fullstendig og offentlig tilgjengelig dokumentasjon på internett, som minst beskriver datastrukturen og semantikken.
- d) Datasettene skal bruke offentlig dokumenterte, kontrollerte vokabularer og taksonomier som er anerkjent av Unionen eller internasjonalt, der dette er tilgjengelig.

²³ For eksempel nedlasting med direkte tilgang basert på direktiv 2007/2/EF.

6.3. Ordninger for offentliggjøring og viderebruk av datasett for innlands vannveier

- a) Datasettene for innlands vannveier skal gjøres tilgjengelige for viderebruk
 - i henhold til vilkårene i Creative Commons BY 4.0-lisensen eller en eventuell tilsvarende eller mindre restriktiv åpen lisens,
 - i det formatet som er definert i direktiv 2005/44/EF,
 - gjennom API-er og massenedlasting,
 - herunder lokaliseringskodeattributtet «International Ship Reporting Standard» (ISRS),
 - i samsvar med den hyppighet og tidsramme for oppdatering som angis i tabellen nedenfor,
 - med det detaljnivået som angis i tabellen nedenfor.
- b) Metadataene som beskriver datasettene for innlands vannveier, skal være fullstendige og tilgjengelige på internett i et åpent og vanlig brukt maskinleselig format.
- c) Dokumentasjonen om datasett som gjelder innlands vannveier, skal være i samsvar med direktiv 2005/44/EF og gjennomføringstiltak og standarder basert på direktiv 2005/44/EF.

Datasett	Statisk	Dynamisk/presserende	Elektroniske sjøkart
Hyppighet og tidsramme for oppdatering	Når det er nødvendig	Daglig til (nesten) sanntid	Hver 3. måned, i tilfelle datasettet endres
Detaljnivå	Individuell vannveiskilometer eller nautisk mil, vannveishektometer når det er relevant		Nasjonalt vannveinett og grensekryssende knutepunkter

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Vedlegg 4

EØS-komiteens beslutning nr. 190/2022 av 10. juni 2022 om endring av EØS-avtalens vedlegg XI (Elektronisk kommunikasjon, audiovisuelle tjenester og informasjons- samfunnstjenester)

EØS-KOMITEEN HAR –

under henvisning til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, heretter kalt EØS-avtalen, særlig artikkel 98, og ut fra følgende betraktninger:

- 1) Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/1024 av 20. juni 2019 om åpne data og viderebruk av informasjon fra offentlig sektor¹ skal innlemmes i EØS-avtalen.
- 2) Direktiv (EU) 2019/1024 opphever europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/98/EF², som er innlemmet i EØS-avtalen, og som følgelig skal oppheves i EØS-avtalen.
- 3) EØS-avtalens vedlegg XI bør derfor endres –

TRUFFET DENNE BESLUTNING:

Artikkel 1

I EØS-avtalens vedlegg XI skal teksten i nr. 5k (europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/98/EF) lyde:

«**32019 L 1024**: Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/1024 av 20. juni 2019 om åpne

data og viderebruk av informasjon fra offentlig sektor (EUT L 172 av 26.6.2019, s. 56).»

Artikkel 2

Teksten til direktiv (EU) 2019/1024 på islandsk og norsk, som vil bli kunngjort i EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*, skal gis gyldighet.

Artikkel 3

Denne beslutning trer i kraft 11. juni 2022, forutsatt at alle meddelelser etter EØS-avtalens artikkel 103 nr. 1 er inngitt³.

Artikkel 4

Denne beslutning skal kunngjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

Utferdiget i Brussel 10. juni 2022.

For EØS-komiteen
Nicolas von Lingen
Formann

¹ EUT L 172 av 26.6.2019, s. 56.

² EUT L 345 av 31.12.2003, s. 90.

³ Forfatningsrettslige krav angitt.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Vedlegg 5

EØS-komiteens beslutning nr. 307/2025 av 5. desember 2025 om endring av EØS-avtalens vedlegg X (Generelle tjenester), vedlegg XI (Elektronisk kommunikasjon, audiovisuelle tjenester og informasjonssamfunnstjenester) og protokoll 37 om listen omhandlet i artikkel 101

EØS-KOMITEEN HAR –

under henvisning til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, heretter kalt EØS-avtalen, særlig artikkel 98, og ut fra følgende betraktninger:

- 1) Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2022/868 av 30. mai 2022 om europeisk dataforvaltning og om endring av forordning (EU) 2018/1724 (dataforvaltningsforordningen)¹ skal innlemmes i EØS-avtalen.
- 2) Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2023/1622 av 9. august 2023 om utforming av felles logoer for å identifisere tilbydere av datafor- midlingstjenester og dataaltruismeorganisasjoner som er anerkjent i Unionen² skal innlemmes i EØS-avtalen.
- 3) Avtalepartene anerkjenner at betegnelsene «tilbyder av dataformidlingstjenester som er anerkjent i Unionen» og «tilbyder av dataformidlingstjenester som er anerkjent i EØS» kan brukes om hverandre og bør være forbundet med de samme rettighetene og forpliktelsene.
- 4) Avtalepartene anerkjenner at betegnelsene «dataaltruismeorganisasjon som er anerkjent i Unionen» og «dataaltruismeorganisasjon som er anerkjent i EØS» kan brukes om hverandre og bør være forbundet med de samme rettighetene og forpliktelsene.
- 5) Avtalepartene anerkjenner videre at de felles logoene som er fastsatt i gjennomføringsforordning (EU) 2023/1622, bør være de samme for alle avtalepartene. Henvisningen til «anerkjent i EU» i logoene bør derfor forstås som «anerkjent i EØS».
- 6) EØS-avtalens vedlegg X og XI og protokoll 37 bør derfor endres

TRUFFET DENNE BESLUTNING:

Artikkel 1

I EØS-avtalens vedlegg X nr. 5 (europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1724) tilføyes følgende:

«, endret ved:

- **32022 R 0868:** Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2022/868 av 30. mai 2022 (EUT L 152 av 3.6.2022, s. 1).»

Artikkel 2

I EØS-avtalens vedlegg XI, etter nr. 5k (europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/1024), tilføyes følgende:

”5ka. **32022 R 0868:** Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2022/868 av 30. mai 2022 om europeisk dataforvaltning og om endring av forordning (EU) 2018/1724 (dataforvaltningsforordningen) (EUT L 152 av 3.6.2022, s. 1).

Forordningens bestemmelser skal for denne avtales formål gjelde med følgende tilpasninger:

- a) Henvisninger til unionsretten skal forstås som henvisninger til EØS-avtalen.
- b) I artikkel 11, etter nr. 9, skal nytt nummer lyde:
«9a. En enhet som er registrert i en EFTAstats offentlige nasjonale register over anerkjente tilbydere av dataformidlingstjenester, kan bruke betegnelsen «tilbyder av dataformidlingstjenester som er anerkjent i EØS».
- c) I artikkel 17, etter nr. 2, skal nytt nummer lyde:

’2a. En enhet som er registrert i en EFTAstats offentlige nasjonale register over anerkjente dataaltruismeorganisasjoner, kan bruke betegnelsen «dataaltruismeorganisasjon som er anerkjent i EØS».

¹ EUT L 152 av 3.6.2022, s. 1.

² EUT L 200 av 10.8.2023, s. 1.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

d) I artikkel 24 nr. 5 skal ordene ‘eller, dersom det er relevant, «dataal- truismeorganisasjon som er anerkjent i EØS»’ tilføyes etter ordene ‘«dataaltruismeorganisasjon som er anerkjent i Unionen»’.

e) I artikkel 29 nr. 1 skal nytt ledd lyde:
‘EFTA-statene skal delta fullt ut, uten stemmerett, i Det europeiske datainnovasjonsråd.’

5kaa. **32023R 1622**: Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2023/1622 av 9. august 2023 om utforming av felles logoer for å identifisere tilbydere av dataformidlingstjenester og dataaltruismeorganisasjoner som er anerkjent i Unionen (EUT L 200 av 10.8.2023, s. 1).»

Artikkel 3

I EØS-avtalens protokoll 37 skal nytt nummer lyde:

«51. Det europeiske datainnovasjonsråd (europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2022/868).»

Artikkel 4

Teksten til forordning (EU) 2022/868 og gjennomføringsforordning (EU) 2023/1622 på

islandsk og norsk, som vil bli kunngjort i EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*, skal gis gyldighet.

Artikkel 5

Denne beslutning trer i kraft 6. desember 2025, forutsatt at alle meddelelser etter EØS-avtalens artikkel 103 nr. 1 er inngitt³, eller på den dag EØS-komiteens beslutning nr. 333/2022 av 9. desember 2022⁴ trer i kraft, alt etter hva som inntreffer sist.

Artikkel 6

Denne beslutning skal kunngjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

Utferdiget i Brussel 5. desember 2025.

For EØS-komiteen

Stefán Haukur Jóhannesson

Formann

³ Forfatningsrettslige krav angitt.

⁴ EUT L 164 av 29.6.2023, s. 75.

Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne data-direktivet) og forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen)

Vedlegg 6

Doc. No. 23/01137-1 Case No. 23/01137 DECISION OF THE EEA JOINT COMMITTEE [...] amending Annex XI (Electronic communications, audiovisual services and information society) to the EEA Agreement

THE EEA JOINT COMMITTEE,

Having regard to the Agreement on the European Economic Area («the EEA Agreement»), and in particular Article 98 thereof,

Whereas:

- (1) Commission Implementing Regulation (EU) 2023/138 of 21 December 2022 laying down a list of specific high-value datasets and the arrangements for their publication and re-use¹ is to be incorporated into the EEA Agreement.
- (2) Annex XI to the EEA Agreement should therefore be amended accordingly, HAS ADOPTED THIS DECISION:

Article 1

The following is inserted after point 5k (Directive (EU) 2019/1024 of the European Parliament and of the Council) of Annex XI to the EEA Agreement:

‘5ka. **32023 R 0138:** Commission Implementing Regulation (EU) 2023/138 of 21 December 2022 laying down a list of specific high-value datasets and the arrangements for their publication and re-use (OJ L 19, 20.1.2023, p. 43).

The provisions of the Regulation shall, for the purposes of this Agreement, be read with the following adaptations:

In Article 5(1), as regards the EFTA States, the words «entry into force of this Implementing Regulation» shall read «the date of into force of Decision of the EEA Joint Committee No .../... of [this Decision]».

Article 2

The text of Implementing Regulation (EU) 2023/138 in the Icelandic and Norwegian languages, to be published in the EEA Supplement to the *Official Journal of the European Union*, shall be authentic.

Article 3

This Decision shall enter into force on [...], provided that all the notifications under Article 103(1) of the EEA Agreement have been made*, or on the day of the entry into force of Decision of the EEA Joint Committee No 190/2022 of 10 June 2022¹, whichever is the later.

Article 4

This Decision shall be published in the EEA Section of, and in the EEA Supplement to, the

Official Journal of the European Union.
Done at Brussels, [...].

For the EEA Joint Committee The President
[...]

The Secretaries

*To the EEA Joint Committee [...]*²

¹ OJ L 267, 13.10.2022, p. 42.

² No constitutional requirements indicated.] [Constitutional requirements indicated.]

Bestilling av publikasjoner

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
publikasjoner.dep.no
Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på
www.regjeringen.no

Trykk: Departementenes sikkerhets- og
serviceorganisasjon – 03/2026

